

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ
“НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”
ДОЧІРНЯ КОМПАНІЯ “УКРТРАНСГАЗ”
Науково-дослідний та проект-
но-конструкторський інститут
автоматизованих систем управління
транспортом газу НДПІАСУтрансгаз

Українська нафтогазова академія (УНГА)
Відділення “Автоматизація технологічних процесів
та виробничо-господарської діяльності”

**ТЛУМАЧНИЙ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ
СЛОВНИК
З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Основні терміни: понад 2000 термінів

**За загальною редакцією
академіка УНГА А.А. Рудніка**

Харків 1999

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР **А.А. Руднік, академік УНГА.**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Білик С.Ф., *докт. техн. наук, проф., академік УНГА;*
Гінзбург М.Д., *докт. техн. наук, проф., академік УНГА;*
Колодяжний В.В., *член-кор. УНГА;*
Осінчук З.П., *канд. техн. наук, академік УНГА;*
Педько Б.І., *член-кор. УНГА;*
Розгонюк В.В., *академік УНГА.*

УКЛАДАЧІ:

Гінзбург М.Д., *докт. техн. наук, проф., академік УНГА;*
Дунаєвський Л.М., *патентний повірений України;*
Требульова І.О.; Педько Б.І., Бучковський В.С., Кустов Л.Д.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Підлісний М.І., *зав. кафедри АТПів Української інженерно-педагогічної академії, докт. техн. наук, проф.;*
Ободовський Г.А., *зав. відділу патентно-ліцензійної роботи і зовнішньо-економічних зв'язків УкрНДІгаз, канд. техн. наук;*
Муромцева О.Г., *зав. кафедри українознавства Харківського державного педагогічного університету, докт. філол. наук, проф.;*
Бондаренко В.В., *завідувач кафедри української мови Харківського державного політехнічного університету, канд. філол. наук, доц.*

Рекомендовано до друку Вченою радою НДПІАСУтрансгаз, відділенням “Автоматизація технологічних процесів та виробничо-господарської діяльності” УНГА та Харківським лексикографічним товариством.

Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з інтелектуальної власності. Основні терміни: понад 2000 термінів / Уклад.: М.Д. Гінзбург, Л.М. Дунаєвський, І.О. Требульова та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999. - 560 с.

Словник є довідковим посібником з термінології і вміщує понад 2000 термінів з інтелектуальної діяльності, науково-технічної інформації, з патентно-ліцензійної роботи, реклами, маркетингу та авторського права.

Призначений для широкого кола фахівців нафтогазового комплексу: адміністративного та експлуатаційного персоналу, керівників різних рівнів, науковців та проєктантів; для галузевої системи підготовки кадрів. Може також використовуватися фахівцями інших галузей, викладачами, студентами та іноземними спеціалістами, які працюють з українською науково-технічною літературою та документацією.

ISBN 966-7469-19-0

© М.Д. Гінзбург та ін.
1999

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Як користуватися словником.....	14
А.....	27
Б.....	47
В.....	53
Г.....	69
Д.....	73
Е.....	106
Ж.....	108
З.....	111
И.....	128
К.....	153
Л.....	179
М.....	189
Н.....	199
О.....	213
П.....	251
Р.....	320
С.....	346
Т.....	393
У.....	402
Ф.....	418
Х.....	431
Ц.....	432
Ч.....	436
Ш.....	440
Э.....	441
Ю.....	453
Я.....	454
Абетковий показчик українських термінів.....	456
Абетковий показчик англійських термінів.....	489
Перелік використаних джерел.....	520
Додаток А. Стандартизовані російські та українські терміни- відповідники, що не є прямим перекладом один одного....	544
Додаток Б. Розбіжності в перекладі термінів з російської мови на українську.....	545
Додаток В. Поняттєве розмежування термінів у терміносистемі.....	548

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ПЕРЕДМОВА

Важко переоцінити значення та роль об'єктів інтелектуальної власності для розвитку такої важливої для енергозабезпечення народного господарства України галузі як нафтогазовий комплекс, для соціально-економічного прогресу суспільства в цілому.

Світовий досвід свідчить: прогресу досягають там, де цінують інтелектуальну діяльність, сприяють їй та вміло використовують її здобутки. Проблема полягає також і в тому, що мало одержати бажані результати творчої діяльності, їх ще треба раціонально використати, а це часто не легше, ніж їх створити.

Науково-технічний рівень та ефективність виробництва значною мірою залежать від рівня та ефективності творчої діяльності людей, яка є однією з найпотужніших рушійних сил розвитку цивілізації.

Можна без перебільшення сказати, що сучасна цивілізація тримається на трьох “китах” – освіті, науці, культурі. Там, де занепадає одна з цих складових, країна переходить до групи “слаборозвинутих” і, навпаки, там, де глибоко усвідомлюють їх значення та роль для суспільного розвитку й приділяють їм належну увагу – держава і суспільство процвітають [385].

Сьогодні найдорожчим товаром в світі є продукти інтелектуальної діяльності: результати науково-дослідних, дослідно-конструкторських, дослідно-технологічних робіт, художнього конструювання та художньої творчості й в першу чергу новітні енергетичні та ресурсощадні технології, що базуються на мікропроцесорній техніці, комп'ютерні програми та бази даних.

Ось чому одним з найважливіших завдань для працівників нафтогазової галузі є перехід на сучасні технології, що неможливо без створення ефективного механізму захисту прав інтелектуальної власності.

Як відомо, різні види інтелектуальної власності в тій чи іншій формі (патентні закони, закони про авторське право) охороняються в цивілізованих країнах вже більше ста років. Уже наприкінці XIX століття з'явилися міжнародні договори, угоди, конвенції, які стосувалися захисту найважливіших видів інтелектуальної власності.

В Україні за останні 8 років зроблені тільки перші, хоча й достатньо вагомі кроки, у створенні власного законодавства з питань інтелектуальної власності, освіти, науки та інформаційної діяльності. Але й досі не врегульована українським законодавством охорона прав на деякі об'єкти інтелектуальної власності (наприклад, фірмові найменування) [385].

Радикальна зміна суспільних відносин, що відбулась в Україні в 90-х роках ХХ століття, зумовила істотну зміну багатьох понять, що використовувалися в патентно-ліцензійній, раціоналізаторській та рекламно-інформаційній діяльності в попередні роки.

Тому можна сказати, що в Україні тільки почала формуватися відповідна система понять і наукова та науково-технічна термінологія, що їх відбиває засобами державної мови. Багато термінів ще не знайшли своє відображення в сучасних словниках, навіть академічних [339 – 341], існують певні розбіжності в тлумаченні багатьох понять, у тому числі в різних законодавчих та нормативних актах. Усе це зумовлює значні труднощі в роботі виробничників, проєктантів, науковців, керівників різних рівнів та негативно позначається на результатах їхньої діяльності.

Сьогодення вимагає від працівників нафтогазового комплексу навчитися виявляти в розроблюваній ними або за їх замовленнями науково-технічній продукції створювані при цьому об'єкти інтелектуальної власності, забезпечити їх ефективну охорону та використання. Для цього необхідно мати певні знання з широкого кола питань: юриспруденції, економіки та фінансів, організації науково-технічної та інформаційної діяльності, документування результатів робіт, поставлення продукції на виробництво тощо. Тому в рамках створення єдиної галузевої термінологічної системи нафтогазового комплексу, яке виконується згідно з Програмою, затвердженою 05.02.99 р. заступником Голови правління НАК “Нафтогаз України” В.В. Розгонюком, було передбачено укладання спеціального тримовного тлумачного словника з інтелектуальної власності, який охопив усі перелічені вище питання.

Перед укладачами було поставлено три основні завдання. Перше - створити достатньо повну та узгоджену термінологічну систему з інтелектуальної власності, яка б базувалася на термінології, визначеній у законодавчих та нормативних актах України, і на термінології, стандартизований на державному рівні, та враховувала б міжнародний досвід й перспективи розвитку українського законодавства з інтелектуальної власності. Друге - забезпечити узгодженість між цією термінологічною системою та іншими підсистемами єдиної галузевої термінологічної системи. Третє - забезпечити зручний оперативний доступ до термінологічної системи з інтелектуальної власності широкого кола фахівців і тим самим можливість її використання в їхній практичній діяльності.

Для вирішення цих завдань на основі законів України, постанов уряду, нормативних документів Держпатенту, ВАК України та інших органів державної влади, державних стандартів та класифікаторів, словників, довідників та інших джерел було створено тримовний російсько-українсько-англійський тлумачний словник з інтелектуальної власності, який є наступним кроком у створенні галузевої терміносистеми, розпочатого виданням словників [251 – 254; 360] та посібника [309].

У межах словника створена єдина узгоджена та достатньо повна термінологічна система з основних і суміжних питань. Крім того, до словника включені необхідні для фахівців загальнонаукові та загальнотехнічні терміни, а також спеціальні терміни з суміжних царин знань.

Запропонований словник поєднує функції тлумачення термінів з функціями їх перекладу з англійської, російської або української мови на дві інші мови словника. Він забезпечує зручний оперативний доступ до визначеної законами та іншими нормативними актами стандартизованої та рекомендованої термінології, і тим самим полегшує складання, вивчення та переклад відповідних документів, а також дозволяє покращити якість текстів за рахунок обґрунтованого і правильного вживання стандартизованої та рекомендованої термінології. Словник може також використовуватися викладачами, студентами та іноземними фахівцями.

Для кожного поняття в словнику наведені: термін російською мовою; термін і тлумачення українською мовою; терміни-еквіваленти англійською мовою (для деяких понять, що не вживаються в англомовній літературі, англійські еквіваленти відсутні).

У процесі підготування словника було використано близько 400 джерел. Їх перелік, наведений наприкінці книги, поділено на такі розділи:

- міжнародні документи з інтелектуальної власності;
- міждержавні стандарти СНД (ГОСТ);
- державні стандарти України (ДСТУ);
- збірники стандартизованих і рекомендованих термінів;
- закони України;
- міжгалузеві нормативні акти та документи;
- енциклопедії та енциклопедичні словники;
- тлумачні словники;
- словники та довідники української мови;
- словники та довідники російської мови;

- словники та довідники англійської мови;
- словники іншомовних слів та інтернаціональних терміноелементів, етимологічні словники;
- праці з термінознавства;
- російсько-українські та українсько-російські словники;
- англо-російські та російсько-англійські словники;
- англо-українські та українсько-англійські словники;
- англо-українсько-російські словники;
- інші.

Необхідно підкреслити, що в розділі міжгалузеві нормативні документи зібрані посилання практично на всі чинні на 15.12.99 року нормативні акти: Кабінету міністрів, Держпатенту та ВАК України, які стосуються фахівців нафтогазового комплексу, що займаються інтелектуальною діяльністю та охороною прав інтелектуальної власності. Тому цей розділ переліку може розглядатися як своєрідний путівник-довідник з цих нормативних актів.

На момент підписання словника до друку Верховною Радою України ще не прийнятий і знаходиться на розгляді Закон України “Про внесення змін і доповнень до Закону України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, тому укладачі використали чинний варіант закону, а в деяких примітках на підставі статті [384] урахували зміни, що пропонує проект нового закону.

Іншими джерелами для формування словника стали монографії, підручники та довідники з питань інтелектуальної власності, статті в газеті “Інновація”, журналах “Інтелектуальна власність” та “Интеллектуальная собственность” тощо.

Словник вміщує понад 2000 термінів. На рис. 1 наведено розподіл термінів за тематичними розділами. Більшу частину (31 %) складають терміни з інтелектуальної власності та патентно-ліцензійної діяльності, терміни з науково-технічної інформації та науково-технічної діяльності – 15 %, по 9 % складають економічні та юридичні терміни, терміни з рекламної діяльності та маркетингу – 5 %. Достатню частину понять (по 9 %) складають терміни з поставлення продукції на виробництво, документації. Крім того, з метою зручності користування в словник внесено близько 13 % загальнонаукових та загальнотехнічних термінів.

Отже, словник крім традиційних термінів з інтелектуальної власності охоплює також поняття, що використовуються в процесі створення об’єктів інтелектуальної власності, упровадження їх у виробництво,

маркетингу, базові поняття з економіки та юриспруденції. На думку укладачів, прийняте співвідношення термінів різних тематичних розділів буде найкориснішим для читачів.

Рис. 1 - Розподіл термінів за тематичними розділами

У процесі формування словника укладачі поставили собі за мету забезпечити відповідність (еквівалентність) російських термінів, стандартизованих у міждержавних стандартах (ГОСТ), та українських термінів, стандартизованих у Державних стандартах України (ДСТУ). Як відомо, у деяких випадках вони можуть не бути прямим перекладом один одного. Приклади такої невідповідності наведено в додатку А.

Для стандартизованих термінів українські відповідники взяті з державних стандартів України. В інших випадках для перекладу термінів з російської мови на українську використовувалися російсько-українські словники, перелік яких наведено наприкінці книги. Переважно використовувались новітні словники [319; 322; 330; 333; 335; 339 – 341; 344; 348].

Під час укладання словника були виявлені численні порушення норм чинного “Українського правопису” [278] (у тому числі в Законах України, нормативних актах, Державних стандартах та класифікаторах України), а також розбіжності між переліченими джерелами щодо перекладу на українську мову деяких поширених термінів та термінологічних сполучень, щодо вживання тих чи інших слів у певних значеннях, у тому чи іншому контексті. Приклади розбіжностей перекладу деяких термінів наведено в додатку Б.

Указані розбіжності зумовлені тим, що в наш час відбувається бурхливий процес розвитку як фахової мови, так і української мови в цілому, який супроводжується відновленням необґрунтовано вилучених у різні часи українських термінів, вилученням невдалих запозичень та кальок, переглядом деяких правописно-стилістичних норм тощо.

Ураховуючи, з одного боку, необхідність забезпечення інформаційної сумісності словника з чинними законодавчими та нормативними документами, їх однозначного розуміння, а з іншого боку, наявність розбіжностей між різними джерелами (у тому числі між окремими законодавчими та нормативними актами, державними стандартами, між державними стандартами та новітніми словниками) укладачі дотримувалися таких правил:

- 1) наводити написання всіх термінів та загальноновживаних слів згідно з вимогами чинного “Українського правопису” [278] і відповідно до нових орфографічних словників [264; 268; 271; 277], укладених з урахуванням чинних норм правопису;

- 2) подавати всі наукові та науково-технічні терміни (термінологічні словосполучення), як правило, відповідно до чинних законодав-

чих, нормативних актів, державних стандартів України на терміни та визначення і державних класифікаторів;

3) за наявності розбіжностей у написанні між переліченими документами та чинним правописом надавати перевагу нормам чинного правопису;

4) проаналізувати кожний випадок розбіжностей між окремими нормативними документами, між нормативними документами та новітніми словниками й прийняти варіант, який, на думку укладачів, точніше відповідає Методичним рекомендаціям Інституту української мови НАНУ, Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології Держстандарту та Міносвіти України (ТК СНТТ) та який узятو з найбільш авторитетних та новітніх словників, - саме [319; 322; 333; 339 – 341]. З метою забезпечення одноманітності запропонований варіант прийняти в межах всього словника, тобто в основному терміні, у похідних від нього термінах, а також, коли ці терміни вживаються в тлумаченнях;

5) перекладати на українську мову процесові поняття згідно з рекомендаціями [301; 305 – 308; 317; 319; 326]. Тобто засобами української мови чітко розділити дію та її наслідок, доконану та недоконану дію, здатність до дії та перебування в дії, активних та пасивних учасників дії. Укладачі дотримувалися рекомендацій ТК СНТТ [306 – 307; 310] про нехарактерність для української мови конструкцій з активними дієприкметниками теперішнього часу і, як правило, вживали інші більш притаманні їй конструкції, перш за все з віддієслівними прикметниками. Більш детально прийнята концепція викладена в розділі 4 посібника [309];

6) перекладати й редагувати терміни та тлумачення з урахуванням норм слововживання в українській мові. Для російських термінів або загальноновживаних слів, переклад яких істотно залежить від контексту, переклад добирався виходячи зі змісту. Приклади поняттєвого розмежування термінів наведено в додатку В;

7) наводити написання багатoeлементних термінів (разом, через дефіс або окремо) згідно з вимогами чинних російського та українського правописів, рекомендацій [265; 283; 302];

8) вживати літеру "г" в українських та іншомовних словах тільки у випадках, визначених чинним "Українським правописом" [278] та орфографічними словниками [264; 271];

9) вживати прийменники "по" та "при" згідно з рекомендаціями [263; 274; 301; 305; 306]. Більш детально прийнята концепція викладена в розділі 3 посібника [309];

10) дотримуватися правил чергування прийменників "у"/"в" і префіксів "у-"/"в-" у словах – згідно з §11, сполучників "і"/"й" та початкового ненаголошеного "і-" - §12, а прийменників "з"/"із"/"зі(зо)" - §13 чинного "Українського правопису" [278];

11) відмінкові закінчення подавати на основі норм чинного "Українського правопису" [278] та граматичної інформації, наведеної в орфографічних словниках [264; 268; 271; 277] і деяких термінологічних словниках.

Відповідно до викладених вище правил виконувався переклад з російськомовних джерел і були внесені редакційні зміни в терміни та тлумачення, запозичені з україномовних джерел.

У деяких випадках укладачі змушені були залишити конструкції, які притаманні "мові законів", але не відповідають законам української мови. По-перше, це стосується назв деяких нормативних документів (наприклад, "Методичні рекомендації про порядок складання, **подачі** і розгляду ...", а треба "... порядок складання, **подання** та розгляду ...). По-друге, за умови вживання в законодавчих або нормативних документах термінів-покручів, оскільки користувач все одно повинен їх уживати, виконуючи цей нормативний документ і подаючи документи до відповідно. державної установи. Наприклад, добре відомо [див., наприклад, 274], що українським відповідником російського терміна "отзыв" є "відгук", але в усіх документах ВАК України вживається термін "відзив". Тому саме цей термін змушені вживати фахівці, спілкуючись з ВАК.

Для стандартизованих термінів англійські еквіваленти вибирались із державних (ДСТУ) та міждержавних (ГОСТ) стандартів. Але на превеликий жаль значна кількість державних стандартів, використаних в процесі укладення цього словника, або взагалі не містять англійські відповідники (наприклад, ДСТУ 3321-96, ДСТУ 2960-94, ДСТУ 2961-94, ДСТУ 2962-94, ДСТУ 3294-95 тощо), а деякі містять англійські відповідники лише до незначної частини українських термінів (наприклад, ДСТУ 2391-94, ДСТУ 3278-95 тощо).

За відсутності англійських еквівалентів у стандартах та для досі нестандартизованих термінів переклад термінів на англійську мову виконувався за допомогою російсько-англійських, англійсько-

російських та англо-українсько-російських словників, перелік яких наведено наприкінці книги. Переважно використовувались словники [350; 353]. Крім того використовувалися англійські еквіваленти, наведені у тлумачних словниках [224; 235; 250; 256]. Але враховуючи істотну відмінність в системах понять, що використовуються в українському та американському (британському) законодавстві, у деяких випадках наведені не відповідники, а рекомендації щодо їх перекладу. А для певної частини термінів, що взагалі не вживаються в англomовній літературі англійські еквіваленти відсутні.

Крім того, у процесі підготування словника використовувались електронні англо-російсько-англійські словники Polyglossum II та Lingvo 6.0, система російсько-українського та українсько-російського перекладу Plaj, англо-російського перекладу PROMT-98, системи орфографічного контролю російсько-, україно- та англomовних текстів, що входять до складу Microsoft Office-2000.

У процесі складання будь-якого тексту в користувачів можуть виникнути труднощі з уживанням наведених у словнику термінів у тому чи іншому відмінку. Для їх подолання у словнику подається відповідна граматична інформація.

Для забезпечення більшої інформативності словника визначено походження більшості однослівних термінів та для слів іншомовного походження сформована етимологічна довідка. Основним джерелом побудови етимологічної довідки були словники іншомовних слів [291; 293 – 295]. Крім того, використовувалися словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження [289] та список елементів міжнародної термінології, наведений у додатку 2 до [302]. В окремих випадках для спеціальних та новітніх термінів іншомовного походження, які ще не знайшли своє відображення в словниках іншомовних слів, використовувалися етимологічні довідки та дані про іншомовні еквіваленти в спеціалізованих тлумачних та перекладних словниках.

Походження праслов'янських, давньоруських, власно українських та деяких давно засвоєних слів визначалося за допомогою етимологічних словників української та російської мов [290; 292; 296 – 299].

Укладачі дякують рецензентам за уважний розгляд їх праці, плідне обговорення та цінні зауваження, урахування яких дозволило істотно покращити рукопис.

Укладачі також дуже вдячні головному інженерові проекту НДПІАСУтрансгаз В.В. Попову за велику організаційну допомогу в розробленні серії словників для працівників нафтогазового комплексу та винахідникові Є.М. Бантюкову за численні консультації в процесі укладання словника.

Ураховуючи процес усталення української термінології, укладачі розуміють, що видання цього словника - це тільки черговий крок у створенні єдиної галузевої термінологічної системи для нафтогазової промисловості, і тому будуть вдячні читачам за зауваження та конструктивні пропозиції, які просимо надсилати на адресу:

Україна, 61125, м. Харків, МСП,
вул. Маршала Конєва, 16 НДПІАСУтрансгаз,
зав. відділу, докт. техн. наук, проф. Гінзбургу М.Д.
E_mail: GINZ.NIPI@UGP.VIADUK.NET
Факс: (8-0572) 12-72-50; факс відомчого зв'язку: 26-13
Тел.: (8-0572) 20-57-80; 20-57-34; 20-57-83

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ СЛОВНИКОМ

Словник поєднує функції перекладу термінів з функціями їх тлумачення. Тому він складається з власне словника, упорядкованого за російською абеткою, та українського й англійського абеткових покажчиків, які використовуються для перекладів з української або англійської мови на будь-яку з двох інших мов словника.

Ураховуючи, що основним призначенням словника є переклад термінів з російської мови на українську, абеткове упорядкування власне словника виконане за російською абеткою.

Для кожного поняття у словнику наведено терміни російською, українською і англійською мовами, тлумачення - українською мовою.

Для однослівних українських термінів також подається граматична інформація щодо особливостей правопису окремих відмінків та для слів іншомовного походження також етимологічна довідка.

Кожне поняття в словнику описується окремою статтею, яка має такий формат:

код терміна	російський термін <i>український відповідник</i> <i>[граматичні позначки]</i> англійський відповідник	<i>[етимологія]</i> Тлумачення поняття
----------------	--	---

У деяких випадках для одного російського терміна наведено декілька англійських відповідників, які відбивають різні аспекти поняття та зустрічаються в англомовній науково-технічній літературі. Якщо термін не має англійського відповідника, наведено рекомендації щодо його перекладу, а для окремих, які взагалі не вживаються в англомовній літературі, англійський відповідник відсутній. Як відомо, між американською та британською англійською орфографією окремих слів існують відмінності. У цьому випадку використовується американський правопис. Наприклад, у словнику вжито слова *labor, center, cadaster, misdemeanor, major, analog, catalog*, тоді як британський правопис дає *labour, centre, cadastre, misdemeanour, majeure, analogue, catalogue*. Крім того в різних джерелах існують розбіжності щодо написання англійських термінів разом, окремо або через дефіс.

Словник побудовано за абетково-гніздовим принципом, тобто словникові статті поєднуються в групи-гнізда, у кожне з яких входять: стаття головного російського терміна (іменника в називному відмінку) та статті похідних від нього термінів, що являють собою словосполучення цього головного терміна та інших слів. Порядок слів у похідних термінах зберігається таким, який прийнятий у науково-технічній літературі та документації: гнізда упорядковані за абеткою головних термінів, а похідні терміни також за абеткою, але в межах гнізда.

Усі російські терміни (головні та похідні) подані грубим (жирним) шрифтом, українські - курсивом, а англійські - звичайним шрифтом.

Наприклад:

A.002.000	абонент <i>абонентт</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тів] abonent, user, subscriber	[нім. Abonnent < фр. abonne] Юридична або фізична особа, яка має право на користування чимось (автоматизованою системою, комп'ютерною мережею тощо).
-----------	--	---

Наприкінці тлумачень, узятих із законодавчих та нормативних актів і стандартів, наводиться посилання на відповідне першоджерело - нормативний акт, ДСТУ, ГОСТ, закон України (для останнього – із зазначенням статті). У разі, коли термін та (або) тлумачення були перероблені укладачами словника, після номера ДСТУ або ГОСТ ставиться літера "м".

Більшість перероблень мали суто редакційний характер: усунення розбіжностей та забезпечення системності, приведення написання слів до норм чинного "Українського правопису" [278], уточнення перекладу процесових понять, уживання применників "по", "при", тощо.

Наприклад:

A.006.001	автор документа <i>автор документа</i> author of document	Було: Організація або особа, яка створила документ. ДСТУ 2732-94. Стало: Фізична особа, творчою працею якої створено документ. ДСТУ 2732-94м.
-----------	--	--

Якщо означення поняття стосується конкретної царини науки й техніки або галузі промисловості, то вона вказується перед означенням

грубим (жирним) курсивом (для загальних означень ніяких пояснень не дається).

Наприклад:

О.048.000	отчуждение <i>відчуження</i> [-ння, ор. -нням] alienation, expropriation	В юриспруденції — відбирання, спираючись на закон, у кого-небудь власності на користь держави, окремої юридичної або фізичної особи.
-----------	---	---

Якщо поняття має два або більше значень, у словнику наведена відповідна кількість означень, які відокремлюються одне від одного арабськими цифрами.

Наприклад:

О.046.000	отрасль <i>галузь</i> [-зі, ор. -ззю; мн. -зі, -зей] branch	1. Сукупність підприємств і установ для яких характерна спільність продукції, яка виробляється, технології, основних фондів і професійних навичок працівників. 2. Окрема сфера діяльності, науки, техніки, виробництва тощо.
-----------	--	---

Якщо російський термін має два або більше українські відповідники, вони наводяться поруч. Причому, якщо вони є абсолютними синонімами, вони мають єдине тлумачення. У цьому випадку першим наведено стандартизований або найбільш уживаний український термін, а потім - перелічені допустимі синоніми.

Наприклад:

Д.021.000	договор <i>договір</i> [-вору, д. -ворові/-вору, ор. -вором, м. -ворі; мн. -вори, -ворів]; <i>угода</i> [-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д] agreement, contract, deal, bargain, treaty	У цивільному праві — документ або усна домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, змінення або припинення цивільних прав та обов'язків кожної зі сторін. Примітка 1. Договір, як правило, містить відомості про його учасників, викладення предмету, змісту операції, зобов'язання договірних сторін, умови здійснення договору, способи оплати за надані один одному товари, послуги, виконані роботи, форми відповідальності учасників за невиконання
-----------	--	--

Як користуватися словником

		прийнятих зобов'язань, умови щодо розривання та продовження договору, юридичні адреси сторін. Договір скріплюється підписами уповноважених представників договірних сторін і печатками (якщо учасник договору — юридична особа). Примітка 2. Існує багато видів договорів, а саме: договір оренди, авторський договір, договір дарування, договір довічного утримання, договір доручення, договір експедиції, договір комісії, договір купівлі-продажу, договір найму житлового приміщення, договір перевезення, договір підряду, договір побутового прокату, договір позики, договір поставки, договір страхування, договір схову, трудовий договір тощо.
--	--	---

Якщо між українськими відповідниками існує поняттєве розмежування, воно показано в словнику лінією, яка відокремлює різні поняття.
Наприклад:

Р.007.000	разработка розробка [-бки, д. і м. -бці, ор. -бкою; мн. -бки, -бок] work	Результат процесу розроблення.
	розроблення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] elaboration, engineering, working	Процес створення зразків та (чи) технічної документації, необхідних для організації промислового виробництва.

Для головних українських термінів з префіксами у-/в- аналогічно показано чергування.

Наприклад:

У.021.000	ученый вчений [-ного, ор. -ним; мн. -ні, -них]; учений [-ного, ор. -ним; мн.	Фізична особа (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), яка має вищу освіту та проводить фундаментальні та (чи) прикладні наукові дослідження й отримує наукові та (чи) науково-технічні результати. За-
-----------	--	---

	-ні, -них scholar, scientist	кон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
--	---------------------------------	---

У словнику запроваджена така система кодування. Код терміна складається з трьох частин: букви абетки, порядкового номера гнізда, порядкового номера терміна в гнізді. Це спрощує пошук термінів шляхом посилання в абеткових покажчиках на його код.

Тлумачення синонімів здійснюється у словнику таким чином. З кожної групи синонімів відібрано найбільш уживаний або рекомендований термін і в його статті наведено означення, а в статтях інших синонімів означення відсутні, замість них подається посилання на статтю більш уживаного або рекомендованого терміна-синоніма. Для зручності пошуку в тексті посилання головний термін подано великими літерами.

Наприклад:

B.027.001	выпуск произведения в свет <i>ви́пуск теору́ у сві́т</i> publication	Див. <u>О.030.000</u> ОПУБЛІКУВАННЯ. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4 п.
-----------	---	--

Загально прийнята аббревіатура наводиться після терміна в круглих дужках, а крім того, подається за абеткою як самостійне гніздо з посиланням на відповідний розшифрований термін; для зручності пошуку в тексті посилання головний термін друкується великими літерами.

Наприклад:

I.019.001	Институт промышленной собственности (ИПС) <i>Інститут</i> <i>промислової</i> <i>власності (ІПВ)</i>	Державне науково-дослідне підприємство, створене з метою проведення на наукових засадах експертизи заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральних мікросхем, зазначення походження товарів тощо, проведення науково-дослідних робіт та інших дій щодо надання правової охорони об'єктам промислової власності. Примітка. Є правонаступником Державно-
-----------	---	---

Як користуватися словником

		го підприємства "Науково-дослідний центр патентної експертизи". "Статут державного підприємства "Інститут промислової власності" , ст. 2, 3.
И.024.000	ИПС ИПВ	<i>Див. И.019.001</i> ІНСТИТУТ промислової власності.

Однина та множина термінів зведені в одну групу-гніздо.

Наприклад:

И.030.000	испытание <i>випробування</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] test, check	Експериментальне визначення кількісних та (чи) якісних характеристик, властивостей об'єкта як наслідок дії на нього в процесі його функціонування, моделювання об'єкта та (чи) дії на нього. ДСТУ 3021-95m.
.001	ведомственные испытания <i>відомчі випробування</i> departmental test	Випробування, що проводяться комісією з представників зацікавленого міністерства чи відомства. ДСТУ 3021-95.
.004	испытание продукции <i>випробування продукції</i> products test	Технічна операція, яка полягає у визначенні однієї чи декількох характеристик даної продукції за встановленою процедурою. ДСТУ 3278-95m.
.006	контрольные испытания <i>контрольні випробування</i> check test	Випробування, що проводяться для контролю якості об'єкта. ДСТУ 3021-95m.

Термін, який складається зі слів, написаних через дефіс, також утворює самостійне гніздо.

Наприклад:

О.010.000	образец-эталон <i>зразок-еталон</i> [зразка-еталона, д. зразку-еталону/	[< укр. зразок + фр. <i>etalon</i> < <i>etaler</i> — виставляти, показувати] Зразок продукції, затверджений у встановленому порядку та призначений
-----------	---	---

Як користуватися словником

	зразкові-еталонові, ор. зразком-еталоном, м. зразку-еталоні/зраз кові-еталонові; мн. зразки-еталони, зразків-еталонів] standard specimen, master copy	для порівняння з ним продукції, яку випускають у процесі виробництва. ДСТУ 3278-95m.
001	образец-эталон програмного средства зразок-еталон програмного засобу software master copy	Зразок програмного засобу, випробу- ваний і затверджений в установленому порядку, призначений для виготов- лення по ньому оригіналу та порівняння з ним виготовлених програмних засобів під час їх приймання й постачання. ДСТУ 2853-94m.

Іншомовні словосполучення, кожна частина яких не вживається окремо, також утворюють самостійні гнізда.

Наприклад:

Д.013.000	джойнт венчур джойнт венчур [невідм.] joint venture	[англ. joint venture] Угода про спільне виробництво та підприємництво на підставі промисло- вого використання досягнень науки та техніки.
-----------	---	---

Для багатьох головних українських термінів іншомовного походження в словнику наведена довідка про його походження (етимологію), яка подана в квадратних дужках перед тлумаченням.

Наприклад:

Н.024.000	нотариат нотаріат [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] notariate	[< лат. notarius — писар, секретар] Система органів і посадових осіб, на яку покладено обов'язок посвідчу- вати права, а також факти, що ма- ють юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії з метою надання їм юридичної вірогідності. Закон України "Про нотаріат", ст. 1.
-----------	---	--

Ця довідка містить скорочену назву (див. перелік скорочень) мови-джерела, де це слово виникло, запис слова мови-джерела (іншомовного прототипу) латинськими літерами (крім деяких східних мов, слова яких передаються кирилицею). Як у багатьох словниках іншомовних слів [291; 293 – 294] грецькі слова подані в латинській транскрипції. При цьому, якщо іншомовний прототип та українське слово мають однакове значення, переклад іншомовного слова не дається, а якщо ці слова мають різне значення, то іншомовне слово перекладається. Наприклад :

абонемент [фр. *abonnement*];

автограф [< гр. *autos* - сам + *grapho* - пишу].

У деяких випадках для уточнення смислу вводиться примітка букв., за якою дається первісне значення слова в мові-джерелі. Наприклад:

адендум [лат. *addendum*, букв. - те, що має

бути додане < *addere* - додавати].

Якщо слово утворено з коренів, що стали інтернаціональними (як правило, це грецькі та латинські корені), то наводяться ці корені, або повністю відповідні грецькі та латинські слова. Наприклад:

автореферат [< гр. *autos* - сам + нім. *Referat*].

Знак “<” означає “походить від” і показує, по-перше, як утворилося складне слово в мові (як у наведеному нижче прикладі), а по-друге, те, що слово, яке прийшло в українську з якоїсь мови, не є в тій мові споконвічним, а теж запозичене з іншої мови чи створене на основі слів іншої мови або мов. Наприклад:

таємниця [фр. *secret* < лат. *secretum* - таємниця].

Для термінів, походження яких пов'язане з власними назвами, указане прізвище або назва міста, від якого (якої) він походить. Наприклад:

європатент [< влн. *Europe* - Європа + лат. *patens*

(patentis) - відкритий, очевидний].

Вибираючи форму подання граматичних довідок про відмінювання головних термінів, укладачі виходили з призначення словника, основними користувачами якого будуть не мовознавці, а фахівці нафтогазового комплексу. Тому використана максимально детальна форма подання відмінкових закінчень, яка є деякою комбінацією різних форм подання, використаних укладачами орфографічних словників [264; 268; 271; 277].

Укладачі прагнули чітко показати подвоєння приголосних, чергування приголосних і голосних, а також інші складні випадки. Для більшої зрозумілості та забезпечення системності скорочення граматичних форм подано разом з останньою незмінною літерою (приголосною або голосною). Тому нульове закінчення також подано однією літерою.

Для кожного головного терміна наводиться закінчення родового відмінка однини, називного і родового множини. Наприклад:

особа [особи; мн. особи, осіб].

Якщо іменник має тільки однину, наводиться тільки закінчення відмінка (відмінків) однини. Наприклад:

активність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю].

В українській мові деякі іменники другої відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини мають дві форми на -а(-я) та на -у(-ю). Уживання тієї або іншої форми залежить від значення і визначається контекстом. У словнику для таких слів наводяться обидва закінчення родового відмінка однини з коментарями щодо значення:

*термін [-на (слово)/-ну (інтервал часу), д. -нові/-ну, ор. -ном,
м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів].*

Необхідно пам'ятати, що для іменників другої відміни форма знахідного відмінка (як однини, так і множини) збігається з формою родового відмінка, якщо слово означає живу істоту, а якщо слово означає неживий предмет, - з формою називного відмінка. Наприклад:

виробник р.од. виробника

	зн.од. <i>виробника</i>
	р.мн. <i>виробників</i>
	зн.мн. <i>виробників</i>
<i>акт</i>	наз.од. <i>акт</i>
	зн.од. <i>акт</i>
	наз.мн. <i>акти</i>
	зн.мн. <i>акти</i> .

Іменники другої відміни чоловічого роду в давальному та місцевому відмінках мають подвійну форму - на *-ові(-еві)* та на *-у(-ю)* або *-і(-ї)*, що відбивається в словнику таким чином:

*коефіцієнт [-та, д. -ту/-тові, ор. -том, м. -ті/-тові;
мн. -ти, -тів];*
критерій [-ію, д. -ію/-ієві, ор. -ієм, м. -її/-ію; мн. -її, -їїв].

Розповсюдженням явищем в українській мові є чергування голосних і приголосних основи в непрямих відмінках. Для таких слів у словнику наводяться закінчення всіх відмінкових форм, у яких відбувається чергування, разом з частиною основи, наприклад:

бібліотека [-еки, д. і м. -еці, ор. -екою; мн. -еки, -ек];
*папір [-пера, д. -перові/-перу, ор. -пером, м. -пері;
мн. -пери, -перів];*
відомість [-мости, д. і м. -мости, ор. -містю; мн. -мости, -мостей].

Значна кількість іменників другої відміни середнього роду має подвоєння кінцевої приголосної основи в усіх відмінкових формах, крім родового відмінка множини. Це наочно показано у словнику завдяки наведенню відмінкових закінчень разом з кінцевими приголосними таким чином:

стягнення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь].

Іменники третьої відміни жіночого роду в орудному відмінку однини мають подвоєння кінцевої приголосної основи. Тому для цих слів також наводяться відмінкові закінчення разом з кінцевою приголосною основою. Наприклад:

деталь [-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей].

Складні слова, які пишуться через дефіс, відмінюються по-різному: деякі – тільки другою частиною, а деякі – обома частинами. Для складних слів, що відмінюються тільки другою частиною, закінчення в словнику наводяться таким самим способом, як для простих слів. А для складних слів, що відмінюються обома частинами, у словнику наводяться повністю форми слова в родовому відмінку однини, називному та родовому відмінках множини, а в разі наявності чергування голосних або приголосних, наводяться форми слова у відмінках, в яких відбувається чергування. Наприклад:

*крос-ліцензія [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -іях];
патент-аналог [патенту-аналога, д. патентові-аналогові,
ор. патентом-аналогом, м. патенті-аналогу;
мн. патенти-аналоги, патентів-аналогів].*

ПОЗНАЧКИ, ПРИЙНЯТІ В СЛОВНИКУ:

<i>англ.</i>	- англійська мова
<i>букв.</i>	- буквально
<i>впн.</i>	- власна назва
<i>голл.</i>	- голландська мова
<i>ГОСТ (рос.)</i>	- Межгосударственный стандарт СНГ
<i>гр.</i>	- грецька мова
<i>д.</i>	- давальний відмінок
<i>датськ.</i>	- датська мова
<i>див.</i>	- дивись
<i>ДНАОП</i>	- Державний нормативний акт з охорони праці
<i>ДСТУ</i>	- Державний стандарт України
<i>ел.</i>	- електротехніка
<i>зн.</i>	- знахідний відмінок
<i>ісп.</i>	- іспанська мова
<i>італ.</i>	- італійська мова
<i>лат.</i>	- латинська мова
<i>м.</i>	- місцевий відмінок
<i>мат.</i>	- математика
<i>мех.</i>	- механіка
<i>мн.</i>	- множина
<i>наз.</i>	- називний відмінок
<i>нім.</i>	- німецька мова
<i>од.</i>	- однина
<i>ор.</i>	- орудний відмінок
<i>польс.</i>	- польська мова
<i>португ.</i>	- португальська мова
<i>р. мн.</i>	- родовий відмінок множини
<i>р. од.</i>	- родовий відмінок однини
<i>род.</i>	- родовий відмінок
<i>рос.</i>	- російська мова
<i>скор.</i>	- скорочення
<i>стос.</i>	- стосовно
<i>техн.</i>	- техніка
<i>укр.</i>	- українська мова
<i>фіз.</i>	- фізика
<i>фр.</i>	- французька мова
<i>хім.</i>	- хімія
<i>чес.</i>	- чеська мова

РОСІЙСЬКА АБЕТКА:

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е (Ё ё)	Ж ж	З з	И и
Й й	К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р	С с
Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ь ь
Ы ы	Ъ ъ	Э э	Ю ю	Я я				

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА:

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д	Е е	Є є	Ж ж
З з	И и	І і	Ї ї	Й й	К к	Л л	М м	Н н
О о	П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц
Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ь ь	Ю ю	Я я			

АНГЛІЙСЬКА АБЕТКА:

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h	I i
J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p	Q q	R r
S s	T t	U u	V v	W w	X x	Y y	Z z	

А

A.001.000	абонемент <i>абонемент</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/ -тові; мн. -ти, -тіє] subscription; subscription ticket	<i>[фр. abonnement]</i> Право користуватися чимось протягом визначеного терміну, а також документ, що надає це право.
.001	библиотечный абонемент <i>бібліотечний абонемент</i> library loan	Право індивідуального та колективного обслуговування читачів, яке передбачає видачу творів друку та інших документів для використання поза бібліотекою на певний термін. ГОСТ 7.26-80m.
.002	межбиблиотечный абонемент <i>міжбібліотечний абонемент</i> interlibrary loan	Бібліотечний абонемент, що ґрунтується на взаємному використанні фондів бібліотек країни на підставі встановлених правил. ГОСТ 7.26-80.
A.002.000	абонент <i>абонент</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тіє] abonent, user, subscriber	<i>[нім. Abonnent < фр. abonne]</i> Юридична або фізична особа, яка має право користуватися чимось (автоматизованою системою, комп'ютерною мережею тощо).
.001	абонент библиотеки <i>абонент бібліотеки</i> user of a library	Читач або установа, що має право користуватися послугами бібліотеки. ГОСТ 7.26-80m.
A.003.000	аванс <i>аванс</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сіє] advance	<i>[фр. avance < avancer — платити наперед]</i> Грошова сума, що видається (одержується) у рахунок майбутніх платежів (за матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги) або проведення витрат. ДСТУ 2962-94m. Примітка 1. У разі укладення контракту розмір авансу складає, як правило, не більше 25 % від його суми. У випадку розірвання контракту аванс необхідно повністю

		або частково повернути. Примітка 2. Працівникам підприємств, організацій, установ аванс сплачується в рахунок їхньої зарплати за першу половину місяця, а також видається під звіт на відрядження, для витрат на господарські потреби тощо. Аванс зараховується як частина оплати в разі кінцевого розрахунку. Примітка 3. Аванс не можна плутати із завдатком, який має інше юридичне значення. Як і завдаток, аванс є доказом укладення договору, але на відміну від завдатку він не є способом забезпечення виконання зобов'язання.
A.004.000	автаркия автаркія [-ії, оп. -ією] autarchy, self-sufficiency, autarky	[гр. <i>autarkeia</i> — самовдоволення] Політика господарського, економічного відокремлення країни (групи країн) від світової економіки, економіки інших держав, з метою створення замкненої економіки на основі самозабезпечення.
A.005.000	автограф автограф [-фа, д. -фові/-фу, оп. -фом, м. -фі/-фові; мн. -фи, -фіє] autograph	[< гр. <i>autos</i> — сам + <i>grapho</i> — пишу] У діловодстві — оригінал, написаний власноручно. ДСТУ 2732-94м.
A.006.000	автор автор [-ра, оп. -ром; мн. -ри, -ріє] writer, originator, author	[лат. <i>autor</i> — письменник] 1. Фізична особа, творчою працею якої створено що-небудь у будь-якій формі. 2. У патентному праві — фізична особа, творчою працею якої створено об'єкт промислової власності (винахід, корисну модель, промисловий зразок) або раціоналізаторську пропозицію. Примітка. Права авторів об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій охороняються патентним законодавством. 3. В авторському праві — фізична особа, творчою працею якої створено науковий, літературний чи музичний твір або твір образотворчого мистецтва, кіно- або відеопродукція. Примітка. Права авторів творів охороняються Законом України "Про авторське

		право і суміжні права".
.001	автор документа <i>автор документа</i> author of the document	Фізична особа, творчою працею якої створено документ. ДСТУ 2732-94m.
.002	автор знака для товарів и услуг <i>автор знака для товарів і послуг</i> author of the trademark	Фізична особа, творчою працею якої створено знак для товарів і послуг. Примітка. У Законі України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" право авторства на знак для товарів і послуг не визначено.
.003	автор изобретения <i>автор винаходу</i> author of the invention	Фізична особа, творчою працею якої створено винахід. Примітка. Право авторства засвідчується наведенням прізвища винахідника (винахідників) у патенті на винахід і є невідчужуваним особистим правом, яке охороняється безстроково. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 1, 12 m.
.004	автор полезной модели <i>автор корисної моделі</i> author of the utility model	Фізична особа, творчою працею якої створено корисну модель. Примітка. Право авторства засвідчується наведенням прізвища винахідника (винахідників) у патенті на корисну модель і є невідчужуваним особистим правом, яке охороняється безстроково. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 1, 12 m.
.005	автор промышленного образца <i>автор промислового зразка</i> author of the industrial design	Фізична особа, творчою працею якої створено промисловий зразок. Примітка. Право авторства засвідчується наведенням прізвища автора (авторів) у патенті на промисловий зразок і є невідчужуваним особистим правом, яке охороняється безстроково. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 1, 11 m.
.006	автор рационализаторского предложения <i>автор раціоналізаторської пропозиції</i>	Фізична особа, творчою працею якої створено раціоналізаторську пропозицію. Примітка. Права авторства засвідчується наведенням прізвища автора (авторів) у Свідоцтві на раціоналізаторську пропозицію та є невідчужуваним особистим правом, яке

	author of the innovation proposal	охороняється безстроково.
A.007.000	автореферат <i>автореферат</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-мові; мн. -ту, -міє] author's abstract	[< гр. <i>autos</i> — сам + <i>nim. Referat</i>] Реферат, стисле викладення будь-якого дослідження, написане самим автором.
.001	автореферат диссертации <i>автореферат дисертації</i> author's abstract of thesis, synopsis of thesis	Наукове видання у формі брошури, яке містить укладений автором реферат проведеного дослідження, поданого на здобуття наукового ступеня. ДСТУ 3017-95m. Примітка. Автореферат друкується державною мовою обсягом до двох друкованих аркушів для докторської дисертації й одного друкованого аркуша — для кандидатської. Автореферат дисертації видається друкарським способом у кількості, визначеній спеціалізованою вченою радою, та надсилається членам спеціалізованої вченої ради та заінтересованим організаціям згідно зі списком, визначеним спеціалізованою вченою радою. Перелік організацій, яким обов'язково надсилають автореферат, визначає ВАК. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 15 м.
A.008.000	авторство <i>авторство</i> [-ва, ор. -вом] authorship	[< лат. <i>autor</i> — письменник] Факт того, що твір створений автором, з якого випливають права автора. Примітка 1. Згідно з авторським правом цей факт фіксується зазначенням автора на примірнику обнародованого твору, рукописі або на оригіналі твору мистецтва. Особа, яка має авторське право, може сповістити про це, використовуючи знак охорони авторського права, а також зареєструвати це право в офіційних державних реєстрах. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 9, 11. Примітка 2. Згідно з патентним правом факт авторства фіксується в заявці на видачу патенту (посвідчення) та у відповідних охоронних документах.

		Примітка 3. Спори про авторство (співавторство) розглядаються в судовому порядку.
A.009.000	агент <i>агент</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тіє] agent	[< лат. <i>agens (agentis)</i> — той, хто (що) діє] Юридична або фізична особа, що виконує певні дії за дорученням іншої особи (принципала) за її рахунок та від її імені, але при цьому не є її службовцем, а також виконує різні посередницькі функції та готує угоди. Примітка 1. В економічних операціях як агенти виступають брокери, дилери, комісionери, маклери, особисті представники, фондові менеджери, адвокати. Примітка 2. Повноваження агента визначаються в агентській угоді.
A.010.000	агентство <i>агентство</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] agency	[< лат. <i>agens (agentis)</i> — той, хто (що) діє] 1. Представницька установа, представництво, відділення більшої установи, підприємства, фірми, які ведуть їх справи в даному регіоні та виконують певні їх доручення. Примітка. Наприклад, фірма може мати агентство, яке сприяє розповсюдженню та продажу її продукції. 2. Установа, яка виконує певну державну, суспільну, соціальну функцію. Примітка. Наприклад, агентство з охорони прав споживачів, рекламні агентства, творчі агентства.
.001	Государственное Агентство Украины по авторским и смежным правам (ГААСП) <i>Державне Агентство України з авторських і суміжних прав (ДААСП)</i>	Державний орган, що забезпечує державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури й мистецтва. " Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва ", п. 1 м. Примітка. Згідно з Указом Президента України від 13.03.99 N 250/99 ліквідовано та включено до складу Державного комітету України з питань науки і інтелектуальної власності, який, у свою чергу, згідно з Указом Президента України від 15.12.99 N 1573/99 ліквідовано та включено до складу Міністерства освіти і науки України.

.002	рекламное агентство <i>рекламне агентство</i> advertising agency	Підприємство (фірма), що на договірних умовах надає клієнтам послуги в області реклами й маркетингу.
A.011.000	аддендум <i>адендум</i> [-ма, д. -мові/-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -міє] addendum	[лат. <i>addendum</i> , букв. — <i>те, що має бути додане</i> < <i>addere</i> — <i>додавати</i>] Додаток до договору, що конкретизує, змінює або доповнює ті чи інші його умови, розроблений сторонами, які підписали договір.
A.012.000	академия <i>академія</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] academy	[гр. <i>Akademia</i>] Вища наукова установа чи вищий навчальний заклад.
.001	Национальная академия наук Украины <i>Національна академія наук України</i> National academy of sciences of Ukraine	Вища наукова установа України, яка організує й здійснює фундаментальні та прикладні дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних і гуманітарних наук, а також координує здійснення фундаментальних досліджень у наукових установах та організаціях незалежно від форм власності. Примітка. Є державною науковою організацією, заснованою на державній власності. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 15.
.002	отраслевая академия наук <i>галузева академія наук</i> branch academy of sciences	Наукова установа, яка координує, організує та проводить дослідження у відповідних галузях науки й техніки. Примітка. В Україні діють такі галузеві академії — Українська академія аграрних наук, Академія медичних наук України, Академія педагогічних наук України, Академія правових наук України, Академія мистецтв України, які є державними науковими організаціями, що засновані на державній власності. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 15.
.003	Украинская нефтегазовая академия (УНГА) <i>Українська</i>	Всеукраїнська громадська організація, яка об'єднує провідних учених, колективи галузевих інститутів, навчальних закладів, установ, підприємств,

	нафтогазова академія (УНГА) The Ukrainian Oil and Gas Academy	що розробляють комплекс науково-технічних проблем нафтогазової галузі.
A.013.000	акредитація акредитація [-ii, оп. -ією] accreditation	[< фр. <i>accreditation</i> < лат. <i>accredo</i> — довіряю] Процедура, за допомогою якої авторитетний орган офіційно визнає правочинність особи чи органу виконувати конкретні роботи. ДСТУ 2462-94.
A.014.000	акт акт [-та (документ) /-ту (дія), д. -тові/-ту, оп. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] act, certificate	[лат. <i>actus</i> < <i>ago</i> — приводжу в рух] 1. Вчинок, дія. 2. Офіційний письмовий документ, укладений групою осіб для підтвердження встановлених ними фактів. Примітка. породжує певні правові наслідки.
.001	акт испытаний акт випробувань test certificate	Офіційний документ, що містить дані про місце та термін випробувань, назву організації, яка проводить випробування, і результати випробувань.
.002	акт об использовании знака для товаров и услуг акт про використання знака для товарів і послуг act about use of the trademark	Офіційний документ, що підтверджує факт використання знака на товарах і для надання послуг, для яких знак зареєстровано.
.003	акт об использовании изобретения акт про використання винаходу act about use of the invention	Див. А.014.005 АКТ про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка).
.004	акт об использовании компьютерной программы и базы	Офіційний документ, що підтверджує факт використання комп'ютерної програми й бази даних.

	данных акт про використання комп'ютерної програми й бази даних act about use of the computer program and database	
.005	акт об использовании объекта промышленной собственности (изобретения, полезной модели, промышленного образца) акт про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка) act about use of the industrial property object	Документ первинного обліку об'єктів промислової власності за формою Н ПВ-3, що повинен укладатися на підприємствах і організаціях усіх форм власності та підтверджує факт використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Примітка. Форма й порядок заповнення акта визначені "Інструкцією по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.006	акт об использовании полезной модели акт про використання корисної моделі act about use of the utility model	Див. <u>А.014.005</u> АКТ про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка).
.007	акт об использовании промышленного образца акт про використання	Див. <u>А.014.005</u> АКТ про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка).

	<i>промислового зразка</i> act about use of the industrial design	
.008	акт об использовании рационализаторского предложения <i>акт про використання раціоналізаторської пропозиції</i> act about use of the innovation proposal	Документ первинного обліку раціоналізаторських пропозицій за формою N Р-3, що повинен укладатися на підприємствах і організаціях усіх форм власності та підтверджує факт використання раціоналізаторської пропозиції. Примітка 1. Акт повинен складатися не пізніше місячного терміну від дати початку використання пропозиції. Примітка 2. Форма акта встановлена Додатком 3 до "Методичних рекомендацій про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію".
.009	акты законодательства <i>акти законодавства</i> legislative acts	Нормативно-правові акти вищого представницького органу державної влади або самого народу, які регулюють найважливіші суспільні відносини, виражають волю та інтереси більшості населення, втілюють основні права людини й інші загальнолюдські цінності та мають найвищу юридичну силу щодо всіх інших нормативно-правових актів. Примітка. В Україні мають чинність Конституція України, закони України, закони колишнього СРСР, які тимчасово регулюють відносини, що не регламентовані законами України й не суперечать Конституції та законам України.
.010	нормативно-правовой акт <i>нормативно-правовой акт</i> normative-legal act	Письмовий документ правотворчого органу, який містить правові норми.
A.015.000	актив <i>актив</i> [-ву, д. -вові/-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]	[< лат. <i>activus</i> — діяльний, діювий] 1. Сукупність майнових прав (майна), які належать фізичній або юридичній особі. Примітка. Активи складаються з обігових коштів (готівки, інвестицій, дебіторської

	asset	заборгованості, вартості сировини та напівфабрикатів), основних засобів (нерухомості, машин та обладнання та т.ін.) і нематеріальних активів (патентів, ліцензій, ноу-хау, торговельної марки, іміджу тощо). 2. Перевищення грошових доходів порівняно з витратами. 3. Частина бухгалтерського балансу, що відтворює на конкретну дату всі матеріальні цінності, кошти та боргові вимоги, які належать даній юридичній особі.
.001	нематериальные активы <i>нематеріальні активи</i> fictitious assets	Вартість прав використання земельних ділянок, інших природних ресурсів, патентів, свідоцтв, ліцензій, комп'ютерних програм і баз даних та іншої інтелектуальної власності, що внесена в рахунок внесків до статутного фонду підприємства, а також придбаних у процесі діяльності підприємства. ДСТУ 2962-94m.
A.016.000	активность <i>активність</i> [-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю] activity	[< лат. <i>activus</i> — активний, діяльний] 1. Здатність до здійснення процесу або явища. 2. Кількісна характеристика цієї здатності або інтенсивності процесу чи явища.
.001	изобретательская активность <i>винахідницька активність</i> inventive activity	Кількісна характеристика винахідницької діяльності окремої фірми (підприємства), країни, певної особи. Примітка. Використовується для дослідження тенденції розвитку галузі техніки, оцінювання науково-технічного потенціалу тощо.
.002	творческая активность <i>творча активність</i> creative activity	Кількісна характеристика творчої діяльності окремої фірми (підприємства), країни, певної особи. Примітка 1. Визначається кількістю публікацій, доповідей на конференціях, винаходів та раціоналізаторських пропозицій. Примітка 2. Використовується для дослідження тенденції розвитку галузі науки і техніки, оцінювання науково-технічного потенціалу тощо.

A.017.000	анализ <i>аналіз</i> [-зу, д. -зові/-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зіє] analysis	[< гр. <i>analysis</i> — розкладання, розчленування] 1. Метод наукового дослідження, що ґрунтується на розчленуванні цілого на складові частини; розбір, розгляд будь-чого. 2. Метод дослідження складу, структури, фізико-хімічних властивостей речовин та параметрів процесів. 3. Дослідження, що має на меті всебічне та систематичне оцінювання чого-небудь або визначення чого-небудь.
.001	анализ проекта <i>аналіз проекту</i> design analysis, design review	Обов'язкове, документоване, всебічне та систематичне оцінювання проекту на його відповідність початковим вимогам і можливостям їх задоволення, виявлення проблем і способів розв'язання. ДСТУ 3278-95. <i>Примітка.</i> Аналіз проекту можна здійснювати на будь-якому етапі процесу проектування, але за всіх умов його потрібно виконати після закінчення процесу. ДСТУ 3230-95.
A.018.000	аналог <i>аналог</i> [-га, ор. -гом, м. -гу/-гові; мн. -гу, -гіє] analog	[< гр. <i>analogos</i> — відповідний] Об'єкт (система, програма, пристрій), схожий з іншим об'єктом у будь-якому відношенні (за структурою, складом, принципом дії, характеристиками, засобами, які використовуються).
.001	аналог изделия <i>аналог виробу</i> product analog, analog of item	Екземпляр виробу, призначений для випробування на ньому складових частин виробу та комплектувальних виробів, і який здатний імітувати умови їх функціонування в реальному виробі. ДСТУ 3278-95m.
.002	аналог изобретения <i>аналог винаходу</i> invention analog	Засіб того самого призначення, який відомий з джерел, що стали загальнодоступними до дати пріоритету винаходу, та характеризується сукупністю ознак, подібних до сукупності суттєвих ознак винаходу. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну мо-

		дель", п. 6.2.3 т.
.003	аналог полезной модели <i>аналог корисної моделі</i> analog of utility model	Засіб того самого призначення, який відомий з джерел, що стали загальнодоступними до дати пріоритету корисної моделі, та характеризується сукупністю ознак, подібних до сукупності суттєвих ознак корисної моделі. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.2.3 т.
.004	ближайший аналог промышленного образца <i>найблищий аналог промислового зразка</i>	Відомий з загальнодоступних джерел виріб того самого функційного призначення, найбільш схожий за сукупністю суттєвих ознак з виробом, що заявляється як промисловий зразок. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок", п. 4.2.10 т.
A.019.000	аннотация <i>анотація</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] annotation	[< лат. <i>annotatio</i> — зауваження, помітка < <i>annoto</i> — позначаю] Стислий коментар чи пояснення щодо документа чи його змісту, а іноді навіть його короткий опис, що додається, як правило, у формі примітки після бібліографічного опису документа. ДСТУ 2394-94.
A.020.000	аннулирование <i>анулювання</i> [-ння, ор. -нням] cancellation, annulment, abrogation	[< лат. <i>annullo</i> — знищую] Скасування, розторгнення, припинення дії, визначення недійсним будь-якого акта, угоди, патенту, свідоцтва тощо.
A.021.000	анонимность <i>анонімність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] anonymity	[< гр. <i>anonymos</i> — безіменний] Відсутність імені автора на творі, документі тощо.
A.022.000	апеллянт <i>апелянт</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє]	[< лат. <i>appello</i> — звертаюсь] Особа, що подала апеляційну скаргу.

	appellant	
A.023.000	апелляція апеляція [-її, ор. -ією; мн. -її, -ій] appeal	[< лат. <i>appellatio</i> — звернення] 1. Оскарження будь-якого рішення (постанови) шляхом звертання у вищу інстанцію. 2. Одна з форм судового звертання у вищий суд, що має право переглянути справу по суті. Примітка. Українське законодавство не передбачає судову апеляцію. 3. Звернення за підтримкою та порадою до авторитетної організації, преси.
.001	апелляція по патентному спору апеляція щодо патентного спору patent appeal	Письмове заперечення, що подається до Апеляційної ради проти рішення Держпатенту України стосовно заявки на об'єкт промислової власності або міжнародної реєстрації знака чи проти видачі охоронного документа або поширення дії міжнародної реєстрації знака на території України. "Положення про Апеляційну раду Держпатенту України", п. 4.
A.024.000	аппарат апарат [-та (механізм) /-ту (установа), д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] apparatus, machine, device, tool	[лат. <i>apparatus</i> — устаткування] 1. Прилад, технічний пристрій, приладдя. 2. Сукупність органів керування, керівництва чим-небудь; сукупність установ, які обслуговують яку-небудь галузь господарства. 3. Метод. 4. Сукупність працівників якої-небудь організації, штат якої-небудь установи.
.001	государственный аппарат державний апарат machinery of State, State machinery	Сукупність органів держави в їх поєднанні та взаємозв'язку, за допомогою яких здійснюється державна влада, функції відповідної держави. Примітка. До державного апарату входять органи трьох гілок державної влади: законодавчої, виконавчої та судової.
.002	справочно-поисковый аппарат довідково-пошуковий апарат	Сукупність упорядкованих вторинних документів, створених для пошуку першоджерел. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.

	reference tools	
.003	справочно-поисковий апарат к патентному фонду довідково-пошуковий апарат до патентного фонду reference tools for patent collection	Сукупність засобів систематизації та пошуку інформації в патентному фонді: алфавітно-предметні, систематичні, іменні покажчики винаходів, офіційні бюлетені патентних відомств, реферативні видання тощо.
A.025.000	арбитр <i>арбітр</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] arbitrator, arbiter	<i>[фр. arbitre < лат. arbiter — посередник]</i> 1. Посередник у спорах несудового характеру не зацікавлений у конфлікті між сторонами, якого обирають за взаємною згодою між цими сторонами або в передбаченому законом порядку з метою розв'язання спору. 2. Службова особа, яка розв'язує майнові спори між підприємствами, організаціями та установами. 3. Член арбітражу. 4. Фізична особа або програмно-технічний пристрій, що вирішують суперечні випадки, конфлікти.
A.026.000	арбитраж <i>арбітраж</i> [-жу, ор. -жем, м. -жі] arbitration, arbitrage	<i>[фр. arbitrage]</i> 1. Спосіб розв'язання спірних питань, які не підлягають веденню суду, коли сторони звертаються до арбітрів (третейських суддів), обраних за взаємною згодою або в передбаченому законом порядку. 2. Орган, що діє в постійному режимі та вирішує майнові спори між підприємствами, спори з приводу невиконання цивільно-правових угод між юридичними особами. Примітка. В Україні функціонує державний арбітраж. 3. Операції на ринку, які здійснюються з метою одержання вигоди від різниці цін

		на товар (товарний арбітраж), різниці курсів валют (валютний арбітраж), різниці котировок цінних паперів (фондовий арбітраж).
.001	международный арбитраж <i>міжнародний арбітраж</i> international arbitration, international arbitrage	1. Спосіб розв'язання міжнародних спорів за допомогою арбітражного розгляду, що проводиться арбітрами, які обираються за взаємним погодженням сторін. Примітка. Його рішення обов'язково для обох сторін. ДСТУ 3293-95m. 2. Орган, передбачений низкою міжнародних правових актів і Статутом ООН для мирного розв'язання міжнародних спорів.
A.027.000	аренда <i>оренда</i> [-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д] lease	[польс. <i>arenda</i> < лат. <i>arendare</i> — здавати в найми] Надання фізичною або юридичною особою іншій фізичній або юридичній особі майна (основних фондів, землі, підприємства, будівель і т.ін.) у тимчасове користування на певний період часу та за певну плату. Примітка 1. Особа, яка орендує майно називається орендарем, а особа, що здає майно в оренду — орендодавцем, стосунки між ними визначаються орендним договором, в якому визначені умови, строки оренди та орендна плата. У ньому може бути передбачена можливість викупу майна, що орендується. Примітка 2. Довготермінову оренду обладнання називають лізингом.
A.028.000	арендатор <i>орендар</i> [-ря, ор. -рем; мн. -рі, -ріє] leaseholder	[< польс. <i>arenda</i> < лат. <i>arendare</i> — здавати в найми] Юридична або фізична особа, яка орендує майно.
A.029.000	арендодатель <i>орендодавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вціє] lessor	[< польс. <i>arenda</i> < лат. <i>arendare</i> — здавати в найми + укр. <i>давець</i>] Юридична або фізична особа, яка здає майно в оренду.
A.030.000	архив <i>архів</i>	[лат. <i>archivum</i> < гр. <i>archaios</i> — урядовий будинок]

	<i>[-ву, д. -вові/-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]</i> archive	1. Організація чи її структурний підрозділ, які здійснюють приймання та зберігання документів з метою використання ретроспективної інформації. ДСТУ 2732-94m. 2. У системах оброблення інформації — сукупність даних або програм, що зберігаються на зовнішньому носії.
.001	ведомственный архив <i>відомчий архів</i> departmental archive	Архів, безпосередньо підпорядкований відповідній організації, яка не входить до системи державної архівної служби, або є структурним підрозділом організації. ДСТУ 2732-94m.
.002	государственный архив <i>державний архів</i> state archive	Архів, безпосередньо підпорядкований державному органу керування архівною справою й органу місцевої влади. ДСТУ 2732-94m.
A.031.000	архивохранилище <i>архівосховище</i> [-ща, ор. -щем, м. -щї; мн. -ща, -щї] archival depository	[< лат. <i>archivum</i> — архів + укр. <i>сховище</i>] Спеціально обладнане приміщення архіву, призначене для зберігання архівних документів. ДСТУ 2732-94.
A.032.000	аспирант <i>аспірант</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тіє] postgraduate	[< лат. <i>aspirans (aspirantis)</i> — той, що до чогось прагне] Особа, що навчається в аспірантурі. Примітка 1. В аспірантуру приймаються особи, які мають вищу освіту та кваліфікацію спеціаліста, магістра. Примітка 2. Аспірант працює за індивідуальним планом, згідно з яким він повинен скласти кандидатські іспити, оволодіти методологією проведення наукових досліджень, завершити в установленний термін роботу над дисертацією й подати її до захисту в спеціалізовану раду. "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів", пп. 16, 32, 41 м.
A.033.000	аспирантура <i>аспірантура</i> [-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р] postgraduate course	[< лат. <i>aspirans (aspirantis)</i> — той, що до чогось прагне] Основна форма планомірної підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів. Примітка 1. Створюється при вищих навчальних закладах III або IV рівнів акредита-

		ції, наукових установах і організаціях, які мають висококваліфіковані науково-педагогічні та наукові кадри, сучасну науково-дослідну та експериментальну базу. Примітка 2. Навчання в аспірантурі здійснюється з відривом і без відриву від виробництва. За загальним правилом термін навчання в аспірантурі з відривом від виробництва не повинен перевищувати трьох років, в аспірантурі без відриву від виробництва — чотирьох років. "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів", пп. 1, 33 т.
A.034.000	ассигнование <i>асигнування</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] appropriation, allocation	[< лат. <i>assigno</i> — признаваю, выделяю] Виділення певної суми коштів на витрати з якоюсь метою, а також сума цих коштів.
.001	ассигнования на рекламу <i>асигнування на рекламу</i> advertising appropriations, advertising allocations	Кошторисні фінансові витрати фірми на проведення одноразового рекламного заходу, кампанії, розрахованої на сезон, та (чи) на весь запланований період маркетингу.
A.035.000	ассортимент <i>асортимент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові] assortment, line of goods	[фр. <i>assortiment</i> — набір, комплект < <i>assortir</i> — підібрати, сортувати] Склад, різновид, набір видів продукції, товарів, послуг, які виробляються на виробництві або є в продажу.
.001	ассортимент продукции <i>асортимент продукції</i> assortment of product	Склад і співвідношення окремих видів виробів у випуску продукції або якійсь групі товарів. Примітка. Асортимент продукції характеризує як її склад, так і сортність. ДСТУ 3278-95м.
.002	промышленный ассортимент <i>промисловий асортимент</i> production range	Сукупність найменувань товарів, які виробляє та чи інша галузь промисловості, підприємство.

.003	торговый ассортимент <i>торговельний асортимент</i> trade list	Сукупність найменувань товарів, що реалізуються певним торговельним підприємством (фірмою).
A.036.000	ассоциация <i>асоціація</i> [-ії, оп. -ією; мн. -ії, -ій] association	[< лат. <i>associatio</i> — сполучення, з'єднання < <i>associo</i> — з'єдную] Об'єднання юридичних та (чи) фізичних осіб для досягнення спільної господарської, наукової, культурної або якої-небудь іншої мети.
.001	Всеукраинская Ассоциация патентных поверенных <i>Всеукраїнська Асоціація патентних повірених</i> All-Ukrainian Association of the patent attorneys	Громадська організація, головною метою діяльності якої є: сприяння професійній діяльності патентних повірених і забезпечення їх особистих прав та інтересів; сприяння підвищенню кваліфікаційного рівня патентних повірених; удосконалення законодавчої та нормативної бази з охорони об'єктів інтелектуальної власності; організація спільної діяльності з патентними повіреними різних регіонів України; забезпечення нормативною документацією; консультативна діяльність, організація семінарів та конференцій; розширення міжнародних зв'язків у галузі правової охорони інтелектуальної власності. Примітка. Створена відповідно до п. 34 "Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)".
A.037.000	аттестат <i>атестат</i> [-та, д. -тові/-ту, оп. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] certificate	[< лат. <i>attestor</i> — підтверджую, посвідчую] 1. Документ, яким оформлюють результати атестації та встановлюють придатність об'єкта атестації до застосування згідно з його призначенням. 2. Документ установленого зразка, що підтверджує закінчення середнього загальноосвітнього навчального закладу, присвоєння вченого звання.

.001	аттестат доцента <i>атестат доцента</i> certificate of assistant professor	Офіційний документ державного зразка, що засвідчує присвоєння вченого звання доцента. Примітка. В Україні чинними є атестати доцента, видані Міністерством освіти України, а також видані до 01.09.92 року атестаційними органами СРСР та Російської Федерації. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 4.
.002	аттестат професора <i>атестат професора</i> certificate of professor	Офіційний документ державного зразка, що засвідчує присвоєння вченого звання професора. Примітка. В Україні чинними є атестати професора, видані Міністерством освіти України, а також видані до 01.09.92 року атестаційними органами СРСР та Російської Федерації. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 4.
.003	аттестат старшого наукового співробітника <i>атестат старшого наукового співробітника</i> certificate of the senior staff scientist	Офіційний документ державного зразка, що засвідчує присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника. Примітка. В Україні чинними є атестати старшого наукового співробітника, видані ВАК України, а також видані до 01.09.92 року атестаційними органами СРСР та Російської Федерації. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 4.
A.038.000	аттестация <i>атестация</i> [-ії, оп. -ією; мн. -ії, -іій] attestation, certification	[< лат. <i>attestatio</i> — посвідчення] 1. Дослідження об'єкта з метою виявлення відповідності його певним вимогам з видаванням відповідного документа — атестата. 2. Визначення, установлення відповідності рівня знань, кваліфікації працівника посаді, яку він обіймає або якої він прагне; установлення категорії оплати працівника відповідно до його кваліфікації. 3. Висновок, відгук про ділові якості та

		знання працівників.
.001	аттестация научных работников <i>атестація наукових працівників</i> attestation of research workers	Визначення рівня кваліфікації наукових працівників, яке проводиться не рідше одного разу на п'ять років з метою: оцінки рівня професійної підготовки наукового працівника, результативності його роботи; визначення відповідності кваліфікації наукового працівника обійманій посаді; виявлення перспективи використання здібностей наукового працівника, стимулювання підвищення його професійного рівня; визначення потреби в підвищенні кваліфікації, професійної підготовки наукового працівника. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 21. <i>Примітка.</i> Порядок проведення атестації визначається "Положенням про атестацію наукових працівників".
.002	государственная аттестация научных и научно-педагогических работников <i>державна атестація наукових та науково-педагогічних працівників</i> State attestation of scientific and scientific-pedagogical workers	Державне визнання рівня кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників шляхом присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань. <i>Примітка.</i> Наявність відповідного наукового ступеня або вченого звання є кваліфікаційною вимогою для зайняття науковим працівником відповідної посади. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 20.
.003	государственная аттестация научных учреждений <i>державна атестація наукових установ</i> State attestation of research	Оцінка ефективності діяльності наукових установ, відповідності одержуваних ними результатів державним науково-технічним пріоритетам та завданням науково-технічного розвитку, а також визначення необхідності надання їм державної підтримки. <i>Примітка 1.</i> Проводиться не менше одного разу на п'ять років у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

	establishments	Примітка 2. Державній атестації підлягають наукові установи всіх форм власності, що внесені або претендують на внесення до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 11.
Б		
Б.001.000	база база [<i>-зи, ор. -зою;</i> <i>мн. -зи, -з</i>] base, basis, background	[<i>фр. base < гр. basis — основа</i>] 1. Підвалина, основа будь-чого. 2. Основні дані або елементи. 3. Основа системи числення. 4. У системах оброблення інформації — значення або адреса, відносно якої подані інші значення та адреси. 5. Техніко-економічні дані, показники, що відносяться до певного періоду часу (базисного року) та використовуються як основа для порівняння з іншими аналогічними показниками. 6. Склад товарів, місце їх зберігання.
.001	база данных (БД) база даних (БД) database (DB)	1. Сукупність даних, матеріалів або творів у формі, яку читає машина. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4. 2. Іменована сукупність даних, що відображає стан об'єктів та їх відношень у визначеній предметній області. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1. 3. В обчислювальній техніці — сукупність даних, що організовані за певними правилами, які передбачають загальні принципи опису, зберігання та маніпулювання даними, незалежність від прикладних програм.
.002	база знаний база знань knowledgebase	Масив інформації у формі, придатній до логічного й семантичного оброблення відповідними програмними засобами. Закон України "Про Національну

		програму інформатизації", ст. 1 т.
.003	база сравнения в расчетах <i>база порівняння в розрахунках</i> base of comparison in accounts	Сукупність показників, з якими проводиться порівняння. Примітка. Для дослідження економічної ефективності нової техніки за базу порівняння беруть: для заміни на підприємстві аналогічної за призначенням техніки — техніко-економічні показники замінюваної техніки; для поставлення на виробництво та виготовлення техніки, аналоги якої раніше не випускалися на даному підприємстві, — техніко-економічні показники кращої аналогічної за призначенням техніки, що виробляється на іншому підприємстві того самого міністерства, відомства; для використання техніки вперше в системі міністерства, відомства — техніко-економічні показники кращої з існуючих у країні зразків техніки, аналогічної за призначенням.
.004	материально-техническая база предприятия <i>матеріально-технічна база підприємства</i> material and technical basis of the enterprise	Сукупність технологічного, енергетичного, транспортного та іншого устаткування, організаційних та обчислювальних засобів, інструментального оснащення, інвентарю, будівель та споруд, за допомогою яких відбувається процес відтворення у рамках виробничих підрозділів та управлінських ланок підприємства. ДСТУ 2960-94.
.005	нормативная база производства <i>нормативна база виробництва</i>	Сукупність норм витрат, норм запасів, завдань щодо економії, нормативів, показників використання, яка є основою для прогнозування та господарської діяльності підприємства. ДСТУ 2961-94.
Б.002.000	баланс <i>баланс</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сіє] balance	[фр. <i>balance</i> , букв. — <i>терези</i> < лат. <i>bilanx</i> — <i>ваги з двома чашками</i> < <i>bis</i> — <i>двічі</i> + <i>lanx</i> — <i>чаша</i>] 1. Система показників, що характеризує будь-яке явище шляхом зіставлення або протиставлення окремих його сторін. Примітка. Баланси складаються в натуральній формі (у фізичному вимірі) та в грошовій формі (у вартісному вимірі).

		2. Рівновага.
Б.003.000	БД <i>БД</i> [невідм.]	Див. Б.001.001 БАЗА даних.
Б.004.000	безопасность <i>безпека</i> [-еки, д. і м. -еці, ор. -екою] safety, security	Стан, в якому не загрожує небезпека будь-кому або будь-чому.
	безпечність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] safety, security	Властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику нанесення шкоди здоров'ю людей, майну та довкілля. ДСТУ 2860-94m.
.001	безопасность продукции <i>безпечність</i> <i>продукції</i> products safety	Властивість конкретної продукції, яка полягає в її здатності бути використа- ною за призначенням без завдання будь-якої можливої шкоди. Примітка 1. Безпечність продукції звичай- но розглядають як оптимальний баланс низки чинників, включаючи такий нетехніч- ний чинник як поведінка людини, який дає змогу звести усунувний ризик, пов'язаний з можливістю завдання шкоди здоров'ю людей та майну, до прийнятного рівня. Примітка 2. Безпечність продукції залежно від виду продукції поєднує такі властивості, як електробезпечність, вибухобезпечність, радіаційну безпечність, безпечність від впливу хімічних та забруднювальних речо- вин, безпечність від помилкових дій обслу- говувального персоналу, безпечність за рівнем шуму та вібрації технічних засобів тощо. ДСТУ 3278-95m.
Б.005.000	библиотека <i>бібліотека</i> [-еки, д. і м. -еці, ор. -екою; мн. -еки, -ек] library	[гр. <i>bibliothēke</i> < <i>biblion</i> — книга + <i>theke</i> — сховище] 1. Організоване за певною системою сховище для будь-чого. 2. Організація чи її частина, що здійс- нює інформаційну діяльність, головною метою якої є комплектування й збері- гання фонду документів та видавання їх користувачам відповідно до їх інфор- маційних потреб. ДСТУ 2392-94m.

Б.006.000	биржа <i>біржа</i> [-жі, ор. -жею; мн. -жі, -ж, д. -жам] exchange	[нім. <i>Borse</i> < лат. <i>bursa</i> — гаманець] Організаційно оформлений, постійно діючий оптовий ринок, на якому відбувається купівля-продаж товарів (товарна), цінних паперів (фондова), валюти (валютна), інформації (інформаційна), науково-технічних розробок (інтелектуальних ресурсів) та наймання робочої сили (праці) на основі співвідношення попиту та пропонування. Примітка. Біржа, як правило, має фіксований склад членів, чіткі правила проведення біржових операцій. Вона може бути як державною, так і акціонерною організацією.
Б.007.000	бланк <i>бланк</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] form, blank	[фр. <i>blanc</i> — білий] Паперова заготовка певної форми зі стандартною розміткою, що призначена для укладання документів за певною формою.
.001	бланк офіційного документа <i>бланк офіційного документа</i> form of the official document	Стандартний аркуш паперу з відтвореною на ньому постійною інформацією документа й місцем, відведеним для змінної. ДСТУ 2732-94.
Б.008.000	блок <i>блок</i> [-ока (механізм, камінь) /-оку (об'єднання), ор. -оком, м. -оці; мн. -оки, -оків] block, unit	[англ. <i>block</i>] 1. Частина цілого, що розглядається самостійно. 2. Конструктивно та схемно закінчена частина пристрою, що виконує самостійні (окремі) функції та є сукупністю вузлів або групи елементів та деталей. 3. У програмуванні — спеціальна виділена складова частина комп'ютерної програми, що відповідає одній з взаємозв'язаних задач, які вирішуються разом.
.001	блок патентів <i>блок патентів</i> network of patents	Декілька патентів, що захищають цілий об'єкт по частинах, тобто окремі вузли та деталі пристрою, окремі операції способу, декілька способів, які входять у технологічний процес тощо, тобто

		забезпечують надійну та всебічну охорону об'єкту.
Б.009.000	брокер брокер [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] broker	[англ. <i>broker</i> < <i>broke</i> — <i>займатись маклерством</i>] Посередник, що сприяє встановленню контакту між продавцем і покупцем товарів, цінних паперів, валют, послуг і т.ін. Примітка 1. Звичайно брокер спеціалізується на вузькому асортименті товарів. Примітка 2. Брокер виступає тільки посередником: він не має у своєму розпорядженні товарів (цінних паперів, валюти). Примітка 3. Брокер діє за дорученням своїх клієнтів за їх рахунок і отримує плату або винагороду у формі комісійних за укладення угоди.
.001	патентний брокер патентний брокер patent broker	Посередник, що займається головним чином питаннями, пов'язаними з практичним використанням патенту. Примітка. Під час виконання своєї основної функції він може представляти як інтереси продавця, так і покупця ліцензій. Його обов'язки можуть бути дуже різноманітні й полягають як у пошуку нового продукту або технічного процесу, так і в реалізації того чи іншого винаходу окремої особи. Як правило, брокер обмежується тільки посередницькими функціями в торгівлі вже запатентованими винаходами, а також ноу-хау.
Б.010.000	брошура брошура [-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р] pamphlet	[фр. <i>brochure</i>] Книжкове видання обсягом від 4 до 48 сторінок. ДСТУ 3017-95.
Б.011.000	бумага папір [-пера, д. -перові/-перу, ор. -пером, м. -пері; мн. -пери, -перів] paper	[польс. <i>papier</i> < нім. <i>Papier</i>] 1. Матеріал із масою квадратного метра до 250 г, що складається переважно з рослинних волокон, зв'язаних між собою силами поверхневого зчеплення, в якому можуть бути проклеювальні речовини, мінеральні наповнювачі, хімічні та природні волокна, пігменти й

		барвники. ДСТУ 2101-92. 2. Документ, рукопис, ділове повідомлення.
.001	актовая бумага <i>актовий папір</i> stamped paper	Див. <u>Б.011.002</u> гербовий ПАПІР.
.002	гербовая бумага <i>гербовий папір</i> stamped paper	Спеціальний папір, призначений для написання на ньому актів, документів тощо з метою їх збережності та запобігання підробленню.
Б.012.000	бюллетень <i>бюлетень</i> [-ня, ор. -нем; мн. -ні, -нів] bulletin	<i>[фр. bulletin < ital.ullettino — записка, папірець < лат. bulla — грамота]</i> 1. Періодичне або продовжуване видання, що випускається оперативним, має ознаки журнального або газетного видання, містить матеріали організації, яка його видає. Примітка 1. Періодичні бюлетені, як правило, мають постійну рубрикацію. Примітка 2. В окремих випадках бюлетені можуть випускатися протягом короткого часу, обмеженого періодом проведення певного заходу. ДСТУ 3017-95. 2. Зведення офіційних актів, розпоряджень, постанов і т.ін. 3. Коротке офіційне повідомлення про подію, питання, справу, які мають суспільне значення. 4. Аркуш неприцездатності для реєстрації хвороби робітника або службовця.
.001	патентный бюллетень <i>патентний бюлетень</i> patent bulletin	Періодичне офіційне видання патентного відомства, яке містить офіційну інформацію про видані патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, реєстрацію ліцензій, поступку прав, судові спори, дострокове припинення, анулювання, надання тимчасової охорони тощо. Примітка. В Україні патентним бюлетенем є журнал "Промислова власність".

В

B.001.000	ВАК <i>ВАК</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. К.023.001</i> Вища атестаційна КОМІСІЯ.
.001	ВАК Украины <i>ВАК України</i>	<i>Див. К.023.002</i> Вища атестаційна КОМІСІЯ України.
B.002.000	ввод <i>введення</i> <i>[-ння, ор. -нням;</i> <i>мн. -ння, -нь]</i> input, entry	1. Процес занесення будь-чого в пристрій або систему. 2. Подія, яка фіксує що-небудь та має юридичні наслідки (наприклад, введення в дію).
.001	ввод в хозяйственный оборот <i>введення в господарський оборот</i>	Використання в господарській діяльності.
B.003.000	ведомость <i>відомість</i> <i>[-мості, д. і</i> <i>м. -мості,</i> <i>ор. -містю;</i> <i>мн. -мості, -мостей]</i> list	Документ, який містить список, перелік будь-яких даних.
.001	ведомость держателей подлинников <i>відомість утримувачів правдників</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік організацій чи підприємств, котрі зберігають правдники документів стосовно певного виробу. ДСТУ 3321-96.
.002	ведомость покупных изделий <i>відомість купованих виробів</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік купованих виробів, використаних у розроблюваному виробі. ДСТУ 3321-96.
.003	ведомость разрешения	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік купованих

	применения покупных изделий <i>відомість дозволених до застосування купованих виробів</i>	виробів, дозволених до застосування. ДСТУ 3321-96.
.004	ведомость спецификаций <i>відомість специфікацій specification sheet</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік специфікацій на виріб та на його складові частини з зазначенням їх кількості та входження. ДСТУ 3321-96.
.005	ведомость ссылочных документов <i>відомість посилань на документи</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік документів, на які є посилання в конструкторських документах на виріб. ДСТУ 3321-96.
.006	ведомость технического предложения <i>відомість технічної пропозиції</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік документів, що увійшли до технічної пропозиції. ДСТУ 3321-96.
.007	ведомость технического проекта <i>відомість технічного проекту</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік документів, що увійшли до технічного проекту. ДСТУ 3321-96.
.008	ведомость эксплуатационных документов <i>відомість експлуатаційних документів</i>	1. Експлуатаційний документ, яким встановлено склад комплекту й місця вкладення експлуатаційних документів, що надсилають з виробом. ДСТУ 3321-96m. 2. Для автоматизованої системи — текстовий документ, який містить перелік експлуатаційних документів на автоматизовану систему, визначених згідно з ГОСТ 34.201-89. РД 50-34.698-90.
.009	ведомость эскизного проекта <i>відомість ескізного</i>	Текстовий конструкторський документ, який являє собою перелік документів, що увійшли до ескізного проекту.

	<i>проекту</i>	ДСТУ 3321-96.
B.004.000	ведомство <i>відомство</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] office, department	Установа чи сукупність установ, що обслуговують певну сферу управлінської діяльності.
.001	Государственное патентное ведомство Украины (Госпатент Украины) <i>Державне патентне відомство України</i> (Держпатент України) State patent office	Державний орган, що забезпечує функціонування та керування патентною системою України, приймає до розгляду заявки на об'єкти промислової власності, видає охоронні документи (патенти на винаходи, корисні моделі та промислові зразки, свідоцтва на знаки для товарів і послуг), що діють на території України, і здійснює інші функції відповідно до Положення (Статуту) про Держпатент України. Примітка. Згідно з Указом Президента України від 13.03.99 N 250/99 ліквідовано та включено до складу Державного комітету України з питань науки і інтелектуальної власності, який, у свою чергу, згідно з Указом Президента України від 15.12.99 N 1573/99 ліквідовано та включено до складу Міністерства освіти і науки України.
.002	патентное ведомство <i>патентне відомство</i> patent office	Державний орган, що займається всіма питаннями, пов'язаними з охороною промислової власності. Примітка. У різних країнах має різні назви, структуру та підпорядкованість. Наприклад, у США — це Patent and Trademark Office, що є складовою частиною Міністерства торгівлі США (Department of Commerce).
B.005.000	вещество <i>речовина</i> [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н] matter, substance	1. Вид матерії, яка на відміну від фізичного поля, має масу спокою. Примітка. Речовина має хімічні властивості, за якими її можна ідентифікувати: ці властивості постійні для всіх зразків даної речовини. У хімії розрізняють: а) прості речовини; б) сполуки; в) суміші. 2. Поняття, що використовується в складних термінах для означення ма-

		теріалів, які мають певні властивості або групу властивостей. 3. Те, з чого складається фізичне тіло.
.001	вещество как объект изобретения <i>речовина як об'єкт винаходу</i> substance as an object of the invention	Штучно створене матеріальне утворення, що є новим, промислово придатним, має винахідницький рівень та являє собою сукупність визначеним образом взаємозв'язаних елементів (атомів, молекул, інгредієнтів). Примітка. До речовин як об'єктів винаходу належать: індивідуальні хімічні сполуки, включаючи високомолекулярні сполуки та об'єкти генетичної інженерії; композиції (сполуки, суміші, розчини, сплави тощо); продукти ядерного перетворення. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 1.2.
B.006.000	взаимность <i>взаємність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] reciprocity	Надання іноземцям у галузі захисту промислової власності таких самих прав, як і своїм громадянам за умови, що й громадяни даної держави користуються аналогічними правами у відповідній іноземній державі.
B.007.000	взаимозаменяемость <i>взаємозамінність</i> [-ності, д. і м. -ності, зн. -ність, ор. -ністю] interchangeability	Придатність об'єкта до використання замість іншого без зміни для виконання однакових вимог. Примітка. Залежно від конкретних умов потрібно використовувати терміни "функційна взаємозамінність" чи "розмірна взаємозамінність". ДСТУ 3230-95m.
.001	взаимозаменяемость продукции <i>взаємозамінність продукції</i> interchangeability of products	Властивість однієї продукції бути заміненою на іншу для виконання таких самих вимог. ДСТУ 3278-95.
B.008.000	взыскание <i>стягнення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] punishment, reprimand	Примусовий захід, який є мірою відповідальності, що застосовується, як правило, за вчинення правопорушення з метою покарання й виховання особи, яка його вчинила, а також з метою загального попередження правопору-

		шень.
.001	административное взыскание <i>адміністративне стягнення</i> administrative punishment	Стягнення, що застосовується до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення (адміністративний проступок), з метою забезпечення виконання загальнообов'язкових правил, покарання та виховання правопорушника, попередження нових правопорушень. Примітка. Найпоширенішими адміністративними стягненнями є штраф, попередження та інші.
B.009.000	вид вид [-ду, ор. -дом, м. -ду/-дові; мн. -ди, -дів] sort, kind, form, sight	1. Підрозділ у систематичі, який входить до складу вищого розділу. 2. Зовнішність, стан, видимий образ. 3. Тип, сорт, різновид чого-небудь. 4. У біології — основна систематична одиниця.
.001	вид информации <i>вид інформації</i> kind of information	Законодавчо встановлена класифікаційна категорія інформації. Примітка. Основними видами інформації є: статистична інформація; масова інформація; інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого і регіонального самоврядування; правова інформація; інформація про особу; інформація довідково-енциклопедичного характеру; соціологічна інформація. Закон України "Про інформацію", ст. 18.
.002	вид лицензии <i>вид ліцензії</i> kind of license	Законодавчо встановлена класифікаційна категорія ліцензії, що вирізняється залежно від обсягу прав, що передаються. Примітка. За умовами, що характеризують зміст ліцензійних угод, розрізняють патентні ліцензії (коли об'єкт ліцензії захищений патентом) і "безпатентні" ліцензії (наприклад, ліцензії на ноу-хау); за обсягом прав, що передаються за ліцензією, розрізняють такі види ліцензійних угод: невиключні, виключні, субліцензії тощо.
.003	вид научной и научно-техническо й экспертизы	Законодавчо встановлена класифікаційна категорія наукової та науково-технічної експертизи. Примітка. Розрізняють такі види наукової й

	<i>вид наукової і науково-технічної експертизи</i> kind of scientific-and technical examination	науково-технічної експертизи: попередня, первинна, повторна, додаткова, контрольна. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 13.
.004	вид ноу-хау <i>вид ноу-хау</i> kind of know-how	Класифікаційна категорія ноу-хау. Примітка. Розрізняють ноу-хау науково-технічного характеру, ноу-хау управлінського характеру, ноу-хау комерційного характеру, ноу-хау фінансового характеру.
.005	вид об'єкта изобретения <i>вид об'єкта винаходу</i> kind of an object of invention	Законодавчо встановлена класифікаційна категорія об'єктів винаходу. Примітка. Залежно від технічної сутності розрізняють такі види об'єктів винаходу: продукт (пристрій, речовина, штами мікроорганізму, культури клітин рослини і тварини), спосіб, застосування раніше відомого продукту чи способу за новим призначенням. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 п.
.006	вид поиска патентной информации <i>вид пошуку патентної інформації</i> kind of patent information retrieval	Класифікаційна категорія пошуку. Примітка. Залежно від методу розрізняють такі види пошуку: тематичний (предметний), іменний (фірмовий), нумераційний (у тому числі пошук за датами пріоритету публікації, викладки та т.ін.) і пошук за видом документа (патент, авторське свідоцтво тощо).
.007	вид патентных исследований <i>вид патентних досліджень</i> kind of patent research	Класифікаційна категорія патентного дослідження. Примітка. Залежно від мети дослідження використовують: пошук на новизну (патентоспроможність), на патентну чистоту, на визначення рівня техніки.
.008	вид письменного документа <i>вид письмового документа</i> kind of written document	Класифікаційна категорія письмових документів, об'єднаних усередині певної системи документації спільністю ознак, які характеризують структуру змісту документів, залежно від їхнього цільового призначення (наказ, звіт, акт). ДСТУ 2732-94m.
.009	вид продукции <i>вид продукції</i> kind of products	Класифікаційна категорія, що об'єднує продукцію з однаковою назвою за однією з її ознак. Примітка 1. Залежно від цільових (функцій)

		ознак створюють видові поняття, наприклад: "верстати", "автомобілі", "взуття", "тканини". Примітка 2. Залежно від виду виробництва створюють видові поняття, наприклад: "продукція ливарного виробництва", "продукція зварювального виробництва". Примітка 3. Залежно від типу виробництва створюють видові поняття, наприклад: "продукція одиничного виробництва", "продукція серійного виробництва", "продукція основного виробництва". ДСТУ 3278-95m.
.010	вид производства вид виробництва kind of production	Класифікаційна категорія виробництва, що вирізняється за ознакою застосовуваного методу виготовлення продукції. ДСТУ 2960-94.
.011	вид схемы вид схеми kind of scheme	Класифікаційне угруповання схем, що вирізняється за ознаками принципу дії та зв'язків складових частин виробу. ДСТУ 3321-96m. Примітка. Розрізняють такі види схем: електричні, гідравлічні, пневматичні, оптичні, схеми поділу та комбіновані схеми.
B.010.000	виза віза [-зу, ор. -зою; мн. -зу, -з] visa	[фр. <i>visa</i> < лат. <i>visa</i>, мн. від <i>visum</i> — побачений, переглянутий] 1. Позначка посадової особи на документі, яка означає згоду цієї особи з його змістом, а в деяких випадках надає йому відповідну силу, значимість. 2. Дозвіл на в'їзд на територію держави та на виїзд з неї (віза в'їзна, виїзна, транзитна), який видається компетентними державними органами (зокрема консульськими установами) на певний термін і посвідчується відповідним записом у паспорті громадянина. Примітка. Безвізовий в'їзд, виїзд або транзит встановлюються міждержавними угодами. Україна має угоди про безвізовий режим з країнами СНД, Польщею, Болгарією та іншими країнами.
B.011.000	владелец власник [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]	[< польс. <i>własny</i> — власний] Суб'єкт власності, фізична або юридична особа, якій належить у визначених законом межах право володіння, кори-

	holder, owner	студування та розпорядження об'єктом власності (майном та результатами інтелектуальної діяльності).
.001	владелец охоронного документа <i>власник охоронного документа</i> The holder of the security document	Особа, якій належить охоронний документ на винахід, промисловий зразок, корисну модель, знак для товарів і послуг, раціоналізаторську пропозицію, топографію інтегральної мікросхеми, твір науки, літератури та мистецтва, комп'ютерну програму або базу даних тощо та яка має певні права й обов'язки згідно з чинним законодавством.
.002	владелец патента <i>власник патенту</i> patent holder	У патентному праві — особа, якій належить патент на винахід, промисловий зразок, корисну модель. Примітка. Власник патенту має певні права й обов'язки відповідно до чинного законодавства. Він повинен добросовісно користуватися виключним правом, що випливає з патенту.
.003	владелец свидетельства <i>власник свідоцтва</i> certificate holder	Особа, якій належить свідоцтво на знак для товарів і послуг, топографію інтегральної мікросхеми, твір науки, літератури та мистецтва, комп'ютерну програму чи базу даних або раціоналізаторську пропозицію. Примітка. Власник свідоцтва має певні права й обов'язки відповідно до чинного законодавства.
B.012.000	владение <i>володіння</i> [<i>-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь</i>] possession, ownership	Фактичне, законне або протиправне, перебування майна в конкретній фізичної або юридичної особи (фактичне утримання речі). Примітка. Володіння може здійснюватись за договором оренди, застави, відповідальної охорони, комісії тощо й без утримання майна у власності.
B.013.000	власть <i>влада</i> [<i>-ди, ор. -доу</i>] authority, power	[<i>польс. władza</i>] Здатність, право й можливість підкоряти своїй волі інших.
.001	законодательная власть <i>законодавча влада</i>	Складова частина владних структур України, головною функцією якої є законотворчість і організація контролю за

	legislative authority, legislative power	дотриманням чинного законодавства всіма структурами держави, об'єднаннями громадян і громадянами. Примітка. Єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент — Верховна Рада України. "Конституція України", ст. 75 м.
.002	исполнительная власть <i>виконавча влада</i> executive authority, executive power	Складова частина владних структур України, якій делегована сукупність повноважень з керування державними справами (контрольні, адміністративні, розпорядчі тощо), і на яку покладається функція виконання законів, що приймаються законодавчою владою. Примітка. Вищим органом у системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України. "Конституція України", ст. 113 м.
B.014.000	внедрение <i>впровадження</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] introduction	Уведення чого-небудь у дію, у практику.
.001	внедрение новой техники <i>впровадження нової техніки</i> manufacturing application of new technology	Цілеспрямований процес, що містить комплекс організаційно-технічних заходів та стимулів, які забезпечують необхідні умови використання нової техніки.
B.015.000	возмещение <i>відшкодування</i> [-ння, ор. -нням] compensation, indemnification, reimbursement	Основна форма відповідальності за невиконання зобов'язань, порушення прав та заподіяння шкоди.
.001	возмещение убытков <i>відшкодування збитків</i> compensation paid, payment of damages	Компенсації особі тих витрат, яких вона зазнала або повинна була зазнати для встановлення своїх прав, порушених унаслідок невиконання зобов'язань або протиправних дій з боку інших осіб. Примітка. Відшкодування збитків відрізняється від відшкодування шкоди тим, що, відшкодовуючи шкоду, боржник відшкодовує

		кредиторів лише прямі збитки, які виникли через невиконання або неналежне виконання своїх зобов'язань, а, відшкодовуючи збитки, винна особа відшкодовує ще й упущену вигоду, на яку можна було розраховувати за звичного стану або перебігу подій.
.002	возмещение убытков в связи с нарушением прав владельца патента <i>відшкодування збитків у зв'язку з порушенням прав власника патенту</i> payment of damages for patent infringement	Компенсація власникові патенту збитків, заподіяних порушенням його прав, яка здійснюється на підставі відповідного рішення суду, що встановив факт порушення та розмір нанесених збитків.
.003	возмещение ущерба <i>відшкодування шкоди</i> reparation of damages	Цивільна форма відповідальності за заподіяну шкоду. Примітка 1. Відшкодування шкоди полягає в повній її компенсації в грошовій формі або в натурі (виправлення пошкодженої речі). Примітка 2. Розмір відшкодування шкоди зменшується, якщо виникненню шкоди сприяв сам потерпілий (наприклад, внаслідок грубого порушення правил дорожнього руху особа постраждала від наїзду автомобіля). " Цивільний кодекс України ", ст. 453, 454.
B.016.000	вознаграждение <i>винагорода</i> [-ди, ор. -дою] remuneration	1. Нагорода за що-небудь. 2. Оплата за працю.
.001	авторское вознаграждение <i>авторська винагорода</i> author's emoluments	Оплата творчої праці авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків, знаків для товарів і послуг, раціоналізаторських пропозицій і творів науки, літератури та мистецтва.
.002	авторское вознаграждение за использование знака для товаров и услуг <i>авторська винагорода за використання знака для товарів і послуг</i>	Винагорода, що сплачується згідно з договором про виплату авторської винагороди за використання знака для товарів і послуг.

	<i>винагорода за використання знака для товарів і послуг</i> remuneration for exploitation of the trademark	
.003	авторское вознаграждение за использование изобретения <i>авторська винагорода за використання винаходу</i> remuneration for exploitation of the invention	Винагорода, що сплачується згідно з договором про виплату авторської винагороди за використання винаходу, але не пізніше 3 місяців після закінчення кожного року, в якому використовувався винахід, та не пізніше 3 місяців після надходження виручки від продажу ліцензії протягом терміну дії патенту. "Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні", п. 54 м.
.004	авторское вознаграждение за использование полезной модели <i>авторська винагорода за використання корисної моделі</i> remuneration for exploitation of the utility model	Винагорода, що сплачується згідно з договором про виплату авторської винагороди за використання корисної моделі, але не пізніше 3 місяців після закінчення кожного року, в якому використовувалася корисна модель, та не пізніше 3 місяців після надходження виручки від продажу ліцензії протягом терміну дії патенту. "Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні", п. 54 м.
.005	авторское вознаграждение за использование промышленного образца <i>авторська винагорода за використання промислового зразка</i> remuneration for exploitation of the	Винагорода, що сплачується згідно з договором про виплату авторської винагороди за використання промислового зразка, але не пізніше 3 місяців після закінчення кожного року, в якому використовувався промисловий зразок, та не пізніше 3 місяців після надходження виручки від продажу ліцензії протягом терміну дії патенту. "Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в

	industrial design	Україні", п. 54 м.
.006	авторское вознаграждение за использование рационализаторского предложения <i>авторська винагорода за використання раціоналізаторської пропозиції</i> remuneration for exploitation of the innovation proposal	Винагорода, що сплачується протягом двох років від дня початку використання раціоналізаторської пропозиції згідно з договором про виплату авторської винагороди за використання раціоналізаторської пропозиції, але не пізніше 3 місяців після закінчення кожного року використання раціоналізаторської пропозиції. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", пп. 37, 38 м.
.007	вознаграждение за содействие рационализаторской, изобретательской и патентно-лицензионной работе <i>винагорода за сприяння раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі</i>	Винагорода, що виплачується особам, які брали особисту участь у раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі, а саме: виявленні та розробленні технічних, конструкторських і художніх рішень; проведенні патентно-інформаційних досліджень; технологічному підготовленні виробництва до використання раціоналізаторських пропозицій, винаходів, корисних моделей, промислових зразків та знаків для товарів і послуг; реалізації ліцензій на міжнародному ринку; рекламі тощо.
B.017.000	ВОИС <i>ВОІВ</i> <i>[невідм.]</i> WIPO	<u>Див. О.033.001</u> Всесвітня ОРГАНІЗАЦІЯ інтелектуальної власності.
B.018.000	воспроизведение <i>відтворення</i> <i>[-ння, оп. -нням]</i> reproduction, playback	1. Виготовлення одного або більше примірників твору або фонограми в будь-якій матеріальній формі, у тому числі у звуко- і відеозапису, а також запис твору або фонограми для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (включаючи цифрову), оптичній або іншій формі, яку читає машина. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4. 2. Виведення даних на пристрій відображення (дисплей, телевізор, табло)

		для їх візуального сприйняття. 3. Процеси відновлення образів, закріплених у пам'яті людини.
.001	репрографическое воспроизведение <i>репрографічне відтворення</i> reprographic reproduction	Факсимільне відтворення в будь-якому розмірі (збільшеному чи зменшеному) оригіналу або примірника твору (письмового чи іншого графічного твору) шляхом фотокопіювання або іншими технічними засобами, ніж видання. Примітка. Репрографічне відтворення не включає в себе запис в електронній (включаючи цифрову), оптичній чи іншій формі, яку читає машина. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4.
B.019.000	воспроизводи-мость <i>відтворюваність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] reproducibility	Повторюваність з певним припустимим відхиленням процесів, виробів, вимірювань і т.ін.
.001	воспроизводи-мость технического решения <i>відтворюваність технічного рішення</i> reproducibility of the design	Можливість (за необхідності) багаторазового повторення запропонованого рішення різними особами з одним і тим самим технічним результатом.
B.020.000	вывод <i>висновок</i> [-ву, ор. -вком; мн. -вки, -ків] finding, conclusion	Логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних факторів, результат, наслідок.
.001	выводы по предложению <i>висновки щодо пропозиції</i>	Оцінка новизни й корисності пропозиції, котру дають служби підприємства, до діяльності яких вона безпосередньо відноситься. Примітка 1. Відсутність новизни обґрунтовується посиланнями на відповідні джерела, а у випадку відсутності корисності приводиться обґрунтування недоцільності використання пропозиції. Примітка 2. Висновок по пропозиції ви-

		кладається в однойменному розділі типової форми N P-1 і підписується посадовими особами, які зробили висновок, з вказівкою посади й дати підписання. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 22 т.
B.021.000	выгода <i>вигода</i> [-ди, оп. -дою; мн. -ди, -д] profit, benefit	Одержання певних переваг, додаткового доходу, прибутку.
.001	упущенная выгода <i>упущена вигода</i> loss of profit, missed profit	1. У цивільному праві — дохід або інше благо, які не отримані особою внаслідок порушення її права невиконанням зобов'язань іншою фізичною або юридичною особою. Примітка. Підлягає відшкодуванню. 2. У патентному праві — неодержаний власником патенту або виключної ліцензії прибуток у результаті порушення патенту. Примітка 1. Для його визначення до уваги приймається скорочення виробництва та збуту виробів, продаж товарів за більш низькими цінами через недобросовісну конкуренцію, неодержання ліцензійних винагород і т.ін. Примітка 2. Розрахунок упущеної вигоди здійснюється шляхом визначення різниці між станом майна позивача на момент порушення патенту й станом, який він міг би мати, якби його права не були порушені.
B.022.000	выдача <i>видача</i> [-чі, оп. -чею; мн. -чі, -ч, д. -чам] issuance, issue	1. Надання, передавання кому-небудь чого-небудь відповідно до встановленого порядку. 2. Те, що видано.
.001	выдача патента Украины на изобретение без проведения экспертизы по сути <i>видача патенту</i>	Тимчасовий порядок, визначений в Україні до створення необхідної патентно-інформаційної бази та який полягає в тому, що: а) рішення про видачу патенту приймається за результатами експертизи

	<i>України на винахід без проведення експертизи по суті</i>	заявки за формальними ознаками; б) стосовно заявки, за якою видано патент України без проведення експертизи заявки по суті, може бути подано клопотання про проведення такої експертизи. Примітка 1. Якщо в результаті експертизи заявки по суті буде прийнято остаточне рішення про відмову у видачі патенту, патент, виданий за заявкою без проведення експертизи заявки по суті, вважається таким, що не набрав чинності. Примітка 2. У разі позитивного рішення про видачу патенту дія останнього продовжується до 20 років від дати подання заявки. Постанова КМ України "Про тимчасовий порядок видачі патентів України на винаходи без проведення експертизи заявок по суті".
B.023.000	выделение виділення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]	
.001	выделение документов к уничтожению <i>вибір документів до знищення</i>	Виявлення документів із закінченням терміном зберігання, які втратили практичне й не мають наукового чи іншого суспільного значення, та відбирання їх до знищення. ДСТУ 2732-94m.
B.024.000	выкладка викладка [-дки, д. і м. -дці, ор. -дкою; мн. -дки, -док] laying open	
.001	выкладка заявки для всеобщего ознакомления <i>викладка заявки для загального ознайомлення</i> laying open for public inspection	Прийняте в ряді країн виставлення заявки в патентному відомстві на певний термін, протягом якого можуть подаватись заперечення проти видачі патенту. Примітка. На заявку видається патент у разі відсутності заперечень протягом певного терміну.
B.025.000	выписка витяг	Частина або цитата з якого-небудь тексту.

	<i>[-ягу, ор. -ягом, м. -язі; мн. -ягу, -ягів] extract</i>	
.001	выписка из официального документа <i>витяг з офіційного документа</i> extract from official document	Копія офіційного документа, яка від- творює деяку його частину й відповідно засвідчена. ДСТУ 2732-94m.
B.026.000	выполнение виконання <i>[-ння, ор. -нням] execution, performance</i>	1. Здійснення, створення. 2. У системах оброблення інфор- мації — процес реалізації комп'ютером будь-якої команди чи програми. ДСТУ 2940-94m.
.001	выполнение норм права <i>виконання норм права</i>	Виконання обов'язків, передбачених у нормах права; вчинення позитивних дій.
B.027.000	выпуск <i>випуск</i> <i>[-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] issue</i>	1. Виготовлення та введення в обіг грошей і цінних паперів. 2. Виготовлення та розповсюдження друкованих матеріалів. 3. Кількість готової продукції, вироб- леної протягом певного часу.
.001	выпуск произве- дения в свет <i>випуск твору у світ</i> publication	Див. О.030.000 ОПУБЛІКУВАННЯ. За- кон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4 m.
B.028.000	выставка <i>виставка</i> <i>[-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок] exhibition</i>	Публічний показ спеціально зібраних об'єктів, а також місце цього показу.
.001	международная выставка <i>міжнародна виставка</i> international exhibition	Виставка, яка триває не менше двох тижнів та в якій беруть участь органі- зації двох або більше країн. Примітка 1. Виставки поділяють на уні- версальні та спеціалізовані. Виставка вва- жається універсальною, якщо вона органі- зована з метою показати успіхи декількох галузей. Виставка є спеціалізованою, якщо на ній виставлені вироби тільки однієї галузі науки або техніки.

		<i>Примітка 2. За останні роки стерлися межі між міжнародними виставками та ярмарками. Міжнародні виставки набули комерційної спрямованості, а міжнародні ярмарки стали виконувати також інформаційні завдання.</i>
В.029.000	выявление <i>виявлення</i> [-ння, ор. -нням] ascertainment	Визначення, упізнавання, показ чого-небудь.
.001	выявление нарушения прав владельцев действующих охранных документов и заявителей на объекты промышленной собственности <i>виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності</i>	Визначення фактів порушень на основі досліджень патентної документації, що стосується об'єкта господарської діяльності, та результатів порівняльного аналізу об'єктів промислової власності та об'єкта господарської діяльності. ДСТУ 3575-97m.
Г		
Г.001.000	ГААСП <i>ДААСП</i> [невідм.]	<i>Див. А.010.001</i> Державне АГЕНТСТВО України з авторських і суміжних прав.
Г.002.000	гарант <i>гарант</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тів] guarantor, warrantor	<i>[фр. garant — поручитель]</i> Держава, юридична або фізична особа, що надає гарантію, тобто бере на себе відповідальність у разі невиконання певних зобов'язань.

Г.003.000	гарантия <i>гарантія</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] guarantee, warranty	<i>[фр. garantie — порука, забезпечення]</i> 1. Порука, сукупність правових принципів і засобів, які забезпечують виконання зобов'язань. 2. У торгівлі — умова контракту, за якою продавець приймає на себе відповідальність за якість товару протягом певного гарантійного терміну. 3. Форма домовленості, згідно з якою в разі порушення умов контракту суб'єкт за посередництвом банку компенсує збитки, пов'язані з невиконанням домовленості.
.001	правовые гарантии <i>правові гарантії</i> legal guarantees	Установлені законом засоби безпосереднього забезпечення, додержання, виконання та правильного застосування норм права.
Г.004.000	ГК <i>ЦК</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. К.021.001</i> Цивільний КОДЕКС України.
Г.005.000	ГКУД <i>ДКУД</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. К.013.001</i> Державний КЛАСИФИКАТОР управлінської документації.
Г.006.000	глубина <i>глибина</i> [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н] depth	1. Величина, що характеризує відстань від поверхні до дна або до якої-небудь точки в напрямку вниз. 2. Величина, що характеризує період від певного моменту часу до іншої визначеної події у минулому. 3. Сила, ступінь проявлення.
.001	глубина патентного фонда <i>глибина патентного фонду</i> depth of a patent collection	Основна характеристика фонду патентної документації, що визначає період часу (число років або місяців) між датами публікації першого та останнього за хронологією патентних документів, які містяться у фонді.
.002	глубина поиска проверки объекта на патентную чистоту <i>глибина пошуку</i>	Характеристика пошуку, яка визначається стосовно до кожної країни перевірки окремо виходячи з конкретних міркувань: глибини (як давно) розвитку галузі техніки, до якої відноситься

	перевірки об'єкта на патентну чистоту search depth for patent clearance of the object	об'єкт; наявності даної галузі техніки в країні перевірки; загальної розвиненості країни в технічному відношенні; патентного впливу інших, більш розвинених країн тощо.
Г.007.000	Госпатент <i>Держпатент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові] patent office	Див. <u>В.004.002</u> патентне ВІДОМСТВО.
.001	Госпатент України <i>Держпатент України</i> State patent office of Ukraine	Див. <u>В.004.001</u> Державне патентне ВІДОМСТВО України.
Г.008.000	ГПК <i>ЦПК</i> [невідм.]	Див. <u>К.021.002</u> Цивільний процесуальний КОДЕКС України.
Г.009.000	громадянин <i>громадянин</i> [-на, ор. -ном; мн. -ни, -нів] citizen, national	1. Особа, яка є громадянином певної країни. 2. Визначення людини як учасника цивільних правовідносин, суб'єкта цивільних прав та обов'язків. Примітка. У цьому значенні доцільно використовувати термін "фізична особа".
Г.010.000	громадянство <i>громадянство</i> [-ва, ор. -вом] citizenship, nationality	Правова належність особи до певної держави, закони якої передбачають її права та обов'язки в цій країні та поза її межами. Примітка 1. Підстави набуття або втрати громадянства України визначаються Законом України "Про громадянство України". Примітка 2. Основним документом, що підтверджує громадянство, є паспорт громадянина України.

Г.011.000	граница <i>кордон</i> [-ну, д. -нові/-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів] frontier, national boundary	Рубіж між державами.
	межа [-жі, ор. -жею; мн. -жі, -ж, д. -жам] boundary, limit	1. Границя змінювання деякої величини. 2. Місце, де що-небудь починається або закінчується. 3. Допустима норма чого-небудь дозволеного.
.001	границы действия лицензии <i>межі дії ліцензії</i> license validity limits	Характеристика ліцензії, яка визначається в ліцензійній угоді предметом ліцензії, територією розповсюдження предмету ліцензії, терміном дії угоди, формою реалізації (виробництвом, увезенням, продажем) та обсягом реалізації (виробництва, увезення, продажу).
.002	границы действия патента <i>межі дії патенту</i> patent validity limits	Характеристика патенту, яка визначається територією держави, що видала патент, і терміном дії патенту згідно з патентним законодавством даної країни. Примітка. До поняття меж дії іноді відносять і предмет винаходу (корисної моделі), визначений формулою винаходу (корисної моделі).
Г.012.000	гриф <i>гриф</i> [-фа, д. -фові/-фу, ор. -фом, м. -фі/-фові; мн. -фи, -фів] signature stamp	<i>[фр. griffe]</i> Спеціальний напис на книгах і документах.
.001	гриф секретности <i>гриф таємності</i> security classification	Обов'язковий реквізит кожного матеріального носія інформації, яка віднесена до державної таємниці. Примітка 1. Він має містити відомості про ступінь секретності цієї інформації ("особливої важливості", "цілком таємно", "таємно"), термін засекречування інформації та

		посадову особу, яка надала зазначений гриф. Примітка 2. Якщо гриф секретності неможливо нанести безпосередньо на носій інформації, він має бути зазначений у супровідних документах. Закон України "Про державну таємницю", ст. 13 т.
Г.013.000	группа <i>група</i> [-пи, ор. -пою; мн. -пи, -п] group	[нім. <i>Gruppe</i>] Сукупність чого-небудь, об'єднана спільністю ознак, властивостей тощо.
.001	функциональная группа схемы <i>функційна група схеми</i> functional group	Сукупність елементів, які виконують у виробі певну функцію, є складовою частиною схеми, але не утворюють єдину конструкцію. ДСТУ 3321-96т.
Г.014.000	ГФИ <i>ДФВ</i> [невідм.]	<i>Див. Ф.003.006</i> Державний ФОНД ви-находів України.

Д

Д.001.000	давность <i>давність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] limitation, prescription	Установлений законом термін, закінчення якого включає певні юридичні наслідки, наприклад, утрату права на позов, на виконання рішення.
.001	давность информации <i>давність інформації</i> age of information	Установлений законодавством термін для врахування інформації в патентному пошуку. Примітка. У більшості країн, у тому числі й в Україні, для встановлення рівня техніки враховується вся інформація, що з'явилась до дати пріоритету, незалежно від часу її появи.
.002	исковая давность <i>позова давність</i> limitation of action	Установлений цивільним законодавством термін для захисту прав, порушених у результаті неправомірних дій. Примітка. Складає, як правило, три роки з моменту виникнення права на позов, тобто моменту, коли особа дізналась або повинна

		була дізнатися про порушення свого законного права. "Цивільний кодекс України", ст. 71, 76 м.
Д.002.000	дарение <i>дарування</i> [<i>-ння, ор. -нням</i>] granting, gift, donation	Безоплатна передача однією стороною (дарувальником) іншій стороні (обдарованому) за її згодою майна у власність.
Д.003.000	дата <i>дата</i> [<i>-ти, ор. -тою; мн. -ти, -т</i>] date	[<i>фр. date < лат. data — дані, мн. від datum — дане</i>] 1. Календарний час якої-небудь події. 2. Позначка на листі, документі тощо про час (рік, місяць і число) його написання.
.001	дата начала использования изобретения, полезной модели или промышленного образца <i>дата початку використання винаходу, корисної моделі або промислового зразка</i> first use date of invention, utility model or industrial design	Дата, що підтверджується "Актом про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка)" (форма N ПВ-3). Примітка 1. Винахід, що стосується пристрою, речовини, штаму, культури клітин, корисна модель та промисловий зразок визнаються використаними з дати початку їх застосування в продукції, що виготовляється. Примітка 2. Винахід, що стосується способу, визнається використаним з дати його застосування у виробничому (технологічному) процесі. Примітка 3. Винахід, корисна модель, промисловий зразок, які визнані придатними для промислової експлуатації після експериментальної перевірки, визнаються використаними з дати впровадження зразка (партії, серії), способу в експлуатацію. "Інструкція по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділ III.
.002	дата подачи заявки на выдачу патента на изобретение <i>дата подання заявки на видачу</i>	Дата одержання Держпатентом матеріалів, що містять принаймні: клопотання в довільній формі про видачу патенту, викладене українською мовою; відомості про заявника та його адресу,

	<i>патенту на винахід</i> date of application for a invention patent	викладені українською мовою; частину, яка зовнішньо нагадує опис винаходу, викладену українською або іншою мовою. Примітка. В останньому випадку для збереження дати подання заявки переклад цієї частини українською мовою повинен надійти до Держпатенту протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 13.
.003	дата подачі заявки на видачу патента на полезную модель <i>дата подання заявки на видачу патенту на корисну модель</i> date of application for a utility model patent	Дата одержання Держпатентом матеріалів, що містять принаймні: клопотання в довільній формі про видачу патенту, викладене українською мовою; відомості про заявника та його адресу, викладені українською мовою; частину, яка зовнішньо нагадує опис корисної моделі, викладену українською або іншою мовою. Примітка. В останньому випадку для збереження дати подання заявки переклад цієї частини українською мовою повинен надійти до Держпатенту протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 13.
.004	дата подачі заявки на видачу патента на промышленный образец <i>дата подання заявки на видачу патенту на промисловий зразок</i> date of application for design patent	Дата одержання Держпатентом матеріалів, що містять принаймні: клопотання в довільній формі про видачу патенту, викладене українською мовою; відомості про заявника та його адресу, викладені українською мовою; зображення виробу, що дає уявлення про його зовнішній вигляд; частину, яка зовнішньо нагадує опис промислового зразка, викладену українською або іншою мовою. Примітка. В останньому випадку для збереження дати подання заявки переклад цієї частини українською мовою повинен надійти до Держпатенту протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на промислові

		зразки", ст. 12.
.005	дата подачи заявки на выдачу свидетельства на знак для товаров и услуг <i>дата подання заявки на видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг</i> date of trademark application	Дата одержання Держпатентом матеріалів, що містять принаймні: клопання в довільній формі про реєстрацію знака, викладене українською мовою; відомості про заявника та його адресу, викладені українською мовою; частину, яка зовнішньо нагадує позначення, що може бути знаком; відомості щодо переліку товарів або послуг, для яких заявляється знак. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 8.
.006	дата подачи предварительной заявки <i>дата подання попередньої заявки</i> first filing data	Дата одержання попередньої заявки патентним відомством чи відповідним органом держави-учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності.
.007	дата подачи сообщения о создании объекта промышленной собственности <i>дата подання повідомлення про створення об'єкта промислової власності</i>	Дата надходження до патентного або іншого підрозділу, на який покладено виконання цих функцій, письмового повідомлення про створений на підприємстві, в організації чи установі у зв'язку з виконанням службових обов'язків або доручення роботодавця об'єкт промислової власності (винахід, корисну модель, промисловий зразок). Примітка. Ця дата вказується в графі 2 "Журналу реєстрації заявок на об'єкти промислової власності (форма N ПВ-1). "Інструкція по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділ II.
.008	дата принятия решения по рационализаторскому предложению <i>дата прийняття</i>	Дата підписання керівником підприємства рішення про визнання чи невіднання пропозиції раціоналізаторською, яке викладається в розділі "Рішення, яке прийняте по пропозиції" типової форми N P-1.

	рішення щодо раціоналізаторської пропозиції date of decision for the innovation proposal	Примітка. З урахуванням умов, що існують на конкретному підприємстві (велика чисельність працівників, територіальна роз'єднаність, відокремленість тощо), керівник підприємства може надати право прийняття рішень щодо пропозицій деяким керівникам підрозділів (цехів, будівельних управлінь тощо). "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 23 т.
.009	дата приоритета <i>дата приоритету</i> date of priority	Дата, з якої визначається першість у поданні на реєстрацію винаходу, промислового зразка, знака для товарів і послуг та раціоналізаторської пропозиції або інших охороноздатних об'єктів.
Д.004.000	дееспособность <i>дієздатність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] active capacity	Закріплена законом можливість суб'єкта права (фізичної або юридичної особи) набувати своїми діями юридичних прав та створювати для себе юридичні обов'язки, а також нести відповідальність за здійснені правопорушення. Примітка 1. Дієздатність фізичної особи виникає з досягненням повноліття (з 15-ти років — обмежена дієздатність, з 18-ти років повна). "Цивільний кодекс", ст. 11, 13. Примітка 2. Законодавством усіх країн, у тому числі й України, передбачена можливість обмеження в судовому порядку дієздатності громадян, які страждають недомовством, душевними хворобами тощо. Примітка 3. Дієздатність юридичних осіб може бути тільки повною та залежить від предмета їх діяльності, причому дієздатність юридичної особи за обсягом, а також моментами виникнення та припинення збігається з правоздатністю. Тому в "Цивільному кодексі України" дієздатність юридичних осіб спеціально не визначається.

Д.005.000	действие <i>дія</i> [дії, ор. дією; мн. дії, дії] effect, action, exposure	1. Робота, здійснення чого-небудь. 2. Функціонування якої-небудь машини. 3. У системах штучного інтелекту — одиниця процесу діяльності, спрямована на досягнення визначеної мети, яка може бути як внутрішньою, спрямованою на перетворення інформації всередині інтелектуальної системи, так і зовнішньою, спрямованою до зовнішнього середовища. ДСТУ 2481-94m.
	чинність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] operation	Стан, за якого документ має юридичну силу.
.001	действие закона чинність закону operation of law	Обов'язковість виконання закону, обмежена певним часом, простором і колом осіб, на які він розповсюджується.
.002	нотариальные действия нотаріальні дії notarial actions	Дії, які спрямовані на підтвердження й закріплення безсуперечних цивільних прав і фактів. Примітка. Нотаріальні дії включають посвідчення різних юридичних актів (договорів, заповітів, доручень), справжності копій документів і підписів.
Д.006.000	дело справа [-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в] affair	Сукупність документів, які стосуються одного питання або ділянки діяльності та вміщені в окрему обкладинку. ДСТУ 2732-94m.
Д.007.000	делопроизводство діловодство [-ва, ор. -вом] records management	Діяльність, яка охоплює питання документування та організації роботи з документами в процесі управлінської діяльності. ДСТУ 2732-94.
Д.008.000	день день [дня, д. днів/дню, ор. днем; мн. дні, днів] day	1. Час, який дорівнює 24 годинам, доба. 2. Частина доби від сходу до заходу сонця. 3. Проміжок часу в межах доби, зайнятий якою-небудь діяльністю. 4. Календарна дата, присвячена якій-небудь події.

.001	День изобретателя и рационализатора <i>День винахідника і раціоналізатора</i>	Свято винахідників і раціоналізаторів України, яке відзначається згідно з Указом Президента України від 16 серпня 1994 року N 443/94 щорічно в третю суботу вересня.
Д.009.000	держатель утримувач [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] holder	Особа, що володіє правами на що-небудь (наприклад, на цінні папери, документи тощо).
.001	держатель подлинников технической документации <i>утримувач правдників технічної документації</i> holder	Особа, яка є власником правдників технічної документації та має право на внесення змін у цю документацію.
Д.010.000	деталь <i>деталь</i> [-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей] component	[< фр. <i>detail</i> — <i>подробиця</i>] Виріб, виготовлений з однорідного за найменуванням і маркою матеріалу без застосування складальних операцій. Примітка. Прикладами виробів, визначених як деталь, є пластина з біметалевого листа, друкована плата, відрізок кабелю чи проводу певної довжини тощо, а також ці самі вироби з нанесеним покриттям чи виготовлені з використанням місцевого зварювання, паяння, склеювання (наприклад, трубка, зварена з одного шматка листового матеріалу). ДСТУ 2390-94m.
Д.011.000	деяние <i>діяння</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] deed, act	В юриспруденції — дії, вчинки, відповідальність за наслідки яких несе сам суб'єкт навіть тоді, коли вони виходять за межі його намірів.
Д.012.000	деятельность <i>діяльність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] activity	Процес досягнення людиною певної мети.
.001	законодательная деятельность	Діяльність правотворчих органів (у першу чергу — вищого законодавчого

	законодавча діяльність legislation	органу та вищих органів виконавчої влади держави) з правового регулювання суспільних відносин у державі шляхом прийняття законів та інших нормативно-правових актів, їх зміни, а також скасування.
.002	информационная деятельность <i>інформаційна діяльність</i> information activity, information work	Сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. Примітка 1. Основними напрямками інформаційної діяльності є: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо. Держава зобов'язана постійно дбати про своєчасне створення, належне функціонування і розвиток інформаційних систем, мереж, банків і баз даних у всіх напрямках інформаційної діяльності. Держава гарантує свободу інформаційної діяльності в цих напрямках всім громадянам та юридичним особам в межах їх прав і свобод, функцій і повноважень. Примітка 2. Основними видами інформаційної діяльності є одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Закон України "Про інформацію", ст. 12 — 14 м.
.003	научная деятельность <i>наукова діяльність</i> scientific activity	Інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання й використання нових знань. Примітка. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.004	научно-информационная деятельность <i>науково-інформаційна діяльність</i> scientific-and-information activity	Сукупність дій, спрямованих на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави в науково-технічній інформації, що полягає в її збиранні, аналітично-синтетичному обробленню, фіксації, зберіганні, пошуку й поширенні. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.
.005	научно-организационная деятельность	Діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науко-

	науково-організаційна діяльність	во-технічної та науково-педагогічної діяльності. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.006	научно-педагогическая деятельность научно-педагогическая деятельность	Педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III-IV рівня акредитації, пов'язана з науковою та (чи) науково-технічною діяльністю. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.007	научно-техническая деятельность научно-техническая деятельность scientific-and-technical activity	Інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання та використання нових знань у всіх галузях техніки й технологій. Примітка. Її основними формами (видами) є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного їх використання. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.008	хозяйственная деятельность господарська діяльність economic activity	Будь-яка діяльність, у тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару. ДСТУ 3575-97.
.009	юридическая деятельность юридична діяльність legal practice	Діяльність, пов'язана із забезпеченням дотримання майнових й особистих прав, яка базується на знаннях законів і виконанні передбачених ними дій.
Д.013.000	джойнт венчур джойнт венчур [невідм.] joint venture	[англ. joint venture] Угода про спільне виробництво та підприємництво на підставі промислового використання досягнень науки та техніки.
Д.014.000	диазодубликат диазодубликат [-та, д. -тові/-ту,	[< гр. di... — двічі + a... — заперечення + zoos — живий + лат. duplicatus — подвоєний]

	<i>ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє]</i> diazoduplicate	Дублікат конструкторського документа, виконаний на діазокальці в позитивному зображенні й масштабі правдника. ДСТУ 3321-96.
Д.015.000	діазокалька <i>діазокалька</i>	Калька із світлочутливим шаром, який містить діазосполуки.
Д.016.000	дилер <i>дилер</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] dealer	<i>[англ. dealer < deal — мати справу]</i> 1. Фізична або юридична особа, член фондової біржі, що здійснює торгові операції з товарами, цінними паперами, валютою, коштовними металами від свого імені та за допомогою фінансових засобів. Примітка. Дохід дилера утворюється завдяки різниці, з якою він продає та купує товари (цінні папери, валюту, коштовні метали), а також завдяки зміні курсів валют і цінних паперів у часі. 2. Учасник бізнесу, фізична або юридична особа, що закуповує продукцію оптом і торгує нею в роздріб або малими партіями. Примітка. Як правило, це агенти фірм виробників продукції, які постають у ролі учасників її дилерської мережі.
Д.017.000	диплом <i>диплом</i> [-ма, д. -мові/-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -міє] diploma	<i>[фр. diplome < гр. diploma — лист, складений удвоє]</i> Офіційний документ установленого зразка, що підтверджує закінчення навчального закладу, присудження якогось-небудь ступеня або присвоєння звання, перемогу в конкурсі, змаганні.
.001	диплом доктора наук <i>диплом доктора наук</i> diploma for a Doctor's degree	Офіційний документ державного зразка, що засвідчує присудження наукового ступеня доктора наук. Примітка. В Україні чинними є дипломи доктора наук, видані ВАК України, а також видані до 01.09.92 року атестаційними органами СРСР та Російської Федерації. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 4.

.002	диплом кандидата наук <i>диплом кандидата наук</i> diploma for a candidate's degree	Офіційний документ державного зразка, що засвідчує присудження наукового ступеня кандидата наук. Примітка. В Україні чинними є дипломи кандидата наук, видані ВАК України, а також видані до 01.09.92 року атестаційними органами СРСР та Російської Федерації. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 4.
Д.018.000	диссертация <i>дисертація</i> [-ії, оп. -ією; мн. -ії, -ій] thesis, dissertation	<i>[лат. dissertatio — розвідка, дослідження < disserto — досліджую]</i> Кваліфікаційна наукова праця, виконана особисто, у формі спеціально підготовленого рукопису або опублікованої наукової монографії, яка містить висунуті автором для прилюдного захисту науково обґрунтовані теоретичні або експериментальні результати й наукові положення, характеризується єдністю змісту та свідчить про його особистий внесок у науку. Примітка 1. Дисертації, що мають прикладне значення, повинні містити відомості про практичне використання отриманих автором наукових результатів, а дисертації, що мають теоретичне значення, рекомендації щодо використання наукових висновків. Примітка 2. Вимоги до оформлення дисертацій затверджуються ВАК України. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 11.
.001	диссертация на соискание ученой степени доктора наук <i>дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук</i> thesis for a Doctor's degree	Дисертація, що повинна містити раніше не захищені наукові положення та отримані автором нові науково обґрунтовані результати в певній галузі науки, які в сукупності розв'язують важливу наукову або науково-прикладну проблему. Примітка. Не дозволяється захищати в докторській дисертації положення та наукові результати, які захищені здобувачем у кандидатській дисертації. "Положення про порядок присудження наукових

		ступенів і присвоєння вчених звань", п. 12 м.
.002	диссертация на соискание ученой степени кандидата наук <i>дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук</i> thesis for a candidate's degree	Дисертація, що повинна містити результати проведених автором досліджень та отримані автором нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі науки. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 13 м.
Д.019.000	доверенность доручення <i>[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]</i> letter of authority, power of attorney, letter of attorney	Письмове повноваження, що надається однією фізичною або юридичною особою (довірителем) іншій фізичній або юридичній особі (довіреному, представнику) для здійснення певних, зазначених у документі дій, різних операцій, у тому числі господарських. Примітка. Розрізняють три види доручень: разове, спеціальне та загальне (генеральне).
.001	генеральная доверенность <i>генеральне доручення</i> general power of attorney	<i>Див. Д.019.002</i> спільне ДОРУЧЕННЯ.
.002	общая доверенность <i>загальне доручення</i> general power of attorney	Доручення на керування майном довірителя, укладання договорів, виступ у суді та арбітражі, укладання зовнішньоекономічних угод.
.003	разовая доверенность <i>разове доручення</i> once-only power of attorney	Доручення на вчинення якої-небудь конкретної дії.
.004	специальная доверенность <i>спеціальне доручення</i> special power of attorney	Доручення на вчинення яких-небудь однорідних дій.

Д.020.000	доверитель <i>довіритель</i> [-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів] principal	Особа, яка видала кому-небудь доручення.
Д.021.000	договор <i>договір</i> [-вору, д. -ворові/-вору, ор. -вором, м. -ворі; мн. -вори, -ворів]; <i>угода</i> [-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д] agreement, contract, deal, bargain, treaty	У цивільному праві — документ або усна домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, змінення або припинення цивільних прав та обов'язків кожної зі сторін. Примітка 1. Договір, як правило, містить відомості про його учасників, викладення предмету, змісту операції, зобов'язання договірних сторін, умови здійснення договору, способи оплати за надані один одному товари, послуги, виконані роботи, форми відповідальності учасників за невиконання прийнятих зобов'язань, умови щодо розривання та продовження договору, юридичні адреси сторін. Договір скріплюється підписами уповноважених представників договірних сторін і печатками (якщо учасник договору — юридична особа). Примітка 2. Існує багато видів договорів, а саме: договір оренди, авторський договір, договір дарування, договір довічного утримання, договір доручення, договір експедиції, договір комісії, договір купівлі-продажу, договір найму житлового приміщення, договір перевезення, договір підяду, договір побутового прокату, договір позики, договір поставки, договір страхування, договір схову, трудовий договір тощо.
.001	авторский договор <i>авторський договір</i> author contract	Двостороння угода між автором (авторами) літературного, мистецького, наукового твору (або його спадкоємцем) та іншою особою про використання такого твору. Примітка 1. Авторський договір має передбачати: термін, в який автор (або його спадкоємець) повинен передати твір, коли і яким чином цей твір буде використаний, обсяг і якість твору, розмір і порядок виплати авторської винагороди, відповідальність сторін договору за порушення його умов тощо. Примітка 2. Авторський договір може бути

		двох типів: договір про передачу (відступлення) авторського права та договір на право використання твору. Залежно від способу використання твору (опублікування, публічне виконання, передача по радіо чи телебаченню тощо) розрізняють видавничі, постановочні, сценарні та інші авторські договори. Примітка 3. Авторський договір незалежно від типу повинен бути укладений у письмовій формі.
.002	агентский договор <i>агентський договір</i> agency contract	Договір, за яким одна сторона (агент) зобов'язується за обумовлену винагороду діяти в інтересах і за рахунок іншої сторони (принципала), на що агент одержує необхідні повноваження. Примітка. Цивільним законодавством України агентські відносини поки що не врегульовані.
.003	договор на право использования произведения <i>договір на право використання твору</i> author license contract	Двостороння угода, що надає іншій особі право використовувати результати творчої діяльності автора в обумовлених договором межах і формах на термін, визначений угодою. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 29, 30 м.
.004	договор о выплате авторского вознаграждения за использование знака для товаров и услуг <i>договір про виплату авторської винагороди за використання знака для товарів і послуг</i>	Договір між власником свідоцтва і автором (співавторами), який у письмовій формі визначає порядок і договірні суми виплати авторської винагороди. Примітка. У Законі України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" не визначено порядок виплати авторської винагороди.
.005	договор о выплате авторского вознаграждения за использование изобретения <i>договір про виплату</i>	Письмовий договір між винахідником (винахідниками) та роботодавцем, який є власником патенту на винахід, щодо умов виплати та розмірів авторської винагороди. Примітка 1. Розмір винагороди визнача-

	<i>авторської винагороди за використання винаходу</i>	ється економічною цінністю винаходу та іншою вигодою, одержаною роботодавцем від винаходу. Примітка 2. Спори щодо умов одержання винагороди та її розміру розв'язуються в судовому порядку. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 9 м.
.006	договор о выплате авторского вознаграждения за использование полезной модели <i>договір про виплату авторської винагороди за використання корисної моделі</i>	Письмовий договір між винахідником (винахідниками) та роботодавцем, який є власником патенту на корисну модель, щодо умов виплати та розмірів авторської винагороди. Примітка 1. Розмір винагороди визначається економічною цінністю корисної моделі та іншою вигодою, одержаною роботодавцем від корисної моделі. Примітка 2. Спори щодо умов одержання винагороди та її розміру розв'язуються в судовому порядку. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 9 м.
.007	договор о выплате авторского вознаграждения за использование промышленного образца <i>договір про виплату авторської винагороди за використання промислового зразка</i>	Письмовий договір між автором (авторами) та роботодавцем, який є власником патенту на промисловий зразок, щодо умов виплати та розмірів авторської винагороди. Примітка 1. Розмір винагороди визначається економічною цінністю промислового зразка та іншою вигодою, одержаною роботодавцем від промислового зразка. Примітка 2. Спори щодо умов одержання винагороди та її розміру розв'язуються в судовому порядку. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 8 м.
.008	договор о выплате авторского вознаграждения за использование рационализаторского предложения <i>договір про виплату авторської винагороди за</i>	Договір між автором (співавторами) та підприємством про розмір винагороди та умови її виплати (щоквартально, щомісячно тощо), який укладається в довільній формі одночасно з визнанням пропозиції раціоналізаторською та прийняттям її до використання, підписується автором (співавторами) та керівником підприємства і завіряється

	<i>використання раціоналізаторської пропозиції</i>	печаткою підприємства. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 38 м.
.009	Договор о патентной кооперации <i>Договір про патентну кооперацію</i> Patent Cooperation Treaty (PCT)	Багатостороння угода, за якою створено міжнародний союз із співробітництва в галузі подання заявок на винаходи. Примітка 1. Укладено в 1979 р., переглянуто в 1984 р. За станом на 23.03.95 учасниками цього договору були 78 держав, у тому числі Україна. Примітка 2. Згідно з цим договором на патентних описах проставляються спеціальні коди для бібліографічних елементів з метою уніфікації та ідентифікації патентної документації. Примітка 3. Крім того, договір РСТ спрощує процедуру закордонного патентування винаходу шляхом подання міжнародної заявки на винахід у міжнародний центр патентної експертизи та одержання міжнародного патенту РСТ, що діє в усіх країнах-учасниках договору РСТ.
.010	договор о передаче авторского права <i>договір про передачу авторського права</i> agreement on transfer of author's right	Двостороння угода між особою, що має авторське право, та іншою особою про передачу (відступлення) майнових авторських прав. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 27 м.
.011	договор о передаче прав собственности на объект промышленной собственности <i>договір про передачу прав власності на об'єкт промислової власності</i>	Офіційний документ про передачу права власності на винахід (корисну модель, промисловий зразок), який необхідно зареєструвати згідно з відповідними інструкціями, затвердженими наказом Держпатенту України.

.012	издательский договор <i>видавничий договір</i>	Один з видів авторських договорів, що характеризується специфічним способом використання твору — виданням (перевиданням) і розповсюдженням твору через торгівлю, бібліотеки та інші організації.
.013	патентный договор <i>патентний договір</i> patent agreement	Договір про передачу права власності на винахід (корисну модель, промисловий зразок) або ліцензійний договір про надання дозволу на використання винаходу (корисної моделі, промислового зразка).
.014	Римский договор <i>Римський договір</i>	Договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), який був укладений у 1957 р. і передбачав необхідність зближення законодавств держав — членів ЄЕС у галузі промислової власності.
Д.022.000	доказательство доказ <i>[-зу, д. -зові/-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зіє]</i> evidence, proof	1. Факт, приклад, що доводить що-небудь. 2. Система умовиводів, шляхом яких виводяться нові положення.
.001	объективное доказательство <i>об'єктивний доказ</i> objective evidence	Інформація, істинність якої можна довести на підставі фактів, одержаних за допомогою спостережень, вимірювань, випробувань чи інших засобів. ДСТУ 3230-95.
Д.023.000	доктор доктор <i>[-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів]</i> doctor	<i>[лат. doctor — учитель, наставник < лат. doceo — навчаю]</i> 1. Один з наукових ступенів та особа, якій присвоєно цей ступінь. 2. Лікар.
.001	доктор наук доктор наук <i>Doctor of Science</i>	Вищий науковий ступінь, установлений в Україні та деяких інших країнах, а також особа, яка має цей ступінь. Примітка. В Україні присуджується спеціалізованою вченою радою на підставі прилюдного захисту дисертації особою, яка має повну вищу освіту. ВАК проводить експертизу дисертаційних робіт, розгляд атестаційних справ здобувачів та видачу дипломів доктора наук на підставі рішень спеціалізо-

		ваних учених рад та атестаційного висновку президії ВАК. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань" , пп. 2, 4, 7.
Д.024.000	докторант <i>докторант</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тіє] person working for doctor's degree	<i>[лат. doctorans (doctorantis)]</i> Особа, що проходить підготовку в докторантурі. Примітка 1. В докторантуру приймаються особи, які мають науковий ступінь кандидата наук, наукові здобутки в обраній галузі, опубліковані праці з обраної наукової спеціальності та які в змозі на високому науковому рівні проводити фундаментальні, пошукові та прикладні наукові дослідження. Примітка 2. Докторант працює за індивідуальним планом роботи, згідно з яким він повинен проводити наукові дослідження, завершити в установленний термін роботу над дисертацією та подати її до захисту в спеціалізовану раду. "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів" , пп. 16, 27 м.
Д.025.000	докторантура <i>докторантура</i> [-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р]	<i>[лат. doctorans (doctorantis)]</i> Вищий ступінь єдиної системи безперервної освіти. Примітка 1. Відкривається при вищих навчальних закладах III або IV рівнів акредитації, наукових установах, які мають висококваліфіковані науково-педагогічні та наукові кадри, сучасну науково-дослідну та експериментальну базу. Примітка 2. Навчання в докторантурі здійснюється з відривом від виробництва. Термін підготовки в докторантурі не повинен перевищувати трьох років. "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів" .
Д.026.000	документ <i>документ</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] document	<i>[лат. documentum — повчальний приклад, взірєць, доказ]</i> 1. Матеріальний об'єкт, що містить інформацію, закріплену створенням людиною способом для її передавання в часі та просторі. ДСТУ 3017-95. 2. У діловодстві — матеріальний об'єкт, що містить у зафіксованій формі

		інформацію, оформлений у встановленому порядку й має відповідно до чинного законодавства юридичну силу. ДСТУ 2732-94m. 3. В інформаційній діяльності — записана інформація, яка може розглядатися як одиниця в процесі здійснення інформаційної діяльності. Примітка. Це визначення стосується не тільки рукописних чи друківаних матеріалів на папері чи у формі мікроформ (книг, журналів, діаграм, карт), але й матеріалів недруківаного походження (машинозчитуваних записів, фільмів, звукових записів), а також тривимірних об'єктів чи реалій. ДСТУ 2392-94m. 4. Офіційне посвідчення особи.
.001	аудиовізуальний документ <i>аудіовізуальний документ</i> audio-visual document	Документ, який містить зображальну й звукову інформацію. ДСТУ 2732-94m.
.002	базовий конструкторський документ <i>базовий конструкторський документ</i> base design document	Конструкторський документ, який містить сталі дані двох або більше виконань виробу. ДСТУ 3321-96m.
.003	беловой документ <i>чистовий документ</i> fair document, clean document	Рукописний чи машинописний документ, текст якого переписаний чи передруківаний з чернеткового документа без помилок та виправлень. ДСТУ 2732-94.
.004	внутренний документ <i>внутрішній документ</i> internal document	Документ, призначений для функціонування в організації, в якій він створений. ДСТУ 2732-94.
.005	входящий документ <i>вхідний документ</i>	Документ, який надійшов до організації. ДСТУ 2732-94.

	incoming document	
.006	графический документ <i>графічний документ</i> graphic document	Документ, в якому зображення об'єкта передано за допомогою ліній, штрихів, світлотіні. ДСТУ 2732-94.
.007	графический конструкторский документ <i>графічний конструкторський документ</i> graphic design document	Конструкторський документ, який являє собою переважно графічне зображення виробу (чи) його складових частин, будови та принципу роботи, внутрішніх і зовнішніх зв'язків його функційних частин. ДСТУ 3321-96m.
.008	групповой конструкторский документ <i>груповий конструкторський документ</i> group design document	Конструкторський документ, що містить сталі та змінні дані двох або більше виконань виробу. ДСТУ 3321-96m.
.009	групповой конструкторский документ исполнения <i>груповий конструкторський документ виконання</i>	Конструкторський документ, який містить посилання на базовий документ та змінні дані щодо двох і більше виконань виробу. ДСТУ 3321-96.
.010	документ об уплате сбора за подачу заявки <i>документ про сплату збору за подання заявки</i>	Документ, що підтверджує сплату збору за подання заявки на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та знаки для товарів і послуг. Примітка. Порядок сплати збору визначається положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України.
.011	документ, подтверждающий полномочия патентного поверенного документ, який підтверджує	Офіційний документ (договір, доручення тощо), який укладається між довірительом і патентним повіреним. Примітка. Повноваження патентного повіреного можуть бути засвідчені також зазначенням його прізвища та реєстраційного номера в заявці на видачу охоронного до

	<i>повноваження патентного повіреного</i>	кумента на об'єкт інтелектуальної власності, якщо заявка підписана заявником. "Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)", п. 8 м.
.012	единичный конструкторский документ <i>одиничний конструкторський документ</i> individual design document	Конструкторський документ, в якому містяться дані про один виріб. ДСТУ 3321-96м.
.013	изобразительный документ <i>зображальний документ</i> iconic document	Документ, який містить інформацію, передану за допомогою зображення будь-якого об'єкта чи об'єктів. ДСТУ 2732-94.
.014	исходящий документ <i>вихідний документ</i> outgoing document	Документ, відправлений організацією. ДСТУ 2732-94.
.015	конструкторский документ <i>конструкторський документ</i> design document	Документ, який окремо чи разом з іншими документами визначає склад і будову виробу та містить необхідні дані для розроблення, виготовлення, контролю, приймання, постачання, експлуатації та ремонту виробу. ДСТУ 3321-96м.
.016	конструкторский документ исполнения <i>конструкторський документ виконання</i>	Конструкторський документ, який містить посилання на базовий документ та допоміжні дані виконання виробу. ДСТУ 3321-96.
.017	личный документ <i>особовий документ</i> personal document	Офіційний документ, який засвідчує особу людини та (чи) її права, обов'язки, а також службове або суспільне становище й містить інші відомості біографічного характеру. ДСТУ 2732-94м.
.018	машинописный документ	Письмовий документ, який створюється нанесенням знаків письма за допомо-

	<i>машинописний документ</i> typewriter document	гою друкарської машини. ДСТУ 2732-94.
.019	машиночитаемый документ <i>машинозчитуваний документ</i> machine-readable document	Документ, призначений для автоматичного відтворення інформації, яка міститься в ньому. ДСТУ 2732-94m.
.020	неосновной конструкторский документ <i>неосновний конструкторський документ</i>	Конструкторський документ виробу, за винятком конструкторського документа, прийнятого за основний, а саме: для складальних одиниць, комплексів і комплектів — специфікації, для деталей — креслення деталей. ДСТУ 3321-96m.
.021	нерелевантный документ <i>нерелевантний документ</i> irrelevant document	Документ, відібраний у процесі інформаційного пошуку, але зміст якого не відповідає запиту користувача.
.022	основной конструкторский документ <i>основний конструкторський документ</i> basic design document	Конструкторський документ, який окремо чи в сукупності з іншими зазначеними в ньому конструкторськими документами повністю й однозначно визначає певний виріб та його склад. Примітка. Основним конструкторським документом для складальних одиниць, комплексів та комплектів є специфікація, а для деталей — креслення деталі. ДСТУ 3321-96.
.023	официальный документ <i>офіційний документ</i> official document	Документ, створений організацією або посадовою особою й відповідно оформлений. ДСТУ 2732-94m.
.024	охранный документ <i>охоронний документ</i> deed	Документ, який забезпечує правову охорону об'єктів інтелектуальної власності. Примітка. Відповідно до законодавства України чинними є такі види охоронних документів: патенти України на винаходи, корисні моделі та промислові зразки; свідоцтва України на знаки для товарів і послуг; авторські свідоцтва СРСР на винаходи та

		промислові зразки; посвідчення України на винаходи, корисні моделі та промислові зразки, що становлять державну таємницю.
.025	патентно-правовой документ <i>патентно-правовий документ</i> patent-legal document	Документ, який входить до складу патентної документації, охоронний документ або ліцензійна угода.
.026	патентный документ <i>патентний документ</i> patent document	Офіційно опублікований (а також неопублікований) документ, що містить відомості про результати науково-дослідних, проектно-конструкторських та інших подібних робіт, які заявлені або визнані винаходами (корисними моделями, промисловими зразками), а також відомості про охорону прав винахідників (авторів) та власників патентів на об'єкти промислової власності.
.027	письменный документ <i>письмовий документ</i> written document	Текстовий документ, інформація якого зафіксована будь-яким видом письма. ДСТУ 2732-94.
.028	релевантный документ <i>релевантний документ</i> relevant document	Документ, зміст якого відповідає запиту користувача.
.029	ремонтный документ <i>документ на ремонт</i> repair document	Робочий конструкторський документ, який містить вказівки щодо підготовки ремонтного виробництва, проведення ремонту та контролю виробу після ремонту. ДСТУ 3321-96m.
.030	рукописный документ <i>рукописний документ</i> hand-written document	Письмовий документ, який створюється шляхом нанесення знаків письма рукою. ДСТУ 2732-94.
.031	текстовый документ <i>текстовий документ</i>	Документ, який містить мовну інформацію. ДСТУ 2732-94.

	<i>документ</i> text document	
.032	текстовый конструкторский документ <i>текстовий конструкторський документ</i> textual design document	Конструкторський документ, який являє собою, переважно, суцільний чи поділений на графі текст. Примітка. Текстовий документ може містити графічний матеріал у формі ілюстрацій. ДСТУ 3321-96m.
.033	технологический документ <i>технологічний документ</i> technological document	Графічний чи текстовий документ, який окремо чи в сукупності з іншими документами визначає технологічний процес чи операцію виготовлення виробу. ДСТУ 2391-94m.
.034	унифицированный документ <i>уніфікований документ</i> unified document	Документ, який створений за уніфікованою формою, заповнений у встановленому порядку й має юридичну силу. ДСТУ 2732-94m.
.035	черновой документ <i>чернетковий документ</i> draft document	Рукописний чи машинописний документ, який відображає роботу автора над текстом документа. ДСТУ 2732-94m.
.036	эксплуатационный конструкторский документ <i>експлуатаційний конструкторський документ</i> maintenance design document	Робочий конструкторський документ, який містить настанови щодо експлуатації виробу. ДСТУ 3321-96.
.037	эскизный конструкторский документ <i>ескізний конструкторський документ</i> preliminary design document	Креслення, виконане без дотримання масштабу й призначене для разового використання. ДСТУ 3321-96m.
Д.027.000	документация <i>документація</i>	[< лат. <i>documentum</i> — повчальний приклад, взірець, доказ]

	<i>[-ії, оп. -ією]</i> documentation, documents	Сукупність документів або інформації про заданий об'єкт. ДСТУ 2226-93.
.001	вторичная патентная документация <i>вторинна патентна документація</i> secondary patent documents	Матеріали, що є результатом аналітико-синтетичного оброблення первинної патентної документації, тобто реферати або анотації описів винаходів.
.002	конструкторская документация <i>конструкторська документація</i> design documentation, design documents	Сукупність конструкторських документів, що містять залежно від їх призначення дані, необхідні для розроблення, виготовлення, контролю, приймання, постачання, експлуатації виробу, у тому числі й ремонту. ДСТУ 3321-96m.
.003	конструкторская документация единичного производства <i>конструкторська документація одиничного виробництва</i> individual production documentation	Виробнича конструкторська документація, призначена для використання під час виготовлення, контролю та випробування виробів, що виготовляються одноразово або періодично окремими штуками. ДСТУ 3321-96m.
.004	конструкторская документация единичного ремонтного производства <i>конструкторська документація одиничного ремонтного виробництва</i> design documentation of individual repair production	Ремонтна конструкторська документація, призначена для використання під час разового ремонту одного чи декількох виробів. ДСТУ 3321-96.
.005	конструкторская документация	Конструкторська документація, яка остаточно відкоригована за результа-

	массового производства <i>конструкторська документація масового виробництва</i> mass production documentation	тами виготовлення й випробувань виробів установчої серії згідно із затвердженням і повністю оснащеним технологічним процесом масового виробництва. ДСТУ 3321-96m.
.006	конструкторская документация массового ремонтного производства <i>конструкторська документація масового ремонтного виробництва</i> design documentation of mass repair production	Ремонтна конструкторська документація, остаточно відкоригована й перевірена в масовому ремонті згідно з затвердженням і повністю оснащеним технологічним процесом. ДСТУ 3321-96m.
.007	конструкторская документация опытного образца <i>конструкторська документація дослідного зразка</i> design documentation of pilot sample	Робоча конструкторська документація, уточнена за результатами виготовлення та випробувань дослідних зразків і призначена для виготовлення установчої серії. ДСТУ 3321-96.
.008	конструкторская документация опытного ремонта <i>конструкторська документація дослідного ремонту</i>	Виробнича конструкторська документація, уточнена за результатами дослідного ремонту та наступних випробувань одного чи декількох виробів. ДСТУ 3321-96.
.009	конструкторская документация опытной партии <i>конструкторська документація дослідної партії</i>	Робоча конструкторська документація, уточнена за результатами виготовлення та випробувань дослідної партії та призначена для виготовлення установчої серії. ДСТУ 3321-96.

.010	конструкторская документация серийного производства <i>конструкторська документація серійного виробництва</i> series production documentation	Конструкторська документація, яка остаточно відкоригована за результатами виготовлення й випробувань виробів установчої серії згідно з затвердженням і повністю оснащеним технологічним процесом серійного виробництва. ДСТУ 3321-96m.
.011	конструкторская документация серийного ремонтного производства <i>конструкторська документація серійного ремонтного виробництва</i> design documentation of serial repair production	Ремонтна конструкторська документація, остаточно відкоригована й перевірена в серійному ремонті згідно з затвердженням і повністю оснащеним технологічним процесом. ДСТУ 3321-96m.
.012	конструкторская документация установочной ремонтной серии <i>конструкторська документація установчої ремонтної серії</i>	Ремонтна конструкторська документація, відкоригована на підставі документів дослідного ремонту, за результатами ремонту й випробувань певної партії чи установчої серії виробів і призначена для ремонту подальших партій виробів або для організації серійного чи масового ремонту. ДСТУ 3321-96m.
.013	научная документация <i>наукова документація</i> scientific documentation	Документація, яка фіксує процес і результати наукових досліджень. ДСТУ 2732-94m.
.014	научно-техническая документация <i>науково-технічна документація</i>	Документація, яка фіксує процес і результати наукових досліджень, технічних розроблень а також напрямки й методи їх упровадження у виробництво. ДСТУ 2732-94m.

	scientific-and-technical documentation	
.015	патентная документация <i>патентна документація</i> patent documents	Сукупність патентних документів (витягів з них), що містять відомості про результати науково-дослідних, проектно-конструкторських та інших подібних робіт, які заявлені або визнані винаходами (корисними моделями, промисловими зразками), а також відомості про охорону прав винахідників, власників патентів на об'єкти промислової власності.
.016	проектная конструкторская документация <i>проектна конструкторська документація</i>	Сукупність конструкторських документів певного виду, виконаних на різних стадіях проектування до розроблення робочої документації. ДСТУ 3321-96.
.017	производственная конструкторская документация <i>виробнича конструкторська документація</i>	Робоча конструкторська документація, призначена для забезпечення виготовлення, контролю, приймання та постачання виробу. Примітка. До видів виробничої документації належать конструкторська документація дослідного виробництва чи документація дослідного зразка та (чи) дослідної партії виробів, установчої та головної серії. ДСТУ 3321-96.
.018	рабочая конструкторская документация <i>робоча конструкторська документація</i> work documentation	Сукупність конструкторських документів, призначених для забезпечення виготовлення, контролю, приймання, постачання, експлуатації та ремонту виробу. ДСТУ 3321-96.
.019	рекламно-техническая документация <i>рекламно-технічна документація</i> advertising-technical	Рекламний матеріал, що використовується для докладного ознайомлення потенційних покупців з економічною й технічною ефективністю використання предмету ліцензії в промисловості, який повинен бути підтверджений від-

	documents	повідними цифровими даними, а також ілюстрований необхідними схемами, таблицями, графіками, фотографіями. Примітка. Рекламно-технічна документація призначена для фірм, що проявили зацікавленість у купівлі ліцензії, і розрахована на експертів, що є фахівцями в галузі, до якої належить предмет ліцензії.
.020	ремонтная конструкторская документация <i>ремонтна конструкторська документація</i> repair documentation	Робоча конструкторська документація, яка містить дані для проведення ремонтних робіт та контролю виробів після ремонту. ДСТУ 3321-96.
.021	техническая документация <i>технічна документація</i> technical documentation, engineering documentation	Сукупність документів, необхідних і достатніх для безпосереднього використання на всіх стадіях життєвого циклу продукції. Примітка. До технічної документації належать конструкторська, технологічна, програмна документації, технічне завдання на розроблення продукції тощо. ДСТУ 3278-95m.
.022	технологическая документация <i>технологічна документація</i> technological documentation	Сукупність документів, які визначають технологічний процес виготовлення виробу. Примітка. Різновиди цієї документації встановлюють у нормативних документах системи технологічної документації. ДСТУ 3278-95.
.023	эксплуатационная конструкторская документация <i>експлуатаційна конструкторська документація</i> maintenance documentation	Робоча конструкторська документація, призначена для вивчення конструкції виробу та правил його експлуатації. ДСТУ 3321-96m.
Д.028.000	документирование документування <i>[-ння, ор. -нням]</i> documenting	[< лат. <i>documentum</i> — повчальний приклад, взірєць, доказ] Створення документів. ДСТУ 2732-94.

Д.029.000	документооборот документообіг [-гу, оп. -гом, м. -гу/-гові] documents circulation, circulation of documents	[< лат. <i>documentum</i> — повчальний приклад, взірєць, доказ + укр. обіг] Рух документів в організації з часу їх створення або одержання до закін- чення виконання або надсилання. ДСТУ 2732-94.
Д.030.000	должность посада [-ди, оп. -дою; мн. -ди, -д] post, appointment, position	Визначена структурою й штатним роз- писом первинна структурна одиниця підприємства (організації, установи), на яку покладені встановлені норматив- ними актами службові повноваження.
Д.031.000	доработка доопрацювання [-ння, оп. -нням; мн. -ння, -нь] updating	Надання будь-чому остаточного виду.
.001	доработка опытного образца доопрацювання дослідного зразка pilot sample updating	Сукупність робіт, які виконують за ре- зультатами випробувань дослідного зразка з метою забезпечення його відповідності визначеним вимогам, усунення виявлених недоліків або реалізації прийнятих додаткових вимог. ДСТУ 3278-95.
Д.032.000	достаточность достатність [-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю] sufficiency	Властивість задовольняти що-небудь або відповідати яким-небудь потребам.
.001	достаточность патентного фонда достатність патентного фонду sufficiency of a patent collection	Характеристика патентного фонду, що визначає можливість його викорис- тання для перевірки передбачуваного винаходу (корисної моделі, промисло- вого зразка, знака для товарів і послуг) на новизну, патентну чистоту й т.ін.
Д.033.000	дотация дотація [-її, оп. -ією; мн. -її, -її] subsidy, grant	[лат. <i>dotatio</i> — дар, пожертвування < лат. <i>doto</i> — наділяю] 1. Безповоротне надання коштів з державного бюджету підприємству для покриття запланованих збитків. ДСТУ 2962-94м. 2. Спеціальна грошова допомога у

		формі доплат, що надаються громадянам або окремим організаціям для покриття певних витрат.
Д.034.000	доцент <i>доцент</i> [<i>-та, ор. -том;</i> <i>мн. -ти, -тіє</i>] assistant professor	<i>[лат. docens (docentis) — той, що навчає]</i> Учене звання, установлене в Україні та деяких інших країнах, а також особа, яка має це звання. Примітка 1. В Україні присвоюється докторам і кандидатам наук, які ведуть науково-педагогічну діяльність, Міністерством освіти України на підставі рішень учених рад вищих навчальних закладів. Примітка 2. Присвоєння вченого звання доцента засвідчується атестатом державного зразка. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", пп. 4, 35, 37, 39.
Д.035.000	дублікат <i>дублікат</i> [<i>-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє</i>] duplicate	<i>[< лат. duplicatus — подвоєний]</i> Другий екземпляр якого-небудь предмета, один з двох однакових предметів.
.001	дублікат документа <i>дублікат документа</i> duplicate of document	Повторний примірник офіційного документа, який має ідентичну з оригіналом юридичну силу. ДСТУ 2732-94m.
.002	дублікат конструкторського документа <i>дублікат конструкторського документа</i> duplicate of design document	Конструкторський документ, ідентичний з правдником, виготовлений на будь-якому матеріалі, придатному для виготовлення з нього копій, і засвідчений підписом особи, яка відповідає за випуск документа. ДСТУ 3321-96m.
.003	дублікат образця-еталона <i>дублікат зразка-еталона</i>	Копія зразка-еталона, яка забезпечує ідентичність його відтворення. ДСТУ 3278-95.
.004	дублікат патента на изобретение	Документ, який видається Держпатентом України за заявою власника (влас-

	дублікат патенту на винахід duplicate of the invention patent	сників) патенту на винахід або його (їх) правонаступника про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати та з доданням документа про оплату послуги видачі дубліката. Примітка. Дублікат патенту може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію патенту в Державному реєстрі патентів України на винаходи. "Положення про Державний реєстр патентів України на винаходи та порядок видачі патентів", розділ IV м.
.005	дублікат патента на полезную модель дублікат патенту на корисну модель duplicate of the utility model patent	Документ, який видається Держпатентом України за заявою власника (власників) патенту на корисну модель або його (їх) правонаступника про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати та з доданням документа про оплату послуги видачі дубліката. Примітка. Дублікат патенту може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію патенту в Державному реєстрі патентів України на корисні моделі. "Положення про Державний реєстр патентів України на корисні моделі та порядок видачі патентів", розділ V м.
.006	дублікат патента на промышленный образец дублікат патенту на промисловий зразок duplicate of the design patent	Документ, який видається Держпатентом України за заявою власника (власників) патенту на промисловий зразок або його (їх) правонаступника про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати та з доданням документа про оплату послуги видачі дубліката. Примітка. Дублікат патенту може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію патенту в Державному реєстрі патентів України на промислові зразки. "Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки та порядок видачі патентів", розділ V м.
.007	дублікат свидетельства на	Документ, який видається Держпатентом України за заявою власника (вла-

	знак для товаров и услуг <i>дублікат свідоцтва на знак для товарів і послуг</i> duplicate of the trademark certificate	сників) свідоцтва на знак для товарів і послуг або його (їх) правонаступника про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати та з доданням документа про оплату послуги видачі дубліката. Примітка. Дублікат свідоцтва може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію свідоцтва в Державному реєстрі свідоцтв України на знаки для товарів і послуг. "Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв", розділ IV м.
.008	дубликат свидетельства на изобретение, составляющее государственную тайну <i>дублікат посвідчення на винахід, що становить державну таємницю</i> duplicate of the secret invention certificate	Документ, що видається відділенням прийому, реєстрації, розгляду заявок на секретні об'єкти промислової власності НДЦПЕ за заявою власника посвідчення на винахід про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати. Примітка. Дублікат посвідчення може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію в Державному реєстрі посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю. "Положення про Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", розділ IV м.
.009	дубликат свидетельства на полезную модель, составляющую государственную тайну <i>дублікат посвідчення на корисну модель, що становить державну таємницю</i> duplicate of the secret utility model certificate	Документ, що видається відділенням прийому, реєстрації, розгляду заявок на секретні об'єкти промислової власності НДЦПЕ за заявою власника посвідчення на корисну модель про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати. Примітка. Дублікат посвідчення може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію в Державному реєстрі посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю. "Положення про Державний реєстр посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю, та по-

		рядок видачі посвідчень", розділ IV т.
.010	дубликат свидетельства на промышленный образец, составляющий государственную тайну <i>дублікат посвідчення на промисловий зразок, що становить державну таємницю</i> duplicate of the secret design certificate	Документ, що видається відділенням прийому, реєстрації, розгляду заявок на секретні об'єкти промислової власності НДЦПЕ за заявою власника посвідчення на промисловий зразок про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати. Примітка. Дублікат посвідчення може бути виданий тільки за наявності запису про реєстрацію в Державному реєстрі посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю. "Положення про Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", розділ IV т.
.011	дубликат свидетельства на рационализаторское предложение <i>дублікат свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію</i> duplicate of the innovation proposal certificate	Документ, який видається підприємством (організацією, установою), що визнало пропозицію раціоналізаторською, за заявою автора (авторів) про втрату оригіналу із зазначенням обставин утрати. Примітка. Напис "Дублікат" робиться на бланку свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію над словом "Свідоцтво" прописними буквами. "Положення про свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію", п. 3.2.
Е		
E.001.000	европатент <i>европатент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові; мн. -ми, -міє] europatent	[< влн. Europe — Європа + лат. patens (patentis) — відкритий, очевидний] Єдиний охоронний документ виключного права, який діє на території країн-учасниць Європейської патентної конвенції. Примітка 1. Єдиний європейський патент видається на підставі заявки, що подається в Європейське патентне відомство в Страсбурзі.

		Примітка 2. Дія європейського патенту, юридичні наслідки його видачі, визнання недійсним, порушення прав власника патенту регулюються нормами національного законодавства кожної країни-учасниці.
E.002.000	ЕГРПОУ ЄДРПОУ [невідм.]	Див. Р.024.011 єдиний державний РЕЄСТР підприємств і організацій України.
E.003.000	єдиница одиниця [-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ць] unit	1. Самостійна частина в складі цілого. 2. Об'єкт (величина), призначений (на) для вимірювання інших однорідних об'єктів (величин). 3. Дійсне число, від множення на яке число не змінюється, а також цифра, що позначає це число. 4. Окремий предмет (або людина) у групі подібних.
.001	єдиница продукции одиниця продукції product unit, unit of product	Окремий екземпляр поштучної продукції або визначена в установленому порядку кількість непоштучної продукції. ДСТУ 2960-94.
.002	сборочная единица складальна одиниця assembly unit	Виріб, складові частини якого підлягають з'єднанню між собою за допомогою складальних операцій на підприємстві-виробникові. Примітка. До складальних одиниць належать автомобіль, верстат, телефонний апарат тощо, виготовлені на підприємстві-виробникові з використанням слюсарного складання, зварювання тощо, а також вироби, які підлягають розбиранню на складові частини для пакування та транспортування. ДСТУ 2390-94.
E.004.000	единство єдність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] unity	1. Повна схожість. 2. Взаємний зв'язок, неподільність.
.001	единство знака для товаров и услуг єдність знака для товарів і послуг unity of trademark	Див. Т.018.002 ВИМОГА єдності знака для товарів і послуг.

.002	единство изобретения <i>єдність винаходу</i> unity of invention	Див. <u>Т.018.003</u> ВИМОГА єдності винаходу.
.003	единство полезной модели <i>єдність корисної моделі</i> unity of utility model	Див. <u>Т.018.004</u> ВИМОГА єдності корисної моделі.
.004	единство промышленного образца <i>єдність промислового зразка</i> unity of industrial design	Див. <u>Т.018.005</u> ВИМОГА єдності промислового зразка.
.005	единство эстетических и технических признаков промышленного образца <i>єдність естетичних та технічних ознак промислового зразка</i> unity of the aesthetic and technical features of an industrial design	Взаємозумовленість художніх та технічних (функційних) властивостей виробу, що заявляється як промисловий зразок.
Ж		
Ж.001.000	жалоба <i>скарга</i> [-ргѹ, д. і м. -рзї, оп. -ргою; мн. -ргѹ, -рг] complaint	Звернення в усній чи письмовій формі до офіційного органу чи посадової особи громадян з приводу порушень їхніх прав або інтересів, що охороняються законом.
Ж.002.000	журнал <i>журнал</i> [-лу, д. -лові/-лу, -лѹ]	[фр. <i>journal</i> < <i>jour</i> — день] 1. Періодичне видання, яке виходить під постійною назвою, має постійні

	ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] journal, log, magazine	рубрики, містить статті, реферати, інші матеріали з різних суспільно-політичних, наукових, виробничих та інших питань, літературно-художні твори, ілюстрації, фотографії. Примітка. Журнал може мати додаток чи додатки у формі періодичних чи продовжуваних видань, а також платівок, дискет, магнітофонних стрічок, інших носіїв аудіовізуальної інформації. ДСТУ 3017-95m. 2. Книга або зошит для реєстрації в часовій послідовності подій, операцій, повідомлень, рішень, постанов і т.ін. 3. В автоматизованих системах — набір даних (файл) для реєстрації в часовій послідовності подій заданого типу (або типів).
.001	журнал изменений конструкторских документов <i>журнал змін конструкторських документів</i>	Документ, який містить відомості, необхідні для внесення змін у копії конструкторських документів, що перебувають у виробництві, без випуску повідомлення про зміни. ДСТУ 3321-96.
.002	журнал изменений технологических документов <i>журнал змін технологічних документів</i>	Документ, який містить відомості, необхідні для внесення змін у копії технологічних документів, що перебувають у виробництві, без випуску повідомлення про зміни. ДСТУ 3321-96.
.003	журнал регистрации заявок на объекты промышленной собственности <i>журнал реєстрації заявок на об'єкти промислової власності</i>	Документ первинного обліку об'єктів промислової власності за формою Н ПВ-1, призначений для реєстрації заявок на видачу патентів України на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, які створені на підприємстві, в організації чи установі будь-якої форми власності у зв'язку з виконанням службових обов'язків або доручення роботодавця. Примітка 1. У разі необхідності ведеться окремий журнал для кожного виду об'єктів промислової власності (винаходів, корисних

		моделей, промислових зразків). Примітка 2. Форма та порядок заповнення журналу визначені Інструкцією по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділ II.
.004	журнал регистрации заявок на объекты промышленной собственности, поданные в зарубежные патентные ведомства <i>журнал реєстрації заявок на об'єкти промислової власності, які подані до іноземних патентних відомств</i>	Документ первинного обліку об'єктів промислової власності за формою Н ПВ-2, призначений для реєстрації поданих до іноземних патентних відомств заявок на видачу патентів на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, які створені на підприємстві, в організації чи установі будь-якої форми власності,. Примітка. Форма та порядок заповнення журналу визначені "Інструкцією по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділ II.
.005	журнал регистрации использованных объектов промышленной собственности <i>журнал реєстрації використаних об'єктів промислової власності</i>	Документ первинного обліку об'єктів промислової власності за формою Н ПВ-4, призначений для реєстрації винаходів, корисних моделей, промислових зразків, що використовують на підприємстві, в організації чи установі будь-якої форми власності, включаючи ті об'єкти, право на використання яких передано ліцензією. Примітка 1. У разі необхідності ведеться окремий журнал для кожного виду об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків). Примітка 2. Форма та порядок заповнення журналу визначені "Інструкцією по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділ III.
.006	журнал регистрации	Документ первинного обліку раціоналізаторських пропозицій за формою

	рационализаторских предложений <i>журнал реєстрації раціоналізаторських пропозицій</i> log of innovation proposal	N P-2, призначений для реєстрації заяв на раціоналізаторські пропозиції, а також використаних раціоналізаторських пропозицій на підприємстві, в організації чи установі будь-якої форми власності. Примітка 1. Реєстрація здійснюється в день надходження заяви на раціоналізаторську пропозицію підрозділом з винахідництва та раціоналізації або іншим підрозділом, на який покладено виконання цих функцій. Примітка 2. Форма та порядок заповнення журналу визначені "Інструкцією по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділ V.
3		
3.001.000	завещание <i>заповіт</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ту, -тіе] testament, will	Розпорядження особи на випадок смерті про належне їй майно (у тому числі гроші й цінні папери), зроблене в установленій законом формі.
3.002.000	заготовка <i>заготівка</i> [-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок] blank	Предмет праці, з якого шляхом зміни форми, розмірів, властивостей поверхні та (чи) матеріалу виготовляють деталь. ДСТУ 2391-94m.
3.003.000	задание <i>завдання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] job, task, specification	1. Визначений, запланований для виконання обсяг робіт. 2. У системах оброблення інформації — одиниця роботи, що визначається користувачем і виконується обчислювальною машиною. ISO 2382-10:1979.
.001	задание на проведение патентных исследований	Документ, що містить мету патентних досліджень, а також дані про види робіт, які необхідно виконати, відповідальних виконавців, терміни виконання,

	<i>завдання на проведення патентних досліджень</i> performance specification for patent research	звітні документи. Примітка. Форма завдання визначена додатком А до ДСТУ 3575-97.
.002	техническое задание (ТЗ) <i>технічне завдання (ТЗ)</i> request for proposal (RFP), requirement specification, performance specification	Документ, що встановлює основне призначення, техніко-економічні та спеціальні вимоги до виробу, обсягу, стадій розроблення та складу конструкторської документації. ДСТУ 3278-95.
.003	техническое задание на научно-исследовательскую работу (ТЗ НИР) <i>технічне завдання на науково-дослідну роботу (ТЗ НДР)</i> performance specification for research work	Початковий документ, який встановлює вимоги до змісту, обсягу та термінів виконання НДР. ДСТУ 3278-95.
.004	техническое задание на опытно-конструкторскую работу (ТЗ ОКР) <i>технічне завдання на дослідно-конструкторську роботу (ТЗ ДКР)</i> performance specification for development work	Початковий документ, який встановлює вимоги до змісту, обсягу та термінів виконання ДКР. ДСТУ 3278-95.
.005	техническое задание на опытно-технологическую	Початковий документ, який встановлює вимоги до змісту, обсягу та термінів виконання ДТР. ДСТУ 3278-95.

	работу (ТЗ ОТР) <i>технічне завдання на дослідно-технологічну роботу (ТЗ ДТР)</i> performance specification for experimental-technological work	
3.004.000	заказчик <i>замовник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] customer	Фізична або юридична особа, на замовлення якої здійснюється створення, виробництво та (чи) постачання продукції. ДСТУ 3278-95m.
.001	заказчик научной и технической экспертизы <i>замовник наукової і науково-технічної експертизи</i> customer of scientific and technological examination	Органи державної влади й місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи, які зацікавлені в проведенні експертизи, формують завдання та забезпечують оплату витрат на її проведення, оплату праці експертів або послуг організаторів експертиз. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 4 м.
.002	заказчик продукции <i>замовник продукції</i> customer of products	Фізична або юридична особа, на замовлення якої здійснюється створення, виробництво та (або) постачання продукції. ДСТУ 3278-95.
3.005.000	заключение <i>висновок</i> [-вку, ор. -вком; мн. -вки, -ків] conclusion, decision, finding	Твердження, що підсумовує що-небудь.
.001	документальное заключение <i>документальний висновок</i> decision as to patentability	Офіційний висновок патентного відомства деяких країн, складений на підставі звіту про пошук, зауважень заявника та третіх осіб, відносно охороноздатності винаходу, що патентується. Примітка 1. Заявник може відстрочити складання документального висновку на 18 місяців з моменту подання заявки або з дати пріоритету.

		Примітка 2. Починаючи з моменту публікації відомостей про винахід, будь-яка захищена особою має право вимагати від патентного відомства складання документального висновку за заявкою, що її цікавить.
.002	экспертное заключение <i>експертний висновок</i> expert finding, expert's decision	Документ, що містить результати проведення експертизи. ДСТУ 3278-95.
3.006.000	закон <i>закон</i> [-ну, д. -нові/-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів] law	1. Відношення, яке встановлює зв'язок і взаємозв'язок явищ об'єктивної дійсності. 2. В юриспруденції — нормативно-правовий акт, прийнятий вищим представницьким органом державної законодавчої влади та підписаний президентом країни, який встановлює правила й норми економічної та суспільної поведінки всіх суб'єктів на території даної країни, містить також перелік заборонень і обмежень та має найвищу юридичну силу щодо інших нормативно-правових актів.
3.007.000	законность <i>законність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] legality, legitimacy, lawfulness	Режим (стан) відповідності дій, поведінки, діяльності посадових, фізичних та юридичних осіб законам і підзаконним нормативно-правовим актам держави, який утворюється в результаті неухильного додержання останніх усіма суб'єктами права.
3.008.000	законодательство <i>законодавство</i> [-ва, ор. -вом] legislation	Система нормативно-правових актів: законів, постанов, декретів, указів, наказів, інструкцій правотворчих органів, яка регулює правовідносини в державі. Примітка. Відрізняють законодавство в цілому та законодавство з окремих галузей права (конституційне законодавство, адміністративне законодавство, кримінальне законодавство, трудове законодавство, цивільне законодавство тощо).
.001	гражданское законодательство	Система нормативно-правових актів, яка регулює майнові й особисті немай-

	цивільне законодавство civil legislation	нові відносини. Примітка 1. До системи цивільного законодавства України належать Цивільний кодекс України, закони "Про власність", "Про підприємства в Україні", "Про господарські товариства", "Про підприємництво", "Про банкрутство", "Про оренду майна державних підприємств та організацій" та ін. Примітка 2. Підзаконними актами, які належать до системи цивільного законодавства, є укази Президента України, постанови й розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативні акти міністерств і відомств, органів місцевої влади та самоврядування.
.002	патентное законодательство патентне законодавство patent legislation	Система нормативно-правових актів, яка регулює майнові відносини, що виникають у зв'язку зі створенням і використанням об'єктів промислової власності.
.003	хозяйственное законодательство господарське законодавство economical legislation	Система нормативно-правових актів, яка регулює правові відносини між юридичними особами (двома чи більше) з приводу встановлення, зміни або припинення цивільних прав і обов'язків у галузі господарської діяльності.
3.009.000	записка записка [-ски, д. і м. -сці, ор. -скою; мн. -ски, -сок] note, report	1. Стисле викладення будь-якого питання. 2. Текстовий документ, що входить до складу технічної документації.
.001	пояснительная записка (ПЗ) пояснювальна записка (ПЗ)	1. У системі конструкторської документації — текстовий конструкторський документ, який містить опис будови та принципу дії розроблюваного виробу, обґрунтування прийнятих на стадії його розроблення технічних і техніко-економічних рішень. ДСТУ 3321-96. 2. У програмному забезпеченні — текстовий експлуатаційний документ, що містить схему, загальний опис алгоритму та (чи) функціонування програми, а також обґрунтування прийнятих технічних та техніко-економічних

		рішень. ГОСТ 19.101-77.
3.010.000	запрос <i>запит</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] query, request, inquiry	1. Вимога, прохання дати які-небудь відомості або офіційне роз'яснення з приводу чогось. 2. У системах оброблення інформації: а) посилка сигналу, який ініціює відповідь; б) вхідне повідомлення, що містить вимогу до системи щодо виділення ресурсів.
.001	библиографический запрос <i>бібліографічний запит</i> particular bibliographic request	Вимога на бібліографічну інформацію, що надійшла від споживача в організацію, яка здійснює бібліографічне обслуговування. ГОСТ 7.0-84.
.002	информационный запрос <i>інформаційний запит</i> information request	Записаний природною чи інформаційною мовою текст, що виражає деяку інформаційну потребу. ДСТУ 2392-94.
3.011.000	засекречивание <i>засекречування</i> [-ння, ор. -нням] security classifying	Дії, які роблять щось секретним, недоступним для інших осіб.
.001	засекречивание информации, отнесенной к государственной тайне <i>засекречування інформації, що віднесена до державної таємниці</i> security classifying of the information referred to the state secret	Дія щодо інформації, віднесеної до державної таємниці, яка виконується шляхом надання відповідному документу, виробу або іншому матеріальному носію інформації грифа секретності. Закон України "Про державну таємницю", ст. 13 т.
3.012.000	затраты <i>витрати</i> [-т] costs, consumption,	Сукупність виражених у грошовій (чи натуральній) формі витрат на виробництво продукції, надання послуг, виконання робіт та на їх реалізацію.

	expenses, expenditures	
.001	затраты на патентование <i>витрати на патентування</i> patenting expenditure	Витрати, пов'язані з поданням заявки, одержанням і підтриманням чинності охоронних документів. Примітка. Для більш точних оцінок необхідно враховувати витрати, пов'язані з розробленням і доведенням до промислового виробництва винаходів (корисних моделей, промислових зразків), а також з утриманням апарату фахівців, які проводять роботу з патентування.
3.013.000	защита <i>захист</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові] protection	1. Сукупність правових, економічних, організаційних та технічних заходів, що мають на меті запобігти порушенням прав будь-кого. 2. Захід, пристрій, спосіб для забезпечення роботи, нормального функціонування, запобігання збоїв, завод і т.ін. 3. У системах оброблення інформації — засіб обмеження доступу до використання всієї обчислювальної системи чи її частини. ДСТУ 2226-93m.
.001	защита информации <i>захист інформації</i>	Сукупність організаційно-технічних заходів і правових норм для запобігання заподіяння шкоди інтересам власника інформації чи автоматизованої системи та осіб, які використовують інформацію. Закон України "Про захист інформації в автоматизованих системах", ст. 1.
.002	защита объекта лицензии <i>захист об'єкта ліцензії</i> protection of license object	Сукупність заходів, що мають на меті запобігти порушенням прав ліцензіара та ліцензіата.
.003	защита продукции <i>захист продукції</i> product protection	Сукупність заходів, що мають на меті охорону продукції від впливу кліматичних та інших несприятливих чинників у процесі її використання, транспортування чи зберігання. ДСТУ 3278-95m.
.004	косвенная защита <i>непрямий захист</i>	Законодавчо встановлена умова, за якої охоронний документ на спосіб

	indirect protection	(технологію) виготовлення охороняє й продукт, виготовлений цим способом. Примітка. Непрямий захист використовується в патентному законодавстві деяких країн, у тому числі й України, що зафіксовано у ст. 23 закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі".
.005	патентная защита объекта <i>патентний захист об'єкта</i> patent protection of an object	Сукупність заходів, що мають на меті запобігти порушенням прав власника патенту.
3.014.000	заявитель заявки [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] applicant	Юридична або фізична особа, що подає в патентне відомство заявку на видачу охоронного документа (патенту, свідоцтва та т.ін.).
3.015.000	заявка <i>заявка</i> [-вки, д. і м. -вці, ор. -вою; мн. -вки, -вок] request, application	1. Заява про свої права або про надання прав на що-небудь. 2. Законодавчо визначена сукупність документів, що подаються до відповідного відомства для одержання патенту, свідоцтва, посвідчення. 3. Висловлений в усній або письмовій формі намір, бажання одержати певні товари чи послуги або брати участь у певних заходах. 4. Початковий технічний документ замовника, який містить пропозиції щодо розроблення та застосування у виробництві необхідної йому продукції, терміни проведення цих робіт, техніко-економічні вимоги до замовленої продукції та обсяги її виробництва.
.001	акцептованная заявка на изобретение <i>акцептована заявка на винахід</i> accepted application for an invention	Заявка на винахід, що пройшла експертизу не лише за формальними, а й за суттєвими ознаками патентоспроможності, викладена (надрукована) у спеціальному патентному бюлетені (або окремою брошурою) для ознайомлення з нею необмеженого кола осіб з метою отримання від зацікавлених осіб

		заперечень проти видачі патенту, після чого приймається остаточне рішення про видачу (відмову видачі) патенту на винахід. Примітка. Акцептована заявка видається в країнах, що застосовують відстрочену експертизу заявок на винахід (Великобританія, Німеччина, Франція, Швейцарія, Японія та більшість європейських країн).
.002	вспомогательная заявка допоміжна заявка auxiliary application	Заявка, що містить додаткові клопотання або допоміжні матеріали та може подаватись одночасно із заявкою на винахід (Німеччина, Італія) або протягом визначеного терміну після подання заявки на винахід (Японія).
.003	выделенная заявка відокремлена заявка divisional application	Заявка, що повторює частину раніше поданої заявки того самого заявника (автора) та подана в патентне відомство або за власною ініціативою заявника, або на вимогу експертизи у зв'язку з порушенням у початковій заявці вимоги єдності винаходу, корисної моделі, промислового зразка, знака для товарів і послуг.
.004	заменяющая заявка заявка, що замінює попередню reissued application	Заявка з клопотанням про заміну раніше виданого патенту на новий (передрукований патент), без дефектів, що мали місце в раніше виданому патенті.
.005	заявка на выдачу патента на изобретение заявка на видачу патенту на винахід invention application	Законодавчо встановлена сукупність документів, що подаються до патентного відомства з метою одержання патенту на винахід. Примітка 1. Заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про видачу патенту України на винахід; опис винаходу; формулу винаходу; креслення (якщо на нього є посилання в описі); реферат. Примітка 2. Документ про сплату збору за подання заявки повинен надійти до відомства разом з заявкою або протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.

.006	заявка на выдачу патента на полезную модель <i>заявка на выдачу патенту на корисну модель</i> utility model application	Законодавчо встановлена сукупність документів, що подаються до патентного відомства з метою одержання патенту на корисну модель. Примітка 1. Заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про видачу патенту України на корисну модель; опис корисної моделі; формулу корисної моделі; креслення (якщо на нього є посилання в описі); реферат. Примітка 2. Документ про сплату збору за подання заявки повинен надійти до відомства разом з заявкою або протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 m.
.007	заявка на выдачу патента на промышленный образец <i>заявка на выдачу патенту на промисловий зразок</i> industrial design application	Законодавчо встановлена сукупність документів, що подаються до патентного відомства з метою одержання патенту на промисловий зразок. Примітка 1. Заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про видачу патенту України на промисловий зразок; комплект фотографій з зображенням виробу (його макета, малюнка), що дають повне уявлення про зовнішній вигляд виробу; опис промислового зразка; креслення, схему, карту (якщо необхідно). Примітка 2. Документ про сплату збору за подання заявки повинен надійти до відомства разом з заявкою або протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 11 m.
.008	заявка на выдачу свидетельства на знак для товаров и услуг <i>заявка на выдачу свідоцтва на знак для товарів і послуг</i> trademark application	Законодавчо встановлена сукупність документів, що подаються до патентного відомства з метою одержання свідоцтва на знак для товарів і послуг. Примітка 1. Заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про реєстрацію знака; зображення позначення, що заявляється; перелік товарів і послуг, для яких заявник просить зареєструвати знак, згрупованих за Міжнародною класифікацією товарів і послуг для реєстрації знаків.

		Примітка 2. Документ про сплату збору за подання заявки повинен надійти до відомства разом з заявкою або протягом двох місяців від дати подання заявки. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 7 м.
.009	заявка на знак для товаров и услуг <i>заявка на знак для товарів і послуг</i> trademark application	Див. <u>3.015.008</u> ЗАЯВКА на видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг.
.010	заявка на изобретение <i>заявка на винахід</i> invention application	Див. <u>3.015.005</u> ЗАЯВКА на видачу патенту на винахід.
.011	заявка на полезную модель <i>заявка на корисну модель</i> utility model application	Див. <u>3.015.006</u> ЗАЯВКА на видачу патенту на корисну модель.
.012	заявка на промышленный образец <i>заявка на промисловий зразок</i> industrial design application	Див. <u>3.015.007</u> ЗАЯВКА на видачу патенту на промисловий зразок.
.013	коллидирующие заявки <i>колідуючі заявки</i> colliding applications	Дві або більше заявки, кожна з яких містить один або декілька пунктів патентної формули, що відносяться до винаходів, тотожних по суті.
.014	конвенционная заявка <i>конвенційна заявка</i> convention application	Заявка на винахід, корисну модель або промисловий зразок, що подана для зарубіжного патентування в одну або кілька країн — учасниць Паризької Конвенції з охорони промислової власності після реєстрації її в державі, де було створено даний об'єкт промислової власності, протягом строку конвенційного пріоритету, тобто 12 місяців з дати реєстрації. Примітка. Така заявка має перевагу за

		пріоритетом у тій країні в порівнянні з усіма заявками, поданими до неї, але не раніш дати подання заявки в першій країні.
.015	международная заявка <i>міжнародна заявка</i> international application	Заявка на винахід, що подається відповідно до Договору про патентну кооперацію, або заявка на знак для товарів і послуг, що подається відповідно до Договору про реєстрацію товарних знаків. Примітка. Міжнародна заявка, для якої встановлено дату міжнародного подання, має таку саму чинність у країні, як і національна заявка на патент, подана того самого дня.
.016	опубликованная заявка <i>опублікована заявка</i> published application	Опубліковані в офіційному бюлетені або у викладці в патентному відомстві певні відомості про правильно оформлену заявку, за якою не виключена видача патенту. Примітка 1. З моменту публікації в бюлетені (викладці) винахід підлягає тимчасовій правовій охороні. Примітка 2. Опублікування здійснюється з метою надання всім зацікавленим особам можливості вчасно заявити свої заперечення проти видачі патенту.
.017	предварительная заявка <i>попередня заявка</i> preliminary application	Заявка, яка була подана до патентного відомства чи до відповідного органу держави-учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності та за якою заявлено пріоритет.
.018	разделенная заявка <i>розділена заявка</i> separate application	Заявка, яку заявник розділив на дві та більше відокремлені заявки, кожна з яких не виходить за межі розкриття винаходу в розділеній заявці. Примітка. Кожна відокремлена заявка зберігає пріоритет розділеної заявки.
.019	совместная заявка <i>спільна заявка</i> joint application	Заявка на об'єкт промислової власності, створений у результаті науково-технічної (або іншої) співпраці двох і більше осіб, яка подана ними спільно.
3.016.000	заявление <i>заява</i> [-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в]	Офіційне повідомлення в усній або письмовій формі.

	affirmation, allegation, application	
.001	заявление на рационализаторское предложение <i>заява на раціоналізаторську пропозицію</i> application for innovation proposal	Документ первинного обліку раціоналізаторських пропозицій за формою N P-1, що подається письмово підприємству (організації, установі) будь-якої форми власності, діяльності якої стосується пропозиція. Примітка 1. У документі вказується найменування пропозиції, дані про всіх без винятку співавторів, опис пропозиції, перелік документів, що додаються, результати розгляду пропозиції. Примітка 2. Форма документа визначається "Інструкцією по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій". Примітка 3. Порядок заповнення та розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію, а також прийняття щодо неї рішення встановлюється підприємством (організацією, установою) на підставі "Методичних рекомендацій про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію".
.002	заявление о выдаче патента Украины на изобретение <i>заява про видачу патенту України на винахід</i> application for grant of an invention patent of Ukraine	Один з основних документів, що входить до складу заявки на винахід і в якому вказується назва винаходу, дані про заявника, винахідника (винахідників), перелік документів, що додаються, а також деякі інші відомості. Примітка. Форма заяви наведена в додатку до "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель".
.003	заявление о выдаче патента Украины на полезную модель <i>заява про видачу патенту України на корисну модель</i> application for grant	Один з основних документів, що входить до складу заявки на корисну модель і в якому вказується назва корисної моделі, дані про заявника, винахідника (винахідників), перелік документів, що додаються, а також деякі інші відомості. Примітка. Форма заяви наведена в додатку до "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель".

	of a utility model patent of Ukraine	ку до "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель".
.004	заявление о выдаче патента Украины на промышленный образец <i>заява про видачу патенту України на промисловий зразок</i> application for grant of a industrial design patent of Ukraine	Один з основних документів, що входить до складу заявки на промисловий зразок і в якому вказується назва промислового зразка, дані про заявника, автора (співавторів), перелік документів, що додаються, а також деякі інші відомості. Примітка. Форма заяви наведена в додатку до "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок".
.005	заявление о регистрации знака для товаров и услуг в Украине <i>заява про реєстрацію знака для товарів і послуг в Україні</i> application for registration of a trademark in Ukraine	Один з основних документів, що входить до складу заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг і в якому вказується заявник, деякі характеристики знака (використання стандартних чи нестандартних символів, колір або кольорова гама знаку тощо) та перелік документів, що додаються. Примітка. Форма заяви наведена в додатку до "Правил складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг".
3.017.000	звание звания [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] rank, title, status	Офіційно присвоєна назва, що визнає заслуги, службове положення, кваліфікацію в певній сфері діяльності.
.001	звание "Заслуженный изобретатель Украины" <i>звання "Заслужений винахідник України"</i>	Почесне звання, що присвоюється Указом Президента України особам — авторам винаходів, які зробили вагомий внесок у технічний прогрес, винаходи яких мають важливе значення для народного господарства, а також за багаторічну винахідницьку діяльність як визнання їх заслуг перед державою та суспільством. Примітка. Установлене 17.05.60.
.002	звание "Заслуженный"	Почесне звання, що присвоюється Указом Президента України авторам

	раціоналізатор України" <i>звання "Заслужений раціоналізатор України"</i>	впроваджених раціоналізаторських пропозицій, що зробили істотний внесок в удосконалення виробництва, підвищення продуктивності праці, покращення якості продукції, умов праці, техніки безпеки тощо як визнання їх заслуг перед державою та суспільством. Примітка. Установлене 17.05.60.
.003	почетное звание <i>почесне звання honorary title</i>	Звання, присвоєння якого Указом Президента України відображає суспільне визнання заслуг громадян або колективів у певній сфері діяльності.
.004	ученое звание <i>учене звання academic status</i>	Звання, присвоєння якого є державним визнанням кваліфікації вченого. Примітка 1. В Україні встановлені такі вчені звання: професор, доцент, старший науковий співробітник. Примітка 2. Наявність відповідного вченого звання є кваліфікаційною вимогою для обіймання науковим працівником відповідної посади. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 20 м. Примітка 3. Учені звання присвоюються на підставі рішень учених рад вищих закладів освіти, наукових установ і організацій у порядку, установленому Кабінетом Міністрів України. Закон України "Про освіту", ст. 32 м.
3.018.000	звено <i>ланка [-нки, д. і м. -нці, ор. -нкою; мн. -нки, -нок]</i> link, element, unit, echelon	1. Складова частина ланцюга. 2. Окрема деталь машини, механізму. 3. Складова частина чого-небудь цілого. 4. Найменша організаційна одиниця в якому-небудь об'єднанні.
3.019.000	ЗИП <i>ЗІП [невідм.]</i> spares, tool and tackle	Див. К.027.001 КОМПЛЕКТ запасних частин, інструменту та приладдя. ДСТУ 2861-94м.
3.020.000	знак <i>знак [-ка (позначка,</i>	1. Окремий символ алфавіту. 2. Мітка, якою позначається певний об'єкт.

	марка, зображення, сигнал) /-ку (слід, відбиток, прикмета), ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] character, sign, symbol, mark	
.001	звуковой знак звуковий знак acoustic trademark	Знак для товарів і послуг у формі фонограми, яка подається на реєстрацію на аудіокасеті. Примітка 1. Якщо на реєстрацію заявляється звуковий знак, то зазначається вид звуку (музичний твір або його частина, шуми будь-якого походження та інше). Примітка 2. В описі звукового знаку наводиться нотний запис використовованого музичного твору. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", п. 1.4, 2.1.21, 2.1.22 т.
.002	знак для товаров и услуг знак для товарів і послуг trademark	Зареєстроване в установленому порядку позначення, що служить для розрізнення товарів і послуг одних осіб від однорідних товарів і послуг інших осіб. Примітка 1. Знак для товарів і послуг — це марка або її частина, що забезпечена правовою охороною. Може бути словесним, плоским, об'ємним, звуковим, світловим або комбінованим. Примітка 2. Знак захищає виключні права виробника (продавця) на користування марочним найменуванням та (чи) марочним знаком (емблемою). Примітка 3. Є об'єктом правової охорони й ефективним засобом реклами.
.003	знак обслуживания знак обслуговування service mark	Див. <u>3.020.002</u> ЗНАК для товарів і послуг.
.004	коллективный знак колективний знак collective trademark	Знак для товарів і послуг, заявником якого є об'єднання осіб, що займаються виробництвом товарів або наданням послуг зі спільними ознаками.

		Примітка. Можливість реєстрації колективного знака здійснюється з урахуванням положень статті 7 bis Паризької конвенції. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", пп. 2.1.4, 2.1.32 т.
.005	комбинированный знак комбінований знак combined trademark	Знак для товарів і послуг, що поєднує елементи словесних, образотворчих та об'ємних різновидів знаків для товарів і послуг. Примітка. Це поєднання підвищує рекламну ефективність знака для товарів і послуг.
.006	марочный знак марочний знак label	Частина марки, яку можна розпізнати, але не можна вимовити, наприклад, символ, зображення, розпізнавальне пофарбування або специфічне шрифтове оформлення.
.007	объемный знак об'ємний знак shape trademark, three-dimensional trademark	Знак для товарів і послуг у формі фігур або їх композиції в трьох вимірах. Примітка. Якщо заявляється об'ємний знак, його фотокопія подається в такому ракурсі, який дає можливість уявити весь об'єкт у цілому. Крім того, додатково надаються зображення всіх необхідних проекцій позначення, які дають можливість мати вичерпну уяву про знак. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", пп. 1.4, 2.1.20 т.
.008	плоский знак плоский знак	Знак для товарів і послуг у формі графічних комбінацій будь-яких форм на площині. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", п. 1.4 т.
.009	световой знак світловий знак illuminated trademark	Знак для товарів і послуг у формі відеозапису, який подається на реєстрацію на відеокасеті. Примітка. Якщо на реєстрацію заявляється світловий знак, то наводиться характеристика світлових символів (сигналів), їх послідовність, тривалість світіння та інші особливості. "Правила складання, по-

		дання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", пп. 2.1.21, 2.1.24 т.
.010	словесный знак <i>словесний знак</i> word trademark	Знак для товарів і послуг у формі слів або сполучень літер. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", п. 1.4.
3.021.000	значимость <i>значущість</i> [-щості, д. і м. -щості, оп. -щістю] importance	Важливість, роль.
.001	значимость изобретения <i>значущість винаходу</i> importance of invention	Відносна характеристика показників якості (властивостей) винаходу, що визначає його спроможність розв'язувати актуальні науково-технічні, виробничі, соціальні та інші народногосподарські проблеми.
И		
И.001.000	идентификация <i>ідентифікація</i> [-ії, оп. -ією] identification	<i>[< лат. identicus — тотожний + ficatio < facio — роблю]</i> 1. Процес ототожнення об'єкта з одним із відомих системи об'єктів. 2. Розпізнавання об'єктів. 3. Процес визначення значень параметрів математичної моделі об'єкта за значеннями параметрів об'єкта, що вимірюються в процесі функціонування. 4. Процес установлення відповідності між об'єктом та його ідентифікатором. ДСТУ 2226-93.
.001	идентификация продукции <i>ідентифікація продукції</i> identification of products	Процедура, що передбачає маркування та етикетування сировини, матеріалів, комплектувальних виробів, готової продукції, а також технічної документації з метою виявлення можливих причин браку виготовленої продукції або дефектів виробничих і технологічних процесів.

		Примітка. Ідентифікація необхідна на всіх етапах виробництва, постачання та монтажу продукції. ДСТУ 3278-95.
И.002.000	извещение <i>повідомлення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] notification, notice	Документ, в якому про щось повідомляється, сповіщується.
.001	дополнительное извещение об изменении <i>додаткове</i> <i>повідомлення про</i> <i>зміну</i>	Документ, який містить відомості, необхідні для зміни виробничо-технічних вказівок у випущеному "Повідомленні про зміну" конструкторських документів. ДСТУ 3321-96.
.002	извещение об изменении <i>повідомлення про</i> <i>зміну</i>	Документ, який містить відомості, необхідні для внесення змін у конструкторські документи, їх заміну чи анулювання, інформацію про причини та терміни внесення змін, а також вказівки щодо використання заділу змінюваного виробу. Примітка. Повідомлення про зміну є підставою для внесення змін у конструкторські документи, яке здійснюється підприємством власником правдників конструкторських документів. ДСТУ 3321-96m.
.003	предварительное извещение об изменении <i>попереднє</i> <i>повідомлення про</i> <i>зміну</i>	Тимчасовий документ, який містить відомості, необхідні для внесення змін у копії конструкторських документів, що перебувають у виробництві, чинний до скасування його "Повідомленням про зміну", закінчення терміну дії та анулювання. ДСТУ 3321-96.
И.003.000	изготовитель <i>виробник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] manufacturer, producer, maker	Фізична або юридична особа, яка виготовляє та несе відповідальність за виготовлення та здатна забезпечити таку якість продукції, що відповідає вимогам нормативного документа на продукцію. ДСТУ 3278-95m.
И.004.000	издание <i>видання</i> [-ння, ор. -нням;	Документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений друкуванням, тисненням або іншим

	<i>мн. -ння, -нь]</i> issue, edition	способом, містить інформацію, призначену для поширення, і відповідає вимогам державних стандартів, інших нормативних документів щодо їхнього видавничого оформлення й поліграфічного виконання. ДСТУ 3017-95m.
.001	комбинированное издание <i>комбіноване видання</i> combined edition	Видання, що поряд з друкованим текстом містить записи звуків чи зображення на інших матеріальних носіях (платівках, магнітофонних стрічках, фотоплівках, слайдах, аудіо- та відеокасетах), або таке, що має супровідну допоміжну інформацію (дискети тощо). ДСТУ 3017-95m.
.002	научное издание <i>наукове видання</i> scientific edition	Видання результатів теоретичних та (чи) експериментальних досліджень, а також підготовлених науковцями до публікації пам'яток культури, історичних документів та літературних текстів. ДСТУ 3017-95m.
.003	официальное издание <i>офіційне видання</i> official edition	Видання матеріалів інформаційного, нормативного чи директивного характеру, що публікується від імені державних органів, відомств, установ чи громадських організацій. ДСТУ 3017-95.
.004	периодическое издание <i>періодичне видання</i> periodical edition	Видання, що виходить через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість і назву нумерованих чи датованих, однотипно оформлених випусків, які не повторюються за змістом. Примітка. За місцем випуску та сферою розповсюдження розрізняють місцеві (у межах однієї області, міста, одного чи декількох районів, підприємства, установи, господарства або навчального закладу), регіональні, автономної Республіки Крим, загальнодержавні періодичні видання, а також такі, що розповсюджуються за кордоном. ДСТУ 3017-95m.
.005	рекламное издание <i>рекламне видання</i> advertising edition	Видання відомостей щодо виробів, послуг, заходів, культурно-історичних об'єктів, творчих колективів тощо, у формі, яка привертає увагу, сприяє

		реалізації товарів і послуг, запрошує до ознайомлення чи відвідування. ДСТУ 3017-95.
И.005.000	изделие <i>виріб</i> [-робу, д. -робові/-робу, ор. -робом, м. -робі; мн. -роби, -робів] product, item	Одиниця промислової продукції, кількість якої визначають у штуках (екземплярах). Примітка. До виробів дозволяється відносити завершені та незавершені предмети виробництва, у тому числі заготівки. ДСТУ 2390-94m.
.001	базовое изделие <i>базовий виріб</i> base item	Виріб, умовно прийнятий за основу для розроблення певного типу виробів. ДСТУ 3278-95m.
.002	дефектное изделие <i>дефектний виріб</i> defective product, faulty unit	Виріб, який має хоча б один дефект. ДСТУ 3278-95m.
.003	комплектующее изделие <i>комплектувальний виріб</i> component part	Виріб підприємства, який застосовують як складову частину того, що випускають інші підприємства. ДСТУ 2391-94.
.004	кооперированное изделие <i>кооперований виріб</i>	Виріб, виготовлений згідно з конструкторською документацією підприємства, на яке він надходить у формі готової продукції. ДСТУ 3321-96m.
.005	модернизированное изделие <i>модернізований виріб</i> modernized product	Виріб, отриманий у результаті модернізації. ДСТУ 3278-95m.
.006	неспецифицированное изделие <i>неспецифікований виріб</i> non-specified product	Виріб, що не має складових частин. Примітка. Поняття "складова частина" слід використовувати відносно конкретного виробу, до якого вона належить. Прикладом складової частини є деталь. ДСТУ 3321-96.
.007	оригинальное изделие <i>оригінальний виріб</i> original product	Виріб, застосований у конструкторській документації тільки одного виробу. ДСТУ 3321-96.
.008	покупное изделие <i>купований виріб</i>	Виріб, який надходить на підприємство в готовій формі, виготовлений згідно з

	purchase product	конструкторською документацією підприємства-постачальника. ДСТУ 3321-96m.
.009	примененное изделие <i>застосований виріб</i> applied item	Виріб, розроблений раніше та використовуваний у конструкторській документації іншого виробу. ДСТУ 3321-96.
.010	специфицированное изделие <i>специфікований виріб</i> specified product	Виріб, що складається з декількох складових частин. Примітка. Складовою частиною може бути будь-який виріб (деталь, складальна одиниця, комплекс і комплект). ДСТУ 3321-96.
.011	стандартное изделие <i>стандартний виріб</i> standard product	Виріб, застосований згідно з державним чи галузевим стандартом, яким однозначно встановлено його конструкцію, показники якості, методи контролю, правила приймання та постачання. ДСТУ 3321-96.
.012	типовое изделие <i>типовий виріб</i> typified workpiece	Виріб, який має найбільшу кількість спільних конструктивних і технологічних ознак у спорідненій групі. ДСТУ 3278-95.
.013	унифицированное изделие <i>уніфікований виріб</i> unified product	Виріб, застосований у конструкторській документації декількох виробів. ДСТУ 3321-96.
И.006.000	изобретатель <i>винахідник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] inventor	1. Див. <u>A.006.003</u> АВТОР винаходу. 2. Див. <u>A.006.004</u> АВТОР корисної моделі.
И.007.000	изобретение <i>винахід</i> [-ходу, д. -ходові/-ходу, зн. -хід, ор. -ходом, м. -ходи; мн. -ходи, -ходів] invention	Результат творчої діяльності людини в будь-якій галузі технології. Примітка 1. На підставі статті 6 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" винаходу надається права охорона, якщо він є новим, має винахідницький рівень та є промислово придатним. Примітка 2. Винахід охороняється патентом.
.001	дополнительное изобретение <i>додатковий винахід</i> additional invention,	Винахід, що вдосконалює інший винахід, на який раніше було видано авторське свідоцтво або є чинний патент і який не може бути використаний без

	developing invention, supplementary invention	використання вдосконалюваного вина- ходу.
.002	изобретение на применение <i>винахід на застосування</i> invention of application	Застосування відомих раніше пристро- їв, способів, речовин за новим призна- ченням (без їх змін по суті, коли пози- тивний ефект отримується саме завдя- ки такому застосуванню).
.003	изобретение, составляющее государственную тайну <i>винахід, що становить державну таємницю</i> secret invention	Винахід, відомості про який відповідно до статті 6 Закону України "Про держа- вну таємницю" складають державну таємницю. Примітка 1. Ступінь секретності винаходу, як правило, пропонує сам заявник виходячи з вимог законодавства та відомих інструк- цій. Проте в ряді випадків запропонувати заявникові прийняти заходи із забезпечення секретності заявки може й патентне відомс- тво за своєю ініціативою. Рішення про від- несення винаходу до державної таємниці приймає державний експерт з питань таєм- ниць. Примітка 2. Порядок видачі охоронних документів, оформлення та використання прав на винаходи, що становлять державну таємницю, визначається "Положенням про порядок оформлення та використання прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, що становлять державну таємни- цю".
.004	комбинационное изобретение <i>комбінаційний винахід</i> combination invention	Винахід, що поєднує в собі відомі в техніці засоби (конструкції, способи або речовини), які дають у комплексі якісно новий ефект. Примітка. Останній не може бути досяж- ним під час використання цих елементів окремо (найпростішими прикладами таких винаходів є підзорна труба, порох).
.005	неиспользованное изобретение <i>невикористаний винахід</i> unused invention, dead wood invention	Винахід, не застосований у промисло- вості взагалі або застосований без використання хоча б однієї з ознак, що містяться в самостійному пункті фор- мули винаходу.

.006	перспективное изобретение <i>перспективний винахід</i> perspective invention	Винахід, використання якого стане можливим лише за умови виникнення відповідних технічних, організаційних або інших умов. Примітка. Наприклад, винахід, що різко випереджає існуючий рівень розвитку науки й техніки і тому не може сьогодні використовуватися.
.007	свободное изобретение <i>вільний винахід</i> private invention	Винахід, над яким винахідник працював у позаслужбовий час і який не пов'язаний з діяльністю підприємства (фірми).
.008	секретное изобретение <i>секретний винахід</i> secret invention	<u>Див. І.007.003</u> ВИНАХІД, що становить державну таємницю.
.009	селективное изобретение <i>селективний винахід</i> selection invention	Відібране технічне рішення із цілого ряду відомих рішень, наслідком яких є новий технічний ефект.
.010	служебное изобретение <i>службовий винахід</i> service invention, employee's invention, company's invention	Винахід, створений для виконання контракту, що передбачає винахідницьку діяльність, або створений у процесі науково-дослідної (проектно-конструкторської) діяльності, що входить у службові обов'язки. Примітка 1. Згідно зі статтями 8-9 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" право авторства належить винахіднику, є невідчужуваним особистим правом і охороняється безстроково. Примітка 2. Право на одержання патенту має роботодавець, якщо трудовим договором (контрактом) не передбачено інше.
.011	совместное изобретение <i>спільний винахід</i> joint invention	Винахід, створений економічною або науково-технічною співпрацею країн у міжнародних організаціях і колективах незалежно від того, створений він громадянами однієї або декількох країн, якщо угодами про створення таких організацій і колективів не передбачено інше, а також у разі проведення такими країнами робіт, що спільно фі-

		нансуються, якщо це передбачено угодами та договорами про проведення таких робіт.
И.008.000	изыскание <i>розвідування</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] survey	Попереднє обстеження місцевих умов, яке здійснюється до початку будівництва об'єктів, розроблення корисних копалин і т.ін.
И.009.000	импорт <i>імпорт</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові] import	[англ. import < лат. importo — ввожу] Закупівля та ввезення іноземних товарів, технологій, послуг, капіталів, цінних паперів у країну з-за кордону для їх реалізації на внутрішньому ринку або використання в рамках кооперації виробництва.
И.010.000	имущество <i>майно</i> [-на, ор. -ном] effects, estate, goods, possession, property	Матеріальні цінності, речі, якими володіють юридичні або фізичні особи. Примітка. Розрізняють рухоме майно, яке можна переміщувати, та нерухоме — земля й об'єкти, що розташовуються на ній. 2. Майнові права та обов'язки юридичних і фізичних осіб, наприклад, спадкове майно, майно, що знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна.
И.011.000	инвестирование <i>інвестування</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]	Довготермінове вкладання капіталу в яке-небудь підприємство, справу, різні галузі господарства з метою отримання прибутку. ДСТУ 3293-95м.
И.012.000	инвестиция <i>інвестиція</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] investment	[нім. Investition < лат. investio — одягаю] Сукупність витрат, реалізованих у формі довготермінових вкладень капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі як у межах країни, так і за кордоном. Примітка. До інвестицій відносяться: грошові кошти, цінні папери, технології, машини, обладнання, ліцензії, інтелектуальні цінності, будь-яке інше майно або майнові права. Інша назва — капітальне вкладення.
И.013.000	инвестор <i>інвестор</i> [-ра, ор. -ром;	[англ. investor < лат. investio — одягаю] Юридична або фізична особа, яка

	мн. <i>-ри, -ріє</i> investor	здійснює інвестиції, вкладає власні позикові або інші залучені кошти в інвестиційні проекти, фінансові або реальні активи.
И.014.000	индекс <i>індекс</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сіє] index	<i>[лат. index < indico — вказую]</i> 1. У системах оброблення інформації: а) ціле число, яке визначає розташування елемента даних у послідовності елементів даних. ДСТУ 2873-94 ; б) адресна константа, яка використовується для модифікації адреси шляхом додавання її значення до обчисленої в програмі адреси; в) таблиця посилань на об'єкти; г) вміст індексного реєстра. 2. В економіці — відносний статистичний показник, що характеризує зміни в часі або в просторі тих чи інших соціально-економічних параметрів процесів. Примітка. Індекс обчислюється у відсотковому відношенні до базової величини, що прийнята за точку відліку. Найбільш розповсюджені індекси цін, рівня життя, вартості життя.
.001	классификационный индекс <i>класифікаційний індекс</i> classification number	Умовне позначення розділу будь-якої системи класифікації, до якого належить об'єкт, що класифікується. ГОСТ 7.0-84м.
И.015.000	инженер <i>інженер</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] engineer	<i>[фр. ingenieur < лат. ingenium — здібність, винахідливість]</i> Фахівець у якій-небудь галузі техніки з вищою технічною освітою.
.001	инженер знаний <i>інженер знань</i> knowledge engineer	Розробник інтелектуальних систем, який займається перетворенням знань, здобутих від фахівців деяких предметних галузей, до форми, придатної для розміщення в базі знань. ДСТУ 2481-94м.
И.016.000	инжиниринг <i>інжиніринг</i>	<i>[англ. engineering < фр. ingenieur < лат. ingenium — здібність,</i>

	<i>[-гу, ор. -гом, м. -гу/-гові] engineering</i>	<i>винахідливість]</i> Вид науково-технічної діяльності з надання на комерційній основі різноманітних інженерно-консультативних послуг щодо створення об'єктів промисловості, виробничої та соціальної інфраструктури. Примітка 1. Включає такі види послуг: передпроектні, проектні, післяпроектні, рекомендаційні. Примітка 2. Оформляється контрактом між виконавцем і замовником, в якому фіксуються організаційні, технічні та комерційні умови.
И.017.000	ИННОВАЦИЯ <i>інновація</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -ій] innovation	<i>[лат. innovatio — оновлення < innovare — оновляти]</i> Нововведення в галузі техніки, технології, удосконалення керування, організації виробництва та праці, які ґрунтуються на використанні досягнень науки та передового досвіду, оновленні основних фондів, а також використання цих нововведень у найрізноманітніших сферах діяльності.
И.018.000	ИНСТАНЦИЯ <i>інстанція</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -ій] instance	<i>[лат. instantia — безпосередня близькість]</i> Кожна з послідовних ланок у системі підпорядкованих один одному органів, установ тієї самої системи (державних, судових тощо).
.001	судебная инстанция <i>судова інстанція</i> court instance	Державний судовий орган, наділений конституційними повноваженнями щодо розгляду й вирішення кримінальних, цивільних та інших справ і перевірки правильності їх вирішення.
И.019.000	ИНСТИТУТ <i>інститут</i> [-ту, д. -ту, ор. -том, м. -ті; мн. -ту, -тіє] institute	<i>[лат. institutum – устрій, установа]</i> 1. Назва науково-дослідних та навчально-методичних установ, вищих навчальних закладів. 2. В юриспруденції — сукупність норм права, що охоплює певні суспільні відносини.
.001	Институт промышленной	Державне науково-дослідне підприємство, створене з метою проведення на

	собственности (ИПС) <i>Інститут промислової власності (ІПВ)</i>	наукових засадах експертизи заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографію інтегральних мікросхем, зазначення походження товарів тощо, проведення науково-дослідних робіт та інших дій щодо надання правової охорони об'єктам промислової власності. Примітка. Є правонаступником Державного підприємства "Науково-дослідний центр патентної експертизи". "Статут державного підприємства "Інститут промислової власності", ст. 2, 3.
И.020.000	инструкция <i>інструкція</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -іій] instruction, manual	[< лат. <i>instructio</i> — введення, настанова] 1. Керівні вказівки, звід правил, розпорядження, які встановлюють порядок та спосіб виконання будь-яких дій. 2. В юриспруденції — нормативно-правовий акт, що містить норми й правила, які регулюють порядок та умови здійснення певної діяльності, а також норми, що визначають порядок та умови реалізації нормативно-правових актів, виданих даним або вищим органом. 3. Офіційне чи нормативне виробничо-практичне видання правил регулювання виробничої та громадської діяльності або користування виробами та (чи) послугами. ДСТУ 3017-95m.
.001	должностная инструкция <i>посадова інструкція</i> job description	Документ, що визначає основні завдання й службові обов'язки, права й відповідальність, взаємовідносини (зв'язки за посадою), а також обсяг знань та кваліфікаційні вимоги до посадової особи, фахівця або службовця. Примітка. Перелік посад регламентується ДК 003-95, а кваліфікаційні вимоги до них — "Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників".
.002	инструкция по монтажу, пуску, регулированию и	Експлуатаційний документ, який містить правила, порядок підготовки й виконання монтажу, налагодження,

	обкатке изделия на месте его применения <i>інструкція з монтажу, пуску, регулювання та обкатування виробу на місці його експлуатації</i>	пуску, регулювання, обкатування та здавання виробу на місці його експлуатації. ДСТУ 3321-96m.
.003	инструкция по техническому обслуживанию <i>інструкція з технічного обслуговування</i> maintenance instruction	Експлуатаційний документ, який містить єдині правила технічного обслуговування виробу і його складових частин. ДСТУ 3321-96.
.004	инструкция по эксплуатации <i>інструкція з експлуатації</i> service manual, operating manual, operating instruction, service instruction	Експлуатаційний документ, який містить правила поводження з виробом під час його зберігання, транспортування, технічного обслуговування та підтримання його в постійній готовності до використання. ДСТУ 3321-96.
И.021.000	интенсификация <i>інтенсифікація</i> [-ії, оп. -ією] intensification	[фр. <i>intensification</i> < лат. <i>intensio</i> — зусилля + <i>fasio</i> — роблю] Посилення, збільшення напруженості, продуктивності, дієвості.
.001	интенсификация экономики <i>інтенсифікація економіки</i> economics intensification	Удосконалення організації виробництва та праці у зв'язку з прискоренням науково-технічного прогресу, що забезпечується за рахунок найповнішого використання ресурсів.
И.022.000	информатизация <i>інформатизація</i> [-ії, оп. -ією] informatization	[< лат. <i>informatio</i> — роз'яснення] Сукупність взаємозв'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства шляхом розроблення, роз-

		виту й використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які базуються на застосуванні сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.
И.023.000	информация <i>інформація</i> [-ії, оп. -ією] information	[< лат. informatio — роз'яснення] 1. Відомості про суб'єкти, об'єкти, явища та процеси. ДСТУ 2226-93. 2. Відомості, які є об'єктом передавання, розподілення, перетворення, зберігання або безпосереднього використання. 3. У кібернетиці — міра зменшення невизначеності у виборі різних можливостей.
.001	библиографическая информация <i>бібліографічна інформація</i> bibliographic information	Інформація про документи, створювана з метою сповіщення про документи, їх пошуку, рекомендації та пропаганди. ГОСТ 7.0-84.
.002	информация государственных органов и органов местного и регионального самоуправления <i>інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування</i>	Офіційна документована інформація, яка створюється в процесі поточної діяльності законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого і регіонального самоврядування. Примітка 1. Основними джерелами цієї інформації є: законодавчі акти України, інші акти, що приймаються Верховною Радою та її органами, акти Президента України, підзаконні нормативні акти, ненормативні акти державних органів, акти органів місцевого і регіонального самоврядування. Примітка 2. Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування доводиться до відома зацікавлених осіб шляхом: опублікування її в офіційних друкованих виданнях або поширення інформаційними службами відповідних державних органів і організацій; опублікування її в друкованих засобах масової ін-

		формації або публічного оголошення через аудіо- та аудіовізуальні засоби масової інформації; безпосереднього доведення її до зацікавлених осіб (усно, письмово чи іншими способами); надання можливості ознайомлення з архівними матеріалами; оголошення її під час публічних виступів посадових осіб. Примітка 3. Джерела і порядок одержання, використання, поширення та зберігання офіційної інформації державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування визначаються законодавчими актами про ці органи. Примітка 4. Законодавчі та інші нормативні акти, що стосуються прав, свобод і законних інтересів громадян, не доведені до публічного відома, не мають юридичної сили. Закон України "Про інформацію", ст. 21 м.
.003	информация о личности <i>інформація про особу</i>	Сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про особу. Примітка 1. Основними даними про особу (персональними даними) є: національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Примітка 2. Джерелами документованої інформації про особу є видані на її ім'я документи, підписані нею документи, а також відомості про особу, зібрані державними органами влади та органами місцевого і регіонального самоврядування в межах своїх повноважень. Примітка 3. Забороняється збирання відомостей про особу без її попередньої згоди, за винятком випадків, передбачених законом. Примітка 4. Кожна особа має право на ознайомлення з інформацією, зібраною про неї. Інформація про особу охороняється Законом. Закон України "Про інформацію", ст. 23.
.004	информация с ограниченным доступом <i>інформація з обмеженим доступом</i>	Інформація, обмеження права на одержання якої дозволяється або визнається законом. Примітка. Інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну. Закон Укра-

		їни "Про інформацію", ст. 30 м.
.005	информация справочно-энциклопедического характера <i>інформація довідково-енциклопедичного характеру</i>	Систематизовані, документовані або публічно оголошені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище. Примітка 1. Основними джерелами цієї інформації є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали тощо, а також довідки, що даються уповноваженими на те державними органами та органами місцевого і регіонального самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційними системами. Примітка 2. Система цієї інформації, доступ до неї регулюються бібліотечним, архівним та іншим галузевим законодавством. Закон України "Про інформацію", ст. 24 м.
.006	коммерческая информация <i>комерційна інформація</i> commercial information	Інформація про стан торговельних операцій, кон'юнктуру ринку та інші аспекти економічної діяльності.
.007	конфиденциальная информация <i>конфіденційна інформація</i> privileged information, confidential information	Відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних або юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. Примітка. Фізичні та юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти, або такою, яка є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту. Виняток становить інформація комерційного та банківського характеру, а також інформація, правовий режим якої встановлено Верховною

		Радою України за поданням Кабінету Міністрів України (з питань статистики, екології, банківських операцій, податків тощо), та інформація, приховування якої являє загрозу життю і здоров'ю людей. Закон України "Про інформацію", ст. 30 п.
.008	массовая информация <i>масова інформація</i>	Публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація. Закон України "Про інформацію", ст. 20.
.009	научно-техническая информация <i>науково-технічна інформація</i> scientific-and-technical information	Документовані або публічно оголошувані відомості про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки й виробництва, одержані в результаті науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.
.010	открытая информация <i>відкрита інформація</i> public data, public information	Інформація, обмеження права на одержання якої забороняється законом. Примітка 1. Доступ до відкритої інформації забезпечується шляхом: систематичної публікації її в офіційних друкованих виданнях (бюлетенях, збірниках); поширення її засобами масової комунікації; безпосереднього її надання зацікавленим громадянам, державним органам та юридичним особам. Примітка 2. Порядок і умови надання громадянам, державним органам, юридичним особам і представникам громадськості відомостей за запитами встановлюються законом або договорами (угодами), якщо надання інформації здійснюється на договірній основі. Примітка 3. Переважним правом на одержання інформації користуються громадяни, яким ця інформація необхідна для виконання своїх професійних обов'язків. Закон України "Про інформацію", ст. 29 п.
.011	патентная информация <i>патентна інформація</i> patent information	Відомості про об'єкти промислової власності.

.012	правовая информация <i>правова інформація</i>	Сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо. Примітка 1. Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативні правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань. Примітка 2. З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів всім громадянам держава забезпечує видання цих актів масовими тиражами у найкоротші терміни після набрання ними чинності. Закон України "Про інформацію", ст. 22 м.
.013	сигнальная патентная информация <i>сигнальна патентна інформація</i> <i>alert patent information</i>	Інформація загального характеру про поточне надходження патентної літератури, яка містить відомості про вітчизняні та іноземні винаходи.
.014	социологическая информация <i>соціологічна інформація</i>	Документовані або публічно оголошені відомості про ставлення окремих громадян і соціальних груп до суспільних подій та явищ, процесів, фактів. Примітка 1. Основними джерелами соціологічної інформації є документовані або публічно оголошені відомості, в яких відображено результати соціологічних опитувань, спостережень та інших соціологічних досліджень. Примітка 2. Соціологічні дослідження здійснюються державними органами, об'єднаннями громадян, зареєстрованими в установленому порядку. Закон України "Про інформацію", ст. 25 м.

.015	статистическая информация <i>статистична інформація</i> statistical information	Офіційна документована державна інформація, що дає кількісну характеристику подій та явищ, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя України. Примітка. Державна статистична інформація підлягає систематичному відкритому публікуванню. Забезпечується відкритий доступ громадян, наукових закладів та інших зацікавлених організацій до неопублікованих статистичних даних, які не підпадають під дію обмежень, встановлених цим Законом. Закон України "Про інформацію", ст. 19 м.
.016	тайная информация <i>таємна інформація</i>	Інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі. Примітка 1. Віднесення інформації до державної таємниці, доступ до неї громадян, а також порядок і терміни обнародування таємної інформації визначаються Законом України "Про державну таємницю". Примітка 2. Порядок обігу таємної інформації та її захисту визначається відповідними державними органами за умови додержання вимог законодавства. Закон України "Про інформацію", ст. 30 м.
И.024.000	ИПС ИПВ <i>[невідм.]</i>	Див. И.019.001 ІНСТИТУТ промислової власності.
И.025.000	иск позов <i>[-ву, д. -вові/-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів]</i> action, suit, claim	Звернення зацікавленої або іншої, уповноваженої на те, особи до суду з проханням про розгляд спору та захист прав.
И.026.000	исполнение виконання <i>[-ння, ор. -нням]</i> design, construction, make, version, embodiment, fulfillment	Спосіб побудови конструкції чи споруди.

.001	исполнение изделия <i>виконання виробу</i> product version	Модифікація конструкції одного виробу, інформація про яку міститься в одному груповому чи базовому основному конструкторському документі. ДСТУ 3321-96m.
И.027.000	исполнитель <i>виконавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців] executor, performer	Фізична або юридична особа, яка виконує роботу.
.001	исполнитель НИР <i>виконавець НДР</i>	Фізична або юридична особа, яка виконує НДР. ДСТУ 3278-95.
.002	исполнитель ОКР <i>виконавець ДКР</i>	Фізична або юридична особа, яка виконує ДКР. ДСТУ 3278-95.
.003	исполнитель ОТР <i>виконавець ДТР</i>	Фізична або юридична особа, яка виконує ДТР. ДСТУ 3278-95.
.004	судебный исполнитель <i>судовий виконавець</i> legal executor	Службова особа, обов'язком якої є забезпечення примусового виконання судових рішень, ухвал і постанов у цивільних справах, вироків, ухвал і постанов у кримінальних справах у частині майнових стягнень, а також інших передбачених законом рішень і постанов, що підлягають виконанню.
И.028.000	использование <i>використання</i> [-ння, ор. -нням] utilization, use, exploitation	Застосування, уживання чого-небудь.
.001	использование знака для товаров и услуг <i>використання знака для товарів і послуг</i> use of the trademark	Практичне втілення знака для товарів і послуг; матеріалізація творчого задуму. Примітка. Використанням знака визнається застосування його на товарах і для надання послуг, для яких його зареєстровано, на упаковці товарів, у рекламі, друкованих виданнях, на вивісках, під час показу експонатів на виставках та ярмарках, що проводяться в Україні, у проспектах, рахунках, на бланках та в іншій документації, пов'язаній із уведенням зазначених товарів і послуг у

		господарський оборот. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 16 м.
.002	использование изобретения <i>використання винаходу</i> exploitation of invention	Практичне втілення винаходу; матеріалізація винахідницького задуму (принципових положень) у реальних об'єктах — пристрої, речовині, способі. Примітка 1. Використання винаходу визнається: виготовлення, пропонування для продажу, введення в господарський оборот, застосування або ввезення чи зберігання з зазначеною метою продукту, що охороняється патентом; застосування способу, що охороняється патентом, або пропонування його для застосування в Україні, якщо особа, яка пропонує цей спосіб, знає про те, що його застосування забороняється без згоди власника патенту або, виходячи з обставин, це й так є очевидним; пропонування для продажу, введення в господарський оборот, застосування або ввезення чи зберігання з зазначеною метою продукту, виготовленого безпосередньо способом, що охороняється патентом. Примітка 2. Продукт визнається виготовленим із застосуванням запатентованого винаходу, а спосіб, що охороняється патентом, визнається застосованим, якщо використано кожну ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу, або ознаку, еквівалентну їй. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 23 м.
.003	использование информации <i>використання інформації</i> use of the information	Задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. Закон України "Про інформацію", ст. 14.
.004	использование норм права <i>використання норм права</i>	Пристосування учасників правовідносин до вимог, приписів права, втілення його функцій регулювання.
.005	использование полезной модели <i>використання корисної моделі</i>	Практичне втілення корисної моделі; матеріалізація винахідницького задуму (принципових положень патенту) у реальних об'єктах.

	exploitation of utility model	Примітка. Використанням корисної моделі визнається: виготовлення, пропонування для продажу, введення в господарський оборот, застосування або ввезення чи зберігання з зазначеною метою продукту, виготовленого із застосуванням запатентованої корисної моделі, тобто якщо для його виготовлення використано кожен знак, включено до незалежного пункту формули корисної моделі, або знак, еквівалентну їй. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 23 п.
.006	использование промышленного образца використання промислового зразка exploitation of industrial design	Практичне втілення промислового зразка; матеріалізація авторського задуму. Примітка. Використанням промислового зразка визнається: виготовлення, пропонування для продажу, введення в господарський оборот або зберігання з зазначеною метою виробу, виготовленого із застосуванням запатентованого промислового зразка, тобто якщо для його виготовлення використані всі суттєві ознаки промислового зразка. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 20 п.
.007	использование рационализаторского предложения використання раціоналізаторської пропозиції exploitation of innovation proposal	Практичне втілення раціоналізаторської пропозиції; матеріалізація раціоналізаторського задуму. Примітка. Використанням раціоналізаторської пропозиції визнається: створення або змінення конструкції виробів, технології виробництва та застосовуваної техніки або складу матеріалу. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 2 п.
И.029.000	исправление виправлення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] correction, recovery	1. Усунення з опублікованого тексту нормативного документа граматичних та друкарських помилок. Примітка. Результати виправлення можуть бути подані окремим аркушем як до існуючого, так і до видання нового нормативного документа. ISO/IEC Guide 2:1991. 2. У системах оброблення даних — внесення змін (модифікація) у програму або в набір даних шляхом оновлен-

		ня, додавання або вилючення окремих частин (фрагментів).
И.030.000	испытание <i>випробування</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] test, check	Експериментальне визначення кількісних та (чи) якісних характеристик, властивостей об'єкта як наслідок дії на нього в процесі його функціонування, моделювання об'єкта та (чи) дії на нього. ДСТУ 3021-95m.
.001	ведомственные испытания <i>відомчі</i> <i>випробування</i> departmental test	Випробування, що проводяться комісією з представників зацікавленого міністерства чи відомства. ДСТУ 3021-95.
.002	государственные испытания продукции <i>державні</i> <i>випробування</i> <i>продукції</i> state product test	Випробування встановлених найважливіших видів продукції, які проводяться головною організацією державних випробувань, чи приймальні випробування, які проводяться державною комісією або випробувальною організацією, якій надано право їх проведення. ДСТУ 3021-95.
.003	доводочные испытания <i>доводжувальні</i> <i>випробування</i> development test, developmental test	Дослідні випробування, що проводяться під час розроблення продукції з метою оцінки впливу внесених у неї змін для досягнення заданих значень показників її якості. ДСТУ 3021-95.
.004	испытание продукции <i>випробування</i> <i>продукції</i> products test	Технічна операція, яка полягає у визначенні однієї чи декількох характеристик даної продукції за встановленою процедурою. ДСТУ 3278-95m.
.005	климатические испытания <i>кліматичні</i> <i>випробування</i> environmental test	Випробування на дію кліматичних чинників. ДСТУ 3021-95.
.006	контрольные испытания <i>контрольні</i> <i>випробування</i> check test	Випробування, що проводяться для контролю якості об'єкта. ДСТУ 3021-95m.

.007	лабораторные испытания <i>лабораторні випробування</i> laboratory test	Випробування об'єкта, що проводяться в лабораторних умовах. ДСТУ 3021-95.
.008	межведомственные испытания (МВИ) <i>міжвідомчі випробування (МВВ)</i> interdepartmental test	Випробування, що проводяться комісією з представників декількох зацікавлених міністерств та (чи) відомств, або приймальні випробування встановлених видів продукції для приймання складових частин об'єкта, розробленого спільно декількома відомствами. ДСТУ 3021-95m.
.009	натурные испытания <i>натурні випробування</i> verification test in-situ	Випробування об'єкта в умовах, які відповідають умовам його використання згідно з прямим призначенням з безпосереднім оцінюванням чи контролем визначуваних характеристик властивостей об'єкта. ДСТУ 3021-95.
.010	предварительные испытания <i>попередні випробування</i> preliminary test	Контрольні випробування дослідних зразків та (чи) дослідних партій продукції з метою визначення можливості їх пред'явлення на приймальні випробування. ДСТУ 3021-95m.
.011	приемосдаточные испытания <i>приймальноздавальні випробування</i> approval test	Контрольні випробування продукції під час проведення приймального контролю. ДСТУ 3021-95.
.012	приемочные испытания <i>приймальні випробування</i> acceptance test	Контрольні випробування дослідних зразків, дослідних партій продукції чи виробів одиничного виробництва, що проводяться для визначення доцільності впровадження цієї продукції у виробництво та (чи) використання за призначенням. ДСТУ 3021-95.
.013	стендовые испытания <i>стендові випробування</i> bench test	Випробування об'єкта, що проводяться на випробувальному обладнанні. ДСТУ 3021-95.
.014	технологические испытания	Випробування, що проводяться під час виготовлення продукції з метою оцінки

	<i>технологічні випробування</i> in-process test	її технологічності. ДСТУ 3021-95.
.015	эксплуатационные испытания <i>експлуатаційні випробування</i> field test	Випробування об'єкта, що проводяться під час експлуатації. ДСТУ 3021-95.
И.031.000	исследование <i>дослідження</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] research	Наукове вивчення якогось явища, процесу й т.ін.
.001	исследование и обоснование разработки <i>дослідження та обґрунтування розробки</i> research and motivation for design	Стадія життєвого циклу продукції від виникнення задуму до обґрунтування можливості й доцільності створення виробів і матеріалів. ДСТУ 3278-95.
.002	конъюнктурное исследование <i>кон'юнктурне дослідження</i> market study	Різновид науково-дослідної діяльності (економічних та патентно-інформаційних досліджень), метою яких є вивчення можливості реалізації продукції на товарному ринку та патентно-ліцензійної ситуації. Примітка. Включає аналіз попиту та пропонування на ринку, динаміки виробництва товару, запровадження виробничих потужностей, руху замовлень, зміни товарних запасів, оптових цін тощо.
.003	патентно-информационное исследование <i>патентно-інформаційне дослідження</i> patent-information research	Прикладне дослідження на базі використання техніко-економічної й патентної інформації, що проводиться для планування науково-технічних і проектно-конструкторських робіт та їх виконання, для виявлення й експертизи винаходів і для вирішення патентно-ліцензійних питань.
.004	патентное исследование <i>патентне</i>	Дослідження рівня техніки та тенденцій її розвитку, її патентоспроможності та патентної чистоти на підставі патентної

	дослідження patent research	та науково-технічної інформації. Примітка 1. Головною метою патентних досліджень є одержання початкових відомостей для забезпечення високого технічного рівня та конкурентоспроможності об'єктів техніки. Примітка 2. Порядок проведення патентних досліджень регламентується ДСТУ 3575-97.
.005	прикладные научные исследования прикладні наукові дослідження applied research	Наукова й науково-технічна діяльність, спрямована на одержання та використання знань для практичних цілей. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.006	фундаментальные научные исследования фундаментальні наукові дослідження fundamental research, pure research	Наукова теоретична та (чи) експериментальна діяльність, спрямована на одержання нових знань про закономірності розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язку. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
И.032.000	истец позивач [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] claimant, complainant, suitor, plaintiff	Фізична або юридична особа, яка подала позов до суду.
И.033.000	источник джерело [-ла, ор. -лом; мн. -ла, -л] source	1. Те, що дає початок чому-небудь. 2. Той, від кого або звідки довідуються про щось. 3. Документ, на підставі якого будується наукове дослідження.
.001	источники информации джерела інформації sources of information	Передбачені або встановлені законом носії інформації, а саме: документи, твори в галузі науки, техніки, літератури й мистецтва, зафіксовані на паперових або інших носіях, а також повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи (оголошувані лекції, промови, доповіді тощо). Закон України "Про Інформацію", ст. 26 м.

И.034.000	ИТР ІТП [невідм.]	Див. <u>P.002.001</u> інженерно-технічні ПРАЦІВНИКИ.
К		
К.001.000	калькуляція калькуляція [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] cost accounting, cost calculation	[лат. <i>calculatio</i> — рахунок, підрахунок < <i>calculus</i> — камінець для рахування] Розрахунок собівартості одиниці продукції або виконаної роботи за встановленою номенклатурою витрат з урахуванням місця їх виникнення та призначення. Примітка. Залежно від призначення складають планові, нормативні та звітні фактичні калькуляції. ДСТУ 2962-94.
К.002.000	кандидат кандидат [-та, ор. -том; мн. -ти, -тів] nominee, candidate	[лат. <i>candidatus</i> — одягнений у біле < <i>candidus</i> — білосніжний] 1. Особа, намічена для обрання, призначення, або прийняття куди-небудь. 2. Див. <u>К.002.001</u> КАНДИДАТ наук.
.001	кандидат наук кандидат наук candidate of science	Перший науковий ступінь, установлений в Україні та деяких інших країнах, а також особа, яка має цей ступінь. Примітка 1. В Україні присуджується спеціалізованою вченою радою на підставі прилюдного захисту дисертації особою, яка має певну вищу освіту. Примітка 2. ВАК проводить експертизу дисертаційних робіт, розгляд атестаційних справ здобувачів та видачу дипломів кандидата наук на підставі рішень спеціалізованих учених рад та атестаційного висновку президії ВАК. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", пп. 2, 4, 7 м.
К.003.000	КАП КАП [невідм.]	Див. <u>К.021.004</u> КОДЕКС України про адміністративні правопорушення.
К.004.000	карта карта	[лат. <i>charta</i>] 1. Графічне подання та відтворення

	<i>[-ти, оп. -тою; мн. -ти, -т]</i> map, chart, card	об'єкта або предмета. 2. Технічний документ у формі бланка з переліком будь-яких відомостей. 3. В обчислювальній техніці — носій даних у формі прямокутної пластики.
.001	информационная карта <i>інформаційна карта</i> information card	Спеціальний бланк, що являє собою стандартну форму заповнення та містить відомості про нові вироби, які випускаються, технологічні процеси, результати науково-дослідної або проектно-конструкторської роботи, винаходи, раціоналізаторські пропозиції тощо.
.002	информационная карта НИР <i>інформаційна карта НДР</i> information card of research work	Документ, який містить короткі відомості про завершену НДР та документацію, яку розроблено в процесі роботи. ДСТУ 3278-95m.
.003	информационная карта ОКР <i>інформаційна карта ДКР</i> information card of development work	Документ, який містить короткі відомості про завершену ДКР та документацію, яку розроблено в процесі роботи. ДСТУ 3278-95m.
.004	информационная карта ОЭР <i>інформаційна карта ДТР</i> information card of experimental-technological work	Документ, який містить короткі відомості про завершену ДТР та документацію, яку розроблено в процесі роботи. ДСТУ 3278-95m.
.005	регистрационная карта <i>реєстраційна карта</i> register card	Спеціальний бланк, що являє собою стандартну форму заповнення та містить відомості про розпочату роботу.
.006	регистрационная карта НИР <i>реєстраційна карта НДР</i> register card of research work	Документ, який містить короткі відомості про розпочату НДР. ДСТУ 3278-95.
.007	регистрационная карта ОКР	Документ, який містить короткі відомості про розпочату ДКР. ДСТУ 3278-95.

	<i>реєстраційна карта</i> <i>ДКР</i> register card of development work	
.008	регистрационная карта ОТР <i>реєстраційна карта</i> <i>ДТР</i> register card of experimental- technological work	Документ, який містить короткі відомості про розпочату ДТР. ДСТУ 3278-95.
.009	технологическая карта <i>технологічна карта</i> process chart, technological card, process sheet, flowsheet	Основний документ з технологічного підготовки виробництва, що встановлює перелік та послідовність технологічних операцій, тип устаткування, оснащення, комплекс параметрів, які характеризують технічний та організаційний бік виробничого процесу. ДСТУ 2960-94.
K.005.000	картотека <i>картотека</i> [-еки, д. і м. -еці, ор. -екою; мн. -еки, -ек] card file, card index	[< нім. Karte + гр. theke — шухляда] Систематизоване зібрання яких-небудь відомостей (матеріалів) на картках або у формі набору даних, який містить образи карток.
.001	тематическая картотека <i>тематична картотека</i> thematic card file, subject card file	Бібліографічна картотека, що відображає документи за певною темою незалежно від їх наявності у фонді бібліотеки. ГОСТ 7.0-84.
K.006.000	карточка <i>картка</i> [-тки, д. і м. -тці, ор. -ткою; мн. -тки, -ток] card	[< нім. Karte] Невеликий чотирикутний аркуш твердого паперу для записування або з записом на ньому різних відомостей (переважно як одиниця картотеки).
.001	карточка рационализатора и изобретателя <i>картка</i> <i>раціоналізатора і винахідника</i> innovator card	Документ, в який заносяться відомості про раціоналізатора та винахідника, а також дається перелік їх раціоналізаторських пропозицій та винаходів, прибутку, одержаного від упровадження цих пропозицій та винаходів (корисних моделей, промислових зразків), дата

		впровадження на підприємстві, а також інші необхідні відомості.
K.007.000	каталог <i>каталог</i> [-огу, ор. -огом, м. -озі; мн. -ози, -озіє] catalog, directory	[< гр. <i>katalogos</i> — список] 1. Список, перелік предметів, укладений у порядку, що полегшує їх знаходження; довідникове видання, що вміщує такий список. 2. Нормативне виробничо-практичне, довідкове та (чи) рекламне видання систематизованого переліку наявних речей і послуг. Примітка. Розрізняють такі види каталогів: видавничий; каталог виставки; музейний; номенклатурний; промисловий тощо. ДСТУ 3017-95. 3. У системах оброблення інформації — перелік файлів, наборів даних та бібліотек програм, який містить посилання на їх розташування та іншу довідкову інформацію. ДСТУ 2226-93.
.001	алфавитный каталог <i>абетковий каталог</i> alphabetical catalog	Бібліотечний каталог, в якому бібліографічні записи розміщуються за абеткою імен чи прізвищ індивідуальних авторів, найменувань колективних авторів, або заголовків творів друку та інших документів. ГОСТ 7.26-80.
.002	библиотечный каталог <i>бібліотечний каталог</i> library catalog	Перелік творів друку та інших документів, що є у фонді бібліотеки або групи бібліотек, який складений за певним принципом та розкриває склад або зміст бібліотечний фондів. Примітка 1. Бібліотечний каталог може бути реалізований у картковій або машинозчитуваній формі, на мікроносіях, а також у формі книжкового видання. Примітка 2. Бібліотечний каталог може бути читацьким та службовим. ГОСТ 7.26-80.
.003	генеральный каталог <i>генеральний каталог</i> general catalog	Бібліотечний каталог, що відображає весь бібліотечний фонд. ГОСТ 7.26-80.

.004	каталог деталей и сборочных единиц <i>каталог деталей та складальних одиниць</i> parts book	Експлуатаційний документ, який являє собою перелік складальних одиниць і деталей з ілюстраціями й відомостями про їх кількість, розміщення у виробі, взаємозамінність, конструктивні особливості та матеріали деталей та який призначений для складання замовлень на запасні частини, необхідні для технічного обслуговування та ремонту виробу. ДСТУ 3321-96.
.005	нумерационный каталог <i>нумераційний каталог</i> numerical catalog	Бібліотечний каталог, в якому бібліографічні записи розміщуються за номерами прейскурантів, патентних, нормативно-технічних та інших документів. ГОСТ 7.26-80.
.006	предметный каталог <i>предметний каталог</i> subject catalog	Бібліотечний каталог, в якому бібліографічні записи розміщуються за абеткою предметних рубрик. ГОСТ 7.26-80.
.007	промышленный каталог <i>промисловий каталог</i> industrial catalog	Каталог, що містить систематизований перелік промислової продукції з метою її обліку.
.008	сводный каталог <i>зведений каталог</i> union catalog, joint catalog	Бібліотечний каталог, що відображає фонди декількох бібліотек або бібліотечної мережі регіону чи галузі. ГОСТ 7.26-80.
.009	систематический каталог <i>систематичний каталог</i> classified catalog	Бібліотечний каталог, в якому бібліографічні записи розміщуються за галузями знань відповідно до певної системи бібліотечно-бібліографічної класифікації. ГОСТ 7.26-80.
K.008.000	качество <i>якість</i> [якості, д. і м якості, ор. якістю; мн. якості, якостей] quality	Сукупність характеристик об'єкта, які стосуються його здатності задовольняти встановлені та передбачені потреби. ДСТУ 3230-85m.
.001	качество продукции <i>якість продукції</i>	Сукупність характеристик продукції (процесу, послуги), які стосуються її здатності задовольняти встановлені та

	product quality	передбачені потреби. Примітка 1. Під час укладання контракту потреби чітко встановлюють, тоді як за інших умов передбачені потреби повинні бути визначені. Примітка 2. На якість продукції впливають такі взаємозв'язані види діяльності, як проектування, виробництво та процес обслуговування чи ремонту. ДСТУ 2925-94m.
K.009.000	квалификация кваліфікація [-її, ор. -ією; мн. -її, -ій] qualification	[лат. qualificatio < лат. qualis — який, якої якості + ...ficatio < facio — роблю] Рівень спеціальних знань та практичних навичок, який дозволяє працівникові виконувати роботу певного ступеня складності. ДСТУ 3138-95.
.001	производственная квалификация виробнича кваліфікація qualification rating, qualification skill	Розряд, категорія, клас тощо, що присвоєні працівникові виходячи з його особистих знань, умінь і професійних навичок, а також складності, точності й відповідальності виконуваної ним роботи.
K.010.000	КВНТД КВНТД [невідм.]	Див. <u>K.013.002</u> КЛАСИФИКАТОР видів науково-технічної діяльності.
K.011.000	КЗоТ КЗпП [невідм.] labor code	Див. <u>K.021.003</u> КОДЕКС законів про працю України.
K.012.000	кинодокумент кінодокумент [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] film-document	[< гр. kineo — рухаюсь + лат. documentum — повчальний приклад, взірець, доказ] Зображальний або аудіовізуальний документ, створений способом кінематографії. ДСТУ 2732-94.
K.013.000	классификатор класифікатор [-ра, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів] classifier	[< лат. classis — розряд + ...ficatio < facio — роблю] Систематичний звід, перелік будь-яких об'єктів, який дозволяє знаходити кожному з них своє місце й певне їх позначення. ДСТУ 2226-93m.
.001	Государственный классификатор	Державний класифікатор ДК 010-96, об'єктом класифікації якого є уніфіко-

	управленческой документации (ГКУД) Державний класифікатор управлінської документації (ДКУД) State classifier of managemental documentation	вані форми документів, що використовуються всіма організаціями різних форм власності в процесі виконання відповідних управлінських функцій згідно з чинним законодавством України. Примітка. Являє собою номенклатурний перелік назв уніфікованих форм документів з унікальними кодовими позначеннями.
.002	классификатор видов научнотехнической деятельности (КВНТД) класифікатор видів науково-технічної діяльності (КВНТД) classifier of scientific and technical activities	Державний класифікатор ДК 015-97, об'єктом класифікації якого є науково-технічна діяльність. Примітка. Являє собою номенклатурний перелік видів науково-технічної діяльності в усіх галузях наук з унікальними кодовими позначеннями.
.003	классификатор видов экономической деятельности класифікатор видів економічної діяльності classifier of kinds of economic activity	Державний класифікатор ДК 009-96, об'єктом класифікації якого є види економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності (фізичних та юридичних осіб). Примітка. Являє собою номенклатурний перелік назв видів економічної діяльності з унікальними кодовими позначеннями, що повинні використовуватися в усіх формах звітності, які подаються до державних, фінансових органів та органів статистики.
.004	классификатор объектов административно-территориального деления Украины (КОАТДУ) класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України	Державний класифікатор ДК 014-97, об'єктом класифікації якого є одиниці адміністративно-територіального устрою України. Примітка. Складається з кодів та назв усіх адміністративно-територіальних об'єктів України, які згруповані за ознаками територіальної спільності, історичних, економічних, географічних, етнічних, культурних особливостей.

	(КОАТУУ) classifier of objects administrative and territorial system of Ukraine	
.005	классификатор организационно- правовых форм хозяйствования <i>классификатор організаційно- правових форм господарювання</i> classifier of the organization-legal forms of management	Державний класифікатор ДК 002-94, об'єктом класифікації якого є організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності, установлені чинним законодавством України. Примітка. Являє собою номенклатурний перелік назв та означень організаційно-правових форм з унікальними кодовими позначеннями.
.006	классификатор услуг внешне- экономической деятельности (КУВЭД) <i>классификатор послуг зовнішньо- економічної діяльності (КПЗЕД)</i> classifier of foreign affair services	Державний класифікатор ДК 012-97, об'єктом класифікації якого є послуги зовнішньоекономічної діяльності. Примітка. Являє собою номенклатурний перелік назв послуг з унікальними кодовими позначеннями, що повинні використовуватися в усіх формах звітності щодо експорту-імпорту послуг.
.007	классификатор форм собственности <i>классификатор форм власності</i> classifier of patterns of ownership	Державний класифікатор ДК 001-94, об'єктом класифікації якого є форми власності, установлені чинним законодавством України. Примітка. Являє собою номенклатурний перелік назв та означень форм власності з унікальними кодовими позначеннями.
K.014.000	классификация <i>классифікація</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] classification	[< лат. <i>classis</i> — розряд + ... <i>ficatio</i> < <i>facio</i> — роблю] Система підпорядкованих понять (класів об'єктів, явищ) в якій-небудь галузі знань, складена на основі врахування спільних ознак об'єктів і закономірних зв'язків між ними. Примітка. Дозволяє орієнтуватись у різноманітності об'єктів і є джерелом знання

		про них.
.001	классификация изобретений <i>класифікація винаходів</i> classification of inventions	Складні ієрархічні системи, що використовуються для індексації патентних документів і пошуку інформації про винаходи.
.002	Международная классификация изобретений (МКИ) <i>Міжнародна класифікація винаходів (МКВ)</i> international patent classification (IPC)	Класифікація винаходів, яка прийнята на підставі угоди між державами учасниками Європейської Ради з патентних справ у 1954 р. з метою уніфікації різних систем класифікації винаходів; побудована за функційно-галузевим принципом. Примітка 1. Використовується в Україні (як і в колишньому СРСР) як основна система класифікації винаходів. У структурі МКВ поєднано два головних принципи: тотожності функцій та предметно-тематичний, саме це позначається в 8 розділах МКВ під великими літерами латинського алфавіту (A, B, C, D, E, F, G, H). Розділи поділяють на класи, які позначаються двозначними числами (арабськими цифрами) від 01 до 99 та під'єднуються до літери, яка позначає розділ: C01, E41 і т.д. Отже, у 8 розділах максимумально може бути 792 класи. На сьогоднішній день використовуються 116 класів. Класи поділяються на підкласи, які, у свою чергу, можуть поділятися на групи й підгрупи. Примітка 2. Система МКВ використовується в двох схемах: основній (підклас є останньою рубрикою) та повній (підкласи поділяються на групи й підгрупи).
.003	Международная классификация промышленных образцов (МКПО) <i>Міжнародна класифікація промислових зразків (МКПЗ)</i> International classification of industrial designs	Дворівнева класифікація промислових виробів, яка прийнята ВОІВ і використовується для ідентифікації та пошуку об'єктів, заявлених або визнаних як промислові зразки. Примітка 1. Використовується в Україні (як і в колишньому СРСР) як основна система класифікації промислових зразків. Примітка 2. Містить за станом на 1 січня 1989 р. 32 класи та 223 підкласи. Класифікаційний індекс МКПЗ складається з чотирьох цифр: дві перші цифри позначають

		клас, дві наступні — підклас. Наприклад, 17-04 — ударні музичні інструменти.
.004	Международная классификация товаров и услуг (МКТУ) <i>Міжнародна класифікація товарів та послуг (МКТП)</i> International classification of goods and service	Класифікація товарів і послуг, яка прийнята ВОІВ та використовується для експертизи та реєстрації знаків для товарів і послуг. Примітка 1. Використовується в Україні (як і в колишньому СРСР) як основна система класифікації товарів і послуг. МКТП складається з 42 класів (34 класів товарів і 8 класів послуг). Примітка 2. Товари в МКТП об'єднані за родом матеріалу, з якого вони виготовлені, за їх функцією або призначенням. Система охоплює близько 20 тис. видів товарів та послуг.
.005	Международная патентная классификация (МПК) <i>Міжнародна патентна класифікація (МПК)</i> International patent classification (IPC)	Див. <u>К.014.002</u> Міжнародна КЛАСИФІКАЦІЯ винаходів.
.006	национальная классификация изобретений (НКИ) <i>національна класифікація винаходів (НКВ)</i> national patent classification	Класифікація винаходів, що створена національними відомствами окремих держав і використовується в одній з країн або в групі країн. Примітка. Найбільш відомими є американська, британська, німецька та японська системи класифікації.
.007	национальная патентная классификация (НПК) <i>національна патентна класифікація (НПК)</i> national patent classification	Див. <u>К.014.006</u> національна КЛАСИФІКАЦІЯ винаходів.

.008	Универсальная десятичная классификация (УДК) <i>Універсальна десяткова класифікація (УДК)</i> Universal decimal classification (UDC)	Міжнародна класифікація, яка охоплює всі галузі знань, будується за десятичним принципом та використовується для індексації й пошуку матеріалів у фондах, картотеках і т.п.
K.015.000	классифицирование <i>класифікування [-ння, ор. -нням]</i> classifying	[< лат. classis — розряд + ...ficatio < facio — роблю] Розподілення об'єктів, явищ, понять на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями.
.001	классифицирование патентной документации <i>класифікування патентної документації</i> classifying of patent documents	Визначення класифікаційного індексу патентного документа, виходячи з його змісту та використовуючи систему класифікації відповідних об'єктів промислової власності.
K.016.000	клеймение таврування <i>[-ння, ор. -нням]</i> marking	Нанесення на виріб знаків, що засвідчують його якість. ДСТУ 3321-96.
K.017.000	клеймо тавро <i>[невідм.]</i> mark, stamp, brand	1. Печатка, знак, який ставлять або видавляють на чому-небудь. 2. Знак, що засвідчує якість виробу. ДСТУ 3321-96.
K.018.000	книга <i>книга [-и, д. і м. -изі, ор. -игою; мн. -и, -и]</i> book	Книжкове видання обсягом понад 48 сторінок. ДСТУ 3017-95.
K.019.000	КОАТДУ КОАТУУ <i>[невідм.]</i>	<i>Див. К.013.004</i> КЛАСИФІКАТОР об'єктів адміністративно-територіального устрою України.
K.020.000	код код <i>[-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові;]</i>	[фр. code < лат. codex — звід законів] 1. Система умовних скорочених позначень і назв, які застосовуються для передавання, оброблення, зберігання

	мн. -ди, -дів] code	різноманітної інформації; шифр. 2. Система символів, яка застосовується для передавання повідомлень каналами зв'язку, а також інформації (даних), що підлягає обробленню на ЕОМ, під час передавання каналами телемеханіки.
.001	код государства подачи заявки <i>код держави подання заявки</i>	Код, що зазначається двома літерами латинського алфавіту відповідно до стандарту BOIB (наприклад, код України — UA).
.002	код МКПО <i>код МКПЗ</i>	Класифікаційний індекс промислового зразка згідно з Міжнародною класифікацією промислових зразків.
.003	код МКТУ <i>код МКТП</i>	Класифікаційний індекс товару або послуги згідно з Міжнародною класифікацією товарів і послуг.
.004	код МПК <i>код МПК</i>	Класифікаційний індекс винаходу згідно з Міжнародною патентною класифікацією.
.005	код УДК <i>код УДК</i> UDC code	Код галузі науки й техніки згідно з Універсальною десятиковою класифікацією.
K.021.000	кодекс <i>кодекс</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів] code	[< лат. <i>codex</i> — наводкована дощечка для письма, книга] Нормативний (законодавчий) акт, який об'єднує та систематизує норми права, що належать до певної галузі законодавства й регулюють у цій галузі відповідну сферу суспільних відносин (наприклад, Цивільний кодекс, Кримінальний кодекс та інші), а іноді — належать до підгалузей права (митний кодекс, повітряний кодекс, кодекс торговельного мореплавства та інші). Примітка. В Україні прийняття та видання кодексів, внесення до них змін і доповнень є компетенцією Верховної Ради України.
.001	Гражданский кодекс Украины (ГК) <i>Цивільний кодекс</i>	Законодавчий акт, в якому систематизовано норми, що регулюють майнові та пов'язані з ними особисті немайнові відносини.

	України (ЦК) Ukraine civil code, Civil code of Ukraine	Примітка 1. Визначає порядок виникнення, виконання, забезпечення й припинення зобов'язань, а також установлює їх окремі види (купівля-продаж, обмін, дарування, постачання, майновий найом, позика, схов, довічне утримання тощо). Примітка 2. Окремі розділи Цивільного кодексу присвячені авторському праву, праву на відкриття, об'єкти промислової власності та раціоналізаторські пропозиції, спадковому праву та зобов'язанням, що виникають внаслідок заподіяння шкоди, тощо.
.002	Гражданский процессуальный кодекс Украины (ГПК) <i>Цивільний процесуальний кодекс України (ЦПК)</i> Code of civil procedure of Ukraine	Законодавчий акт, в якому систематизовано норми, що регулюють порядок розгляду: справ щодо спорів, що виникають з цивільних, сімейних, трудових правовідносин; справ, що виникають з адміністративно-правових відносин; а також справ окремого провадження з метою охорони прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб і держави шляхом всебічного розгляду та вирішення цивільних справ у повній відповідності до чинного законодавства.
.003	Кодекс законов о труде Украины (КЗоТ) <i>Кодекс законів про працю України (КЗпП)</i> Labor code of Ukraine	Законодавчий акт, в якому систематизовано норми, що регулюють усі трудові відносини: права та обов'язки працівників, питання працевлаштування й зайнятості тощо. Примітка. Все інше законодавство про працю приймається відповідно до КЗпП.
.004	Кодекс Украины об административных правонарушениях <i>Кодекс України про адміністративні правопорушення</i>	Законодавчий акт, в якому систематизовано норми, що регулюють: питання адміністративних правопорушень та адміністративної відповідальності, повноваження органів, що мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення й порядок провадження цих справ; виконання та оскарження постанов про накладення адміністративних стягнень тощо.
.005	Таможенный кодекс Украины <i>Митний кодекс</i>	Законодавчий акт, що визначає принципи організації митної справи, митного контролю, порядок переміщення та

	України Customs code of Ukraine	пропуску через митний кордон України товарів та інших предметів, обкладення їх митом, справляння митних зборів тощо.
.006	Уголовно-процесуальний кодекс України <i>Кримінально-процесуальний кодекс України</i> Code of criminal procedure of Ukraine	Законодавчий акт, в якому систематизовано норми, що регулюють порядок порушення, розслідування й судового розгляду кримінальних справ та виконання вироку.
.007	Уголовный кодекс Украины <i>Кримінальний кодекс України</i> Criminal code of Ukraine	Законодавчий акт, в якому систематизовані норми, що визначають підстави й принципи кримінальної відповідальності, види покарань та інші заходи кримінально-правового характеру.
K.022.000	коллектив <i>колектив</i> [-ву, д. -вові/-ву, ор. -вом, м. -ві/-вові; мн. -ви, -вів] collective	[< лат. <i>collectivus</i> — збірний] Об'єднання людей, пов'язаних спільною працею, спільними інтересами.
.001	авторский коллектив <i>авторський колектив</i> composite author	Сукупність людей, що об'єдналися для спільного створення науково-технічної продукції або творів.
K.023.000	комиссия <i>комісія</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -їй] commission, commitment fee, committee	[лат. <i>commissio</i> — доручення < <i>committo</i> — з'єдную, влаштовую, доручаю] 1. Тимчасовий або постійний колегіальний орган, який має певні повноваження для виконання яких-небудь завдань і створюється при установі або організації. 2. Установа спеціального призначення. 3. Уповноважена група осіб для виконання певного доручення чи попереднього розроблення будь-якого питання. 4. Договір, за яким одна сторона (комі-

		сіонер) зобов'язується за дорученням іншої сторони (комітента) за винагороду укласти з третьою особою угоду від свого імені, проте в інтересах і за рахунок комітенту. 5. Плата за виконання такої угоди. 6. Плата комерційному банку за проведення операцій, що виконуються за дорученням і за рахунок клієнтів; плата інвестиційним банкам за участь у розміщенні цінних паперів.
.001	Высшая аттестационная комиссия <i>Вища атестаційна комісія</i> Supreme attestation commission	Орган державної виконавчої влади в ряді країн, що здійснює керівництво атестацією наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.
.002	Высшая аттестационная комиссия Украины <i>Вища атестаційна комісія України</i> Supreme attestation commission of Ukraine	Центральний орган державної виконавчої влади, підвідомчий Кабінету Міністрів України, головними завданнями якого є: формування та забезпечення функціонування системи атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; участь у формуванні й реалізації разом з відповідними органами державної виконавчої влади державної політики щодо перспектив розвитку науки та техніки, кадрового потенціалу України з урахуванням світового рівня науково-технічного прогресу; керівництво роботою з присудженням наукових ступенів кандидата наук і доктора наук і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника; забезпечення єдності вимог до рівня наукової кваліфікації здобувачів наукових ступенів, ученого звання старшого наукового співробітника. "Положення про Вищу атестаційну комісію України", пп. 1, 3 т.
K.024.000	компания <i>компанія</i>	[фр. <i>compagnie</i> < італ. <i>compagnia</i> < лат. <i>cum</i> — разом + <i>panis</i> — хліб]

	<i>[-її, ор. -ією; мн. -її, -їй] company</i>	Об'єднання фізичних і юридичних осіб, підприємств для проведення економічної (виробничої, торгової, посередницької, фінансової, страхової та т.ін.) діяльності, яке має права юридичної особи.
.001	инвестиционная компания <i>інвестиційна компанія</i> investment company	Організація, яка займається мобілізацією грошових коштів шляхом випуску власних цінних паперів та вкладенням їх у цінні папери інших компаній на тривалий час.
K.025.000	компетенция <i>компетенція</i> <i>[-її, ор. -ією]</i> terms of reference	<i>[лат. competentia — належність згідно з правом < competo — взаємно прагну; відповідаю, підходжу]</i> Сукупність повноважень, прав і обов'язків певних органів і осіб, яка встановлюється законами, нормативними документами, статутами, положеннями.
K.026.000	комплекс <i>комплекс</i> <i>[су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів]</i> complex	<i>[< лат. complexus — поєднання, зв'язок]</i> 1. Сукупність, поєднання предметів, дій, явищ або властивостей, які являють собою єдине ціле. 2. У техніці — декілька специфікованих виробів, які не з'єднані складальними операціями на підприємстві-виробнику, але які призначені для виконання взаємозв'язаних експлуатаційних функцій. ДСТУ 3321-96m.
K.027.000	комплект <i>комплект</i> <i>[ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє]</i> kit, set, basket	<i>[< лат. completus — повний]</i> 1. Повний набір частин, приладдя, речей, які відповідають певному призначенню. 2. Декілька виробів загального функційного призначення, переважно допоміжного характеру, не з'єднаних складальними операціями на підприємстві-виробнику. ДСТУ 3321-96m.
.001	комплект запасных частей, инструмента и принадлежностей (ЗИП)	Запасні частини, інструменти, приладдя та матеріали, необхідні для технічного обслуговування й ремонту виробів, укомплектовані залежно від їх призначення та особливостей викори-

	комплект запасних частин, інструменту та приладдя (ЗІП)	стання. ДСТУ 3321-96м.
.002	основной комплект конструкторских документов основний комплект конструкторських документів basic package of design document	Комплект конструкторських документів, що стосується виробу в цілому. Примітка. Конструкторські документи складових частин до основного комплекту конструкторських документів не входять. ДСТУ 3321-96.
.003	полный комплект конструкторских документов повний комплект конструкторських документів full package of design document	Комплект конструкторських документів, що складається з основного комплекту конструкторських документів на даний виріб і основних комплектів конструкторських документів на всі його складові частини, які застосовані за своїми основними конструкторськими документами. ДСТУ 3321-96.
K.028.000	комплектность комплектність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] completeness	[< лат. <i>completus</i> — повний] Наявність повного набору елементів (документів), необхідного для виготовлення та функціонування виробу (системи).
.001	комплектность конструкторской документации комплектність конструкторської документації completeness of a design documentation	Наявність конструкторських документів, необхідних і достатніх для виготовлення й експлуатації певного виробу, а також його ремонту. ДСТУ 3321-96.
K.029.000	конвенция конвенція [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] convention	[< лат. <i>conventio</i> — договір] Міжнародна багатостороння угода з питань міжнародного життя, яка потребує спеціального розгляду з установами відповідних процедур їх вирішення (наприклад, Митна конвенція, Консульська конвенція, Базельська конвенція з питання впорядкування контролю за транскордонними пере-

		везеннями відходів та їх утилізацією).
.001	Европейская Патентная конвенция <i>Європейська Патентна конвенція</i> European Patent Convention	Конвенція, що укладена в 1973 році, одержала назву Мюнхенської та виражала прагнення виробників до подолання територіальної обмеженості дії патентів, яка перешкоджала вільному руху товарів. Примітка 1. До складу її учасників увійшли країни Західної Європи (Італія, Бельгія, Нідерланди, Австрія, Швейцарія, Швеція, Ліхтенштейн, Люксембург, ФРН, Франція, Великобританія). Примітка 2. Основною задачею Мюнхенської конвенції є встановлення централізованої процедури видачі патентів, які потім діють на території кожних з країн-учасниць у режимі національного патенту. Конвенція визначила основні умови подання єдиної заявки, за якою можна одержати так званий європейський патент (європатент), тобто патент, що діє у всіх або декількох країнах-учасницях конвенції. Проте правовий режим такого патенту повністю визначався національним законодавством відповідної держави, що створювало певні незручності для заявників.
.002	конвенция о Европейской системе выдачи патентов <i>конвенція про Європейську систему видачі патентів</i> Convention on the European patent system	<u>Див. К.029.001</u> Європейська Патентна КОНВЕНЦІЯ.
.003	Люксембургская конвенция <i>Люксембурзька конвенція</i> Luxembourg convention	Конвенції, що є угодою про європейський патент для країн Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та завершенням процесу створення єдиного наднаціонального патенту. Примітка. У цій конвенції беруть участь всі країни ЄЕС. Згідно з нею всі країни-учасниці розглядаються відносно дії патенту як одна держава, тобто патент, виданий згідно з

		Люксембурзькою конвенцією, діє на всій території країн-учасниць у режимі патенту співтовариства.
.004	международные конвенции в области патентной охраны <i>міжнародні конвенції в області патентної охорони</i> international conventions on patent protection	Конвенції, що є основою уніфікації патентного законодавства. Примітка. До них відносяться: Римський Договір 1957 р. про створення Європейського економічного співтовариства, Європейська Патентна конвенція (Мюнхенська), Люксембурзька конвенція.
.005	Мюнхенская конвенция <i>Мюнхенська конвенція</i> Munich convention	Див. K.029.001 Європейська Патентна КОНВЕНЦІЯ.
.006	Парижская Конвенция по охране промышленной собственности <i>Паризька Конвенція з охорони промислової власності</i> Paris Convention on the Protection of Industrial Property	Конвенція, що підписана в 1883 р. 11 державами, про створення Союзу для захисту промислової власності з постійним Міжнародним бюро в Берні з метою забезпечення для іноземців таких самих умов придбання об'єктів промислової власності, як і для власних громадян (режим взаємності). Примітка. За станом на 6.06.95 р. Конвенція об'єднувала 131 країну. Колишній СРСР (відповідно й Україна) приєднався до Конвенції в 1965 році.
K.030.000	кондиция <i>кондиція</i> [-ії, оп. -ією] condition	[< лат. <i>condicio</i> — умова, вимога] 1. Норма, стандарт, якість, яким на підставі договірних умов повинен відповідати той чи інший товар. 2. Умова договору, найму.
K.031.000	конкурентоспособность <i>конкурентоспроможність</i> [-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю] competitiveness	[< лат. <i>concurrentia</i> — змагання, суперництво + укр. <i>спроможність</i>] Найважливіша комплексна ринкова характеристика товару (послуги), його (її) здатність бути проданим (-ою) на конкретному ринку в певні терміни за наявності аналогічних товарів (послуг) конкурентів. ДСТУ 3294-95m.

		<i>Примітка.</i> Оцінювання цієї характеристики дозволяє вирізнити високу, середню, низьку конкурентоспроможність.
.001	конкурентоспособность объекта техники <i>конкурентоспроможність об'єкта техніки</i> competitiveness of technical object	Сукупність властивостей об'єкта техніки, що визначається його спроможністю як товару відповідати вимогам ринку в певний момент (інтервал) часу.
.002	конкурентоспособность продукции <i>конкурентоспроможність продукції</i> competitiveness of production	Здатність продукції відповідати встановленим вимогам існуючого ринку на певний період. <i>Примітка.</i> Визначається сукупність споживчих властивостей продукції.
K.032.000	конкуренция <i>конкуренція</i> [-ії, ор. -ією] competition	<i>[< лат. concurrentia — змагання, суперництво]</i> 1. Суперництво, боротьба за досягнення кращих результатів у будь-якій сфері діяльності. 2. В економіці — боротьба між будь-якими економічними, ринковими суб'єктами, фірмами (підприємствами) за кращі, економічно найвигідніші умови виробництва та реалізації продукції, за одержання найвищого прибутку. 3. У біології — різновид антагоністичних взаємозв'язків, в основі яких є боротьба організмів за їжу, місце існування тощо, що може привести до загибелі одного з організмів або зміни ним біотопу. ДСТУ 2881-94m. 4. У системах оброблення інформації — суперництво програм або запитів за ресурси обчислювальної системи. 5. У комп'ютерних мережах — стан, за якого декілька станцій передавання даних намагаються одночасно здійснити передавання даних по одному й тому самому каналу.

.001	недобросовестная конкуренция <i>недобросовісна конкуренція</i> unfair competition	Будь-які дії в конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності. ДСТУ 3575-97m.
K.033.000	консалтинг <i>консалтинг</i> [-гу, оп. -гом, м. -гу/-гові; мн. -гу, -гів] consulting	[англ. consulting — консультація, консультування < consult — консультуватися, радитись < лат. consulto — раджусь] Консультування виробників, продавців і покупців з широкого кола питань економіки, фінансів, зовнішньоекономічних зв'язків, створення та реєстрації фірм, дослідження та прогнозування ринку товарів і послуг, інновації. Примітка. Виконується консалтинговими фірмами, які надають послуги в дослідженні й прогнозуванні ринку, оцінюванні експортно-імпортних операцій, розробленні техніко-економічних обґрунтувань щодо об'єктів міжнародного співробітництва та створення спільних підприємств, у проведенні маркетингових досліджень і розробленні маркетингових програм, експортної стратегії на конкретних ринках тощо.
K.034.000	консультант <i>консультант</i> [-та, оп. -том; мн. -ту, -тіє] adviser, consultant	[лат. consultans (consultantis) — радник] Фахівець, який надає пояснення, поради, вказівки з певних питань.
.001	научный консультант <i>науковий консультант</i> academic adviser	Провідний учений з числа докторів наук, який призначається для надання допомоги в проведенні дисертаційних досліджень докторанту та несе особисту відповідальність за якісне та своєчасне виконання докторантом дисертації. "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів", п. 30 м.
K.035.000	контрагент <i>контрагент</i> [-та, оп. -том; мн. -ту, -тіє] contracting party,	[< лат. contrahens (contrahentis) — той, хто домовляється] 1. Юридична або фізична особа, що прийняла на себе ті чи інші зобов'язання в угоді.

	covenantee	2. Назва кожної зі сторін в комерційній угоді.
K.036.000	контракт <i>контракт</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] contract, agreement	<i>[лат. contractus — угода]</i> 1. Договір, угода (найчастіше письмова), що визначає взаємні права та обов'язки договірних сторін. Примітка. Будь-який письмовий контракт повинен включати визначення договірних сторін, предмет контракту, гарантії сторін, штрафні санкції та відшкодування збитків, страхування, арбітраж, юридичні адреси й підписи сторін. 2. Вимоги, узгоджені між постачальником і споживачем та оформлені довільним способом. ДСТУ ISO 9002-95m.
K.037.000	контрафакція <i>контрафакція</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -іій] counterfeiting	<i>[фр. contrefaction — підробка < лат. contra — проти + facere — робити]</i> 1. Незаконне використання фірмами товарних знаків інших компаній, виробляючи, як правило, уже зарекомендували себе. 2. Порушення авторського права через відтворення та розповсюдження чужого твору.
K.038.000	контроль <i>контроль</i> [-лю, ор. -лем] control, check-up, testing, inspection, check	<i>[фр. controle < contrerole — подвійний список]</i> 1. Перевірка відповідності контролюваного об'єкта встановленим вимогам. 2. Система спостережень і перевірки відповідності процесу функціонування керованого об'єкта прийнятим управлінським рішенням, виявлення результатів управлінських впливів на керований об'єкт. 3. Загальна функція керування, що полягає в спостереженні за ходом процесів у керівній і керованій системах, порівнянні контрольованих величин параметрів із заданою програмою, виявленні відхилень, їх місця, часу, причин та характеру. ДСТУ 2960-94. 4. Оцінювання відповідності шляхом вимірювань, спостережень, випробувань чи калібрування відповідних ха-

		рактистик об'єкта. ДСТУ 2462-94m.
.001	технологический контроль <i>технологічний контроль</i> in-process measurement	Контроль відповідності конструкції виробу встановленим вимогам до його виробничої, експлуатаційної та ремонтної технологічності, можливості застосування раціональних методів виготовлення з урахуванням обсягу випуску виробів та визначеної номенклатури застосованих матеріалів. ДСТУ 3321-96m.
K.039.000	конфискация <i>конфіскація</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -ії] confiscation, expropriation, forfeit, seizure	<i>[лат. confiscatio < confisco — вилучаю у власність держави]</i> 1. Примусове, безоплатне вилучення всієї або частини власності власника на користь держави, яке здійснюється відповідно до рішення судових органів або уповноважених адміністративних органів. 2. Вилучення з обігу друкованих творів.
K.040.000	конъюнктура <i>кон'юнктура</i> [-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р] conjuncture, state of affairs, situation	<i>[лат. conjunctura < conjungo — з'єдную]</i> Сукупність умов у їх взаємозв'язку, стан речей, збіг обставин, що можуть впливати на перебіг будь-яких подій, процесів та їх результат.
K.041.000	копия <i>копія</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -ії] copy	<i>[лат. copia — запас, велика кількість]</i> Результат копіювання.
.001	архивная копия <i>архівна копія</i> archive copy, archival copy	1. У системі конструкторської документації — копія конструкторського документа, яка визначає конструкцію виробу в період його затвердження, передавання правника підприємству-виробнику чи в інший період розроблення й виготовлення виробу, коли змін не вносять. ДСТУ 3321-96m. 2. У системах оброблення інформації — копія, що зберігається в архіві.
.002	контрольная копия <i>контрольна копія</i> control copy	Копія конструкторського документа, призначена для довідок або звіряння конструкторського документа.

		ДСТУ 3321-96.
.003	копія документа <i>копія документа</i> hard copy	1. <i>У системах діловодства</i> — документ, який точно відтворює інформацію іншого документа, а також всі його зовнішні ознаки чи частину їх. ДСТУ 2732-94. 2. <i>У системах оброблення інформації</i> — надрукована або іншим способом зафіксована копія віртуального документа, призначена для безпосереднього сприйняття людиною без будь-яких допоміжних засобів. ДСТУ 2627-94.
.004	копія конструкторського документа <i>копія конструкторського документа</i> copy of design document	Конструкторський документ, ідентичний з правдником чи дублікатом, призначений для використання під час розроблення, виготовлення, експлуатації та ремонту виробу. ДСТУ 3321-96m.
.005	рабочая копия <i>робоча копія</i> actual copy	Копія конструкторського документа, призначена для обслуговування виробництва, яка видається службою технічної документації на певний термін. ДСТУ 3321-96.
K.042.000	коэффициент <i>коефіцієнт</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] coefficient, ratio, index	[< лат. <i>coefficientis (coefficientis)</i> — той, що сприяє < со... — з, разом + <i>efficiens (efficientis)</i> — той, що виробляє] 1. Постійний або відомий множник при змінній або невідомій величині. 2. Відношення двох величин.
.001	коэффициент полноты <i>коефіцієнт повноти</i> recall ratio	Кількісна характеристика інформаційного пошуку, визначена співвідношенням між кількістю виданих релевантних документів і загальною кількістю релевантних документів у пошуковому масиві. ДСТУ 2392-94.
.002	коэффициент точности <i>коефіцієнт</i>	Кількісна характеристика інформаційного пошуку, визначена співвідношенням між кількістю виданих релевантних

	<i>точності</i> precision ratio	документів і кількістю всіх документів, виданих у відповідь на інформаційний запит. ДСТУ 2392-94.
K.043.000	критерий критерій [ію, ор. -ієм, м. -ії/-ію; мн. -ії, -ііє] criterion	[<i>гр. kriterion — засіб судження</i>] Ознака, на підставі якої провадиться оцінювання, визначення або класифікація чого-небудь.
.001	критерии патентоспособности изобретения <i>критерії патентоспроможності винаходу</i> criteria of invention patentability	Законодавчо встановлена норма, згідно з якою винахід визнається патентоспроможним, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним. Примітка. На визнання винаходу патентоспроможним не впливає розкриття інформації про нього винахідником або особою, яка одержала від винахідника таку інформацію, протягом 12 місяців до дати подання заявки або до дати її пріоритету. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6 т.
.002	критерии патентоспособности полезной модели <i>критерії патентоспроможності корисної моделі</i> criteria of utility model patentability	Законодавчо встановлена норма, згідно з якою корисна модель визнається патентоспроможною, якщо вона є новою і є промислово придатною. Примітка. На визнання корисної моделі патентоспроможною не впливає розкриття інформації про неї винахідником або особою, яка одержала від винахідника таку інформацію, протягом 12 місяців до дати подання заявки або до дати її пріоритету. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 7 т.
.003	критерии патентоспособности промышленного образца <i>критерії патентоспроможності промислового зразка</i> criteria of industrial design patentability	Законодавчо встановлена норма, згідно з якою промисловий зразок визнається патентоспроможним, якщо він є новим і промислово придатним. Примітка. На визнання промислового зразка патентоспроможним не впливає розкриття інформації про нього автором або особою, яка одержала від автора таку інформацію, протягом 6 місяців до дати подання заявки або до дати її пріоритету. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 6 т.

.004	критерий выдачи <i>критерій видачі</i> relevancy criterion	Задані формальні правила, за якими приймається рішення про видачу документів чи даних у відповідь на інформаційний запит. ДСТУ 2392-94.
.005	критерий смыслового соответствия <i>критерій семантичної відповідності</i> relevancy criterion	Див. <u>К.043.004</u> КРИТЕРІЙ видачі. ДСТУ 2392-94m.
K.044.000	критика <i>критика</i> [-ики, д. і м. -иці, ор. -икою] criticism	[< гр. <i>kritike</i> — здатність розрізняти] Розгляд і оцінка кого-небудь, чого-небудь із метою виявлення та усунення недоліків, хиб; коментар, судження, оцінка, аналіз.
.001	критика прототипа <i>критика прототипу</i> criticism of prior art	Виявлення та обґрунтування причин, що перешкоджають одержанню очікуваного технічного результату в разі використання прототипу. Примітка. Для цього виконується аналіз технічних властивостей прототипу, зумовлених його ознаками, характеру виявлення цих властивостей у разі використання прототипу та їх недостатності для досягнення технічного результату. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.2.3 m.
K.045.000	кросс-лицензия <i>крос-ліцензія</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] cross license	[< англ. <i>cross</i> — <i>пересікати</i> , <i>переходити</i> + лат. <i>licentia</i> — <i>свобода, право</i>] Див. <u>Л.006.010</u> перехресна ЛІЦЕНЗІЯ.
K.046.000	КУВЭД КПЗЕД [невідм.]	Див. <u>К.013.006</u> КЛАСИФІКАТОР послуг зовнішньоекономічної діяльності.
K.047.000	купля-продажа <i>купівля-продаж</i> [купівлі-продажу, зн. купівлю-продаж, ор. купівлею-продажем, м. купівлі-продажі]	Операція, яка полягає в тому, що одна сторона (продавець) передає майно (річ, товар) у власність іншій стороні (покупцеві), яка приймає майно та сплачує за нього певну грошову суму. Примітка. Право продажу майна, крім

	purchase-sale	випадків примусового продажу, належить власникові.
.001	купля-продажа патента <i>купівля-продаж патенту</i> purchase-sale of patent	Переуступка власником патенту прав на застосування, виробництво й продаж винаходу, захищеного патентом, іншій особі за певну винагороду. Примітка. Продаж патенту — один із звичайних способів використання винаходу, до якого змушені прибгати самотні винахідники та дрібні підприємці, що не мають коштів для самостійного використання винаходу.
Л		
Л.001.000	лаконичность <i>лаконічність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] laconicism	[< гр. <i>lakonismos</i> — гранично стисле вираження думки] Стислість і чіткість викладення.
.001	лаконичность патентной формулы <i>лаконічність патентної формули</i> laconicism of patent claim	Законодавчо встановлені вимоги визначення предмету без зайвих слів. Примітка. Для досягнення лаконічності та однозначності тлумачення формули практикою вироблений ряд обов'язкових правил викладення.
Л.002.000	лизинг <i>лізинг</i> [-гу, ор. -гом, м. -гу/-гові; мн. -гу, -гів] leasing	[англ. <i>leasing</i> — <i>оренда < lease</i> — <i>орендувати</i>] 1. Довготермінова оренда устаткування (найчастіше від 6-ти місяців до кількох років). 2. Підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних або залучених коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або придбається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів.

		Примітка. Лізинг здійснюється за договором лізингу, який регулює правовідносини між суб'єктами лізингу та, залежно від особливостей здійснення лізингових операцій, може бути двох видів фінансовим або оперативним. Залежно від форми здійснення лізинг може бути зворотним, пайовим, міжнародним тощо. Закон України "Про лізинг", ст. 1 м.
Л.003.000	лист <i>лист</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові; мн. -ту, -тіє] list	1. Тонкий, цупкий шматок або шар якого-небудь матеріалу (крім паперу). 2. Документ, що посвідчує яке-небудь право або містить які-небудь приписи, відомості тощо.
	аркуш <i>sheet</i>	1. Шматок, пласт якогось тонкого й плоского матеріалу певної форми й розміру — переважно паперу й картону. 2. Одиниця вимірювання обсягу друкованого твору.
.001	авторский лист <i>авторський аркуш</i> author's sheet	Одиниця вимірювання обсягу твору, яка дорівнює 40000 друкованих знаків.
.002	печатный лист <i>друкований лист</i> quire	Одиниця вимірювання обсягу твору, яка дорівнює одній стороні паперового аркуша стандартного формату і містить різну кількість друкованих знаків залежно від особливостей друку.
.003	учетно-издательский лист <i>обліково-видавничий аркуш</i> publisher's sheet	Одиниця вимірювання обсягу всього друкованого видання, яка дорівнює 40000 знаків, включаючи обсяг власне твору, а також усього іншого текстового та графічного матеріалу.
Л.004.000	лицензиар <i>ліцензіар</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] licensor	[< лат. <i>licentia</i> — свобода, право] 1. Сторона в ліцензійній угоді, що передає іншій стороні (ліцензіату) право використовувати об'єкт ліцензії (винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, ноу-хау та ін.). 2. Фірма, що продає ліцензію.

Л.005.000	лицензиат <i>ліцензіат</i> [-та, оп. -том; мн. -ти, -тіє] license-holder, licensee	<i>[лат. licensiatus — допущений, дозволений < лат. licentia — свобода, право]</i> 1. Сторона в ліцензійній угоді, що одержує відповідно до ліцензійної угоди право використовувати об'єкт ліцензії. 2. Особа чи орган, якому будь-яким органом з сертифікації видано відповідне свідоцтво на здійснення конкретного виду діяльності. ДСТУ 2462-94m.
Л.006.000	лицензия <i>ліцензія</i> [-ії, оп. -ією; мн. -ії, -іій] license	<i>[< лат. licentia — свобода, право]</i> 1. Письмовий дозвіл іншим юридичним особам на певних умовах (за винагороду) використовувати твір, винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, ноу-хау та інші науково-технічні досягнення. Примітка 1. Надання ліцензії є комерційною угодою та служить об'єктом ліцензійного договору. Примітка 2. Продаж ліцензії є однією з найбільш прибуткових операцій тому, що дозволяє одержувати доходи, практично не здійснюючи додаткових укладень капіталу. Примітка 3. Придбання ліцензій приносить певну користь і їх покупцям: дозволяє зберігати свої ресурси на проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, значно зменшувати термін впровадження прогресивних технологій та ін. 2. Дозвіл, що видає компетентний державний орган на право здійснювати певну господарську діяльність. 3. У зовнішньоекономічній діяльності — дозвіл державних органів на здійснення певних експортно-імпортних операцій.
.001	беспатентная лицензия <i>безпатентна ліцензія</i> nonpatent license	Договір на продаж технічного досвіду або таких науково-технічних досягнень, на які не видаються патенти (наприклад, передача ноу-хау, пакетів прикладних програм тощо).
.002	бесплатная лицензия	Ліцензія, яка передбачає передачу ліцензіаром (власником патенту) ліце-

	<i>безкоштовна ліцензія</i> free license	нзіату (покупцю) об'єкта ліцензії без оплати, що практикується як форма надання економічної та технічної допомоги слабо розвинутим країнам.
.003	возвратная лицензия <i>зворотна ліцензія</i> returnable license	Ліцензія, яка надає ліцензіарові (продавцеві) права використовувати удосконалення об'єкта техніки або технології, розроблених ліцензіатом (покупцем). Примітка. Умова видачі зворотної ліцензії оформляється у формі розділу в тексті ліцензійної угоди.
.004	исключительная лицензия <i>виключна ліцензія</i> exclusive license	1. Ліцензія, за якою ліцензіат одержує виключне право використовувати об'єкт угоди в тих межах, які обумовлені цією угодою, ліцензіар же може використовувати об'єкт угоди тільки в межах, що не передаються ліцензіату, але не має права надавати аналогічні ліцензії третім особам. 2. В авторському праві — ліцензія, яка дає право тільки ліцензіату використовувати твір дозволеним способом. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 28 п. 3. У патентному праві — ліцензія, яка надає ліцензіату (покупцеві) виключне право використовувати винахід, корисну модель, промисловий зразок чи знак для товарів і послуг у межах, передбачених угодою, а ліцензіар (продавець) може її використовувати тільки в межах, що не передаються ліцензіату. Примітка. При цьому власник патенту не має права продавати ліцензію на її використання третім особам.
.005	лицензия по праву <i>ліцензія за правом</i> license of right	Ліцензія, що надається зацікавленій особі за клопотанням власника патенту. Примітка 1. Власник патенту, який бажає публічно запропонувати ліцензію на свій винахід за умови, що патент не є об'єктом виключної ліцензії, може подати в патентне

		відомство заяву, згідно з якою власник патенту дозволяє будь-якій фізичній або юридичній особі використовувати свій винахід із зобов'язанням сплати власникові відповідної винагороди. Примітка 2. Ліцензія за правом може бути тільки невиключною. Примітка 3. Власник патенту має право в будь-який момент відкликати свою заяву.
.006	открытая лицензия <i>відкрита ліцензія</i> open license	У патентному праві — надання будь-якій особі права використовувати винахід на підставі офіційної опублікованої патентним відомством заяви власника патенту про це.
.007	официальная лицензия <i>офіційна ліцензія</i> official license	Ліцензія, що видається за заявою компетентного державного органу на ім'я державної організації або установи в інтересах національної оборони, охорони здоров'я та т.ін. Примітка 1. За своєю природою офіційна ліцензія є вимушеною ліцензією. Вона надається також у всіх випадках, коли недостатнє використання запатентованого винаходу (корисної моделі, промислового зразка) наносить шкоду інтересам держави. У рішенні про надання офіційної ліцензії вказуються умови її використання, зокрема, виключний або невиключний характер, сфера застосування, термін дії, обсяг прав і обов'язків власника патенту та ліцензіата, розмір винагороди за її використання. Примітка 2. Офіційна ліцензія набуває чинності з моменту повідомлення про її видачу.
.008	пакетная лицензия <i>пакетна ліцензія</i> package license	Вимушене включення в об'єкт ліцензії морально застарілої, малозначної технології поряд з наданням прав на технологію, що зацікавила ліцензіата. Примітка. Використовується як тактичний засіб для підвищення вартості ліцензійної угоди.
.009	патентная лицензия <i>патентна ліцензія</i> patent license	Ліцензія, згідно з якою власник патенту надає іншій особі право використовувати запатентований ним винахід (корисну модель, промисловий зразок).

		Примітка 1. Термін дії ліцензії не може перевищувати термін дії патенту. Примітка 2. Ліцензійна угода здійснюється в простій письмовій чи нотаріальній формі та підлягає обов'язковій реєстрації в компетентному державному органі, якому доручено контролювати використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків.
.010	перекрестная лицензия <i>перехресна ліцензія</i> cross license	Ліцензія, згідно з якою здійснюється взаємне передавання прав юридичними особами. Примітка. Застосовується тоді, коли партнери не можуть здійснювати свою виробничу та (чи) комерційну діяльність, не порушуючи прав один одного.
.011	полная лицензия <i>повна ліцензія</i> complete license	Патентна ліцензія, згідно з якою ліцензіар (власник патенту) надає ліцензіату права на використання винаходу або іншого об'єкта промислової власності без будь-яких обмежень на весь термін дії охоронного документа, що залишився. Примітка. За своєю природою повна ліцензія не є виключною, тобто її власник не може видавати субліцензії на часткове використання об'єкта промислової власності, забороняти третім особам використовувати його у своїх цілях, а також будь-яким способом обмежувати права власника патенту, обумовлені патентом.
.012	принудительная лицензия <i>вимушена ліцензія</i> compulsory license	Ліцензія на використання запатентованих винаходів або інших об'єктів промислової власності, що видається компетентними державними органами, з виплатою винагороди власникові патенту. Примітка 1. Вимушена ліцензія видається без згоди власника патенту за рішенням судових органів або іншого державного органу. Ці самі органи визначають умови використання винаходу та розмір ліцензійної винагороди. Примітка 2. Вимушена ліцензія є однією з форм захисту державних інтересів, коли власник патенту не бажає (тому, що це йому чомусь не вигідно) використовувати об'єкт промислової власності шляхом реалізації на

		ринку товару, в якому закладений запатентований об'єкт, тому держава видає дозвіл іншій фірмі випускати цей товар.
.013	простая лицензия <i>невиключна ліцензія</i> ordinary license	1. Надання ліцензіату (покупцеві) прав на виготовлення, використання та продаж відповідної продукції з одночасним збереженням таких прав за ліцензіаром (продавцем). 2. В авторському праві — ліцензія, яка дає ліцензіатові право використовувати твір дозволеним способом нарівні з автором та іншими ліцензіатами невиключної ліцензії. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 28 м. 3. У патентному праві — ліцензія, яка надає ліцензіату (покупцеві) право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка чи знака для товарів і послуг у межах, передбачених угодою, при цьому ліцензіар (продавець) не позбавляється права її самостійно використовувати та має право продавати ліцензію на її використання третім особам. Примітка. Укладання невиключної ліцензійної угоди дозволяє ліцензіару продавати кілька невиключних ліцензій іншим фірмам, тому що ліцензіар залишає за собою право використання та розпорядження предметом ліцензії.
.014	сопутствующая лицензия <i>супутня ліцензія</i> accompanying license	Ліцензія, пов'язана з продажем або придбанням комплектного обладнання або виконанням яких-небудь послуг.
.015	частичная лицензия <i>часткова ліцензія</i> partial license	Ліцензія, що розповсюджується тільки на частину дій відносно запатентованого об'єкта промислової власності, наприклад, увезення в країну й комерційну реалізацію продукту або промислове застосування винаходу (корисної моделі, промислового зразка) без права на реалізацію, або складське зберігання, або збирання виробу, що

		охороняється патентом і т.п.
Л.007.000	лицо <i>особа</i> [особи; мн. особи, осіб] person	1. Суб'єкт цивільного права, який від- повідає певним вимогам законодавст- ва. Примітка. Основними властивостями особи є: правоздатність та дієздатність. 2. Людина, особистість.
.001	должностное лицо <i>посадова особа</i> official, public officer	Особлива категорія службовців дер- жавних і громадських органів, установ, організацій, підприємств, які обіймають постійно або тимчасово, за призна- ченням, шляхом обрання чи в іншому встановленому порядку передбачені штатним розписом посади й правомо- чні виконувати юридично значимі дії, спрямовані на встановлення, зміну або припинення правових відносин. Примітка 1. Зміст і обсяг таких дій різні та визначаються обійманою посадою. Примітка 2. Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню та періодичну перевірку знань з охорони праці наведено в ДНАОП 0.00-8.01-93.
.002	служебное лицо <i>службова особа</i> service person	Службовець, що не має повноважень посадової особи.
.003	третье лицо <i>третя особа</i> third person, third party	<i>Див. С.049.003</i> третя СТОРОНА.
.004	физическое лицо <i>фізична особа</i> natural person	Окрема людини, яка є суб'єктом циві- льного права. Примітка 1. Поняття "фізична особа" ши- рше за поняття "громадянин", оскільки фі- зичними особам є не тільки громадяни Ук- раїни, а також громадяни інших держав та особи без громадянства, які мають майнові та особисті немайнові права на території України. Примітка 2. Фізична особа може бути власником, укладати угоди, відповідати за зобов'язаннями.
.005	юридическое лицо <i>юридична особа</i> legal person, juristic	Організація, установа, підприємство, фірма, які є єдиним, самостійним но- сієм цивільних прав і обов'язків і мають

	person, artificial person	певні ознаки юридичної особи, установлені законодавством відповідної країни. Примітка 1. До ознак юридичної особи відносять такі: а) наявність у неї свого відокремленого майна; б) можливість набувати від свого імені майнових та особистих немайнових прав і нести обов'язки; в) право від свого імені бути позивачем та відповідачем у суді, арбітражі або третейському суді. "Цивільний кодекс", ст. 23 м. Примітка 2. Юридичними особами можуть бути державні підприємства та інші державні організації, які перебувають на господарському розрахунку; установи, що перебувають на державному бюджеті та мають самостійний кошторис; акціонерні товариства; кооперативні та громадські організації; малі, спільні та приватні підприємства тощо.
Л.008.000	логотип логотип [пу, д. -пові/-пу, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів] logotype	[< гр. <i>logos</i> — слово + <i>typos</i> — відбиток] Оригінальне написання, зображення повного або скороченого найменування підприємства, марки виробів або їх групи, які використовуються з метою реклами.
Л.009.000	локализация локалізація [-ії, ор. -ією] localization	[фр. <i>localisation</i>] 1. Установлення місцезнаходження шуканого об'єкта. 2. Обмеження поширення явища, процесу будь-якими межами.
.001	локализация программных продуктов локалізація програмних продуктів localization of program products	Приведення програмних продуктів, які використовуються в Україні, у відповідність до законів України та інших нормативно-правових актів, стандартів, норм і правил, що діють в Україні. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.
Л.010.000	льгота пільга [-ьги, д. і м. -ьзі, ор. -ьгою; мн. -ьги, -ьг]	Установлена законодавством або іншими нормативними актами перевага, що надається особі (або групі осіб), організаціям, підприємствам, регіонам

	privilege	порівняно з іншими (наприклад, податкові пільги, грошова допомога), а також часткове звільнення від виконання загальних правил і обов'язків.
.001	льгота по новизне <i>пільга по новизні</i> novelty privilege	Законодавчо встановлена пільга, яка надається авторові винаходу (корисної моделі, промислового зразка) та полягає в тому, що розкриття інформації про об'єкти промислової власності не паплюжить новизну за умови, що заявка буде подано не пізніше встановленого терміну після розкриття інформації. Примітка. В Україні цей термін складає 12 місяців для винаходу або корисної моделі, та 6 місяців для промислового зразка. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6, 7 т. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 6 т.
.002	льгота по пріоритету <i>пільга по пріоритету</i> priority privilege	Законодавчо встановлена пільга, яка надається авторові винаходу (корисної моделі, промислового зразка) та полягає в тому, що пріоритет об'єкта промислової власності встановлюється не за датою подання заявки в патентне відомство, а за якимось іншими подіями, наприклад, за відкритим показом на виставці.
.003	льготы авторов изобретений и рационализаторских предложений <i>пільги авторів винаходів і раціоналізаторських пропозицій</i> privileges of the authors of the inventions and innovation proposal	Пільгові умови оподаткування та кредитування, установлені державою згідно зі статтею 33 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" та статтею 30 Закону України "Про охорону прав на промислові зразки". Примітка. Крім того, згідно зі статтею 42 "Кодексу законів про працю" авторам винаходів, корисних моделей, промислових зразків надається переважне право залишитися на роботі в разі вивільнення працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва й праці.
.004	налоговые льготы <i>податкові пільги</i>	Часткове або повне звільнення певних фізичних і юридичних осіб від сплати

	tax concessions, tax credit, tax privileges	податків. Примітка 1. Податкові пільги є одним з елементів податкової політики та спрямовані на соціальні цілі й на стимулювання розвитку економіки, прискорення темпів економічного зростання, перерозподіл капіталовкладень між галузями господарства, фінансування витрат на науково-дослідні роботи тощо. Примітка 2. Найбільш розповсюджені такі види податкових пільг: підвищення мінімуму доходу, який не обкладається податком; податкові знижки (для малих підприємств, витрат, пов'язаних з науково-технічним прогресом, нарощуванням виробництва товарів народного споживання тощо); вилучення з суми доходів, які обкладаються податком, деяких витрат платників податків (представницьких витрат, безнадійних боргів тощо); повернення раніш сплачених податків (податкова амністія) тощо.
М		
M.001.000	макет макет [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ту, -тіє] breadboard, dummy	[фр. <i>maquette</i> — модель, ескіз] Модель чого-небудь, попередній зразок у зменшених або збільшених розмірах.
.001	макет изделия макет виробу	Виріб, який є спрощеним відтворенням у певному масштабі розроблюваного виробу чи його частини, призначений для оцінювання технічних і художніх рішень. Примітка. Термін "макет" може застосовуватись також до моделі, в якій зберігаються кількісні співвідношення між елементами виробу та відтворюються окремі його властивості, наприклад, зовнішній вигляд. ДСТУ 3278-95m.
.002	проектный макет проектний макет	Макет виробу, виготовлений на стадії розроблення ескізного й технічного проектів. ДСТУ 3321-96m.

.003	рабочий макет <i>рабочий макет</i> working breadboard	Макет виробу, виготовлений на стадії розроблення робочої документації. ДСТУ 3321-96.
M.002.000	марка <i>марка</i> [-рки, д. і м. -рці, ор. -ркою; мн. -рки, -рок] mark	<i>[нім. Marke]</i> Ім'я, термін, знак, символ, малюнок або їх поєднання, що призначені для ідентифікації товарів або послуг одного продавця або групи продавців та диференціації їх від товарів та послуг конкурентів. Примітка 1. Зареєстрована в установленому порядку марка — це знак для товарів і послуг. Примітка 2. Відрізняють виробничу та торговельну марки.
.001	марка продукции <i>марка продукції</i> products mark	Умовне літерне та (або) цифрове позначення продукції, яке відображає її виробниче походження, призначення та (або) особливості конструктивно-технологічного вирішення. ДСТУ 3278-95.
.002	производственная марка <i>виробнича марка</i>	Тавро або штамп, що проставляють на виробах, які виготовляє підприємство, або на їх упаковці з метою індивідуалізації виробника.
.003	торговая марка <i>торговельна марка</i> trade mark	Оригінально оформлений спеціальний відрізняльний знак торгового підприємства (торгової фірми), розміщений на замовлення даної фірми на товарах, які виготовляються для продажу цією фірмою. Примітка. Являє собою графічне зображення, оригінальну назву, особливе поєднання цифр, літер або слів, оригінальну упаковку.
M.003.000	маркетинг <i>маркетинг</i> [-гу, ор. -гом, м. -гу/-гові] marketing	<i>[англ. marketing < торгівля, продаж]</i> 1. Наукова концепція та система стратегічного керування виробництвом та збутом, яка базується на ній та спрямована на задоволення потреб конкретних користувачів і отримання максимального прибутку шляхом дослідження та прогнозування ринку. 2. Процес планування та втілення за-

		думу, ціноутворення, просування та реалізації ідей, продукції та послуг окремих юридичних та фізичних осіб. ДСТУ 3294-95.
M.004.000	маркирование <i>маркування</i> [-ння, ор. -нням] labeling, marking	[< фр. <i>marquer</i> — робити мітку] Нанесення тексту, умовних позначень та малюнків на упаковку та (чи) продукцію. ДСТУ 2391-94m.
M.005.000	материал <i>матеріал</i> [-лу, д. -лові/-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] material	[< лат. <i>materia</i> — речовина] 1. Складна або проста речовина, суміш речовин, гетерогенна композиція природного або штучного походження, яка використовується або придатна до використання для вирішення практичних завдань. 2. Первинний предмет праці, який використовують для виготовлення виробу. ДСТУ 2391-94. 3. Використовувані технічні документи з певного питання.
.001	дополнительный материал <i>додатковий матеріал</i> additional material	Технічні документи, що відносяться до заявки на об'єкт промислової власності та надсилаються на запит попередньої або державної патентної експертизи або з ініціативи заявника.
M.006.000	МВИ <i>МВВ</i> [невідм.] interdepartmental test	Див. <u>И.030.008</u> міжвідомчі ВИПРОБУВАННЯ. ДСТУ 3021-95.
M.007.000	менеджер <i>менеджер</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] manager	[англ. <i>manager</i> < <i>manage</i> — керувати] Фахівець з керування, основними функціями якого є: планування, організація, керівництво, контроль.
M.008.000	менеджмент <i>менеджмент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові] management	[< англ. <i>management</i> < <i>manage</i> — керувати] 1. Сукупність принципів, методів, засобів і форм організації та керування виробництвом і виробничим персоналом з метою підвищення ефективності виробництва та одержуваного прибутку. 2. Процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для

		формування й досягнення мети суб'єкта господарської діяльності. ДСТУ 3575-97. 3. Керівництво підприємства, фірми, керівний орган.
M.009.000	мероприятие <i>захід</i> [-ходу, д. -ходові/-ходу, зн. -хід, ор. -ходом, м. -ході; мн. -ходи, -ходів] measure	Організована дія або сукупність дій, спрямованих на досягнення певної мети.
.001	мероприятия государственного поощрения авторов объектов промышленной собственности <i>заходи державного заохочення авторів об'єктів промислової власності</i>	Визначені законодавством заходи державного стимулювання створення винаходів (корисних моделей, промислових зразків). Примітка 1. Згідно зі статтею 33 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" та статтею 30 Закону України "Про охорону прав на промислові зразки" держава встановлює авторам пільгові умови оподаткування та кредитування. Примітка 2. Згідно зі статтею 42 "Кодексу законів про працю України" авторам винаходів, корисних моделей, промислових зразків надається переважне право залишитися на роботі в разі вивільнення працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва й праці.
.002	мероприятия организационного характера <i>заходи організаційного характеру</i>	Заходи покращання умов та результатів виробництва шляхом поліпшення стану робочих місць, упорядкування системи матеріально-технічного забезпечення виробництва, обліку та звітності, змінення графіків роботи й ремонту устаткування чи транспортних засобів, скорочення часу доставлення вантажів тощо. Примітка. Згідно з п. 5 "Методичних рекомендацій про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію" пропозиція, що забезпечує досягнення позитивного ефекту шляхом заходів організаційного характеру не визнається

		раціоналізаторською.
.003	организационно-технические мероприятия по использованию рационализаторского предложения <i>організаційно-технічні заходи, спрямовані на використання раціоналізаторської пропозиції</i>	Заходи, що здійснюються підприємством для забезпечення використання пропозиції, яка визнана раціоналізаторською, і передбачають: видання наказів та розпоряджень про використання пропозиції, включення її до відповідних планів, зміну у зв'язку з пропозицією нормативної та технічної документації тощо. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 23 м.
M.010.000	метод <i>метод</i> [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] method, technique	<i>[гр. methodos — шлях дослідження, спосіб пізнання]</i> Система принципів та способів теоретичної та практичної діяльності.
.001	базовый метод выполнения конструкторских документов <i>базовий метод виконання конструкторських документів</i>	Метод виконання комплексу конструкторських документів на виріб, за якого сталі дані про всі виконання виробу містяться в одному основному базовому конструкторському документі. ДСТУ 3321-96м.
.002	групповой метод выполнения конструкторских документов <i>груповий метод виконання конструкторських документів</i>	Метод виконання комплексу конструкторських документів на виріб, за якого всі сталі та змінні дані про виконання виробу містяться в одному основному груповому конструкторському документі. ДСТУ 3321-96м.
.003	технологический метод <i>технологічний метод</i> technological method	Сукупність правил, які визначають послідовність та зміст дій під час виконання формування, оброблення чи складання, переміщення, включаючи технічний контроль, випробування в

		технологічному процесі виготовлення чи ремонту, установлених безвідносно до найменування, типорозміру та виконання виробу. ДСТУ 2391-94m.
M.011.000	методика <i>методика</i> [-ики, д. і м. -иці, ор. -икою; мн. -ики, -ик] procedure, methods, technique	<i>[зр. methodike]</i> 1. Сукупність та послідовність методів, правил і засобів доцільного проведення будь-якої роботи. 2. Документ, який описує послідовність методів, правил і засобів виконання роботи. Примітка 1. У цьому випадку краще застосувати терміни "письмова методика", чи "документальна методика". Примітка 2. Письмова чи документальна методика, як правило, містить: мету та галузь діяльності; що й ким повинно бути зроблено; які матеріали, документи й обладнання має бути використане, яким чином це повинно бути проконтрольовано та за-реєстровано. ДСТУ 3230-95m.
.001	методика исследования <i>методика</i> <i>дослідження</i> research technique	Сукупність методів дослідження, що складають єдину систему методів, правил і засобів виконання.
.002	методика определения экономической эффективности <i>методика</i> <i>визначення</i> <i>економічної</i> <i>ефективності</i>	Основний нормативний документ для підрахунку економічного ефекту.
.003	методика перевода <i>методика</i> <i>перекладу</i> procedure of translate	Сукупність науково обґрунтованих та перевірених на практиці правил, способів виконання процесу перекладу текстів.
M.012.000	микрофильм <i>мікрофільм</i>	<i>[< зр. mikros — малий + англ. film — плівка]</i>

	[-му, д. -мові/-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів] microfilm	1. Мікроформа на прозорій основі, яка містить зображення документа чи комплекту документів. ДСТУ 2732-94. 2. Сукупність фотокопій, об'єднаних спільним змістом. Примітка. Мікрофільм виконується на комплект документації одного чи кількох виробів (складових частин виробу). ДСТУ 3321-96.
M.013.000	микрофотокопия мікрофотокопія [-її, ор. -ією; мн. -її, -їй] microphotocopy	[< гр. <i>mikros</i> — малий + <i>phos (photos)</i> — світло + лат. <i>copia</i> — запас, велика кількість] Фотографічна копія об'єкта, читання якої можливо лише із застосуванням засобів збільшення зображення. ДСТУ 3321-96.
M.014.000	министерство міністерство [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] ministry	[фр. <i>ministere</i> < лат. <i>ministerium</i> — служба, посада] Центральна урядова установа, яка керує окремою галуззю або сферою діяльності держави.
.001	Министерство по делам науки и технологий Міністерство у справах науки і технологій	Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує проведення в житті державної політики в сфері наукової й науково-технічної діяльності, а саме: розробляє засади наукового й науково-технічного розвитку України; забезпечує розвиток наукового й науково-технічного потенціалу України; організує та координує інноваційну діяльність; координує розвиток загальнодержавної системи науково-технічної інформації; координує діяльність органів виконавчої влади щодо розроблення загальнодержавних наукових і науково-технічних програм та контролює їх виконання; здійснює керівництво системою наукової й науково-технічної експертизи; забезпечує інтеграцію вітчизняної науки у світовий науковий простір із збереженням і захистом національних пріоритетів; здійснює інші повноваження, передбачені законом-

		давством України. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 28 т. <i>Примітка.</i> Згідно з Указом Президента України від 13.03.99 N 250/99 ліквідовано та на його базі створено Державний комітет України з питань науки і інтелектуальної власності, який, у свою чергу, згідно з Указом Президента України від 15.12.99 N 1573/99 ліквідовано та включено до складу Міністерства освіти і науки України.
M.015.000	МКИ МКВ [невідм.] IPC	<i>Див.</i> <u>K.014.002</u> Міжнародна КЛАСИФІКАЦІЯ винаходів.
M.016.000	МКПО МКПЗ [невідм.]	<i>Див.</i> <u>K.014.003</u> Міжнародна КЛАСИФІКАЦІЯ промислових зразків.
M.017.000	МКТУ МКТП [невідм.]	<i>Див.</i> <u>K.014.004</u> Міжнародна КЛАСИФІКАЦІЯ товарів та послуг.
M.018.000	модель модель [-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей] model, simulator	[фр. <i>modele</i> < лат. <i>modulus</i> — міра] 1. Уявлювана або матеріально реалізована система, яка, здатна заміщувати об'єкт дослідження під час його відображення або відтворення так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт. 2. Зразок, який використовується для серійного або масового виробництва виробів. ДСТУ 2647-94.
.001	модель изделия модель виробу model of product	Виріб, який відтворює або імітує конкретні властивості даного виробу, виготовлений для перевірки принципу його дії та визначення характеристик. <i>Примітка 1.</i> Під час створення нової продукції моделі можуть виготовлятися в процесі виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. <i>Примітка 2.</i> Модель є складовою частиною макета. ДСТУ 3278-95m.

.002	полезная модель <i>корисна модель</i> utility model	Результат творчої діяльності людини, який відноситься до конструктивного виконання пристрою. Примітка 1. Об'єкт, що захищається як корисна модель, повинен бути новим та промислово придатним. Він повинен мати чітко виражені просторові форми (компоновку). Ні способи, ні речовини як корисні моделі не захищаються. Примітка 2. На відміну від винаходів для забезпечення правової охорони корисної моделі не потрібен винахідницький рівень. Примітка 3. Корисна модель охороняється патентом. Примітка 4. Правові та майнові проблеми, що виникають у зв'язку з розробленням, правовою охороною та використанням корисної моделі, регулюються Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі".
.003	полезная модель, составляющая государственную тайну <i>корисна модель, що становить державну таємницю</i> secret utility model	Корисна модель, відомості про яку відповідно до статті 6 Закону України "Про державну таємницю" складають державну таємницю. Примітка 1. Ступінь секретності корисної моделі, як правило, пропонує сам заявник виходячи з вимог законодавства та відомих інструкцій. Проте в ряді випадків запропонувати заявникові прийняти заходи із забезпечення секретності заявки може й патентне відомство за своєю ініціативою. Рішення про віднесення корисної моделі до державної таємниці приймає державний експерт з питань таємниці. Примітка 2. Порядок видачі охоронних документів, оформлення та використання прав на корисні моделі, що становлять державну таємницю, визначається "Положенням про порядок оформлення та використання прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, що становлять державну таємницю".
.004	секретная полезная модель <i>секретна корисна модель</i> secret utility model	Див. М.018.003 корисна МОДЕЛЬ, що становить державну таємницю.

M.019.000	модернизация модернізація [-її, оп. -ією] modernization, updating	[< фр. <i>modernisation</i> — оновлення] Зміна з метою задовольнити сучасним вимогам, удосконалення.
.001	модернизация продукции модернізація продукції modernization of products	Створення продукції з поліпшеними властивостями шляхом обмеженої зміни початкової продукції. Примітка. У процесі поставлення на виробництво модернізованої продукції початкову продукцію вважають застарілою та знімають з виробництва. ДСТУ 3278-95m.
M.020.000	модификация модифікація [-її, оп. -ією; мн. -її, -ій] modification	[фр. <i>modification</i> < лат. <i>modificatio</i>] 1. Видозміна, перетворення, поява нових ознак, властивостей; якісно відмінні стани чого-небудь. 2. Модель з сімейства однотипних технічних пристроїв, яка не набагато відрізняється від основних моделей.
.001	модификация изделия модифікація виробу modified product	Різновид виробу, створений на основі базового, для розширення або спеціалізації сфери його використання. ДСТУ 3278-95.
M.021.000	монография монографія [-її, оп. -ією; мн. -її, -ій] monograph	[< гр. <i>monos</i> — один, єдиний + < <i>grapho</i> — пишу] Наукове книжкове видання повного дослідження однієї проблеми або теми, що належить одному чи декільком авторам. ДСТУ 3017-95.
M.022.000	монополия монополія [-її, оп. -ією; мн. -її, -ій] monopoly	[< гр. <i>monopolia</i> < <i>monos</i> — один + <i>poleo</i> — продаю] Виключне право на що-небудь.
M.023.000	мораторий мораторій [-ію, оп. -ієм, м. -її/-ію; мн. -її, -їїв] moratorium	[лат. <i>moratorius</i> — той, що затримує, уповільнює] Відстрочення виконання прийнятих зобов'язань, яке встановлюється урядом на певний термін або до закінчення яких-небудь надзвичайних подій (війни, стихійного лиха).
M.024.000	МПК МПК	Див. К.014.005 Міжнародна патентна КЛАСИФІКАЦІЯ.

	[невідм.] IPC	
TK CHTT http://tc.terminology.lp.edu.ua Н		
Н.001.000	надзор нагляд [-ду, д. -дови/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дови] supervision, inspection	Спостереження (контроль) спеціально вповноважених органів за дотриманням відповідних норм, правил та вимог.
.001	авторский надзор при производстве продукции <i>авторський нагляд у процесі виробництва продукції</i> field supervision in a manufacturing work	Сукупність заходів, які виконує розробник у конкретних умовах виробництва розробленої ним продукції чи технологічного процесу з метою забезпечення відповідності їх установленим вимогам та своєчасного усунення виявлених недоліків продукції та (чи) технологічного процесу. ДСТУ 3278-95m.
.002	авторский надзор при эксплуатации продукции <i>авторський нагляд у процесі експлуатації продукції</i> field supervision in operation of production, author supervision in production run	Сукупність заходів, які виконує розробник у конкретних умовах експлуатації розробленої ним продукції чи технологічного процесу з метою забезпечення відповідності їх установленим вимогам та своєчасного усунення виявлених недоліків продукції та (чи) технологічного процесу. ДСТУ 3278-95m.
Н.002.000	название <i>назва</i> [-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в] name	Словесне позначення чого-небудь або кого-небудь.
.001	видовое название товара <i>видова назва товару</i>	Застосовувана в назві товару назва географічного місця, де спочатку товар цього виду вироблявся, яка згодом стала загальноновживаною в Україні як позначення (назва) певного виду товару безвідносно до конкретного місця його походження.

		<i>Примітка.</i> Кваліфіковане зазначення походження товару, що є видовою назвою товару, не підлягає правовій охороні. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів", ст. 1, 8 м.
.002	название изобретения <i>назва винаходу</i> title of the invention	Стисле найменування об'єкта винаходу, що є родовим обмеженням відповідного поняття. <i>Примітка 1.</i> Назва винаходу повинна характеризувати його призначення, відповідати суті винаходу і, як правило, бути близькою до назви відповідної рубрики МПК. <i>Примітка 2.</i> Назву винаходу, як правило, викладають у однині. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.2.1 м.
.003	название места происхождения товара <i>назва місця походження товару</i>	Назва географічного місця, яка вживається як позначення в назві товару, що походить із зазначеного географічного місця та має особливі властивості, виключно або головним чином зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами або поєднанням цих природних умов з характерним для цього місця людським фактором. <i>Примітка.</i> Правова охорона надається на підставі реєстрації та діє безстроково від дати реєстрації. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів", ст. 1, 6.
.004	название полезной модели <i>назва корисної моделі</i> title of the utility model	Стисле найменування об'єкта корисної моделі, що є родовим обмеженням відповідного поняття. <i>Примітка 1.</i> Назва корисної моделі повинна характеризувати її призначення, відповідати суті корисної моделі та, як правило, бути близькою до назви відповідної рубрики МПК. <i>Примітка 2.</i> Назву корисної моделі, як правило, викладають у однині. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і

		корисну модель", п. 6.2.1 т.
.005	название промышленного образца <i>назва промислового зразка</i> title of the pattern	Стисле найменування об'єкта промислового зразка, що є родовим обмеженням відповідного поняття. Примітка. Назва промислового зразка повинна характеризувати його призначення, відображати суть промислового зразка та, по можливості, відповідати певній рубриці МКПЗ. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок", п. 4.3.1 т.
Н.003.000	наименование наименования [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] name, title	Назва чого-небудь.
.001	марочное наименование <i>марочне найменування</i>	Частина марки, яку можна вимовити вголос.
.002	фирменное наименование <i>фірмове найменування</i> firm name, firm title, commercial name	Стілке позначення підприємства (фірми, компанії, концерну) або окремої особи, під ім'ям якого (якої) здійснюється його виробнича, торговельна або інша діяльність. Примітка. У багатьох країнах зареєстроване фірмове найменування охороняється патентним законодавством. В Україні поки не прийнято відповідного закону.
Н.004.000	наказание покарання [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] punishment	Міра державного примусу, що застосовується тільки судовими органами до осіб, які вчинили злочин. Примітка. Виражається в позбавленні певних, належних цій особі, благ. Головною функцією покарання є виховання винних, недопущення ними та іншими особами протизаконних вчинків у майбутньому.
Н.005.000	налог податок [-тку, ор. -тком; мн. -тки, -тків] tax	Обов'язковий платіж, стягнутий державою або від імені держави з підприємств, організацій і населення в установленому законодавством порядку. Примітка 1. Податкові надходження є основним джерелом формування державного бюджету. Примітка 2. Існує декілька видів податку:

		прибутковий (з фізичних осіб), на прибуток (з юридичних осіб), на додану вартість тощо.
Н.006.000	нарушение порушення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] violation, infringement	1. Відхилення в перебігу процесу, перехід у інший стан тощо. 2. Відхилення від правил, норм, законів.
.001	нарушение авторского права и смежных прав порушення авторського права і суміжних прав copyright infringement	1. Відтворення, розповсюдження та інше використання, а також увезення в Україну без дозволу осіб, які мають авторське право й суміжні права, примірників творів, фонограм, програм мовлення. 2. Увезення на територію України примірників творів і фонограм, що охороняються на території України, із держави, в якій ці твори й фонограми не охоронялись або перестали охоронятись. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 41 т.
.002	нарушение прав владельца действующего охранного документа порушення прав власника чинного охоронного документа	Будь-яке посягання на права власника чинного охоронного документа, що тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством держави. ДСТУ 3575-97.
.003	нарушение прав владельца патента порушення прав власника патенту patent infringement	Використання запатентованого винаходу, корисної моделі, промислового зразка й т.п. особами, що не мають на це права, що полягає, наприклад, у виготовленні ними об'єкта на основі запатентованого винаходу, у застосуванні запатентованого способу для виготовлення об'єкта, у використанні такого об'єкта в промисловості тощо.
Н.007.000	нарушитель порушник [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків]	Той, хто порушує закони, розпорядження влади або правила чого-небудь тощо.

	infringer	
.001	нарушитель прав владельца патента <i>порушник прав власника патенту</i> patent infringer	Будь-яка особа, яка використовує за- патентований винахід, корисну модель, промисловий зразок у супереч чинному законодавству. Примітка. На вимогу власника патенту порушення патенту повинно бути припинено з відшкодуванням йому збитків, яких зазнав у результаті протиправного використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 29 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 26 м.
H.008.000	наследник <i>спадкоємець</i> [-мця, ор. -мцем; мн. -мці, -мців] heir	Особа, що отримує що-небудь у спа- дщину.
H.009.000	наследование <i>спадкування</i> [-ння, ор. -нням] inheritance	Отримання власності (майна та коштів) померлого, яке здійснюється за зако- ном та за заповітом. "Цивільний ко- декс України", ст. 524 м.
H.010.000	независимость <i>незалежність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] independence	Самостійність, відсутність підлеглості.
.001	независимость патентов <i>незалежність патентів</i> patent independence	Закріплене Паризькою конвенцією по- ложення, згідно з яким патенти, видані на один і той самий винахід у різних країнах, не залежать один від одного; так, у випадку анулювання патенту або припинення його дії в одній країні вони продовжують діяти в іншій.
H.011.000	нерезидент <i>нерезидент</i> [-та, ор. -том; мн. -ту, -тів] non-resident	[< укр. не... + фр. resident < лат. residens (residentis) — той, що залишається на місці] 1. Фізична особа (громадянин України, громадянин іноземної держави, особа без громадянства), яка має постійне місце проживання за межами України, а

		на території України перебуває тим-часово. 2. Юридична особа або суб'єкт підприємницької діяльності, що не має статусу юридичної особи (філія, представництво тощо), з місцеперебуванням за межами України, яка (який) створена (-ний) і діє відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі юридична особа або інший суб'єкт підприємницької діяльності, створений з участю юридичних і фізичних осіб України. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.
Н.012.000	несоответствие <i>невідповідність</i> <i>[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]</i> mismatch, nonconformity, discrepancy, contradiction, disparity	Невиконання встановлених вимог. Примітка. Це означення охоплює відсутність однієї чи декількох характеристик якості чи елементів системи якості, чи їх відхилення від установлених вимог. ДСТУ 3230-95м.
.001	несоответствие продукции <i>невідповідність</i> <i>продукції</i> products nonconformity, discrepancy of production	Невиконання встановлених до продукції вимог. ДСТУ 3278-95.
Н.013.000	неустойка <i>неустойка</i> <i>[-йки, д. і м. -йці, ор. -йкою; мн. -йки, -йок]</i> penalty	Визначена законом або угодою грошова сума, яку боржник повинен сплатити кредитору у випадку невиконання або неналежного виконання зобов'язань, зокрема у випадку прострочення виконання. "Цивільний кодекс України", ст. 179 м.
Н.014.000	НИР НДР <i>[невідм.]</i> research work,	Див. Р.001.003 науково-дослідна РОБОТА над створенням продукції. ДСТУ 3278-95.

	research engineering	
H.015.000	НИЦПЭ НДЦПЕ [невідм.]	<i>Див. Ц.004.001</i> Науково-дослідний ЦЕНТР патентної експертизи.
H.016.000	НКИ НКВ [невідм.]	<i>Див. К.014.006</i> національна КЛАСИФІКАЦІЯ винаходів.
H.017.000	новаторство <i>новаторство</i> [-ва, ор. -вом] pioneering work, innovation	Вид творчої діяльності, що характеризується реалізацією нових, прогресивних принципів, ідей, заходів, технічних рішень.
H.018.000	новация <i>новація</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] novation	[лат. <i>novatio</i> — оновлення, зміна < <i>novo</i> — оновлюю] Спосіб припинення зобов'язання шляхом укладення нового договору, який замінює попередній. Примітка. Часткове змінення чинного договору (наприклад, змінення ціни) не є новацією.
H.019.000	новизна <i>новизна</i> [-ни, ор. -ною] novelty	Головний критерій охороноздатності, визнаний практично у всіх країнах, у тому числі в Україні.
.001	новизна изобретения <i>новизна винаходу</i> novelty of invention	Головний критерій охороноздатності винаходу, згідно з яким винахід вважається новим, якщо на дату пріоритету заявки він не є частиною рівня техніки, тобто не був опублікований і описаний таким чином, що стало можливим його практичне здійснення фахівцем без додаткового винахідництва, безпосередньо (відкрито) не використовувався в країні, де подана заявка, або за кордоном автором або іншою особою, не став суспільним надбанням та предметом патенту або заявки на патент. Примітка. Не паплюжить новизну винаходу демонстрація на офіційній виставці (у разі своєчасної подачі заявки, як правило, не пізніше 12 місяців з дня показу), а також дослідна перевірка винаходу. Закон Ук-

		раїни "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6 т.
.002	новизна полезної моделі <i>новизна корисної моделі</i> novelty of utility model	Головний критерій охороноздатності корисної моделі, згідно з яким корисна модель вважається новою, якщо на дату пріоритету заявки вона не є частиною рівня техніки, тобто не була опублікована й описана таким чином, що стало можливим її практичне здійснення фахівцем без додаткового винахідництва, безпосередньо (відкрито) не використовувалася в країні, де подана заявка, або за кордоном автором або іншою особою, не стала суспільним надбанням та предметом патенту або заявки на патент. Примітка. Не паплюжить новизну корисної моделі демонстрація на офіційній виставці (у разі своєчасної подачі заявки, як правило, не пізніше 12 місяців з дня показу), а також дослідна перевірка корисної моделі. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 7 т.
.003	новизна промислового зразка <i>новизна промислового зразка</i> novelty of design	Головний критерій охороноздатності промислового зразка, згідно з яким промисловий зразок визнається новим, якщо сукупність його суттєвих ознак не стала загальнодоступною у світі до дати подання заявки до патентного відомства або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Примітка. Крім того, у процесі встановлення новизни промислового зразка береться до уваги зміст усіх заявок, що раніше надійшли до патентного відомства. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 6.
.004	новизна раціоналізаторського пропозиції <i>новизна раціоналізаторської пропозиції</i> novelty of innovation	Головний критерій для визнання пропозиції раціоналізаторською, згідно з яким пропозиція визнається новою для підприємства, якому вона подана, якщо за наявними на даному підприємстві джерелами інформації тотожна поданій пропозиція не була відома в мірі, до-

	proposal	статний для її практичного використан- ня. Примітка. Не визнається обставиною, що впливає на новизну раціоналізаторської пропозиції, її використання за ініціативою автора протягом не більше 3 місяців до подання заяви. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 3 т.
H.020.000	номенклатура номенклатура [-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р] nomenclature	[< лат. <i>nomenclatura</i> — перелік, список] 1. Сукупність або перелік назв (найменувань) об'єктів, які вживаються в якій-небудь галузі науки, техніки та т.ін. 2. Перелік посад, призначення або затвердження на які входить до компетенції якого-небудь вищого органу.
.001	номенклатура дел номенклатура справ classification	Систематизований перелік назв справ, до яких входять документи, подібні за змістом і належністю, із зазначенням терміну їх зберігання. ДСТУ 2732-94т.
H.021.000	номер номер [-ра, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -ріє] number	[< лат. <i>numerus</i> — число] Порядкове число предмета в ряді од- норідних.
.001	номер патента на изобретение номер патенту на винахід invention patent number	Номер, під яким патент на винахід зареєстрований у "Державному реєстрі патентів України на винаходи" та який записується під кодом (11) у патент на винахід. "Положення про Державний реєстр патентів України на винаходи та порядок видачі патентів", розділ II т.
.002	номер патента на полезную модель номер патенту на корисну модель utility model patent number	Номер, під яким патент на корисну модель зареєстрований у "Державному реєстрі патентів України на корисні моделі" та який записується під кодом (11) у патент на корисну модель. "Положення про Державний реєстр патентів України на корисні моделі та

		порядок видачі патентів", розділ II м.
.003	номер патента на промисловий образец <i>номер патенту на промисловий зразок</i> design patent number	Номер, під яким патент на промисловий зразок зареєстрований у "Державному реєстрі патентів України на промислові зразки" та який записується під кодом (11) у патент на промисловий зразок. "Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки та порядок видачі патентів", розділ II м.
.004	номер свидетельства на знак для товаров и услуг <i>номер свідоцтва на знак для товарів і послуг</i> trademark certificate number	Номер, під яким свідоцтво на знак для товарів і послуг зареєстровано в "Державному реєстрі свідоцтв України на знаки для товарів і послуг" та який записується під кодом (111) у свідоцтво на знак для товарів і послуг. "Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв", розділ II м.
.005	регистрационный номер представителя в делах интеллектуальной собственности <i>реєстраційний номер представника у справах інтелектуальної власності</i> registration number of the patent attorney	Номер, під яким представник у справах інтелектуальної власності зареєстрований у "Державному реєстрі представників у справах інтелектуальної власності" та який наведено у "Свідоцтві патентного повіреного". Примітка. Цей номер необхідно вказувати в заяві про видачу патенту на винахід, кресну модель, промисловий зразок, а також у заяві про реєстрацію знака для товарів і послуг, якщо ведення справ щодо заявки доручається патентному повіреному. "Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)", пп. 18, 31 м.
.006	регистрационный номер рационализаторского предложения <i>реєстраційний номер раціоналізаторської</i>	Номер, під яким пропозицію зареєстровано в "Журналі реєстрації раціоналізаторських пропозицій" (типова форма N P-2) та який записується в усіх документах, що відносяться до пропозиції: "Заяві на раціоналізаторську пропозицію" (типова форма N P-1),

	пропозиції innovation proposal registration number	"Акті про використання раціоналізаторської пропозиції" (типова форма N P-3), свідоцтві на раціоналізаторську пропозицію. "Інструкція по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій", розділи IV, V т.
H.022.000	норма норма [-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м] norm, standard, rate	[лат. norma — правило, взірець] 1. Узаконене право, установлення, порядок організації справи, визнаний обов'язковим. 2. Мінімально або максимально допустима величина абсолютної витрати часу, трудових, матеріальних, енергетичних ресурсів на вироблення одиниці продукції (виконання роботи) установлені якості в певних умовах виробництва. ДСТУ 2961-94m. 3. Установлена міра (розмір, ступінь вияву) чого-небудь та документ, що її фіксує.
.001	единые нормы времени єдині норми часу common time standards	Норми часу, установлені на однорідні роботи, умови виконання яких у різних галузях можна звести до обмеженого набору типових рішень. ДСТУ 2961-94m.
.002	единые нормы затрат труда єдині норми витрат праці common labor input standards	Обов'язкові норми витрат праці, установлені на однорідні роботи для всіх виробництв з однотипною технологією. ДСТУ 2961-94.
.003	единые нормы расхода материалов єдині норми витрат матеріалів common materials input standards	Норми витрат матеріалів певного асортименту на вироблення одиниці продукції або виконання одиниці обсягу робіт в аналогічних умовах виробництва. ДСТУ 2961-94.
.004	межотраслевые нормы и	Норми та нормативи, що застосовуються в декількох галузях для наскріз-

	нормативы <i>міжгалузеві норми та нормативи</i> interindustry norms and standards	них виробництв. ДСТУ 2961-94м.
.005	норма времени <i>норма часу</i> time standard	Вимірювані в людино-годинах необхідні витрати часу одним чи групою виконавців на виконання одиниці роботи чи виготовлення одиниці продукції в певних організаційно-технічних умовах. ДСТУ 2391-94м.
.006	норма выработки продукции <i>норма виробітку продукції</i> performance standard	Установлена кількість продукції (або роботи) , яка повинна бути вироблена або виконана за одиницю часу одним чи групою виконавців відповідної кваліфікації в певних організаційно-технічних умовах, і яка є оберненою величиною до норми часу. ДСТУ 2961-94.
.007	норма обслуживания <i>норма обслуговування</i> service norm	Установлена кількість фізичних або умовних одиниць виробничих об'єктів, яку повинен обслуговувати один чи група виконавців. ДСТУ 2961-94.
.008	норма права <i>норма права</i> rule of law	Загальнообов'язкове правило поведінки людей, яке встановлюється або санкціонується державою з метою регулювання суспільних відносин і забезпечується її організаційною, виховною та примусовою діяльністю.
.009	отраслевые нормы и нормативы <i>галузеві норми та нормативи</i> industry norms and standards	Гранично допустимі показники для певної галузі, розраховані на середні умови виробництва з урахуванням прогресивних показників передових підприємств. ДСТУ 2961-94.
.010	правовая норма <i>правова норма</i> rule of law	Див. <u>Н.022.008</u> НОРМА права.
.011	юридическая норма <i>юридична норма</i> rule of law	Див. <u>Н.022.008</u> НОРМА права.

Н.023.000	нормоконтроль нормоконтроль [-лю, ор. -лем] normative control	[< лат. <i>norma</i> — правило, взірєць + фр. <i>controle</i> < <i>contrerole</i> — подвійний список] Контроль дотримання в конструкторській документації норм і вимог нормативної документації, використання стандартних та уніфікованих складових частин виробів та матеріалів. ДСТУ 3321-96m.
Н.024.000	нотариат нотаріат [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ми, -тіє] notariate	[< лат. <i>notarius</i> — писар, секретар] Система органів і посадових осіб, на яку покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії з метою надання їм юридичної вірогідності. Закон України "Про нотаріат", ст. 1.
Н.025.000	нотариус нотаріус [-са, ор. -сом; мн. -си, -сіє] notary	[лат. <i>notarius</i> — писар, секретар] Посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії. Примітка 1. Розрізняють державних нотаріусів, які працюють у державних нотаріальних конторах і державних нотаріальних архівах, та приватних нотаріусів, які займаються приватною нотаріальною діяльністю. Примітка 2. Документи, оформлені державними й приватними нотаріусами, мають однакову юридичну силу. Закон України "Про нотаріат", ст. 1 m.
Н.026.000	ноу-хау ноу-хау [невідм.] know-how	[англ. <i>know how</i> — знати, як] Повністю або частково конфіденційні знання та досвід науково-технічного, управлінського (адміністративного), комерційного, фінансового (економічного) характеру, використання яких забезпечує певні переваги особі, що їх одержала. Примітка. Не забезпечуються патентним захистом. Є об'єктом ліцензійної угоди.
.001	ноу-хау коммерческого характера ноу-хау комерційного	Знання та досвід у галузі реалізації продукції, дані про кон'юнктуру ринку, про найбільш досвідчені та авторитетні фірми-посередники, збутові фірми в країнах реалізації продукції, про най-

	характеру commercial know-how	більш доцільні форми збуту продукції, організації її реклами тощо.
.002	ноу-хау научно-технического характера ноу-хау науково-технічного характеру scientific-and-technic al know-how	Науково-технічні досягнення, знання, досвід, одержані в результаті НДР, ДКР, ДТР, виробництва, монтажу та експлуатації об'єктів нової техніки, проектування та будівництва промис- лових об'єктів.
.003	ноу-хау управленческого характера ноу-хау управлінського характеру administrative know-how	Знання та досвід у галузі реалізації ефективних структур та методів керу- вання, простих і надійних структурних зв'язків, чіткого розподілення обов'яз- ків, методів взаємодії підпри- ємств-суміжників тощо.
.004	ноу-хау финансового характера ноу-хау фінансового характеру financial know-how	Знання про найбільш вигідні форми використання грошових коштів, цінних паперів, капіталовкладень тощо з ура- хуванням змінення курсів валют, осо- бливостей національних податкових систем, митних обмежень, відомостей про банківські об'єднання, форми кре- дитування тощо та практичний досвід у цій сфері.
Н.027.000	НПК НПК [невідм.]	Див. <u>К.014.007</u> національна патентна КЛАСИФІКАЦІЯ.
Н.028.000	НТП НТП [невідм.]	Див. <u>П.082.001</u> науково-технічний ПРОГРЕС.
Н.029.000	НТР НТР [невідм.]	Див. <u>Р.019.001</u> науково-технічна РЕВОЛЮЦІЯ.

О

О.001.000	обеспечение забезпечення [-ння, ор. -нням] support, assurance, supply, provision	Постачання, надання сукупності засобів, методів, заходів, характеристик, показників та іншого з метою створення необхідних умов правильного функціонування системи, пристрою.
.001	обеспечение выполнения обязательств забезпечення виконання зобов'язань	Спеціальні заходи майнового та грошового характеру, які спонукають сторони до неухильного й реального виконання зобов'язань або відшкодування збитків, пов'язаних з їх порушенням. Примітка. Виконання зобов'язань може забезпечуватися згідно із законом або договором неустойкою (штрафом, пенєю), заставою і поручительством. Крім того, зобов'язання між фізичними особами або з їхньою участю можуть забезпечуватися завдатком, а зобов'язання між юридичними особами — гарантією. "Цивільний кодекс", ст. 178.
О.002.000	обзор огляд [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] survey	Стисле повідомлення про ряд подій, явищ, наукових праць, поєднаних спільною темою.
.001	библиографический обзор бібліографічний огляд bibliographic survey	Бібліографічний посібник, що являє собою викладення інформації про документи. ГОСТ 7.0-84 м.
О.003.000	область галузь [-зі, ор. -ззю; мн. -зі, -зей] area, region, zone, field	Сфера діяльності, коло занять, уявлень.
.001	область информации галузь інформації	Сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про відносно самостійні сфери життя і діяльнос-

		ті суспільства та держави. Примітка. Основними галузями інформації є: політична, економічна, духовна, науково-технічна, соціальна, екологічна, міжнародна. Закон України "Про інформацію", ст. 14.
.002	область применения <i>галузь застосування</i> field of application	Розділ реферату до винаходу (корисної моделі), в якому вказується конкретна спрямованість пропозиції, що дає можливість використовувати винахід (корисну модель) у певній галузі промисловості, сільському господарстві тощо. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.5.
О.004.000	обнародование <i>обнародування</i> [<i>-ння, оп. -нням</i>] promulgation	Публічне ознайомлення з чим-небудь, широке розголошення чого-небудь.
.001	обнародование произведения <i>обнародування твору</i> publication	Дія, що робить твір доступним для публіки, якими б засобами це не досягалось. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4.
О.005.000	обозначение <i>позначення</i> [<i>-ння, оп. -нням; мн. -ння, -нь</i>] designation, symbol, designator	Сукупність символів, найменування пристроїв, програм, даних і т.д. або інших графічних елементів, що дозволяє відрізнати один об'єкт від іншого.
.001	условное буквенно-цифровое обозначение <i>умовне літерно-цифрове позначення</i> alphanumeric symbol	Умовне графічне позначення, подане комбінацією літер та цифр. ДСТУ 3321-96.
.002	условное буквенное обозначение <i>умовне літерне позначення</i>	Умовне графічне позначення, подане літерами. ДСТУ 3321-96.

	letter symbol	
.003	условное графическое обозначение <i>умовне графічне позначення</i> graphical symbol	Позначення функційної частини схеми, крім функційних ланок, подане рисунком чи знаком. ДСТУ 3321-96m.
.004	условное комбинированное обозначение <i>умовно комбіноване позначення</i> combined symbol	Умовне позначення, утворене комбінацією двох та більше видів позначень на схемі. ДСТУ 3321-96.
О.006.000	оборот <i>оборот</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ту, -тів] turnover, revolution	1. Повний повторюваний цикл у якому-небудь процесі. 2. Грошові суми, одержувані від реалізації товарів за певний відрізок часу. 3. Використання, застосування.
.001	хозяйственный оборот <i>господарський оборот</i> production turnover	<i>Див.</i> <u>Д.012.008</u> господарська ДІЯЛЬНІСТЬ.
О.007.000	обоснование <i>обґрунтування</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] substantiation, ground	1. Процес підтвердження чого-небудь фактами, доказами. 2. Документ, що містить докази, факти, які щось підтверджують.
О.008.000	обработка <i>оброблення</i> [-ння, ор. -нням] treatment, processing, handling	Сукупність цілеспрямованих дій, операцій над чим-небудь для підготування до подальшого використання.
.001	аналитико- синтетическая обработка научно- технической информации <i>аналітично- синтетичне оброблення</i>	Процес оброблення інформації шляхом аналізу й синтезу змісту документів з метою одержання необхідних відомостей, а також шляхом їх класифікації, оцінки, співставлення та узагальнення. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.

	науково-технічної інформації analytical and synthetic processing of scientific-and-technical information	
О.009.000	образец зразок [-зка, ор. -зком; мн. -зки, -зків] sample, specimen, pattern	1. Виріб (речовина), який (яка) дає уявлення про інші подібні вироби (речовини). 2. Виріб, за яким виготовляють інший подібний виріб.
.001	авторский образец авторський зразок author's sample	Зразок продукції, виготовлений автором чи авторами для його демонстрування. ДСТУ 3278-95.
.002	базовый образец базовий зразок base sample	Реально досяжна сукупність показників якості об'єкта техніки, прийнятого за базу порівняння. Примітка. Під час дослідження технічного рівня об'єктів показники базового зразка повинні характеризувати оптимальний рівень техніки на деякий заданий період.
.003	головной образец головний зразок prototype model	Перший екземпляр чи примірник виробу, виготовлений за новорозробленою документацією для використання його як за призначенням, так і для одночасного опрацювання конструкції та технічної документації з метою поліпшення виробництва та експлуатації решти екземплярів цієї партії чи серії. Примітка 1. Головний зразок виготовляють тоді, коли виготовлення дослідного зразка не передбачено. Примітка 2. Головних зразків у процесі створення конкретної продукції може бути декілька. Примітка 3. Головний зразок після необхідних доопрацювань може бути відісланий замовникові (споживачеві). ДСТУ 3278-95.
.004	комбинированный промышленный образец комбінований промисловий зразок	Промисловий зразок, що характеризується загальними ознаками, властивими об'ємним і площинним зразкам, наприклад, зовнішній вигляд інформаційного табло, виставочної конструкції

	combined industrial design	(композиції), будівельної оздоблювальної плити тощо. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок", п. 1.2 м.
.005	контрольный образец <i>контрольний зразок</i> reference specimen	Одиниця продукції чи її частина, або проба, затверджені в установленому порядку, характеристики яких прийняті за основу під час виготовлення та контролю такої самої продукції. ДСТУ 3021-95m.
.006	образец изделия <i>зразок виробу</i> product sample, item sample	Представник групи виробів одного призначення та однакової конструкції, який використовують для дослідження, контролю чи оцінювання виробу. ДСТУ 3321-96.
.007	образец продукции <i>зразок продукції</i> production specimen, production sample	Одиниця конкретної продукції, яку використовують як представника цієї продукції в процесі досліджень, контролю чи оцінювання. ДСТУ 3278-95m.
.008	объемный промышленный образец <i>об'ємний промисловий зразок</i> three-dimensional industrial design, shape industrial design	Композиція, в основу якої покладена розвинута об'ємно-просторова структура, наприклад, зовнішній вигляд меблів, сільськогосподарської машини, мотоцикла, люстри тощо. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок", п. 1.2.
.009	опытный образец <i>дослідний зразок</i> prototype, pilot sample	Зразок продукції, виготовлений за ново розробленою документацією для перевірки шляхом випробувань відповідності її заданим технічним вимогам з метою прийняття рішення про можливість упровадження у виробництво та (чи) використання за призначенням. ДСТУ 3021-95m.
.010	опытный образец программного средства <i>дослідний зразок програмного засобу</i> software trial design	Зразок програмного засобу, розроблений для перевірки шляхом випробувань відповідності його заданим вимогам з метою прийняття рішень про можливість використання за призначенням, виготовлення зразка-еталона та

		(чи) постачання на виробництво. ДСТУ 2853-94m.
.011	плоский промышленный образец <i>площинний промисловий зразок</i> ornamental design	Композиція, в основу якої покладено лінійно-графічне співвідношення елементів, яке не може бути сприйнято візуально як об'ємне, наприклад, зовнішній вигляд килиму, хустки, тканини тощо. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок", п. 1.2 m.
.012	промышленный образец <i>промисловий зразок</i> industrial design	Результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання, який являє собою форму, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу й призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб. Примітка 1. Об'єкт, що захищається як промисловий зразок, повинен бути новим та промислово придатним. Примітка 2. Промисловий зразок охороняється патентом. Примітка 3. Правові та майнові проблеми, що виникають у зв'язку з розробленням, правовою охороною та використанням промислового зразка, регулюються Законом України "Про охорону прав на промисловий зразок".
.013	промышленный образец, составляющий государственную тайну <i>промисловий зразок, що становить державну таємницю</i> secret industrial design	Промисловий зразок, відомості про який відповідно до статті 6 Закону України "Про державну таємницю" складають державну таємницю. Примітка 1. Ступінь секретності промислового зразка, як правило, пропонує сам заявник виходячи з вимог законодавства та відомчих інструкцій. Проте в ряді випадків запропонувати заявникові прийняти заходи із забезпечення секретності заявки може й патентне відомство за своєю ініціативою. Рішення про віднесення промислового зразка до державної таємниці приймає державний експерт з питань таємниць. Примітка 2. Порядок видачі охоронних документів, оформлення та використання прав на промислові зразки, що становлять

		державну таємницю, визначається "Положенням про порядок оформлення та використання прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, що становлять державну таємницю".
.014	секретный промышленный образец <i>секретний промисловий зразок</i> secret industrial design	<i>Див. О.009.013</i> промисловий ЗРАЗОК, що становить державну таємницю.
.015	экспериментальный образец <i>експериментальний зразок</i> experimental prototype, experimental sample	Зразок продукції, який використовують для проведення дослідних випробувань і який має ознаки продукції, передбачуваної для розроблення. Примітка. Експериментальний зразок не є дослідним зразком продукції. ДСТУ 3278-95.
О.010.000	образец-эталон <i>зразок-еталон</i> [зразка-еталона, д. зразкові-еталони, ор. зразком-еталоном, м. зразку-еталоні/ зразку-еталонів; мн. зразки-еталони, зразків-еталонів] standard specimen, master copy	[< укр. зразок + фр. etalon < etaler — виставляти, показувати] Зразок продукції, затверджений у встановленому порядку та призначений для порівняння з ним продукції, яку випускають у процесі виробництва. ДСТУ 3278-95m.
.001	образец-эталон программного средства <i>зразок-еталон програмного засобу</i> software master copy	Зразок програмного засобу, випробуваний і затверджений в установленому порядку, призначений для виготовлення по ньому оригіналу та порівняння з ним виготовлених програмних засобів під час їх приймання й постачання. ДСТУ 2853-94m.
О.011.000	обслуживание обслуживания [ння, ор. -нням] maintenance, service	1. Надання користувачам послуг. 2. Комплекс заходів, спрямованих на підтримання системи, пристрою, програми в працездатному стані.

.001	библиотечное обслуживание <i>бібліотечне обслуговування</i> library service	Діяльність бібліотеки з розповсюдження та видавання творів друку й інших документів або їх копій, надання допомоги в їх виборі та використанні. ГОСТ 7.26-80 м.
O.012.000	обстоятельство <i>обставина</i> [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н] circumstance	Явище, подія, факт, що пов'язані з чим-небудь, супроводять або викликають що-небудь, впливають на що-небудь.
.001	форс-мажорные обстоятельства <i>форс-мажорні обставини</i> force major	Незалежні від власника патенту події (війна, стихійне лихо тощо), надзвичайні обставини, що перешкодили достатньому використанню об'єкта інтелектуальної власності. Примітка. Форс-мажорні обставини беруться до уваги під час вирішення питання про застосування санкцій, спрямованих на припинення дії патенту через невикористання об'єкта інтелектуальної власності в установленний термін.
O.013.000	общество <i>суспільство</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] community, society	1. Сукупність людей, об'єднаних історично зумовленими соціальними формами спільного проживання та діяльності. 2. Група людей, об'єднаних спільним становищем, походженням, інтересами.
	товарищество [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] association, company	[< тюрк. <i>tavar</i> , букв. — <i>худоба + is — друг</i>] 1. Добровільне, постійно діюче об'єднання людей для якої-небудь мети. 2. Те чи інше середовище людей, компанія.
.001	акционерное общество <i>акціонерне товариство</i> stock company, joint-stock company	Господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, та несе відповідальність згідно із зобов'язаннями тільки майном товариства. Примітка 1. Кожний акціонер володіє певним числом акцій відповідно до суми вкладеного капіталу та одержує на них дохід (дивіденд), а також відповідає за зобов'яз-

		заннями товариства тільки в межах належних йому акцій. Примітка 2. Вищим органом акціонерного товариства є збори акціонерів. У них беруть участь усі акціонери за принципом голосування: одна акція — один голос. Виконавчим органом акціонерного товариства є правління, контрольним — спостережна рада, ревізійним — ревізійна комісія. Примітка 3. Розрізняють такі види акціонерних товариств: відкрите акціонерне товариство, закрите акціонерне товариство. Закон України "Про господарські товариства", ст. 24, 25, 41, 46, 49 м.
.002	Общество изобретателей и рационализаторов Украины (ОИР Украины) <i>Товариство винахідників і раціоналізаторів України (ТВР України)</i>	Добровільна масова організація, яка об'єднує осіб, що беруть участь у винахідницькій та раціоналізаторській роботі, а також сприяють впровадженню її результатів у виробництво.
О.014.000	общность <i>загальність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] community	Властивість стосуватися всіх, усього або поширюватися на всіх, усе, охоплювати всіх.
.001	общность патентной формулы <i>загальність патентної формули</i> community of the patent claim	Властивість формули винаходу (корисної моделі) визначати на підставі наведених суттєвих ознак обсяг винаходу (корисної моделі), тобто межі прав власника патенту. Примітка. Для досягнення загальності об'єкт винаходу (корисної моделі) повинен бути охарактеризований загальними ознаками, відповідними його новизні.
О.015.000	объединение <i>об'єднання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] union, amalgamation, association, joining	1. Формування нового об'єкта з множини інших, які мають загальні властивості. 2. У системах оброблення даних — тип даних, який являє собою об'єднання декількох даних.

	up, consolidation	
.001	объединение заявок <i>об'єднання заявок</i> consolidation of applications	Приєднання пізнішої до попередньої заявки одного й того самого заявника, що викликане, наприклад, подальшим розвитком або удосконаленням пропозиції, яка описана в попередній (основній) заявці. Примітка 1. Згідно з законодавством деяких країн дозволяється у випадку, якщо рішення щодо першої заявки ще не подано на реєстрацію. Примітка 2. Чинним українським законодавством не передбачено.
О.016.000	объект <i>об'єкт</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] object	[< лат. <i>objectus</i> — предмет] 1. Предмет, явище, на які спрямована яка-небудь діяльність. 2. Підприємство, установа, а також усе те, що є місцем якої-небудь діяльності.
.001	базовый объект <i>базовий об'єкт</i> basic object	Реально освоєний промисловістю виріб (технологічний процес), що використовується для визначення техніко-економічної ефективності винаходу, корисної моделі або промислового зразка.
.002	неохраноспособные объекты <i>неохороноздатні об'єкти</i> unregistrable objects	Об'єкти, які згідно з чинним законодавством не можуть мати правової охорони. Примітка 1. До них відносяться: методи й системи організації та керування господарством (планування, фінансування, постачання, облік і тощо): умовні позначення (наприклад, дорожні знаки, маршрути тощо); розклади, правила (наприклад, правила дорожнього руху); проспекти та схеми планування споруд, будинків і територій; наукові відкриття, наукові теорії, основні положення науки, які не вирішують технічно якої-небудь конкретної задачі; методи й системи виховання, викладання, навчання, граматичні системи мови тощо. Примітка 2. Охороноздатними об'єктами не визнаються також рішення, які суперечать суспільним інтересам, принципам гуманності та моралі, а також явно марні.

.003	объект всеобщего достояния в изобретении <i>об'єкт загального надбання у винаході</i> public domain object in the invention	Не записаний у формулі винаходу надлишок ознак, який витікає з опису й стає глобальним надбанням у випадку, коли межі прав власника патенту, відзначені у формулі винаходу, вужче тих, на які він дійсно має право.
.004	объект знака для товаров и услуг <i>об'єкт знака для товарів і послуг</i> object of the trademark	Законодавчо визначений об'єкт, якому за умови реєстрації надається правова охорона, а саме: словесне, зображувальне, об'ємне та інші позначення або їх комбінації, виконані в будь-якому кольорі чи поєднанні кольорів. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 5 м.
.005	объект изобретения <i>об'єкт винаходу</i> object of the invention	Законодавчо визначений об'єкт, якому за умови патентування надається правова охорона, а саме: продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини); спосіб; застосування раніше відомого продукту чи способу за новим призначенням. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 м.
.006	объект лицензии <i>об'єкт ліцензії</i> object of license	Об'єкт, права на який передаються за ліцензійною угодою.
.007	объект лицензионного соглашения <i>об'єкт ліцензійної угоди</i> object of license	Див. <u>0.016.006</u> ОБ'ЄКТ ліцензії.
.008	объект патентного исследования <i>об'єкт патентного дослідження</i> object of patent investigation	Тема або проблема (дослідження на стадії планування); галузь техніки (установлення рівня техніки); технічне рішення (у разі перевірки новизни й патентоспроможності заявлених технічних рішень); об'єкт техніки в цілому (у разі перевірки патентної чистоти експортованого виробу); кон'юнктурно-економічна ситуація відносно конкрет-

		ного об'єкта техніки (визначення доцільності патентування, купівлі-продажу ліцензій).
.009	объект полезной модели <i>об'єкт корисної моделі</i> object of the utility model	Законодавчо визначений об'єкт, якому за умови патентування надається правова охорона, а саме конструктивне виконання пристрою. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 м.
.010	объект промышленного образца <i>об'єкт промислового зразка</i> object of the industrial design	Законодавчо визначений об'єкт, якому за умови патентування надається правова охорона, а саме: форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу та призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 5 м.
.011	объект хозяйственной деятельности <i>об'єкт господарської діяльності</i> object of economic activity	У патентному праві — продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослин і тварин); спосіб; позначення товарів і послуг. ДСТУ 3575-97м.
.012	объекты авторского права <i>об'єкти авторського права</i> objects of author's right	Законодавчо визначені об'єкти, яким надається правова охорона, а саме: обнародовані й необнародовані твори в галузі науки, літератури та мистецтва незалежно від їх призначення, жанру, достоїнства, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо), а також способу відтворення, виражені в усній, письмовій чи будь-якій іншій формі. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 5 м.
.013	объекты информационных отношений <i>об'єкти інформаційних</i>	Документована або публічно оголошувана інформація про події та явища в галузі політики, економіки, культури, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах. Закон Украї-

	<i>відносин</i>	ни "Про інформацію", ст. 8.
.014	объекты научной и научно-технической экспертизы <i>об'єкти наукової та науково-технічної експертизи</i> objects of scientific-and-technical examination	Законодавчо визначені об'єкти, які можуть підлягати експертизі, до них відносять: діючі об'єкти техніки (в тому числі військової) та промисловості, споруди, природні об'єкти тощо, стосовно яких виникає потреба отримати науково обґрунтовані експертні висновки; проекти, програми, пропозиції різного рівня, щодо яких необхідно провести науково обґрунтований аналіз і дати висновок про доцільність їх прийняття, упровадження, подальшого використання тощо. Примітка 1. Обов'язковій науковій і науково-технічній експертизі підлягають: національні та державні наукові й науково-технічні програми; міждержавні наукові й науково-технічні програми, що реалізуються на підставі міжнародних договорів України в межах її території; галузеві й міжгалузеві програми в сфері наукової й науково-технічної діяльності; інноваційні програми та проекти державного значення. Примітка 2. З ініціативи організацій та установ, до компетенції яких належить вирішення відповідних питань, експертизі підлягають: окремі науково-технічні проекти; науково-технічна продукція; науково-дослідні роботи (фундаментальні та прикладні дослідження) у всіх галузях наукової діяльності; дослідно-конструкторські роботи (комплекс робіт, що виконуються на основі технічних завдань з метою розроблення дослідно-конструкторської документації); наукові праці у формі спеціально підготовлених рукописів, наукових доповідей, опублікованих монографій чи посібників; процес упровадження результатів наукових досліджень і розробок, інші види наукової та науково-технічної діяльності, що сприяють прискоренню науково-технічного прогресу; дисертаційні дослідження, науково-технічна документація на раціоналізаторські пропозиції, винаходи; інші об'єкти наукової й науково-технічної діяльності, щодо яких вини-

		кає потреба провести експертизу. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 5 т.
.015	объекты промышленной собственности <i>об'єкти промислової власності</i> industrial property objects	Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, фірмові найменування, зазначення походження товарів, а також недопущення недобросовісної конкуренції. Примітка. Промислова власність поширюється на промисловість, торгівлю, сільсько-господарське виробництво, продукти промислового чи природного походження. ДСТУ 3575-97т.
.016	объекты смежных прав <i>об'єкти суміжних прав</i>	Законодавчо визначені об'єкти, яким надається правова охорона, а саме: виконання для фіксації, відтворення та розповсюдження за допомогою технічних засобів; записи виконання та інші записи за допомогою технічних засобів; трансляція в ефір та кабельна трансляція. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 31, 32 т.
.017	секретные объекты промышленной собственности <i>секретні об'єкти промислової власності</i> secret objects of industrial property	Винаходи, корисні моделі, промислові зразки, що становлять державну таємницю. Примітка. Порядок видачі охоронних документів, оформлення та використання прав на об'єкти промислової власності, що становлять державну таємницю, визначається "Положенням про порядок оформлення та використання прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, що становлять державну таємницю".
.018	уникальный объект <i>унікальний об'єкт</i> unique object	Продукт (виріб), що задовольняє надзвичайно специфічну, єдину у своєму роді потребу суспільства за умови, що саме в силу цієї специфічної потреби виготовлення продукту (виробу) спеціально заплановано окремими екземплярами або невеликими, що не повторюються протягом року замовленнями, оскільки виготовляти його серійно не-

		має необхідності.
О.017.000	объем <i>об'єм</i> [-му, д. -мові/-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -міє] volume	Величина, що визначається довжиною, шириною та висотою, характеризує яке-небудь тіло із замкненою поверхнею та вимірюється в кубічних одиницях (одиниця в СІ — кубічний метр, м ³).
	обсяг [-ягу, ор. -ягом, м. -язі; мн. -яги, -ягів] count, scope, size, quantity, capacity, amount	Розмір, величина, кількість, значення, межі чогось.
.001	объем документооборота <i>обсяг документообігу</i> document turnover amount	Кількість документів, які надійшли в організацію й створені нею за певний період. ДСТУ 2732-94m.
.002	объем знака для товаров и услуг <i>обсяг знака для товарів і послуг</i> scope of the trademark	Межі правової охорони знака, тобто межі прав власника свідоцтва, що визначаються наведеними у свідоцтві зображенням знака й переліком товарів та послуг.
.003	объем изобретения <i>обсяг винаходу</i> scope of the invention	Межі правової охорони винаходу, тобто межі прав власника патенту, що визначаються всіма без винятку суттєвими ознаками винаходу, переліченими в обох частинах формули винаходу: обмежувальній та відрізнявальній.
.004	объем использования изобретения <i>обсяг використання винаходу</i> scope of the invention	Кількість продукції (виробів), виготовленої (-них) на основі винаходу.
.005	объем использования лицензии <i>об'єм використання ліцензії</i> scope of the license	Кількість продукції (виробів), виготовленої (-них) на основі ліцензії.

.006	объем патентного фонда <i>обсяг патентного фонду</i> capacity of a patent collection	Загальна кількість облікових одиниць патентної документації в найменуваннях та (чи) екземплярах.
.007	объем полезной модели <i>обсяг корисної моделі</i> scope of the utility model	Межі правової охорони корисної моделі, тобто межі прав власника патенту, що визначаються всіма без винятку суттєвими ознаками корисної моделі, переліченими в обох частинах формули корисної моделі: обмежувальній та відрізнявальній.
.008	объем промышленного образца <i>обсяг промислового зразка</i> scope of the industrial design	Межі правової охорони промислового зразка, тобто межі прав власника патенту, що визначаються сукупністю суттєвих ознак промислового зразка, зображених на фотографіях виробу (його макета, малюнка).
О.018.000	обязанность <i>обов'язок</i> [-зку, оп. -зком; мн. -зку, -зків] obligation, responsibility, duty	Зобов'язання, що базуються на законодавчих актах, нормативних документах, юридичних нормах і правилах, на укладених контрактах, положеннях про компанії, посадових інструкціях, розпорядженнях і установах керівників робіт.
.001	юридическая обязанность <i>юридичний обов'язок</i> legal obligations	Продиктована законодавством міра необхідної, обов'язкової поведінки, тісно пов'язана з іншою частиною правовідносин — правом.
О.019.000	ограничение <i>обмеження</i> [-ння, оп. -нням; мн. -ння, -нь] constraint, restriction, limitation	Дія, правило, що визначає межу чогонебудь.
.001	ограничения на предложения инженерно-технических работников	Законодавчо встановлені обмеження, відповідно до яких пропозиції інженерно-технічних працівників, які відносяться до розроблюваних цими працівниками проектів, можуть бути визнані

	обмеження на пропозиції інженерно-технічних працівників	раціоналізаторськими: після затвердження проектів підприємств, будинків і споруд; після прийняття серійного (головного) зразка — якщо вони відносяться до конструкції; після прийняття в експлуатацію у встановленому порядку — якщо вони відносяться до технологічного процесу; коли ці пропозиції поліпшують технічні характеристики проектів, конструкцій і технологічних процесів. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію" , п. 8.
O.020.000	однозначність однозначність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] unambiguity	
.001	однозначність формули ізобретения однозначність формули винаходу unambiguity of the patent claim	Вимоги до викладення формули винаходу, які полягають у тому, що вона повинна бути написана настільки ясно й чітко, щоб не могло виникнути різних тлумачень одного й того самого положення.
O.021.000	ОИР ТВР [невідм.]	
.001	ОИР України ТВР України	Див. O.013.002 ТОВАРИСТВО винахідників і раціоналізаторів України.
O.022.000	ОКР ДКР [невідм.] development work	Див. <u>P.001.004</u> дослідно-конструкторська РОБОТА. ДСТУ 3278-95.
O.023.000	операція операція [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -іій] operation, transaction, dealing,	[< лат. operatio — дія, діяння] 1. Дія, спрямована на виконання якого-небудь завдання. 2. У виробництві — закінчена частина, елемент виробничого або технологічного процесу.

	bargain	3. У системах оброблення інформації — чітко визначена дія над одним чи кількома об'єктами, що створює новий об'єкт. ДСТУ 2533-94. 4. В юриспруденції — дія, спрямована на встановлення, змінення або припинення правових відносин юридичних та фізичних осіб.
.001	групповая технологическая операция <i>групова технологічна операція</i> grouped production operation	Технологічна операція спільного виготовлення групи виробів з різними конструктивними, але спільними технологічними ознаками. ДСТУ 2391-94m.
.002	технологическая операция <i>технологічна операція</i> production operation	Закінчена частина технологічного процесу, яку виконують на одному робочому місці. ДСТУ 2391-94.
.003	типовая технологическая операция <i>типова технологічна операція</i> standard production operation	Технологічна операція, яку характеризує єдність змісту та послідовність технологічних переходів для групи виробів з загальними конструктивними та технологічними ознаками. ДСТУ 2391-94.
О.024.000	описание <i>опис</i> [<i>-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів</i>] declaration, specification, description	1. Виклад відомостей про що-небудь. 2. Документ, що містить інформацію про виріб, систему, програму та т.ін. 3. У мовах програмування — декларативне речення, яке описує об'єкти, їх імена, типи та області існування.
	<i>описування</i> [<i>-ння, ор. -нням</i>]	Складання детального письмового переліку кого-, чого-небудь.
.001	библиографическое описание <i>бібліографічний опис</i>	Сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за встановленими правилами й призначених для його ідентифікації та загальної харак-

	bibliographic description	теристики. ГОСТ 7.0-84.
.002	библиографическое описание патентного документа <i>бібліографічний опис патентного документа</i> bibliographical description of the patent document	Сукупність бібліографічних даних про патентний документ, що наведені згідно з правилами, установленими відповідними нормативними документами, яка необхідна та достатня для загальної характеристики, ідентифікації та пошуку документа.
.003	описание изобретения <i>опис винаходу</i> specification of the invention	Документ, який є складовою частиною заявки на винахід і містить інформацію, що підтверджує обсяг правової охорони та настільки ясно й повно розкриває суть винаходу, щоб його міг втілити фахівець у зазначеній галузі. Примітка. Опис необхідно викладати в порядку, визначеному в п. 6.2. "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель".
.004	описание имущества <i>описування майна</i> inventory of estate, levy of execution	Дія, яку вчинює судовий виконавець, виконуючи рішення суду щодо цивільної справи, із застосуванням такого заходу примусового виконання, як звернення стягнення на майно боржника, а також на виконання ухвали суду про забезпечення позову.
.005	описание полезной модели <i>опис корисної моделі</i> specification of the utility model	Документ, який є складовою частиною заявки на корисну модель і містить інформацію, що підтверджує обсяг правової охорони та настільки ясно й повно розкриває суть корисної моделі, щоб її міг втілити фахівець у зазначеній галузі. Примітка. Опис необхідно викладати в порядку, установленому в п. 6.2 "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель".
.006	описание промышленного	Документ, який є складовою частиною заявки на промисловий зразок і містить

	образца <i>опис промислового зразка</i> specification of the industrial design	інформацію, необхідну та достатню для втілення на її підставі промислового зразка. Примітка. Опис необхідно викладати в порядку, визначеному в п. 4.3 "Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок".
.007	описание рационализаторского предложения <i>опис раціоналізаторської пропозиції</i> specification of the innovation proposal	Розділ заяви на раціоналізаторську пропозицію, що містить недоліки існуючої конструкції виробу, технології виробництва й техніки, яка застосовується, чи складу матеріалу, які усуваються пропозицією, мета пропозиції, зміст запропонованого рішення, включаючи дані, достатні для його практичного втілення без участі автора (співавторів), а також відомості про прибуток чи інший позитивний ефект. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 16 м.
.008	техническое описание (ТО) <i>технічний опис (ТО)</i> technical description	Експлуатаційний документ, який містить відомості про будову, принцип роботи та технічні характеристики виробу, необхідні для його вивчення й експлуатації. ДСТУ 3321-96м.
O.025.000	опись <i>опис</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сіє] inventory, list, schedule	Список, перелік речей, документів тощо, складений для обліку.
.001	опись документов <i>опис документів</i> list of documents	Виклад відомостей про склад і зміст документів у справах на обкладинках справ. ДСТУ 2732-94м.
O.026.000	оповещение <i>сповіщення</i> [-ння, ор. -нням] warning, notification	Доведення до відома всіх або багатьох.

.001	оповещение о патенте <i>сповіщення про патент</i> patent advertising	Відповідне маркування виробу, яке повинна виконати особа, що законно використовує запатентований винахід, наприклад, шляхом поміщення напису "патент" або скорочення "пат." разом з номером патенту.
O.027.000	оппонент <i>опонент</i> [-та, оп. -том; мн. -ти, -тіє] opponent	[лат. <i>opponens (opponentis)</i> — той, що заперечує] Особа, яка виступає з запереченням будь-кому в прилюдній дискусії, диспуті, полеміці тощо.
.001	официальный оппонент <i>офіційний опонент</i> official opponent	Компетентний у даній галузі науки вчений, який призначається спеціалізованою вченою радою для вивчення дисертації та праць, опублікованих за темою дисертації та участі в прилюдному захисту дисертації. Примітка 1. Офіційний опонент подає до спеціалізованої ради відзив, в якому встановлює актуальність вибраної теми, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизну, а також робить висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань" , пп. 20, 25 п. Примітка 2. У нормативних документах ВАК замість терміна "відгук" використовується термін "відзив", який на думку укладачів не відповідає нормам української літературної мови.
O.028.000	определение <i>визначення</i> [-ння, оп. -нням; мн. -ння, -нь] determination	1. Процес знаходження, обчислення або вимірювання. 2. У хімії — установлення формули, особливості структури, компонентного складу хімічної сполуки, кількості речовини або речовин у суміші.
	означення [-ння, оп. -нням; мн. -ння, -нь] definition	Пояснення (формулювання), що розкриває та пояснює зміст, суть поняття.
.001	определение патентоспособ-	Визначення, що здійснюється на основі досліджень загальнодоступної патент-

	ности объекта хозяйственной деятельности <i>визначення патентоспроможності об'єкта господарської діяльності</i>	ної та іншої науково-технічної інформації. ДСТУ 3575-97m.
.002	определение ситуации относительно использования прав на объекты промышленной собственности <i>визначення ситуації щодо використання прав на об'єкти промислової власності</i>	Визначення, що здійснюється на основі результатів статичного оброблення патентної документації, яка стосується об'єкта господарської діяльності; результатів аналізу відомостей щодо укладених ліцензійних договорів та договорів про передачу права власності; аналізу можливостей застосування в об'єкті господарської діяльності відомих об'єктів промислової власності. ДСТУ 3575-97m.
.003	определение суда <i>ухвала суду</i> court decision	Акт застосування норм процесуального права, спрямований на вирішення окремих питань, що виникли в процесі розгляду кримінальної або цивільної справи, наприклад, у разі заявлення клопотання тощо.
O.029.000	определенность <i>визначеність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] definiteness	Властивість бути чітко окресленим, з'ясованим, виділятися якими-небудь ознаками серед інших.
.001	определенность патентной формулы <i>визначеність патентної формули</i> definiteness of patent claim	Законодавчо встановлена вимога до формули винаходу (корисної моделі), яка полягає в тому, що записані в ній ознаки повинні не допускати довільного тлумачення й чітко визначати межі прав власника патенту.
O.030.000	опубликование <i>опублікування</i> [-ння, ор. -нням]	<i>[< лат. publico — оголошую всенародно]</i> Випуск в обіг примірників твору чи фо-

	issuance, publication, publishing	нограми за згодою автора або іншої особи, якій належать авторське право та суміжні права, у кількості, що задовольняє розумні потреби публіки шляхом продажу, здавання в найом, публічного прокату або шляхом іншої передачі права власності чи права володіння примірником твору або фонограми. Примітка. Під опублікуванням розуміється також надання доступу до твору, фонограми через електронні системи інформації. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4 м.
O.031.000	орган орган [-на (елемент машини, частина організму) /-ну (установа, друковане видання), д. -нові/-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів] organ, body, authority	[<i>гр. organon — знаряддя, інструмент</i>] 1. В юриспруденції — юридична або адміністративна одиниця, що має конкретні завдання та структуру. Примітка. Прикладами є організації, органи влади, фірми, установи. ISO/IEC Guide 2:1991. 2. У техніці — механічний елемент машини, за допомогою якого нею керують або її переміщують. 3. У біології — частина організму, що має певну будову та спеціальне призначення.
.001	орган государственной власти орган державної влади public authority	Первинний елемент державного апарату, який створюється державою для здійснення від її імені функцій державної виконавчої влади і є організацією працівників (державних службовців) з наданими їй матеріальними (фінансовими, організаційно-технічними та іншими) ресурсами, що має певний обсяг владних повноважень, тобто офіційно встановлену компетенцію. Примітка 1. Є юридичною особою. Примітка 2. За характером повноважень розрізняють органи загальної компетенції (Кабінет Міністрів, обласні державні адміністрації), галузевої компетенції (галузеві міністерства, комітети тощо) та міжгалузевої або функційної компетенції (міжгалузеві міністерства, державні комітети тощо).

.002	орган исполнительной государственной власти <i>орган виконавчої державної влади</i>	Див. <u>О.031.001</u> ОРГАН державної влади.
О.032.000	организатор <i>організатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] organizer	[фр. <i>organisateur</i>] Особа, яка що-небудь організує, засновує, спрямовує.
.001	организатор научной и научно-технической экспертизы <i>організатор наукової і науково-технічної експертизи</i> organizer of scientific and technological examination	Фізичні та юридичні особи, які на підставі доручення або договору з замовниками організують і проводять експертизу та подають експертні висновки. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 4.
О.033.000	организация <i>організація</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] organization	[фр. <i>organisation</i>] 1. Будова системи (пристрою) з урахуванням взаємодії її складових частин. 2. Компанія, корпорація, фірма, підприємство, орган влади чи інша установа, їх підрозділи чи їх об'єднання, з правами юридичної особи чи без них, суспільною чи приватною або з іншими формами власності, які виконують самостійні функції та мають адміністрацію. Примітка. В організаціях, що включають кілька функційних підрозділів, окремий функційний підрозділ також може бути визначений як організація. ДСТУ ISO 14001-97m. 3. Комплекс планомірно продуманих заходів, зміст яких полягає в координації дій окремих елементів системи, досягненні взаємної відповідності функціонування її частин.

		4. Об'єднання, союз, засновані для досягнення певної мети.
.001	Всемирная организация интеллектуальной собственности (ВОИС) <i>Всесвітня організація інтелектуальної власності (BOIB)</i> Word Intellectual Property Organization (WIPO)	Міжнародна організація, що створена з метою сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі шляхом співробітництва держав та відповідних міжнародних організацій, а також з метою забезпечення адміністративного співробітництва відповідних міжнародних союзів. Примітка 1. До складу головних органів BOIB входять Генеральна асамблея, Координаційний комітет та міжнародне бюро. Примітка 2. У рамках BOIB функціонують спеціалізовані міжнародні союзи. Примітка 3. За станом на 9.04.95 р. членами BOIB є 152 країни, у тому числі й Україна.
.002	международная неправительственная организация интеллектуальной собственности <i>міжнародна неурядова організація інтелектуальної власності</i> international non-governmental organization of intellectual property	Організація, що об'єднує винахідників і фахівців у галузі патентознавства. Примітка. Основними з більше ніж 20 неурядових організацій є такі: Міжнародна федерація об'єднань винахідників — International Federation of Inventor's Associations (IFIA), Міжнародна федерація патентних агентів — International Federation of Patent Agents (IFPA) (її членами є приватні професіонали), Міжнародна асоціація з охорони промислової власності — International Association for the Protection of Industrial Property (IAPPI) та ін.
.003	организация работы с документами <i>організація роботи з документами</i>	Створення умов, які б забезпечували рух, пошук і зберігання документів у діловодстві. ДСТУ 2732-94.
О.034.000	оригинал <i>оригінал</i> [-ла (про людину) /-лу (першотвір), д. -лові/-лу, ор. -лом,	[нім. Original < лат. originalis — первісний, природжений] 1. Те, що є основою для відтворення типографськими або іншими засобами, копіювання, перероблення, перекладу

	м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] original copy, original	на іншу мову тощо. 2. У системах оброблення інформації — програми та дані на носії, з яких зняті або будуть зніматися копії.
.001	оригинал конструкторского документа оригінал конструкторського документа original of design document	Конструкторський документ, виконаний на будь-якому матеріалі й призначений для виготовлення з нього правдника конструкторського документа. ДСТУ 3321-96m.
О.035.000	освоение опанування [-ння, ор. -нням] mastering	Грунтовне засвоєння чогось, оволодіння чим-небудь.
	освоєння [-ння, ор. -нням] development, opening up	1. Налагодження виготовлення чого-небудь нового. 2. Дія, яка робить щось придатним для господарського використання.
.001	освоение производства продукции освоєння виробництва продукції production development	Сукупність заходів, що забезпечують відпрацювання та перевірку підготовленого технологічного процесу, а також опанування практичних способів виготовлення продукції з визначеними вимогами до якості та обсягу випуску продукції. ДСТУ 3278-95m.
О.036.000	особенность особливість [-вості, д. і м. -вості, ор. -вістю; мн. -вості, -востей] peculiarity	Характерна риса, ознака, властивість кого-, чого-небудь.
.001	особенности патентной информации особливості патентної інформації peculiarities of patent information	Властивості патентної інформації, основними з яких є оперативність (публікація опису винаходів значно випереджає інші види інформації про нову техніку та технології), достовірність (висновки, що містяться в патентній документації, підтверджені висновками державної патентної експертизи), повнота (у силу спеціальних правил ви-

		кладення), упорядкованість (у більшості країн застосовується наскрізна нумерація патентів). Примітка. Все це надає перевагу патентній інформації відносно інших видів науково-технічної інформації та дозволяє їй найбільш успішно вирішувати задачі інформаційного плану.
О.037.000	ответственность відповідальність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] responsibility, liability, accountability	Покладений на когось або взятий на себе обов'язок відповідати за свої (або чийсь) вчинки (дії або бездіяльність), за певну ділянку роботи тощо. Примітка. Розрізняють юридичну та моральну відповідальність.
.001	административная ответственность адміністративна відповідальність managerial responsibility	Вид юридичної відповідальності громадян і посадових осіб за протиправні дії чи бездіяльність, що посягає на державний або громадський порядок, власність, права та свободи громадян, яка полягає в застосуванні адміністративного стягнення, передбаченого Кодексом України про адміністративні правопорушення або іншим адміністративним законодавством.
.002	гражданская ответственность цивільна відповідальність civil liability	Вид юридичної відповідальності за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань і договорів, а також інших цивільних порушень, яка полягає в примусовому впливі на порушника цивільних прав і обов'язків шляхом застосування до нього санкцій, які призводять до додаткових невігідних майнових наслідків. Примітка 1. Цивільна відповідальність встановлюється законом або договором сторін. Примітка 2. Цивільна відповідальність має компенсаційний характер, оскільки мета її поновити порушені майнові права кредитора. Настає за умови невиконання або неналежного виконання зобов'язання, протиправного акту поведінки порушника, заподіяння шкоди, наявності причинного зв'язку між поведінкою порушника й заподіяними збитками, а також вини. Без вини несе відпові-

		дальність лише власник джерела підвищеної небезпеки (автомобіля тощо).
.003	ответственность за нарушение авторских прав <i>відповідальність за порушення авторських прав</i> liability of copyrights infringement	Відповідальність за порушення особистих і майнових прав осіб, що мають авторське право й суміжні права, яка встановлена адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 42 м.
.004	ответственность за несвоевременную выплату вознаграждения <i>відповідальність за несвоєчасну виплату винагороди</i>	Відповідальність, яка встановлюється законодавством або договором про виплату авторської винагороди. Примітка. Згідно з п. 54 "Тимчасового положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні" за несвоєчасну виплату винагороди винний у цьому власник патенту сплачує авторові за кожний прострочений день пеню в розмірі 0,04 % суми, що повинна бути сплачена.
.005	уголовная ответственность <i>кримінальна відповідальність</i> criminally liability	Вид юридичної відповідальності за вчинення фізичною особою (навмисно чи необережно) небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом. Примітка. Притягнення до кримінальної відповідальності можливо лише за наявності встановлених законом ознак злочину (складу злочину) та означає збудження карної справи, її подальше розслідування, розгляд у суді.
.006	юридическая ответственность <i>юридична відповідальність</i> legal liability	Установлений законодавством і забезпечений державою юридичний обов'язок правопорушника зазнати позбавлення певних благ та (або) належних йому цінностей (позбавлення волі, позбавлення права займати певну посаду, позбавлення майна шляхом його конфіскації, стягнення штрафів тощо). Примітка 1. Юридична відповідальність — це форма впливу на порушників, реакція держави на допущені порушення правових норм, на посягання на соціальні інтереси суспільства, права особи.

		Примітка 2. Залежно від галузі законодавства розрізняють такі види юридичної відповідальності: кримінальну, адміністративну, цивільну та інші.
О.038.000	ответчик відповідач [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] defendant, respondent	У цивільному судочинстві — сторона, який пред'явлено позов. Примітка. Відповідачем у суді може бути як фізична особа, так і юридична особа, в арбітражному суді — тільки юридична.
О.039.000	отзыв відгук [-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] comment, report, review	Документ, в якому дається оцінка якого-небудь твору, рецензія.
	відкликання recall	1. Позбавлення повноважень (депутатів, послів та інших). 2. Зняття з розгляду офіційної установи документа особою, яка його подала.
.001	отзыв заявки відкликання заявки recall of application	Зняття заявником своєї заявки (заяви) з розгляду патентного відомства. Примітка. Заявник має право відкликати заявку в будь-який час до дати одержання ним рішення про відмову у видачі патенту (реєстрації знаку). Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" , ст. 16. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки" , ст. 15. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" , ст. 11.
О.040.000	отклонение відхил [-лу, д. -лові/-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] deviation, deflection, variation, rejection	Алгебрична різниця між дійсним (або граничним) та номінальним значеннями, розмірами тощо.
	відхилення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] deflection, deviation, variation, rejection	Переміщення, відведення чого-небудь у бік порівняно з попереднім положенням.

.001	отклонение предложения <i>відхилення пропозиції</i>	Рішення щодо пропозиції, яке приймається керівником підприємства чи керівником відповідного підрозділу, на якого це покладено наказом по підприємству, та містить мотиви відхилення.
O.041.000	открытие <i>відкриття</i> [-тя, ор. -тям; мн. -тя, -тіє] discovery, opening	1. Установлення існування, наявності чого-небудь раніше невідомого (наприклад, відкриття корисних копалин, відкриття хисту в людини). 2. Уведення в дію чого-небудь, початок яких-небудь дій, діяльності (наприклад, відкриття підприємства, відкриття сезону, відкриття виставки, відкриття спадщини).
.001	научное открытие <i>наукове відкриття</i> scientific discovery	Виявлення (установлення) невідомих раніше об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень пізнання.
.002	открытие наследства <i>відкриття спадщини</i> opening of inheritance	Юридичний факт, з настанням якого виникають спадкові правовідносини. Примітка. Такими фактами є смерть особи або оголошення її померлою у випадках, визначених ст. 21 "Цивільного кодексу".
O.042.000	отмена <i>відміна</i> [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -ні] abatement	Скасування, позбавлення чинності.
.001	отмена патентного договора <i>відміна патентного договору</i> abatement of patent agreement	Відмова в реєстрації або скасування реєстрації патентного договору патентним відомством і визнання його недійсним. Примітка. Патентний договір не може бути зареєстрований, якщо: патент визнано недійсним; до Держпатенту України раніше подана власником патенту заява про надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі, промислового зразка), а клопотання про відкликання цієї заяви не надійшло; умови договору не відповідають вимогам чинного законодавства України. "Інструкція про розгляд та реєстрацію дого-

		вору про передачу права власності на винахід (корисну модель) та ліцензійного договору на використання винаходу (корисної моделі)", п. 3.4. "Інструкція про розгляд та реєстрацію договору про передачу права власності на промисловий зразок та ліцензійного договору на використання промислового зразка", п. 3.4.
O.043.000	отношения <i>відносини</i> [-н] relations	Стосунки, зв'язки між ким-небудь, контакти.
.001	имущественные отношения <i>майнові відносини</i> property relations	Відносини між фізичними та (чи) юридичними особами, що мають економічний зміст та пов'язані з забезпеченням їх майнових прав. Примітка. Прикладами майнових відносин є відносини, пов'язані з володінням, користуванням, розпорядженням майном і переходом майна від одного суб'єкта до іншого.
.002	информационные отношения <i>інформаційні відносини</i>	Відносини, які виникають у всіх сферах життя та діяльності суспільства і держави в процесі одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Закон України "Про інформацію", ст. 3 м.
.003	неимущественные отношения <i>немайнові відносини</i> nonproperty relations	Відносини між фізичними та (чи) юридичними особами, що не мають економічного змісту та пов'язані з забезпеченням особистих немайнових прав. Примітка. Предметом немайнових відносин є нематеріальні блага: ім'я, честь, гідність, ділова репутація, особисте життя, авторство на твори науки, літератури, мистецтва, винаходи, корисні моделі, промислові зразки тощо.

.004	отношения на основе взаимности <i>відносини на засадах взаємності</i> reciprocity	Двосторонні відносини, в яких обидві сторони мають однакові права й обов'язки стосовно один одного. Примітка 1. Відносини на засадах взаємності можуть існувати в межах двосторонньої угоди, яка охоплює всю сукупність двосторонніх взаємозв'язків. Примітка 2. Хоча права й обов'язки сторін однакові, можливості, які випливають з них можуть бути різними. Це може призвести до нееквівалентних відносин між сторонами. ДСТУ 2462-94m.
.005	трудовые отношения <i>трудова відносина</i> labor relations, employment relationship	Урегульовані законодавством, а також колективними трудовими договорами (угодами) відносини, що виникають у зв'язку з трудовим процесом у суспільному виробництві, у конкретному трудовому колективі.
О.044.000	отпуск <i>відпустка</i> [-тки, д. і м. -тці, ор. -ткою; мн. -тки, -ток] vacation, leave, holiday	Звільнення працівника від роботи для відпочинку, навчання або в інших передбачених законодавством випадках на встановлений законом термін, на який за працівником зберігаються його місце роботи та посада. Примітка. Розрізняють відпустки зі збереженням середньої заробітної плати (щорічні, додаткові у зв'язку з навчанням, творчі тощо), соціальні відпустки з виплатою державної допомоги та відпустки без збереження заробітної плати. Закон України "Про відпустки", ст. 4.
.001	творческий отпуск <i>творча відпустка</i> creative leave	Відпустка, що надається працівникам підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності за основним місцем їх роботи для закінчення дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора наук, а також для написання наукової праці (монографії, підручника, довідника тощо). Примітка 1. Творчі відпустки надаються працівникам поряд з іншими відпустками, передбаченими законодавством, і оформлюються наказом власника або уповнова-

		женого ним органу підприємства, установи, організації. Примітка 2. На час творчих відпусток за працівниками зберігається місце роботи (посада) та середня заробітна плата. Порядок обчислення середньої заробітної плати визначається згідно із законодавством. "Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток", п. 1, 4, 5.
.002	творческий отпуск для написания учебника или научной работы <i>творча відпустка для написання підручника чи наукової праці</i>	Творча відпустка, що надається працівникові, який успішно поєднує основну діяльність із творчою роботою, на підставі довідки видавництва про включення підручника чи наукової праці до плану випуску видань на поточний рік. Примітка 1. Тривалість творчої відпустки для написання підручника чи наукової праці складає до трьох місяців. Примітка 2. Якщо підручник чи наукова праця створюється авторським колективом, творча відпустка надається одному з його членів за письмовою заявою, підписаною всіма членами авторського колективу. "Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток", п. 3.
.003	творческий отпуск для окончания диссертации <i>творча відпустка для закінчення дисертації</i>	Творча відпустка, що надається працівникові, який успішно поєднує основну діяльність із науковою роботою, на підставі рекомендації вченої (наукової, науково-технічної) ради центрального органу виконавчої влади, вищого навчального закладу III — IV рівня акредитації чи наукової установи відповідного профілю. Примітка. Тривалість творчої відпустки для закінчення дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук складає до трьох місяців, а доктора наук — до шести місяців. "Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток", п. 2.

О.045.000	ОТР ДТР [невідм.] experimental- technological work	Див. <u>Р.001.005</u> дослідно-технологічна РОБОТА. ДСТУ 3278-95.
О.046.000	отрасль галузь [-зі, ор. -ззю; мн. -зі, -зей] branch	1. Сукупність підприємств і установ для яких характерна спільність вироблюваної продукції, технології, основних фондів і професійних навичок працівників. 2. Окрема сфера діяльності, науки, техніки, виробництва тощо.
.001	отрасль законодательства галузь законодавства branch of legislation	Система нормативних актів, які видаються вищими органами державної влади та регулюють певну сферу суспільних відносин (конституційне законодавство, цивільне, трудове, кримінальне законодавство тощо). Примітка. Поняття "галузь законодавства" тісно пов'язане з поняттям "галузь права".
.002	отрасль права галузь права branch of law	Сукупність норм права, які складають відособлену частину системи права та регулюють якісно однорідні суспільні відносини специфічним методом правового регулювання. Примітка 1. Поділ норм права за галузями здійснюється за предметом правового регулювання (сукупність відносин, урегульованих правом) і за методом правового регулювання (специфічного способу владного впливу держави на суспільні відносини). Примітка 2. Основними галузями сучасного права є: конституційне (державне), адміністративне, земельне, фінансове (банківське), екологічне, трудове, цивільне, кримінальне, міжнародне, кримінально-процесуальне, цивільно-процесуальне, виправно-трудове.
О.047.000	отчет звіт [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові; мн. -ту, -міє] report, account,	Складений за певною формою зведений документ, який містить відомості, що характеризують виконану якою-небудь особою чи організацією роботу (результати діяльності) за певний проміжок часу, витрачені кошти, фінансовий стан тощо.

	return, statement	<i>Примітка.</i> В окремих випадках звіт може являти собою повідомлення, зроблене в усній формі.
.001	научно-технический отчет о НИР <i>науково-технічний звіт про НДР</i> scientific and technical report	Сукупність документів, які містять систематизовану інформацію про виконання НДР та (чи) її етапи. ДСТУ 3278-95m. <i>Примітка.</i> Порядок побудови, викладення та оформлення звітів визначаються ДСТУ 3008-95.
.002	научно-технический отчет о ОКР <i>науково-технічний звіт про ДКР</i> scientific and technical report	Сукупність документів, які містять систематизовану інформацію про виконання ДКР та (чи) її етапи. ДСТУ 3278-95m. <i>Примітка.</i> Порядок побудови, викладення та оформлення звітів визначаються ДСТУ 3008-95.
.003	отчет о патентных исследованиях <i>звіт про патентні дослідження</i> patent research report	Документ, що містить систематизовану інформацію про результати патентних досліджень. <i>Примітка.</i> Порядок побудови, викладення та оформлення звітів визначаються ДСТУ 3575-97.
.004	отчет о поступлении и использовании объектов промышленной собственности и рационализаторских предложений <i>звіт про надходження та використання об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій</i>	Документ державної статистичної звітності, який щорічно подають статистичному органу за місцем свого надходження та міністерству (відомству) за підлеглістю незалежно від форми власності: а) промислові підприємства, які перебувають на самостійному балансі, організації, установи, орендні підприємства, кооперативи, колгоспи, радгоспи; б) науково-виробничі та виробничі об'єднання, включаючи дані підприємств і виробничих одиниць, які знаходяться на території тієї самої області, що й головне підприємство; в) виробничі одиниці, які знаходяться на території іншої області ніж виробниче об'єднання. <i>Примітка 1.</i> У звіт по формі N 4-нт включаються відомості: про число винахідників, авторів промислових зразків і раціоналіза-

		торських пропозицій; про кількість отриманих охоронних документів; про використання об'єктів промислової власності; про витрати, пов'язані з охороною прав на об'єкти промислової власності; про прибуток від використання винаходів, корисних моделей, раціоналізаторських пропозицій. Примітка 2. Звіт по формі N 4-нт складають на підставі даних первинного обліку об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій за відповідними типовими формами. Примітка 3. Форма N 4-нт і порядок її заповнення визначені "Інструкцією про порядок складання звіту про надходження та використання об'єктів промислової власності".
O.048.000	отчуждение <i>відчуження</i> [ння, ор. -нням] alienation, expropriation	В юриспруденції — відбирання, спираючись на закон, у кого-небудь власності на користь держави, окремої юридичної або фізичної особи.
.001	принудительное отчуждение патента <i>примусове відчуження патенту</i> expropriation of a patent	Визначене законодавством деяких країн примусове придбання державою патенту у власника патенту з дотриманням умов, що передбачені чинним законодавством — найчастіше з виплатою йому компенсації. Примітка. Використовується у випадках, коли винахід має особливе значення для держави, а з власником патенту не вдалося досягти згоди щодо передачі прав (видачі ліцензії).
.002	принудительное отчуждение прав <i>примусове відчуження прав</i> compulsory expropriation of rights	Визначене законодавством України використання винаходу (корисної моделі, промислового зразка) без згоди власника патенту, але з виплатою йому справедливої компенсації. Примітка 1. Право дозволу на це дає Кабінет Міністрів України, виходячи із суспільних інтересів та інтересів національної безпеки. Примітка 2. Спори щодо умов видачі дозволу виплати компенсації та її розміру розв'язуються в судовому порядку. Закон України "Про охорону прав на вина-

		ходи і корисні моделі", ст. 24 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 21 м.
О.049.000	оформление оформления [-ння, ор. -нням] execution	[< укр. о... + лат. <i>formo</i> — утворюю, <i>formую</i>] 1. Надання чому-небудь певного вигляду, певної форми. 2. Надання чому-небудь чинності шляхом виконання необхідних формальностей.
.001	оформление официального документа оформлення офіційного документа official document execution	Проставлення необхідних реквізитів. ДСТУ 2732-94.
.002	оформление дела оформлення справи	Підготовлення справи до зберігання відповідно до встановлених правил. ДСТУ 2732-94м.
О.050.000	охрана охорона [-ни, ор. -ною] protection, safeguard, security	1. Див. <u>3.013.000</u> ЗАХИСТ. 2. Сукупність спеціальних підрозділів, технічних засобів, спрямованих на збереження чого-небудь, кого-небудь.
.001	временная правовая охрана тимчасова правова охорона ad interim protection, provisional protection	Охорона, яка надається заявникові на період від публікації заявки до видачі патенту (або припинення діловодства щодо заявки) та передбачає можливість подання позовів про компенсацію за завдані йому після публікації відомостей про заявку збитків від особи, яка дійсно знала або одержала письмове повідомлення українською мовою із зазначенням номера заявки про те, що відомості про заявку на винахід, який нею використовується без дозволу заявника, опубліковані. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 243. Примітка. Тимчасова правова охорона не дозволяє подати позов про припинення

		використання винаходу, тому що виключне право на винахід у повному обсязі виникає тільки після видачі патенту.
.002	охрана объектов промышленной собственности <i>охорона об'єктів промислової власності</i> protection of industrial property	Сукупність заходів, що мають на меті запобігти порушенням прав власників об'єктів промислової власності.
O.051.000	охраноспособность <i>охороноздатність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]	Юридична властивість результатів інтелектуальної діяльності, яка полягає в наявності сукупності ознак, необхідних і достатніх для того, щоб згідно з чинним законодавством певної країни права на них можна було б захистити відповідним охоронним документом (за умови його оформлення).
O.052.000	очередность <i>черговість</i> [-вості, д. і м. -вості, ор. -вістю] queue	Порядок у послідовності чого-небудь.
.001	очередность наследования <i>черговість успадкування</i> queue of succession	Визначений законом порядок послідовності, за якою настає спадкування. Примітка. Розрізняють дві черги спадкоємців. Першу становлять: діти (у тому числі всиновлені), дружина та батьки (усиновителі) померлого й дитина померлого, яка народилася після його смерті; онуки й правнуки померлого, якщо на час відкриття спадщини немає в живих того з батьків, хто був би спадкоємцем; другу — брати й сестри померлого, а також дід і бабка померлого як з боку батька, так і з боку матері. "Цивільний кодекс", ст. 529-530 т.

П

П.001.000	партия <i>партія</i> [-її, оп. -ією; мн. -її, -ій] batch, lot	[< лат. <i>pars (partis)</i> — частина, галузь, відділ] Певна кількість предметів, дій, об'єднаних за якими-небудь загальними характеристиками.
.001	опытная партия продукции <i>дослідна партія продукції</i> trial lot	Сукупність дослідних зразків чи певний обсяг непоштучної продукції, виготовленої за встановлений інтервал часу з метою контролю відповідності продукції визначеним вимогам та прийняття рішення щодо поставлення продукції на виробництво. ДСТУ 3278-95.
П.002.000	паспорт <i>паспорт</i> [-та, д. -тові/-ту, оп. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] registration certificate, passport	[фр. <i>passeport</i> < <i>passe</i> — прохід + <i>port</i> — гавань, первісно — дозвіл на відплиття] 1. Документ установленого зразка, який засвідчує особу громадянина. Примітка. Паспорт одержують усі громадяни України, які досягли 16 років. 2. Реєстраційний і технологічний документ, що містить основні відомості про які-небудь підприємства, будинки, устаткування, предмети господарського вжитку, виробу й т.ін.
.001	лицензионный паспорт <i>ліцензійний паспорт</i> licensing certificate	Документ, що обґрунтовує можливість продажу об'єкта покупцеві на умовах ліцензійної угоди. Примітка. Ліцензійний паспорт містить відомості: про обсяг технічної документації, що стосується об'єкта ліцензії; про витрати на науково-дослідну та дослідно-конструкторську роботи, пов'язані зі створенням предмета ліцензії; про патентування винаходів, корисних моделей та промислових зразків, що входять в об'єкт ліцензії, тощо.
.002	паспорт изделия <i>паспорт виробу</i> product certificate	Експлуатаційний документ, який засвідчує гарантовані підприємством-виробником основні параметри та характеристики виробу й гарантійні зобо-

		в'язання та містить відомості про рекламації. ДСТУ 3321-96m.
.003	патентный паспорт <i>патентний паспорт</i> patent certificate	Документ, складений за певною формою, в якому містяться обґрунтовані та об'єктивні дані, властиві об'єкту, достатні для вирішення питання про його патентування. Примітка. Він складається на об'єкт (виріб, технологічний процес, матеріал або речовину), в якому використані рекомендовані для патентування винаходи, корисні моделі, промислові зразки.
П.003.000	патент <i>патент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] patent	[< лат. <i>patens (patentis)</i> — відкритий, очевидний] 1. Охоронний документ, що видається компетентним державним органом на винахід (корисну модель, промисловий зразок) та засвідчує виключне право власника патенту на використання предмета охорони за весь термін дії охоронного документа а також авторські права дійсних авторів (винахідників). Примітка 1. Будь-який патент має всі атрибути рухомого майна; він може бути предметом спадкоємства, застави, переуступки або ліцензійної угоди. Примітка 2. Виключне право власника патенту обмежено терміном, установленим законом. 2. Документ, що надає право займатися яким-небудь ремеслом або промислом у рамках додержання зафіксованих умов і внесення відповідного збору.
.001	блокирующий патент <i>гальмівний патент</i> blocking-off patent	Патент на винахід, без використання якого не може розвиватись певний технічний напрямок та який у силу монопольного права, що витікає з патенту, може гальмувати розвиток указанного напрямку.
.002	бумажный патент <i>паперовий патент</i> paper patent	Патент на винахід, що з різних причин не використаний у промисловості. Примітка. Такий патент одержують або купують з метою перешкоди використанню

		цього винаходу конкурентами.
.003	ввозной патент <i>увізний патент</i> confirmation patent	Патент на винахід, зареєстрований в іншій країні та підтверджений у країні, де заявляється. Примітка 1. Заявником увізного патенту може бути особа, яка має на свій винахід іноземний патент. Предметом увізного патенту може бути будь-який винахід, який був відомий або запатентований за кордоном, але не був відомий та не використовувався в даній країні, про що повинно бути оголошено заявником під його відповідальність. Примітка 2. Заявки на ввізні патенти подаються на загальних умовах. У заявці на ввізний патент повинен бути вказаний номер іноземного патенту, дата його видачі та країна походження винаходу. Увізний патент видається на підставі іноземного патенту без детальної експертизи заявки по суті. Примітка 3. Увізні патенти надають право виготовляти, використовувати та (чи) виробляти й продавати вироби в країні, але не дають права забороняти третім особам імпорт подібних виробів з-за кордону.
.004	дезинформирующий патент <i>дезінформаційний патент</i> fraudulent patent	Різновид тактичного патенту, в описі якого заявникам навмисно вдалось спотворити результати роботи або дати явно неправильні технологічні та конструктивні рішення з метою дезорієнтувати конкурентів, спрямувати їх хибним шляхом або дезорієнтувати патентну експертизу, створюючи перешкоди видачі патентів конкурентам, в яких можуть бути вирішені ті самі завдання.
.005	доминирующий патент <i>домінантний патент</i> dominant patent	Раніше виданий патент на базовий принциповий винахід, що відрізняється від наступних патентів на часткові рішення, що модернізують базовий винахід.
.006	дополнительный патент <i>додатковий патент</i> additional patent	Патент на винахід, що є подальшим удосконаленням або доповненням раніше зареєстрованого патенту. Примітка 1. Додатковий патент видається на термін, який дорівнює терміну дії основного патенту, або на частину цього терміну,

		що залишився, і є чинним протягом цього терміну. Примітка 2. У випадку припинення дії основного патенту або визнання його недійсним додатковий патент стає незалежним патентом на термін дії патенту на основний винахід, що залишився. Примітка 3. Додаткові патенти видаються на тих самих умовах і за тією самою процедурою, що й основні патенти.
.007	досаждающий патент <i>докучливий патент</i> nuisance patent	Тактичний патент, власник якого не зацікавлений у його промисловій або комерційній реалізації. Примітка. Метою одержання такого патенту є прагнення не допустити одержання й застосування патенту на ідентичний винахід конкурентом і цим загальмувати його технічний прогрес.
.008	европейский патент <i>європейський патент</i> europatent	<i>Див. Е.001.000 ЄВРОПАТЕНТ.</i>
.009	защитный патент <i>захисний патент</i> defensive patent	Тактичний патент, в якому заявник захищає не тільки своє краще й більш раціональне, за його думкою, рішення технічної проблеми, але й всілякі варіанти даного рішення, часто навіть менш ефективні, щоб тільки не допустити їх використання конкурентами.
.010	зонтичный патент <i>парасольковий патент</i> "umbrella" patent	Патент, що видається в деяких країнах, формула якого складена настільки широко, що дозволяє охопити (як би прикрити "парасолькою") цілу галузь техніки й тим самим перешкодити конкурентам проникати в сферу інтересів власника.
.011	мертвый патент <i>мертвий патент</i> nuisance patent	<i>Див. П.003.007 докучливий ПАТЕНТ.</i>
.012	национальный патент <i>національний патент</i> national patent	Патент, що виданий патентним відомством певної країни і є чинним на її території.

.013	недействительный патент <i>недійсний патент</i> invalid patent, void patent	Патент, що втратив чинність через будь-яку причину. Примітка 1. Патент може бути визнано недійсним повністю або частково в разі: невідповідності запатентованого винаходу (корисної моделі, промислового зразка) умовам патентоспроможності; наявності у формулі винаходу (корисної моделі) або в сукупності суттєвих ознак промислового зразка ознак, яких не було в поданій заявці. Примітка 2. Патент може бути визнано недійсним рішенням Апеляційної Ради за клопотанням зацікавленої особи, яке надійшло протягом шести місяців від дати публікації відомостей про видачу патенту. Після цього патент може бути визнано недійсним тільки в судовому порядку. Примітка 3. Патент або його частина, що визнані недійсними, вважаються такими, що не набрали чинності, від дати публікації відомостей про видачу патенту. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 28 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 25 м.
.014	обремененный патент <i>обтяжний патент</i> burden patent	Патент, що служить засобом забезпечення грошових (майнових) вимог. Примітка. Особа, що придбала такий патент, добровільно приймає на себе зобов'язання перед кредиторами.
.015	патент на изобретение <i>патент на винахід</i> invention patent	Охоронний документ, що видається компетентним державним органом і засвідчує авторство винахідника на винахід, пріоритет винаходу та виключне право власника патенту або його законного правонаступника використовувати винахід на території певної країни протягом певного терміну. Примітка. Термін дії патенту України на винахід — 20 років. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 м.

.016	патент на полезную модель <i>патент на корисну модель</i> utility model patent	Охоронний документ, що видається компетентним державним органом і засвідчує авторство винахідника на корисну модель, пріоритет корисної моделі та виключне право власника патенту або його законного правонаступника використовувати корисну модель на території певної країни протягом певного терміну. Примітка. Термін дії патенту України на корисну модель — 5 років. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 м.
.017	патент на промышленный образец <i>патент на промисловий зразок</i> design patent	Охоронний документ, що видається компетентним державним органом на нове й оригінальне художньо-конструкторське рішення зовнішнього вигляду виробу, та засвідчує авторство розробника виробу та виключне право власника патенту або його законного правонаступника використовувати промисловий зразок на території певної країни протягом певного терміну. Примітка. Термін дії патенту України на промисловий зразок — 10 років. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 5 м.
.018	патент на сорт <i>патент на сорт</i> plant patent	Охоронний документ, що видається компетентним державним органом на новий сорт рослин та засвідчує авторство на сорт і виключне право власника патенту використовувати сорт. Примітка. Правова охорона вказаних селекційних досягнень в Україні здійснюється згідно з Законом України "Про охорону прав на сорти рослин".
.019	провокационный патент <i>провокаційний патент</i> provoked patent	Тактичний патент, що не має реальної цінності, але може служити приводом для вступу в судовий конфлікт з конкурентом або загрожувати йому судовим процесом, що в конкурентній боротьбі

		може привести до втрати авторитету фірми, проти якої збуджується процес.
.020	сухостойкий патент <i>сухостійкий патент</i> nuisance patent	Див. П.003.007 докучливий ПАТЕНТ.
.021	тактический патент <i>тактичний патент</i>	Патент, отриманий фірмою не для власного використання, а для зміцнення позицій фірми в конкурентній боротьбі шляхом дезорієнтації або залякування конкурентів, створення їм перешкод у використанні технічних рішень тощо.
П.004.000	патент-аналог <i>патент-аналог</i> [патенту-аналога, д. патенту/аналогу, патентові/аналогові, ор. патентом-аналогом, м. патенті/аналогу; мн. патенти-аналоги, патентів-аналогів] corresponding patent, analog patent	[< лат. <i>patens (patentis)</i> — відкритий, очевидний + гр. <i>analogos</i> — відповідний] Патенти, що видані в різних країнах на один і той самий винахід.
П.005.000	патентовед <i>патентознавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців] patent engineer, patent specialist	[< лат. <i>patens (patentis)</i> — відкритий, очевидний + укр. <i>знавець</i>] Фахівець, що працює в галузі патентознавства та винахідництва.
П.006.000	патентоведение <i>патентознавство</i> [-ва, ор. -вом] patent science	[< лат. <i>patens (patentis)</i> — відкритий, очевидний + укр. <i>знавство</i>] Галузь знань і практичної діяльності, предметом якої є питання патентоспроможності та патентної чистоти технічних рішень, ліцензійні питання, патентне право тощо.
П.007.000	патентоспособность <i>патентоспроможність</i>	[< лат. <i>patens (patentis)</i> — відкритий, очевидний + укр. <i>спроможність</i>] Юридична властивість результатів технічної (технологічної) та художньо-

	<i>[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]</i> patentability	конструкторської творчості, яка полягає в наявності сукупності ознак, необхідних і достатніх для того, щоб згідно з чинним законодавством певної країни права на них можна було б захистити патентом (за умови його оформлення).
.001	патентоспособность изобретений <i>патентоспроможність винаходів</i> patentability of inventions	Юридична властивість об'єкта технічної або технологічної творчості (продукту, способу) одержати правову охорону згідно з Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (за умови оформлення патенту).
.002	патентоспособность полезных моделей <i>патентоспроможність корисних моделей</i> patentability of utility models	Юридична властивість об'єкта технічної творчості в галузі конструктивного виконання пристрою одержати правову охорону згідно з Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (за умови оформлення патенту).
.003	патентоспособность промышленных образцов <i>патентоспроможність промислових зразків</i> patentability of industrial design	Юридична властивість об'єкта художнього конструювання одержати правову охорону згідно з Законом України "Про охорону прав на промислові зразки" (за умови оформлення патенту).
П.008.000	первенство <i>першість</i> <i>[-шості, д. і м. -шості, ор. -шістю]</i> lead	1. Перше місце в чому-небудь. 2. Наявність кращих рис, якостей, переваг, які ставлять кого-небудь або що-небудь на перше місце.
.001	первенство на рационализаторское предложение <i>першість на раціоналізаторську пропозицію</i>	Першість, яка визначається датою надходження раціоналізаторської пропозиції на підприємство. Примітка 1. Першість визнається за автором, який першим подав у встановленому порядку пропозицію, навіть у разі, якщо пропозицію спочатку було необґрунтовано відхилено й це рішення не було оскаржено автором. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і ро-

		згляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", ст. 27. Примітка 2. Спори про першість вирішуються в судовому порядку. "Цивільний кодекс", ст.523 т.
П.009.000	переиздание <i>перевидання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] republication	Нове друковане видання нормативного документа без змін. ISO/IEC Guide 2:1991.
П.010.000	переоформление <i>переоформлення</i> [-ння, ор. -нням] conversion	[< укр. пере... + о... + лат. <i>formo</i> — утворюю, формую] Оформлення чого-небудь ще раз, повторно або заново, по-іншому.
.001	переоформление авторских свидетельств <i>переоформлення авторських свідоцтв</i> conversion of author's certificates	Визначена законодавством України процедура одержання патентів України на винаходи (промислові зразки), що охороняються авторськими свідоцтвами колишнього СРСР. Примітка. Порядок видачі патентів України на винаходи визначається інструкцією "Про порядок видачі патентів України на винаходи, що охороняються авторськими свідоцтвами СРСР", а на промислові зразки — інструкцією "Про порядок видачі патентів України на промислові зразки, що охороняються авторськими свідоцтвами СРСР".
П.011.000	период <i>період</i> [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] period	[< гр. <i>periodos</i> — кружний шлях, обертання, чергування] 1. Інтервал часу між двома повторюваними операціями, періодичними сигналами або процесами. 2. Частина періодичного процесу, що міститься між однаковими фазами. 3. У хімії — якісно завершений ряд послідовно розташованих хімічних елементів у Періодичній системі елементів Д.І. Менделєєва, що починається лужним металом і закінчується інертним газом.
.001	гарантийный период <i>гарантійний період</i>	Указаний у контракті термін, який починається з дати підписання обома сторонами документа про завершення

	guarantee period	пробної експлуатації й закінчується датою підписання документа про приймання замовником об'єкта в постійну експлуатацію.
П.012.000	пертинентність <i>пертинентність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] pertinence	[англ. <i>pertinence</i>] Характеристика ступеня відповідності змісту документа, знайденого в результаті інформаційного пошуку, інформаційній потребі, вираженій в інформаційному запиті. ДСТУ 2392-94.
П.013.000	ПЗ <i>ПЗ</i> [невідм.]	Див. 3.009.001 пояснювальна ЗАПИСКА.
П.014.000	плата <i>плата</i> [-ти, ор. -тою] pay, charge	[< фр. <i>plat</i> — плоский] 1. Винагорода за працю, послугу й т.ін., гонорар. 2. Відшкодування вартості одержаного або використаного; те, чим відшкодують.
.001	арендная плата <i>орендна плата</i> rent, rental fee, rent charge	Сума, яку сплачує орендар за користування орендним майном.
П.015.000	платеж <i>платіж</i> [-тежу; мн. -тежі, -тежів] payment	1. Виплачувана сума. 2. Процедура грошового покриття вартості чого-небудь.
.001	лицензионный платеж <i>ліцензійний платіж</i> payment of license fees, license fee, license duty	Виплата винагороди ліцензіарові, яка передбачена ліцензійною угодою. Примітка. У світовій ліцензійній торгівлі зустрічаються різні види ліцензійних платежів: паушальні, періодичні відрахування (роялті), передача ліцензіару цінних паперів і т.ін.
.002	паушальный платеж <i>паушальний платіж</i> flat payment	Виплата ліцензійної винагороди у формі твердо зафіксованої суми цілком або на виплату за кілька заходів. Примітка. Найчастіше застосовується в продажу ліцензій на ноу-хау.
.003	периодический платеж <i>періодичний платіж</i> royalty	Див. П.015.004 ПЛАТІЖ роялті.

.004	платеж роялти <i>платіж роялті</i> royalty	Виплата ліцензійної винагороди протягом дії ліцензійної угоди, починаючи з моменту випуску готової продукції, або у формі відрахунків від вартості виробленої продукції за ліцензією, або у формі відсотку від суми обороту з продажу чи від суми прибутку, або у формі зборів з одиниці виробленої за ліцензією продукції.
П.016.000	поверенный <i>повірений</i> [-ного, ор. -ним; мн. -ні, -них] attorney, agent	Юридична або фізична особа, яка має офіційні повноваження для ведення доручених клієнтом справ різного характеру, у тому числі й судових.
.001	патентный поверенный <i>патентний повірений</i> patent agent, patent attorney	Зареєстрована в установленому порядку особа, яка надає фізичним та юридичним особам допомогу та послуги, пов'язані з охороною прав на інтелектуальну власність, представляє їх інтереси в Держпатенті, судових органах, у відносинах з іншими юридичними та фізичними особами. Примітка 1. Правовий статус, правила реєстрації, права й обов'язки патентних повірених в Україні визначаються "Положенням про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)". Примітка 2. Діяльність патентного повіреного включає в себе підготування заявок та інших юридичних документів, пов'язаних з одержанням патентів; подання національних, а в деяких випадках міжнародних заявок; надання рекомендацій правового характеру стосовно патентування.
П.017.000	повторимость <i>повторюваність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] repetition ability	Можливість неодноразового відтворення.
.001	повторимость технического решения <i>повторюваність технічного рішення</i>	Одна з умов, якій повинне задовольняти технічне рішення, яка полягає в можливості його неодноразового відтворення. Примітка. Наприклад, для пристрою — це можливість виготовлення його в необхідній

	repetition ability of engineering solution	кількості екземплярів, для способу — можливість його реалізації необхідну кількість разів, для речовини — можливість її одержання в необхідній кількості.
П.018.000	підготовка <i>підготовлення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] preparation	Проведення попередніх робіт, заходів.
.001	підготовка производства <i>підготовлення</i> <i>виробництва</i> preproduction	Система заходів, яка охоплює виконання всього обсягу робіт з проектування, впровадження нових та вдосконалення освоєних конструкцій машин і технологічних процесів. Примітка. Підготовлення виробництва охоплює науково-дослідне, проектно-конструкторське, технологічне та організаційно-матеріальне підготовлення. ДСТУ 2960-94.
П.019.000	подлинник <i>правдник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] script	У системі конструкторської документації — Див. П.019.001 ПРАВДНИК конструкторського документа.
	<i>оригінал</i> [-ла (про людину) /-лу (першотвір), д. -лові/-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] original	[нім. <i>Original</i> < лат. <i>originalis</i> — первісний, природжений] У діловодстві — Див. П.019.002 ОРИГІНАЛ офіційного документа.
.001	подлинник конструкторского документа <i>правдник</i> <i>конструкторського</i> <i>документа</i> script	Конструкторський документ, виконаний на будь-якому матеріалі, придатному для багаторазового виготовлення з нього копій, і оформлений справжніми встановленими підписами. ДСТУ 3321-96m.
.002	подлинник официального документа <i>оригінал офіційного</i> <i>документа</i> official original	Перший або єдиний примірник офіційного документа. ДСТУ 2732-94.

	document	
П.020.000	подряд <i>підряд</i> [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] contract	1. Договір, за яким одна сторона (підрядник) зобов'язується виконати певну роботу за завданням іншої сторони (замовника), а остання зобов'язується виплатити винагороду за виконання завдання. Примітка 1. Підрядник виконує доручені йому роботи, не входячи до колективу підприємства, організує роботу на свій розсуд та виконує її на свій ризик. Примітка 2. За договором підряду оплачується тільки готовий зданий замовнику результат праці. 2. Робота, виконувана за таким договором.
.001	генеральный подряд <i>генеральний підряд</i> general contract	Умови постачання комплектного об'єкта, згідно з якими постачальник приймає на себе зобов'язання з виконання всіх робіт і всього постачання, необхідних для того, щоб побудувати об'єкт і здати його замовникові. Примітка. У процесі укладання контракту на умовах генерального підряду замовник у особі постачальника має єдиного контрагента, який керує всіма роботами.
.002	подряд "под ключ" <i>підряд "під ключ"</i> turnkey contract	<i>Див. П.020.001</i> генеральний ПІДРЯД.
П.021.000	поиск <i>пошук</i> [-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] retrieval, search	Сукупність операцій, заходів та процедур, метою яких є знаходження чогонебудь.
.001	адресный библиографический поиск <i>адресний бібліографічний пошук</i> address bibliographic retrieval	Пошук даних про наявність та (чи) місцезнаходження документа в конкретному фонді. ГОСТ 7.0-84.

.002	библиографический поиск <i>бібліографічний пошук</i> bibliographic retrieval	Документальний пошук, який здійснюється з метою знаходження бібліографічних описів документів, що відповідають інформаційному запиту, без видачі самих документів. ДСТУ 2392-94.
.003	документальный поиск <i>документальний пошук</i> document retrieval	Дії, методи та процедури для знаходження у фонді необхідних документів. ДСТУ 2392-94.
.004	именной поиск <i>іменний пошук</i> name retrieval	Різновид пошуку патентної інформації з метою відбору інформації за прізвищами авторів публікацій, винаходів чи за найменуванням фірм (наприклад, фірм власників патентів). Примітка 1. Іменний пошук як правило проводиться під час проведення досліджень з установлення рівня розвитку техніки, а також для перевірки об'єктів на патентну чистоту. Примітка 2. Іменний пошук широко застосовується для контролю за діяльністю конкурентів, а також як один з попередніх етапів тематичного пошуку (за найменуванням фірми — власника патенту встановлюється належність виданих патентів до конкретного класу національної класифікації винаходів).
.005	информационный поиск <i>інформаційний пошук</i> information search, information retrieval	Дії, методи та процедури для знаходження у фонді необхідної інформації. ДСТУ 2392-94.
.006	нумерационный поиск <i>нумераційний пошук</i> numerical retrieval	Різновид пошуку патентної інформації, за якого встановлюється відповідність не тільки між різними номерами, що входять у бібліографічний опис патентного документа, але й між іншими алфавітно-цифровими даними, які легко порівнюються за допомогою найпростішого критерію змістової відповідності — збігу. Примітка 1. Цей вид пошуку можна проводити за номерами документів; датами операцій патентного виробництва (датами

		пріоритету, публікації, викладки й т.п.); кодами для позначення видів документів та елементів бібліографічних описів. Примітка 2. Пошук за номером документа виконують, як правило, для встановлення тематичної належності документа та його правового статусу на визначену дату.
.007	патентный поиск <i>патентний пошук</i> patent-legal retrieval	Процедура пошуку в фонді патентної документації охоронних документів з метою визначення рівня правової охорони технічних рішень, обсягу прав власників патентів та умов реалізації цих прав. Примітка. Є складовою частиною патентних досліджень.
.008	поиск на новизну <i>пошук на новизну</i> novelty search, search for novelty	Пошук патентної інформації, метою якого є визначення наявності (або відсутності) новизни об'єкта, що заявляється як винахід, корисна модель, промисловий зразок.
.009	поиск на определение уровня техники <i>пошук на визначення рівня техніки</i> prior art search	Пошук патентної інформації, метою якого є визначення напрямку робіт і виявлення існуючих розробок у тій або іншій галузі техніки з тим, щоб запобігти необґрунтованим витратам сил і коштів на дослідження й розроблення вже відомих конструкцій, матеріалів і технологічних процесів.
.010	поиск на патентную чистоту <i>пошук на патентну чистоту</i> infringement search	Пошук патентної інформації, метою якого є визначення, чи не підпадає досліджуваний об'єкт під дію інших охоронних документів і чи не порушує реалізація об'єкта в певній країні виключні права третіх осіб.
.011	поиск на патентоспособность <i>пошук на патентоспроможність</i> patentability search	<i>Див. <u>П.021.008</u> ПОШУК на новизну.</i>
.012	поиск патентной информации <i>пошук патентної інформації</i>	Регламентований процес відбирання відповідних документів або конкретної інформації за однією або декількома ознаками з масиву документів.

	patent information retrieval	
.013	поиск патентов-аналогов <i>пошук патентів-аналогів</i> patent family retrieval	Пошук, спрямований на виявлення в патентних фондах різних країн охоронних документів, виданих на один і той самий винахід у кожній з цих країн (патенти-аналоги). Примітка 1. У середньому на один винахід видаються три патенти — один первинний і два аналоги. Примітка 2. Пошук патентів-аналогів проводиться за номером першої заявки та датою її подання в країні заявника, найменуванням винаходу, прізвищем дійсного винахідника та найменуванням заявника (власника патенту).
.014	поиск по виду документа <i>пошук за видом документа</i>	Різновид пошуку патентної інформації з метою відбору охоронних документів певного виду (авторських свідоцтв, патентів тощо).
.015	предметный поиск <i>предметний пошук</i> subject search, subject retrieval	<i>Див. П.021.019</i> тематичний ПОШУК.
.016	ретроспективный поиск <i>ретроспективний пошук</i> retrospective retrieval	Інформаційний пошук за разовими інформаційними запитами в нагромадженому інформаційному фонді зі значною хронологічною глибиною. ДСТУ 2392-94.
.017	справочный поиск <i>довідковий пошук</i> reference retrieval	Дії, методи та процедури для пошуку в інформаційній системі всіх видів посилань, що відповідають інформаційному запиту. ДСТУ 2392-94.
.018	тематический библиографический поиск <i>тематичний бібліографічний пошук</i> subject bibliographic retrieval, subject bibliographic search	Пошук бібліографічної інформації за певною темою. ГОСТ 7.0-84.

.019	тематический поиск <i>тематичний пошук</i> subject search, subject retrieval	Різновид пошуку патентної інформації з метою відбору інформації за певною темою. Примітка. Тематичний пошук застосовується для знаходження документів (описів винаходів, корисних моделей, промислових зразків; викладених заявок; рефератів і т.п.), що містять конкретну інформацію про об'єкт пошуку.
.020	уточняющий библиографический поиск <i>уточнювальний бібліографічний пошук</i> refined bibliographic retrieval	Пошук відсутніх та (чи) уточнення спотворених елементів бібліографічного опису документа. ГОСТ 7.0-84.
.021	фактографический поиск <i>фактографічний пошук</i> factographic retrieval	Дії, методи та процедури для знаходження фактичних даних, що відповідають інформаційному запиту. ДСТУ 2392-94.
.022	фирменный поиск <i>фірмовий пошук</i> firm retrieval	Різновид іменного пошуку, за якого відбір інформації здійснюється за фірмовим найменуванням (наприклад, фірм — власників патентів).
П.022.000	показатель <i>показник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] index, rate	1. Явище або подія, на підставі яких можна робити висновки про перебіг якого-небудь процесу. 2. Кількісна характеристика одного або декількох властивостей виробу (процесу), яка розглядається за наявності заданих параметрів.
.001	показатели конкурентоспособности объекта <i>показники конкурентоспроможності об'єкта</i> rates of competitiveness	Кількісні та якісні характеристики конкурентоспроможності об'єкта, а саме: місце об'єкта на ринку (новий тип продукту або аналогічний тим, що є); імовірність морального старіння продукту (об'єкт буде використовуватися протягом періоду дії патенту чи застаріє раніше); характеристики ринку; імовірність розширення ринку; ціна об'єкта в порівнянні з цінами подібних об'єктів; ступінь патентного захисту об'єкта;

		наявність істотних секретів виробництва або відсутність таких секретів; очікувана гострота конкуренції (можливість виходу на ринок конкурентів з подібними товарами); наявність каналу реалізації (визначено коло покупців і методи продажу та реклами); стійкість до коливань обсягу продажу; наявність сировини та матеріалів.
П.023.000	поколение <i>покоління</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] generation	Група об'єктів, споріднена відносно до спільного об'єкта, який існував раніше.
.001	поколение техники <i>покоління техніки</i> generation of the technique	Система взаємозамінних, сполучених або таких, що створюють єдиний параметричний ряд об'єктів техніки, які реалізують загальний технологічний принцип та призначені для задоволення певної потреби.
П.024.000	покупатель <i>покупець</i> [-пця, ор. -пцем; мн. -пці, -пців] buyer, purchaser	1. Юридична або фізична особа, яка купує що-небудь. 2. Споживач у контрактній ситуації. Примітка. Покупця деколи розглядають як другу сторону в комерційній діяльності. ДСТУ 3230-95.
П.025.000	полезность <i>корисність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] utility	Здатність виконувати якусь функцію, корисну для суспільства.
.001	полезность изобретения <i>корисність винаходу</i> utility of the invention	Один з критеріїв патентоспроможності, прийнятий у деяких країнах (наприклад, США) і еквівалентний поняттю позитивного ефекту. Примітка. У патентному законодавстві України відсутній.
.002	полезность рационализаторского предложения <i>корисність раціоналізаторської пропозиції</i>	Один з критеріїв визнання пропозиції раціоналізаторською. Примітка. Пропозиція є корисною, якщо вона дає змогу підвищити економічну ефективність (прибуток), надійність та інші показники якості продукції, покращити умови праці й т.ін. "Методичні рекомендації

	utility of the innovation proposal	про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 4 м.
П.026.000	политика <i>політика</i> [-ики, д. і м. -иці, ор. -икою] policy	<i>[< гр. politike — державна діяльність]</i> 1. Сфера людської діяльності, пов'язана з регулюванням суспільних відносин шляхом використання влади (певних повноважень). Примітка. Охоплює як певні настанови та цілі, якими суб'єкти керуються у своїх справах, так і практичну діяльність щодо їх реалізації. 2. Лінія поведінки в чому-небудь, певне ставлення до кого-, чого-небудь.
.001	государственная информационная политика <i>державна інформаційна політика</i>	Сукупність основних напрямів і способів діяльності держави щодо одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Примітка 1. Головними напрямами і способами державної інформаційної політики є: забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України. Примітка 2. Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції. Закон України "Про інформацію", ст. 6 м.
.002	инвестиционная политика <i>інвестиційна політика</i> investment policy	Комплекс господарських рішень, які визначають основні напрями капітальних вкладень, заходи з їх концентрації на пріоритетних напрямках структурної перебудови економіки.
П.027.000	полномочие <i>повноваження</i>	1. Право, яке надане на виконання чого-небудь.

	<i>[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]</i> authority, proxy, commission	2. Права юридичної або фізичної особи діяти від імені та в інтересах особи, яку він представляє в цілому або з певних питань, або на певний термін.
.001	полномочия собственника повноваження власника	Право власника володіти, користуватися та розпоряджатися майном у межах, установлених законодавством.
П.028.000	полнота повнота <i>[-ти, ор. -тою]</i> completeness, coverage	1. Вичерпна достатність, повний склад, необхідна кількість чого-небудь, вичерпність. 2. Характеристика цієї властивості.
.001	полнота патентного фонда <i>повнота патентного фонду</i> completeness of a patent collection	Основна характеристика патентного фонду, що визначає відношення кількості поданих у фонді патентних документів до загальної кількості відповідних патентних документів у державному патентному фонді за один і той самий період часу й за тією самою тематикою.
.002	полнота раскрытия изобретения <i>повнота розкриття винаходу</i> completeness of specification of invention	Законодавчо встановлена вимога до опису винаходу, яка полягає в тому, що опис повинен настільки повно розкривати суть винаходу, щоб його міг здійснити фахівець у зазначеній галузі. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
.003	полнота раскрытия полезной модели <i>повнота розкриття корисної моделі</i> completeness of specification of utility model	Законодавчо встановлена вимога до опису корисної моделі, яка полягає в тому, що опис повинен настільки повно розкривати суть корисної моделі, щоб її міг здійснити фахівець у зазначеній галузі. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
.004	полнота раскрытия промышленного образца <i>повнота розкриття промислового зразка</i>	Законодавчо встановлена вимога до опису промислового зразка, яка полягає в тому, що опис повинен настільки повно розкривати суть промислового зразка, щоб його міг здійснити фахівець у зазначеній галузі. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 11 м.

П.029.000	получатель <i>одержувач</i> [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] recipient	1. Юридична або фізична особа, що одержує що-небудь їй адресоване. 2. У системах оброблення інформації — користувач, якому адресоване повідомлення. ДСТУ 2227-93.
.001	получатель продукции <i>одержувач продукції</i> recipient of products	Фізична або юридична особа, яка одержує продукцію в установленому порядку. ДСТУ 3278-95m.
П.030.000	получение <i>одержання</i> [-ння, ор. -нням]	
.001	получение информации <i>одержання інформації</i> information	Набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичними особами або державою. Закон України "Про інформацію", ст. 14.
П.031.000	помощь <i>допомога</i> [-оги, д. і м. -озі, ор. -огоу] help, prompting, aid, assistance	1. Сприяння, підтримка в чому-небудь. 2. В автоматизованих системах — функція системи, яка полягає в наданні користувачеві допомоги у формі підказу, що виводиться на екран дисплея. Примітка. Як правило, допомога охоплює можливості системи, конструкцію операторів (команд), режими роботи, вихід зі складних ситуацій.
.001	юридическая помощь <i>юридична допомога</i> legal assistance	Сукупність заходів щодо надання правових послуг юридичним та фізичним особам. Примітка 1. Має на меті їх правильну юридичну орієнтацію в різноманітних правових ситуаціях. Примітка 2. Відповідно до законодавства України надання юридичної допомоги покладено на адвокатів, які працюють у складі колегій чи індивідуально. Крім того, у різних управлінських структурах та на підприємствах діє розгалужена мережа юридичних служб.
П.032.000	понижение <i>зниження</i> [-ння, ор. -нням;	Зменшення, послаблення рівня, ступеня чогось.

	мн. -ння, -нь] decrease	
.001	понижение степени секретности информации <i>зниження ступеня секретності інформації</i>	Дія щодо інформації, віднесеної до державної таємниці, яка оформлюється Державним комітетом України з питань державних секретів шляхом відповідних змін у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю, на підставі: а) висновку державного експерта з питань таємниць; б) закінчення терміну дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці; в) рішення суду. Закон України "Про державну таємницю", ст. 12 т.
П.033.000	поощрение заохочення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] encouragement, incentive, motivation	Матеріальні та інші заходи, що передбачені в затверджених трудовими колективами правилах внутрішнього трудового розпорядку та застосовуються власником або вповноваженим ним органом до працівників у разі успішного виконання ними трудових обов'язків. "Кодекс законів про працю", ст. 143-146.
П.034.000	портфель <i>портфель</i> [-ля, ор. -лем; мн. -лі, -лів] briefcase, portfolio	[фр. <i>portefeuille</i> < <i>porte</i> — <i>носити</i> + <i>feuille</i> — <i>лист</i>] Сукупність чого-небудь, яка дозволяє оцінити обсяг діяльності, економічні перспективи, місце на ринку та т.ін. фірми, організації, підприємства тощо.
.001	портфель заказов <i>портфель замовлень</i> orders booked, stock of orders, order on hand, orders received	Сукупність замовлень, які має організація на визначену дату або певний період. ДСТУ 3294-95.
.002	портфель патентов <i>портфель патентів</i> patents booked	Сукупність чинних патентів, які належать певній юридичній або фізичній особі на певну дату.
П.035.000	порядок <i>порядок</i> [-дку, ор. -дком;	1. Правильний, налагоджений стан чого-небудь. 2. Числова характеристика величини.

	мн. - <i>дки, -дків</i> order	3. Для чисел з рухомою крапкою — значення степеня, до якого необхідно піднести основу системи числення, щоб після множення на мантису одержати задане (початкове) число.
.001	порядок отнесения информации к государственной тайне <i>порядок віднесення інформації до державної таємниці</i>	Установлений законом порядок, згідно з яким: а) віднесення інформації до державної таємниці здійснюється мотивованим рішенням державного експерта з питань таємниць; б) рішення Державного експерта з питань таємниць може змінено або скасовано Президентом України; в) інформація вважається державною таємницею з часу включення її до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю. Закон України "Про державну таємницю", ст. 7 м.
П.036.000	пособие <i>посібник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] manual	Видання, призначене для допомоги в практичній діяльності чи в опануванні навчальної дисципліни. ДСТУ 3017-95м.
.001	библиографическое пособие <i>бібліографічний посібник</i> bibliographic tool	Упорядкована множина бібліографічних записів, об'єднаних за якою-небудь ознакою. ГОСТ 7.0-84.
П.037.000	посредник <i>посередник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] middleman, mediator, intermediary	Юридична або фізична особа, яка сприяє установленню контактів і укладанню угод, контрактів між виробниками та споживачами, продавцями та покупцями товарів і послуг. Примітка. До посередників відносяться брокери, дилери, маклери, комісіонери, комівояжери та інші.
П.038.000	поставка <i>постачання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] delivery	Забезпечення продукцією за договором.

.001	комплектная поставка <i>комплектне постачання</i> delivery of complete factory equipment	Постачання цілих промислових підприємств, споруд та інших об'єктів з наданням при цьому необхідної технічної допомоги. Примітка 1. Головна особливість цієї форми торгівлі полягає в тому, що покупець, поряд з придбанням комплекту складних машин, знаряддя та інших механізмів, що забезпечують увесь цикл виробництва відповідної продукції, водночас закуповує необхідні технологічні знання, секрети виробництва (ноу-хау), досвід виробництва цієї продукції (ліцензію на спосіб її виробництва), за певну плату одержує послуги інженерного характеру (інжиніринг). Примітка 2. Комплектні постачання звичайно виконує генеральний підрядник або генеральний постачальник, що комплектує машини та знаряддя, які він закуповує в різних субпостачальників.
.002	поставка продукции <i>постачання продукції</i> delivery of products	Виконання зобов'язань постачальника щодо забезпечення споживача продукцією. Примітка. Постачання продукції не є її продаванням. ДСТУ 3278-95.
П.039.000	поставщик <i>постачальник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] supplier	Підприємство чи організація, які поста-чають продукцію згідно з договором постачання. Примітка 1. У контрактній ситуації поста-чальник може називатися підрядником. Примітка 2. Постачальником може бути, наприклад, виробник, оптовик, імпортер, монтажник або організація, яка надає послуги. Примітка 3. Постачальник може бути зовнішнім чи внутрішнім. ДСТУ 3230-95m.
П.040.000	постановка <i>поставлення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] launching	Розгортання якої-небудь роботи, діяльності тощо.
	постановка formulation	1. Висвітлення певного суспільного явища, наукової або технічної проблеми. 2. Формулювання задачі, яку потрібно вирішити.

.001	постановка продукции на производство <i>поставлення продукції на виробництво</i> product launching into manufacture	Сукупність заходів щодо організації виробництва новорозробленої, модернізованої або раніше освоєної на інших підприємствах продукції. Примітка 1. Поставлення продукції на виробництво звичайно провадиться в два етапи: підготовки виробництва та освоєння виробництва. Примітка 2. Для поставлення продукції на виробництво за ліцензією передбачається етап підготовки технічної документації. ДСТУ 3278-95.
П.041.000	постановление <i>постанова</i> [-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в] resolution, decree	1. Нормативний акт органу законодавчої влади — Верховної Ради України — з організаційних питань (про порядок введення в дію закону, про результати розгляду Верховною Радою якогось питання тощо). 2. Нормативний акт вищого органу виконавчої влади — Кабінету Міністрів України — з загальних питань, питань економіки, промислової політики, освіти, культури тощо. 3. Процесуальний документ, який приймають: орган дізнання, слідчий, прокурор на стадії порушення кримінальної справи, провадження попереднього слідства, віддання обвинуваченого до суду з різних процесуальних питань; суддя одноособово з питань, що виникають у ході судового слідства. Примітка. Питання, з яких виноситься постанова в кримінальному процесі, визначені кримінально-процесуальним законодавством. 4. Рішення вищого суду з приводу перегляду вироку, рішення, ухвали, що вступили в законну силу. 5. Акт Пленуму Верховного Суду України, що містить роз'яснення з загальних питань судової діяльності та з питань застосування законодавства, які виникають у процесі розгляду судами кримінальних і цивільних справ.

П.042.000	потенциал <i>потенціал</i> [-лу, д. -лові/-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -лів] potential	[< лат. <i>potentia</i> — сила] 1. Фізична величина, що характеризує силове поле в даній точці. 2. Енергетична характеристика поля, системи, пристрою. 3. Сукупність можливостей, запасів, засобів, які можуть бути використані в будь-якій галузі.
.001	военный потенциал <i>воєнний потенціал</i> military potential	Сукупність економічних, морально-політичних і військових ресурсів якої-небудь країни для ведення війни.
.002	научно-технический потенциал <i>науково-технічний потенціал</i> scientific-and-technical potential	Сукупність трудових і матеріальних ресурсів, науково-технічних знань і виробничого досвіду, які має країна для розвитку та використання досягнень науково-технічної революції, науково-технічні напрацювання й рішення наукових та технічних задач, реалізовані тільки в дослідних зразках нової техніки.
.003	научный потенциал <i>науковий потенціал</i> scientific potential	Сукупність ресурсів, що характеризують здатність наукової системи вирішувати майбутні проблеми науково-технічного розвитку, а саме: кваліфіковані кадри, науково-технічна інформація, матеріально-технічна база.
.004	потенциал науки <i>потенціал науки</i> science potential	Див. П.042.003 науковий ПОТЕНЦІАЛ.
.005	экономический потенциал <i>економічний потенціал</i> economic potential	Сукупність економічних можливостей держави (або об'єднання держав), які можуть бути використані для забезпечення всіх матеріальних потреб (виробництва, оборони, особистих потреб населення та т.ін.).
П.043.000	потребитель <i>споживач</i> [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] consumer	Одержувач продукції, яка надається постачальником. Примітка 1. У контрактній ситуації споживач може називатися покупцем. Примітка 2. Споживачем може бути, на-

		приклад, кінцевий споживач, користувач, пільговий споживач чи покупець. Примітка 3. Споживач може бути зовнішнім чи внутрішнім. ДСТУ 3230-95m.
.001	потребитель информации <i>споживач інформації</i> consumer of the information	Людина, ЕОМ або система, які одержують інформацію з носія або з лінії зв'язку для зберігання, оброблення або передавання.
.002	потребитель рекламы <i>споживач реклами</i> advertisement consumer	Будь-яка особа або група осіб, на яких спрямована реклама. Закон України "Про рекламу", ст. 1.
П.044.000	потребность <i>потреба</i> [-би, ор. -бою; мн. -би, -б] need	Необхідність у кому-, чому-небудь, що вимагає задоволення.
.001	информационная потребность <i>інформаційна потреба</i> information need	Необхідність одержання інформації, яка відповідає характеру виконуваних дій або роботи. ДСТУ 2392-94m.
П.045.000	пошлина <i>мито</i> [-та, ор. -том] duty, due, fee	Вид податку, кошти за певний вид послуг, що збирають державні органи з громадян у сумі, яка передбачена законодавством даної країни, з юридичних та фізичних осіб, які вступають у специфічні відносини з державою або між собою (наприклад, перевезення товарів через кордон, підписання орендного договору, реєстрація підприємств, передача цінних паперів, оформлення спадщини).
П.046.000	правило <i>правило</i> [-ла, ор. -лом; мн. -ла, -л] rule, regulations	Положення, в якому відбивається закономірність, постійне співвідношення яких-небудь явищ.
.001	правила составления заявки на выдачу	Законодавчо встановлені правила, згідно з якими заявка складається українською мовою й повинна містити:

	патента на изобретение <i>правила складання заявки на видачу патенту на винахід</i>	заяву про видачу патенту України на винахід; опис винаходу; формулу винаходу; креслення (якщо на нього є посилання в описі); реферат. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
.002	правила составления заявки на выдачу патента на полезную модель <i>правила складання заявки на видачу патенту на корисну модель</i>	Законодавчо встановлені правила, згідно з якими заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про видачу патенту України на корисну модель; опис корисної моделі; формулу корисної моделі; креслення (якщо на нього є посилання в описі); реферат. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
.003	правила составления заявки на выдачу патента на промышленный образец <i>правила складання заявки на видачу патенту на промисловий зразок</i>	Законодавчо встановлені правила, згідно з якими заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про видачу патенту; комплект фотографій з зображенням виробу (його макета, малюнка), що дають повне уявлення про зовнішній вигляд виробу; опис промислового зразка; креслення, схему, карту (якщо необхідно). Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 11 м.
.004	правила составления заявки на выдачу свидетельства на знак для товаров и услуг <i>правила складання заявки на видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг</i>	Законодавчо встановлені правила, згідно з якими заявка складається українською мовою й повинна містити: заяву про реєстрацію знака; зображення позначення, що заявляється; перелік товарів і послуг, для яких заявник просить зареєструвати знак, згрупованих за Міжнародною класифікацією товарів і послуг для реєстрації знаків. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 7 м.
П.047.000	право <i>право</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в]	1. Сукупність норм і правил, що встановлені та охороняються державою та регулюють відносини людей у суспільстві, а також наука, що вивчає ці

	right, law	норми (law). Примітка. Правова система диференційована за галузями права, кожна з яких має свій предмет регулювання. 2. Обумовлена певними обставинами підстава, здатність, можливість робити, чинити що-небудь, користуватися чим-небудь (right).
.001	авторское право <i>авторське право</i> copyright	Сукупність норм права, що регулюють відносини автора з юридичними й фізичними особами, пов'язані зі створенням і використанням творів науки, літератури та мистецтва.
.002	административное право <i>адміністративне право</i> administrative law	Сукупність норм права, що регулюють суспільні відносини, які виникають між суб'єктами в процесі здійснення виконавчо-розпорядчої та управлінської діяльності. Примітка. Адміністративне право складається з норм, що встановлюють конкретні види адміністративних правопорушень, визначають органи, які вповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, порядок упровадження та виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.
.003	гражданско-процессуальное право <i>цивільно-процесуальне право</i> civil procedure	Сукупність норм права, що регулюють суспільні відносини в сфері здійснення правосуддя в цивільних справах. Примітка. Цивільно-процесуальне право, зокрема, закріплює процесуальний порядок розгляду судами загальної юрисдикції справ з цивільних, сімейних, трудових, адміністративно-правових та інших спорів.
.004	гражданское право <i>цивільне право</i> civil law	Сукупність норм права, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини. Примітка. Особисті немайнові відносини можуть бути пов'язані з майновими.
.005	изобретательское право <i>винахідницьке право</i> inventor's law	<i>Див. П.047.012</i> патентне ПРАВО.
.006	имущественные права	Цивільні права учасників правовідносин, які пов'язані з володінням, корис-

	<i>майнові права</i> right on property	туванням і розпорядженням майном, а також з тими матеріальними зобов'язаннями, які виникають з приводу розподілу та обміну майна (товарів, цінних паперів, грошей), надання послуг, виконання робіт тощо. Примітка 1. Основним майновим правом автора твору є право на відтворення. Примітка 2. Основним майновим правом авторів винаходів (корисних моделей) і промислових зразків, які захищені охоронним документом, є право на відповідну винагороду. Примітка 3. Основу майнових прав власника патенту складає виключне право використовувати запатентований об'єкт у своїх інтересах; відступити або передати патент; укласти ліцензійну угоду.
.007	исключительное право <i>виключне право</i> exclusive right	Право використовувати твір, винахід (корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг) за своїм розсудом з одночасною заборобою цього іншим неправочинним особам, яке надається авторським правом або охоронним документом (патентом, свідоцтвом), якщо таке використання не порушує прав інших авторів, власників патенту (власників свідоцтва). Примітка. Виключне право обмежується терміном, установленим законом.
.008	коммерческое право <i>комерційне право</i> commercial law, business law	Сукупність норм права, які регулюють на засадах юридичної рівності певні майнові та немайнові відносини, що стосуються підприємництва та торговельного обороту.
.009	корпоративное право <i>корпоративне право</i> corporate right	Право власності на частку (пай) у статутному фонді (капіталі) юридичної особи, включаючи права на керування, одержання відповідної частки прибутку такої юридичної особи, а також частки активів у разі її ліквідації відповідно до чинного законодавства. Закон України

		"Про оподаткування прибутку підприємств", ст. 1 м.
.010	личные неимущественные права <i>особисті немайнові права</i> non-property rights	Цивільні права особи, об'єктом яких є блага, що не мають майнового змісту, проте, нерозривно пов'язані з суб'єктом права, визнані державою та потребують правової охорони (ім'я, честь і гідність, життя та здоров'я, тілесна недоторканність тощо). Примітка. Основні особисті немайнові права автора — право авторства, право на ім'я, право на обнародування, право на недоторканість твору та деякі інші. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 13 м.
.011	наследственное право <i>спадкове право</i> succession law, law of descents	Сукупність норм права, що встановлюють порядок переходу прав і обов'язків померлого до інших осіб — спадкоємців. Примітка 1. За спадковим правом визначаються підстави (за законом або заповітом) спадкування, час і місце відкриття спадщини, коло осіб, які можуть бути спадкоємцями. Примітка 2. Спадкові відносини, що виникають внаслідок переходу прав і обов'язків від померлого до спадкоємця, передбачають такі регламентації, як право на обов'язкову частку, спадкову трансмісію (тобто спадкування права спадкування), порядок і умови прийняття спадщини.
.012	патентное право <i>патентне право</i> patent law	Сукупність норм права, що регулює суспільні відносини між суб'єктами в процесі створення та використання об'єктів промислової власності.
.013	права автора произведения науки, литературы и искусства <i>права автора твору науки, літератури та мистецтва</i>	1. Невідчужуване особисте право на авторство, яке охороняється безстроково. 2. Майнові права, а саме: виключне право на відтворення, публікацію, демонстрацію, продаж змісту та форми твору науки, літератури, мистецтва.

	right of authorship	Примітка 1. Виникнення та здійснення авторських прав не вимагає виконання будь-яких формальностей. Примітка 2. Авторське право та право власності на матеріальний об'єкт, в якому виражено твір, не залежать одне від одного. Примітка 3. Відчуження матеріального об'єкта, в якому виражено твір, не означає відчужування авторського права й навпаки. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 9, 10, 13, 14, 24 м.
.014	права автора промислового образця права автора промислового зразка right of the author of an industrial design	1. Невідчужуване особисте право автора промислового зразка на авторство, яке охороняється безстроково. 2. Майнові права, а саме: право на одержання патенту, якщо право на патент не має роботодавець, або право на винагороду. Примітка. Співавтори мають рівні права на одержання патенту, якщо інше не передбачено угодою між ними. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 7-9 м.
.015	права автора раціоналізаторського пропозиції права автора раціоналізаторської пропозиції	1. Невідчужуване особисте право автора раціоналізаторської пропозиції на авторство, яке охороняється безстроково. 2. Право на винагороду протягом двох років від дати початку використання раціоналізаторської пропозиції на підприємстві, яке видало на неї свідоцтво. Примітка. Розмір винагороди визначається умовами договору між автором (співавторами) і підприємством. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", пп. 37-38.
.016	права власника охоронного документа права власника охоронного документа	Див. П.047.007 виключне ПРАВО.

	exclusive rights	
.017	права владельця патента <i>права власника патенту</i> exclusive rights	<i>Див. П.047.007</i> виключне ПРАВО.
.018	права изобретателя <i>права винахідника</i> inventor's right	1. Невідчужуване особисте право винахідника на авторство, яке охороняється безстроково. 2. Майнові права, а саме: право на одержання патенту, якщо право на патент не має роботодавець, або право на винагороду. Примітка. Винахідники, які створили винахід (корисну модель) спільною працею, мають рівні права на одержання патенту, якщо інше не передбачено угодою між ними. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 8-10 м.
.019	право владения <i>право володіння</i> right of possession	Фактичне володіння річчю, що створює для власника можливість безпосереднього впливу на неї.
.020	право заниматься деятельностью патентного поверенного <i>право займатися діяльністю патентного повіреного</i>	Право, яке надається особам з дати їх реєстрації в Державному реєстрі представників у справах інтелектуальної власності й засвідчується Свідоцтвом патентного повіреного. Примітка. Може бути припинено у випадку систематичного або грубого порушення вимог законодавства України про охорону прав на інтелектуальну власність, а також у деяких інших випадках, передбачених "Положенням про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)".
.021	право коллективной собственности <i>право колективної власності</i> right of a collective property	Право власності, що виникає на підставі: добровільного об'єднання майна фізичних і юридичних осіб для створення кооперативів, акціонерних товариств, інших господарських товариств і об'єднань; передавання державних підприємств в оренду; перетворення державних підприємств в акціонерні та

		інші товариства; державних субсидій; пожертвувань організацій та громадян, інших цивільно-правових угод. ДК 001-94m.
.022	право на воспроизведение право на відтворення right to reproduction	Основне майнове право автора на повторне використання випущеного у світ твору в незмінній формі. Примітка. Будь-яке повторне видання літературного твору, перевидання малюнків, фотографій і т.п. повинні здійснюватись з дозволу автора та з укладанням авторських договорів. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 14 m.
.023	право на имя право на ім'я right on name	Особисте немайнове право автора, яке полягає в тому, що автор визначає спосіб згадування свого імені. Примітка 1. Він може опублікувати твір під своїм іменем, під вигаданим іменем (псевдонімом) або без згадування свого імені (анонімно). Примітка 2. Незалежно від обраного автором способу, за ним зберігаються всі авторські права. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 13 m.
.024	право на інформацію право на інформацію information right	Право всіх громадян України, юридичних осіб і державних органів на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій. Примітка 1. Реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не повинна порушувати громадянські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб. Примітка 2. Кожному громадянину забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законами України. Примітка 3. Право на інформацію забез-

		печується: обов'язком органів державної влади, а також органів місцевого і регіонального самоврядування інформувати про свою діяльність та прийняті рішення; створенням у державних органах спеціальних інформаційних служб або систем, що забезпечували б у встановленому порядку доступ до інформації; вільним доступом суб'єктів інформаційних відносин до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх збереженості, що визначаються законодавством; створенням механізму здійснення права на інформацію; здійсненням державного контролю за дотриманням законодавства про інформацію; установленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію. Закон України "Про інформацію", ст. 9 – 10 т.
.025	право на науко-техніческую інформацію <i>право на науково-технічну інформацію</i> right to scientific-and-technical information	Право всіх громадян України, юридичних осіб, державних органів, органів місцевого й регіонального самоврядування на відкриту науково-технічну інформацію, яке передбачає можливість вільного її одержання, зберігання, використання та поширення під час здійснення наукової, науково-дослідної, виробничої, громадської та іншої діяльності, що не забороняється чинним законодавством. Примітка. Режим доступу до відкритої науково-технічної інформації та інформації з обмеженим доступом регулюється чинним законодавством. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 5 т.
.026	право на неприкосновенность произведения <i>право на недоторканість твору</i>	Особисте немайнове право автора протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганням на твір, що може зашкодити честі та репутації автора. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 13 т.

.027	право на обнародование <i>право на обнародування</i> right on publication	Особисте немайнове право автора робити твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного сповіщення або іншим шляхом. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 1, 13 м.
.028	право на специальное наименование <i>право на спеціальне найменування</i> special title right	Див. <u>П.047.023</u> ПРАВО на ім'я.
.029	право первого заявителя <i>право першого заявника</i> right of first applicant	Право на одержання патенту на винахід (корисну модель, промисловий зразок), створену роздільною працею, яке належить заявнику, заявка якого має більш ранню дату подання до патентного відомства або, якщо заявлено пріоритет, більш ранню дату пріоритету, за умови, що вказана заявка не вважається відкликаною, не відкликана або не відхилена. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 11 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 10 м.
.030	право правопреемника <i>право правонаступника</i> assignee's right	Право на одержання патенту, яке має правонаступник винахідника (автора) або роботодавця. Примітка. Винахідник може передати належне йому право на одержання патенту Фонду винаходів України, який здійснює від імені держави та в її інтересах права власника патенту, надані законодавством. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 10 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 9 м.
.031	право преждепользова- ния <i>право попереднього</i>	Право будь-якої особи на безкоштовне продовження використання винаходу (корисної моделі, промислового зразка), на який (яку) видано патент, в ін-

	користування right of prior use	тересах своєї діяльності за умови, що ця особа до дати подання заявки або до дати пріоритету використовувала в Україні заявлений винахід (корисну модель, промисловий зразок) чи здійснила значну та серйозну підготовку для такого використання. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 25 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 22 м.
.032	право роботодавця право роботодавця shopright	Право на одержання патенту роботодавцем, якщо винахід (корисну модель, промисловий зразок) створено у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи дорученням роботодавця, за умови, що трудовим договором не передбачено інше. Примітка. Роботодавець повинен укласти письмовий договір з винахідником (автором) і згідно з його умовами видати винахіднику (авторові) відповідно до економічної цінності винаходу (корисної моделі, промислового зразка) та іншої вигоди, одержаної роботодавцем від винаходу (корисної моделі, промислового зразка). Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 9 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 8 м.
.033	право собственности право власності proprietary interest, proprietary right, right of ownership, right of property	Система правовідносин, які закріплюють і охороняють належність матеріальних і духовних (інтелектуальних) благ певним особам чи колективам, передбачають обсяг і зміст прав власника щодо володіння, користування та розпорядження належним йому майном або іншим благами, способи та межі здійснення цих прав. Примітка. Власність в Україні виступає в таких формах: приватна, колективна, державна. Усі форми власності є рівноправними. Закон України "Про власність", ст. 2 м.

.034	право собственности на базу данных <i>право власності на базу даних</i> proprietary right to the database	Право на публікування, відтворення, розповсюдження та інші дії щодо введення в господарський оборот сукупності даних (статей, розрахунків тощо), які систематизовані для пошуку й оброблення за допомогою комп'ютера.
.035	право собственности на знаки для товаров и услуг <i>право власності на знаки для товарів і послуг</i> proprietary right to the trademark	Право власності, що визначається Законом України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" та засвідчується свідоцтвом.
.036	право собственности на изобретение <i>право власності на винахід</i> proprietary right to the invention	Право власності, що визначається Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" та засвідчується патентом.
.037	право собственности на информацию <i>право власності на інформацію</i> property in the information	Урегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження інформацією. Примітка 1. Інформація є об'єктом права власності громадян, організацій (юридичних осіб) і держави. Інформація може бути об'єктом права власності як у повному обсязі, так і об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження. Власник інформації щодо об'єктів своєї власності має право здійснювати будь-які законні дії. Примітка 2. Підставами виникнення права власності на інформацію є: створення інформації своїми силами і за свій рахунок; договір на створення інформації; договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи. Примітка 3. Інформація, створена кількома фізичними та (або) юридичними особами, є колективною власністю її творців. Порядок і правила користування такою власністю визначаються договором, укладеним

		між співвласниками. Примітка 4. Інформація, створена організаціями (юридичними особами) або придбана ними іншим законним способом, є власністю цих організацій. Примітка 5. Інформація, створена на кошти державного бюджету, є державною власністю. Інформацію, створену на правах приватної власності, може переходити до державної власності у разі передачі її на зберігання до відповідних державних банків даних, фондів або архівів на договірній основі. Примітка 6. Власник інформації має право призначати особу, яка здійснює володіння, використання і розпорядження інформацією, і визначати правила оброблення інформації та доступ до неї, а також встановлювати інші умови щодо інформації. Закон України "Про інформацію", ст. 38 м.
.038	право собственности на информацию, отнесенную к государственной тайне, и ее носители <i>право власності на інформацію, що віднесена до державної таємниці, та її носії</i> proprietary right to secret information	Право власності, що здійснюється з урахуванням обмежень, установлених відповідно до закону України "Про державну таємницю". Примітка. Порядок та умови охорони державної таємниці, включаючи встановлення спеціального режиму користування й розпорядження інформацією, що віднесена до державної таємниці, та її носіями, визначаються відповідно до закону договором між власником інформації або її носіїв та Державним комітетом України з питань державних секретів. Закон України "Про державну таємницю", ст. 4 м.
.039	право собственности на научно-техническую информацию <i>право власності на науково-технічну інформацію</i> proprietary right to the scientific-and-technical information	Право власності, підставою виникнення якого є створення науково-технічної інформації своїми силами й за свій рахунок; виконання договору про створення науково-технічної інформації; виконання будь-якого договору, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи. Примітка 1. Право власності на науково-технічну інформацію, створену кількома фізичними або юридичними особами, визначається договором, укладеним між творцями цієї інформації.

		Примітка 2. Науково-технічна інформація, що є об'єктом права приватної або інших форм власності, може переходити в державну власність у разі передачі її до відповідних державних банків даних, фондів або архівів на договірній основі. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 6.
.040	право собственности на полезную модель <i>право власності на корисну модель</i> proprietary right to the utility model	Право власності, що визначається Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" та засвідчується патентом.
.041	право собственности на программы для ЭВМ <i>право власності на програми для ЕОМ</i> proprietary right to the computer program	Право на публікування, відтворення, розповсюдження та інші дії щодо введення в господарський оборот сукупності даних та команд, що призначені для функціонування ЕОМ та інших комп'ютерних пристроїв з метою отримання певного результату.
.042	право собственности на промышленный образец <i>право власності на промисловий зразок</i> proprietary right to the industrial design	Право власності, що визначається Законом України "Про охорону прав на промислові зразки" та засвідчується патентом.
.043	право собственности на фирменное наименование <i>право власності на фірмове найменування</i> proprietary right to the firm name	Виключне право суб'єктів господарської діяльності (юридичних осіб) на використання зареєстрованого фірмового найменування. Примітка. Регулюється чинним законодавством розвинутих країн. В українському законодавстві не визначено.
.044	право частной собственности <i>право приватної</i>	Право власності, що виникає на підставі отримання людиною доходів від участі в суспільному виробництві, ін-

	<i>власності</i> right of a private property	дивідуальної праці, ведення підприємницької діяльності, укладення коштів у кредитні установи, акціонерні товариства, а також на майно, одержане внаслідок успадкування або укладення інших угод, не заборонених законом. ДК 001-94m.
.045	смежные права <i>суміжні права</i> rights of performers, producers of phonograms and broadcasting organizations	Права на результати творчої діяльності виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення, пов'язані з використанням творів літератури і мистецтва, авторські права на які належать іншим особам. Примітка. Регулюється Законом України "Про авторське право і суміжні права".
.046	торговое право <i>торговельне право</i> merchant law, business law	Див. П.047.008 комерційне ПРАВО.
.047	трудовое право <i>трудове право</i> labor law, law of master and servant	Сукупність норм права, що регулюють суспільні відносини, які виникли у зв'язку з використанням найманої праці в державних, колективних, кооперативних, громадських організаціях та установах, на підприємствах будь-якої форми власності.
.048	уголовно-процессуальное право <i>кримінально-процесуальне право</i> criminal procedure	Сукупність норм права, що регулюють відносини, які виникають у процесі попереднього слідства кримінальної справи та її розгляду в суді.
.049	уголовное право <i>кримінальне право</i> criminal law	Система встановлених вищим законодавчим органом держави норм, які визначають підстави й принципи кримінальної відповідальності, а також установлюють, які суспільне небезпечні діяння є злочинами та які покарання можуть бути застосовані до осіб, які їх учинили.
.050	финансовое право <i>фінансове право</i> financial law	Сукупність норм права, що регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі створення, розподілення й

		використання грошових фондів (фінансових ресурсів) держави та органів місцевого самоврядування, необхідних для реалізації їх завдань.
П.048.000	правомочие <i>правочин</i> [-ну, д. -нові/-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -ніє] warrant	Передбачена законом можливість учасника правовідносин вчинювати певні дії або вимагати певних дій від іншого учасника цих правовідносин. Примітка. Реальність правочину гарантується державою. У разі невиконання будь-якою особою своїх обов'язків, друга сторона може звернутися до суду, арбітражу або до іншого державного органу з метою захисту своїх прав.
.001	недействительные правомочия <i>недійсні правочини</i>	Порівняно недійсна угода, яка зберігає свою силу в разі неоспорюваності її в суді або арбітражному суді та за умови, що вона не визнана ними недейсною.
.002	оспариваемые правомочия <i>оспорювані правочини</i>	<i>Див. П.048.001</i> недійсні ПРАВОЧИНИ.
П.049.000	правомочность <i>правочинність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] competence	Наявність законного права, повноваження.
П.050.000	правонарушение <i>правопорушення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] delinquency, transgression	Антисуспільна дія, що завдає шкоди суспільству, суспільним відносинам або особі. Примітка 1. Розрізняють такі правопорушення: цивільні (заподіяння шкоди особі, майну), адміністративні (дрібне хуліганство, порушення правил дорожнього руху), дисциплінарні (прогул, запізнення на роботу), кримінальні (злочини), за вчинення яких законом передбачена відповідальність — цивільна, адміністративна, трудова, кримінальна. Примітка 2. Вчинки вважаються правопорушенням, якщо вони суперечать нормам права, є протиправними. Те, що правом не заборонено, не може бути правопорушенням.

.001	административное правонарушение <i>адміністративне правопорушення</i> misdemeanor	Протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, що посягає на державний або громадський порядок, власність, права й свободи громадян, установлений порядок керування та за яку законодавством передбачена адміністративна відповідальність. "Кодекс України про адміністративні правопорушення", ст. 9 м.
П.051.000	правоотношения <i>правовідносини</i> [-н] legal relationships	Урегульовані нормами права суспільні відносини, учасники яких є носіями суб'єктивних прав і обов'язків. Примітка. Виникають у разі настання передбачених законом юридичних фактів.
П.052.000	правопреемник <i> правонаступник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] assignee	Фізична або юридична особа, до якої переходять всі або окремі права й обов'язки від іншої особи.
П.053.000	правопреемство <i> правонаступництво</i> [-ва, ор. -вом] legal succession	Перехід прав і обов'язків від одного суб'єкта до іншого. Примітка. правонаступництво може бути універсальним або частковим.
.001	универсальное правопреемство <i>універсальне правонаступництво</i> universal succession	Правонаступництво, за якого до правонаступника (фізичної або юридичної особи) переходять усі права й обов'язки того суб'єкта, якому вони належали раніше. Примітка. Має місце в разі спадкування, об'єднання кількох підприємств, установ, організацій у одне.
.002	частичное правопреемство <i>часткове правонаступництво</i> partial succession	Правонаступництво, за якого від одного до іншого суб'єкта переходять лише окремі права й обов'язки.
П.054.000	правоспособность <i>правоздатність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] legal capacity	Здатність фізичної або юридичної особи бути носієм цивільних прав та обов'язків відповідно до законів даної держави. Примітка 1. Правоздатність громадянина виникає в момент його народження та припиняється зі смертю. "Цивільний кодекс", ст. 9.

		Примітка 2. Юридична особа має цивільну правоздатність відповідно до встановленої мети її діяльності. Правоздатність юридичної особи виникає з моменту реєстрації (затвердження) її статуту або положення. "Цивільний кодекс", ст. 26.
П.055.000	преамбула <i>преамбула</i> [-ли, ор. -лоу; мн. -ли, -л] preamble	[фр. <i>preamble</i> — <i>предмова</i> < лат. <i>praeambulus</i> — <i>той, що передує</i>] Вступна частина законодавчого акта, договору або якого-небудь іншого документа, в якій викладено обставини, що є підставою для його видання або укладання.
.001	патентная преамбула <i>патентна преамбула</i> patent preamble	Вступна частина ліцензійного договору, в якій висловлюються принципи положення та мотиви, основа для даного документа, визначаються юридичні особи, галузь застосування й т.ін.
П.056.000	предвосхищение <i>випередження</i> [-ння, ор. -нням] anticipation	Досягнення результатів у чому-небудь першим або чогось більшого порівняно з ким-, чим-небудь.
.001	предвосхищение изобретения <i>випередження винаходу</i> anticipation of the invention	Наявність обставин, що паплюжать новизну винаходу, що заявляється, наприклад, публікації його суті, відкриття використання, відкрита демонстрація тощо, які є передчасними до подання заявки на видачу патенту.
П.057.000	предложение <i>пропозиція</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -іў] proposition, offer, proposal	1. Повідомлення про бажання укласти договір, продати товар. 2. Назва документів, що містять обґрунтування доцільності якої-небудь діяльності.
	предложение <i>пропонування</i> [-ння, ор. -нням] supply	В економіці — обсяг товарів і послуг, які виробник готовий продати за певну ціну в певний період часу.

	речення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] clause, sentence, statement	1. У граматиці — граматично та інтонаційно оформлене сполучення слів або окреме слово, що висловлює закінчену думку. 2. У мовах програмування — базова одиниця, що має певну для даної мови синтаксичну та змістову завершеність.
.001	предложение об изменении конструкторских документов пропозиція про зміну конструкторських документів proposal for correction of design documents	Документ, який містить відомості, необхідні для внесення змін у конструкторські документи, їх заміни чи анулювання. ДСТУ 3321-96.
.002	предложение об изменении технологических документов пропозиція про зміну технологічних документів proposal for correction of technological documents	Документ, який містить відомості, необхідні для внесення змін у технологічні документи, їх заміни чи анулювання. ДСТУ 3321-96.
.003	рационализаторское предложение раціоналізаторська пропозиція innovation proposal, improvement suggestion	Технічне рішення, що являється новим і корисним для підприємства, організації або установи, якій воно подано, та передбачає зміну конструкції виробів, технології виробництва та техніки, що застосовується, або зміну складу матеріалу. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 2 м.
.004	техническое предложение технічна пропозиція technical proposition, technical proposal	У системі конструкторської документації — стадія розроблення та створювана на ній конструкторська документація, яка містить техніко-економічне обґрунтування доцільності розроблення виробу на підставі аналі-

		зу технічного завдання та опрацювання варіантів можливих технічних рішень виробу. ДСТУ 3321-96.
П.058.000	предметизация <i>предметизація</i> [-ії, ор. -ією] subject analysis	[польс. <i>przedmiot</i> — калька з лат. <i>obiectum</i>] Визначення предметної рубрики для твору друку або іншого документа відповідно до його змісту. ГОСТ 7.26-80.
П.059.000	предоставление <i>надання</i> [-ння, ор. -нням] leaving, provision	Передавання в розпорядження, користування.
.001	предоставление услуги <i>надання послуги</i> service delivery, rendering of service	Діяльність постачальника, необхідна для забезпечення послуги. ДСТУ 3230-95.
П.060.000	предприниматель- ство <i>підприємництво</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] enterprise, entrepreneurship	Самостійна ініціатива, систематична, на власний ризик діяльність суб'єктів різних форм власності з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею з метою одержання прибутку. Закон України "Про підприємництво", ст. 1 м.
П.061.000	предприятие <i>підприємство</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] enterprise, concern	[калька з нім. <i>Unternehmung</i>] Самостійний статутний суб'єкт господарювання, який має права юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність з метою одержання відповідного прибутку (доходу). Примітка 1. Підприємство має самостійний баланс, розрахункові (поточні) та інші рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, а також може мати знак для товарів і послуг. Примітка 2. Підприємство не має у своєму складі інших юридичних осіб. Примітка 3. Розрізняють такі види підприємств: державне, колективне, комунальне, приватне підприємство, господарське товариство. Закон України "Про підприємства в Україні", ст. 1, 2 м.

.001	использующее предприятие <i>підприємство-користувач</i> using enterprise	Підприємство, що використовує винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, раціоналізаторську пропозицію.
П.062.000	представитель <i>представник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] representative	Фізична або юридична особа, що діє від імені іншої особи за дорученням останньої або в силу закону.
.001	представитель в делах интеллектуальной собственности <i>представник у справах інтелектуальної власності</i> patent agent, patent attorney	Див. <u>П.016.001</u> патентний ПОВІРЕНИЙ.
П.063.000	предупреждение <i>попередження</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] warning	1. Оповіщення, попередження про щонебудь. 2. В юриспруденції — адміністративне стягнення, яке дістає вияв у офіційній негативній оцінці поведінки з боку державного органу (посадової особи) і є застереженням проти вчинення протиправних діянь у майбутньому. 3. У системах оброблення інформації — попереджувальне повідомлення програми оброблення, наприклад, повідомлення такого типу відповідає незначній помилці в програмі, у разі виявлення якої трансляція продовжується й виконання програми можливе.
П.064.000	преемственность <i>наступництво</i> [-ва, ор. -вом] succession	Зв'язок між об'єктами (явищами), за якого новий (нове) зберігає в собі деякі елементи старого, якого (яке) він (воно) замінює.
.001	конструктивная преемственность изделия <i>конструктивне</i>	Сукупність властивостей виробу, які характеризуються повторюваністю в ньому складових частин, що стосується виробу даної класифікаційної групи,

	<i>наступництво виробу</i> succession of construction	застосовуваності таких складових частин, що забезпечують його нове функційне призначення. ДСТУ 2974-95m.
.002	технологическая преемственность изделия <i>технологічне на- ступництво виробу</i> manufacturing succession	Сукупність властивостей виробу, що дозволяють застосування та повторення технологічних методів виготовлення складових частин та їхніх конструктивних елементів, властивих виробам даної класифікаційної групи. ДСТУ 2974-95.
П.065.000	презумпция <i>презупція</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -ій] presumption	[лат. <i>praesumpcio</i> < <i>praesumo</i> — передбачаю, угадую] 1. Припущення, що ґрунтується на ймовірності. 2. В юриспруденції — визнання існування певного факту юридично достовірним, доки не буде доведено протилежне.
.001	юридическая презумпция авторства <i>юридична презупція авторства</i> presumption of authorship	Правовий принцип, згідно з яким автором вважається особа, зазначена як автор на примірнику обнародованого твору, на рукописі, на оригіналі твору мистецтва або яка зареєструвала своє авторське право на обнародований твір, якщо в судовому порядку не буде доведено інше. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 9, 11.
П.066.000	преимущество <i>перевага</i> [-аги, д. і м. -азі, ор. -агою; мн. -аги, -аг] advantages	[< укр. <i>пере...</i> + польс. <i>waga</i>] Особлива гарантія, що створює специфічний правовий статус для конкретних осіб, визначених законом.
П.067.000	прекращение <i>припинення</i> [-ння, ор. -нням] cessation, discontinuance, lapse	1. Переривання якої-небудь дії, процесу, стану та т.ін., що триває. 2. Скасування чинності чого-небудь.
.001	досрочное прекращение действия патента <i>дострокове</i>	Скасування чинності патенту внаслідок відмови від нього, визнання патенту недійсним, несплати річного збору за підтримання його дії та інших причин

	<i>припинення дії патенту</i> pre-term lapse of a patent	до закінчення терміну дії патенту за чинним законодавством певної країни. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 24 м. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 27 м.
.002	досрочное прекращение действия свидетельства на знак для товаров и услуг <i>дострокове припинення дії свідоцтва на знак для товарів і послуг</i> pre-term lapse of a trademark certificate	Скасування чинності свідоцтва внаслідок відмови від нього, визнання свідоцтва недійсним, несплати збору за продовження терміну його дії та інших причин до закінчення терміну дії свідоцтва за чинним законодавством певної країни. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 18.
.003	прекращение эксплуатации изделия <i>припинення експлуатації виробу</i> decommissioning of an item	Сукупність заходів, які встановлюють неможливість чи недоцільність подальшого використання за призначенням та ремонту виробу, результати яких оформляють документально в установленому порядку. ДСТУ 3278-95.
П.068.000	прибыль <i>прибуток</i> [-тку, ор. -тком; мн. -тки, -тків] gain	Форма чистого доходу підприємства, що є тією часткою виручки від реалізації продукції, робіт чи послуг, яка залишається після сплати, покриття всіх витрат виробництва та реалізації. Примітка. Розрізняють прибуток від реалізації, балансовий, валовий і чистий. ДСТУ 2962-94.
П.069.000	признак <i>ознака</i> [-аки, д. і м. -аці, ор. -акою; мн. -аки, -ак] sign, feature, attribute	Показник, прикмета, характеристика, за якими можна впізнати, визначити що-небудь.
.001	альтернативные признаки <i>альтернативні ознаки</i> alternative features	Еквівалентні ознаки технічного рішення, які згідно з законодавством деяких країн (наприклад, колишнього СРСР) дозволяється відбивати у формулі винаходу шляхом їх переліку в альтерна-

		тивній формі. Примітка. Чинним українським законодавством не передбачені.
.002	внешние признаки документа <i>зовнішні ознаки документа</i> external features of document	Сукупність ознак, яка містить спосіб фіксування інформації, носій, фізико-хімічний стан, форму й розмір документа, елементи його правового, ділового, художнього оформлення та нанесення знаків письма. ДСТУ 2732-94.
.003	идентичные признаки <i>ідентичні ознаки</i> identical features	Ознаки, що збігаються за виконуваними функціями й за формою їх виконання. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 15.2.3 м.
.004	отличительные признаки <i>відрізнявальні ознаки</i> characteristic features, distinctions	Ознаки, що відрізняють об'єкт, що заявляється, від раніше відомого подібного об'єкта, тобто такі ознаки, які відсутні в прототипі. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 15.2.4 м.
.005	подобные признаки <i>подібні ознаки</i> similar features	Ознаки, що ідентичні чи еквівалентні одна одній. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 15.2.2. м.
.006	признак продукции <i>ознака продукції</i> feature of products	Якісна або кількісна характеристика будь-яких властивостей чи станів продукції. ДСТУ 2925-94.
.007	существенные признаки изобретения <i>суттєві ознаки винаходу</i> essential feature of the inventions, critical limitations of the inventions	Ознаки об'єкта винаходу (корисної моделі), які впливають на технічний результат, якого можна досягти, тобто перебувають у причинно-наслідковому зв'язку із зазначеним результатом. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.2.4.
.008	эквивалентные признаки <i>еквівалентні ознаки</i> equivalent features	Ознаки, що збігаються за виконуваною функцією та за досягнутим результатом. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 15.2.3. Примітка. Визначаючи ознаки, звертають увагу на їх взаємозамінність, тобто ознаки, що виконують однакові функції, можуть

		розрізнятися за формою виконання (за конструкцією, технологією, матеріалом).
П.070.000	признание визнання [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]	1. Схвалення чого-небудь, загальна позитивна оцінка, позитивне ставлення з боку кого-небудь. 2. Дія, унаслідок якої що-небудь вважається чинним, законним, дійсним, таким, що має право на існування, тощо.
.001	признание предложения рационализатор- ским и принятие его к использованию визнання пропозиції раціоналізатор- ською та прийняття її до використання	Рішення про визнання пропозиції раціоналізаторською, яке приймається керівником підприємства чи керівником відповідного підрозділу, на якого це покладено наказом по підприємству. Примітка. Для використання пропозиції здійснюються організаційно-технічні заходи, а саме: включення у відповідні плани, видання наказів чи розпоряджень про використання пропозиції, зміна у зв'язку з пропозицією нормативної й технічної документації тощо. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 23.
П.071.000	применение застосування [-ння, ор. -нням] use	Уживання чого-небудь з користю, користування чим-небудь.
.001	открытое применение изобретения відкрите застосування винаходу public use of the invention	Промислове застосування винаходу, що допускає ознайомлення з ним невизначеного кола осіб. Примітка. Протиставляється заявці та паплюжить новизну даного або тотожного винаходу.
.002	открытое применение полезной модели відкрите застосування корисної моделі public use of the utility model	Промислове застосування корисної моделі, що допускає ознайомлення з нею невизначеного кола осіб. Примітка. Протиставляється заявці та паплюжить новизну даної або тотожної корисної моделі.

.003	открытое применение промышленного образца <i>відкрите застосування промислового зразка</i> public use of the industrial design	Промислове застосування промислового зразка, що допускає ознайомлення з ним невизначеного кола осіб. Примітка. Протиставляється заявці та паплюжить новизну даного або тотожного промислового зразка.
.004	применение известного объекта по новому назначению <i>застосування відомого об'єкта за новим призначенням</i> use of known object for new purpose	Застосування відомого об'єкта для виконання ним функцій, для яких він не призначений і які не впливають з очевидністю з відомого призначення, властивостей та (чи) функцій відомого об'єкта.
.005	применение норм права <i>застосування норм права</i> administration of justice	Організаційна-правова діяльність, результатом якої є підтвердження, зміна, установлення чи скасування взаємних юридичних прав та юридичних обов'язків у конкретній життєвій ситуації.
П.072.000	применимость <i>придатність</i> [-ності, д. і м. -ністю, ор. -ністю] applicability, practicability	Здатність виконувати певну роботу.
.001	промышленная применимость <i>промислова придатність</i> exploitability, industrial practicability	Законодавчо встановлена умова патентоспроможності винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Примітка. Винахід, корисна модель, промисловий зразок є промислово придатними якщо їх може бути використано в промисловості або в іншій сфері діяльності. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6 м. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 6 м.

П.073.000	принуждение <i>примус</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові] coercion	Метод державного керування, який застосовується для підтримання суспільної дисципліни, забезпечення й охорони законності, для спрямування окремих осіб і колективів на додержання встановлених у цьому суспільстві норм.
П.074.000	принцип <i>принцип</i> [-пу, д. -пові/-пу, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів] principle, fundamental	[< лат. <i>principium</i> — <i>начало, основа</i>] 1. Основне початкове положення якої-небудь науки, теорії. 2. Переконавання, норми, правила, якими керується хто-небудь у житті, поведінці. 3. Основні особливості будови якого-небудь механізму, приладу, споруди.
.001	основные принципы информационных отношений <i>основні принципи інформаційних відносин</i>	Гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації та свобода її обміну; об'єктивність, вірогідність інформації; повнота і точність інформації; законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Закон України "Про інформацію", ст. 4.
.002	основные принципы рекламной деятельности <i>основні принципи рекламної діяльності</i> basic principles of advertising activities	Законність, точність, достовірність, використання державної й інших мов відповідно до законодавства України, використання форм і засобів, що не наносять споживачеві реклами моральної, фізичної або психічної шкоди. Закон України "Про рекламу", ст. 7 м.
П.075.000	принципал <i>принципал</i> [-ла, ор. -лом; мн. -ли, -лів] principal	[< лат. <i>principalis</i> — <i>перший, головний</i>] 1. Особа, від імені якої діє агент, представник. 2. Основний, головний боржник у зобов'язанні.
П.076.000	принятие <i>прийняття</i> [-тя, ор. -тям] acceptance, admission, taking up,	

	adoption	
.001	принятие наследства <i>прийняття спадщини</i>	Дії, спрямовані на набуття майна, що переходить особі, яка є спадкоємцем за законом або за заповітом (вступ у володіння майном, подання заяв до нотаріальної контори про прийняття спадщини тощо). Примітка. Такі дії мають бути вчинені протягом 6 місяців з дня відкриття спадщини. "Цивільний кодекс", ст. 549 м.
П.077.000	приоритет <i>пріоритет</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] priority	[нім. <i>Priorität</i> < лат. <i>prior</i> — перший] 1. Першість у якому-небудь відкритті, винаході та ін. 2. Переважне право, значення чого-небудь. 3. В обчислювальній техніці — число, що приписується завданню, процесу або операції та характеризує черговість його (її) виконання або надання йому (їй) якого-небудь ресурсу системи.
.001	выставочный приоритет <i>виставочний пріоритет</i> exhibition priority	Пріоритет промислового зразка або знака для товарів і послуг, передбачений для заявників із країн — учасниць Паризької конвенції з охорони промислової власності та встановлюваний на вимогу заявника й подання ним відповідного документа з дати розміщення експонату на офіційній або офіційно визнаній міжнародній виставці. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 13 м. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 9 м.
.002	конвенционный приоритет <i>конвенційний пріоритет</i> convention priority	Пільгове правило, установлене на засадах взаємності для всіх країн учасниць Паризької конвенції, яке полягає в тому, що заявка на винахід (корисну модель), подана спочатку в одній з країн-учасниць, користується пріоритетом перед усіма іншими аналогічними

		заявками в інших країнах-учасниках протягом 12 місяців з дня реєстрації в першій країні. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 14 м.
.003	пріоритет знака для товарів и услуг <i>пріоритет знака для товарів і послуг</i> trademark priority	Переважне право заявника відносно до будь-якої особи, яка пізніше зробить заявку про реєстрацію тотожного знака або допускає заміну схожого знака для товарів і послуг того самого виду. Примітка. Пріоритет на знак для товарів і послуг установлюється в різних країнах неоднаково: у більшості країн (у тому числі й у Україні) — з моменту подання заявки, а в ряді країн — з моменту попереднього використання.
.004	пріоритет изобретения <i>пріоритет винаходу</i> invention priority	Переважне право заявника відносно тотожних винаходів інших осіб, які пізніше подадуть у патентне відомство заявки на видачу охоронного документа. Примітка 1. З дати подання належним чином оформленої заявки на патент заявник або його правонаступник одержує право пріоритету (першості) для свого винаходу. З цієї дати він має першість відносно будь-якого заявленого пізніше тотожного винаходу. Примітка 2. Пріоритет може відноситись як до винаходу в цілому, так і до його окремих частин (ознак), що містяться в пунктах домагання (формули винаходу).
.005	пріоритет полезной модели <i>пріоритет корисної моделі</i> utility model priority	Переважне право заявника відносно тотожних корисних моделей інших осіб, які пізніше подадуть у патентне відомство заявки на видачу охоронного документа. Примітка 1. З дати подання належним чином оформленої заявки на патент заявник або його правонаступник одержує право пріоритету (першості) для своєї корисної моделі. З цієї дати він має першість відносно будь-якої заявленої пізніше тотожної корисної моделі. Примітка 2. Пріоритет може відноситись як до корисної моделі в цілому, так і до її

		окремих частин (ознак), що містяться в пунктах домагання (формули корисної моделі).
.006	приоритет промислового образца <i>приоритет промислового зразка</i> industrial design priority	Переважне право заявника відносно тотожних промислових зразків інших осіб, які пізніше подадуть у патентне відомство заявки на видачу охоронного документа. Примітка. З дати подання належним чином оформленої заявки на патент заявник або його правонаступник одержує право пріоритету (першості) для свого промислового зразка. З цієї дати він має першість відносно будь-якого заявленого пізніше тотожного промислового зразка.
.007	частичный приоритет <i>частковий пріоритет</i> partial priority	Пріоритет, що встановлюється в США для окремих частин (пунктів) формули заявки на винахід; виникає у випадку, коли остання заявка містить дві або кілька попередніх заявок, поданих у різний час.
П.078.000	притязание домагання [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] assertion, claim	1. Прагнення отримати щось. 2. Заява про свої права на що-небудь.
.001	патентные притязания <i>патентні домагання</i> patent claims, claims for a patent	У патентному законодавстві деяких країн — завершальна частина опису заявки на винахід (корисну модель) з пунктами, на захист суті яких претендує заявник. Примітка. Коли домагання вже прийняті експертизою, то вони називаються патентною формулою.
П.079.000	проверка перевірка [-рки, д. і м. -рці, ор. -ркою; мн. -рки, -рок] check, test, examination, verification	1. Процес пересвідчення в правильності чого-небудь. 2. Обстеження з метою нагляду, контролю. 3. Підтвердження за допомогою експертизи та подання об'єктивного доказу виконання встановлених вимог. Примітка 1. Під час проектування та розроблення перевірка означає процес проведення експертизи результатів цієї діяльності для визначення її відповідності вхідним вимогам.

		Примітка 2. Термін "перевірено" застосовують для позначення відповідного статусу. ДСТУ 3230-95m.
.001	опытная проверка предложения дослідна перевірка пропозиції operational verification of proposal	Перевірка пропозиції, що проводиться підприємством, на яке вона подана, згідно з рішенням, прийнятим щодо пропозиції. Примітка. Після дослідної перевірки керівником підприємства чи керівником відповідного підрозділу приймається рішення визнати пропозицію раціоналізаторською чи відхилити її. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 23 m.
.002	проверка новизны перевірка новизни verification of novelty	Перевірка, яку здійснюють шляхом порівняння сукупності ознак об'єкта, що заявляється, з сукупністю ознак найближчого аналога (прототипу). Примітка. При цьому виявляють подібні ознаки. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 15.2.3 m.
.003	проверка соответствия перевірка відповідності verification of conformity	Підтвердження відповідності продукції, процесу чи послуги заданим вимогам, яке одержують шляхом вивчення доказів. ДСТУ 2462-94.
П.080.000	прогнозирование прогнозування [-ння, ор. -нням] prediction, forecasting, prognostication	[< <i>gr. prognosis</i> — передбачення] 1. Науково обґрунтоване судження про можливі стани об'єкта в майбутньому або про альтернативні шляхи та терміни досягнення цих станів. ДСТУ 2226-93m. 2. Попередня стадія планування, яка містить передбачення подій в умовах невизначеності на підставі вивчення їх розвитку в минулому та створення моделі динаміки процесу. ДСТУ 2962-94m.
П.081.000	программа програма [-ми, ор. -мою;	[< <i>gr. programma</i> — публічне оголошення, розпорядження, указ] 1. Оголошення, припис, план наміченої

	мн. -ми, -м] program, routine	діяльності. 2. У системах оброблення інформації — мовна конструкція, що є впорядкованою послідовністю описів і команд, призначеною для оброблення даних. ДСТУ 2938-94m.
.001	государственные научные и научно-технические программы <i>державні наукові та науково-технічні програми</i> State scientific-and-technical programs	Основний засіб реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки й техніки шляхом концентрації науково-технічного потенціалу країни для розв'язання найважливіших природничих, технічних і гуманітарних проблем. Примітка. Державні наукові та науково-технічні програми поділяються на: - загальнодержавні (національні); - державні (міжвідомчі); - галузеві (багатогалузеві); - регіональні (територіальні). Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 36.
.002	компьютерная программа <i>комп'ютерна програма</i> computer program	Набір інструкцій у формі слів, цифр, кодів, схем, символів чи в будь-якій іншій формі, яку читає машина, і які приводять її в дію для досягнення певної мети або результату. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4.
.003	программа испытаний <i>програма випробувань</i> test program	Документ, обов'язковий для виконання, який установлює об'єкт та мету випробувань, види, послідовність та обсяг здійснюваних експериментів, порядок, умови, місце, терміни виконання випробувань, забезпечення та звітність за ними, а також відповідальність за забезпечення й проведення випробувань. ДСТУ 3021-95m.
.004	производственная программа <i>виробнича програма</i> manufacturing program, production program	Перелік продукції, яка виготовляється на даному підприємстві, із зазначенням обсягу випуску та реалізації з кожного найменування встановленої номенклатури на певний період часу. ДСТУ 2960-94.

П.082.000	прогресс <i>прогрес</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові] progress	<i>[лат. progressus — рух уперед, розвиток]</i> Поступальний розвиток по висхідній лінії, перехід від нижчого до вищого, досконалішого стану.
.001	научно-технический прогресс (НТП) <i>науково-технічний прогрес (НТП)</i> scientific-and-technological advance	Єдиний, взаємозумовлений, поетапний розвиток науки та техніки, спрямований на підвищення ефективності виробництва, досягнення певних соціально-економічних цілей за рахунок кращого використання господарських ресурсів та особливо людського фактора. Примітка. Перший етап розвитку НТП — зближення наукового та технічного прогресу — почався (XVI-XVIII ст.) з мануфактурного виробництва, потреб торгівлі, мореплавства, які зажадали теоретичних та експериментальних вирішень практичних завдань. Другий етап — розвиток машинного виробництва (кінець XVIII — початок XIX ст.) — характеризується тим, що наука та техніка взаємно стимулювали прискорення темпів розвитку один одного. Сучасний етап визначається науково-технічною революцією та охоплює поряд з промисловістю сільське господарство, транспорт, зв'язок, медицину, освіту, побут.
П.083.000	продавец <i>продавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців] seller, salesman	Юридична або фізична особа, яка продає товари або надає послуги.
П.084.000	продвижение просування [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] promotion, advancement, progression	1. Рух у певному напрямку. 2. Вживання заходів для втілення, реалізації чого-небудь.
.001	продвижение продукции <i>просування продукції</i> sales promotion, market promotion	Будь-яка форма повідомлень, використовуваних виробниками, продавцями, посередниками для інформування, переконання або нагадування покупцям про добротність продукції, послуг. ДСТУ 3294-95m.

		Примітка 1. Форми таких повідомлень: фірмові найменування, упаковка, вітрини магазинів, прямі поштові послання, різні оголошення. Примітка 2. Діяльність з просування включає рекламування, персональні продажі, стимулювання попиту, пабліситі, деякі види комерційної діяльності.
П.085.000	продукт <i>продукт</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] product	[< лат. <i>productus</i> — вироблений] 1. Речовий або інтелектуальний результат людської праці (предмет, наукове відкриття, ідея). 2. У переносному значенні — наслідок, результат певних умов, навколишнього середовища, породження чогось.
.001	информационный продукт <i>інформаційний продукт</i> information product	Документована інформація, яка підготовлена й призначена для задоволення потреб користувачів. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.
.002	продукт как объект изобретения <i>продукт як об'єкт винаходу</i> product as an object of the invention	Штучно створений матеріальний об'єкт. Примітка. Винахід полягає у створенні нових або вдосконаленні відомих пристрою, речовини, штаму мікроорганізму, культури клітин рослини й тварини.
П.086.000	продукция <i>продукція</i> [-ії, ор. -ією] production, products, output	[< лат. <i>productio</i> < <i>produco</i> — виробляю] Результат діяльності чи процесів. Примітка 1. Продукція може містити послуги, обладнання, перероблювані матеріали, програмне забезпечення чи їхні комбінації. Примітка 2. Продукція може бути матеріальною, наприклад, вузли чи перероблювані матеріали, або нематеріальною, наприклад, інформація чи поняття, або комбінацією з них. Примітка 3. Продукція може бути умисною, наприклад, пропозиція споживачеві, або неумисною, наприклад, забруднювач чи небажані наслідки. ДСТУ 3230-95.
.001	информационная продукция <i>інформаційна продукція</i>	Див. <u>П.085.001</u> інформаційний ПРОДУКТ. Закон України "Про Національну програму інформатизації",

	<i>продукція</i> information products	ст. 1 м.
.002	конкретная продукция <i>конкретна продукція</i> concrete products	Продукція, яка характеризується певними конструктивно-технологічними рішеннями, принципами дії, властивостями та конкретними значеннями показників її цільового (функційного) призначення. ДСТУ 3278-95м.
.003	новая продукция <i>нова продукція</i> product innovation	Конкретна виготовлювана продукція, яка на даний час відповідає найвищим науково й економічно обґрунтованим вимогам щодо рівня її якості та економічності. ДСТУ 3278-95.
.004	освоенная продукция <i>освоєна продукція</i> assimilated products	Продукція усталеного промислового виробництва. Примітка. Термін стосується конкретного виробника. Якщо виготовлення продукції передається іншому виробникові, то постає необхідність освоєння продукції стосовно особливостей останнього. ДСТУ 3278-95.
.005	продукция производственно-технического назначения <i>продукція виробничо-технічного призначення</i> manufactured products	Продукція, призначена для використання як засіб виробництва у виробничих процесах. ДСТУ 3278-95.
.006	стандартизованная продукция <i>стандартизована продукція</i> standardized production	Продукція, вимоги до якої визначено чинними стандартами. ДСТУ 3278-95м.
.007	стандартная продукция <i>стандартна продукція</i> standard products	Продукція, властивості якої повністю відповідають вимогам чинних стандартів. ДСТУ 3278-95м.
.008	устаревшая продукция <i>застаріла продукція</i>	Продукція, показники якості якої перестали відповідати вимогам чинних стандартів. ДСТУ 3278-95.

	obsolete products	
П.087.000	проект <i>проект</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] project, design	[< лат. <i>projectus</i> — кинутий вперед] 1. Технічна документація (креслення, розрахунки, програми, макети й т.ін.) нових створюваних об'єктів. 2. Стадія створення автоматизованої системи. 3. Результат проектування, що являє собою формалізований інформаційний об'єкт і є моделлю розроблюваного матеріального чи інформаційного об'єкта. ДСТУ 2941-94.
.001	технический проект <i>технічний проект</i> detail design	1. У системі конструкторської документації — стадія розроблення та створювана на ній конструкторська документація, яка містить остаточне технічне рішення й дає повне уявлення про будову розроблюваного виробу. ДСТУ 3321-96m. 2. Для автоматизованої системи — стадія створення системи та розроблювана на ній документація, що містить остаточні проектні рішення щодо системи та її частин, документи щодо комплектації системи, завдання на проектування суміжних частин проекту об'єкта автоматизації. ГОСТ 34.601-90m.
.002	эскизный проект <i>ескізний проект</i> preliminary design, draft design, conceptual design	1. У системі конструкторської документації — стадія розроблення та створювана на ній конструкторська документація, яка містить принципові конструктивні рішення й дає загальне уявлення про будову та принцип дії виробу, а також дані, що визначають його відповідальність призначенню. ДСТУ 3321-96m. 2. Для автоматизованої системи — стадія створення системи та розроблювана на ній документація, що містить попередні проектні рішення щодо системи та її частин. ГОСТ 34.601-90m.

П.088.000	произведение <i>твір</i> [твору, д. творові/твору, ор. твором, м. творі; мн. твори, творів] work	Продукт праці, творчості.
.001	аудиовизуальное произведение <i>аудіовізуальний твір</i> audiovisual work	Твір, який складається з набору пов'язаних між собою зображень, що створюють відчуття руху, із супровідним звучанням або без нього, який можна бачити, а за наявності супровідного звучання — чути. Примітка. До аудіовізуальних творів належать кінематографічні та інші твори, виражені засобами, аналогічними кінематографії, — такі як телевізійні та інші способи фіксації зображень із супровідним звучанням на магнітних плівках, платівках, дисках тощо. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4 м.
.002	производное произведение <i>похідний твір</i> derivate work	Продукт інтелектуальної творчості, що ґрунтується на іншому існуючому творі (переклад, адаптація, переробка тощо). Примітка. Оригінальність його полягає або у творчому переробленні твору, що існував раніше, або у творчому перекладанні його на іншу мову. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4 м.
.000	производитель рекламы <i>виробник реклами</i>	Фізична або юридична особа, що цілком або частково здійснює виробництво реклами. Закон України "Про рекламу", ст. 1 м.
П.090.000	производство <i>виробництво</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в] production, manufacture	Процес організації та здійснення виготовлення продукції. ДСТУ 3278-95.
.001	единичное производство <i>одиничне</i>	Тип виробництва, що характеризується невеликим обсягом випуску однакової продукції, повторне виготовлення якої,

	<i>виробництво</i> individual production	як правило, не передбачається. ДСТУ 2960-94.
.002	массовое производство <i>масове виробництво</i> quantity production, mass production	Тип виробництва, що характеризується випуском продукції постійної номенклатури у великих кількостях протягом тривалого періоду. ДСТУ 2960-94.
.003	опытное производство <i>дослідне виробництво</i> pilot-scale production, pilot production	Виробництво зразків, партій чи серій виробів для проведення дослідних робіт чи розроблення конструкторської та технологічної документації для усталеного виробництва. ДСТУ 2974-95.
.004	серийное производство <i>серійне виробництво</i> batch production, serial production, full-scale production, large-scale production, production manufacturing	Тип виробництва, що характеризується одночасним виготовленням на підприємстві обмеженої номенклатури однорідної продукції, випуск якої періодично повторюється протягом тривалого періоду. ДСТУ 2960-94.
.005	установившееся производство <i>усталене виробництво</i> stable production	Вироблення заданого обсягу продукції в певний термін за остаточно відпрацьованою конструкторською та технологічною документацією. ДСТУ 2960-94m.
П.091.000	пролонгация <i>продовгація</i> [-ії, ор. -ією] prolongation	<i>[фр. prolongation < лат. prolongo — продовжую]</i> Збільшення терміну дії договору, угоди, позики, векселя, повноважень різного роду.
П.092.000	проникновение <i>проникнення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] penetration	1. Просочування, потрапляння куди-небудь якоїсь речовини. 2. Розповсюдження, поширення, набуття широкого застосування, здобуття загального визнання.
.001	проникновение на рынок <i>проникнення на ринок</i>	Процес збільшення обсягу продажу продукції, яка вже є на існуючих ринках, завдяки активнішій маркетинговій діяльності. ДСТУ 3294-95m.

	market penetration	
П.093.000	проступок <i>проступок</i> [-пку, ор. -пком; мн. -пки, -пків] offence, delinquency, misconduct	Вчинок, що порушує які-небудь норми, правила поведінки, загальноприйнятий порядок; провина.
.001	административный проступок <i>адміністративний проступок</i> administrative offence	Див. П.050.001 адміністративне ПРАВОПОРУШЕННЯ.
П.094.000	противоправность <i>протиправність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] illegality	Властивість діяння (дії або бездіяльності), яка полягає у формальному порушенні ним конкретної юридичної норми або декількох норм.
П.095.000	прототип <i>прототип</i> [-пу, д. -пові/-пу, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів] prototype	[< гр. <i>prototypon</i> — прообраз] Той (те), хто (що) є попередником, взірцем когось або чогось.
.001	прототип изобретения <i>прототип винаходу</i> prototype of the invention	Найближче до винаходу за технічною суттю та досягнутим результатом відоме технічне рішення того самого або близького призначення.
.002	прототип полезной модели <i>прототип корисної моделі</i> prototype of the utility model	Найближче до корисної моделі за технічною суттю та досягнутим результатом відоме технічне рішення того самого або близького призначення.
П.096.000	профессор <i>професор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] professor	[лат. <i>professor</i> — викладач, учитель] Учене звання, установлене в Україні та деяких інших країнах, а також особа, яка має це звання. Примітка 1. В Україні присвоюється докторам наук, які ведуть науково-педагогічну діяльність, Міністерством освіти України на підставі рішень учених рад вищих навчальних закладів або наукових установ.

		Примітка 2. Присвоєння вченого звання професора засвідчується атестатом державного зразка. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань" , пп. 34, 37, 39 м.
П.097.000	процедура <i>процедура</i> [ри, ор. -рою; мн. -ри, -р] procedure	[фр. <i>procedure</i> < лат. <i>procedo</i> — просуююсь, проходжу] 1. Офіційно встановлений порядок дій у процесі обслуговування, ведення якої-небудь справи, процесу. 2. У програмуванні — блок, з формальними параметрами або без них, виконання якого відбувається після приведення його в стан готовності до виконання. ДСТУ 2872-94м.
.001	патентная процедура <i>патентна процедура</i> patent procedure	Експертиза заявок, пов'язаних з патентуванням об'єктів, процедура з розгляду протестів проти видачі охоронних документів тощо.
П.098.000	процесс <i>процес</i> [су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сів] process	[< лат. <i>processus</i> — проходження, просування вперед] 1. Послідовність подій, яка визначається об'єктом або явищем та виконується в заданих умовах. 2. Послідовна зміна явищ, станів, стадій розвитку тощо. 3. Сукупність послідовних дій для досягнення якого-небудь результату. 4. Сукупність взаємозв'язаних ресурсів і діяльності, яка перетворює вхідні елементи у вихідні. Примітка. До ресурсів можуть належати: персонал, засоби обслуговування, обладнання, технологія та методологія. ДСТУ 3230-95. 5. В юриспруденції — діяльність щодо розгляду судових справ.
.001	гражданский процесс <i>цивільний процес</i> civil procedure	Процесуальна діяльність суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин: судів — з розгляду цивільної справи, перевіряння законності та обґрунтова-

		ності рішення, винесеного щодо справи рішення; органу судового виконання — з примусової реалізації судового рішення; осіб, які беруть участь у справі, — із захисту своїх майнових і особистих немайнових прав, державних і суспільних інтересів; інших учасників процесу — із сприяння суду, органу судового виконання й особам, які беруть участь у справі, у здійсненні покладених на них процесуальних функцій.
.002	групповой технологический процесс <i>груповий технологічний процес</i> group manufacturing process	Технологічний процес виготовлення групи виробів з різними конструктивними, але загальними технологічними ознаками. ДСТУ 2391-94.
.003	единичный технологический процесс <i>одиничний технологічний процес</i> unit manufacturing process	Технологічний процес виготовлення чи ремонту виробу одного найменування, типорозміру та виконання, незалежно від типу виробництва. ДСТУ 2391-94.
.004	технологический процесс (ТП) <i>технологічний процес (ТП)</i> manufacturing process	Частина виробничого процесу, яка складається з дій, спрямованих на зміну та (чи) визначення стану предмета праці. Примітка. До предметів праці належать заготовки та вироби. ДСТУ 2391-94m.
.005	типовой технологический процесс <i>типовий технологічний процес</i> standard manufacturing process	Технологічний процес виготовлення групи виробів із загальними конструктивними та технологічними ознаками. ДСТУ 2391-94.
П.099.000	псевдоним <i>псевдонім</i> [-ма, д. -мові/-му,	<i>[гр. pseudonymos — несправжньо іменований]</i> Вигадане ім'я, яке іноді приймають

	ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів] pseudonym	автори.
П.100.000	публікація публікація [-іі, ор. -ією; мн. -іі, -іій] publication	[< лат. <i>publico</i> — оголошую всенародно] 1. Видання, друкування чого-небудь. 2. Те, що видано, надруковано.
.001	публікація о видаче патента публікація про видачу патенту publication of grant	Публікація в офіційному бюлетені Держпатенту визначених ним відомос- тей про видачу патенту. Примітка. Згідно зі статтею 19 Закону "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" та статтею 16 Закону "Про охорону прав на промислові зразки" після цієї публікації будь-яка особа має право ознайомитись з матеріалами заявки.
.002	публікація о видаче свиде- тельства на знак для товаров и услуг публікація про вида- чу свідоцтва на знак для товарів і послуг publication of trademark	Публікація в офіційному бюлетені Держпатенту визначених ним відомос- тей про видачу свідоцтва. Примітка. Згідно зі статтею 12 Закону "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" після цієї публікації будь-яка особа має право ознайомитись з матеріалами заявки.
.003	публікація описания к патенту публікація опису до патенту publication of the patent specification	Офіційна публікація опису до патенту на винахід (корисну модель), що міс- тить формулу та опис винаходу (кори- сної моделі), а також креслення, на які є посилання в описі винаходу (корисної моделі). Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 19.
П.101.000	пункт пункт [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів] station, point, clause	[нім. <i>Punkt</i> < лат. <i>punctum</i> — крапка] 1. Місце, приміщення, призначене для розташування робочого місця чергово- го персоналу, апаратури керування, контролю. 2. Установа, підприємство, що обслу- говує певний район, ділянку. 3. Окремий підрозділ, частина докуме-

		нту. 4. В економіці — міра, якою вимірюються коливання ціни, курсу цінних паперів і валют. Примітка. На фондовій біржі США один пункт дорівнює одному долару, на ринку облігацій один пункт — одному проценту. 5. У системах телекомунікацій — місце призначення, адресат. 6. Місце в просторі, що характеризується певними ознаками (географічним положенням, природними умовами тощо).
.001	зависимый пункт формулы <i>залежний пункт формули</i> dependent claim, subordinate claim, secondary claim	Пункт багатоланцюгової формули винаходу (корисної моделі), що включає суттєві ознаки, які уточнюють сукупність ознак, зазначену в незалежному пункті формули, у тому числі шляхом розвитку чи уточнення окремих ознак цієї сукупності, та необхідні лише в окремих випадках, у конкретних формах виконання винаходу (корисної моделі), або при особливих умовах його (її) використання. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.5 т. Примітка. Не має самостійного правового значення.
.002	независимый пункт формулы <i>незалежний пункт формули</i> independent claim	Пункт багатоланцюгової формули винаходу (корисної моделі), який включає всі суттєві ознаки об'єкта, кожна з яких необхідна в усіх випадках виконання чи використання винаходу (корисної моделі), а всі разом узяті достатні для одержання технічного результату, що виявляється в усіх випадках, на які поширюється обсяг правової охорони, що запрошується. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.4 т. Примітка. Має самостійне правове значення.

Р

P.001.000	работа <i>робота</i> [-боти, ор. -ботою; мн. -боти, -бiт] job, work, operation	1. Процес, дія, функціонування. 2. Процес передавання енергії та (чи) її перетворення з однієї форми в іншу, не пов'язану з перенесенням теплоти або речовини. 3. Фізична величина, що характеризує цей процес (одиниця в СІ — джоуль, Дж).
.001	инженерно-изыскательские работы <i>інженерно-розвідувальні роботи</i> survey work	Див. <u>И.008.000</u> РОЗВІДУВАННЯ.
.002	научная работа <i>наукова робота</i> study	Дослідження з метою одержання наукового результату. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.003	научно-исследовательская работа по созданию продукции (НИР) <i>науково-дослідна робота зі створення продукції (НДР)</i> research work on production creation	Сукупність робіт, які виконують з метою пошуку перспективних принципів та шляхів створення нової чи модернізації виготовлюваної продукції. ДСТУ 3278-95m.
.004	опытно-конструкторская работа (ОКР) <i>дослідно-конструкторська робота (ДКР)</i> development work, experimental-design work	Сукупність робіт зі створення конструкторської та технологічної документації, з виготовлення та випробування дослідного або головного зразка продукції. ДСТУ 3278-95m.

.005	опытно-технологическая работа (ОТР) <i>дослідно-технологічна робота (ДТР)</i> experimental-technological work	Сукупність робіт зі створення нових речовин, матеріалів та (чи) технологічних процесів. ДСТУ 3278-95m.
.006	патентно-лицензионная работа <i>патентно-ліцензійна робота</i> patent-licensing activities	Цілеспрямована діяльність зі стимулювання створення й опанування принципово нових об'єктів техніки з урахуванням останніх досягнень винахідницької думки, а також із захисту інтересів окремих осіб та держави в галузі інтелектуальної власності. Примітка. За своїм характером патентно-ліцензійна робота є невід'ємною частиною науково-дослідних робіт.
P.002.000	работник <i>працівник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] worker, work-hand, workman, employee	Член якогось виробничого колективу, особа, яка бере участь у певному трудовому процесі, працює за певним фахом.
.001	инженерно-технические работники (ИТР) <i>інженерно-технічні працівники (ІТП)</i> white-collar workers	Працівники, що організують та керують виробничим процесом на підприємстві. Примітка. Підставою для віднесення до ІТП є не освіта, а обіймана посада. Тобто до ІТП відносяться всі працівники, що обіймають посади інженера або техника тощо, незалежно від того, мають вони вищу (середню спеціальну) освіту чи є практиками.
.002	научно-педагогический работник <i>науково-педагогічний працівник</i>	Учений, який за основним місцем роботи займається професійно педагогічною та науковою або науково-технічною діяльністю у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1 m.
.003	научный работник <i>науковий працівник</i> research worker	Учений, який за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно займа-

		ється науковою, науково-технічною, науково-організаційною або науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію, підтверджену результатами атестації, незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1 м.
P.003.000	работодатель <i>роботодавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців] employer	Власник майна підприємства чи його представник, наділений правом прийняття на роботу та звільнення з роботи відповідно до законодавства. ДСТУ 3138-95м.
P.004.000	равноправие <i>рівноправність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] equality of rights, possession of equal rights	Конституційний принцип, за яким усі однойменні суб'єкти права, насамперед громадяни, мають рівні юридичні права незважаючи на вік, стать, расову приналежність, національність, політичні та релігійні переконання, соціальний, майновий стан і т.ін. Примітка. Існує дві форми рівності. По-перше, всі є рівними перед законом, а по-друге, закон є єдиним для всіх громадян.
P.005.000	разбирательство <i>розгляд</i> [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] hearing	Розбирання, обговорення справи (переважно судове).
.001	судебное разбирательство дела <i>судовий розгляд</i> <i>справи</i> hearing, court examination	Центральна стадія кримінального та цивільного судочинства, під час якої суд розглядає та вирішує справи по суті, ухвалює вироки чи судові рішення.
P.006.000	размер <i>розмір</i> [-ру, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів] size, magnitude,	1. Кількісна оцінка. 2. Лінійна величина. 3. У системах оброблення інформації — довжина (у бітах, у байтах і т.ін.) слова, програми, елемента даних і т.ін.

	dimension	
.001	габаритный размер <i>габаритний розмір</i> overall dimension	Виконавчий чи довідковий розмір, який визначає граничні зовнішні (чи внутрішні) обриси виробу. ДСТУ 3321-96.
.002	исполнительный размер <i>виконавчий розмір</i>	Розмір, необхідний для виготовлення виробу. ДСТУ 3321-96.
.003	линейный размер <i>лінійний розмір</i> linear dimension	Розмір виробу, поданий у лінійних одиницях виміру. Примітка. Лінійний розмір на кресленні подають у міліметрах, без позначення одиниці виміру. ДСТУ 3321-96.
.004	присоединительный размер <i>приєднувальний розмір</i>	Виконавчий чи довідковий розмір, що визначає координати елементів виробу, за допомогою яких його приєднують до іншого виробу. ДСТУ 3321-96m.
.005	справочный размер <i>довідковий розмір</i> reference dimension	Розмір, який не потребує виконання за даним кресленням і який подають для зручності користування даним кресленням. ДСТУ 3321-96.
.006	угловой размер <i>кутовий розмір</i> angular dimension	Розмір виробу, поданий у кутових одиницях виміру. Примітка. Кутовий розмір на кресленнях подають у градусах, мінутах і секундах з позначенням одиниць виміру. ДСТУ 3321-96.
.007	установочный размер <i>установчий розмір</i> mounting dimension	Виконавчий чи довідковий розмір, що визначає величину елементів, відповідно до яких даний виріб установлюють в іншому виробі або на місці монтажу. ДСТУ 3321-96m.
P.007.000	разработка <i>розробка</i> [-бки, д. і м. -бці, ор. -бкою; мн. -бки, -бок] work	Результат процесу розроблення.

	<i>розроблення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] elaboration, engineering, working	Процес створення зразків та (чи) технічної документації, необхідних для організації промислового виробництва.
.001	научно-исследовательская разработка <i>науково-дослідне розроблення</i> research engineering	Частина підготовки виробництва, що полягає в проведенні прикладних досліджень, пов'язаних з удосконаленням продукції, техніки, технології, складу застосовуваних матеріалів, організації виробництва, праці та керування. ДСТУ 2960-94.
.002	разработка продукции <i>розроблення продукції</i> elaboration of products, product development	Стадія життєвого циклу продукції, яка полягає в зміні стану продукції — від формулювання вимог технічного завдання щодо виконання ДКР (НДР) на створення (модернізацію) продукції до втілення їх у нових (модернізованих) дослідних зразках, у нових (модифікованих) матеріалах. Примітка. У процесі виробництва продукції за ліцензією стадія розроблення продукції відсутня. ДСТУ 3278-95m.
P.008.000	разработчик <i>розробник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] designer, developer, development contractor	Фізична або юридична особа, яка розробляє продукцію. ДСТУ 3278-95m.
P.009.000	разрешение <i>дозвіл</i> [-волу, д. -воволі/-волу, ор. -волом, м. -волі/-воволі; мн. -воли, -волів] permission, permit	1. Зняття заборони. 2. Документ, що посвідчує право на проведення певних робіт. 3. У системах оброблення інформації — одержання права доступу до програм або даних.
	<i>розділення</i> resolution, resolving	Див. С.040.001 роздільна ЗДАТНІСТЬ.
.001	разрешение на производство продукции с	Письмовий дозвіл, виданий перед виготовленням продукції, на недотримання встановлених вимог для визна-

	отступлением дозвол на виробництво продукції з відхиленням production permit, deviation permit, sanction to production with retreats	ченої кількості продукції або на певний період. ДСТУ 3278-95.
.002	разрешение на смену утвержденных нормативов и технической документации дозвіл на зміну затверджених нормативів і технічної документації	Офіційний документ, який надає організація, яка затвердила відповідний норматив чи документацію. Примітка 1. Одержання дозволу в установленому порядку необхідно, якщо пропозиція пов'язана зі зміною затверджених нормативів і технічної документації. Примітка 2. Організація дає тільки дозвіл на зміну затверджених нормативів і технічної документації, зумовлених пропозицією, не вирішуючи при цьому правові питання, тобто про можливість визнання її раціоналізаторською. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 26 т.
P.010.000	раскрытие роzkpиttя [-тя, op. -тям] opening, uncovering, disclosure	Дія, яка робить щось видимим, доступним.
.001	раскрытие информации о полезной модели роzkpиttя інформації про корисну модель disclosure of the utility model	Розкриття винахідником або іншою особою таких відомостей про корисну модель, які дозволяють фахівцеві здійснити дану корисну модель. Примітка. На визнання корисної моделі патентоспроможною не впливає розкриття інформації про неї протягом 12 місяців до дати подання заявки або до дати пріоритету. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 7 т.
.002	раскрытие информации о промышленном	Розкриття винахідником або іншою особою таких відомостей про промисловий зразок, які дозволяють фахівцеві

	образце <i>розкриття</i> <i>інформації про</i> <i>промисловий зразок</i> disclosure of the industrial design	здійснити даний промисловий зразок. Примітка. На визнання промислового зразка патентоспроможним не впливає розкриття інформації про нього протягом 6 місяців до дати подання заявки або до дати пріоритету. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 6 м.
.003	раскрытие информации об изобретении <i>розкриття</i> <i>інформації про</i> <i>винахід</i> disclosure of the invention	Розкриття винахідником або іншою особою таких відомостей про винахід, які дозволяють фахівцеві здійснити даний винахід. Примітка. На визнання винаходу патентоспроможним не впливає розкриття інформації про нього протягом 12 місяців до дати подання заявки або до дати пріоритету. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6 т.
P.011.000	распространение розповсюдження [<i>-ння, ор. -нням</i>] dissemination	Роздавання, передавання, продаж тощо багатьом для придбання, ознайомлення.
	поширення [<i>-ння, ор. -нням</i>] expansion, propagation, distribution	1. Розширення сфери впливу, дії чогось. 2. Дія, яка робить щось доступним відомим для багатьох.
.001	избирательное распространение информации <i>вибіркове</i> <i>поширення</i> <i>інформації</i> selective dissemination of information	Систематичне поширення інформації про поточні надходження документів відповідно до постійно чинних інформаційних запитів (профілів) з обов'язковим зворотним зв'язком для корекції інформаційних запитів. ДСТУ 2392-94м.
.002	распространение информации <i>поширення</i> <i>інформації</i>	Розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації. Закон України "Про інформацію", ст. 14.
P.012.000	распространитель розповсюджувач [<i>-ча, ор. -чем,</i>	Особа, яка щось розповсюджує.

	м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] dealer, spreader	
.001	распространитель рекламы <i>розповсюджувач реклами</i> advertiser	Фізична або юридична особа, яка розповсюджує рекламу будь-якими рекламними засобами. Закон України "Про рекламу", ст. 1 м.
P.013.000	рассекречивание <i>розсекречування</i> [-ння, оп. -нням] declassification	[< укр. роз... + фр. secret] Дії, які роблять щось несекретним, тобто доступним для інших осіб.
.001	рассекречивание информации <i>розсекречування інформації</i> declassification of information	Скасування рішення про віднесення інформації до державної таємниці, яке оформлюється Державним комітетом України з питань державних секретів шляхом відповідних змін у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю, на підставі: а) висновку державного експерта з питань таємниць; б) закінчення терміну дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці; в) рішення суду. Закон України "Про державну таємницю", ст. 12.
P.014.000	расчет <i>розрахування</i> [-ння, оп. -нням] розрахунок [-нку, оп. -нком; мн. -нки, -нків] calculation, computation, design, reckoning, clearing-off	Процес підрахування показників, характеристик. 1. Сплачування грошей відповідно до зобов'язань. 2. Документ, укладений на підставі обчислення показників. 3. У системі конструкторської документації — текстовий конструкторський документ, який містить розрахунки параметрів та величин. ДСТУ 3321-96м.
P.015.000	ратификация <i>ратифікація</i> [-ії, оп. -ією] ratification	[< лат. ratificatio < ratus — затверджений + facio — роблю] Затвердження органами верховної державної влади міжнародного договору або угоди, укладеної повноважними представниками договірних сто-

		рін, що надає договорів юридичної сили. Примітка 1. Супроводжується обміном ратифікаційних грамот. ДСТУ 3293-95m. Примітка 2. Акт ратифікації означає, що норми міжнародного договору стають складовою частиною національного законодавства.
P.016.000	рационализатор <i>раціоналізатор</i> [-ра, д. -ру/-рові, ор. -ром; мн. -ру, -рів] innovator	Особа, яка постійно або епізодично займається раціоналізацією.
P.017.000	рационализация <i>раціоналізація</i> [-ії, ор. -ією] rationalization	[< <i>lat. rationalis</i> — розумний] Удосконалення методів якої-небудь роботи, що забезпечує підвищення продуктивності праці, поліпшення якості продукції й т.ін., виконане на основі впровадження нової інформації в практику.
P.018.000	реализация <i>реалізація</i> [-ії, ор. -ією] implementation, realization, off-load	[<i>фр. realisation</i> < <i>lat. realis</i> — суттєвий, дійсний] 1. Втілення опису або задуму у формі працездатного продукту, способу тощо. 2. Продаж вироблених або придбаних товарів і надання послуг, що супроводжується одержанням грошової виручки.
.001	реализация права <i>реалізація права</i> realization of law	Втілення права в практичних діях (діяннях) державних органів, посадових, юридичних та фізичних осіб. Примітка. Форми реалізації правових норм: дотримання, виконання, використання, застосування.
.002	реализация продукции <i>реалізація продукції</i> sales of products	Постачання продукції, яка оплачена покупцем або на яку є згода покупця щодо оплати в майбутньому доставленої йому продукції. ДСТУ 3278-95m.
P.019.000	революция <i>революція</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] revolution	[<i>фр. revolution</i> < <i>lat. revolutio</i> — розгортання, переворот] Докорінна зміна, різкий стрибкоподібний перехід від одного стану до іншого.
.001	научно-техническая	1. Докорінне, якісне перетворення продуктивних сил на підставі перетворення науки в провідний фактор розвитку суспільного

	революция (НТР) <i>науково-технічна революція (НТР)</i> revolution in technique	виробництва, безпосередню продуктивну силу. 2. Результат прискореного якісного та кількісного розвитку на певному етапі науки та техніки, що виявляється в опануванні принципово нових сил природи та веде до докорінного перетворення продуктивних сил суспільства.
P.020.000	регистрация <i>реєстрація</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -іій] registration	[< польс. <i>rejestr</i> < лат. <i>regesta</i> — списки, перелік] 1. Процедура, за допомогою якої будь-який орган показує відповідні характеристики продукції, процесу чи послуги, або особливості органу чи особи у відповідному загальнодоступному переліку. ДСТУ 2462-94. 2. Записування даних, характеристик, величин і т.ін. з метою обліку, надання юридичної сили, наукового спостереження.
.001	государственная регистрация <i>державна реєстрація</i> state registration	Записування в державних реєстрах відомостей про важливі документи, що мають юридичне значення. Примітка 1. У галузі інтелектуальної власності реєстрації підлягають: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, права на твори в галузі науки, літератури та мистецтва, права на комп'ютерні програми, бази даних і т.ін. Примітка 2. Під час реєстрації документів присвоюються порядкові номери реєстрового запису та видаються патент, свідоцтво, посвідчення, диплом. Примітка 3. Державна реєстрація є основою виникнення майнових та особистих немайнових прав.
.002	регистрация документов <i>реєстрація документів</i> documents registration	Фіксація факту створення або одержання документів шляхом присвоєння їм порядкових номерів та записування потрібних відомостей, які містяться в них. ДСТУ 2732-94.
.003	регистрация знака для товаров и	Законодавчо визначена процедура внесення відповідних відомостей про

	услуг <i>реєстрація знака</i> <i>для товарів і послуг</i> registration of the trademark	знак для товарів і послуг у Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 13.
.004	регистрация изобретения <i>реєстрація</i> <i>винаходу</i> registration of the invention	Законодавчо визначена процедура внесення відповідних відомостей про винахід у Державний реєстр патентів України на винаходи. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 20 м. <i>Примітка.</i> Будь-який запис у реєстрі має юридичну силу в патентних спорах.
.005	регистрация полезной модели <i>реєстрація корисної</i> <i>моделі</i> registration of the utility model	Законодавчо визначена процедура внесення відповідних відомостей про корисну модель у Державний реєстр патентів України на корисні моделі. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 20 м. <i>Примітка.</i> Будь-який запис у реєстрі має юридичну силу в патентних спорах.
.006	регистрация промышленного образца <i>реєстрація</i> <i>промислового</i> <i>зразка</i> registration of the industrial design	Законодавчо визначена процедура внесення відповідних відомостей про промисловий зразок у Державний реєстр патентів України на промислові зразки. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 17 м. <i>Примітка.</i> Будь-який запис у реєстрі має юридичну силу в патентних спорах.
P.021.000	регламент <i>регламент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] regulations, schedule	[польс. <i>reglament</i> < фр. <i>reglement</i> < лат. <i>regula</i> — правило] 1. Правила, що регулюють порядок будь-якої діяльності. 2. Документ, що має обов'язкову силу та містить законодавчі, розпорядчі або адміністративні норми, прийнятий і опублікований органом, наділеним необхідними повноваженнями в законодавчому порядку.
.001	регламент поиска <i>регламент пошуку</i> regulations of search	Документ, який містить такі дані, що регулюють пошук інформації для патентних досліджень, а саме: визначення об'єкта пошуку; зазначення

		мети пошуку інформації; визначення держав пошуку інформації; визначення класифікаційних індексів; визначення ретроспективності пошуку; вибір джерел інформації. Примітка. Його форма визначена додатком Б до ДСТУ 3575-97.
P.022.000	регламентация <i>регламентація</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -ій] regulation	<i>[фр. reglementation — установлення певних правил]</i> Установлення правил, що визначають порядок будь-якої діяльності.
.001	законодательная регламентация <i>законодавча регламентація</i> legal regulation	Установлення в законодавчих актах положень, правил, норм поведінки, що регулюють важливе, пріоритетне для держави коло суспільних відносин.
P.023.000	регулирование <i>регулювання</i> [-ння, ор. -нням] control, regulation, adjustment	<i>[< лат. regulo — упорядковую]</i> Загальна функція керування, що полягає в підтриманні необхідного співвідношення між різними елементами системи, забезпеченні наближення значень параметрів об'єкта керування до заданих значень, ліквідації можливих відхилень від планових завдань у процесі функціонування керованого об'єкта. ДСТУ 2960-94m.
.001	правовое регулирование <i>правове регулювання</i> legal regulation	Здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони й розвитку, а також вплив на поведінку та свідомість громадян шляхом проголошення їх прав та обов'язків, установлення певних дозволів та заборон, затвердження певних правових актів тощо.
P.024.000	реестр <i>реєстр</i> [-ру, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -ріє] list, register	<i>[польс. rejstr < лат. regesta — списки, перелік]</i> 1. Перелік, список, опис. 2. Книга, що містить реєстровий список та використовується для реєстрації документів, справ.

.001	Государственный реестр научных объектов, составляющих национальное достояние <i>Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання</i>	Офіційний документ, призначений для реєстрації унікальних наукових об'єктів: колекцій, інформаційних фондів, дослідних установок та обладнання, а також заповідників і дендропарків, наукових полігонів тощо, які мають виняткове значення для української та світової науки. Примітка 1. Порядок формування та ведення реєстру визначається Кабінетом Міністрів України. Примітка 2. Рішення про внесення об'єктів до реєстру приймає Кабінет Міністрів України за поданням Міністерства України в справах науки й технологій. Примітка 3. Фінансування заходів щодо утримання та збереження наукових об'єктів, які включені до реєстру, щорічно передбачається в Державному бюджеті України. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 14 п.
.002	Государственный реестр научных учреждений, которым предоставляется поддержка государства <i>Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави</i>	Офіційний документ, призначений для реєстрації наукових установ усіх форм власності, діяльність яких має важливе значення для науки, економіки та виробництва. Примітка 1. Наукові установи включаються до реєстру Міністерством України в справах науки й технологій за умови проходження державної атестації. Примітка 2. Наукові установи, включені до реєстру, виключаються з нього в разі недодержання ними вимог, передбачених законом. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 12 п.
.003	Государственный реестр патентов Украины на изобретения <i>Державний реєстр патентів України на винаходи</i> State register of the invention patents of	Офіційний документ, призначений для реєстрації патентів на винаходи, яким надається правова охорона в Україні, та всіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою книги й підлягає постійному зберіганню в Управлінні державних реєстрів Держпатенту України. "Положення про Державний реєстр патентів України"

	Ukraine	на винаходи та порядок видачі патентів", розділ 1 м.
.004	Государственный реестр патентов Украины на полезные модели <i>Державний реєстр патентів України на корисні моделі</i> State register of the utility model patents of Ukraine	Офіційний документ, призначений для реєстрації патентів на корисні моделі, яким надається правова охорона в Україні, та всіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою книги й підлягає постійному зберіганню в Управлінні державних реєстрів Держпатенту України. "Положення про Державний реєстр патентів України на корисні моделі та порядок видачі патентів", розділ 1 м.
.005	Государственный реестр патентов Украины на промышленные образцы <i>Державний реєстр патентів України на промислові зразки</i> State register of the industrial design patents of Ukraine	Офіційний документ, призначений для реєстрації патентів на промислові зразки, яким надається правова охорона в Україні, та всіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою книги й підлягає постійному зберіганню в Управлінні державних реєстрів Держпатенту України. "Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки та порядок видачі патентів", розділ 1 м.
.006	Государственный реестр представителей в делах интеллектуальной собственности <i>Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності</i> State register of the patent attorney	Офіційний документ, призначений для реєстрації осіб, які мають право займатися діяльністю патентного повіреного в Україні, та всіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою книги й підлягає постійному зберіганню в Управлінні державних реєстрів Держпатенту України. "Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)", п. 31 м.
.007	Государственный реестр свидетельств	Офіційний документ, призначений для внесення відповідних відомостей про знаки для товарів і послуг, яким нада-

	Украины на знаки для товаров и услуг <i>Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг</i> State register of the trademark certificate of Ukraine	ється правова охорона в Україні на підставі їх державної реєстрації в порядку, установленому законом, а також для внесення всіх змін щодо правового статусу знаків для товарів і послуг. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою книги й підлягає постійному зберіганню в Управлінні державних реєстрів Держпатенту України. "Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв", розділ 1 т.
.008	Государственный реестр свидетельств Украины на изобретения, составляющие государственную тайну <i>Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю</i> State register of the secret invention certificate of Ukraine	Офіційний документ, призначений для реєстрації технічних рішень, які визнані винаходами й віднесені відповідно до статті 6 Закону України "Про державну таємницю" до державної таємниці, а також усіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою режимно-секретного органу книги, має гриф "таємно" і зберігається відповідно до вимог Закону "Про державну таємницю". "Положення про Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", розділ 1 т.
.009	Государственный реестр свидетельств Украины на полезные модели, составляющие государственную тайну <i>Державний реєстр посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю</i> State register of the	Офіційний документ, призначений для реєстрації технічних рішень у галузі конструктивних виконань пристроїв, які визнані корисними моделями й віднесені відповідно до статті 6 Закону України "Про державну таємницю" до державної таємниці, а також усіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою режимно-секретного органу книги, має гриф "таємно" і зберігається відповідно до вимог Закону "Про державну таємницю". "Положення про Державний реєстр посвідчень України на корисні мо-

	secret utility model certificate of Ukraine	делі, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", розділ 1 м.
.010	Государственный реестр свидетельств Украины на промышленные образцы, составляющие государственную тайну <i>Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю</i> State register of the secret industrial design certificate of Ukraine	Офіційний документ, призначений для реєстрації художньо-конструкторських рішень, які визнані промисловими зразками й віднесені відповідно до статті 6 Закону України "Про державну таємницю" до державної таємниці, а також усіх змін щодо їх правового статусу. Примітка. Являє собою зброшуровані, пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою режимно-секретного органу книги, має гриф "таємно" і зберігається відповідно до вимог Закону "Про державну таємницю". "Положення про Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", розділ 1 м.
.011	Единый государственный реестр предприятий и организаций Украины (ЕГРПОУ) <i>Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України (ЄДРПОУ)</i>	Автоматизована система збирання, накопичення та оброблення даних про підприємства та організації всіх форм власності, а також їх відокремлені підрозділи (філіали, відділення, представництва тощо). "Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України", п. 1 м.
P.025.000	режим <i>режим</i> <i>[-му, д. -мові/-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів]</i> mode, duty, conditions, regime, treatment, routine	<i>[фр. regime < лат. regimen — правління]</i> 1. Система правил, заходів, необхідних для тієї чи іншої мети. 2. Умови діяльності, роботи, існування. 3. Сукупність параметрів, які характеризують функціонування об'єкта. 4. Стан системи, що визначається множиною різних процесів.

.001	национальный патентный режим <i>національний патентний режим</i> national patent treatment	Режим захисту інтелектуальної власності, суть якого полягає в тому, що країни, які беруть участь у Паризькій конвенції, не забезпечують своїм громадянам взаємної рівності в конкретних правах, а тільки зрівнюють іноземців у правах з місцевими громадянами. Примітка. Витікає з положень Паризької конвенції та розповсюджується на країни-учасниці цієї конвенції.
.002	национальный режим для продукции других стран <i>національний режим для продукції інших країн</i> national treatment	Режим, який застосовується до продукції, процесів чи послуг, вироблених в інших країнах і є не менш сприятливим, ніж режим, який застосовується щодо аналогічних продукції, процесів чи послуг національного виробництва в порівнянній ситуації. ДСТУ 2462-94m.
.003	национальный режим равного благоприятствования <i>національний режим однакового сприяння</i> national and equal treatment, national treatment of equal preference	Режим, який застосовується до продукції, процесів чи послуг, вироблених в інших країнах і є не менш сприятливим, ніж режим, який застосовується щодо аналогічних продукції, процесів чи послуг національного виробництва чи вироблених у будь-якій іншій країні в порівнянній ситуації. ДСТУ 2462-94m.
.004	режим доступа к информации <i>режим доступу до інформації</i>	Передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації. Примітка 1. За режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Примітка 2. Держава здійснює контроль за режимом доступу до інформації. Завдання контролю за режимом доступу до інформації полягає у забезпеченні додержання вимог законодавства про інформацію всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, недопущенні необґрунтованого віднесення відомостей до категорії інформації з обмеженим доступом. Державний контроль за додержанням

		встановленого режиму здійснюється спеціальними органами, які визначають Верховна Рада України і Кабінет Міністрів України. Закон України "Про інформацію", ст. 28 м.
.005	режим равного благоприятствования <i>режим однакового сприяння</i> equal treatment	Режим, який застосовується до продукції, процесів чи послуг, вироблених однією стороною і є не менш сприятливим, ніж режим, який застосовується щодо аналогічних продукції, процесів чи послуг, вироблених іншою стороною в порівнянній ситуації. ДСТУ 2462-94м.
.006	технологический режим <i>технологічний режим</i> condition, operating practices	Сукупність значень параметрів технологічного процесу в певному інтервалі часу. Примітка. До параметрів технологічного процесу належать, наприклад, швидкість різання, глибина різання, температура нагрівання чи охолодження тощо. ДСТУ 2391-94м.
P.026.000	резидент <i>резидент</i> [-та, д. -тові/-му, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ту, -тів] resident	[фр. <i>resident</i> < лат. <i>residens (residentis)</i> — той, що залишається на місці] 1. Фізична особа (громадянин України, громадянин іноземної держави, особа без громадянства), яка постійно проживає на території України, хоча може тимчасово перебувати за кордоном. 2. Юридична особа або суб'єкт підприємницької діяльності, що не має статус юридичної особи (філія, представництво тощо), з місцеперебуванням на території України, яка діє відповідно до законодавства України. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м. 3. Представник держави-метрополії в протектораті, який є фактичним правителем цього протекторату.
P.027.000	результат <i>результат</i> [-ту, д. -тові/-му, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ту, -тів]	1. Остаточний, кінцевий підсумок якого-небудь заняття, діяльності, розвитку тощо. 2. Показник чого-небудь, наприклад, майстерності.

	result, outcome	
.001	науково-прикладний результат <i>науково-прикладний результат</i> scientific-and-applied result	Нове конструктивне чи технологічне рішення, експериментальний зразок, закінчене випробування, розробка, яка впроваджена або може бути впроваджена в суспільну практику. Примітка. Науково-прикладний результат може бути у формі звіту, ескізного проекту, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, експериментального зразка тощо. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1 м.
.002	научный результат <i>науковий результат</i> scientific result	Нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографії, наукового відкриття тощо. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1 м.
.003	результат испытаний <i>результат випробувань</i> test result	Оцінка характеристик властивостей, установлення відповідностей об'єкта заданим вимогам за даними випробувань, результати аналізу якості функціонування об'єкта в процесі випробувань. ДСТУ 3021-95м.
P.028.000	реквизит <i>реквізит</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] requisite, essential elements, props	[< лат. <i>requisitum</i> — необхідне, потрібне < <i>requiro</i> — потребую] 1. У діловодстві — обов'язкові вихідні дані, установлені законом або відомчим положенням як елементи правильного оформлення офіційних документів. 2. У господарській діяльності — адресні дані, телефони, які одна з договірних сторін повідомляє іншій для підтримання зв'язку. 3. У системах оброблення інформації — логічно неподільний елемент документації, що описує певну власти-

		вість об'єкта, який відображається.
.001	реквизиты документа <i>реквізити документа</i> document property, requisites of document	Сукупність обов'язкових даних у документі, установлених чинними правилами або законами та без яких документ не має юридичної сили, не може бути підставою для юридичних дій, здійснення й обліку господарських операцій. ДСТУ 2962-94m.
P.029.000	реклама <i>реклама</i> [-ми, оп. -мою] advertising, advertisement	<i>[фр. reclame < лат. reclamo — вигукую, кличу]</i> 1. Спеціальна інформація про осіб або продукцію, що розповсюджується в будь-якій формі та будь-яким способом з метою прямого або опосередкованого одержання прибутку. Закон України "Про рекламу", ст. 1 м. 2. Комерційна пропаганда споживчих властивостей товарів і послуг з метою її продажу, яка містить вибірккову інформацію щодо кількості, переваг цієї продукції та формує певне уявлення споживача про продукцію (послуги), про виробника. ДСТУ 3294-95m.
.001	внешняя реклама <i>зовнішня реклама</i> outdoor advertisement	Реклама, що розміщується на окремих спеціальних конструкціях, щитах, екранах, розташована просто неба, на фасадах будинків та споруд. Закон України "Про рекламу", ст. 15 м.
.002	внутренняя реклама <i>внутрішня реклама</i> domestic advertisement	Реклама, що розміщена всередині будинків, приміщень, споруд тощо. Закон України "Про рекламу", ст. 16 м.
.003	недобросовестная реклама <i>недобросовісна реклама</i> unfair advertisement, unscrupulous advertisement	Реклама, яка внаслідок неточності, недостовірності, двозначності, перебільшення, умовчання, порушення вимог щодо часу, місця та способу розповсюдження та інших вимог, передбачених законодавством України, вводить або може ввести в оману споживачів реклами, завдати шкоди особам та державі. Примітка. Заборонена законом. Закон України "Про рекламу", ст. 10.
P.030.000	рекламация <i>рекламація</i>	<i>[< лат. reclamatio — несхвалення, протест]</i>

	<i>[-її, оп. -ією; мн. -її, -її]</i> unsatisfactory equipment claim, unsatisfactory equipment report, reclamation	Претензія, здійснена споживачем продукції чи послуг у письмовій формі в разі невиконання постачальником зобов'язань щодо якості та сортності продукції, яка ним постачається. ДСТУ 2960-94m.
P.031.000	рекламодатель рекламодавець <i>[-вця, оп. -вцем; мн. -вці, -вціє]</i> advertising account	<i>[< фр. reclame < лат. reclamo — вигукую, кличу + укр. ...давець]</i> Фізична або юридична особа, що є замовником реклами для її виробництва та (чи) розповсюдження. Закон України "Про рекламу", ст. 1 m.
P.032.000	релевантность релевантність <i>[-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю]</i> relevance	<i>[< англ. relevant — доречний, той, що відноситься до діла]</i> Характеристика ступеня відповідності змісту документа, знайденого в результаті інформаційного пошуку, змісту інформаційного запиту. ДСТУ 2392-94.
P.033.000	реновация реновація <i>[-її, оп. -ією; мн. -її, -її]</i> renovation	<i>[лат. renovatio]</i> Оновлення, поновлення.
.001	реновация основных фондов реновація основних фондів capital renewals, replacement of fixed assets, renovation of capital assets	Економічний процес заміни виробничих основних фондів, що вибувають унаслідок їх морального та фізичного зношування, новими.
P.034.000	рентабельность рентабельність <i>[-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю]</i> profitableness, profitability	<i>[нім. rentabel — прибутковий < Rente — рента < лат. reddita — повернена < reddo — повертаю]</i> Показник, що характеризує ступінь прибутковості або збитковості виробництва, фірми в цілому або окремих видів продукції за певний період. Примітка. Вираховується як прибуток, виражений у відсотках відносно капіталу, інвестованого в основні засоби та обігові кошти. ДСТУ 2962-94m.

P.035.000	рентинг <i>рентинг</i> [-гу, ор. -гом, м. -гу/-гові; мн. -гу, -гів] renting	[англ. renting < rent — наймати < лат. reddo — повертаю] Короткотермінова оренда (найчастіше до 6-ти місяців) машин та обладнання без права їх подальшого придбання орендаром. Примітка. Це відрізняє рентинг від лізингу.
P.036.000	ресурс <i>ресурс</i> [-су, д. -сові/-су, ор. -сом, м. -сі/-сові; мн. -си, -сіє] life, resource	[фр. ressources < лат. resurgo — підіймаюсь, виникаю знову] 1. Засоби, запаси, можливості, джерела будь-чого. 2. Див. P.036.004 технічний РЕСУРС. ДСТУ 2860-94.
.001	государственные ресурсы научно-технической информации <i>державні ресурси науково-технічної інформації</i> state resources of the scientific-and-technical information	Інформаційні ресурси науково-технічної інформації, що є власністю держави. Примітка. Їх розподіл між різними державними органами, службами, установами та порядок обміну може регулюватися на рівні загальнодержавних та відомчих рішень через уповноважені на те структури. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 10 т.
.002	информационные ресурсы научно-технической информации <i>інформаційні ресурси науково-технічної інформації</i> information resources of the scientific-and-technical information	Систематизоване зібрання науково-технічної літератури й документації (книги, брошури, періодичні видання, патентна документація, нормативно-технічна документація, промислові каталоги, конструкторська документація, звітна науково-технічна документація з науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, депоновані рукописи, переклади науково-технічної літератури й документації, зафіксовані на паперових чи інших носіях). Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.
.003	информационные ресурсы совместного пользования <i>інформаційні ресурси спільного</i>	Сукупність інформаційних ресурсів державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек, а також комерційних центрів, фірм, організацій, які займаються науково-технічною діяль-

	користування information resources of joint use	ністю та з власниками яких укладено договори про їх спільне використання. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1 м.
.004	технический ресурс технічний ресурс useful life	Сумарне напрацювання об'єкта від початку його експлуатації чи поновлення після ремонту до переходу в граничний стан. ДСТУ 2860-94м.
P.037.000	реферат реферат [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові; мн. -ти, -тіє] abridgment, abstract	[нім. Referat < лат. refero — доповідаю] Стисле викладення змісту документа або його частини, що містить основні фактичні відомості та висновки, які необхідні для початкового ознайомлення з документом та визначення доцільності звертання до нього. ГОСТ 7.0-84. Примітка. Реферат не повинний містити додаткову інтерпретацію або критичні зауваження.
.001	реферат описания изобретения реферат опису винаходу abridgment of the invention specification	Стислий виклад змісту опису винаходу, що містить характеристику галузі техніки, до якої належить винахід, об'єкта винаходу (з наведенням відмінностей від відомих рішень), його призначення та галузі використання. Примітка 1. У необхідних випадках супроводжується головним кресленням або хімічною формулою. Примітка 2. Згідно зі статтею 12 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" реферат складається лише для інформаційних цілей і не може братися до уваги з іншою метою, зокрема для тлумачення формули винаходу та визначення рівня техніки.
.002	реферат описания полезной модели реферат опису корисної моделі abridgment of the utility model specification	Стислий виклад змісту опису корисної моделі, що містить характеристику галузі техніки, до якої належить корисна модель, об'єкта корисної моделі (з наведенням відмінностей від відомих рішень), її призначення та галузі використання. Примітка 1. У необхідних випадках супроводжується головним кресленням або хімічною формулою.

		Примітка 2. Згідно зі статтею 12 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" реферат складається лише для інформаційних цілей і не може братися до уваги з іншою метою, зокрема для тлумачення формули корисної моделі та визначення рівня техніки.
P.038.000	решение <i>рішення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] decision, solution	Вибір одного варіанта із множини розглядуваних альтернативних варіантів.
.001	непатентоспособное техническое решение <i>непатентоспроможне технічне рішення</i> unpatentable proposal	Технічне рішення, на яке не може бути виданий патент, наприклад, через відсутність у нього хоча б однієї з умов патентоспроможності, прийнятих у даній країні.
.002	решение по заявке на выдачу патента <i>рішення щодо заявки на видачу патенту</i> official action of patent application	Юридичний документ, що містить висновки органу державної науково-технічної експертизи про відповідність або невідповідність заявленого об'єкта законодавчо встановленим вимогам до винаходу (корисної моделі, промислового зразка).
.003	решение по заявлению на рационализаторское предложение <i>рішення щодо заяви на раціоналізаторську пропозицію</i>	Рішення, яке приймається керівником підприємства, на яке заяву було подано, чи керівником відповідного підрозділу, на якого це покладено наказом по підприємству, а саме: визнання пропозиції раціоналізаторською й прийняття її до використання; проведення дослідної перевірки пропозиції; відхилення пропозиції. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 23 т.
.004	судебное решение <i>судове рішення</i> adjudication, court decision	Постанова суду першої інстанції, яка розв'язує по суті правовий спір, що виникає з цивільних, сімейних, трудових та інших правовідносин, або іншу справу, віднесену законом до компе-

		тенції суду.
.005	техническое решение <i>технічне рішення</i> engineering solution	Працездатна пропозиція в галузі техніки, за якою можливо на даний час чи в майбутньому створити технічний засіб, здатний виконувати певну функцію.
.006	тождественное решение <i>тотожне рішення</i> analogous solution	Рішення, що збігається за своєю технічною суттю та досяжним результатом із заявленим винаходом (корисною моделлю, промисловим зразком). Примітка. Якщо відомо тотожне рішення, заявлене рішення також вважається відомим, тобто таким, що не має новизни.
.007	художественно-конструкторское решение <i>художньо-конструкторське рішення</i> industrial design solution	Форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу й призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб.
.008	явно бесполезное решение <i>явно даремне рішення</i> obviously worthless solution	Технічне рішення, яке не відповідає на момент його розгляду основним, багаторазово перевіреним законам природи або створене за відсутності суспільної потреби.
P.039.000	рубрика <i>рубрика</i> [-ики, д. і м. -иці, ор. -икою; мн. -ики, -ик] heading	[лат. <i>rubrica</i> — заголовок закону < <i>ruber</i> — червоний] 1. Заголовок розділу (у книзі, документі, журналі, газеті тощо). 2. Розділ, графа.
.001	предметная рубрика <i>предметна рубрика</i> subject heading	Стисле формулювання предмета (факту, події, аспекту та ін.), який розглядається в документі. ГОСТ 7.0-84.
P.040.000	рубрикатор <i>рубрикатор</i> [-ра, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -ріє] rubricator	[< лат. <i>rubrica</i> — заголовок закону, < <i>ruber</i> — червоний] Друкований або рукописний документ, текстом якого є перелік рубрик якого-небудь видання.
P.041.000	руководитель <i>керівник</i> [-ка, ор. -ком,	1. Особа, яка керує чим-небудь. 2. Працівник, що очолює підприємство чи структурний підрозділ, має відпові-

	<i>м. -ку/-кові; мн. -ку, -ків]</i> manager, chief	дні права та відповідає за результати діяльності підпорядкованого йому колективу. ДСТУ 3138-95.
.001	научний руководитель <i>науковий керівник</i> research manager	Учений, як правило, з числа докторів наук, який призначається кожному аспіранту (здобувачу наукового ступеня кандидата наук) одночасно з його зарахуванням в аспірантуру (здобувачем) керівником вищого навчального закладу, наукової установи, організації, консультує аспіранта (здобувача) з наукової проблематики, контролює виконання ним затвердженого індивідуального плану та несе особисту відповідальність за якісне виконання дисертаційної роботи. Примітка. Кількість аспірантів, прикріплених до одного наукового керівника, визначається за його згодою керівником вищого навчального закладу, наукової установи, організації та не повинна одночасно перевищувати п'яти осіб (для доктора наук) та трьох осіб (для кандидата наук). "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів", п. 40 м.
P.042.000	руководство настанова <i>[-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в]</i> manual, instruction, guide, instruction book	Документ, що містить вказівки або поради діяти певним чином.
	керівництво <i>[-ва, ор. -вом]</i> guidance, direction, supervision	Напрямна діяльність керівника.
.001	руководство по эксплуатации <i>настанова з експлуатації</i> service instruction, maintenance manual, service manual,	Експлуатаційний документ, який містить настанови щодо правильного застосування й обслуговування виробу. ДСТУ 3321-96.

	operating manual	
P.043.000	рынок <i>ринок</i> [-нку, ор. -нком; мн. -нки, -нків] market	<i>[польс. гупек — базар]</i> 1. Сфера обміну, яка характеризується системою економічних відносин між виробниками та споживачами продукції та послуг у процесі їх реалізації. ДСТУ 3294-95m. Примітка 1. Специфічною формою визнання та врахування витрат суспільної праці товаровиробників на ринку є гроші. Примітка 2. Основні елементи ринкового механізму — ціна, попит і пропонування. 2. Місце роздрібно́ї та оптово́ї торгівлі. 3. У маркетингу — сукупність окремих сегментів споживачів, які диференціюють споживчий попит і формуються в результаті комплексної взаємодії економічних, демографічних, соціальних та психологічних факторів.
.001	информационный рынок <i>інформаційний ринок</i> information market	Система економічних, організаційних і правових відносин щодо продажу й купівлі інформаційних ресурсів, технологій, продукції та послуг. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.
С		
C.001.000	санкция <i>санкція</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] sanction, approval	<i>[< лат. sanctio — непорушна постанова]</i> 1. Примусовий захід, що застосовується до юридичних і фізичних осіб — порушників установленого порядку здійснення господарсько-фінансової діяльності та спричиняє для них визначені несприятливі наслідки. 2. Склада́ча части́на норми права, статті закону, договору, що конкретизує правові наслідки їх порушення. 3. Затвердження відповідним державним органом будь-якого акту, після чого він набуває чинності.

		<i>Примітка.</i> У значеннях 1 і 2 використовується множина — санкції.
.001	судебные санкции при нарушении прав владельца патента <i>судові санкції у випадку порушення прав власника патенту</i> legal sanctions in the case of patent infringement	Примусові заходи (штраф, конфіскація ввезених у країну товарів та інші види покарань на користь власника патенту), що застосовуються до порушників виключних прав власників патентів за рішенням суду тієї країни, в якій мало місце це порушення.
.002	экономические санкции <i>економічні санкції</i> economic sanction	Заходи, передбачені державним законодавством або господарським договором, проти порушення або невиконання встановлених умов (сплата неустойки, штрафу, пені тощо). <i>Примітка.</i> Економічні санкції передбачаються також і в міжнародних договорах, пов'язаних з економічними відносинами між державами.
C.002.000	сбор <i>збирання</i> [-ння, ор. -нням] collecting, gathering	1. Процес скупчування в одному місці чого-небудь (матеріалів, сировини, відходів). 2. Процес стягування грошей для чого-небудь.
	<i>збір</i> [збору, д. зборові/збору, ор. збором, м. зборі; мн. збори, зборів] fee, due, tax, duty	1. Обов'язковий платіж юридичної або фізичної особи за послуги, що надаються їй державними органами. <i>Примітка.</i> Сума збору зараховується в доходи бюджету або надходить у розпорядження організації, підприємства, установи, що надає послуги. 2. Гроші, що стягуються або збираються за що-небудь або на що-небудь.
.001	заявочный сбор <i>заявочний збір</i> application fee	Збір, що сплачується заявником патентному відомству за подання заявки на видачу охоронного документа (патенту, свідоцтва). <i>Примітка.</i> В Україні розмір заявочного збору визначається Кабінетом Міністрів України.
.002	патентный сбор <i>патентний збір</i>	Грошовий збір, що стягується патентним відомством за виконання ним фу-

	patent fee	нкцій, пов'язаних з патентуванням винаходів, корисних моделей, промислових зразків, а також з реєстрацією знаків для товарів і послуг, у порядку та розмірах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.
.003	сбор за государственную регистрацию прав автора на произведения науки, литературы и искусства <i>збір за державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва</i>	Грошовий збір, що стягується ДААСП за виконання ним функцій, пов'язаних із здійсненням державної реєстрації, у порядку та розмірах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.
C.003.000	сборник <i>збірник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] collector, collecting tank, collection	1. Книга, що містить у собі однорідні матеріали, твори, документи тощо. 2. Зведені до купи та розміщені в певному порядку якісь положення, правила, закони тощо. 3. Резервуар, в якому збирається якась рідина, газ, сміття, відходи.
.001	сборник научных трудов <i>збірник наукових праць</i> collection of scientific papers	Збірник, що вміщує дослідні матеріали наукових установ, навчальних закладів або товариств. ДСТУ 3017-95m.
C.004.000	свидетельство <i>свідцтво</i> [-ва, ор. -вом; мн. -ва, -в]; <i>посвідчення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] certificate, testimonial letter	Документ, що засвідчує юридичний факт, відомості про кого-небудь або що-небудь.
	<i>свідчення</i> [-ння, ор. -нням;	1. Факт, річ, обставина, що підтверджують що-небудь.

	мн. -ння, -нь] evidence	2. Повідомлення про щось, підтвердження чого-небудь очевидцем або обізнаною в певній сфері людиною. 3. В юриспруденції — давання показань на суді або на допиті, показання свідка.
.001	авторское свидетельство <i>авторське свідоцтво</i> author's certificate	Охоронний документ колишнього СРСР на винахід (промисловий зразок), створений у процесі роботи автора в державній або громадській організації, або за її завданням, або на кошти організації (включаючи заробітну плату), або з використанням устаткування. Примітка 1. Авторське свідоцтво видавалося на ім'я автора винаходу (промислового зразка) та засвідчувало відповідність технічного рішення критеріям винаходу (промислового зразка), авторство, пріоритет, а також виключне право держави на використання винаходу (промислового зразка). На відміну від патенту авторське свідоцтво не є товаром. Примітка 2. Як охоронний документ зберігає чинність в Україні. Примітка 3. Автори спільно з заявниками мають право подати клопотання про видачу патентів України згідно з інструкціями "Про порядок видачі патентів України на винаходи, що охороняються авторськими свідоцтвами СРСР" та "Про порядок видачі патентів України на промислові зразки, що охороняються авторськими свідоцтвами СРСР".
.002	свидетельство на знак для товаров и услуг <i>свідоцтво на знак для товарів і послуг</i> trademark certificate	Охоронний документ, що надає виключне право власникові документа на використання знака для товарів і послуг та розпорядження ним, а також на заборону використання знака для товарів і послуг іншими способами. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 16.
.003	свидетельство на изобретение <i>посвідчення на винахід</i> invention certificate	Охоронний документ, який видається Науково-дослідним центром патентної експертизи Держпатенту України після реєстрації винаходу в Державному реєстрі посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю.

		Примітка 1. Форма документа встановлена додатком до "Положення про Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень". Примітка 2. Посвідчення діє протягом терміну засекречування винаходу, але не довше терміну дії патенту на винахід, установленого законом. Примітка 3. Разом з посвідченням Держпатент України надсилає заявникові копію рішення про визначення державного органу, якому надається право приймати рішення щодо підприємств, установ, організацій, які матимуть доступ до винаходу, що становить державну таємницю. "Положення про Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", п. 3 м.
.004	свидетельство на полезную модель посвідчення на корисну модель utility model certificate	Охоронний документ, який видається Науково-дослідним центром патентної експертизи Держпатенту України після реєстрації корисної моделі в Державному реєстрі посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю. Примітка 1. Форма документа встановлена додатком до "Положення про Державний реєстр посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень". Примітка 2. Посвідчення діє протягом терміну засекречування корисної моделі, але не довше терміну дії патенту на корисну модель, установленого законом. Примітка 3. Разом з посвідченням Держпатент України надсилає заявникові копію рішення про визначення державного органу, якому надається право приймати рішення щодо підприємств, установ, організацій, які матимуть доступ до корисної моделі, що становить державну таємницю. "Положення про Державний реєстр посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю,

		та порядок видачі посвідчень", п. 3 м.
.005	свидетельство на промышленный образец <i>посвідчення на промисловий зразок</i> industrial design certificate	Охоронний документ, який видається Науково-дослідним центром патентної експертизи Держпатенту України після реєстрації промислового зразка в Державному реєстрі посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю. Примітка 1. Форма документа встановлена додатком до "Положення про Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень". Примітка 2. Посвідчення діє протягом терміну засекречування промислового зразка, але не довше терміну дії патенту на промисловий зразок, установленого законом. Примітка 3. Разом з посвідченням Держпатент України надсилає заявникові копію рішення про визначення державного органу, якому надається право приймати рішення щодо підприємств, установ, організацій, які матимуть доступ до промислового зразка, що становить державну таємницю. "Положення про Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень", п. 3 м.
.006	свидетельство на рационализаторское предложение <i>свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію</i> proposal certificate	Охоронний документ, що підтверджує визнання пропозиції раціоналізаторською, дату її подання, авторство і являє собою лист з відомостями про раціоналізаторську пропозицію, форма та зміст якого визначені в додатку до "Положення про Свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію". Примітка. Видається підприємством, яке визнало пропозицію раціоналізаторською.
.007	свидетельство о государственной регистрации договоров, затрагивающих права автора на	Охоронний документ, що засвідчує наявність договору, який зачіпає права автора на твір, і видається після державної реєстрації договору Державним агентством України з авторських і суміжних прав.

	произведение <i>свідоцтво про державну реєстрацію договорів, які зачіпають права автора на твір</i>	Примітка. Форма свідоцтва наведена в додатку 4 до "Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва".
.008	свидетельство о государственной регистрации исключительной правомочности лица на произведение <i>свідоцтво про державну реєстрацію виключної правомочності особи на твір</i>	Охоронний документ, що засвідчує виключну правомочність особи на твір і видається після державної реєстрації цих прав Державним агентством України з авторських і суміжних прав. Примітка. Форма свідоцтва наведена в додатку 2 до "Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва".
.009	свидетельство о государственной регистрации прав автора на произведение <i>свідоцтво про державну реєстрацію прав автора на твір</i>	Охоронний документ, що засвідчує право автора на твір і видається після державної реєстрації цих прав Державним агентством України з авторських і суміжних прав. Примітка. Форма свідоцтва наведена в додатку 1 до "Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва".
.010	свидетельство о государственной регистрации факта и даты опубликования произведения <i>свідоцтво про державну реєстрацію факту і дати опублікування твору</i>	Охоронний документ, що засвідчує факт і дату опублікування твору й видається після державної реєстрації факту та дати опублікування твору Державним агентством України з авторських і суміжних прав. Примітка. Форма свідоцтва наведена в додатку 3 до "Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва".

.011	свидетельство об охране права на объект промышленной собственности <i>свідоцтво про охорону права на об'єкт промислової власності</i>	Охоронний документ, що видається після державної реєстрації на знак для товарів і послуг, на право користування фірмовим найменуванням, зазначенням місця походження товару. ДСТУ 3575-97m.
.012	свидетельство патентного поверенного <i>свідоцтво патентного повіреного</i> patent agent certificate	Документ, який надає право займатися діяльністю патентного повіреного. Примітка 1. Видається Держпатентом особі, атестованій як патентний повірений і зареєстрованій у Державному реєстрі представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених). Примітка 2. Форма свідоцтва визначається додатком 2 до "Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)".
C.005.000	свод звіт <i>[зводу, д. зводів/зводу, зн. звіт, ор. зводом, м. зводи; мн. зводи, зводів]</i> set	Зведені в одне ціле, розміщені в певному порядку тексти, документи, закони.
.001	Свод сведений, составляющих государственную тайну <i>Звіт відомостей, що становлять державну таємницю</i> restricted data set	Документ, який формує та публікує в офіційних державних виданнях Державний комітет України з питань державних секретів на підставі рішень державних експертів з питань таємниць. Закон України "Про державну таємницю", ст. 10.
C.006.000	сдача здавання <i>[-ння, ор. -нням]</i>	1. Передавання чого-небудь кому-небудь, хто має цим володіти або це використовувати, орендувати. 2. Повернення чого-небудь, що було взяте в тимчасове користування.
.001	сдача в наем здавання в найом renting, let	В авторському праві — передача права володіння оригіналом чи примірником твору або фонограми на певний

		термін з метою одержання прямої чи опосередкованої комерційної вигоди. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 4 м.
C.007.000	сделка <i>операція</i> [-її, ор. -ією; мн. -її, -іў] operation, transaction	[< лат. <i>operatio</i> — дія, діяння] 1. Дія, спрямована на встановлення, зміну або припинення правових відносин юридичних і фізичних осіб, у тому числі з господарських питань у сфері економічної та зовнішньоекономічної діяльності. Примітка. Існує велика кількість видів операцій, які відрізняються залежно від їх учасників, предмета, об'єкта операції, місця укладення угоди, обсягу здійснюваних операцій, правових форм і юридичного забезпечення операції, гарантій та відповідальності сторін, що беруть участь в операції, способу передавання цінностей від одних учасників іншим і виду оплати. 2. Перехід фінансового інструмента (грошей, банківських документів, цінних паперів) від однієї особи до іншої.
	угода [-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д] deal, bargain	Письмова або усна домовленість, спрямована на встановлення, зміну або припинення правових відносин юридичних і фізичних осіб, у тому числі з господарських питань у сфері економічної та зовнішньоекономічної діяльності.
C.008.000	секрет <i>секрет</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] secret	[фр. <i>secret</i> < лат. <i>secretum</i> — таємниця] Невідомий комусь іншому або ще не відкритий спосіб одержання, виготовлення, використання чого-небудь.
.001	секрет фирмы <i>секрет фірми</i> proprietary information	Технічне рішення, яке фірма вважає доцільним не патентувати з яких-небудь міркувань (наприклад, через неможливість контролю порушення патенту), а тримати його в таємниці від конкурентів.

C.009.000	серия <i>серія</i> [<i>-ії, ор. -ією;</i> <i>мн. -ії, -ій</i>] series, batch, lot, string	[<i>фр. serie < лат. series — ряд</i>] 1. Послідовна низка предметів, явищ, які мають спільні ознаки, властивості. 2. Розряд, категорія цінних паперів, грошових знаків, облігацій або документів, що позначається цифрами чи літерами.
.001	установочная серия продукции <i>установча серія продукції</i>	Перша партія продукції, виготовлена в період освоєння виробництва за робочою документацією серійного виробництва. ДСТУ 3278-95.
C.010.000	сила <i>сила</i> [<i>-ли, ор. -лою;</i> <i>мн. -ли, -л</i>] force, strength	1. Міра механічного впливу на матеріальну точку або тіло з боку інших тіл або полів. 2. Величина, яка характеризує вплив, інтенсивність якого-небудь процесу (наприклад, сила електричного струму). 3. Чинність, дієвість.
.001	юридическая сила документа <i>юридична сила документа</i> legal effect of document	Властивість офіційного документа викликати в процесі свого застосування правові наслідки, що надається йому правовими нормами та засвідчується складом і розташуванням його реквізитів, низки його зовнішніх ознак, часових і територіальних меж та об'єктів його дії. ДСТУ 2732-94m.
C.011.000	система <i>система</i> [<i>-ми, ор. -мою;</i> <i>мн. -ми, -м</i>] system	[<i>гр. systema — утворення, складення</i>] Сукупність взаємозв'язаних елементів, що мають певну цілісність, єдність цілей та режимів функціонування. ДСТУ 2226-93m.
.001	американская система классификации изобретений <i>американська система класифікації винаходів</i> American system of inventions classification	Національна система класифікації винаходів, яка нараховує понад 300 класів та 100 тисяч рубрик. Примітка. Послідовність класів не пов'язана з логічною основою класифікації, тому близькі за тематикою класи можуть бути розкидані по всій класифікації. Вона постійно переглядається, поповнюється новими класами, що ускладнює використання пошукового апарата.

.002	британская система классификации изобретений <i>британська система класифікації винаходів</i> British system of inventions classification	Національна система класифікації винаходів, яка передбачає розподіл понять за вісьмома розділами (близькими до МКВ), за 40 класами, приблизно 420 підкласами та 50 тисячами рубриками.
.003	германская система классификации изобретений <i>німецька система класифікації винаходів</i> German system of inventions classification	Національна система класифікації винаходів, яка побудована за предметно-тематичним принципом упорядкування понять (з 1975 року не використовується в Німеччині у зв'язку з переходом на МКВ). Примітка. Рубрики характеризують або виробу, або технологічні процеси. Німецька система (до речі, використовувалася в колишньому СРСР з 1924 по 1970 рік, з 1971 року основною класифікацією стала МКВ) має рубрики чотирьох категорій: клас, підклас, група, підгрупа. Підпорядкованість понять у класифікації забезпечується не тільки ієрархією індексів, а й способом розміщення тексту, що визначає поняття на рівні підгрупи. Послідовність класів визначається алфавітним розміщенням німецьких назв класів від А до Z.
.004	национальная система научно-технической информации <i>національна система науково-технічної інформації</i> national system of scientific-and-technical information	Організаційно-правова структура, за допомогою якої формується державна інформаційна політика, а також здійснюється координація робіт зі створення, користування, зберігання та поширення національних ресурсів науково-технічної інформації з урахуванням інтересів національної безпеки; складається з: спеціалізованих державних підприємств, установ, організацій, державних органів науково-технічної інформації, наукових і науково-технічних бібліотек, об'єднаних загальносистемними зв'язками та обов'язками; підприємств будь-яких орга-

		нізаційно-правових форм, заснованих на приватній чи колективній власності, предметом діяльності яких є інформаційне забезпечення народного господарства й громадян України. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 8 т.
.005	отложенная система патентования <i>відкладена система патентування</i> suspended patent system, deferred patent system	Система патентування, за якою скасовується обов'язкова експертиза заявок, що надходять. Примітка 1. Патентне відомство здійснює експертизу на прохання заявника. Заявка підлягає обов'язковій публікації. По виставленій (викладеній) заявці кожний має право подати заперечення. З моменту публікації заявки заявник одержує тимчасову правову охорону. Примітка 2. Відкладена система патентування поєднує в собі риси явочної та перевірочних систем. Вона введена в Нідерландах, Франції, ФРН, Японії, Австралії й деяких інших країнах.
.006	система законодательства <i>система законодавства</i> system of legislation	Сукупність упорядкованих певним чином нормативно-правових актів держави.
.007	система конструкторской документации (СКД) <i>система конструкторської документації (СКД)</i> design documents system	Комплекс державних стандартів, який встановлює взаємозв'язані правила та положення щодо порядку розроблення, оформлення й обігу конструкторської документації. ДСТУ 3321-96.
.008	система обозначений органов государственного управления (СООГУ) <i>система позначень органів державного</i>	Система, призначена для кодування центральних органів виконавчої влади.

	<i>управління (СПОДУ)</i> system of designations of public authorities	
.009	система права <i>система права</i> legal system	Система всіх чинних юридичних норм певної держави. Примітка. Структура системи права дістає вияв у єдності всіх юридичних норм та їх розподілі за галузями та інститутами права.
.010	системы классификации изобретений <i>системи класифікації винаходів</i> inventions classification systems	Системи, що використовуються для класифікації винаходів. Примітка. Найбільш поширена Міжнародна класифікація винаходів. В окремих країнах, наприклад, США та Великобританії використовують власні національні системи класифікації.
.011	явочная система патентования <i>явочна система патентування</i> registration patent system	Система патентування, за якою головні критерії патентоспроможності (новизна та винахідницький рівень) не досліджуються відомством заздалегідь, до видачі патенту не перевіряються також правильність складання опису та повнота розкриття винаходу в матеріалах заявки. Примітка. У нинішній час діє в багатьох країнах, зокрема таких, як Бельгія, Італія, Іспанія, Греція, у ряді країн Африки, Південної Америки, Азії. У всіх указаних країнах перевіряється лише: 1) відповідає чи ні заявка формальним вимогам; 2) відноситься чи ні об'єкт заявки до об'єктів, виключених зі сфери патентного права; 3) дотримується чи ні вимога єдності винаходу.
.012	японская система классификации изобретений <i>японська система класифікації винаходів</i> Japanese system of inventions classification	Національна система класифікації винаходів, яка використовувалася в Японії до 1980 р. та відрізняється від інших подібних класифікацій. Примітка. Класи позначаються арабськими цифрами від 1 до 136. Кожний клас охоплює певну галузь техніки або виробництва. Порядок розміщення класів визначається прагненням згрупувати суміжні класи. Споріднені класи об'єднуються в сім

		серій. З 1980 року в Японії використовується МКВ.
C.012.000	систематизация <i>систематизація</i> [-ії, оп. -ією] classification, systematization	[< гр. <i>systema</i> — утворення, складення] Процес класифікації, угруповання однорідних, взаємозв'язаних предметів та явищ за їх спільною ознакою.
.001	систематизация произведений печати <i>систематизація творів друку</i> printed matter classification	Визначення класифікаційного індексу твору друку або іншого документа відповідно до його змісту за таблицями певної системи бібліотечно-бібліографічної класифікації. ГОСТ 7.26-80m.
C.013.000	ситуация <i>ситуація</i> [-ії, оп. -ією; мн. -ії, -ій] situation	[фр. <i>situation</i> < лат. <i>situs</i> — становище] Становище, обстановка, сукупність обставин.
.001	патентная ситуация относительно объекта хозяйственной деятельности <i>патентна ситуація щодо об'єкта господарської діяльності</i> patent situation	Сукупність даних з правової охорони об'єктів промислової власності. ДСТУ 3575-97.
.002	патентно-лицензионная ситуация <i>патентно-ліцензійна ситуація</i> patent-licensing situation	Сукупність патентно-правових, торговельно-економічних, кон'юнктурних і комерційних умов, що визначають стан і можливість ефективної реалізації науково-технічних результатів. Примітка. Патентно-ліцензійна ситуація визначається наявністю правової охорони науково-технічних результатів, відображеної в патентах, авторських свідоцтвах та інших охоронних документах на винаходи, промислові зразки, корисні моделі.
C.014.000	СКД <i>СКД</i> [невідм.]	Див. C.011.007 СИСТЕМА конструкторської документації. ДСТУ 3321-96.

C.015.000	снижение <i>зниження</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] lowering, reduction, fall	
.001	снижение <i>себестоимости</i> <i>зниження</i> <i>собівартості</i> cost saving	Один з показників ефективності впровадження нової техніки.
C.016.000	снятие <i>зняття</i> [-тя, ор. -тям] taking down, withdrawal	
.001	снятие продукции с производства <i>зняття продукції з виробництва</i> phasing out	Сукупність заходів щодо припинення виготовлення та постачання конкретної продукції. ДСТУ 3278-95.
C.017.000	соавторство <i>співавторство</i> [-ва, ор. -вом] co-authorship, co-designership	[< укр. спів... + лат. autor — письменник] Правовідносини між двома або декількома фізичними особами, спільною творчою працею яких створено твір науки, літератури, мистецтва, винахід, корисну модель, промисловий зразок тощо. Примітка. Співавторство можливе в процесі створення будь-яких творів, але за умови, що створений твір є єдиним цілим, тобто таким, що не може існувати без складових частин як ціле.
.001	нераздельное соавторство <i>нероздільне співавторство</i> common co-authorship	Правовідносини між співавторами, коли неможливо виділити працю кожного співавтора. Примітка. У цьому випадку твір може використовуватися лише за спільною згодою всіх авторів.
.002	раздельное соавторство <i>роздільне</i>	Правовідносини між співавторами, коли складові частини чітко визначені й відомо, хто із співавторів написав

	<i>співавторство</i> separate co-authorship	(створив) ту чи іншу частину. Примітка. У цьому випадку кожен із співавторів зберігає авторські права на свою частину. Одночасно він є співавторів твору в цілому.
C.018.000	соавторы <i>співавтори</i> [-pie] co-authors, joint authors	Особи, спільною творчою працею яких створено твір. Примітка 1. Відносини між співавторами визначаються угодою, укладеною між ними. Примітка 2. Право опублікування та іншого використання твору належить однаковою мірою всім співавторам. Примітка 3. Винагорода за використання твору належить співавторам у рівних частках, якщо в угоді не передбачається інше. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 12 м.
C.019.000	соблюдение <i>дотримання</i> [-ння, ор. -нням] observance, abidance	
.001	соблюдение норм права <i>дотримання норм права</i> abidance by rules of law, observance of the rules of law	Дії відповідно до вимог права або відмова від порушення права.
C.020.000	собрание <i>збори</i> [-pie] assembly, collection, convention, gathering, meeting	Зібрання членів якогось колективу, організації з метою обговорення або проведення чогось.
.001	общее собрание академии <i>загальні збори академії</i> general meeting of academy	Вищий орган Національної академії наук України та галузевих академій наук, який має виключне право вибрати вчених України дійсними членами (академіками) та членами-кореспондентами, а іноземних учених — іноземними членами відповідних академій. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 15 м.

C.021.000	собственник <i>власник</i> [-ка, оп. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] property owner, proprietor	[< польс. <i>wlasny</i> — власний] Суб'єкт власності, фізична або юридична особа, якій належить у визначених законом межах право володіння, користування та розпорядження об'єктом власності (майном та результатами інтелектуальної діяльності).
C.022.000	собственность <i>власність</i> [-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю] property	[< польс. <i>wlasny</i> — власний] 1. Історично зумовлена суспільна форма володіння, користування та розпорядження матеріальними та нематеріальними благами, яка виражає суспільні та виробничі відносини між людьми в процесі виробництва, розподілення, обміну та споживання цих благ. 2. На індивідуальному рівні — належність благ групам осіб чи окремій особі.
.001	государственная собственность <i>державна власність</i> state property	Форма власності, суб'єктом якої є держава або її адміністративно-територіальні одиниці. Примітка. До державної власності в Україні належать загальнодержавна власність і комунальна власність. ДК 001-94.
.002	интеллектуальная собственность <i>інтелектуальна власність</i> intellectual property	Власність на твори науки, літератури та мистецтва, відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, раціоналізаторські пропозиції, результати науково-дослідних, дослідно-конструкторських і дослідно-технологічних робіт та інші результати інтелектуальної праці. Примітка. Суб'єктами права інтелектуальної власності визнаються фізичні особи, юридичні особи та держава. Закон України "Про власність", ст. 40, 41 м.
.003	коллективная собственность <i>колективна власність</i> collective property	Форма власності, суб'єктами якої є дві або декілька осіб. Примітка. В Україні суб'єктами права колективної власності є: орендні підприємства; організації орендарів; товариства покупців; кооперативи; колективні підприємства й, у тому числі, колективні сільськогосподарські підприємства; споживчі товариства та

		їхні спілки; господарські товариства; спільні підприємства; об'єднання недержавних підприємств (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші об'єднання); політичні партії, інші об'єднання громадян, релігійні організації та спілки цих структур. ДК 001-94.
.004	коммунальная собственность <i>комунальна власність</i> community property	Форма власності, суб'єктами якої є Республіка Крим в особі її Верховної Ради та адміністративно-територіальні одиниці в особі обласних, районних, міських, селищних, сільських рад народних депутатів. Примітка. Об'єктами права комунальної власності є: майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради Республіки Крим та утворюваних нею республіканських органів; майно, що забезпечує діяльність відповідних рад і утворюваних ними органів; кошти місцевих бюджетів, державний житловий фонд, об'єкти житлово-комунального господарства; майно закладів народної освіти, культури, охорони здоров'я, торгівлі, побутового обслуговування; майно підприємств комунальної власності; місцеві енергетичні системи, транспорт, системи зв'язку та інформації, а також інше майно, необхідне для забезпечення економічного й соціального розвитку відповідної території. У комунальній власності перебуває також майно, передане у власність Республіці Крим, області, району чи іншій адміністративно-територіальній одиниці іншими суб'єктами права власності. ДК 001-94.
.005	общегосударственная собственность <i>загальнодержавна власність</i> nationwide property	Форма власності, суб'єктом якої є держава в особі Верховної Ради України. Примітка. Об'єктами права загальнодержавної власності є: майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради України та утворюваних нею державних органів; майно Збройних сил, органів державної безпеки, Прикордонних і Внутрішніх військ; оборонні об'єкти; єдина енергетична система; системи транспорту загального користування, зв'язку та інформації, що мають загальнодержавне значення; кошти державного бюджету; Національний банк, його установи

		та створювані ними кредитні ресурси; державні резервні, страхові та інші фонди; майно вищих і середніх спеціальних навчальних закладів; майно державних підприємств; об'єкти соціально-культурної сфери або інше майно, що становить матеріальну основу суверенітету України та забезпечує її економічний і соціальний розвиток. У загальнодержавній власності може перебувати інше майно, а також майно, передане у власність України іншими державами, юридичними та фізичними особами. ДК 001-94m.
.006	промышленная собственность <i>промислова власність</i> industrial property	Власність на результати науково-технічної творчості, які можуть бути використані у виробничій діяльності людей у будь-якій галузі народного господарства та мають на меті підвищення технічного рівня виробництва та досягнення певного позитивного економічного або соціального ефекту, задоволення певних потреб суспільства. Примітка. Поняття "промислова власність" встановлено Паризькою конвенцією з охорони промислової власності (ст. 1). Об'єктами промислової власності є: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, фірмові найменування, зазначення місця походження товару, нерозкрита інформація (в тому числі ноу-хау), а також недопущення недобросовісної конкуренції.
.007	собственность других государств <i>власність інших держав</i> property of foreign states	Форма власності, суб'єктами якої є інші держави. Примітка. Об'єктом права власності інших держав є: майно, необхідне для здійснення дипломатичних, консульських та інших міжнародних відносин, у випадках і порядку, установлених міжнародними договорами й законодавством України. ДК 001-94m.
.008	собственность международных организаций и юридических лиц других государств	Форма власності, суб'єктами якої є юридичні особи, діяльність яких регламентується законодавством інших держав. Примітка. Об'єктами права власності між-

	<i>власність міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав</i> property of international organizations and legal persons of foreign states	народних організацій та юридичних осіб інших держав є: не заборонене законами України нерухоме чи рухоме майно, включаючи земельні ділянки, будинки, споруди, квартири, приміщення, обладнання, транспортні засоби, інше майно соціально-культурного та виробничого призначення, підприємства, частки в статутному фонді підприємств, акції, облігації та інші цінні папери. ДК 001-94m.
.009	частная собственность <i>приватна власність</i> private property	Форма власності, суб'єктом якої є окрема людина. Примітка. В Україні суб'єктами права приватної власності є громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства. ДК 001-94.
C.023.000	событие <i>подія</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] event, occurrence	1. Те, що відбувалося або відбулося, сталося; явище; випадок. 2. Різновид юридичних фактів, які виникають незалежно від волі суб'єктів правовідносин. 3. У системах оброблення інформації — умова, виникнення якої повинно або може викликати певну реакцію програми або операційної системи (наприклад, одержання повідомлення (сигналу), завершення обміну тощо).
C.024.000	совершенствование <i>удосконалювання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]; <i>вдосконалювання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] perfection, improvement	
.001	совершенствование продукции <i>удосконалювання продукції</i>	Зміна продукції, що підвищує ефективність її виробництва або застосування без істотних змін основних показників виготовлюваної продукції.

	product improvement	ДСТУ 3278-95.
C.025.000	совет рада [-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д] council, board	Колегіальний орган якої-небудь організації, установи чи сама організація, що розпоряджається, керує ким-, чим-небудь або радить у чомусь.
.001	Апелляционный совет Госпатента Украины <i>Апеляційна рада Держпатенту України</i> Board of appeal	Позаструктурний орган Держпатенту України, що діє на принципах законності, об'єктивної істини, рівноправності та змагальності сторін. Примітка. Основними завданнями ради є: а) розгляд апеляцій та прийняття рішень стосовно рішення Держпатенту України: щодо заявки на об'єкт промислової власності; щодо заперечення проти видачі охоронного документа чи щодо дії міжнародної реєстрації на території України; б) захист установлених чинним законодавством прав заявників, власників охоронних документів, інших осіб у процесі розгляду апеляцій; в) внесення пропозицій щодо вдосконалення процедури розгляду та правового регулювання експертизи заявок. "Положення про Апеляційну раду Держпатенту України", пп. 1.3, 2.1-2.3 т.
.002	научно-технический совет научного учреждения <i>науково-технічна рада наукової установи</i> academic council	<i>Див. C.025.006</i> учена РАДА наукової установи.
.003	научный совет научного учреждения <i>наукова рада наукової установи</i> academic council	<i>Див. C.025.006</i> учена РАДА наукової установи.
.004	специализированный ученый совет <i>спеціалізована вчена рада</i>	Основна ланка в системі атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, яка несе відповідальність за обґрунтованість прийнятих

	specialized academic council	рішень і покликана забезпечувати високий рівень вимог у процесі атестації. Примітка. Спеціалізовані вчені ради створюються за рішенням президії ВАК України у навчальних, наукових, науково-дослідних закладах та інших організаціях, що проводять наукові та науково-технічні дослідження за клопотанням центральних органів державної влади, національної та галузевих академій. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 6 т.
.005	технический совет научного учреждения <i>технічна рада наукової установи</i> academic council	<i>Див. С.025.006</i> учена РАДА наукової установи.
.006	ученый совет научного учреждения <i>учена рада наукової установи</i> academic council	Колегіальний дорадчий орган керування науковою й науково-технічною діяльністю наукової установи, який: - визначає перспективні напрями наукової й науково-технічної діяльності; - здійснює наукову й науково-технічну оцінку тематики та результатів науково-дослідних робіт; - розглядає та затверджує поточні плани наукових досліджень; - затверджує теми дисертацій здобувачів та аспірантів, їх наукових керівників (консультантів); - затверджує результати атестації наукових працівників; - обирає за конкурсом на вакантні посади наукових працівників; - у межах своєї компетенції розглядає питання про присвоєння вчених звань; - вирішує інші питання діяльності наукової установи, визначені її статутом (положенням). Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 10 т.
C.026.000	совместимость <i>сумісність</i>	Придатність продукції, процесів, послуг до спільного використання, що не ви-

	<i>[-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю]</i> compatibility	кликає небажаних взаємодій, за заданих умов для виконання встановлених вимог. ДСТУ 1.0-93.
C.027.000	соглашение <i>угода</i> <i>[-ди, ор. -дою; мн. -ди, -д]</i> agreement, arrangement	Договір, що укладається між двома або більше сторонами, або неофіційна домовленість щодо співробітництва, спільних дій, платежів, постачання товару, надання послуг, кредитними операціями та з інших питань. ДСТУ 3293-95m. Примітка. Синоніми — ДОГОВІР, КОНТРАКТ.
.001	арбитражное соглашение <i>арбітражна угода</i> arbitration agreement	Угода зацікавлених сторін про передачу спору між ними на вирішення в арбітражний суд.
.002	компенсационное лицензионное соглашение <i>компенсаційна ліцензійна угода</i> compensative licensing agreement	Форма міжнародних економічних угод, предметом яких є обмін науково-технічними результатами, передача один одному технічної документації, досвіду та знань, здійснення взаємного стажування фахівців.
.003	лицензионное соглашение <i>ліцензійна угода</i> licensing agreement, license agreement	Письмова угода, за якою одна сторона (ліцензіар) передає іншій стороні (ліцензіату) дозвіл на повне або часткове використання об'єкта ліцензії на певних умовах. Примітка 1. Ліцензійна угода набирає чинності з моменту її підписання сторонами угоди, якщо інше не обумовлено угодою. Примітка 2. Під час укладення ліцензійної угоди обумовлюється використання об'єкта угоди: за територією використання, часом, кількістю продукції, що випускається та продається, її цінами, сферою застосування й т.ін. Примітка 3. Термін дії ліцензійної угоди, як правило, не перевищує термін дії патенту. Однак, ліцензійна угода може бути припинена достроково, наприклад, у випадку визнання патенту недійсним.
.004	международное соглашение <i>міжнародна угода</i>	Угода двох або більше країн, що визначають взаємні права й зобов'язання в їх відносинах між собою щодо питань,

	international agreement	регулювання яких є об'єктом цієї угоди.
.005	опционное соглашение <i>опційна угода</i> option agreement	Попередня ліцензійна угода, згідно з якою потенційний ліцензіат одержує право більш детального ознайомлення з об'єктом техніки чи технології (особливо в процесі апробації предмета ліцензії у власному виробництві). Примітка 1. Як правило, укладається в разі передачі ноу-хау, коли ліцензіар до підписання ліцензійної угоди не має бажання розкривати секрети виробництва, а ліцензіат не має бажання придбати науково-технічне досягнення, суть якого йому невідома. Примітка 2. Сплативши визначену суму, ліцензіат отримує право на ознайомлення з об'єктом техніки (технології), на проведення його випробування.
.006	основные международные соглашения в области охраны интеллектуальной собственности <i>основні міжнародні угоди в галузі охорони інтелектуальної власності</i> The main international agreement in the field of protection of the intellectual property	1. Паризька конвенція з охорони промислової власності від 20.03.83 р., переглянута в Стокгольмі 14.07.67 р., а в 1979 році до неї були внесені поправки. 2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.86 р., переглянута в Парижі 24.01.71 р., а в 1979 році до неї були внесені поправки. 3. Гаазька угода про депонування промислових зразків від 06.11.25 р., переглянута в Стокгольмі 14.07.67 р. 4. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їх міжнародної реєстрації від 31.10.58 р., переглянута в Стокгольмі 14.07.67 р. 5. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (BOIB) від 14.07.67 р. 6. Договір про патентну кооперацію, укладений у Вашингтоні 19.06.70 р. 7. Договір про реєстрацію товарних знаків, підписаний у Відні 12.06.73 р.

		8. Угода про створення Африканської організації інтелектуальної власності, укладена в Бангі 2.03.77 р.
.007	патентное соглашение <i>патентна угода</i> patent agreement	Угода між двома особами, кожна з яких може бути як фізичною, так і юридичною, про можливе використання патентів. Примітка. Якщо в угоді більше двох учасників, воно називається пулом.
C.028.000	содержание <i>вміст</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові] content	Складова чогось; те, що міститься в чомусь.
	<i>зміст</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -мі/-тові] matter, substance	Суттєва ознака чогось.
C.029.000	создание <i>створення</i> [-ння, ор. -нням] creation, making	
.001	создание продукции <i>створення продукції</i> products creation	Послідовність процесів проведення маркетингових досліджень, розроблення, виготовлення та передавання зразка продукції. ДСТУ 3278-95.
C.030.000	соискатель <i>здобувач</i> [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] fellow applicant, competitor	Особа, яка подає свою працю на здобуття якого-небудь звання, ступеня, премії тощо.
.001	соискатель ученой степени <i>здобувач наукового ступеня</i> competitor for academic degree	Особа, яка працює над дисертацією поза аспірантурою або докторантурою. Примітка. Здобувачі наукового ступеня кандидата наук прикріплюються до вищих навчальних закладів, наукових установ, організацій, що мають аспірантуру з відповідних спеціальностей, для підготування та

		захисту кандидатських дисертацій, а також для поглибленого теоретичного вивчення спеціальних дисциплін, іноземної мови та філософії на термін до 5 років. "Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів", п. 46.
C.031.000	соисполнитель <i>співвиконавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців] co-executor	Фізична або юридична особа, яка виконує на підставі відповідного документа певну частину роботи щодо розроблення продукції. ДСТУ 3278-95m.
C.032.000	СООГУ СПОДУ [невідм.]	<i>Див. C.011.008</i> СИСТЕМА позначень органів державного управління.
C.033.000	соответствие <i>відповідність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей] correspondence, conformity	Виконання встановлених вимог. ДСТУ 3230-95m.
.001	соответствие <i>продукції</i> <i>відповідність</i> <i>продукції</i> products conformity	Виконання всіх установлених вимог до продукції. ДСТУ 3278-95m.
C.034.000	сотрудник <i>співробітник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] employee, member, official	1. Особа, що працює в якій-небудь установі, організації. 2. Особа, яка працює разом із ким-небудь, допомагає йому в якій-небудь справі.
.001	научный сотрудник <i>науковий</i> <i>співробітник</i> research officer, research fellow, research assistant, research engineer	Посада працівника науково-дослідної установи та особа, що обіймає цю посаду.
.002	старший научный сотрудник	1. Учене звання, установлене в Україні та деяких інших країнах, а також особа,

	старший науковий співробітник senior staff scientist	яка має це звання. Примітка 1. В Україні присвоюється ВАК України докторам і кандидатам наук, які працюють на визначених посадах у наукових установах та вищих навчальних закладах, на підставі рішень учених рад цих установ. Примітка 2. Присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника засвідчується атестатом державного зразка. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", пп. 36, 37 м. 2. Посада працівника науково-дослідної установи та особа, що обіймає цю посаду.
C.035.000	сотрудничество співпраця [-ці, ор. -цією]; співробітництво [-ва, ор. -вом] cooperation	Спільна праця над чим-небудь.
.001	научно-техническое е сотрудничестве науково-технічне співробітництво scientific cooperation	Форма міжнародного економічного співробітництва, що включає торгівлю ліцензіями на виробництво продукції та технології, спільні науково-технічні розробки, використання науково-технічних досягнень (проектів), будівництво підприємств та інших об'єктів, геологорозвідувальні роботи, підготовки національних кадрів тощо.
C.036.000	спецификация специфікація [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ію] specification	[< лат. <i>species</i> — вид, різновид + ...ficatio < facio — роблю] 1. Визначення та перелік специфічних особливостей чого-небудь, упорядкованих за якоюсь ознакою. 2. Документ у формі таблиці з детальним описом машини, приладу, обладнання, в якому зазначено назви частин, вузлів, деталей певного виробу, їхню кількість, матеріал, вагу тощо. 3. Текстовий конструкторський документ, який визначає склад специфікованого виробу та розробленої на нього

		конструкторської документації. ДСТУ 3321-96. 4. Опис функцій, властивостей, характеристик, умов функціонування та інших технічних вимог для розроблювання автоматизованої системи, програми, бази даних і т.д. 5. Узгоджений перелік товарів (обладнання), що підлягають постачанню із зазначенням їх кількості й товарних ознак (технічних характеристик).
C.037.000	спонсор спонсор [<i>-ра, ор. -ром;</i> <i>мн. -ри, -рів</i>] sponsor	[англ. <i>sponsor</i> < лат. <i>spondere</i> — <i>обіцяти</i>] Юридична або фізична особа, яка фінансує проведення якого-небудь культурного або спортивного заходу, спорудження об'єкта тощо, матеріально підтримує яку-небудь діяльність без одержання від неї прибутку з метою популяризації тільки свого імені (фірмового найменування), торгової марки тощо. Закон України "Про рекламу", ст. 1 м.
C.038.000	спор спір [<i>спору, д. спорові/спору, ор. спором, м. спорі; мн. спори, спорів</i>] dispute, controversy	Обговорення взаємних суперечностей.
.001	патентный спор патентний спір patent conflict, patent litigation	Суперечність з приводу створення й використання об'єктів промислової власності.
.002	судебный спор судовий спір litigation	Суперечність, що вирішується судом.
.003	хозяйственные споры господарські спори economic dispute	Спори, що виникають у процесі укладання, зміни, припинення та виконання господарських договорів, а також спори, що виникають у процесі погодження стандартів і технічних умов, установлення цін на продукцію (товари), а та-

		кож тарифів на послуги (виконання робіт) та деякі інші, які впливають з договорів та угод, укладених між юридичними особами.
C.039.000	способ <i>спосіб</i> [- <i>сосу</i> , д. - <i>собові/-сосу</i> , ор. - <i>собом</i> , м. - <i>собі</i> ; мн. - <i>соби</i> , - <i>собів</i>] method, mean, manner, way, mode, process	[<i>польс. sposob</i>] Дія або система дій, спрямованих на виконання будь-якої роботи.
.001	способ как объект изобретения <i>спосіб як об'єкт винаходу</i> process as an object of the invention	Процес виконання взаємозв'язаних дій над матеріальними об'єктами за допомогою матеріальних об'єктів, який є новим, промислово придатним і має винахідницький рівень. Примітка 1. Винахід полягає в створенні нових або вдосконаленні відомих операцій, нового порядку чергування відомих операцій, нових температурних, часових або інших режимів, використанні нових для даного способу матеріалів, пристосувань та інструментів. Примітка 2. Характеризується такими ознаками: - наявність дії або сукупності дій; - порядок дії або сукупності дій у часі; - умови виконання дії або сукупності дій. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 1.4, 2.4 т.
C.040.000	способность <i>здатність</i> [- <i>ності</i> , д. і м. - <i>ності</i> , ор. - <i>ністю</i>]; <i>спроможність</i> [- <i>ності</i> , д. і м. - <i>ності</i> , ор. - <i>ністю</i>] ability, capability, capacity	1. Властивість пристрою, системи виконувати що-небудь. 2. Міра обсягу виконуваної роботи.

.001	разрешающая способность <i>роздільна здатність</i> deflection sensibility, resolution ratio	1. Властивість пристроїв розрізняти об'єкти (процеси) дуже близькі в просторі, у часі або за фізичними властивостями. 2. Кількісна міра цієї властивості.
C.041.000	справка довідка <i>[-дки, д. і м. -дці, ор. -дкою; мн. -дки, -док]</i> reference	1. Відомості, які одержує або подає хто-небудь. 2. Документ з короткими відомостями про кого-, що-небудь.
.001	адресная библиографическая справка <i>адресна бібліографічна довідка</i> address bibliographic reference	Бібліографічна довідка, що встановлює наявність та (чи) місцезнаходження запитуваного документа в певному фонді. ГОСТ 7.0-84.
.002	библиографическая справка <i>бібліографічна довідка</i> bibliographic reference	Відповідь на разовий запит, який містить бібліографічну інформацію. ГОСТ 7.0-84.
.003	справка о поиске довідка про пошук search reference	Документ, що містить дані про джерела інформації, використані для проведення пошуку в процесі патентних досліджень. ДСТУ 3575-97m. Примітка. Його форма визначена додатком В до ДСТУ 3575-97.
.004	тематическая библиографическая справка <i>тематична бібліографічна довідка</i> topical bibliographic reference	Бібліографічна довідка, що містить бібліографічну інформацію за певною темою. ГОСТ 7.0-84.
.005	уточняющая библиографическая справка <i>уточнювальна</i>	Бібліографічна довідка, що встановлює та (чи) уточнює елементи бібліографічного опису, які відсутні або спотворені в запиті споживача. ГОСТ 7.0-84.

	<i>бібліографічна довідка</i> refined bibliographic reference	
C.042.000	спрос <i>попит</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові] demand	Сукупність вимог на продукцію з боку покупця. ДСТУ 3294-95.
.001	потенциальный спрос <i>потенційний попит</i> potential demand	Попит, який визначається купівельною спроможністю та кількістю потенційних споживачів. ДСТУ 3294-95m.
.002	потребительский спрос <i>споживчий попит</i> customer demand	Сукупна суспільна потреба в різних товарах і послугах. Примітка 1. Попит характеризується його величиною, яка означає кількість товару, яку покупець бажає та здатний придбати за дану ціну в даний період часу. Примітка 2. Обсяг і структура попиту залежить як від цін на товар, так і від інших нецінових факторів, таких як мода, прибутки споживачів, а також від ціни на інші товари, серед них на товари-замінники та на супутні товари.
C.043.000	средство засіб [-собу, д. -собові/-собу, ор. -собом, м. -собі; мн. -соби, -собів] mean, aid, facility	1. Предмет або сукупність предметів для здійснення чого-небудь. 2. Спосіб дії для досягнення якої-небудь мети.
	кошт [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє]	Див. <u>C.043.004</u> КОШТИ.
.001	аудиовизуальные средства массовой информации <i>аудіовізуальні засоби масової інформації</i>	Радіомовлення, телебачення, кіно, звукозапис, відеозапис тощо. Закон України "Про інформацію", ст. 20.

.002	печатные средства массовой информации <i>друковані засоби масової інформації</i>	Періодичні друковані видання (преса) — газети, журнали, бюлетені тощо і разові видання з визначеним тиражем. Закон України "Про інформацію", ст. 20. <i>Примітка.</i> Друкований засіб масової інформації вважається виданим, якщо він підписаний до виходу у світ і видрукований будь-яким тиражем. Сфера розповсюдження друкованого засобу масової інформації не обмежується. Закон України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", ст. 1.
.003	рекламные средства <i>рекламні засоби</i> advertising means	Засоби, що використовуються для доведення реклами до її споживача в будь-якій формі та будь-яким способом. Закон України "Про рекламу", ст. 1.
.004	средства <i>кошти</i> [-mie] livelihoods, means, funds	Гроші, кредити, капітал.
.005	средства автоматизации <i>засоби автоматизації</i> automation facility	Сукупність апаратних та програмних засобів, яка забезпечує автоматизацію процесу.
.006	средства информатизации <i>засоби інформатизації</i> informatization means	Електронні обчислювальні машини; програмне, математичне, лінгвістичне та інше забезпечення; інформаційні системи або їх окремі елементи; інформаційні мережі та мережі зв'язку, що використовуються для реалізації інформаційних технологій. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.

C.044.000	срок <i>термін</i> [-на (слово) /-ну (інтервал часу), д. -нові/-ну, ор. -ном, м. -ні/-нові; мн. -ни, -нів] term, period, duration, time	<i>[лат. terminus — межа, край]</i> Певний інтервал часу.
	строк [-ку, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] date, date of maturity	Певна календарна дата.
.001	гарантийный срок <i>гарантійний термін</i> guarantee period	Період, протягом якого діє порука продавця за відповідність товару, що ним постачається, вимогам договору за умови дотримування покупцем правил експлуатації, використання й зберігання.
.002	срок действия патента на изобретение <i>термін дії патенту на винахід</i> patent duration of the invention, patent life of the invention	Установлений законодавством кожної держави період охорони прав власника патенту на винахід. Примітка 1. В Україні термін дії патенту на винахід становить 20 років від дати подання заявки до патентного відомства. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 т. Примітка 2. За проханням заявника тимчасово може видаватися патент без проведення експертизи по суті терміном на 5 років під відповідальність власника. Згідно з проектом Закону України "Про внесення змін і доповнень до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" термін дії патенту без проведення експертизи по суті буде складати 6 років, і такий патент буде відрізнятися від патенту терміном 20 років.
.003	срок действия патента на полезную модель <i>термін дії патенту на корисну модель</i> patent duration of the utility model, patent	Установлений законодавством кожної держави період охорони прав власника патенту на корисну модель. Примітка. В Україні термін дії патенту на корисну модель становить 5 років від дати подання заявки до патентного відомства і продовжується відомством за клопотанням власника патенту, але не більш як на три

	life of the utility model	роки. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" , ст. 5 м.
.004	срок действия патента на промышленный образец <i>термін дії патенту на промисловий зразок</i> patent duration of the industrial design, patent life of the industrial design	Установлений законодавством кожної держави період охорони прав власника патенту на промисловий зразок. Примітка. В Україні термін дії патенту на промисловий зразок становить 10 років від дати подання заявки до патентного відомства і продовжується відомством за клопотанням власника патенту, але не більш як на п'ять років. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки" , ст. 5 м.
.005	срок действия решения об отнесении информации к государственной тайне <i>термін дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці</i> validity of the decision about reference of the information to the state secret	Період, протягом якого діє рішення про віднесення інформації до державної таємниці, який встановлюється державним експертом з питань таємниць з урахуванням ступеня секретності інформації та інших обставин і не може перевищувати 30 років. Примітка. Після закінчення зазначеного терміну його може бути продовжено рішенням державного експерта з питань таємниць. Закон України "Про державну таємницю" , ст. 11 м.
.006	срок действия свидетельства на знак для товаров и услуг <i>термін дії свідоцтва на знак для товарів і послуг</i> trademark, life of trademark	Установлений законодавством кожної держави період охорони прав власника свідоцтва на знак для товарів та послуг. Примітка. В Україні термін дії свідоцтва становить 10 років від дати подання заявки до патентного відомства і продовжується відомством за клопотанням власника свідоцтва щоразу на 10 років. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" , ст. 5 м.
.007	срок засекречивания информации <i>термін</i>	Термін, який встановлюється в рішенні державного експерта з питань таємниць і залежить від ступеня секретності інформації.

	засекречування інформації duration of security classifying of the information	Примітка 1. Він не може перевищувати для інформації "особливої важливості" — 30 років, для інформації "цілком таємно" — 10 років, для інформації "таємно" — 5 років. Примітка 2. Перебіг терміну засекречування починається з часу надання грифа секретності відповідному носію інформації. Закон України "Про державну таємницю", ст. 14 м.
.008	срок исполнения договора строк виконання договору contract date	Певний момент часу, після якого повинні початись дії, передбачені договором.
.009	срок охраны прав термін охорони прав duration of copyrights	Установлений законодавством кожної держави період. Примітка 1. В Україні охорона діє протягом усього життя автора та 50 років після його смерті, крім зазначених нижче випадків. Якщо твір уперше опублікований протягом 30 років після смерті автора, то охорона діє протягом 50 років від дати його правомірного опублікування. Примітка 2. Перебіг терміну охорони починається з 1 січня року, наступного за роком, в якому мали місце передбачені вище юридичні факти. Примітка 3. В Україні немайнові (особисті) права автора охороняються безстроково. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 24 м.
.010	срок охраны смежных прав термін охорони суміжних прав	Установлений законодавством кожної країни період. Примітка 1. В Україні майнові права виконавців охороняються протягом 50 років після першої фіксації виконання або постановки. Особисті права виконавців охороняються безстроково. Примітка 2. Права виробників фонограм та організацій мовлення охороняються протягом 50 років після першого опублікування (першої фіксації, першого передавання). Примітка 3. Перебіг терміну охорони починається з 1 січня року, наступного за роком, в якому мали місце передбачені вище юридичні факти. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 38.

.011	сроки хранения документов <i>термін зберігання документів</i> retention period	Термін, установлений для зберігання документів, завершених діловодством, до їх призначення для знищення. ДСТУ 2732-94m.
.012	сроки хранения документов в ведомственном архиве <i>термін зберігання документів у відомчому архіві</i> retention period in departmental archive	Установлені законом терміни знаходження документів у відомчому архіві до передавання на державне зберігання. ДСТУ 2732-94.
C.045.000	стадия <i>стадія</i> [-іі, ор. -ією; мн. -іі, -іій] stage, phase	[< гр. <i>stadion</i> — одиниця виміру відстані в багатьох стародавніх народів] Період, певний ступінь у створенні, розвитку об'єкта.
.001	стадия жизненного цикла продукции <i>стадія життєвого циклу продукції</i> stage of product life cycle	Частина життєвого циклу продукції, яка характеризується певним станом конкретної продукції, сукупністю видів передбачених робіт та їх кінцевими результатами. Примітка 1. У життєвому циклі поштучною продукції виділяють такі стадії: дослідження та обґрунтування розроблення, процес розроблення, виробництво, експлуатація та капітальний ремонт (тільки для виробів, які підлягають капітальному ремонту). Примітка 2. У життєвому циклі непоштучної продукції виділяють такі стадії: дослідження та обґрунтування розроблення, процес розроблення, виробництво та застосування (зберігання). ДСТУ 3278-95.
.002	стадия разработки конструкторской документации <i>стадія розроблення конструкторської документації</i> development stage of design documentation	Закінчена частина процесу розроблення конструкторської документації, яка стосується розроблення технічної пропозиції, ескізного проекту, технічного проекту чи робочої конструкторської документації. ДСТУ 3321-96m.

.003	стадия создания автоматизированной системы <i>стадія створення автоматизованої системи</i> AS making stage	Частина процесу створення автоматизованої системи, встановлена нормативно-технічними документами. ДСТУ 2226-93m.
C.046.000	стандарт <i>стандарт</i> [-ту, д. -тові/-ту, оп. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] standard, norm	<i>[англ. standard]</i> 1. Нормативний документ, розроблений, як правило, на засадах відсутності протиріч щодо істотних питань з боку більшості зацікавлених сторін, затверджений визнаним органом та в якому для загального та багаторазового використання встановлені правила, вимоги. ДСТУ 1.0-93m. 2. Нормативне виробничо-практичне видання з комплексом норм, правил та вимог щодо об'єкта стандартизації, установлених та затверджених відповідно до чинного законодавства. Примітка. Стандарти ґрунтуються на узагальнених досягненнях науки, техніки, практичного досвіду й спрямовані на досягнення оптимальної користі для суспільства. ДСТУ 3017-95m. 3. Зразок, еталон, модель, які приймаються за основу для зіставлення з ними інших подібних моделей. 4. Прийнятий тип виробів, що відповідає певним вимогам щодо якості, хімічного складу, фізичних властивостей, ваги, розмірів, обсягів тощо.
.001	государственный стандарт Украины <i>державний стандарт України</i> State standard of Ukraine	Національний стандарт, затверджений Державним комітетом України зі стандартизації, метрології та сертифікації (Держстандарт України), або в галузі будівництва Міністерством будівництва й архітектури України (Мінбудархітектури України). ДСТУ 1.0-93m.
.002	межгосударственный стандарт <i>міждержавний</i>	Стандарт, прийнятий країнами, що приєдналися до Угоди про проведення погодженої політики в галузі стандар-

	<i>стандарт</i> interstate standard	тизації, метрології і сертифікації та застосовуваний ними безпосередньо. ДСТУ 1.0-93m.
.003	международный стандарт <i>міжнародний стандарт</i> international standard	Стандарт, прийнятий міжнародною організацією зі стандартизації. ДСТУ 1.0-93m.
.004	национальный стандарт <i>національний стандарт</i> national standard	Стандарт, прийнятий національним органом зі стандартизації однієї держави. ДСТУ 1.0-93m.
.005	отраслевой стандарт <i>галузевий стандарт</i> branch standard	Стандарт на продукцію, послугу, який розробляють у разі відсутності державних стандартів України чи в разі необхідності встановлення вимог, які перевищують або доповнюють вимоги державних стандартів. ДСТУ 1.0-93m.
.006	региональный стандарт <i>регіональний стандарт</i> regional standard	Стандарт, прийнятий регіональною організацією зі стандартизації. ДСТУ 1.0-93m.
.007	стандарт предприятия <i>стандарт підприємства</i> plant standard, factory standard	Стандарт, що розробляють на продукцію (процеси, послуги), яку виробляють та застосовують (здійснюють, надають) лише на конкретному підприємстві. ДСТУ 1.0-93m.
C.047.000	статистика <i>статистика</i> [-ику, д. і м. -иці, оп. -икою] statistics	<i>[англ. statistics < лат. status — становище]</i> 1. Наука, що вивчає кількісні зміни в розвитку людського суспільства, народного господарства та займається обробленням цих числових даних з науковою та практичною метою. 2. Облік в якій-небудь галузі, що здійснюється методами цієї науки, а також результати цього обліку. 3. Особливий метод досліджень, що застосовується в ряді точних наук.

.001	статистика изобретательства <i>статистика винахідництва</i> statistics of inventive act	Наукова дисципліна, що вивчає статистичними методами кількісний бік масових процесів і явищ у галузі винахідництва та патентно-ліцензійної діяльності. Примітка. Статистика винахідництва використовує теорію та методологію соціально-економічної статистики та патентної статистики. Основу її становить збирання, групування вихідної інформації, розрахунків статистичних показників. Вона охоплює такі основні напрямки: винахідництво, ліцензії, патентна інформація. Кожний напрям характеризується системою збирання та оброблення інформації, набором показників.
C.048.000	степень міра [-ри, ор. -рою; мн. -ри, -р] degree, rate, level, extent	Кількісна оцінка властивості або явища, порівняльна величина.
	ступінь [-пеня, д. -пеневі/-пеню, ор. -пенем, м. -пені; мн. -пені, -пенів] power	У математиці — добуток декількох однакових співмножників.
	ступінь [-пеня, д. -пеневі/-пеню, ор. -пенем, м. -пені; мн. -пені, -пенів] degree, extent, level, rate	1. Офіційне присвоєння найменування, що визначає кваліфікацію в певній сфері діяльності. 2. Див. <u>C.048.000</u> МІРА.
.001	степень секретности <i>ступінь секретності</i> confidentiality degree	Категорія, яка характеризує важливість таємної інформації, можливу шкоду внаслідок її розголошення, ступінь обмеження доступу до неї та рівень її охорони державою. Примітка 1. Законом визначені три ступеня секретності: "особливої важливості", "цілком таємно", "таємно". Примітка 2. Критерії визначення ступеня секретності інформації встановлює Державний комітет України з питань державних

		секретів. Закон України "Про державну таємницю", ст. 1, 13, 14 т.
.002	ученая степень <i>науковий ступінь</i> academic degree	Ступінь, присудження якого є державним визнанням кваліфікації вченого. Примітка 1. В Україні встановлені такі наукові ступені: доктор наук та кандидат наук. Примітка 2. Наявність відповідного наукового ступеня є кваліфікаційною вимогою для обіймання науковим працівником відповідної посади. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 20. Примітка 3. Науковий ступінь присуджується спеціалізованими вченими радами вищих закладів освіти, наукових установ та організацій у порядку, установленому Кабінетом Міністрів України. Закон України "Про освіту", ст. 31.
C.049.000	сторона <i>сторона</i> [-рони, ор. -роною; мн. -рони, -рін] party, side	Фізична або юридична особа (група осіб), що протиставляється в певному відношенні іншій особі (групі осіб); партнери, учасники судового розгляду тощо.
.001	договаривающие стороны <i>договірні сторони</i> contracting parties	Одна або декілька фізичних або юридичних осіб, що домовляються з певного кола питань і згідно з підписаним договором, угодою, протоколом, конвенцією тощо беруть на себе зобов'язання та на підставі їх мають певні права.
.002	сторона происхождения <i>сторона походження</i> party of origin	Договірна (-ні) сторона (-ни) міжнародної угоди, під юрисдикцією якої (яких) намічається здійснювати плановану діяльність. "Конвенція об оцінці впливів на навколишнє середовище в трансграничному контексті", ст. 1. Примітка. Стороною походження товару приймається сторона, де товар був добутий (промислова сировина, паливо, мінеральні добрива), зроблений (предмети заводського походження) або вирощений і зібраний (продукти землеробства та тваринництва).
.003	третья сторона <i>третья сторона</i> third party	Юридична або фізична особа, що визнається незалежною від сторін-учасниць, тобто від сторін, які беруть участь у розглядуваному питанні.

		Примітка. Сторони-учасниці репрезентують, як правило, інтереси постачальників (перша сторона) і покупців (друга сторона). ДСТУ 2462-94m.
C.050.000	страна <i>країна</i> [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н] country	1. Територія, що характеризується єдністю історії, природних умов, населення тощо. 2. Те саме, що держава.
.001	страны с абсолютной новизной <i>країни з абсолютною новизною</i> countries with absolute novelty	Див. <u>C.050.002</u> КРАЇНИ зі світовою новизною.
.002	страны с мировой новизной <i>країни зі світовою новизною</i> countries with world novelty	Країни, в яких під час експертизи винаходів на новизну приймається до уваги відоме аналогічне рішення в будь-якій країні світу. Примітка. До таких країн відносяться країни СНД, США, Австрія, Бельгія, Данія, Ірак, Італія, ФРН та ін.
C.051.000	сублицензия <i>субліцензія</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] sublicense	[< лат. <i>sub</i> — під + <i>licentia</i> — свобода, право] Надання ліцензіатом прав на використання об'єкта ліцензії третім особам. Примітка. Право ліцензіата надавати субліцензію не виникає само по собі з придбанням ліцензії, а обумовлюється в тексті ліцензійної угоди або надається за письмовим дозволом ліцензіара. За обсягом субліцензії, як правило, відповідає невиключній ліцензії. Винагорода, одержана ліцензіатом за надання субліцензії, поділяється між ним та ліцензіаром. Ліцензіат виступає як агент ліцензіара й не може перевищувати наданих йому повноважень.
C.052.000	субъект <i>суб'єкт</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тіє] subject	[лат. <i>subjectum</i> — підкладене] 1. Юридична або фізична особа, що має певні права й обов'язки. 2. Носій певного роду діяльності; джерело активності, спрямованої на об'єкт.

.001	субъект научной и научно-технической деятельности <i>суб'єкт наукової та науково-технічної діяльності</i> subject of scientific-and-technical activity	Особи, які займаються науковою та науково-технічною діяльністю, а саме: учені, наукові працівники, науково-педагогічні працівники, а також наукові установи, наукові організації, вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації, громадські наукові організації. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 4.
.002	субъект права <i>суб'єкт права</i> person in law, subject of law	Фізична або юридична особа, поведінка якої регулюється нормами права за наявності в них ознак правоздатності та дієздатності. Примітка. Суб'єкт права — необхідний елемент правовідносин.
.003	субъект предпринимательской деятельности <i>суб'єкт підприємницької діяльності</i> subject of entrepreneurship	Особа, яка займається підприємницькою діяльністю відповідно до закону "Про підприємництво". Примітка. Суб'єктами підприємницької діяльності (підприємцями) можуть бути: громадяни України, інших держав, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності; юридичні особи всіх форм власності, встановлених законом України "Про власність". Не допускається заняття підприємницькою діяльністю таких категорій громадян: військовослужбовців, службових осіб органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного арбітражу, державного нотаріату, а також органів державної влади, які покликані здійснювати контроль за діяльністю підприємств. Закон України "Про підприємництво", ст. 2 т.
.004	субъект хозяйственной деятельности <i>суб'єкт господарської діяльності</i> subject of economic activity	Юридична особа (підприємство, об'єднання підприємств, установа, організація будь-якої організаційно-правової форми), а також фізична особа, яка має статус підприємця. ДСТУ 3575-97т.
.005	субъекты авторского права <i>суб'єкти</i>	Особи, яким належить авторське право. Примітка 1. Законодавство закріплює ав-

	<i>авторського права</i> subjects of copyright	торське право за авторами. Примітка 2. Майнові права авторів переходять у спадщину. Не переходять у спадщину особисті немайнові права автора. Спадкоємці мають право захищати авторство на твір і протидіяти перекручуванню, спотворенню чи іншій зміні твору, а також будь-якому іншому посяганню на твір, що може завдати шкоди честі та репутації автора. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 25.
.006	субъекты смежных прав <i>суб'єкти суміжних прав</i>	Особи, яким належать суміжні права. Примітка. Закон України "Про авторське право і суміжні права" закріплює суміжні права за виконавцями, виробниками фонограм та організаціями мовлення.
.000	субъекты информационных отношений <i>суб'єкти інформаційних відносин</i>	Громадяни України, юридичні особи, держава, а також інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства. Закон України "Про інформацію", ст. 7 м.
C.054.000	суверенитет <i>суверенітет</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові] sovereignty	[нім. <i>Souveranitat</i> < фр. <i>souverainete</i> , букв. — <i>верховна влада</i>] Незалежність і самостійність держави в її зовнішніх і внутрішніх справах; не- підлеглість.
.001	информационный суверенитет государства <i>інформаційний суверенітет держави</i> information sovereignty	Здатність держави контролювати та регулювати потоки інформації з-поза меж держави з метою дотримання законів України, прав і свобод громадян, гарантування національної безпеки держави. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.
C.055.000	суд <i>суд</i> [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] court, law-court	Орган держави, до компетенції якого входить здійснення правосуддя у формі розгляду адміністративних, кримінальних і цивільних справ та прийняття щодо цих справ законних рішень. Примітка 1. Судові рішення ухвалюються судами іменем України та є обов'язковими

		до виконання на всій території України. Примітка 2. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. "Конституція України", ст. 124.
.001	арбитражный суд <i>арбітражний суд</i> arbitration court, arbitration tribunal	Орган правосуддя в господарських відносинах, незалежний орган у розв'язанні господарських спорів, які виникають між суб'єктами господарської діяльності.
.002	кассационный суд <i>касаційний суд</i> court of cassation	Суд, що розглядає матеріали касаційних скарг або подань на рішення суду першої інстанції, які не набрали законної сили.
.003	суд надзорной инстанции <i>суд наглядової інстанції</i> court of supervisory instance	Суд, що розглядає матеріали в порядку нагляду, вироки або інші рішення щодо справ, які вже набрали законної сили.
.004	суд первой инстанции <i>суд першої інстанції</i> court of first instance	Суд, до компетенції якого належить розгляд справи по суті й винесення щодо неї рішення.
.005	третейский суд <i>третейський суд</i> court of arbitration	Форма недержавного суду, який вільно обирають сторони спору, конфлікту для розглядання конкретних справ.
C.056.000	судопроизводство <i>судочинство</i> [-ва, ор. -вом] legal procedure, legal proceedings	Порядок судового розгляду цивільних та кримінальних справ. Примітка. Законодавство регламентує принципи розгляду справ органами суду, права та обов'язки учасників судового процесу на різних його стадіях, порядок оцінювання доказів, застосування запобіжних заходів, порядок ухвалення та перегляду рішення суду, а також порядок їх виконання.
.001	гражданское судопроизводство <i>цивільне судочинство</i> civil proceedings	Урегульований нормами цивільно-процесуального права порядок розгляду цивільних справ, який визначається системою взаємозв'язаних цивільних процесуальних прав і обов'язків учасників процесу. Примітка. Завданням цивільного судочинства є захист прав і законних інтересів фі-

		зичних, юридичних осіб, органів держави шляхом всебічного розгляду та вирішення цивільних справ відповідно до чинного законодавства.
C.057.000	суть <i>суть</i> [<i>-mi, op. -mty</i>] gist, essence	Найголовніше, основне в кому-, чому-небудь; зміст, основа.
.001	суть изобретения <i>суть винаходу</i> character of the invention, gist of the invention, essence of the invention	Мінімально необхідний обсяг відомостей, необхідний для розкриття завдання, на вирішення якого спрямовано винахід, і технічного результату, якого можна досягти, здійснюючи винахід. Примітка. Суть винаходу визначається сукупністю суттєвих ознак, достатніх для досягнення технічного результату, який забезпечує винахід. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.2.4.
.002	юридическая суть лицензии <i>юридична суть ліцензії</i>	Надання ліцензіату прав на об'єкт ліцензії в межах, що обумовлені в ліцензійній угоді.
C.058.000	схема <i>схема</i> [<i>-ми, op. -моу; мн. -ми, -м</i>] schema, circuit, diagram, chart, flowsheet, scheme	[<i>< гр. schema — вид, форма</i>] 1. Зображення об'єкта, опис його складу та властивостей. 2. Сукупність зв'язаних між собою елементів та вузлів, що виконують у виробі основні або допоміжні функції. 3. Графічне зображення умовними символами структури якого-небудь об'єкта. 4. Графічний документ, на якому умовно зображено чи позначено складові частини виробу (системи) та зв'язки між ними. ДСТУ 3321-96m. 5. У системах оброблення інформації — опис логічної або фізичної структури бази даних (schema).
.001	газовая схема <i>газова схема</i> gas scheme	Схема, яка являє собою умовні графічні зображення чи позначення газових складових частин виробу та зв'язків

		між ними. ДСТУ 3321-96m.
.002	гидравлическая схема <i>гідравлічна схема</i> hydraulic diagram, hydraulic circuit	Схема, яка являє собою умовні графічні зображення чи позначення гідравлічних складових частин виробу та зв'язків між ними. ДСТУ 3321-96m.
.003	кинематическая схема <i>кінематична схема</i> kinematic diagram, kinematic scheme	Схема, яка являє собою умовні графічні зображення чи позначення механічних складових частин виробу та зв'язків між ними. ДСТУ 3321-96m.
.004	комбинированная схема <i>комбінована схема</i> combined scheme	Схема, яка об'єднує елементи та зв'язки схем різних видів, але одного типу, які належать до одного виробу. ДСТУ 3321-96m.
.005	общая схема <i>загальна схема</i> common scheme	Схема, яка показує складові частини комплексу та з'єднання їх між собою на місці експлуатації. ДСТУ 3321-96m.
.006	объединенная схема <i>об'єднана схема</i> united scheme	Схема, яка об'єднує схеми декількох типів одного виду, які стосуються одного виробу чи установки. ДСТУ 3321-96m.
.007	оптическая схема <i>оптична схема</i> optical scheme	Схема, яка визначає склад, зв'язок і розташування оптичних складових частин виробу за світловим променем і пояснює будову й функціонування оптичної системи виробу. ДСТУ 3321-96m.
.008	пневматическая схема <i>пневматична схема</i> pneumatic circuit	Схема, яка являє собою умовні графічні зображення чи позначення пневматичних складових частин виробу та зв'язків між ними. ДСТУ 3321-96m.
.009	принципиальная схема <i>принципова схема</i> schematic diagram, schematic circuit	Схема, яка визначає повний склад елементів і зв'язків між ними і, як правило, дає детальне уявлення про принцип роботи виробу чи установки. ДСТУ 3321-96m.
.010	структурная схема <i>структурна схема</i> block diagram, structural diagram	Схема, яка визначає основні функційні частини виробу, їх взаємозв'язки й призначення. ДСТУ 3321-96m.
.011	схема деления <i>схема поділу</i>	Схема, яка визначає склад виробу, розміщення його складових частин, їх

	dividing circuit, scaling circuit	взаємозв'язки та призначення. ДСТУ 3321-96.
.012	схема підключення <i>схема приєднання</i> connection scheme	Схема, яка показує зовнішнє приєднання виробу. ДСТУ 3321-96.
.013	схема розположення <i>схема розташування</i> layout chart, mounting arrangement	Схема, яка позначає відносне розташування складових частин виробу чи установки, а за необхідності, також джгутів, кабелів, трубопроводів та ін. ДСТУ 3321-96m.
.014	схема расчленения изделия <i>схема розчленування виробу</i> dismantling diagram of item	Схема, яка показує поділ виробу на складальні одиниці та деталі із зображенням їхнього відносного розташування. ДСТУ 2390-94m.
.015	схема сборки изделия <i>схема складання виробу</i> assembling diagram of item	Графічне зображення у формі умовних позначень послідовності складання виробу чи його частини. Примітка. На схемі складання виробу зазначають основні елементи технологічного процесу складання, розміщення складових частин виробу, послідовність їх з'єднання, у разі необхідності — схеми складання частин виробу, які відповідають вузловому складанню. ДСТУ 2390-94m.
.016	схема соединений <i>схема з'єднань</i> connecting diagram, connection diagram, communication chart	Схема, яка показує з'єднання складових частин виробу (установи) з позначенням проводів, джгутів, кабелів, трубопроводів та ін., якими здійснюються ці з'єднання, а також місця їх приєднання й введення. ДСТУ 3321-96m.
.017	схема установки при сборке <i>схема встановлення під час складання</i> assembly mounting diagram	Графічне зображення за допомогою умовних позначень положення базових деталей і з'єднаних з ними частин виробу та встановлення цих частин під час складання. ДСТУ 2390-94m.

.018	функциональная схема <i>функційна схема</i> functional chart, functional scheme	Схема, яка пояснює певні процеси, що відбуваються у виробі (в установці) загалом чи в його (її) окремих функційних колах. ДСТУ 3321-96m.
.019	электрическая схема <i>електрична схема</i> electrical schematic, electric circuit, electrical network	Схема, яка являє собою умовні графічні зображення чи позначення електричних складових частин виробу й зв'язків між ними. ДСТУ 3321-96m.

Т

T.001.000	таблица <i>таблиця</i> [-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ць] table	<i>[польс. tablica < лат. tabula — дошка]</i> 1. Перелік відомостей, цифрових даних, записаних у певній послідовності — за рядками та стовпчиками. 2. Друкований матеріал, згрупований у формі декількох стовпчиків, які мають самостійні заголовки та відокремлені один від одного лініями. 3. У системі конструкторської документації — текстовий конструкторський документ, який містить залежно від його призначення певні дані, зведені в таблицю. ДСТУ 3321-96. 4. У системах оброблення інформації — спосіб формального подання даних у формі двовимірного масиву.
T.002.000	тайна <i>таємниця</i> [-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ць] secret, secrecy	1. Відомості, знання про щось, способи досягнення чого-небудь, невідомі іншим. 2. Прихована внутрішня суть об'єкта, явища, яка ще не пізнана, не стала відомою, ще не доступна пізнанню.
.001	государственная тайна <i>державна таємниця</i> State secret	Вид таємної інформації, що охоплює відомості в сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки й охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди життєво важливим інтересам України та які

		визнані в порядку, установленому Законом "Про державну таємницю", державною таємницею та підлягають охороні з боку держави. Закон України "Про державну таємницю", ст. 1. Примітка. Інформація, яка може бути віднесена до державної таємниці визначається статтею 6 указанного закону.
.002	коммерческая тайна предприятия <i>комерційна таємниця підприємства</i> commercial secret	Відомості, пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, керуванням, фінансами та іншою діяльністю підприємства, що не є державною таємницею, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди його інтересам. Примітка 1. Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, порядок їх захисту визначаються керівником підприємства. Відомості, які не можуть становити комерційної таємниці, визначаються Кабінетом Міністрів України. Примітка 2. Відповідальність за розголошення відомостей, які становлять комерційну таємницю підприємства, і порядок охорони таких відомостей встановлюються законодавчими актами України. Закон України "Про підприємства в Україні", ст. 30 м. Примітка 3. Збереження комерційної таємниці є важливим засобом у конкурентній боротьбі.
T.003.000	творчество <i>творчість</i> [-чості, д. і м. -чості, ор. -чістю] creative work	Діяльність людини, спрямована на створення духовних та матеріальних цінностей, пройнята елементами нового, вдосконалення, збагачення, розвитку.
.001	научно-техническое творчество <i>науково-технічна творчість</i> scientific work	Різновид діяльності, що спрямована на кількісне зростання та якісне вдосконалення науково-технічного потенціалу. Примітка. Головною метою науково-технічної творчості є створення нової техніки, нових технічних рішень (способів, пристроїв, речовин) на рівні винаходів.

T.004.000	текст <i>текст</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] text	[< лат. <i>textum</i> — тканина, зв'язок, побудова] 1. У системах оброблення інформації — дані, подані знаками, згрупованими в слова, речення, абзаци, таблиці тощо, інтерпретація яких суттєво ґрунтується на знанні природної чи штучної мови. ДСТУ 2628-94. 2. У комп'ютерній графіці — вихідний графічний примітив, призначений для формування елемента зображення у формі текстового рядка.
.001	аутентичный текст документа <i>автентичний текст документа</i> authentic text of document	Оригінальний текст документа (наприклад, контракту між вітчизняною та зарубіжною фірмами, укладеного українською та англійською мовами), на якому стоять підписи повноважних осіб та печатки обох сторін.
.002	текст документа <i>текст документа</i> text of document	Мовна інформація, зафіксована будь-яким видом письма чи будь-якою системою звукозаписування. ДСТУ 2732-94.
T.005.000	тема <i>тема</i> [-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м] theme	[гр. <i>thema</i> — положення, основа] 1. Питання, що лежать в основі наукового дослідження, предмет лекції, доповіді; явища, події, що становлять зміст твору літератури та мистецтва. 2. Зміст навчального наукового чи контрольного завдання.
.001	охраноспособная тема <i>охороноздатна тема</i> theme eligible for registration	Науково-дослідна тема, на результати виконання якої можна одержати охоронний документ.
T.006.000	техника <i>техніка</i> [-іки, д. і м. -іці, ор. -ікою] engineering, technology, technique, equipment	[< гр. <i>technike</i> — вправний, досвідчений < <i>techne</i> — майстерність, мистецтво] 1. Сукупність технічних засобів. 2. Сукупність заходів, методика.

.001	новая техника <i>нова техніка</i> new technology	Уперше створювані знаряддя виробництва та засоби діяльності, що є результатом наукових досліджень та прикладних розробок і відрізняються від раніше використаних засобів більш високими якість та можливостями в розвитку виробництва, а також задоволенні інших суспільних потреб.
T.007.000	технология <i>технологія</i> [-ії, ор. -ією; мн. -ії, -ій] technology	[< гр. <i>techne</i> — майстерність, мистецтво + <i>logos</i> — слово, вчення] 1. Система взаємозв'язаних способів оброблення матеріалів (інформації) та виготовлення продукції у виробничому процесі. 2. У системах оброблення інформації — сукупність пристроїв та методів у процесі оброблення інформації, розв'язання задач на ЕОМ і видавання (передання) результатів користувачеві.
.001	информационная технология <i>інформаційна технологія</i> information technology	1. Технологічний процес, предметом перероблення й результатом якого є інформація. ДСТУ 2226-93. 2. Цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість оброблення даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1 м.
T.008.000	ТЗ <i>ТЗ</i> [невідм.] performance specification, requirements specification	Див. <u>3.003.002</u> технічне ЗАВДАННЯ.
.001	ТЗ НИР <i>ТЗ НДР</i>	Див. <u>3.003.003</u> технічне ЗАВДАННЯ на науково-дослідну роботу.
.002	ТЗ ОКР <i>ТЗ ДКР</i>	Див. <u>3.003.004</u> технічне ЗАВДАННЯ на дослідно-конструкторську роботу.

.003	ТЗ ОТР ТЗ ДТР	Див. 3.003.005 технічне ЗАВДАННЯ на дослідно-технологічну роботу.
T.009.000	тип <i>тип</i> [-пу, д. -пові/-пу, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів] type, sort	[фр. <i>type</i> < гр. <i>typos</i> — відбиток, форма, зразок] 1. Зразок, модель для групи предметів. 2. Форма чого-небудь, що містить певні ознаки. 3. Властивість, характеристика об'єкта, системи або її компонентів. 4. Певна множина об'єктів.
.001	тип схемы <i>тип схеми</i> type of scheme	Класифікаційне угруповання схем, об'єднаних за призначенням. ДСТУ 3321-96. Примітка. Розрізняють такі типи схем: структурні, функційні, принципові, з'єднання, приєднання, загальні, розташування, об'єднані.
T.010.000	ТО <i>ТО</i> [невідм.]	Див. 0.024.008 технічний ОПИС.
T.011.000	товар <i>товар</i> [-ру, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів] goods, commodity	[тюрк. <i>tavar</i> , букв. — <i>худоба</i>] Будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші майнові права, призначені для продажу. ДСТУ 3293-95m. Примітка. Для сучасного світового господарства характерно постійне розширення товарного обігу в зв'язку з розвитком науки, техніки, зростанням суспільних та особистих потреб. Статут товарів набувають все більш різноманітні результати людської діяльності: творча, інтелектуальна — у формі технічної документації, наукових публікацій, творів літератури та мистецтва, різних послуг і робіт. При цьому нові, унікальні товари, як правило, продаються за високими цінами. Освоєння масового виробництва товарів супроводжується зниженням цін на них. Найдорожчим товаром є наукомістка, художня або інша продукція, розроблення якої вимагає великих витрат розумової праці. За умов поступового залучення до господарського обороту природних ресурсів велика кількість з них також набувають

		властивості товару й становляться об'єктом купівлі-продажу зі стійкою тенденцією зростання цін на них.
.001	идеальный товар <i>ідеальний товар</i> perfect commodity	Конкретний товар, здатний задовольнити конкретну людську потребу. ДСТУ 3294-95.
.002	новый товар <i>новий товар</i> new product, new goods, new commodity	Виріб, який містить нові чи додаткові функційні можливості, зміни у формі, дизайні або упаковці, що мають значення для споживачів. ДСТУ 3294-95m.
T.012.000	толкование <i>тлумачення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] interpretation	1. Визначення змісту, роз'яснення, з'ясування суті чого-небудь, трактування. 2. Текст, що містить таке роз'яснення.
.001	расширительное толкование патентной формулы <i>розширювальне тлумачення патентної формули</i> broad interpretation of the patent claim, extensive interpretation of the patent claim	Принцип, визначений патентним законодавством деяких країн, наприклад, Німеччини, згідно з яким опис винаходу (корисної моделі) може бути використано для розширення прав власника патенту за межі, зафіксовані у формулі даного винаходу (корисної моделі). Примітка. В українському патентному законодавстві відсутній.
T.013.000	топография <i>топографія</i> [-ії, ор. -ією] topography	[< гр. <i>topos</i> — місце, місцевість + <i>grapho</i> — пишу, креслю, малюю] 1. Наукова дисципліна, яка вивчає методи зображення географічних і геометричних елементів місцевості та створення на їх основі топографічних карт. 2. Зафіксоване на матеріальному носії зображення поверхні якої-небудь місцевості, взаємного розташування пунктів, частин.
.001	топография интегральной микросхемы <i>топографія інтегральної</i>	Зафіксоване на матеріальному носії просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними. Примітка. Правова охорона топографії

	<i>мікросхеми</i>	інтегральних мікросхем здійснюється шляхом її реєстрації в патентному відомстві. Закон України "Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем", ст. 1, 4 м.
T.014.000	торговля <i>торгівля</i> [-лі, ор. -лею] trade	1. Форма обміну продуктами праці та послугами. 2. Процес купівлі-продажу товару шляхом укладення двосторонньої угоди між продавцем і покупцем (в усній чи письмовій формі). 3. Спеціалізована галузь господарства, яка забезпечує доведення товарів до споживача (населення). Примітка. Розрізняють оптову та роздрібну торгівлю.
.001	торговля объектами авторского права <i>торгівля об'єктами авторського права</i> trade in objects of the copyright	Передача автором або іншою особою, що має авторське право, майнових авторських прав або видача ліцензії на використання твору відповідно до такої ліцензії. Примітка. Особисті немайнові права автора не можуть бути передані іншим особам. Закон "Про авторське право і суміжні права", ст. 27 м.
.002	торговля объектами промышленной собственности <i>торгівля об'єктами промислової власності</i> trade in objects of industrial property	Продаж патентів та видача ліцензій на використання об'єктів промислової власності.
T.015.000	ТП <i>ТП</i> [невідм.]	<i>Див. П.098.004</i> технологічний ПРОЦЕС.
T.016.000	транскрибирование <i>транскрибування</i> [-ння, ор. -нням] transcription	[лат. transcriptio < transcribo — перепишу] У термінології — зображування символів однієї системи письма символами іншої системи письма з урахуванням вимови зображуваних знаків. Примітка. Терміном "транскрибування"

		позначають також операції записування мов, що не мають писемності, на підставі їх вимови. ДСТУ 3325-96.
T.017.000	транслитерирование <i>транслітерування</i> [-ння, оп. -нням] transliteration	У термінології — зображування символів однієї абеткової системи письма символами іншої абеткової системи письма. ДСТУ 3325-96.
T.018.000	требование <i>вимога</i> [-оги, д. і м. -озі, оп. -огою; мн. -оги, -ог] requirement	1. Положення, що містить критерії, яких необхідно дотримуватися. ISO/IEC Guide 2:1991. 2. Офіційний документ з проханням видати що-небудь, спрямувати куди-небудь і т.ін.
.001	технические требования <i>технічні вимоги</i> engineering requirements	1. Основні умови, яким повинна відповідати система, пристрій і т.ін. ДСТУ 2938-94m. 2. Документ, де зафіксовані ці умови.
.002	требование единства знака для товаров и услуг <i>вимога єдності знака для товарів і послуг</i> requirement of unity of a trademark	Законодавчо встановлена вимога до заявки на знак для товарів і послуг, яка полягає в тому, що заявка повинна стосуватися одного знака. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", ст. 7 м.
.003	требование единства изобретения <i>вимога єдності винаходу</i> requirement of unity of a invention	Законодавчо встановлена вимога до заявки на винахід, яка полягає в тому, що заявка повинна стосуватися одного або групи винаходів, пов'язаних єдиним винахідницьким задумом. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
.004	требование единства полезной модели <i>вимога єдності корисної моделі</i> requirement of unity of an utility model	Законодавчо встановлена вимога до заявки на корисну модель, яка полягає в тому, що заявка повинна стосуватися однієї корисної моделі. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
.005	требование единства	Законодавчо встановлена вимога до заявки на промисловий зразок, яка

	промислового образца <i>вимога єдності промислового зразка</i> requirement of unity of an industrial design	полягає в тому, що заявка повинна стосуватися одного промислового зразка й може містити його варіанти. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 11 м.
.006	требования к патентной формуле <i>вимоги до патентної формули</i> requirements of patent claim	Законодавчо встановлені вимоги до формули винаходу (корисної моделі), що полягають у такому: формула винаходу (корисної моделі) повинна виражати його (її) суть, базуватися на описі та викладатися у визначеному порядку ясно й стисло. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 12 м.
T.019.000	трудоемкость <i>трудоемкость</i> [-кости, д. і м. -кости, ор. -кістю] labor-intensiveness, man-hours, labor- output ratio	Економічний показник, що характеризує витрати праці для виконання певної роботи. Примітка. Трудоемкість вимірюють у людино-годинах.
.001	трудоемкость продукции <i>трудоемкость продукції</i> labor-consumption of output	Економічний показник, що характеризує витрати праці на одиницю продукції та визначається кількістю робочого часу в людино-годинах чи людино-днях, витраченого на виготовлення одиниці продукції або виконання певної роботи в натуральному чи вартісному виразі. Примітка. Зважаючи на склад трудових витрат розрізняють такі види трудоемкості: технологічну, обслуговування виробництва, керування виробництвом та повну. ДСТУ 3138-95м.
T.020.000	ТУ <i>ТУ</i> [невідм.]	Див. <u>У.013.001</u> технічні УМОВИ.

у

У.001.000	убеждение <i>переконання</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] belief	Основний метод державного впливу, який застосовується для підтримання суспільної дисципліни, забезпечення й охорони законності, для спрямування окремих громадян і колективів на додержання встановлених у цьому суспільстві норм.
У.002.000	убыток <i>збиток</i> [-тку, ор. -тком; мн. -тки, -тків] loss	Перевищення витрат над результатами виробничо-господарської діяльності, прибутком, доходом підприємства (організації).
У.003.000	УДК <i>УДК</i> [невідм.] UDC	<i>Див. К.014.008</i> Універсальна десятикова КЛАСИФІКАЦІЯ.
У.004.000	УК <i>КК</i> [невідм.]	<i>Див. К.021.007</i> Кримінальний КОДЕКС України.
У.005.000	указ <i>указ</i> [-зу, д. -зові/-зу, ор. -зом, м. -зі/-зові; мн. -зи, -зіє] decree, edict, ordinance	Нормативно-правовий акт, виданий главою держави.
У.006.000	указание <i>зазначення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] indication	Відомості, повідомлення про щонебудь.
	вказівка [-вки, д. і м. -вці, ор. -вкою; мн. -вки, -вок] order, direction	

.001	географическое указание происхождения товара <i>географічне зазначення походження товару</i> geographical indication of origin of goods	Назва географічного місця, яка вживається як позначення в назві товару, що походить із зазначеного географічного місця та має певні якості, репутацію або інші характеристики, в основному зумовлені характерними для даного географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов з людським фактором. Примітка. Правова охорона надається на підставі реєстрації та діє безстроково від дати реєстрації. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів", ст. 1, 6.
.002	простое указание происхождения товара <i>просте зазначення походження товару</i>	Будь-яке словесне чи зображувальне (графічне) позначення, що прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару. Примітка 1. Ним може бути й назва географічного місця, яка вживається як назва товару або як складова частина його назви. Примітка 2. Не підлягає реєстрації. Правова охорона полягає в недопущенні використання зазначень, що є неправдивими (фальшивими) чи такими, що вводять споживачів у оману щодо дійсного географічного місця походження товару. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів", ст. 6.
.003	указание происхождения товара <i>зазначення походження товару</i> indication of origin of goods	Вирази або знаки, які використовуються для того, щоб показати, що даний продукт вироблено в певному географічному місці (країні, регіоні як частині країни, населеному пункті, місцевості тощо). Примітка. Згідно зі ст. 1 Закону України "Про охорону прав на зазначення походження товарів" розрізняють просте зазначення походження товару та кваліфіковане зазначення походження товару, що, у свою чергу, поділяється на назву місця походження товару та географічне зазначення походження товару.

У.007.000	указатель вказівник [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] indicator, pointer, position indicator	1. У вимірювальній техніці — частина чи елемент показувального пристрою у формі стрілки, променя чи верхнього рівня стовпчика рідини або газу, які відносно позначок шкали визначають показ приладу. ДСТУ 2681-94м. 2. Посилання, адреса зв'язку. 3. У системах оброблення інформації — елемент даних, який вказує на розташування іншого елемента даних. ДСТУ 2505-94.
	показчик [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] index	Довідник або довідковий перелік (список).
.001	алфавитно-предметный указатель к систематическому каталогу абетково-предметний показчик до систематичного каталогу alphabetic subject index to the classified catalog	Допоміжний апарат до систематичного каталогу, що являє собою абетковий перелік предметних рубрик, які розкривають зміст відображених у систематичному каталозі творів друку та інших документів з вказівкою відповідних класифікаційних індексів. ГОСТ 7.26-80.
.002	алфавитный библиографический указатель абетковий бібліографічний показчик alphabetical bibliographic index	Бібліографічний показчик, в якому бібліографічні записи розміщені за абеткою прізвищ авторів та (чи) заголовків відображених документів. ГОСТ 7.0-84.
.003	библиографический указатель бібліографічний показчик bibliographic index	Бібліографічний посібник зі складною структурою, яка передбачає наявність допоміжних показчиків, передмови, змісту, переліку скорочень і т.ін. ГОСТ 7.0-84.

.004	предметный библиографический указатель <i>предметний бібліографічний покажчик</i> subject bibliographic index	Бібліографічний покажчик, в якому бібліографічні записи наведені під предметними рубриками, що розміщені за абеткою. ГОСТ 7.0-84.
.005	систематический библиографический указатель <i>систематичний бібліографічний покажчик</i> systematic bibliographic index	Бібліографічний покажчик, в якому бібліографічні записи розміщені в логічній послідовності відповідно до прийнятої системи класифікації. ГОСТ 7.0-84.
.006	словарный библиографический указатель <i>словниковий бібліографічний покажчик</i> dictionary bibliographic index	Бібліографічний покажчик, в якому бібліографічні записи розміщені за єдиною абеткою прізвищ авторів, заголовків та предметних рубрик. ГОСТ 7.0-84.
.007	хронологический библиографический указатель <i>хронологічний бібліографічний покажчик</i> chronological bibliographic index	Бібліографічний покажчик, в якому бібліографічні записи розміщені в хронології випуску творів у світ та (чи) за датами написання відображених документів. ГОСТ 7.0-84.
У.008.000	УНГА УНГА [невідм.] UNGA	<i>Див. А.012.003</i> Українська нафтогазова АКАДЕМІЯ.
У.009.000	унификация <i>уніфікація</i> [-ії, оп. -ієу] unification	<i>[< лат. unio — один + ...ficatio < facio — роблю]</i> Процес приведення засобів виробництва, виробів, систем, програм і програмних інтерфейсів, документації, засобів спілкування (термінології, позначень) або їх елементів до єдиної

		форми та структури, до єдиних характеристик, спрямований на усунення різноманітності типів і типорозмірів виробів, складальних одиниць, деталей, конструктивних елементів, а також технологічних процесів, способів виготовлення, методів випробування, контролю тощо.
.001	унификация продукции <i>уніфікація продукції</i> unification of products	Рациональне зменшення кількості різновидів продукції однакового функційного призначення. ДСТУ 3278-95m.
У.010.000	УПК КПК <i>[невідм.]</i>	<i>Див.</i> <u>K.021.006</u> кримінально-процесуальний КОДЕКС України.
У.011.000	управление керування <i>[-ння, ор. -нням]</i> control, management	Сукупність цілеспрямованих дій, що включає оцінку ситуації та стану об'єкта керування, вибір керівних дій та їх реалізацію. ДСТУ 2226-93.
	управління <i>[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь]</i> administration, department, office, board, bureau	Адміністративна установа або відділ якоїсь установи, організації, що відає певною галуззю господарської, наукової, військової та іншої діяльності.
.001	управление научно-техническим прогрессом керування науково-технічним прогресом control of scientific-and-technological advance	Діяльність суспільства, спрямована на якісні структурні зрушення в продуктивних силах. Примітка. Керування НТП стимулює прискорення розвитку науки та техніки, використання їх досягнень у народному господарстві. Керування винахідництвом є обов'язковою частиною керування НТП, що охоплює, у свою чергу, всі сфери громадського виробництва та етапи циклу "наука — техніка — виробництво — споживання", починаючи від фундаментальних досліджень до практичного використання досягнень НТП. Однією з головних функцій керування НТП є забезпечення інтеграції науки та виробництва, тобто орієнтація науки на розв'язання актуальних соціально-економічних завдань, з одного боку, та зацікавленість виробництва в найшвидшому освоєнні нової техніки,

		технології, використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та раціоналізаторських пропозицій, з іншого. У результаті зростає економічний ефект, що досягається за допомогою НТП.
У.012.000	уровень рівень [-вня, д. -вневі/-вною, ор. -внем; мн. -вні, -внів] level	1. Міра величини, розвитку, значущості чогось. 2. Шар ієрархічної структури.
.001	изобретательский уровень <i>винахідницький рівень</i> inventor's level	Законодавчо встановлена умова патентоспроможності винаходу, яка полягає в тому, що винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не впливає явно з рівня техніки. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6 м.
.002	технический уровень продукции <i>технічний рівень продукції</i> technical level of products	Відносна характеристика якості продукції, яка ґрунтується на порівнянні значень показників, що характеризують технічну досконалість оцінюваної продукції, з базовими значеннями відповідних показників. ДСТУ 2925-94.
.003	технический уровень разработки <i>технічний рівень розробки</i> technical level of work	Сукупність технічних, економічних, технологічних і експлуатаційних показників розробки, що визначають ступінь досягнення поставленої мети порівняно з іншими аналогічними об'єктами того самого класу (категорії, виду, типу й т.д.). Примітка. Згідно з цим визначається як доцільність виготовлення та використання об'єкта всередині країни, так і його експортні можливості, тобто ці показники самим суттєвим образом впливають на конкурентоспроможність об'єкта на зовнішньому ринку.
.004	уровень техники <i>рівень техніки</i> technical level, state of art	Усі відомості, які стали загальнодоступними у світі (тобто не тільки в Україні, а й в іноземних державах) до дати подання заявки до патентного відомства або, якщо заявлено пріоритет, до дати пріоритету.

		Примітка. Рівень техніки включає також зміст будь-якої заявки на видачу патенту України та міжнародної заявки, в якій зазначена Україна, у тій редакції, в якій її було подано спочатку, за умови, що ця заявка або виданий за нею патент згодом будуть опубліковані в установленому порядку й що дата подання такої заявки або, якщо заявлено пріоритет, дата її пріоритету передують даті подання заявки або даті її пріоритету. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 6 – 7 м.
У.013.000	умови [-e] conditions	1. Обставини, від яких що-небудь залежить. 2. Вимоги однієї з договірних сторін до іншої. 3. Правила, що встановлюються для тієї або іншої діяльності. 4. Значення кліматичних і, можливо, інших параметрів, за яких визначаються технологічні характеристики обладнання з метою можливості порівняння (зіставлення) різних виробів. 5. Сукупність фізичних величин або їх відношень, необхідна для опису процесу.
.001	технические условия (ТУ) <i>технічні умови (ТУ)</i> performance specification, technical conditions	Нормативний документ, який встановлює вимоги до конкретної продукції, послуг і регулює стосунки між постачальником (розробником, виробником) і споживачем (замовником) продукції, послуг. Примітка 1. ТУ є невід'ємною частиною комплексу технічної документації на продукцію (вироби, матеріали, речовини, послуги), на яку вони поширюються, або є самостійним документом. ДСТУ 1.0-93м. Примітка 2. Для визначення типу технічних умов потрібно використовувати визначник, такий як технічні умови на продукцію, технічні умови на випробування. Примітка 3. Технічні умови повинні мати посилання чи містити схеми й іншу відповідну документацію, чи вказувати на способи

		та критерії, за допомогою яких можна здійснювати перевірку відповідності. ДСТУ 3230-95m.
.002	условия охраноспособности знаков для товаров и услуг <i>умови охороноздатності знаків для товарів і послуг</i> conditions for protectability of trademark	Умови, за дотримання яких знаку для товарів і послуг надається правова охорона. Примітка. Правова охорона надається знаку, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності й моралі та на який не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені статтею 6 Закону України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг".
.003	условия охраноспособности изобретений <i>умови охороноздатності винаходів</i> conditions for protectability of inventions	Умови, за дотримання яких винаходу надається правова охорона. Примітка. Правова охорона надається винаходу, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності й моралі та відповідає критеріям (умовам) патентоспроможності. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 m.
.004	условия охраноспособности полезных моделей <i>умови охороноздатності корисних моделей</i> conditions for protectability of utility models	Умови, за дотримання яких корисній моделі надається правова охорона. Примітка. Правова охорона надається корисній моделі, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності й моралі та відповідає критеріям (умовам) патентоспроможності. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", ст. 5 m.
.005	условия охраноспособности промышленных образцов <i>умови охороноздатності промислових зразків</i> conditions for protectability of	Умови, за дотримання яких промисловому зразку надається правова охорона. Примітка. Правова охорона надається промисловому зразку, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності й моралі та відповідає критеріям (умовам) патентоспроможності. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки", ст. 5 m.

	industrial designs	
.006	умовия охораноспособности рационализаторских предложений <i>умови охороноздатності раціоналізаторських пропозицій</i> conditions for protectability of innovation proposals	Умови, за дотримання яких раціоналізаторській пропозиції надається права охорона. Примітка. Права охорона надається раціоналізаторській пропозиції, що є новою й корисною для підприємства, якому вона подана, передбачає створення або змінення конструкції виробів, технології виробництва застосовуваної техніки або складу матеріалу. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 2 м.
У.014.000	услуга <i>послуга</i> [-уги, д. і м. -узі, оп. -угою; мн. -уги, -уг] service	Наслідок безпосередньої взаємодії між постачальником та споживачем і внутрішньої діяльності постачальника для задоволення потреб споживача. Примітка 1. Постачальник чи споживач можуть бути представлені під час взаємодії персоналом чи обладнанням. Примітка 2. Безпосередня взаємодія споживача з постачальником може бути суттєвою для надання послуги. Примітка 3. Постачання чи використання матеріальних видів продукції може бути частиною надання послуги. Примітка 4. Послуга може бути пов'язана з виробництвом та постачанням матеріальної продукції. Примітка 5. До послуг відносять побутове, комунальне, транспортне обслуговування, навчання, лікування, культурно-виховну роботу, догляд за дітьми та пристарілими. ДСТУ 3230-95м.
.001	информационная услуга <i>інформаційна послуга</i> information service	Дії суб'єктів щодо забезпечення споживачів інформаційними продуктами. Закон України "Про Національну програму інформатизації", ст. 1.
.002	послепроектные услуги <i>післяпроектні</i>	Підготовка матеріалів контракту на будівництво та постачання обладнання, консультації та авторський нагляд

	<i>послуги</i>	за монтажем, пусконаладжувальні роботи.
.003	предпроектные услуги <i>предпроектні послуги</i>	Попереднє вивчення (включаючи необхідні науково-дослідні роботи) та техніко-економічне обґрунтування будівництва промислових та інших об'єктів.
.004	проектные услуги <i>проектні послуги</i>	Проведення інженерно-розвідувальних робіт для будівництва, розроблення технічної документації, проектування та конструкторське розроблення об'єктів техніки та технології.
.005	рекомендационные услуги <i>рекомендаційні послуги</i>	Консультації щодо експлуатації, керування збудованими об'єктами, реалізації виготовленої продукції, інші консультації технологічного, економічного, фінансового чи іншого характеру.
У.015.000	усовершенствование <i>удосконалення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] improvement	Зміни, які покращують що-небудь, роблять його досконалішим.
.001	усовершенствование конструкции изделия <i>удосконалення конструкції виробу</i> product structure improvement	Удосконалення, яке може характеризуватися, наприклад, змінами в конструктивному виконанні деталей, вузлів, блоків тощо в їх взаємозв'язку, взаєморозміщенні й співвідношенні, геометричних формах. Примітка. Може бути об'єктом раціоналізаторської пропозиції. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 2 м.
.002	усовершенствование состава материалов <i>удосконалення складу матеріалів</i> materials composition improvement	Удосконалення, яке може характеризуватися, наприклад, змінами в інгредієнтах, що входять до його складу, та їх кількісному співвідношенні. Примітка. Може бути об'єктом раціоналізаторської пропозиції. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 2 м.

.003	усовершенствование технологий производства удосконалення технології виробництва technology improvement	Удосконалення, яке може характеризуватися, змінами в методах проведення технологічних операцій, їх послідовності, параметрах режимів (температура, тиск тощо), а також змінами в застосовуваних машинах, приладах, пристроях. Примітка 1. При цьому до технології виробництва, зокрема, можуть відноситися засоби виміру, контролю, випробувань, монтажу, видобутку або перероблення сировини. Примітка 2. Може бути об'єктом раціоналізаторської пропозиції. "Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію", п. 2 м.
У.016.000	устранение усунення [-ння, оп. -нням] removal, elimination	1. Доведення чого-небудь до зникнення, припинення існування, ліквідації. 2. Відсторонення когось від якоїсь діяльності, справи, звільнення з роботи тощо.
.001	устранение действующего патента усунення чинного патенту removal of existing patent	Анулювання патенту шляхом доказу неправомірності його видачі.
У.017.000	устройство пристрій [-рою, д. -рою, оп. -роєм, м. -рої; мн. -рої, -роїв] equipment, device, unit	Конструктивно закінчений виріб, який має певне функційне призначення.
.001	устройство как объект изобретения пристрій як об'єкт винаходу device as an object of the invention	Технічне рішення, що є новим, промислово придатним, має винахідницький рівень та стосується машин, механізмів, приладів тощо. Примітка. Для характеристики пристрою використовують такі ознаки: наявність конструктивного (конструктивних) елемента (елементів); наявність зв'язків між елемен-

		тами, взаємне розташування елементів, форму виконання елемента (елементів) або пристрою в цілому; форму виконання зв'язків між елементами; параметри та інші характеристики елементів; матеріал, з якого виготовлено елементи, або пристрій у цілому, середовище, що виконує функцію елемента. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 1.1.2.1.
.002	устройство схемы пристрій схеми	Сукупність елементів схеми, які відповідають складовим частинам виробу, з'єднаним в єдину конструкцію. Примітка. Пристрій може не мати у виробі певного функційного призначення. ДСТУ 3321-96m.
У.018.000	утверждение твердження [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] assertion, statement	1. Предикат. 2. Логічний вираз, який вважається істинним. 3. Речення мови програмування (оператор).
	затвердження [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] approval	1. Акт згоди компетентного органу або посадової особи зі змістом, формою та статусом документа, після чого він набуває юридичної сили. 2. Остаточне затвердження, прийняття, офіційне оформлення чого-небудь.
.001	утверждение продукции затвердження продукції products approval	Офіційне оформлення дозволу на вихід продукції на ринок чи на її використання за заданим призначенням або за заданими умовами. ДСТУ 2462-94m.
.002	утверждение продукции по образцу затвердження продукції за зразком type approval	Затвердження продукції на підставі її оцінювання за зразком. ДСТУ 2462-94.
.003	утверждение процесса затвердження процесу process approval	Офіційне оформлення дозволу на вихід процесу на ринок чи на його використання за заданим призначенням або за заданими умовами. ДСТУ 2462-94m.

.004	утверждение услуги <i>затвердження послуги</i> service approval	Офіційне оформлення дозволу на вихід послуги на ринок чи на її використання за заданим призначенням або за заданими умовами. ДСТУ 2462-94m.
У.019.000	утилизация <i>утилізація</i> [-ii, op. -ією] utilization	[< лат. utilis — корисний] Використання з позитивним ефектом, перероблення.
.001	утилизация продукции <i>утилізація продукції</i> utilization of products	Комплекс технологічних операцій, спрямованих на використання як вторинної сировини продукції, що втратила свої корисні властивості. ДСТУ 3278-95.
У.020.000	участок <i>ділянка</i> [-нки, д. і м. -нці, op. -нкою; мн. -нки, -нок] area, domain, region, field, plot, realm, site	1. Частина тіла, поверхні, площі, кривої, виділена за певною ознакою та (чи) використовується з певною метою. 2. Межі, в яких поширюються якінебудь явища. 3. Сфера якоїсь діяльності.
	дільница [-ці, op. -цею; мн. -ці, -ць] district	Адміністративно-територіальна або виробнича одиниця.
.001	производственный участок <i>виробнича дільниця</i> production division, production section, production sector	Структурний підрозділ підприємства чи цеху, що об'єднує групу робочих місць, організованих за предметним, технологічним або предметно-технологічним принципом спеціалізації. ДСТУ 2960-94.
У.021.000	ученый <i>вчений</i> [-ного, op. -ним; мн. -ні, -них]; учений [-ного, op. -ним; мн. -ні, -них] scholar, scientist	Фізична особа (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), яка має вищу освіту та проводить фундаментальні та (чи) прикладні наукові дослідження й отримує наукові та (чи) науково-технічні результати. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
У.022.000	учреждение <i>установа</i> [-ви, op. -вою; мн. -ви, -в] establishment	Організація (з певним штатом службовців та адміністрацією), що відає певною (-ними) галуззю (галузями) народного господарства, культури, науки й працює в цій галузі (галузях).

.001	ведущее учреждение <i>провідна установа</i> leading organization	Установа, відома своїми досягненнями у відповідній галузі науки, яка в результаті колективного розгляду й обговорення надає відзив на дисертацію згідно з вимогами, затвердженими ВАК. Примітка 1. Провідна установа призначається спеціалізованою вченою радою з переліку, затвердженого ВАК. "Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань", п. 22 т. Примітка 2. У нормативних документах ВАК замість терміна "відгук" використовується термін "відзив", який на думку укладачів словника не відповідає нормам української літературної мови.
.002	государственные научные учреждения <i>державні наукові установи</i> state scientific establishments	Наукові установи, засновані на державній власності. Примітка. Державні наукові установи створюються, реорганізуються та ліквіднуються в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 8.
.003	научно-исследовательское учреждение <i>науково-дослідна установа</i> research establishment	Юридична особа незалежно від форми власності, що створена в установленому законодавством порядку, для якої наукова діяльність є основною й становить понад 70 відсотків загального річного обсягу виконаних робіт. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.004	научно-техническое учреждение <i>науково-технічна установа</i> scientific-and-engineering establishment	Юридична особа незалежно від форми власності, що створена в установленому законодавством порядку, для якої науково-технічна діяльність є основною й становить понад 70 відсотків загального річного обсягу виконаних робіт. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.
.005	научное учреждение <i>наукова установа</i> scientific	Загальна назва науково-дослідних і науково-технічних установ. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 1.

	establishment	
.006	общественные научные учреждения <i>громадські наукові установи</i> public research establishments	Об'єднання вчених для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки, захисту фахових інтересів, взаємної координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом. Примітка 1. Громадські наукові установи підлягають реєстрації та діють відповідно до законодавства про об'єднання громадян з урахуванням положень цього закону. Примітка 2. Громадські наукові установи можуть створювати тимчасові наукові колективи, утворювати для виконання статутних завдань науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, консалтингові, пошукові організації, співпрацювати із іноземними та міжнародними організаціями, бути колективними членами міжнародних науково-фахових об'єднань, спілок, товариств відповідно до законодавства України. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 17 м.
У.023.000	ущерб <i>школа</i> [-ди, ор. -дою] damage	1. Утрати юридичної або фізичної особи внаслідок невиконання чи неналежного виконання функцій, покладених на окремих працівників чи на підрозділи, унаслідок дій (бездіяльності) інших юридичних або фізичних осіб, або зовнішніх чинників (стихійних лих). 2. Утрати, нанесені навколишньому природному середовищу внаслідок дій чи бездіяльності фізичних або юридичних осіб.
	збиток [-тку; мн. -тки, -тків] damage	У цивільному праві — невігідні майнові наслідки, що виникають для кредитора в разі невиконання або неналежного виконання боржником своїх зобов'язань. Примітка. До них відносяться витрати, зроблені кредитором, утрата або пошкодження його майна, а також не одержані кредитором доходи, які він одержав би, якби зобов'язання було виконано боржником. "Цивільний кодекс України", ст. 203 м.

.001	имущественный ущерб <i>майновий збиток</i> property damage	Утрата майна юридичних та фізичних осіб унаслідок нанесеної їм шкоди чи невиконання стосовно них зобов'язань.
.002	материальный ущерб <i>матеріальний збиток</i> material damage	Див. <u>У.023.001</u> майновий ЗБИТОК.
.003	моральный ущерб <i>моральна шкода</i> moral damage	Утрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань або інших негативних явищ, спричинених фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб. Примітка 1. Відповідно до чинного законодавства моральна шкода може полягати, зокрема, у приниженні честі, гідності, престижу чи ділової репутації; у моральних переживаннях у зв'язку з пошкодженням здоров'я; у порушенні права власності (у тому числі інтелектуальної), прав, наданих споживачам, інших прав у зв'язку з незаконним перебуванням під слідством і судом; у порушенні нормальних життєвих зв'язків через неможливість продовження активного життя, порушення стосунків з іншими людьми; у разі настання інших негативних наслідків. Примітка 2. Відшкодування моральної шкоди здійснюється в грошовій чи іншій матеріальній формі відповідно до судового рішення незалежно від відшкодування майнової шкоди.
.004	ущерб имуществу <i>шкода майну</i> damage to property	Знищення, пошкодження, крадіжка майна, зниження його вартості, неможливість його використання внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха.

Ф

Ф.001.000	факт <i>факт</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] fact	[< лат. <i>factum</i> — зроблене] Те, що відповідає об'єктивній дійсності та може бути підставою для певних висновків.
.001	факт использования знака для товаров и услуг <i>факт використання знака для товарів і послуг</i> fact of use of the trademark	Юридичний факт, що засвідчується нанесенням знака на товар або його упаковку.
.002	факт использования изобретения <i>факт використання винаходу</i> fact of use of the invention	Юридичний факт, що засвідчується актом про використання об'єкта промислової власності (форма N ПВ-3).
.003	факт использования полезной модели <i>факт використання корисної моделі</i> fact of use of the utility model	Юридичний факт, що засвідчується актом про використання об'єкта промислової власності (форма N ПВ-3).
.004	факт использования промышленного образца <i>факт використання промислового зразка</i> fact of use of the industrial design	Юридичний факт, що засвідчується актом про використання об'єкта промислової власності (форма N ПВ-3).

.005	факт использования рационализаторского предложения <i>факт використання раціоналізаторської пропозиції</i> fact of use the innovation proposal	Юридичний факт, що засвідчується актом про використання раціоналізаторської пропозиції (форма N P-3).
.006	юридический факт <i>юридичний факт</i> legal fact, juridical fact	Факт (обставина, явище) реальної дійсності, з яким норми чинного права пов'язують виникнення, змінення або припинення правовідносин. Примітка. Юридичні факти в сфері охорони прав інтелектуальної власності можуть відноситись до різних галузей права — адміністративного, цивільного, трудового, кримінального та ін.
Ф.002.000	фирма <i>фірма</i> [-ми, оп. -мою; мн. -ми, -м] firm	<i>[італ. firma, букв. — підпис < лат. firmus — міцний, надійний]</i> Найзагальніша назва господарського, торговельного або промислового підприємства, первинного осередку в ринковій економіці, що користуються правами юридичної особи та здійснює комерційну діяльність. Примітка. Може бути заснована на будь-якій формі власності.
.001	венчурная фирма <i>венчурна фірма</i> venture enterprise	Підприємство, що створюється для апробації, промислового доведення "ризикованої" технології шляхом злиття кількох приватних капіталів. Примітка. До "ризикової" технології відносять упровадження у виробництво принципово нових видів продукції, нової техніки та технології та інші інновації (нововведення), створення та використання яких пов'язано з певним економічним ризиком.
.002	фирмы-собиратели изобретений <i>фірми-нагромаджувачі винаходів</i>	Посередницькі брокерські організації, що діють, як правило, у межах окремих країн або навіть районів, основним завданням яких є збирання творчих ідей у галузі техніки, як правило, на початковій стадії, ще до завершення

	firms collecting inventions	розроблення винаходу і його патентування.
Ф.003.000	фонд <i>фонд</i> [-ду, д. -дові/-ду, ор. -дом, м. -ді/-дові; мн. -ди, -дів] fund, collection	<i>[фр. fond < лат. fundus — основа]</i> 1. Систематизоване зібрання будь-яких об'єктів, матеріалів, документів, алгоритмів, програм, файлів. 2. Грошові або матеріальні кошти, призначені для певної мети. ДСТУ 2962-94. 3. Організація чи установа, яка розпоряджається грошовими або матеріальними ресурсами з метою надання матеріальної та гуманітарної допомоги, соціального захисту та активізації соціально-економічних та творчих процесів. Примітка. Може функціонувати на громадських засадах, але обов'язково має бути юридичною особою.
.001	амортизационный фонд <i>амортизаційний фонд</i> depreciation fund	Частка фонду підприємства, призначена для повного відновлення основних засобів підприємства. ДСТУ 2962-94м.
.002	базовый патентный фонд <i>базовий патентний фонд</i> basic collection of patent documents	Патентний фонд, призначений для забезпечення патентною документацією підприємств і організацій регіонів, що входять у встановлену зону обслуговування. Примітка. За повнотою наближається до державного патентного фонду.
.003	библиотечный фонд <i>бібліотечний фонд</i> library stock	Систематизоване зібрання творів друку та інших документів, які підібрані відповідно до завдань бібліотеки та потреб її читачів. ГОСТ 7.26-80.
.004	Государственный инновационный фонд <i>Державний інноваційний фонд</i> State innovation fund	Фонд для фінансового забезпечення проведення державної політики в науковій і науково-технічній діяльності та заходів, спрямованих на розвиток та використання досягнень науки в Україні. Примітка 1. Державний інноваційний фонд підпорядковується Міністерству України у справах науки і технологій.

		Примітка 2. Фонд здійснює на конкурсних засадах фінансову та матеріально-технічну підтримку заходів, спрямованих на впровадження пріоритетних науково-технічних розробок та новітніх технологій у виробництво, технічне його переоснащення, освоєння випуску нових видів конкурентоспроможної продукції. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність", ст. 38.
.005	государственный патентный фонд державний патентний фонд State collection of patent documents	Сукупність усіх патентних фондів, що знаходяться в межах держави та формуються за рахунок держбюджету, за винятком фондів, які належать іноземним установам. Примітка. Цей термін не слід змішувати з терміном "національний патентний фонд".
.006	Государственный фонд изобретений Украины (ГФИ) Державний фонд винаходів України (ДФВ) State collection of the inventions of Ukraine	Державна організація, що від імені держави та в її інтересах виконує функції власника патентів на винаходи, які передані відповідно до чинного законодавства у власність держави. Примітка 1. Діяльність Фонду визначається Положенням, яке затверджується Держпатентом. Примітка 2. У нинішній час знаходиться в стадії створення.
.007	Государственный фонд фундаментальных исследований Державний фонд фундаментальних досліджень State fund of basic researches	Фонд для підтримки фундаментальних наукових досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук, що проводяться науковими установами, вищими навчальними закладами, ученими. Примітка 1. Діяльність Фонду регулюється Положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України. Примітка 2. У Державному бюджеті України кошти для Фонду повинні визначатися окремим рядком. Примітка 3. Кошти Фонду формуються за рахунок: бюджетних коштів; добровільних внесків юридичних і фізичних осіб (у тому числі іноземних). Примітка 4. Кошти Фонду розподіляються на конкурсній основі. Закон України "Про наукову і науко-

		во-технічну діяльність", ст. 35 м.
.008	национальный патентный фонд <i>національний патентний фонд</i> national collection of patent documents	Сукупність повних описів національних патентів, зареєстрованих у реєстрі патентного відомства конкретної країни.
.009	основные фонды <i>основні фонди</i> basic assets, capital assets, key assets, fixed capital stock, capital fund	Засоби праці, які, функціонуючи у сфері матеріального виробництва, зберігають свою первісну натуральну форму протягом багатьох виробничих циклів і поступово відповідно до фізичного й морального зношування переносять свою вартість на вартість готової продукції. Примітка 1. Основні фонди залежно від їх участі в процесі розширеного виробництва поділяють на виробничі, які функціонують у сфері матеріального виробництва, та невикористані, які призначені для задоволення соціальних і культурно-побутових потреб трудівників та безпосередньо не беруть участі в процесі виробництва. Примітка 2. Виробничі основні фонди залежно від натурально-речових ознак поділяють на такі види, що безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції чи сприяють технологічному процесові: будови, споруди, передавальні пристрої, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти, виробничий інвентар, крім малоцінного та швидкозношуваного, господарський інвентар, багаторічні насадження та інші основні засоби. Примітка 3. Залежно від характеру використання основні засоби поділяють на такі: 1) діючі; 2) ті, що перебувають у запасі для заміни діючих; 3) недіючі — законсервовані або такі, що непотрібні для даного підприємства. Примітка 4. За належністю розрізняють власні та орендовані основні засоби. ДСТУ 2962-94м.

.010	отраслевой патентный фонд <i>галузовий патентний фонд</i> branch collection of patent documents	Сукупність патентних фондів підприємств і організацій, що входять до складу певної галузі.
.011	патентный фонд <i>патентний фонд</i> patent collection	Систематизоване зібрання патентних документів та довідково-пошукового апарата до нього, а також нормативно-методичних та інших матеріалів з питань винахідництва, патентного права та патентної інформації.
.012	справочно-информационный фонд <i>довідково-інформаційний фонд</i> reference information collection	Сукупність упорядкованих первинних документів і довідково-пошукового апарата, призначених для задоволення інформаційних потреб. Закон України "Про науково-технічну інформацію", ст. 1.
.013	фонд описаний к действующим патентам и свидетельствам <i>фонд описів до чинних патентів та свідоцтв</i> specification collection for valid patents	Частина патентного фонду, що складається з описів до авторських свідоцтв, патентів на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, термін дії яких не закінчився до моменту звернення до них.
.014	фонд развития производства <i>фонд розвитку виробництва</i> fund of developing production	Частка фонду підприємства, призначена для приведення умов виробництва та реалізації продукції у відповідність до вимог науково-технічного прогресу. ДСТУ 2962-94m.
Ф.004.000	фондовооруженность <i>фондоозброєність</i> [-ності, д. і м. -ності, оп. -ністю]	[< фр. <i>fond</i> < лат. <i>fundus</i> — основа + укр. <i>озброєність</i>] Показник, що характеризує міру оснащення праці виробничими основними фондами.
.001	фондовооруженность рабочих <i>фондоозброєність</i>	Відношення середньорічної вартості промислово-виробничих основних фондів до середньоспискової чисельності

	<i>виробників</i>	робітників у найбільшу зміну. ДСТУ 2962-94.
Ф.005.000	фондоемкость <i>фондомісткість</i> [-кості, д. і м. -кості, ор. -кістю] capital coefficient	[< фр. <i>fond</i> < лат. <i>fundus</i> — основа + укр. <i>місткість</i>] Показник ефективності використання основних фондів, який є зворотним фондовіддачі.
.001	фондоемкость продукции <i>фондомісткість</i> <i>продукції</i> capital coefficient of products	Відношення середньорічної вартості основних виробничих фондів до обсягу виробленої на даний момент продукції в грошовому або натуральному виразі. ДСТУ 2962-94м.
Ф.006.000	фондоотдача <i>фондовіддача</i> [-чі, ор. -чею] yield of capital investments	[< фр. <i>fond</i> < лат. <i>fundus</i> — основа + укр. <i>віддача</i>] Відношення валової продукції до вар- тості основних виробничих фондів. ДСТУ 2962-94.
Ф.007.000	фонодокумент <i>фонодокумент</i> [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] phonodocument	[< гр. <i>phone</i> — звук + лат. <i>documentum</i> — повчальний приклад, взірець, доказ] Документ, який містить звукову інфор- мацію, зафіксовану будь-якою систе- мою звукозаписування. ДСТУ 2732-94.
Ф.008.000	форма <i>форма</i> [-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м] form, shape	[< лат. <i>forma</i> — зовнішність, устрій] Вид, тип, структура, зовнішнє відбиття чого-небудь, зумовлене певним зміс- том.
.001	форма N ПВ-1 <i>форма N ПВ-1</i>	Типова форма первинного обліку — "Журнал реєстрації заявок на об'єкти промислової власності (винаходи, ко- рисні моделі, промислові зразки)", по- рядок заповнення якої наведено в роз- ділі II "Інструкції по заповненню типо- вих форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, ко- рисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.002	форма N ПВ-2 <i>форма N ПВ-2</i>	Типова форма первинного обліку — "Журнал реєстрації заявок на об'єкти

		промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки), які подані до зарубіжних патентних відомств", порядок заповнення якої наведено в розділі II "Інструкції по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.003	форма N ПВ-3 <i>форма N ПВ-3</i>	Типова форма первинного обліку — "Акт про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка)", порядок заповнення якої наведено в розділі III "Інструкції по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.004	форма N ПВ-4 <i>форма N ПВ-4</i>	Типова форма первинного обліку — "Журнал реєстрації використаних об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків)", порядок заповнення якої наведено в розділі III "Інструкції по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.005	форма N Р-1 <i>форма N Р-1</i>	Типова форма первинного обліку — "Заява на раціоналізаторську пропозицію", порядок заповнення якої наведено в розділі IV "Інструкції по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.006	форма N Р-2 <i>форма N Р-2</i>	Типова форма первинного обліку — "Журнал реєстрації раціоналізаторських пропозицій", порядок заповнення якої наведено в розділі V "Інструкції по

		заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.007	форма N P-3 <i>форма N P-3</i>	Типова форма первинного обліку — "Акт про використання раціоналізаторської пропозиції", порядок заповнення якої наведено в розділі V "Інструкції по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
.008	форма задания на проведение патентных исследований <i>форма завдання на проведення патентних досліджень</i>	Форма, визначена додатком А до ДСТУ 3575-97.
.009	форма регламента поиска <i>форма регламенту пошуку</i> form of search routine	Форма, визначена додатком Б до ДСТУ 3575-97.
.010	форма справки о поиске <i>форма довідки про пошук</i>	Форма, визначена додатком В до ДСТУ 3575-97.
.011	формы научной и научно-технической экспертизы <i>форми наукової та науково-технічної експертизи</i>	Законодавчо встановлена класифікаційна категорія наукової та науково-технічної експертизи. Примітка. Розрізняють такі форми наукової та науково-технічної експертизи: державна, громадська та інші. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 9.
Ф.009.000	формат <i>формат</i>	[<i>фр. format < лат. formatus — сформований</i>]

	<i>[-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] format</i>	1. Розмір (довжина, висота, глибина) предмета, документа. 2. Розміри зовнішньої рамки листа конструкторського документа, виконаної тонкою лінією. ДСТУ 3321-96. 3. У системах оброблення інформації — структура інформаційного об'єкта, що піддається обробленню, зберіганню, передаванню. 4. У мовах програмування — елемент мови, який у символічній формі описує подання інформаційних об'єктів у файлі.
Ф.010.000	формирование <i>формування</i> <i>[-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] forming, formation, unit</i>	[< лат. <i>formo</i> — утворюю, формую] 1. Спеціалізований воєнізований підрозділ. 2. Надання чому-небудь певної форми. 3. Створення чого-небудь.
.001	формирование дела <i>формування справи</i>	Визначення належності документів до певної справи та систематизація документів усередині справи. ДСТУ 2732-94.
.002	формирование спроса <i>формування попиту</i> <i>demand making</i>	Цілеспрямовані дії організації стосовно повної інформованості потенційних споживачів щодо продукції, її особливостей, технічного рівня, економічних параметрів, гарантій ціни, додаткових послуг у зв'язку з придбанням продукції, сервісу, а також щодо надійності саме виробника, його репутації та досягнень. ДСТУ 3294-95m.
Ф.011.000	формула <i>формула</i> <i>[-ли, ор. -лоу; мн. -ли, -л] formula</i>	[< лат. <i>formula</i> — образ, вид, форма] 1. Точне загальне означення якого-небудь правила, відношення, закону тощо, яке використовується за певних умов у всіх окремих випадках; взагалі — усяке означення, виражене в стислій формі. 2. Вираз, записаний за допомогою математичних та інших спеціальних символів. 3. <i>Див. Ф.011.008</i> хімічна ФОРМУЛА.

.001	многозвенная формула изобретения <i>багатоланкова формула винаходу</i> multiclaим formula of invention	Формула винаходу, що застосовується для характеристики одного винаходу з розвитком та (чи) уточненням сукупності його суттєвих ознак щодо окремих випадків виконання або використання винаходу або для характеристики групи винаходів. Примітка. Має один незалежний пункт та наступний (наступні) за ним залежний (залежні) пункт (пункти). "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.2 т.
.002	многозвенная формула полезной модели <i>багатоланкова формула корисної моделі</i> multiclaим formula of utility model	Формула корисної моделі, що застосовується для характеристики однієї корисної моделі з розвитком та (чи) уточненням сукупності її суттєвих ознак щодо окремих випадків виконання або використання корисної моделі або для характеристики групи корисних моделей. Примітка. Має один незалежний пункт та наступний (наступні) за ним залежний (залежні) пункт (пункти). "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.2 т.
.003	однозвенная формула изобретения <i>одноланкова формула винаходу</i> single-claim formula of invention	Формула винаходу, що застосовується для характеристики технічної суті одного винаходу сукупністю суттєвих ознак, які не мають розвитку або уточнення стосовно окремих випадків його виконання або використання. Примітка. Викладена у формі одного пункту. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.1 т.
.004	однозвенная формула полезной модели <i>одноланкова формула корисної моделі</i>	Формула корисної моделі, що застосовується для характеристики технічної суті однієї корисної моделі сукупністю суттєвих ознак, які не мають розвитку або уточнення стосовно окремих випадків її виконання або використання.

	single-claim formula of utility model	Примітка. Викладена у формі одного пункту. "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.1 т.
.005	патентная формула <i>патентна формула</i> patent claim	1. Див. <u>Ф.011.006</u> ФОРМУЛА винаходу. 2. Див. <u>Ф.011.007</u> ФОРМУЛА корисної моделі.
.006	формула изобретения <i>формула винаходу</i> formula of invention	Складена за встановленими правилами стисла словесна характеристика технічної суті винаходу, що містить сукупність його суттєвих ознак, які достатні для досягнення зазначеного заявником технічного результату. Примітка. У разі визнання об'єкта винаходом лише формула набуває правового значення та є єдиним критерієм визначення обсягу винаходу (саме за нею встановлюється факт використання чи невикористання винаходу). "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3 т.
.007	формула полезной модели <i>формула корисної моделі</i> formula of utility model	Складена за встановленими правилами стисла словесна характеристика технічної суті корисної моделі, що містить сукупність її суттєвих ознак, які достатні для досягнення зазначеного заявником технічного результату. Примітка. У разі визнання об'єкта корисною моделлю лише формула набуває правового значення та є єдиним критерієм визначення обсягу корисної моделі (саме за нею встановлюється факт використання чи невикористання корисної моделі). "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3 т.
.008	химическая формула <i>хімічна формула</i> chemical formula	Скорочене позначення складу простих та складних речовин, записане хімічними знаками, коефіцієнтами та індексами.

Ф.012.000	формуляр формуляр [-ра, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -ріє] logbook, form	[нім. <i>Formular</i> , фр. <i>formulaire</i> < лат. <i>formula</i> — форма] 1. У системі конструкторської документації — експлуатаційний документ, який засвідчує гарантовані підприємством-виробником основні параметри і технічні характеристики виробу та містить відомості щодо його експлуатації. ДСТУ 3321-96m. 2. Для програмних виробів — текстовий експлуатаційний документ, що містить основні характеристики програми, її комплектність та відомості щодо експлуатації. ГОСТ 19.101-77.
.001	патентний формуляр патентний формуляр patent form	Документ, який засвідчує стан об'єкта господарської діяльності (як товару) щодо порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності й правової охорони об'єкта господарської діяльності. Примітка. Порядок складання та оформлення патентного формуляра визначається ДСТУ 3574-97m.
Ф.013.000	формуляр-образец формуляр-зразок [формуляра-зразка, д. формуляру-зразку/ формуляріві-зразкові, ор. формуляром-зразком, м. формулярі-зразку/ формуляріві-зразкові; мн. формуляри-зразки, формуляріві-зразків]	[нім. <i>Formular</i> — формуляр + укр. зразок] Модель побудови форми документа, яка встановлює галузь використання, формати, розміри полів, вимоги до їх розташування та основні реквізити. ДСТУ 2732-94m.
Ф.014.000	фотодокумент фотодокумент [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] photodocument	[< гр. <i>phos</i> (<i>photos</i>) — світло + лат. <i>documentum</i> — повчальний приклад, взірець, доказ] Документ, зображення на якому передано способом фотографування. ДСТУ 2732-94.

Ф.015.000	фотодублюкат фотодублікат [-та, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] photoduplicate	[< гр. phos (photos) — світло + лат. duplicatus — подвоєний] Дублікат конструкторського документа, виконаний на фотокальці чи фототехнічний плівці в позитивному зображенні та в масштабі правника. ДСТУ 3321-96m.
Ф.016.000	фоточертеж фотокреслення [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] photographic drawing	[< гр. phos (photos) — світло + укр. креслення] Креслення, яке являє собою фотографічне зображення макета чи моделі виробу із зазначенням даних, необхідних для його проектування чи складання. ДСТУ 3321-96.
Х		
Х.001.000	характер характер [-ру, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -ріє] character, nature	[< гр. charakter — ознака, риса, особливість] Розпізнавальна властивість, особливість, якість чого-небудь.
.001	запретительный характер патента заборонний характер патенту prohibitive nature of a patent	Властивість патенту, згідно з якою без згоди власника патенту ніхто не має права використовувати запатентований ним винахід (корисну модель, промисловий зразок) за винятком випадків, коли таке використання згідно з чинним законодавством не визнається порушенням прав власника патенту.
Х.002.000	хранение зберігання [-ння, ор. -нням] storage, keeping, storing	1. Дії, мета яких не дати загинути, зникнути, зіпсуватися, зруйнуватися чому-небудь. 2. Утримання виробів у спеціально відведених місцях згідно з установленими правилами для забезпечення їх збереженості до використання за призначенням. ДСТУ 2733-94m.
.001	хранение информации зберігання	Забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв. Закон України "Про інформацію", ст. 14.

	інформації information storage	
TK CHIT http://tc.terminology.lp.edu.ua Ц		
Ц.001.000	цель <i>мета</i> [-ти, оп. -тою] purpose, aim	[< лат. <i>meta</i> — <i>ціль, межа</i>] Заздалегідь намічене завдання, задум, намір, план.
.001	цели патентно-информационной деятельности <i>мета патентно-інформаційної діяльності</i> aims of patent information activities	Визначення тенденцій розвитку техніки; визначення рівня розвитку техніки; відбір технічних рішень для їх охорони як об'єкта промислової власності всередині країни; експертиза на охороноздатність об'єкта; відбір об'єкта промислової власності для використання (у тому числі як прототипів); визначення кон'юнктури відповідного ринку; відбір об'єкта промислової власності для закордонного патентування; експертиза на патентну чистоту (у деяких випадках пошук на патентну чистоту); обґрунтування умов продажу ліцензій; обґрунтування доцільності купівлі ліцензій.
.002	цель изобретения <i>мета винаходу</i> aim of the invention	Передбачуваний від використання винаходу позитивний ефект, що створюється сукупністю суттєвих ознак відрізняювальної та обмежувальної частин формули винаходу. Примітка. Мета винаходу — це завжди усунення недоліків відомих технічних рішень.
.003	цель конъюнктурных исследований <i>мета кон'юнктурних досліджень</i> aim of market study	З'ясування патентної ситуації; визначення доцільності правового захисту за кордоном створених винаходів; виявлення закордонних фірм, які можуть зацікавитись новими розробками.
Ц.002.000	цена <i>ціна</i> [-ни, оп. -ною;	1. Фундаментальна економічна категорія, що означає вартість одиниці товару або виду послуги в грошовому вимі-

	мн. -ни, -н] price	рі. 2. Значення чого-небудь, наприклад, ціна поділки шкали, ціна найменшого розряду цифрового вимірювального приладу. 3. Витрати, жертви, потрібні для здобуття, досягнення чого-небудь.
.001	цена ліцензії ціна ліцензії license price	Зафіксована ліцензійною угодою сума платежів, що знаходиться в зоні між мінімально допустимою для ліцензіара та максимально допустимою для ліцензіата. Примітка. Тому розрахування вартості ліцензії повинно бути спрямовано на правильне встановлення зони оптимальних справедливих сум платежів.
.002	цена ноу-хау ціна ноу-хау know-how price	Зафіксована угодою сума платежів, що знаходиться в зоні між мінімально допустимою для продавця-власника ноу-хау та максимально допустимою для покупця ноу-хау.
Ц.003.000	ценность цінність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей] value	1. Те, що має певну матеріальну або духовну вартість. 2. Важливість, значущість чого-небудь.
.001	действительная ценность предложения дійсна цінність пропозиції real value of a proposal	Техніко-економічні, фізико-технічні та соціальні показники, що характеризують пропозицію. Примітка. Розрізняють пропозиції, що дають економічний ефект, та пропозиції, що не створюють економії, але поліпшують якість продукції, умови праці, техніку безпеки тощо.
Ц.004.000	центр центр [-ра (у математиці) /-ру (в інших значеннях), д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів] center	[лат. centrum < гр. kentron — стрікало, осереддя] 1. Організація, місце зосередження якої-небудь діяльності в тій чи іншій галузі. 2. У математиці — точка в геометричній фігурі або тілі, яка є точкою перетину яких-небудь ліній або точкою зосередження будь-яких відношень у

		тілі.
.001	Научно-исследовательский центр патентной экспертизы (НИЦПЭ) <i>Науково-дослідний центр патентної експертизи (НДЦПЕ)</i>	Науково-дослідний центр, основною функцією якого є експертиза заявок на об'єкти промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг тощо). Примітка. З 19.11.99 р. перетворений у Інститут промислової власності.
.002	национальный научный центр <i>національний науковий центр</i> national scientific center	Наукова установа, яка проводить комплексні наукові дослідження особливої важливості, підготовки й перепідготовки наукових кадрів, активно впливає на розвиток науково-технічного прогресу, економіки, культури та має світове визнання результатів своєї діяльності, забезпечує розв'язання наукових завдань національного масштабу та несе відповідальність за формування наукової політики у відповідній галузі. "Положення про національний науковий центр", п. 1. Примітка. Згідно зі статтею 13 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" надання та позбавлення статусу національного наукового центру здійснюється Указом Президента України за поданням Кабінету міністрів України.
Ц.005.000	цепь <i>коло</i> <i>[кола; мн. кола, кіл]</i> circuit	Сукупність пристроїв, яка характеризується певною послідовністю розташування або дії.

	ланцюг [-юга, ор. -югом, м. -юзі; мн. -юги, -югіє]	1. Гнучкий виріб, який складається з окремих послідовно з'єднаних твердих частин. 2. У хімії — структурний елемент молекули, що складається з послідовно з'єднаних атомів або атомних угруповань. 3. Суцільний ряд, сукупність чого-небудь. 4. У теорії графів — маршрут, усі ребра якого різні.
.001	функциональная цепь функційна ланка схеми functional circuit	Складова частина схеми, яка позначає лінію, канал чи тракт певного призначення. ДСТУ 3321-96м.
Ц.006.000	цикл цикл [-лу, д. -лові/-лу, ор. -лом, м. -лі/-лові; мн. -ли, -ліє] loop, cycle	<i>[-< гр. kyklos — круг, коло, круговерть]</i> 1. Сукупність взаємозв'язаних явищ, процесів, робіт, що на цей період часу утворюють закінчений етап і повторюються в наступні періоди. 2. Процес, після завершення якого основні параметри системи набувають початкових значень. 3. Період діяльності, виробництва, існування від початку до кінця. 4. У програмуванні — послідовність команд у програмі, що виконується неодноразово внаслідок переходу від початку послідовності до кінця. ДСТУ 2873-94. 5. У хімії — атомне угруповання, яке складається з послідовно з'єднаних, замкнених у коло атомів та (чи) радикалів.
.001	жизненный цикл объекта техники життєвий цикл об'єкта техніки life cycle of technical object	<i>Див. Ц.006.002</i> життєвий ЦИКЛ продукції.
.002	жизненный цикл продукции	Сукупність взаємозв'язаних процесів послідовної зміни стану продукції від

	життєвий цикл продукції product life cycle	початку дослідження та обґрунтування розроблення до припинення експлуатації виробу, застосування (зберігання) матеріалу. Примітка 1. Поняття життєвого циклу продукції стосується всієї сукупності одиниць продукції однієї назви та одного позначення. Примітка 2. Умовно вважають, що на початкових стадіях життєвого циклу продукція існує як задум, вимоги технічного завдання, розроблювана технічна документація, макети, експериментальні та дослідні зразки тощо. ДСТУ 3278-95.
Ч		
Ч.001.000	часть частина [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н] part, section, piece, portion, fraction, proportion	1. Відрізок, уламок, складений елемент якоїсь цілісності. 2. Відділ установи, окрема військова одиниця.
.001	ограничительная часть патентной формулы обмежувальна частина патентної формули limiting part of claim	Частина формули винаходу (корисної моделі), в якій викладаються ознаки, спільні для об'єкта, що заявляється, і прототипу (відомі ознаки). "Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.4 т.
.002	отличительная часть патентной формулы відрізнявальна частина патентної формули distinctive part of claim, characterizing clause, characteristic feature of the claim	Частина формули винаходу (корисної моделі), в якій викладаються ознаки, що відрізняють об'єкт, що заявляється, від раніше відомого подібного об'єкта, тобто такі ознаки, які відсутні в прототипі. Примітка 1. Відрізнатися об'єкт може лише наявністю ознак, а не їх відсутністю. Примітка 2. Обмежувальна та відрізнявальна частини формули відокремлюються одна від одної виразом "який (яка, яке) відрізняється тим, що". "Правила складання та подання заявки на видачу па-

		тенту України на винахід і корисну модель", п. 6.3.2.4 т.
.003	составная часть изделия <i>складова частина виробу</i> constituent part	Виріб, призначений для виконання певних технічних функцій у складі складнішого виробу. ДСТУ 3278-95.
.004	функциональная часть схемы <i>функційна частина схеми</i> functional part of scheme	Складова частина схеми: елемент, пристрій, функційна група, функційна ланка. ДСТУ 3321-96м.
Ч.002.000	чек чек [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] check, receipt	<i>[англ. check, букв. — перевірка]</i> 1. Різновид цінного паперу, спеціальний розрахунковий документ установленної форми, що містить безумовне письмове розпорядження банку про видачу або перерахування вказаної в ньому суми з поточного рахунка юридичної або фізичної особи, яка підписала чек, певній особі чи організації або конкретній особі за їх наказом, чи пред'явнику чека, якщо він виписаний на пред'явника. Примітка. Чек є комерційним інструментом розпорядження засобами, що знаходяться на поточному рахунку. 2. Талон каси, що підтверджує сплату певної суми за товар або надані послуги, а також квитанція до каси із вказівкою суми, яку потрібно сплатити.
Ч.003.000	человеко-час <i>людино-година</i> [-ни, ор. -ною; мн. -ни, -н] man-hour	Одиниця виміру роботи в часі, еквівалентна роботі однієї людини за нормальної інтенсивності праці впродовж години. ДСТУ 2961-94м.
Ч.004.000	чертеж <i>креслення</i> [-ння, ор. -нням; мн. -ння, -нь] drawing, draft, diagram	Графічний документ, який визначає конструкцію виробу та містить необхідні дані для розроблення, виготовлення, контролю, монтажу, експлуатації та ремонту виробу. ДСТУ 3321-96.

.001	габаритный чертеж <i>габаритне креслення</i> outline drawing	Креслення, яке являє собою контурне (спрошене) зображення виробу з габаритними, установчими й приєднувальними розмірами. ДСТУ 3321-96m.
.002	монтажный чертеж <i>монтажне креслення</i> mounting drawing	Креслення, яке являє собою контурне (спрошене) зображення виробу, а також дані, необхідні для його встановлення (монтажу) на місці експлуатації. ДСТУ 3321-96.
.003	ремонтный чертеж <i>ремонтне креслення</i> repair drawing	Креслення, яке містить дані, необхідні для проведення ремонту та контролю виробу в процесі та після ремонту. ДСТУ 3321-96m.
.004	сборочный чертеж <i>складальне креслення</i> assembly drawing	Креслення, яке являє собою зображення складальної одиниці та інші дані, необхідні для її складання (виготовлення) і контролю. ДСТУ 3321-96.
.005	теоретический чертеж <i>теоретичне креслення</i> lines drawing	Креслення, яке визначає геометричну форму виробу та координати розташування складових частин. ДСТУ 3321-96m.
.006	упаковочный чертеж <i>креслення на пакування</i> packing drawing	Креслення, яке містить дані, необхідні для упакування виробу. ДСТУ 3321-96.
.007	чертеж детали <i>креслення деталі</i> drawing of detail	Креслення, яке являє собою зображення деталі та інші дані, необхідні для її виготовлення й контролю. ДСТУ 3321-96m.
.008	чертеж жгута <i>креслення джгута</i> drawing of braid	Складальне креслення виробу, який складається з ізольованих проводів чи кабелів і, за необхідності, з'єднувальних елементів. ДСТУ 3321-96.
.009	чертеж общего вида <i>креслення загального вигляду</i> drawing of general view	Креслення, яке визначає конструкції виробу, взаємодію його складових частин і пояснює принцип роботи виробу. ДСТУ 3321-96.
.010	электромонтажный чертеж	Креслення, яке містить дані, необхідні для електричного монтажу виробу.

	електромонтажне креслення wiring drawing	ДСТУ 3321-96.
Ч.005.000	чистота <i>чистота</i> [-ти, ор. -тою] cleanness, purity	1. Відсутність чого-небудь стороннього (пилу, сміття, домішок і т.ін.). 2. Юридична бездоганність.
.001	абсолютная патентная чистота <i>абсолютна патентна чистота</i> absolute patent clearance	Юридична властивість об'єкта техніки, за якої жодний з його елементів, ані будь-яке їх сполучення, ані весь об'єкт у цілому не підпадають під чинні в будь-якій країні світу патенти.
.002	патентная чистота <i>патентна чистота</i> patent clearance	Юридична властивість об'єкта техніки, за якої він може використовуватись у даній країні, не порушуючи чинні на її території охоронні документи виключного права (патенти). Примітка. Документами, що засвідчують патентну чистоту об'єкта техніки, є звіт про патентні дослідження та патентний формуляр. Пошук на патентну чистоту здійснюється під час проведення патентних досліджень на стадіях узагальнення та оцінювання результатів наукових досліджень, розроблення проектної документації на об'єкт техніки, розроблення робочої документації та випробування дослідних зразків, а також під час атестації, експорту та експонування продукції, продажу ліцензії.
Ч.006.000	читатель <i>читач</i> [-ча, ор. -чем, м. -чі/-чеві; мн. -чі, -чів] reader	1. Той, хто зайнятий читанням яких-небудь творів, до кого звернені твори писемності. 2. Користувач публічної бібліотеки.
.001	читатель библиотеки <i>читач бібліотеки</i> library user	Особа, що користується бібліотекою на підставі офіційного запису в установлених документах. ГОСТ 7.26-80.

Ш

Ш.001.000	штамм <i>штам</i> [-му, д. -мові/-му, ор. -мом, м. -мі/-мові; мн. -ми, -мів] strain	<i>[нім. Stamm — рід, плем'я]</i> У мікробіології — чиста культура мікроорганізмів, виділена з якогось середовища (з організму захворілої тварини, людини або навколишнього природного середовища), яка використовується для виготовлення вакцин і сироваток. Примітка. Штамом називають також культуру мікроорганізмів одного й того самого виду.
.001	штамм микроорганизма как объект изобретения <i>штам мікроорганізму як об'єкт винаходу</i> strain as an object of the invention	Спадково-однорідна культура бактерій, вірусів, грибів та інших мікроорганізмів, що є новою, промислово придатною, має винахідницький рівень, продукує корисні речовини або має інші корисні властивості. Примітка. Хоч штам є продуктом живої природи і не підпадає під категорію технічного рішення, але згідно з Законом України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" він охороняється патентом на винахід.
Ш.002.000	штраф <i>штраф</i> [-фу, д. -фові/-фу, ор. -фом, м. -фі/-фові; мн. -фу, -фів] forfeit	<i>[нім. Strafe, букв. — покарання]</i> 1. Платіж за порушення однією зі сторін зобов'язань за договором, мета якого — зміцнення договірної дисципліни та відшкодування збитків потерпій стороні. 2. Адміністративне чи кримінальне покарання у формі грошового стягнення, що використовується як засіб матеріального впливу на особу, винну в порушенні чинного законодавства чи певних правил.

Э

Э.001.000	екземпляр <i>екземпляр</i> [-ра, д. -рові/-ру, ор. -ром, м. -рі/-рові; мн. -ри, -рів]; <i>примірник</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] exemplar; copy	1. Окремий предмет з ряду подібних (наприклад, виробів, програм). 2. Результат будь-якого відтворення твору. Закон України "Про авторське право і суміжні права", ст. 1.
Э.002.000	екологічність <i>екологічність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] ecological compatibility	[< гр. oikos — оселя, середовище + logos — слово, вчення] Властивість, яка виявляється у впливі на навколишнє природне середовище.
.001	екологічність продукції <i>екологічність продукції</i> ecological compatibility of products	Властивість конкретної продукції, яка виявляється в її впливі на навколишнє природне середовище. Примітка. Екологічність продукції залежно від її виду характеризується поєднанням хімічного, фізичного та механічного впливу на навколишнє природне середовище в процесі експлуатації (споживання), збері- гання й транспортування продукції, що ви- готовляється. ДСТУ 3278-95m.
Э.003.000	економія <i>економія</i> [-ії, ор. -ією] retrenchment, saving	[< гр. oikonomia — ведення домашнього господарства] 1. Ощадність у витраченні чого-небудь. 2. Зиск, отриманий за рахунок ощадності.
.001	економія матеріалів <i>економія матеріалів</i> saving in material	Ощадне використання сировини, ма- теріалів, палива та енергії, яке знижує норми їх витрат. ДСТУ 2961-94.
Э.004.000	експеримент <i>експеримент</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів]	[лат. experimentum < experior — випробовую] Система операцій, практичних дій та (чи) спостережень, спрямованих на об'єкт з метою одержання інформації про нього. ДСТУ 3021-95m.

	experiment	
Э.005.000	експерт <i>эксперт</i> [-та, ор. -том; мн. -ти, -тів] expert	<i>[лат. expertus — досвідчений]</i> Фізична особа, яка має високу кваліфікацію, спеціальні знання й безпосередньо здійснює експертизу та несе персональну відповідальність за достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій відповідно до вимог завдання на проведення експертизи. Примітка. Не дозволяється поєднання в одній особі функцій автора розробки чи іншим чином зацікавленої особи та її експерта. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 4.
.001	государственный эксперт по вопросам тайн <i>державний експерт з питань таємниць</i>	Посадова особа, у компетенцію якої входить прийняття рішення про: віднесення інформації до державної таємниці; ступінь секретності зазначеної інформації; термін, на який засекречується інформація; державний орган (органи), якому надається право приймати рішення щодо кола суб'єктів, які матимуть доступ до цієї інформації. Закон України "Про державну таємницю", ст. 8, 9 т.
.002	эксперт патентного ведомства <i>експерт патентного відомства</i> expert of patent office, patent expert, patent examiner	Посадова особа патентного відомства, що здійснює патентну експертизу за заявками на передбачувані винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг.
Э.006.000	экспертиза <i>експертиза</i> [-зи, ор. -зою; мн. -зи, -з] examination	<i>[фр. expertise < лат. expertus — досвідчений]</i> 1. Дослідження будь-яких питань незалежними фахівцями, вирішення яких потребує спеціальних знань, та надання мотивованого висновку. 2. Перевірка якості товарів, робіт, послуг. 3. Перевірка справжності грошових знаків, цінних паперів, документів.

.001	государственная научная и научно-техническая экспертиза <i>державна наукова і науково-технічна експертиза</i> state scientific-and technical examination	Експертиза, яка проводиться: органами державної виконавчої влади у сфері наукової й науково-технічної діяльності; підприємствами, установами та організаціями, тимчасовими експертними колективами, компетентними у відповідній галузі наукової й науково-технічної діяльності, за дорученням державних органів. Примітка. Проведення державної наукової й науково-технічної експертизи є обов'язковим щодо національних, державних і міждержавних науково-технічних програм. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 10 м.
.002	дополнительная научная и научно-техническая экспертиза <i>додаткова наукова і науково-технічна експертиза</i> additional scientific-and technical examination	Наукова й науково-технічна експертиза, що проводиться додатково стосовно об'єктів щодо яких відкрилися нові наукові й науково-технічні обставини. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 17.
.003	другие научные и научно-технические экспертизы <i>інші наукові та науково-технічні експертизи</i>	Експертизи, що проводяться науковими установами, підприємствами та організаціями різних форм власності та підпорядкування, а також спеціально створеними експертними організаціями, статутна діяльність яких передбачає проведення наукових і науково-технічних експертиз, з ініціативи фізичних та юридичних осіб, зацікавлених у отриманні експертних висновків. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 12 м.
.004	контрольная научная и научно-техническая экспертиза <i>контрольна наукова</i>	Наукова й науково-технічна експертиза, що проводиться з ініціативи замовника для перевірки висновків первинної експертизи або з ініціативи фізичних чи юридичних осіб, зацікавлених у

	<i>і науково-технічна експертиза</i> control scientific-and-technical examination	спростуванні окремих положень, частин або в цілому висновків раніше проведених експертиз. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 18.
.005	научная и научно-техническая экспертиза <i>наукова та науково-технічна експертиза</i> scientific-and-technical examination	Діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи та підготовки обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 1.
.006	общественная научная и научно-техническая экспертиза <i>громадська наукова і науково-технічна експертиза</i> public scientific-and-technical examination	Експертиза, яка проводиться в будь-якій сфері наукової та науково-технічної діяльності, що потребує врахування громадської думки, з ініціативи громадськості, об'єднань громадян, трудових колективів на підставі договорів на проведення громадської наукової та науково-технічної експертизи. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 11.
.007	отсроченная экспертиза <i>відстрочена експертиза</i> deferred examination, postponed examination, suspended examination	Дослідження патентоспроможності технічного рішення, що відкладається на певний термін, який надається заявнику для встановлення комерційної та технічної цінності винаходу. Примітка 1. Дозволяє заявникові закріпити за собою пріоритет і певний обсяг прав, не переважваючи патентне відомство. Примітка 2. Ключові моменти інституту відстроченої експертизи зводяться до проведення попередньої експертизи всіх заявок, що надходять у патентне відомство; викладення та публікації всіх заявок через визначений час, як правило, 18 місяців з дня пріоритету; надання тимчасової правової охорони винаходу з моменту викладення заявки; можливості проведення відокремленого від експертизи пошуку на новизну; надання визначеного терміну (як правило, 7 років) для подання клопотання про проведення експертизи по суті; надання будь-якій зацікавленій особі права заявити клопотан-

		ня про проведення експертизи або пошуку за будь-якою заявкою. Примітка 3. Публікація всіх заявок через 18 місяців з дня пріоритету дозволяє оперативно доводити до відома широкої громадськості інформацію про науково-технічні досягнення.
.008	патентная экспертиза <i>патентна експертиза</i> patent examination	Процес дослідження технічного рішення, що міститься в заявці на об'єкт промислової власності. Примітка 1. У кожній країні регламентується правилами, установленими її патентним відомством. Примітка 2. Як правило, складається з двох стадій: експертизи за формальними ознаками та експертизи по суті.
.009	первичная научная и научно-техническая экспертиза <i>первинна наукова і науково-технічна експертиза</i> primary scientific-and technical examination	Наукова та науково-технічна експертиза, що передбачає вживання всіх необхідних заходів у процесі підготування обґрунтованого висновку щодо об'єктів експертизи, які передаються зацікавленими фізичними та юридичними особами — замовниками експертизи на аналіз та оцінку науковим та науково-технічним експертним організаціям, установам, експертам або колективам експертів. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 15.
.010	повторная научная и научно-техническая экспертиза <i>повторна наукова і науково-технічна експертиза</i> scientific-and technical reconsideration	Наукова й науково-технічна експертиза, яка може проводитися: - у разі порушення встановлених вимог і правил під час проведення первинної експертизи; - на вимогу замовника експертизи чи автора розробки за наявності обґрунтованих претензій до висновку первинної експертизи. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 16.
.011	предварительная научная и научно-техническая экспертиза	Наукова та науково-технічна експертиза, що проводиться з метою з'ясування відповідності формальних ознак об'єкта експертизи встановленим нормам і

	попередня наукова і науково-технічна експертиза previous scientific- and technical examination	правилам технічної та екологічної безпеки, вимогам стандартів тощо. Примітка. Попередню наукову та науково-технічну експертизу проводять, як правило, установи та організації — замовники експертизи силами своїх спеціалізованих підрозділів або шляхом залучення незалежних експертів. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу", ст. 14.
.012	предварительная патентная экспертиза попередня патентна експертиза preliminary patent examination	Див. <u>Э.006.015</u> ЕКСПЕРТИЗА за формальними ознаками.
.013	експертиза на патентну чистоту експертиза на патентну чистоту infringement search	Визначення патентної чистоти виробу відносно конкретної країни шляхом зіставлення рішень цього виробу з рішеннями, захищеними чинними в цій країні патентами, визначення патентної чистоти винаходу, аналіз виявлених патентів і остаточні висновки про наявність або відсутність патентної чистоти. Примітка. Під час проведення експертизи на патентну чистоту необхідно забезпечити поєднання трьох її сторін — правової (юридичної), технічної (інженерної) та економічної з тим, щоб правильно врахувати значення кожної з них у конкретному випадку.
.014	експертиза по суті експертиза по суті examination of patentability	Детально регламентований процес перевірки відповідності заявки на винахід або знак для товарів і послуг, у результаті якого визначається відповідність чи невідповідність заявленого об'єкта критеріям (умовам) патентоспроможності або реєстрації згідно з чинним законодавством. Примітка 1. Для винаходу перевіряється, чи є він новим, промислово придатним та чи має винахідницький рівень. Також перевіряється відповідність заявки встановле-

		ним правилам складання, а також правильність оформлення документа про сплату збору, зокрема розміру збору. Якщо заявником подана заявка про пріоритет, додатково перевіряють правильність установлення дати пріоритету, яку було визначено під час проведення експертизи за формальними ознаками. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 15.2 т. Примітка 2. У процесі експертизи по суті заявки на знак для товарів і послуг виконується перевірка позначення щодо наявності підстав для відмови в наданні правової охорони згідно із законом. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", п. 4.3.
.015	експертиза по формальным признакам <i>експертиза за формальними ознаками</i> preliminary examination	Регламентований процес перевірки дотримання формальних вимог, які виставляє законодавство до заявок на винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг. Примітка. Як правило, включає: встановлення дати подання заявки; перевірку належності заявленого об'єкта до об'єктів, яким надається правова охорона; установлення пріоритету; перевірку дотримання вимоги єдності; перевірку правильності оформлення документів, що входять до складу заявки; перевірку наявності в заявці всіх необхідних відомостей про заявника, винахідників (авторів) тощо. "Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель)", п. 13 т. "Правила проведення експертизи заявки на промисловий зразок", п. 1. "Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг", п. 4.2.
.016	экспертиза технической документации <i>експертиза технічної документації</i> examination of technical	Дослідження технічної документації щодо її відповідності встановленим вимогам. ДСТУ 3278-95.

	documentation, examination of engineering documentation	
Э.007.000	експлуатація <i>експлуатація</i> [-ії, оп. -ією] maintenance, operation, exploitation	[фр. <i>exploitation</i>] Див. <u>Э.007.001</u> ЕКСПЛУАТАЦІЯ ви- бу.
.001	експлуатація изделия <i>експлуатація</i> <i>виробу</i> maintenance of product	Стадія життєвого циклу продукції, на якій реалізують, підтримують та відно- вляють якість виробу. Примітка. Експлуатація виробу охоплює в загальному випадку етапи введення в ек- сплуатацію, використання за призначенням, зберігання в процесі експлуатації, транспо- рування в процесі експлуатації, технічне обслуговування, поточний та середній ре- монт, припинення експлуатації, списання (передавання, утилізацію, знищення). ДСТУ 3278-95.
Э.008.000	экспорт <i>экспорт</i> [-ту, д. -тові/-ту, оп. -том, м. -ті/-тові] export, exportation	[англ. <i>export</i> < лат. <i>exporto</i> — виношу, вивожу] 1. Продаж і вивезення товарів, капіта- лу, цінних паперів, технологій та послуг за кордон для реалізації їх на зовніш- ньому ринку. 2. Товар, що продається чи вивозиться за кордон, його кількість та вартість. 3. Реалізація продукції іноземному покупцю її безпосереднім виробником або спеціалізованою торговельною фірмою.
Э.009.000	электродубликат <i>электродубликат</i> [-та, д. -тові/-ту, оп. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тіє] electroduplicate	[< гр. <i>elektron</i> — янтар, бурштин + лат. <i>duplicatus</i> — подвоєний] Дублікат конструкторського документа, виконаний електрографічним спосо- бом у масштабі правдника, у позитив- ному зображенні на матеріалі з прозо- рою основою. ДСТУ 3321-96.
Э.010.000	элемент <i>элемент</i> [-та (у конкретному значенні) /-ту (в	[лат. <i>elementum</i> — стихія, первісна речовина] 1. Складова частина цілого. 2. Пристрій, виріб.

	абстрактному і збірному значеннях), д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] element, cell	3. Неподільна одиниця множини.
.001	элемент схемы елемент схеми scheme element	Функційна складова частина схеми, яка позначає частину виробу й може бути розподілена на частини самостійного функційного призначення. ДСТУ 3321-96m.
Э.011.000	эмблема емблема [-ми, ор. -мою; мн. -ми, -м] emblem	[гр. <i>emblema</i> — <i>рельєфна прикраса</i>] Зображення, що умовно або символічно виражає певне поняття, ідею.
Э.012.000	эргономичность ергономічність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] ergonomic compatibility	[< гр. <i>ergon</i> — <i>робота</i> + <i>nomos</i> — <i>закон</i>] Узгодженість характеристик технічних засобів із властивостями людини-користувача.
.001	эргономичность продукции ергономічність продукції продукції ergonomic compatibility of products	Властивість конкретної продукції, яка полягає в узгодженні її технічних характеристик з ергономічними потребами (вимогами) чи властивостями людини-користувача (споживача). Примітка. Ергономічність продукції характеризує систему "людина — продукція" та враховує комплекс гігієнічних, антропологічних, фізіологічних та психологічних властивостей людини, які виявляються у виробничих та побутових процесах під час взаємодії її з продукцією. ДСТУ 3278-95m.
Э.013.000	эстетичность естетичність [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] esthetical compatibility	[< гр. <i>aisthetikos</i> — <i>чуттєво сприйманий</i>]
.001	эстетичность продукции естетичність продукції	Властивість конкретної продукції, що характеризує її інформаційну виразність, раціональність форми, цілісність композиції, досконалість виконання та

	esthetical compatibility of products	стабільність товарного вигляду продукції. ДСТУ 3278-95m.
Э.014.000	этап <i>етап</i> [-пу, д. -пові/-пу, ор. -пом, м. -пі/-пові; мн. -пи, -пів] step	[фр. <i>etape</i> — <i>перегін, перехід</i>] Окремий момент розвитку чого-небудь.
.001	этап научно-исследовательской работы <i>етап науково-дослідної роботи</i> step of research work	Частина науково-дослідної роботи, яка є об'єктом планування та фінансування, на якій виконують певне завдання. ДСТУ 3278-95.
.002	этап опытно-конструкторской работы <i>етап дослідно-конструкторської роботи</i> step of development	Частина дослідно-конструкторської роботи, яка є об'єктом планування та фінансування, на якій виконують певне завдання. ДСТУ 3278-95.
.003	этап опытно-технологической работы <i>етап дослідно-технологічної роботи</i> step of experimental-technological work	Частина дослідно-технологічної роботи, яка є об'єктом планування та фінансування, на якій виконують певне завдання. ДСТУ 3278-95.
.004	этап разработки конструкторской документации <i>етап розроблення конструкторської документації</i> step of design documents development	Закінчена частина стадії розроблення конструкторської документації, яка стосується певного виду робіт, установлених для цієї стадії. ДСТУ 3321-96m.
.005	этап создания автоматизированной системы <i>етап створення</i>	Частина стадії створення автоматизованої системи, виділена за єдністю характеру робіт. ДСТУ 2226-93m.

	автоматизованої системи AS making phase	
.006	этапы проведения патентных исследований <i>етапи проведення патентних досліджень</i>	Закінчені частини патентних досліджень, а саме: визначення патентоспроможності об'єкта господарської діяльності; визначення ситуації щодо використання прав на об'єкти промислової власності; виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності. ДСТУ 3575-97m.
Э.015.000	этикетка <i>етикетка</i> [-тки, д. і м. -тці, ор. -ткою; мн. -тки, -ток] label, sticker	<i>[фр. etiquette]</i> 1. Див. Я.002.000 ЯРЛИК. 2. Підпис під експонатом на виставці або в музеї. 3. У системі конструкторської документації — експлуатаційний документ, який містить основні показники якості й технічні характеристики виробу, гарантовані підприємством-виробником. ДСТУ 3321-96m.
Э.016.000	эффект <i>ефект</i> [-ту, д. -тові/-ту, ор. -том, м. -ті/-тові; мн. -ти, -тів] effect	<i>[лат. effectus — виконання, дія < effecio — дію, виконую]</i> 1. Досягнутий результат творчої або виробничої діяльності (роботи) у його матеріальному, грошовому, соціальному виразі. 2. Явище. 3. Результат, наслідок яких-небудь заходів, дій.
.001	научно-технический эффект <i>науково-технічний ефект</i> scientific-and-technological effect	Ефект, що відбиває приріст інформації, яка необхідна для власно наукових досліджень, а також можливість використання результатів наукових досліджень та розробок в інших сферах діяльності.
.002	положительный эффект <i>позитивний ефект</i> positive effect	Більш високий результат, який суспільство (підприємство, організація) одержує під час використання об'єкта промислової власності (раціоналізаторської пропозиції) у порівнянні з тим

		результатом, який воно одержувало від об'єкта-прототипу.
.003	социальный эффект <i>соціальний ефект</i> social effect	Ефект, що проявляється в покращанні умов праці, розвитку, охорони здоров'я, культури, науки, освіти, престижу країни на світовій арені тощо.
.004	экономический эффект <i>економічний ефект</i> economical effect	Економія матеріальних засобів та грошових коштів, яку одержують внаслідок упровадження нової техніки й технології, об'єкта промислової власності (раціоналізаторської пропозиції) тощо.
Э.017.000	эффективность <i>ефективність</i> [-ності, д. і м. -ності, ор. -ністю] effectiveness, efficiency	[< лат. <i>effectivus</i> — діяльний, творчий] Характеристика якого-небудь об'єкта (пристрою, процесу, заходу, виду діяльності), що відображає його суспільну корисність, продуктивність та інші позитивні якості. Примітка. Як правило, розрізняють технічну та економічну ефективності.
.001	абсолютная эффективность <i>абсолютна ефективність</i> absolute efficiency	Економічна ефективність, що оцінюється співвідношенням отриманого ефекту та всієї суми витрат.
.002	народнохозяйственная эффективность <i>народногосподарська ефективність</i> economic efficiency	Економічна ефективність, що оцінюється співвідношенням кінцевого народногосподарського ефекту та зумовлених ним народногосподарських витрат. Примітка. Основою оцінки є інтереси держави.
.003	сравнительная эффективность <i>порівняльна ефективність</i> comparative efficiency	Економічна ефективність, що оцінюється різницею між порівнюваними абсолютними показниками економічного ефекту, що обчислюється в різних варіантах.
.004	техническая эффективность <i>технічна ефективність</i> technical effectiveness	Ефективність об'єкта, виражена в натуральних одиницях виміру. Примітка. У деяких випадках технічна ефективність може виражатися в змішаних одиницях виміру, наприклад, результати — у вартісних, а витрати та збитки — у натуральних.

.005	экономическая эффективность <i>економічна ефективність</i> cost-effectiveness, economical effectivity	Показник певного об'єкта (пристрою, процесу, заходу або виду діяльності), який визначається співвідношенням сукупності витрат і прибутків на (від) реалізацію (-ції) зазначених пристрою, процесу, заходу, виду діяльності. Примітка. Розрізняють народногосподарську, абсолютну та порівняльну економічні ефективності.
Ю		
Ю.001.000	юрисдикция <i>юрисдикція</i> [-ії, оп. -ією] jurisdiction	[< лат. <i>jurisdictio</i> — судочинство, ведення суду < <i>jus (juris)</i> — право + <i>dico</i> — проголошую] 1. Коло питань, що відносяться до ведення держави або державної установи. 2. Компетенція судових органів щодо розгляду цивільних, кримінальних та інших справ, а саме — коло справ, які даний суд має право розглядати та вирішувати.
Ю.002.000	юриспруденция <i>юриспруденція</i> [-ії, оп. -ією; мн. -ії, -ії] jurisprudence	[лат. <i>juris prudentia</i>] 1. Сукупність наук, що вивчають державу та право. 2. Практична діяльність юристів, судових органів.
Ю.003.000	юрист <i>юрист</i> [-та, оп. -том; мн. -ту, -тіє] jurist, attorney	[нім. <i>Jurist</i> < лат. <i>jus (juris)</i> — право] Фахівець з юридичною освітою, правознавець; практичний діяч у галузі права.
Ю.004.000	юстиция <i>юстиція</i> [-ії, оп. -ією] justice	[< лат. <i>justitia</i> , букв. — <i>справедливість</i>] 1. Правосуддя. 2. Система судових установ, їх діяльність щодо здійснення правосуддя.

Я

Я.001.000	язык <i>мова</i> [-ви, ор. -вою; мн. -ви, -в] language	Природна або штучна система знаків, що забезпечує процес спілкування, відображення, опису, передавання інформації, і, як правило, складається зі словника та правил. ДСТУ 2392-94m.
.001	естественный язык <i>природна мова</i> natural language	Здатна до розвитку мова, правила якої відбивають її використання та не потребують обов'язкового формального припису. ДСТУ 2392-94m.
.002	искусственный язык <i>штучна мова</i> artificial language	Мова, правила якої точно встановлені до її використання. ДСТУ 2938-94.
Я.002.000	ярлык <i>ярлик</i> [-ка, ор. -ком, м. -ку/-кові; мн. -ки, -ків] label, tag	[тюрк. <i>jarlyk</i> , букв. — наказ, вказівка] Наклейка або прикріплений до товару (упаковки) талон, що містить дані про товар (виробника, марку, вагу, артикул, ґатунок, ціну виробу або деякі інші дані). Примітка. Існують два види ярликів — товарний та фабричний.
.001	товарный ярлык <i>товарний ярлик</i> sales ticket, trading ticket	Ярлик, яким у торгівлі забезпечуються зразки непоштучних та поштучних виробів, згрупованих, відповідно, за ґатунком матеріалу та іншими ознаками.
.002	фабричный ярлык <i>фабричний ярлик</i> manufacturer's label	Ярлик, який прикріплюється до виробів безпосередньо на підприємстві-виробнику. Примітка. Наприклад, нашивається на внутрішній бік та уміщається всередину сувою тканини.
Я.003.000	ярмарка <i>ярмарок</i> [-рку, ор. -рком; мн. -рки, -рків] fair	[нім. <i>Jahrmarkt</i> , букв. — щорічний торг] Крупний торг, що відбувається регулярно в установлений час на певному місці. Примітка. Також використовується для встановлення контактів між партнерами з метою укладання угод та обміну інформацією.

.001	международная ярмарка <i>міжнародний ярмарок</i> international fair	Ярмарок, метою якого є демонстрування найновіших досягнень науки та техніки різних країн, повніше виявлення потреб сторін, установлення широким ділових контактів. Примітка. Розрізняють універсальні та спеціалізовані ярмарки. На перших виставляють зразки товарів різноманітних галузей, на других — зразки певних галузей або напрямків техніки.
.002	оптовая ярмарка <i>оптовий ярмарок</i> wholesale fair	Ярмарок, на якому демонструються товари для ознайомлення з ними потенціальних покупців і укладення оптових угод.

А

абетковий	У.007.002	авторська винагорода за використання	В.016.006
бібліографічний показник		раціоналізаторської пропозиції	
абетковий каталог	К.007.001	авторське право	П.047.001
абетково-предметний показник до систематичного каталогу	У.007.001	авторське свідоцтво	С.004.001
абонемент	А.001.000	авторський аркуш	Л.003.001
абонент	А.002.000	авторський договір	Д.021.001
абонент бібліотеки	А.002.001	авторський зразок	О.009.001
абсолютна ефективність	Э.017.001	авторський колектив	К.022.001
абсолютна патентна чистота	Ч.005.001	авторський нагляд у процесі виробництва продукції	Н.001.001
аванс	А.003.000	авторський нагляд у процесі експлуатації продукції	Н.001.002
автаркія	А.004.000	агент	А.009.000
автентичний текст документа	Т.004.001	агентство	А.010.000
автограф	А.005.000	агентський договір	Д.021.002
автор	А.006.000	адендум	А.011.000
автор винаходу	А.006.003	адміністративна відповідальність	О.037.001
автор документа	А.006.001	адміністративне право	П.047.002
автор знака для товарів і послуг	А.006.002	адміністративне правопорушення	П.050.001
автор корисної моделі	А.006.004	адміністративне стягнення	В.008.001
автор промислового зразка	А.006.005	адміністративний проступок	П.093.001
автор	А.006.006	адресна бібліографічна довідка	С.041.001
раціоналізаторської пропозиції		адресний	П.021.001
автореферат	А.007.000	бібліографічний пошук	
автореферат дисертації	А.007.001	академія	А.012.000
авторство	А.008.000	акредитація	А.013.000
авторська винагорода	В.016.001	акт	А.014.000
авторська винагорода за використання винаходу	В.016.003	акт випробувань	А.014.001
авторська винагорода за використання знака для товарів і послуг	В.016.002	акт про використання винаходу	А.014.003
авторська винагорода за використання знака для товарів і послуг	В.016.004	акт про використання знака для товарів і послуг	А.014.002
авторська винагорода за використання корисної моделі	В.016.005	акт про використання комп'ютерної програми й бази даних	А.014.004
авторська винагорода за використання промислового зразка		акт про використання корисної моделі	А.014.006

акт про використання об'єкта промислової власності (винаходу, корисної моделі, промислового зразка)	A.014.005	архівосховище асигнування асигнування на рекламу асортимент асортимент продукції асоціація	A.031.000 A.034.000 A.034.001 A.035.000 A.035.001 A.036.000
акт про використання промислового зразка	A.014.007	аспірант	A.032.000
акт про використання раціоналізаторської пропозиції	A.014.008	аспірантура атестат атестат доцента атестат професора атестат старшого наукового співробітника	A.033.000 A.037.000 A.037.001 A.037.002 A.037.003
акти законодавства актив	A.014.009 A.015.000	атестація	A.038.000
активність	A.016.000	атестація наукових працівників	A.038.001
актовий папір	B.011.001	аудіовізуальний документ	Д.026.001
акцептована заявка на винахід	3.015.001	аудіовізуальний твір	П.088.001
акціонерне товариство альтернативні ознаки американська система класифікації винаходів	O.013.001 П.069.001 C.011.001	аудіовізуальні засоби масової інформації	C.043.001
амортизаційний фонд аналіз	Ф.003.001 A.017.000	Б	
аналіз проекту	A.017.001		
аналітично-синтетичне оброблення науково-технічної інформації	O.008.001		
аналог	A.018.000	багатоланкова формула винаходу	Ф.011.001
аналог винаходу	A.018.002	багатоланкова формула корисної моделі	Ф.011.002
аналог виробу	A.018.001	база	Б.001.000
аналог корисної моделі	A.018.003	база даних	Б.001.001
анонімність	A.021.000	база знань	Б.001.002
анотація	A.019.000	база порівняння в розрахунках	Б.001.003
анулювання	A.020.000	базовий виріб	И.005.001
апарат	A.024.000	базовий зразок	O.009.002
апелянт	A.022.000	базовий конструкторський документ	Д.026.002
Апеляційна рада	C.025.001	базовий метод виконання конструкторських документів	M.010.001
Держпатенту України			
апеляція	A.023.000		
апеляція щодо патентного спору	A.023.001		
арбітр	A.025.000	базовий об'єкт	O.016.001
арбітраж	A.026.000	базовий патентний фонд	Ф.003.002
арбітражна угода	C.027.001	баланс	Б.002.000
арбітражний суд	C.055.001	БД	Б.003.000
аркуш	Л.003.000	безкоштовна ліцензія	Л.006.002
архів	A.030.000	безпатентна ліцензія	Л.006.001
архівна копія	K.041.001		

безпека	Б.004.000	вибір документів до	В.023.001
безпечність	Б.004.000	знищення	
безпечність продукції	Б.004.001	вибіркове поширення	Р.011.001
бібліографічна довідка	С.041.002	інформації	
бібліографічна	И.023.001	вигода	В.021.000
інформація		вид	В.009.000
бібліографічний запит	З.010.001	вид виробництва	В.009.010
бібліографічний огляд	О.002.001	вид інформації	В.009.001
бібліографічний опис	О.024.001	вид ліцензії	В.009.002
бібліографічний опис	О.024.002	вид наукової і	В.009.003
патентного		науково-технічної	
документа		експертизи	
бібліографічний	У.007.003	вид ноу-хау	В.009.004
показчик		вид об'єкта винаходу	В.009.005
бібліографічний посібник	П.036.001	вид патентних	В.009.007
бібліографічний пошук	П.021.002	досліджень	
бібліотека	Б.005.000	вид письмового	В.009.008
бібліотечне	О.011.001	документа	
обслуговування		вид пошуку патентної	В.009.006
бібліотечний абонемент	А.001.001	інформації	
бібліотечний каталог	К.007.002	вид продукції	В.009.009
бібліотечний фонд	Ф.003.003	вид схеми	В.009.011
біржа	Б.006.000	видавничий договір	Д.021.012
бланк	Б.007.000	видання	И.004.000
бланк офіційного	Б.007.001	видача	В.022.000
документа		видача патенту України	В.022.001
блок	Б.008.000	на винахід без	
блок патентів	Б.008.001	проведення	
британська система	С.011.002	експертизи по суті	
класифікації		виділення	В.023.000
винаходів		видова назва товару	Н.002.001
брокер	Б.009.000	визнання	П.070.000
брошура	Б.010.000	визнання пропозиції	П.070.001
бюлетень	Б.012.000	раціоналізаторською	
		та прийняття її до	
		використання	
		визначеність	О.029.000
		визначеність патентної	О.029.001
		формули	
		визначення	О.028.000
		визначення	О.028.001
		патентоспроможност	
		і об'єкта	
		господарської	
		діяльності	
		визначення ситуації	О.028.002
		щодо використання	
		прав на об'єкти	
		промислової	
		власності	

В

ВАК	В.001.000
ВАК України	В.001.001
введення	В.002.000
введення в	В.002.001
господарський	
оборот	
вдосконалювання	С.024.000
венчурна фірма	Ф.002.001
взаємність	В.006.000
взаємозамінність	В.007.000
взаємозамінність	В.007.001
продукції	

викладка	B.024.000	винахід, що становить	I.007.003
викладка заявки для	B.024.001	державну таємницю	
загального		винахідник	I.006.000
ознайомлення		винахідницька активність	A.016.001
виключна ліцензія	L.006.004	винахідницьке право	P.047.005
виключне право	P.047.007	винахідницький рівень	U.012.001
виконавець	I.027.000	випередження	P.056.000
виконавець ДКР	I.027.002	випередження винаходу	P.056.001
виконавець ДТР	I.027.003	виправлення	I.029.000
виконавець НДР	I.027.001	випробування	I.030.000
виконавча влада	B.013.002	випробування продукції	I.030.004
використаний розмір	P.006.002	випуск	B.027.000
виконання	B.026.000	випуск твору у світ	B.027.001
	I.026.000	виріб	I.005.000
виконання виробу	I.026.001	виробник	I.003.000
виконання норм права	B.026.001	виробник реклами	P.089.000
використання	I.028.000	виробництво	P.090.000
використання винаходу	I.028.002	виробнича діляниця	U.020.001
використання знака для	I.028.001	виробнича кваліфікація	K.009.001
товарів і послуг		виробнича	D.027.017
використання інформації	I.028.003	конструкторська	
використання корисної	I.028.005	документація	
моделі		виробнича марка	M.002.002
використання норм	I.028.004	виробнича програма	P.081.004
права		висновки щодо	B.020.001
використання	I.028.006	пропозиції	
промислового зразка		висновок	B.020.000
використання	I.028.007		3.005.000
раціоналізаторської		виставка	B.028.000
пропозиції		виставочний пріоритет	P.077.001
вимога	T.018.000	витрати	3.012.000
вимога єдності винаходу	T.018.003	витрати на патентування	3.012.001
вимога єдності знака для	T.018.002	витяг	B.025.000
товарів і послуг		витяг з офіційного	B.025.001
вимога єдності корисної	T.018.004	документа	
моделі		вихідний документ	D.026.014
вимога єдності	T.018.005	Вища атестаційна	K.023.001
промислового зразка		комісія	
вимоги до патентної	T.018.006	Вища атестаційна	K.023.002
формули		комісія України	
вимушена ліцензія	L.006.012	виявлення	B.029.000
винагорода	B.016.000	виявлення порушення	B.029.001
винагорода за сприяння	B.016.007	прав власників	
раціоналізаторській,		чинних охоронних	
винахідницькій та		документів та	
патентно-ліцензійній		заявників на об'єкти	
роботи		промислової	
винахід	I.007.000	власності	
винахід на застосування	I.007.002		

відгук	O.039.000	відповідальність за	O.037.003
відкладена система	C.011.005	порушення	
патентування		авторських прав	
відкликання	O.039.000	відповідач	O.038.000
відкликання заявки	O.039.001	відповідність	C.033.000
відкрита інформація	I.023.010	відповідність продукції	C.033.001
відкрита ліцензія	L.006.006	відпустка	O.044.000
відкрите застосування	P.071.001	відрізнювальна частина	Ч.001.002
винаходу		патентної формули	
відкрите застосування	P.071.002	відрізнювальні ознаки	P.069.004
корисної моделі		відстрочена експертиза	Э.006.007
відкрите застосування	P.071.003	відтворення	B.018.000
промислового зразка		відтворюваність	B.019.000
відкриття	O.041.000	відтворюваність	B.019.001
відкриття спадщини	O.041.002	технічного рішення	
відміна	O.042.000	відхил	O.040.000
відміна патентного	O.042.001	відхилення	O.040.000
договору		відхилення пропозиції	O.040.001
відносили	O.043.000	відчуження	O.048.000
відносини на засадах	O.043.004	відшкодування	B.015.000
взаємності		відшкодування збитків	B.015.001
відокремлена заявка	3.015.003	відшкодування збитків у	B.015.002
відомість	B.003.000	зв'язку з порушенням	
відомість дозволених до	B.003.003	прав власника	
застосування		патенту	
купованих виробів		відшкодування шкоди	B.015.003
відомість	B.003.008	віза	B.010.000
експлуатаційних		вільний винахід	I.007.007
документів		вказівка	У.006.000
відомість ескізного	B.003.009	вказівник	У.007.000
проекту		влада	B.013.000
відомість купованих	B.003.002	власник	B.011.000
виробів			C.021.000
відомість посилянь на	B.003.005	власник охоронного	B.011.001
документи		документа	
відомість специфікацій	B.003.004	власник патенту	B.011.002
відомість технічного	B.003.007	власник свідоцтва	B.011.003
проекту		власність	C.022.000
відомість технічної	B.003.006	власність інших держав	C.022.007
пропозиції		власність міжнародних	C.022.008
відомість утримувачів	B.003.001	організацій та	
правдників		юрідичних осіб	
відомство	B.004.000	інших держав	
відомчий архів	A.030.001	вміст	C.028.000
відомчі випробування	I.030.001	внутрішній документ	Д.026.004
відповідальність	O.037.000	внутрішня реклама	P.029.002
відповідальність за	O.037.004	воєнний потенціал	P.042.001
несвоєчасну виплату		ВОІВ	B.017.000
винагороди		володіння	B.012.000

впровадження B.014.000
 впровадження нової B.014.001
 техніки
 Всесвітня організація O.033.001
 інтелектуальної
 власності
 Всеукраїнська Асоціація A.036.001
 патентних повірених
 вторинна патентна D.027.001
 документація
 вхідний документ D.026.005
 вчений Y.021.000

Г

габаритне креслення Ч.004.001
 габаритний розмір Р.006.001
 газова схема С.058.001
 галузева академія наук A.012.002
 галузевий патентний Ф.003.010
 фонд
 галузевий стандарт С.046.005
 галузеві норми та H.022.009
 нормативи
 галузь O.003.000
 O.046.000
 галузь законодавства O.046.001
 галузь застосування O.003.002
 галузь інформації O.003.001
 галузь права O.046.002
 гальмівний патент П.003.001
 гарант Г.002.000
 гарантійний період П.011.001
 гарантійний термін С.044.001
 гарантія Г.003.000
 генеральне доручення Д.019.001
 генеральний каталог К.007.003
 генеральний підряд П.020.001
 географічне зазначення У.006.001
 походження товару
 гербовий папір Б.011.002
 гідравлічна схема С.058.002
 глибина Г.006.000
 глибина патентного Г.006.001
 фонду
 глибина пошуку Г.006.002
 перевірки об'єкта на
 патентну чистоту
 головний зразок O.009.003

господарська діяльність Д.012.008
 господарське 3.008.003
 законодавство
 господарський оборот O.006.001
 господарські спори С.038.003
 графічний документ Д.026.006
 графічний Д.026.007
 конструкторський
 документ
 гриф Г.012.000
 гриф таємності Г.012.001
 громадська наукова і Е.006.006
 науково-технічна
 експертиза
 громадські наукові У.022.006
 установи
 громадянин Г.009.000
 громадянство Г.010.000
 група Г.013.000
 групова технологічна O.023.001
 операція
 груповий Д.026.008
 конструкторський
 документ
 груповий Д.026.009
 конструкторський
 документ виконання
 груповий метод М.010.002
 виконання
 конструкторських
 документів
 груповий технологічний П.098.002
 процес

Д

ДААСП Г.001.000
 давність Д.001.000
 давність інформації Д.001.001
 дарування Д.002.000
 дата Д.003.000
 дата подання заявки на Д.003.002
 видачу патенту на
 винахід
 дата подання заявки на Д.003.003
 видачу патенту на
 корисну модель
 дата подання заявки на Д.003.004
 видачу патенту на

промисловий зразок		Державний інноваційний фонд	Ф.003.004
дата подання заявки на видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг	Д.003.005	Державний класифікатор управлінської документації	К.013.001
дата подання повідомлення про створення об'єкта промислової власності	Д.003.007	державний патентний фонд	Ф.003.005
дата подання попередньої заявки	Д.003.006	Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання	Р.024.001
дата початку використання винаходу, корисної моделі або промислового зразка	Д.003.001	Державний реєстр наукових установ, яким надається підтримка держави	Р.024.002
дата прийняття рішення щодо раціоналізаторської пропозиції	Д.003.008	Державний реєстр патентів України на винаходи	Р.024.003
дата пріоритету	Д.003.009	Державний реєстр патентів України на корисні моделі	Р.024.004
дезінформаційний патент	П.003.004	Державний реєстр патентів України на промислові зразки	Р.024.005
день	Д.008.000	Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю	Р.024.008
День винахідника і раціоналізатора	Д.008.001	Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю	Р.024.009
державна атестація наукових та науково-педагогічних працівників	А.038.002	Державний реєстр посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю	Р.024.010
державна атестація наукових установ	А.038.003	Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю	Р.024.006
державна власність	С.022.001	Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності	Р.024.007
державна інформаційна політика	П.026.001		
державна наукова і науково-технічна експертиза	Э.006.001		
державна реєстрація	Р.020.001		
державна таємниця	Т.002.001		
Державне Агентство України з авторських і суміжних прав	А.010.001		
Державне патентне відомство України	В.004.001		
державний апарат	А.024.001		
державний архів	А.030.002		
державний експерт з питань таємниць	Э.005.001		

знаки для товарів і послуг		ДКУД	Г.005.000
державний стандарт України	С.046.001	довідка	С.041.000
Державний фонд винаходів України	Ф.003.006	довідка про пошук	С.041.003
Державний фонд фундаментальних досліджень	Ф.003.007	довідковий пошук	П.021.017
державні випробування продукції	И.030.002	довідковий розмір	Р.006.005
державні наукові та науково-технічні програми	П.081.001	довідково-інформаційний фонд	Ф.003.012
державні наукові установи	У.022.002	довідково-пошуковий апарат	А.024.002
державні ресурси науково-технічної інформації	Р.036.001	довідково-пошуковий апарат до патентного фонду	А.024.003
Держпатент	Г.007.000	довіритель	Д.020.000
Держпатент України	Г.007.001	доводжувальні випробування	И.030.003
деталь	Д.010.000	договір	Д.021.000
дефектний виріб	И.005.002	договір на право використання твору	Д.021.003
джерела інформації	И.033.001	договір про виплату авторської винагороди за використання знака	Д.021.005
джерело	И.033.000	договір про виплату авторської винагороди за використання знака для товарів і послуг	Д.021.004
джойнт венчур	Д.013.000	договір про виплату авторської винагороди за використання знака для товарів і послуг	Д.021.006
дилер	Д.016.000	договір про виплату авторської винагороди за використання корисної моделі	Д.021.007
диплом	Д.017.000	договір про виплату авторської винагороди за використання промислового зразка	Д.021.008
диплом доктора наук	Д.017.001	договір про виплату авторської винагороди за використання раціоналізаторської пропозиції	Д.021.009
диплом кандидата наук	Д.017.002	договір про патентну кооперацію	Д.021.010
дисертація	Д.018.000	договір про передачу авторського права	Д.021.011
дисертація на здобуття наукового ступеня	Д.018.001		
дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук	Д.018.002		
діазодублікат	Д.014.000		
діазокалька	Д.015.000		
дієздатність	Д.004.000		
дійсна цінність	Ц.003.001		
пропозиції			
діловодство	Д.007.000		
дільниця	У.020.000		
ділянка	У.020.000		
дія	Д.005.000		
діяльність	Д.012.000		
діяння	Д.011.000		
ДКР	О.022.000		

прав власності на		допомога	П.031.000
об'єкт промислової		доручення	Д.019.000
власності		дослідження	И.031.000
оговірні сторони	С.049.001	дослідження та	И.031.001
додаткова наукова і	Э.006.002	обґрунтування	
науково-технічна		розробки	
експертиза		дослідна партія продукції	П.001.001
додаткове повідомлення	И.002.001	дослідна перевірка	П.079.001
про зміну		пропозиції	
додатковий винахід	И.007.001	дослідне виробництво	П.090.003
додатковий матеріал	М.005.001	дослідний зразок	О.009.009
додатковий патент	П.003.006	дослідний зразок	О.009.010
дозвіл	Р.009.000	програмного засобу	
дозвіл на виробництво	Р.009.001	дослідно-конструкторськ	Р.001.004
продукції з		а робота	
відхиленням		дослідно-технологічна	Р.001.005
дозвіл на зміну	Р.009.002	робота	
затверджених		достатність	Д.032.000
нормативів і		достатність патентного	Д.032.001
технічної		фонду	
документації		дострокове припинення	П.067.001
доказ	Д.022.000	дії патенту	
доктор	Д.023.000	дострокове припинення	П.067.002
доктор наук	Д.023.001	дії свідоцтва на знак	
докторант	Д.024.000	для товарів і послуг	
докторантура	Д.025.000	дотація	Д.033.000
документ	Д.026.000	дотримання	С.019.000
документ на ремонт	Д.026.029	дотримання норм права	С.019.001
документ про сплату	Д.026.010	доцент	Д.034.000
збору за подання		друкований лист	Л.003.002
заявки		друковані засоби	С.043.002
документ, який	Д.026.011	масової інформації	
підтверджує		ДТР	О.045.000
повноваження		дублікат	Д.035.000
патентного		дублікат документа	Д.035.001
повіреного		дублікат зразка-еталона	Д.035.003
документальний	3.005.001	дублікат	Д.035.002
висновок		конструкторського	
документальний пошук	П.021.003	документа	
документація	Д.027.000	дублікат патенту на	Д.035.004
документообіг	Д.029.000	винахід	
документування	Д.028.000	дублікат патенту на	Д.035.005
докуцливий патент	П.003.007		
домагання	П.078.000	корисну модель	
домінантний патент	П.003.005	дублікат патенту на	Д.035.006
доопрацювання	Д.031.000		
доопрацювання	Д.031.001	промисловий зразок	Д.035.008
дослідного зразка		дублікат посвідчення на	
допоміжна заявка	3.015.002	винахід, що	

становить державну таємницю	
дублікат посвідчення на корисну модель, що становить державну таємницю	Д.035.009
дублікат посвідчення на державний зразок, що становить державну таємницю	Д.035.010
дублікат свідоцтва на знак для товарів і послуг	Д.035.007
дублікат свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію	Д.035.011
ДФВ	Г.014.000

Е

еквівалентні ознаки	П.069.008
екземпляр	Э.001.000
екологічність	Э.002.000
екологічність продукції	Э.002.001
економічна ефективність	Э.017.005
економічний ефект	Э.016.004
економічний потенціал	П.042.005
економічні санкції	С.001.002
економія	Э.003.000
економія матеріалів	Э.003.001
експеримент	Э.004.000
експериментальний зразок	О.009.015
експерт	Э.005.000
експерт патентного відомства	Э.005.002
експертиза	Э.006.000
експертиза за формальними ознаками	Э.006.015
експертиза на патентну чистоту	Э.006.013
експертиза по суті	Э.006.014
експертиза технічної документації	Э.006.016
експертний висновок	З.005.002
експлуатаційна конструкторська документація	Д.027.023

експлуатаційний конструкторський документ	Д.026.036
експлуатаційні випробування	И.030.015
експлуатація	Э.007.000
експлуатація виробу	Э.007.001
експорт	Э.008.000
електрична схема	С.058.019
електродублікат	Э.009.000
електромонтажне креслення	Ч.004.010
елемент	Э.010.000
елемент схеми	Э.010.001
емблема	Э.011.000
ергономічність	Э.012.000
ергономічність продукції	Э.012.001
ескізний конструкторський документ	Д.026.037
ескізний проект	П.087.002
естетичність	Э.013.000
естетичність продукції	Э.013.001
етап	Э.014.000
етап дослідно-конструкторської роботи	Э.014.002
етап дослідно-технологічної роботи	Э.014.003
етап науково-дослідної роботи	Э.014.001
етап розроблення конструкторської документації	Э.014.004
етап створення автоматизованої системи	Э.014.005
етапи проведення патентних досліджень	Э.014.006
етикетка	Э.015.000
ефект	Э.016.000
ефективність	Э.017.000

Є

європатент	Е.001.000
Європейська Патентна конвенція	К.029.001

європейський патент П.003.008
Єдиний державний Р.024.011
реєстр підприємств і
організацій України
єдині норми витрат Н.022.003
матеріалів
єдині норми витрат праці Н.022.002
єдині норми часу Н.022.001
єдність Е.004.000
єдність винаходу Е.004.002
єдність естетичних та Е.004.005
технічних ознак
промислового зразка
єдність знака для товарів Е.004.001
і послуг
єдність корисної моделі Е.004.003
єдність промислового Е.004.004
зразка
ЄДРПОУ Е.002.000

Ж

життєвий цикл об'єкта Ц.006.001
техніки
життєвий цикл продукції Ц.006.002
журнал Ж.002.000
журнал змін Ж.002.001
конструкторських
документів
журнал змін Ж.002.002
технологічних
документів
журнал реєстрації Ж.002.005
використаних
об'єктів промислової
власності
журнал реєстрації заяв Ж.002.003
на об'єкти
промислової
власності
журнал реєстрації заяв Ж.002.004
на об'єкти
промислової
власності, які подані
до іноземних
патентних відомств
журнал реєстрації Ж.002.006
раціоналізаторських

пропозицій

З

забезпечення О.001.000
забезпечення виконання О.001.001
зобов'язань
заборонний характер Х.001.001
патенту
завдання 3.003.000
завдання на проведення 3.003.001
патентних
досліджень
загальна схема С.058.005
загальне доручення Д.019.002
загальні збори академії С.020.001
загальність О.014.000
загальність патентної О.014.001
формули
загальнодержавна С.022.005
власність
заготівка 3.002.000
зазначення У.006.000
зазначення походження У.006.003
товару
закон 3.006.000
законність 3.007.000
законодавство 3.008.000
законодавча влада В.013.001
законодавча діяльність Д.012.001
законодавча Р.022.001
регламентація
залежний пункт формули П.101.001
замовник 3.004.000
замовник наукової і 3.004.001
науково-технічної
експертизи
замовник продукції 3.004.002
заохочення П.033.000
записка 3.009.000
запит 3.010.000
заповіт 3.001.000
засекречування 3.011.000
засекречування 3.011.001
інформації, що
віднесена до
державної таємниці
засіб С.043.000

засоби автоматизації	C.043.005	на корисну модель	
засоби інформатизації	C.043.006	заявка на видачу патенту	3.015.007
застаріла продукція	П.086.008	на промисловий	
застосований виріб	И.005.009	зразок	
застосування	П.071.000	заявка на видачу	3.015.008
застосування відомого	П.071.004	свідчення на знак	
об'єкта за новим		для товарів і послуг	
призначенням		заявка на винахід	3.015.010
застосування норм	П.071.005	заявка на знак для	3.015.009
права		товарів і послуг	
затвердження	У.018.000	заявка на корисну	3.015.011
затвердження послуги	У.018.004	модель	
затвердження продукції	У.018.001	заявка на промисловий	3.015.012
затвердження продукції	У.018.002	зразок	
за зразком		заявка, що замінює	3.015.004
затвердження процесу	У.018.003	попередню	
захисний патент	П.003.009	заявник	3.014.000
захист	3.013.000	заявочний збір	C.002.001
захист інформації	3.013.001	зберігання	X.002.000
захист об'єкта ліцензії	3.013.002	зберігання інформації	X.002.001
захист продукції	3.013.003	збирання	C.002.000
захід	M.009.000	збиток	У.002.000
заходи державного	M.009.001		У.023.000
заохочення авторів		збір	C.002.000
об'єктів промислової		збір за державну	C.002.003
власності		реєстрацію прав	
заходи організаційного	M.009.002	автора на твори	
характеру		науки, літератури і	
заява	3.016.000	мистецтва	
заява на	3.016.001	збірник	C.003.000
раціоналізаторську		збірник наукових праць	C.003.001
пропозицію		збори	C.020.000
заява про видачу	3.016.002	звання	3.017.000
патенту України на		звання "Заслужений	3.017.001
винахід		винахідник України"	
заява про видачу	3.016.003	звання "Заслужений	3.017.002
патенту України на		раціоналізатор	
корисну модель		України"	
заява про видачу	3.016.004	зведений каталог	K.007.008
патенту України на		звід	C.005.000
промисловий зразок		Звід відомостей, що	C.005.001
заява про реєстрацію	3.016.005	становлять	
знака для товарів і		державну таємницю	
послуг в Україні		звіт	O.047.000
заявка	3.015.000	звіт про надходження та	O.047.004
заявка на видачу патенту	3.015.005	використання	
на винахід		об'єктів промислової	
заявка на видачу патенту	3.015.006	власності та	
		раціоналізаторських	

пропозицій		інвестор	И.013.000
звіт про патентні	О.047.003	інвестування	И.011.000
дослідження		індекс	И.014.000
зворотна ліцензія	Л.006.003	інженер	И.015.000
звуковий знак	З.020.001	інженер знань	И.015.001
здавання	С.006.000	інженерно-розвідувальні	Р.001.001
здавання в найом	С.006.001	роботи	
здатність	С.040.000	інженерно-технічні	Р.002.001
здобувач	С.030.000	працівники	
здобувач наукового	С.030.001	інжиніринг	И.016.000
ступеня		інновація	И.017.000
ЗІП	З.019.000	інстанція	И.018.000
зміст	С.028.000	інститут	И.019.000
знак	З.020.000	Інститут промислової	И.019.001
знак для товарів і послуг	З.020.002	власності	
знак обслуговування	З.020.003	інструкція	И.020.000
значущість	З.021.000	інструкція з експлуатації	И.020.004
значущість винаходу	З.021.001	інструкція з монтажу,	И.020.002
зниження	П.032.000	пуску, регулювання	
	С.015.000	та обкатування	
зниження собівартості	С.015.001	виробу на місці його	
зниження ступеня	П.032.001	експлуатації	
секретності		інструкція з технічного	И.020.003
інформації		обслуговування	
зняття	С.016.000	інтелектуальна	С.022.002
зняття продукції з	С.016.001	власність	
виробництва		інтенсифікація	И.021.000
зображальний документ	Д.026.013	інтенсифікація економіки	И.021.001
зовнішні ознаки	П.069.002	інформатизація	И.022.000
документа		інформаційна діяльність	Д.012.002
зовнішня реклама	Р.029.001	інформаційна карта	К.004.001
зразок	О.009.000	інформаційна карта ДКР	К.004.003
зразок виробу	О.009.006	інформаційна карта ДТР	К.004.004
зразок продукції	О.009.007	інформаційна карта НДР	К.004.002
зразок-еталон	О.010.000	інформаційна послуга	У.014.001
зразок-еталон	О.010.001	інформаційна потреба	П.044.001
програмного засобу		інформаційна продукція	П.086.001
		інформаційна технологія	Т.007.001
		інформаційний запит	З.010.002
		інформаційний пошук	П.021.005
ідеальний товар	Т.011.001	інформаційний продукт	П.085.001
ідентифікація	И.001.000	інформаційний ринок	Р.043.001
ідентифікація продукції	И.001.001	інформаційний	С.054.001
ідентичні ознаки	П.069.003	суверенітет держави	
іменний пошук	П.021.004	інформаційні відносини	О.043.002
імпорт	И.009.000	інформаційні ресурси	Р.036.002
інвестиційна компанія	К.024.001	науково-технічної	
інвестиційна політика	П.026.002	інформації	
інвестиція	И.012.000	інформаційні ресурси	Р.036.003

спільного користування		діяльності	
інформація	И.023.000	класифікатор видів науково-технічної діяльності	K.013.002
інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування	И.023.002	класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України	K.013.004
інформація	И.023.005	класифікатор організаційно-правових форм господарювання	K.013.005
довідково-енциклопедичного характеру		класифікатор послуг зовнішньоекономічної діяльності	K.013.006
інформація з обмеженим доступом	И.023.004	класифікатор форм власності	K.013.007
інформація про особу	И.023.003	класифікаційний індекс класифікація	И.014.001
інші наукові та науково-технічні експертизи	Э.006.003	класифікація винаходів класифікування патентної документації	K.014.001
ІПВ	И.024.000	класифікування патентної документації	K.015.000
ІТП	И.034.000	класифікування патентної документації	K.015.001
К			
калькуляція	K.001.000	кліматичні випробування	И.030.005
кандидат	K.002.000	книга	K.018.000
кандидат наук	K.002.001	КОАТУУ	K.019.000
КАП	K.003.000	код	K.020.000
карта	K.004.000	код держави подання заявки	K.020.001
картка	K.006.000	код МКПЗ	K.020.002
картка раціоналізатора і винахідника	K.006.001	код МКТП	K.020.003
картотека	K.005.000	код МПК	K.020.004
касаційний суд	C.055.002	код УДК	K.020.005
каталог	K.007.000	кодекс	K.021.000
каталог деталей та складальних одиниць	K.007.004	Кодекс законів про працю України	K.021.003
кваліфікація	K.009.000	Кодекс України про адміністративні правопорушення	K.021.004
КВНТД	K.010.000	коефіцієнт	K.042.000
керівник	P.041.000	коефіцієнт повноти	K.042.001
керівництво	P.042.000	коефіцієнт точності	K.042.002
керування	У.011.000	колектив	K.022.000
керування науково-технічним прогресом	У.011.001	колективна власність	C.022.003
КЗпП	K.011.000	колективний знак	З.020.004
кінематична схема	C.058.003	колідуючі заявки	З.015.013
кінодокумент	K.012.000	коло	Ц.005.000
КК	У.004.000	комбінаційний винахід	И.007.004
класифікатор	K.013.000		
класифікатор видів економічної	K.013.003		

комбінована схема	C.058.004	дослідного зразка	
комбіноване видання	I.004.001	конструкторська	Д.027.008
комбінований знак	З.020.005	документація	
комбінований	O.009.004	дослідного ремонту	
промисловий зразок		конструкторська	Д.027.009
комерційна інформація	I.023.006	документація	
комерційна таємниця	T.002.002	дослідної партії	
підприємства		конструкторська	Д.027.005
комерційне право	П.047.008	документація	
комісія	K.023.000	масового	
компанія	K.024.000	виробництва	
компенсаційна	C.027.002	конструкторська	Д.027.006
ліцензійна угода		документація	
компетенція	K.025.000	масового ремонтного	
комплекс	K.026.000	виробництва	
комплект	K.027.000	конструкторська	Д.027.003
комплект запасних	K.027.001	документація	
частин, інструменту		одиночного	
та приладдя		виробництва	
комплектне постачання	П.038.001	конструкторська	Д.027.004
комплектність	K.028.000	документація	
комплектність	K.028.001	одиночного	
конструкторської		ремонтного	
документації		виробництва	
комплектувальний виріб	I.005.003	конструкторська	Д.027.010
комп'ютерна програма	П.081.002	документація	
комунальна власність	C.022.004	серійного	
конвенційна заявка	З.015.014	виробництва	
конвенційний пріоритет	П.077.002	конструкторська	Д.027.011
конвенція	K.029.000	документація	
конвенція про	K.029.002	серійного	
Європейську		ремонтного	
систему видачі		виробництва	
патентів		конструкторська	Д.027.012
кондиція	K.030.000	документація	
конкретна продукція	П.086.002	установчої	
конкурентоспроможність	K.031.000	ремонтної серії	
конкурентоспроможність	K.031.001	конструкторський	Д.026.015
об'єкта техніки		документ	
конкурентоспроможність	K.031.002	конструкторський	Д.026.016
продукції		документ виконання	
конкуренція	K.032.000	консультант	K.034.000
консалтинг	K.033.000	контрагент	K.035.000
конструктивне	П.064.001	контракт	K.036.000
наступництво виробу		контрафакція	K.037.000
конструкторська	Д.027.002	контроль	K.038.000
документація		контрольна копія	K.041.002
конструкторська	Д.027.007	контрольна наукова і	Э.006.004
документація			

науково-технічна	
експертиза	
контрольний зразок	О.009.005
контрольні	И.030.006
випробування	
конфіденційна	И.023.007
інформація	
конфіскація	К.039.000
кон'юнктура	К.040.000
кон'юнктурне	И.031.002
дослідження	
кооперований виріб	И.005.004
копія	К.041.000
копія документа	К.041.003
копія конструкторського	К.041.004
документа	
кордон	Г.011.000
корисна модель	М.018.002
корисна модель, що	М.018.003
становить державну	
таємницю	
корисність	П.025.000
корисність винаходу	П.025.001
корисність	П.025.002
раціоналізаторської	
пропозиції	
корпоративне право	П.047.009
кошт	С.043.000
кошти	С.043.004
КПЗЕД	К.046.000
КПК	У.010.000
країна	С.050.000
країни з абсолютною	С.050.001
новизною	
країни зі світовою	С.050.002
новизною	
креслення	Ч.004.000
креслення деталі	Ч.004.007
креслення джгута	Ч.004.008
креслення загального	Ч.004.009
вигляду	
креслення на пакування	Ч.004.006
кримінальна	О.037.005
відповідальність	
кримінальне право	П.047.049
Кримінальний кодекс	К.021.007
України	
кримінально-процесуаль	П.047.048
не право	

Кримінально-процесуаль	К.021.006
ний кодекс України	
критерії патентоспро-	К.043.001
можності винаходу	
критерії патентоспро-	К.043.002
можності корисної	
моделі	
критерії патентоспро-	К.043.003
можності	
промислового зразка	
критерій	К.043.000
критерій видачі	К.043.004
критерій семантичної	К.043.005
відповідності	
критика	К.044.000
критика прототипу	К.044.001
крос-ліцензія	К.045.000
купівля-продаж	К.047.000
купівля-продаж патенту	К.047.001
купований виріб	И.005.008
кутовий розмір	Р.006.006

Л

лабораторні	И.030.007
випробування	
лаконічність	Л.001.000
лаконічність патентної	Л.001.001
формули	
ланка	З.018.000
ланцюг	Ц.005.000
лист	Л.003.000
лізинг	Л.002.000
лінійний розмір	Р.006.003
ліцензіар	Л.004.000
ліцензіат	Л.005.000
ліцензійна угода	С.027.003
ліцензійний паспорт	П.002.001
ліцензійний платіж	П.015.001
ліцензія	Л.006.000
ліцензія за правом	Л.006.005
логотип	Л.008.000
локалізація	Л.009.000
локалізація програмних	Л.009.001
продуктів	
людино-година	Ч.003.000
Люксембурзька	К.029.003
конвенція	

М

майно	И.010.000
майновий збиток	У.023.001
майнові відносини	О.043.001
майнові права	П.047.006
макет	М.001.000
макет виробу	М.001.001
марка	М.002.000
марка продукції	М.002.001
маркетинг	М.003.000
маркування	М.004.000
марочне найменування	Н.003.001
марочний знак	З.020.006
масова інформація	И.023.008
масове виробництво	П.090.002
матеріал	М.005.000
матеріальний збиток	У.023.002
матеріально-технічна база підприємства	Б.001.004
машинозчитуваний документ	Д.026.019
машинописний документ	Д.026.018
МВВ	М.006.000
межа	Г.011.000
межі дії ліцензії	Г.011.001
межі дії патенту	Г.011.002
менеджер	М.007.000
менеджмент	М.008.000
мертвий патент	П.003.011
мета	Ц.001.000
мета винаходу	Ц.001.002
мета кон'юнктурних досліджень	Ц.001.003
мета патентно-інформаційної діяльності	Ц.001.001
метод	М.010.000
методика	М.011.000
методика визначення економічної ефективності	М.011.002
методика дослідження	М.011.001
методика перекладу	М.011.003
Митний кодекс України	К.021.005
мито	П.045.000
міжбібліотечний абонемент	А.001.002

міжвідомчі випробування	И.030.008
міжгалузеві норми та нормативи	Н.022.004
міждержавний стандарт	С.046.002
міжнародна виставка	В.028.001
міжнародна заявка	З.015.015
Міжнародна класифікація винаходів	К.014.002
Міжнародна класифікація промислових зразків	К.014.003
Міжнародна класифікація товарів та послуг	К.014.004
міжнародна неурядова організація інтелектуальної власності	О.033.002
Міжнародна патентна класифікація	К.014.005
міжнародна угода	С.027.004
міжнародний арбітраж	А.026.001
міжнародний стандарт	С.046.003
міжнародний ярмарок	Я.003.001
міжнародні конвенції в області патентної охорони	К.029.004
мікрофільм	М.012.000
мікрофотокопія	М.013.000
міністерство	М.014.000
Міністерство у справах науки і технологій	М.014.001
міра	С.048.000
МКВ	М.015.000
МКПЗ	М.016.000
МКТП	М.017.000
мова	Я.001.000
модель	М.018.000
модель виробу	М.018.001
модернізація	М.019.000
модернізація продукції	М.019.001
модернізований виріб	И.005.005
модифікація	М.020.000
модифікація виробу	М.020.001
монографія	М.021.000
монополія	М.022.000
монтажне креслення	Ч.004.002
моральна шкода	У.023.003

мораторій	M.023.000	Науково-дослідний	Ц.004.001
МПК	M.024.000	центр патентної	
Мюнхенська конвенція	K.029.005	експертизи	
Н		науково-інформаційна	Д.012.004
нагляд	H.001.000	діяльність	
надання	П.059.000	науково-організаційна	Д.012.005
надання послуги	П.059.001	діяльність	
назва	H.002.000	науково-педагогічна	Д.012.006
назва винаходу	H.002.002	діяльність	
назва корисної моделі	H.002.004	науково-педагогічний	Р.002.002
назва місця походження	H.002.003	працівник	
товару		науково-прикладний	Р.027.001
назва промислового	H.002.005	результат	
зразка		науково-технічна	Д.012.007
найблищий аналог	A.018.004	діяльність	
промислового зразка		науково-технічна	Д.027.014
найменування	H.003.000	документація	
народногосподарська	Э.017.002	науково-технічна	И.023.009
ефективність		інформація	
настанова	Р.042.000	науково-технічна рада	С.025.002
настанова з експлуатації	Р.042.001	наукової установи	
наступництво	П.064.000	науково-технічна	Р.019.001
натурні випробування	И.030.009	революція	
наукова діяльність	Д.012.003	науково-технічна	Т.003.001
наукова документація	Д.027.013	творчість	
наукова рада наукової	С.025.003	науково-технічна	У.022.004
установи		установа	
наукова робота	Р.001.002	науково-технічне	С.035.001
наукова та	Э.006.005	співробітництво	
науково-технічна		науково-технічний ефект	Э.016.001
експертиза		науково-технічний звіт	О.047.002
наукова установа	У.022.005	про ДКР	
наукове видання	И.004.002	науково-технічний звіт	О.047.001
наукове відкриття	О.041.001	про НДР	
науковий керівник	Р.041.001	науково-технічний	П.042.002
науковий консультант	К.034.001	потенціал	
науковий потенціал	П.042.003	науково-технічний	П.082.001
науковий працівник	Р.002.003	прогрес	
науковий результат	Р.027.002	Національна академія	А.012.001
науковий співробітник	С.034.001	наук України	
науковий ступінь	С.048.002	національна	К.014.006
науково-дослідна робота	Р.001.003	класифікація	
зі створення		винаходів	
продукції		національна патентна	К.014.007
науково-дослідна	У.022.003	класифікація	
установа		національна система	С.011.004
науково-дослідне	Р.007.001	науково-технічної	
розроблення		інформації	
		національний науковий	Ц.004.002

центр		новація	H.018.000
національний патент	P.003.012	новизна	H.019.000
національний патентний режим	P.025.001	новизна винаходу	H.019.001
національний патентний фонд	F.003.008	новизна корисної моделі	H.019.002
національний режим для продукції інших країн	P.025.002	новизна промислового зразка	H.019.003
національний режим однакового сприяння	P.025.003	новизна раціоналізаторської пропозиції	H.019.004
національний стандарт	C.046.004	новий товар	T.011.002
НДР	H.014.000	номенклатура	H.020.000
НДЦПЕ	H.015.000	номенклатура справ	H.020.001
невиключна ліцензія	L.006.013	номер	H.021.000
невикористаний винахід	I.007.005	номер патенту на винахід	H.021.001
невідповідність	H.012.000	номер патенту на корисну модель	H.021.002
невідповідність продукції	H.012.001	номер патенту на промисловий зразок	H.021.003
недійсний патент	P.003.013	номер свідоцтва на знак для товарів і послуг	H.021.004
недійсні правочини	P.048.001	норма	H.022.000
недобросовісна конкуренція	K.032.001	норма виробітку продукції	H.022.006
недобросовісна реклама	P.029.003	норма обслуговування	H.022.007
незалежний пункт формули	P.101.002	норма права	H.022.008
незалежність	H.010.000	норма часу	H.022.005
незалежність патентів	H.010.001	нормативна база виробництва	B.001.005
немайнові відносини	O.043.003	нормативно-правовий акт	A.014.010
нематеріальні активи	A.015.001	нормоконтроль	H.023.000
неосновний конструкторський документ	D.026.020	нотаріальні дії	D.005.002
неохороноздатні об'єкти	O.016.002	нотаріат	H.024.000
непатентоспроможне технічне рішення	P.038.001	нотаріус	H.025.000
непрямий захист	3.013.004	ноу-хау	H.026.000
нерезидент	H.011.000	ноу-хау комерційного характеру	H.026.001
нерелевантний документ	D.026.021	ноу-хау науково-технічного характеру	H.026.002
нероздільне співавторство	C.017.001	ноу-хау управлінського характеру	H.026.003
неспецифікований виріб	I.005.006	ноу-хау фінансового характеру	H.026.004
неустойка	H.013.000	НПК	H.027.000
німецька система класифікації винаходів	C.011.003	НТП	H.028.000
НКВ	H.016.000	НТР	H.029.000
нова продукція	P.086.003	нумераційний каталог	K.007.005
нова техніка	T.006.001		
новаторство	H.017.000		

нумераційний пошук	П.021.006	обнародування твору	О.004.001
О		обов'язок	О.018.000
		оборот	О.006.000
обґрунтування	О.007.000	оброблення	О.008.000
об'єднана схема	С.058.006	обслуговування	О.011.000
об'єднання	О.015.000	обставина	О.012.000
об'єднання заявок	О.015.001	обсяг	О.017.000
об'єкт	О.016.000	обсяг використання	О.017.004
об'єкт винаходу	О.016.005	винаходу	
об'єкт господарської	О.016.011	обсяг винаходу	О.017.003
діяльності		обсяг документообігу	О.017.001
об'єкт загального	О.016.003	обсяг знака для товарів і	О.017.002
надбання у винаході		послуг	
об'єкт знака для товарів і	О.016.004	обсяг корисної моделі	О.017.007
послуг		обсяг патентного фонду	О.017.006
об'єкт корисної моделі	О.016.009	обсяг промислового	О.017.008
об'єкт ліцензії	О.016.006	зразка	
об'єкт ліцензійної угоди	О.016.007	обтяжний патент	П.003.014
об'єкт патентного	О.016.008	огляд	О.002.000
дослідження		одержання	П.030.000
об'єкт промислового	О.016.010	одержання інформації	П.030.001
зразка		одержувач	П.029.000
об'єкти авторського	О.016.012	одержувач продукції	П.029.001
права		одиниця	Е.003.000
об'єкти інформаційних	О.016.013	одиниця продукції	Е.003.001
відносин		одиничне виробництво	П.090.001
об'єкти наукової та	О.016.014	одиничний	Д.026.012
науково-технічної		конструкторський	
експертизи		документ	
об'єкти промислової	О.016.015	одиничний	П.098.003
власності		технологічний	
об'єкти суміжних прав	О.016.016	процес	
об'єктивний доказ	Д.022.001	однозначність	О.020.000
об'єм	О.017.000	однозначність формули	О.020.001
об'єм використання	О.017.005	винаходу	
ліцензії		одноланкова формула	Ф.011.003
об'ємний знак	З.020.007	винаходу	
об'ємний промисловий	О.009.008	одноланкова формула	Ф.011.004
зразок		корисної моделі	
обліково-видавничий	Л.003.003	ознака	П.069.000
аркуш		ознака продукції	П.069.006
обмеження	О.019.000	означення	О.028.000
обмеження на пропозиції	О.019.001	опанування	О.035.000
інженерно-технічних		операція	О.023.000
працівників			С.007.000
обмежувальна частина	Ч.001.001	опис	О.024.000
патентної формули			О.025.000
обнародування	О.004.000	опис винаходу	О.024.003
		опис документів	О.025.001

паспорт виробу	П.002.002	патентознавство	П.006.000
патент	П.003.000	патентоспроможність	П.007.000
патент на винахід	П.003.015	патентоспроможність	П.007.001
патент на корисну модель	П.003.016	винаходів	
патент на промисловий зразок	П.003.017	патентоспроможність	П.007.002
патент на сорт	П.003.018	корисних моделей	
патент-аналог	П.004.000	патентоспроможність	П.007.003
патентна документація	Д.027.015	промислових зразків	
патентна експертиза	Э.006.008	паушальний платіж	П.015.002
патентна інформація	И.023.011	первинна наукова і	Э.006.009
патентна ліцензія	Л.006.009	науково-технічна	
патентна преамбула	П.055.001	експертиза	
патентна процедура	П.097.001	перевага	П.066.000
патентна ситуація щодо об'єкта господарської діяльності	С.013.001	перевидання	П.009.000
патентна угода	С.027.007	перевірка	П.079.000
патентна формула	Ф.011.005	перевірка відповідності	П.079.003
патентна чистота	Ч.005.002	перевірка новизни	П.079.002
патентне відомство	В.004.002	переконання	У.001.000
патентне дослідження	И.031.004	переоформлення	П.010.000
патентне законодавство	З.008.002	переоформлення	П.010.001
патентне право	П.047.012	авторських свідоцтв	
патентний брокер	Б.009.001	перехресна ліцензія	Л.006.010
патентний бюлетень	Б.012.001	період	П.011.000
патентний договір	Д.021.013	періодичне видання	И.004.004
патентний документ	Д.026.026	періодичний платіж	П.015.003
патентний захист об'єкта	З.013.005	перспективний винахід	И.007.006
патентний збір	С.002.002	пертинентність	П.012.000
патентний паспорт	П.002.003	першість	П.008.000
патентний повірений	П.016.001	першість на	П.008.001
патентний пошук	П.021.007	раціоналізаторську	
патентний спір	С.038.001	пропозицію	
патентний фонд	Ф.003.011	ПЗ	П.013.000
патентний формуляр	Ф.012.001	письмовий документ	Д.026.027
патентні домагання	П.078.001	підготовки	П.018.000
патентно-інформаційне дослідження	И.031.003	підготовки	П.018.001
патентно-ліцензійна робота	Р.001.006	виробництва	
патентно-ліцензійна ситуація	С.013.002	підприємництво	П.060.000
патентно-правовий документ	Д.026.025	підприємство	П.061.000
патентознавець	П.005.000	підприємство-користувач	П.061.001
		ч	
		підряд	П.020.000
		підряд "під ключ"	П.020.002
		пільга	Л.010.000
		пільга по новизні	Л.010.001
		пільга по пріоритету	Л.010.002
		пільги авторів винаходів і	Л.010.003
		раціоналізаторських	
		пропозицій	
		післяпроектні послуги	У.014.002

плата	П.014.000	політика	П.026.000
платіж	П.015.000	попередження	П.063.000
платіж роялті	П.015.004	попереднє повідомлення	И.002.003
плоский знак	З.020.008	про зміну	
площинний промисловий зразок	О.009.011	попередні випробування	И.030.010
пневматична схема	С.058.008	попередня заявка	З.015.017
повідомлення	И.002.000	попередня наукова і науково-технічна експертиза	Э.006.011
повідомлення про зміну	И.002.002		
повірений	П.016.000	попередня патентна експертиза	Э.006.012
повна ліцензія	Л.006.011		
повний комплект конструкторських документів	К.027.003	полит	С.042.000
повноваження	П.027.000	порівняльна ефективність	Э.017.003
повноваження власника	П.027.001	портфель	П.034.000
повнота	П.028.000	портфель замовлень	П.034.001
повнота патентного фонду	П.028.001	портфель патентів	П.034.002
повнота розкриття винаходу	П.028.002	порушення	Н.006.000
повнота розкриття корисної моделі	П.028.003	порушення авторського права і суміжних прав	Н.006.001
повнота розкриття промислового зразка	П.028.004	порушення прав власника патенту	Н.006.003
повторна наукова і науково-технічна експертиза	Э.006.010	порушення прав власника чинного охоронного документа	Н.006.002
повторюваність	П.017.000	порушник	Н.007.000
повторюваність технічного рішення	П.017.001	порушник прав власника патенту	Н.007.001
податкові пільги	Л.010.004	порядок	П.035.000
податок	Н.005.000	порядок віднесення інформації до державної таємниці	П.035.001
подібні ознаки	П.069.005		
подія	С.023.000	посада	Д.030.000
позивач	И.032.000	посадова інструкція	И.020.001
позитивний ефект	Э.016.002	посадова особа	Л.007.001
позначення	О.005.000	посвідчення	С.004.000
позов	И.025.000	посвідчення на винахід	С.004.003
позова давність	Д.001.002	посвідчення на корисну модель	С.004.004
показчик	У.007.000	посвідчення на промисловий зразок	С.004.005
показник	П.022.000		
показники конкурентоспроможності об'єкта	П.022.001	посередник	П.037.000
покарання	Н.004.000	посібник	П.036.000
покоління	П.023.000	послуга	У.014.000
покоління техніки	П.023.001	поставлення	П.040.000
покупець	П.024.000	поставлення продукції на виробництво	П.040.001

постанова	П.041.000	заявки на видачу	
постановка	П.040.000	патенту на корисну	
постачальник	П.039.000	модель	
постачання	П.038.000	правила складання	П.046.003
постачання продукції	П.038.002	заявки на видачу	
потенціал	П.042.000	патенту на	
потенціал науки	П.042.004	промисловий зразок	
потенційний попит	С.042.001	правила складання	П.046.004
потреба	П.044.000	заявки на видачу	
похідний твір	П.088.002	свідчення на знак	
почесне звання	З.017.003	для товарів і послуг	
поширення	Р.011.000	правило	П.046.000
поширення інформації	Р.011.002	право	П.047.000
пошук	П.021.000	право власності	П.047.033
пошук за видом	П.021.014	право власності на базу	П.047.034
документа		даних	
пошук на визначення	П.021.009	право власності на	П.047.036
рівня техніки		винахід	
пошук на новизну	П.021.008	право власності на знаки	П.047.035
пошук на патентну	П.021.010	для товарів і послуг	
чистоту		право власності на	П.047.037
пошук на	П.021.011	інформацію	
патентоспромож-		право власності на	П.047.038
ність		інформацію, що	
пошук патентів-аналогів	П.021.013	віднесена до	
пошук патентної	П.021.012	державної таємниці,	
інформації		та її носії	
пояснювальна записка	З.009.001	право власності на	П.047.040
права автора	П.047.014	корисну модель	
промислового зразка		право власності на	П.047.039
права автора	П.047.015	науково-технічну	
раціоналізаторської		інформацію	
пропозиції		право власності на	П.047.041
права автора твору	П.047.013	програми для ЕОМ	
науки, літератури та		право власності на	П.047.042
мистецтва		промисловий зразок	
права винахідника	П.047.018	право власності на	П.047.043
права власника	П.047.016	фірмове	
охоронного		найменування	
документа		право володіння	П.047.019
права власника патенту	П.047.017	право займатися	П.047.020
правник	П.019.000	діяльністю	
правник	П.019.001	патентного	
конструкторського		повіреного	
документа		право колективної	П.047.021
правила складання	П.046.001	власності	
заявки на видачу		право на відтворення	П.047.022
патенту на винахід		право на ім'я	П.047.023
правила складання	П.046.002	право на інформацію	П.047.024

право на науково-технічну інформацію	П.047.025	прийняття спадщини прикладні наукові дослідження	П.076.001 И.031.005
право на недоторканість твору	П.047.026	примірник примус	Э.001.000 П.073.000
право на обнародування	П.047.027	примусове відчуження патенту	О.048.001
право на спеціальне найменування	П.047.028	примусове відчуження прав	О.048.002
право першого заявника	П.047.029	принцип	П.074.000
право попереднього користування	П.047.031	принципал	П.075.000
право правонаступника	П.047.030	принципова схема	С.058.009
право приватної власності	П.047.044	припинення припинення експлуатації виробу	П.067.000 П.067.003
право роботодавця	П.047.032	природна мова пристрій	Я.001.001 У.017.000
правова інформація	И.023.012	пристрій схеми	У.017.002
правова норма	Н.022.010	пристрій як об'єкт винаходу	У.017.001
правове регулювання	Р.023.001	пріоритет	П.077.000
правові гарантії	Г.003.001	пріоритет винаходу	П.077.004
правовідносини	П.051.000	пріоритет знака для товарів і послуг	П.077.003
правоздатність	П.054.000	пріоритет корисної моделі	П.077.005
правонаступник	П.052.000	пріоритет промислового зразка	П.077.006
правонаступництво	П.053.000	провідна установа	У.022.001
правопорушення	П.050.000	провокаційний патент	П.003.019
правочин	П.048.000	прогнозування	П.080.000
правочинність	П.049.000	програма	П.081.000
працівник	Р.002.000	програма випробувань	П.081.003
преамбула	П.055.000	прогрес	П.082.000
предметизація	П.058.000	продавець	П.083.000
предметна рубрика	Р.039.001	продукт	П.085.000
предметний бібліографічний покажчик	У.007.004	продукт як об'єкт винаходу	П.085.002
предметний каталог	К.007.006	продукція	П.086.000
предметний пошук	П.021.015	продукція виробничо-технічного призначення	П.086.005
предпроектні послуги	У.014.003	проект	П.087.000
представник	П.062.000	проектна конструкторська документація	Д.027.016
представник у справах інтелектуальної власності	П.062.001	проектний макет	М.001.002
презумпція	П.065.000	проектні послуги	У.014.004
прибуток	П.068.000	пролонгація	П.091.000
приватна власність	С.022.009		
придатність	П.072.000		
приєднувальний розмір	Р.006.004		
приймальні випробування	И.030.012		
приймальноздавальні випробування	И.030.011		
прийняття	П.076.000		

промислова власність	C.022.006
промислова придатність	П.072.001
промисловий асортимент	A.035.002
промисловий зразок	O.009.012
промисловий зразок, що становить державну таємницю	O.009.013
промисловий каталог	K.007.007
проникнення	П.092.000
проникнення на ринок	П.092.001
пропозиція	П.057.000
пропозиція про зміну конструкторських документів	П.057.001
пропозиція про зміну технологічних документів	П.057.002
пропонування	П.057.000
просте зазначення походження товару	У.006.002
проступок	П.093.000
просування	П.084.000
просування продукції	П.084.001
протиправність прототип	П.094.000
прототип винаходу	П.095.000
прототип корисної моделі	П.095.001
професор	П.095.002
процедура	П.096.000
процес	П.097.000
псевдонім	П.098.000
публікація	П.099.000
публікація опису до патенту	П.100.000
публікація про видачу патенту	П.100.003
публікація про видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг	П.100.001
пункт	П.100.002
	П.101.000
рада	C.025.000
разове доручення	Д.019.003
ратифікація	Р.015.000
раціоналізатор	Р.016.000

Р

раціоналізаторська пропозиція	П.057.003
раціоналізація	Р.017.000
реалізація	Р.018.000
реалізація права	Р.018.001
реалізація продукції	Р.018.002
революція	Р.019.000
регіональний стандарт	C.046.006
регламент	Р.021.000
регламент пошуку	Р.021.001
регламентація	Р.022.000
регулювання	Р.023.000
реєстр	Р.024.000
реєстраційна карта	K.004.005
реєстраційна карта ДКР	K.004.007
реєстраційна карта ДТР	K.004.008
реєстраційна карта НДР	K.004.006
реєстраційний номер представника у справах інтелектуальної власності	H.021.005
реєстраційний номер раціоналізаторської пропозиції	H.021.006
реєстрація	Р.020.000
реєстрація винаходу	Р.020.004
реєстрація документів	Р.020.002
реєстрація знака для товарів і послуг	Р.020.003
реєстрація корисної моделі	Р.020.005
реєстрація промислового зразка	Р.020.006
режим	Р.025.000
режим доступу до інформації	Р.025.004
режим однакового сприяння	Р.025.005
резидент	Р.026.000
результат	Р.027.000
результат випробувань	Р.027.003
реквізит	Р.028.000
реквізити документа	Р.028.001
реклама	Р.029.000
рекламація	Р.030.000
рекламне агентство	A.010.002
рекламне видання	I.004.005
рекламні засоби	C.043.003

рекламно-технічна документація	Д.027.019	роздільне співавторство розкриття	С.017.002 Р.010.000
рекламодавець	Р.031.000	розкриття інформації про винахід	Р.010.003
рекомендаційні послуги	У.014.005	розкриття інформації про корисну модель	Р.010.001
релевантний документ	Д.026.028	розкриття інформації про промисловий зразок	Р.010.002
релевантність	Р.032.000	розмір	Р.006.000
ремонтна конструкторська документація	Д.027.020	розповсюдження розповсюджувач	Р.011.000 Р.012.000
ремонтне креслення	Ч.004.003	розповсюджувач реклами	Р.012.001
реновація	Р.033.000	розрахування	Р.014.000
реновація основних фондів	Р.033.001	розрахунок	Р.014.000
рентабельність	Р.034.000	розробка	Р.007.000
рентинг	Р.035.000	розроблення	Р.007.000
репрографічне відтворення	В.018.001	розроблення продукції	Р.007.002
ресурс	Р.036.000	розробник	Р.008.000
ретроспективний пошук	П.021.016	розсекречування	Р.013.000
реферат	Р.037.000	розсекречування інформації	Р.013.001
реферат опису винаходу	Р.037.001	розширювальне тлумачення патентної формули	Т.012.001
реферат опису корисної моделі	Р.037.002	рубрика	Р.039.000
речення	П.057.000	рубрикатор	Р.040.000
речовина	В.005.000	рукописний документ	Д.026.030
речовина як об'єкт винаходу	В.005.001	С	
Римський договір	Д.021.014		
рининок	Р.043.000	санкція	С.001.000
рівень	У.012.000	свідцтво	С.004.000
рівень техніки	У.012.004	свідцтво на знак для товарів і послуг	С.004.002
рівноправність	Р.004.000	свідцтво на раціоналізаторську пропозицію	С.004.006
рішення	Р.038.000	свідцтво патентного повіреного	С.004.012
рішення щодо заяви на раціоналізаторську пропозицію	Р.038.003	свідцтво про державну реєстрацію виключної правомочності особи на твір	С.004.008
рішення щодо заявки на видачу патенту	Р.038.002	свідцтво про державну реєстрацію договорів, які	С.004.007
робота	Р.001.000		
роботодавець	Р.003.000		
робоча конструкторська документація	Д.027.018		
робоча копія	К.041.005		
робочий макет	М.001.003		
розвідування	И.008.000		
розгляд	Р.005.000		
розділена заявка	З.015.018		
розділення	Р.009.000		
роздільна здатність	С.040.001		

зачіпають права		ситуація	C.013.000
автора на твір		скарга	Ж.001.000
свідोцтво про державну	C.004.009	СКД	C.014.000
реєстрацію прав		складальна одиниця	E.003.002
автора на твір		складальне креслення	Ч.004.004
свідоцтво про державну	C.004.010	складова частина виробу	Ч.001.003
реєстрацію факту і		словесний знак	З.020.010
дати опублікування		словниковий	У.007.006
твору		бібліографічний	
свідоцтво про охорону	C.004.011	показчик	
права на об'єкт		службова особа	Л.007.002
промислової		службовий винахід	И.007.010
власності		соціальний ефект	Э.016.003
свідчення	C.004.000	соціологічна інформація	И.023.014
світловий знак	З.020.009	спадкове право	П.047.011
секрет	C.008.000	спадкоємець	Н.008.000
секрет фірми	C.008.001	спадкування	Н.009.000
секретна корисна	M.018.004	специфікація	C.036.000
модель		специфікований виріб	И.005.010
секретний винахід	И.007.008	спеціалізована вчена	C.025.004
секретний промисловий	O.009.014	рада	
зразок		спеціальне доручення	Д.019.004
секретні об'єкти	O.016.017	співавтори	C.018.000
промислової		співавторство	C.017.000
власності		співвиконавець	C.031.000
селективний винахід	И.007.009	співпраця	C.035.000
серійне виробництво	П.090.004	співробітник	C.034.000
серія	C.009.000	співробітництво	C.035.000
сигнальна патентна	И.023.013	спільна заявка	З.015.019
інформація		спільний винахід	И.007.011
сила	C.010.000	спір	C.038.000
система	C.011.000	сповіщення	O.026.000
система законодавства	C.011.006	сповіщення про патент	O.026.001
система	C.011.007	СПОДУ	C.032.000
конструкторської		споживач	П.043.000
документації		споживач інформації	П.043.001
система позначень	C.011.008	споживач реклами	П.043.002
органів державного		споживчий попит	C.042.002
управління		спонсор	C.037.000
система права	C.011.009	спосіб	C.039.000
систематизація	C.012.000	спосіб як об'єкт винаходу	C.039.001
систематизація творів	C.012.001	справа	Д.006.000
друку		спроможність	C.040.000
систематичний	У.007.005	стадія	C.045.000
бібліографічний		стадія життєвого циклу	C.045.001
показчик			
систематичний каталог	K.007.009	продукції	
системи класифікації	C.011.010	стадія розроблення	C.045.002
винаходів			

конструкторської	
документації	
стадія створення	C.045.003
автоматизованої	
системи	
стандарт	C.046.000
стандарт підприємства	C.046.007
стандартизована	П.086.006
продукція	
стандартна продукція	П.086.007
стандартний виріб	И.005.011
старший науковий	C.034.002
співробітник	
статистика	C.047.000
статистика	C.047.001
винахідництва	
статистична інформація	И.023.015
створення	C.029.000
створення продукції	C.029.001
стендові випробування	И.030.013
ступінь	C.048.000
сторона	C.049.000
сторона походження	C.049.002
строк	C.044.000
строк виконання	C.044.008
договору	
структурна схема	C.058.010
ступінь	C.048.000
ступінь секретності	C.048.001
стягнення	B.008.000
суб'єкт	C.052.000
суб'єкт господарської	C.052.004
діяльності	
суб'єкт наукової та	C.052.001
науково-технічної	
діяльності	
суб'єкт підприємницької	C.052.003
діяльності	
суб'єкт права	C.052.002
суб'єкти авторського	C.052.005
права	
суб'єкти інформаційних	C.053.000
відносин	
суб'єкти суміжних прав	C.052.006
субліцензії	C.051.000
суверенітет	C.054.000
суд	C.055.000
суд наглядової інстанції	C.055.003

суд першої інстанції	C.055.004
судова інстанція	И.018.001
судове рішення	P.038.004
судовий виконавець	И.027.004
судовий розгляд справи	P.005.001
судовий спір	C.038.002
судові санкції у випадку	C.001.001
порушення прав	
власника патенту	
судочинство	C.056.000
суміжні права	П.047.045
сумісність	C.026.000
супутня ліцензія	Л.006.014
суспільство	O.013.000
суттєві ознаки винаходу	П.069.007
суть	C.057.000
суть винаходу	C.057.001
сухостійкий патент	П.003.020
схема	C.058.000
схема встановлення під	C.058.017
час складання	
схема з'єднань	C.058.016
схема поділу	C.058.011
схема приєднання	C.058.012
схема розташування	C.058.013
схема розчленування	C.058.014
виробу	
схема складання виробу	C.058.015

T

таблиця	T.001.000
тавро	K.017.000
таврування	K.016.000
таємна інформація	И.023.016
таємниця	T.002.000
тактичний патент	П.003.021
твердження	У.018.000
твір	П.088.000
творча активність	A.016.002
творча відпустка	O.044.001
творча відпустка для	O.044.003
закінчення	
дисертації	
творча відпустка для	O.044.002
написання	
підручника чи	
наукової праці	
творчість	T.003.000
ТВР	O.021.000

ТБР України	О.021.001	дослідно-конструкто	
текст	Т.004.000	рську роботу	
текст документа	Т.004.002	технічне завдання на	3.003.005
текстовий документ	Д.026.031	дослідно-технологічн	
текстовий	Д.026.032	у роботу	
конструкторський		технічне завдання на	3.003.003
документ		науково-дослідну	
тема	Т.005.000	роботу	
тематична	С.041.004	технічне рішення	Р.038.005
бібліографічна		технічний опис	О.024.008
довідка		технічний проект	П.087.001
тематична картотека	К.005.001	технічний ресурс	Р.036.004
тематичний	П.021.018	технічний рівень	У.012.002
бібліографічний		продукції	
пошук		технічний рівень	У.012.003
тематичний пошук	П.021.019	розробки	
теоретичне креслення	Ч.004.005	технічні вимоги	Т.018.001
термін	С.044.000	технічні умови	У.013.001
термін дії патенту на	С.044.002	технологічна	Д.027.022
винахід		документація	
термін дії патенту на	С.044.003	технологічна карта	К.004.009
корисну модель		технологічна операція	О.023.002
термін дії патенту на	С.044.004	технологічне	П.064.002
промисловий зразок		наступництво виробу	
термін дії рішення про	С.044.005	технологічний документ	Д.026.033
віднесення		технологічний контроль	К.038.001
інформації до		технологічний метод	М.010.003
державної таємниці		технологічний процес	П.098.004
термін дії свідоцтва на	С.044.006	технологічний режим	Р.025.006
знак для товарів і		технологічні	І.030.014
послуг		випробування	
термін засекречування	С.044.007	технологія	Т.007.000
інформації		ТЗ	Т.008.000
термін зберігання	С.044.011	ТЗ ДКР	Т.008.002
документів		ТЗ ДТР	Т.008.003
термін зберігання	С.044.012	ТЗ НДР	Т.008.001
документів у		тимчасова правова	О.050.001
відомчому архіві		охорона	
термін охорони прав	С.044.009	тип	Т.009.000
термін охорони суміжних	С.044.010	тип схеми	Т.009.001
прав		типова технологічна	О.023.003
техніка	Т.006.000	операція	
технічна документація	Д.027.021	типовий виріб	І.005.012
технічна ефективність	Э.017.004	типовий технологічний	П.098.005
технічна пропозиція	П.057.004	процес	
технічна рада наукової	С.025.005	тлумачення	Т.012.000
установи		ТО	Т.010.000
технічне завдання	3.003.002	товар	Т.011.000
технічне завдання на	3.003.004		

товариство	O.013.000
Товариство винахідників і раціоналізаторів України	O.013.002
товарний ярлик	Я.002.001
топографія	T.013.000
топографія інтегральної мікросхеми	T.013.001
торгівля	T.014.000
торгівля об'єктами авторського права	T.014.001
торгівля об'єктами промислової власності	T.014.002
торговельна марка	M.002.003
торговельне право	П.047.046
торговельний асортимент	A.035.003
тотожне рішення	P.038.006
ТП	T.015.000
транскрибування	T.016.000
транслітерування	T.017.000
третейський суд	C.055.005
третя особа	Л.007.003
третя сторона	C.049.003
трудове право	П.047.047
трудові відносини	O.043.005
трудомісткість	T.019.000
трудомісткість продукції	T.019.001
ТУ	T.020.000

У

увізний патент	П.003.003
угода	Д.021.000
	C.027.000
	C.007.000
УДК	У.003.000
удосконалення	У.015.000
удосконалення	У.015.001
конструкції виробу	
удосконалення складу матеріалів	У.015.002
удосконалення технології виробництва	У.015.003
удосконалювання	
удосконалювання продукції	C.024.000
	C.024.001

указ	У.005.000
Українська нафтогазова академія	A.012.003
умови	У.013.000
умови охороноздатності винаходів	У.013.003
умови охороноздатності знаків для товарів і послуг	У.013.002
умови охороноздатності корисних моделей	У.013.004
умови охороноздатності промислових зразків	У.013.005
умови охороноздатності раціоналізаторських пропозицій	У.013.006
умовне графічне позначення	O.005.003
умовне літерне позначення	O.005.002
умовне літерно-цифрове позначення	O.005.001
умовно комбіноване позначення	O.005.004
УНГА	У.008.000
Універсальна десяткова класифікація	K.014.008
універсальне правонаступництво	П.053.001
унікальний об'єкт	O.016.018
уніфікація	У.009.000
уніфікація продукції	У.009.001
уніфікований виріб	И.005.013
уніфікований документ	Д.026.034
управління	У.011.000
упущена вигода	B.021.001
усталене виробництво	П.090.005
установа	У.022.000
установча серія продукції	C.009.001
установчий розмір	P.006.007
усунення	У.016.000
усунення чинного патенту	У.016.001
утилізація	У.019.000
утилізація продукції	У.019.001
уточнювальна бібліографічна довідка	C.041.005

уточнювальний бібліографічний пошук	П.021.020
утримувач	Д.009.000
утримувач правдників технічної документації	Д.009.001
ухвала суду	О.028.003
учена рада наукової установи	С.025.006
учене звання	З.017.004
учений	У.021.000

Ф

фабричний ярлик	Я.002.002
факт	Ф.001.000
факт використання винаходу	Ф.001.002
факт використання знака для товарів і послуг	Ф.001.001
факт використання корисної моделі	Ф.001.003
факт використання промислового зразка	Ф.001.004
факт використання раціоналізаторської пропозиції	Ф.001.005
фактографічний пошук	П.021.021
фізична особа	Л.007.004
фінансове право	П.047.050
фірма	Ф.002.000
фірми-нагромаджувачі винаходів	Ф.002.002
фірмове найменування	Н.003.002
фірмовий пошук	П.021.022
фонд	Ф.003.000
фонд описів до чинних патентів та свідоцтв	Ф.003.013
фонд розвитку виробництва	Ф.003.014
фондовіддача	Ф.006.000
фондомісткість	Ф.005.000
фондомісткість продукції	Ф.005.001
фондоозброєність	Ф.004.000
фондоозброєність виробників	Ф.004.001
фонодокумент	Ф.007.000

форма	Ф.008.000
форма N ПВ-1	Ф.008.001
форма N ПВ-2	Ф.008.002
форма N ПВ-3	Ф.008.003
форма N ПВ-4	Ф.008.004
форма N Р-1	Ф.008.005
форма N Р-2	Ф.008.006
форма N Р-3	Ф.008.007
форма довідки про пошук	Ф.008.010
форма завдання на проведення патентних досліджень	Ф.008.008
форма регламенту пошуку	Ф.008.009
формат	Ф.009.000
форми наукової та науково-технічної експертизи	Ф.008.011
формування	Ф.010.000
формування попиту	Ф.010.002
формування справи	Ф.010.001
формула	Ф.011.000
формула винаходу	Ф.011.006
формула корисної моделі	Ф.011.007
формуляр	Ф.012.000
формуляр-зразок	Ф.013.000
форс-мажорні обставини	О.012.001
фотодокумент	Ф.014.000
фотодублікат	Ф.015.000
фотокреслення	Ф.016.000
фундаментальні наукові дослідження	И.031.006
функційна група схеми	Г.013.001
функційна ланка схеми	Ц.005.001
функційна схема	С.058.018
функційна частина схеми	Ч.001.004

Х

характер	Х.001.000
хімічна формула	Ф.011.008
хронологічний	У.007.007
бібліографічний покажчик	
художньо-конструкторсь	Р.038.007

ке рішення

Ц

центр	Ц.004.000
цивільна	О.037.002
відповідальність	
цивільне законодавство	З.008.001
цивільне право	П.047.004
цивільне судочинство	С.056.001
Цивільний кодекс	К.021.001
України	
цивільний процес	П.098.001
Цивільний	К.021.002
процесуальний	
кодекс України	
цивільно-процесуальне	П.047.003
право	
цикл	Ц.006.000
ціна	Ц.002.000
ціна ліцензії	Ц.002.001
ціна ноу-хау	Ц.002.002
цінність	Ц.003.000
ЦК	Г.004.000
ЦПК	Г.008.000

Ч

частина	Ч.001.000
часткова ліцензія	Л.006.015
часткове	П.053.002
правонаступництво	
частковий пріоритет	П.077.007
чек	Ч.002.000
черговість	О.052.000
черговість успадкування	О.052.001
чернетковий документ	Д.026.035
чинність	Д.005.000
чинність закону	Д.005.001
чистовий документ	Д.026.003
чистота	Ч.005.000
читач	Ч.006.000
читач бібліотеки	Ч.006.001

Ш

школа	У.023.000
шкода майну	У.023.004
штам	Ш.001.000

штам мікроорганізму як

Ш.001.001

об'єкт винаходу

штраф

Ш.002.000

штучна мова

Я.001.002

Ю

юридична	О.037.006
відповідальність	
юридична діяльність	Д.012.009
юридична допомога	П.031.001
юридична норма	Н.022.011
юридична особа	Л.007.005
юридична презумпція	П.065.001
авторства	
юридична сила	С.010.001
документа	
юридична суть ліцензії	С.057.002
юридичний обов'язок	О.018.001
юридичний факт	Ф.001.006
юрисдикція	Ю.001.000
юриспруденція	Ю.002.000
юрист	Ю.003.000
юстиція	Ю.004.000

Я

явно даремне рішення	Р.038.008
явочна система	С.011.011
патентування	
якість	К.008.000
якість продукції	К.008.001
японська система	С.011.012
класифікації	
винаходів	
ярлик	Я.002.000
ярмарок	Я.003.000

A

abatement	O.042.000	invention	
abatement of patent agreement	O.042.001	act about use of the trademark	A.014.002
abidance	C.019.000	act about use of the utility model	A.014.006
abidance by rules of law	C.019.001	action	Д.005.000
ability	C.040.000		И.025.000
abonent	A.002.000	active capacity	Д.004.000
abridgment	P.037.000	activity	A.016.000
abridgment of the invention specification	P.037.001		Д.012.000
abridgment of the utility model specification	P.037.002	actual copy	K.041.005
abrogation	A.020.000	ad interim protection	O.050.001
absolute efficiency	Э.017.001	addendum	A.011.000
absolute patent clearance	Ч.005.001	additional invention	И.007.001
abstract	P.037.000	additional material	M.005.001
academic adviser	K.034.001	additional patent	П.003.006
academic council	C.025.002	additional scientific-and technical examination	Э.006.002
	C.025.003	address bibliographic reference	C.041.001
	C.025.005	address bibliographic retrieval	П.021.001
	C.025.006	adjudication	P.038.004
academic degree	C.048.002	adjustment	P.023.000
academic status	З.017.004	administration	У.011.000
academy	A.012.000	administration of justice	П.071.005
acceptance	П.076.000	administrative know-how	H.026.003
acceptance test	И.030.012	administrative law	П.047.002
accepted application for an invention	З.015.001	administrative offence	П.093.001
accompanying license	Л.006.014	administrative punishment	B.008.001
account	O.047.000	admission	П.076.000
accountability	O.037.000	adoption	П.076.000
accreditation	A.013.000	advance	A.003.000
acoustic trademark	З.020.001	advancement	П.084.000
act	A.014.000	advantages	П.066.000
	Д.011.000	advertisement	P.029.000
act about use of the computer program and database	A.014.004	advertisement consumer	П.043.002
act about use of the industrial design	A.014.007	advertiser	P.012.001
act about use of the industrial property object	A.014.005	advertising	P.029.000
act about use of the innovation proposal	A.014.008	advertising account	P.031.000
act about use of the	A.014.003	advertising agency	A.010.002
		advertising allocations	A.034.001
		advertising appropriations	A.034.001
		advertising edition	И.004.005
		advertising means	C.043.003
		advertising-technical documents	Д.027.019
		adviser	K.034.000
		affair	Д.006.000

affirmation	3.016.000	annulment	A.020.000
age of information	Д.001.001	anonymity	A.021.000
agency	A.010.000	anticipation	П.056.000
agency contract	Д.021.002	anticipation of the invention	П.056.001
agent	A.009.000	apparatus	A.024.000
	П.016.000	appeal	A.023.000
agreement	Д.021.000	appellant	A.022.000
	K.036.000	applicability	П.072.000
	C.027.000	applicant	3.014.000
agreement on transfer of author's right	Д.021.010	application	3.016.000
aid	П.031.000		3.015.000
	C.043.000	application fee	C.002.001
aim	Ц.001.000	application for grant of a industrial design patent of Ukraine	3.016.004
aim of market study	Ц.001.003		
aim of the invention	Ц.001.002	application for grant of a utility model patent of Ukraine	3.016.003
aims of patent information activities	Ц.001.001		
alert patent information	И.023.013	application for grant of an invention patent of Ukraine	3.016.002
alienation	O.048.000		
All-Ukrainian Association of the patent attorneys	A.036.001	application for innovation proposal	3.016.001
allegation	3.016.000	application for registration of a trademark in Ukraine	3.016.005
allocation	A.034.000		
alphabetic subject index to the classified catalog	Y.007.001	applied item	И.005.009
alphabetical bibliographic index	Y.007.002	applied research	И.031.005
alphabetical catalog	K.007.001	appointment	Д.030.000
alphanumeric symbol	O.005.001	appropriation	A.034.000
alternative features	П.069.001	approval	C.001.000
amalgamation	O.015.000		Y.018.000
American system of inventions classification	C.011.001	approval test	И.030.011
amount	O.017.000	arbitrator	A.025.000
analog	A.018.000	arbitrage	A.026.000
analog of item	A.018.001	arbitration	A.026.000
analog of utility model	A.018.003	arbitration agreement	C.027.001
analog patent	П.004.000	arbitration court	C.055.001
analogous solution	P.038.006	arbitration tribunal	C.055.001
analysis	A.017.000	arbitrator	A.025.000
analytical and synthetic processing of scientific-and-technical information	O.008.001	archival copy	K.041.001
		archival depository	A.031.000
angular dimension	P.006.006	archive	A.030.000
annotation	A.019.000	archive copy	K.041.001
		area	O.003.000
			Y.020.000
		arrangement	C.027.000
		artificial language	Я.001.002

artificial person	Л.007.005	author's abstract	A.007.000
AS making phase	Э.014.005	author's abstract of thesis	A.007.001
AS making stage	C.045.003	author's certificate	C.004.001
ascertainment	B.029.000	author's emoluments	B.016.001
assembling diagram of item	C.058.015	author's sample	O.009.001
assembly	C.020.000	author's sheet	Л.003.001
assembly drawing	Ч.004.004	authority	B.013.000
assembly mounting diagram	C.058.017		O.031.000
assembly unit			П.027.000
assertion	E.003.002	authorship	A.008.000
	П.078.000	autograph	A.005.000
asset	У.018.000	automation facility	C.043.005
assignee	A.015.000	auxiliary application	3.015.002
assignee's right	П.052.000		
assimilated products	П.047.030	B	
assistance	П.086.004	background	Б.001.000
assistant professor	П.031.000	balance	Б.002.000
association	Д.034.000	bargain	Д.021.000
	A.036.000		O.023.000
	O.013.000		C.007.000
	O.015.000	base	Б.001.000
assortment	A.035.000	base design document	Д.026.002
assortment of product	A.035.001	base item	И.005.001
assurance	O.001.000	base of comparison in accounts	Б.001.003
attestation	A.038.000	base sample	O.009.002
attestation of research workers	A.038.001	basic assets	Ф.003.009
attorney	П.016.000	basic collection of patent documents	Ф.003.002
	Ю.003.000	basic design document	Д.026.022
attribute	П.069.000	basic object	O.016.001
audio-visual document	Д.026.001	basic package of design document	К.027.002
audiovisual work	П.088.001	basic principles of advertising activities	П.074.002
autarchy	A.004.000	basis	Б.001.000
autarky	A.004.000	basket	К.027.000
authentic text of document	T.004.001	batch	П.001.000
author	A.006.000		C.009.000
author contract	Д.021.001	batch production	П.090.004
author license contract	Д.021.003	belief	У.001.000
author of the document	A.006.001	bench test	И.030.013
author of the industrial design	A.006.005	benefit	Б.021.000
author of the innovation proposal	A.006.006	bibliographic description	O.024.001
author of the invention	A.006.003	bibliographic index	У.007.003
author of the trademark	A.006.002	bibliographic information	И.023.001
author of the utility model	A.006.004	bibliographic reference	C.041.002
author supervision in production run	H.001.002	bibliographic retrieval	П.021.002

bibliographic survey	O.002.001
bibliographic tool	П.036.001
bibliographical description of the patent document	O.024.002
blank	Б.007.000
	3.002.000
block	Б.008.000
block diagram	С.058.010
blocking-off patent	П.003.001
board	С.025.000
	У.011.000
Board of appeal	С.025.001
body	О.031.000
book	К.018.000
boundary	Г.011.000
branch	О.046.000
branch academy of sciences	А.012.002
branch collection of patent documents	Ф.003.010
branch of legislation	О.046.001
branch of law	О.046.002
branch standard	С.046.005
brand	К.017.000
breadboard	М.001.000
briefcase	П.034.000
British system of inventions classification	С.011.002
broad interpretation of the patent claim	Т.012.001
broker	Б.009.000
bulletin	Б.012.000
burden patent	П.003.014
bureau	У.011.000
business law	П.047.008
	П.047.046
buyer	П.024.000

C

calculation	Р.014.000
cancellation	А.020.000
candidate	К.002.000
candidate of science	К.002.001
capability	С.040.000
capacity	О.017.000
	С.040.000

capacity of a patent collection	О.017.006
capital assets	Ф.003.009
capital coefficient	Ф.005.000
capital coefficient of products	Ф.005.001
capital fund	Ф.003.009
capital renewals	Р.033.001
card	К.006.000
	К.004.000
card file	К.005.000
card index	К.005.000
catalog	К.007.000
cell	Э.010.000
center	Ц.004.000
certificate	А.037.000
	А.014.000
	С.004.000
certificate holder	Б.011.003
certificate of assistant professor	А.037.001
certificate of professor	А.037.002
certificate of the senior staff scientist	А.037.003
certification	А.038.000
cessation	П.067.000
character	З.020.000
	Х.001.000
character of the invention	С.057.001
characteristic feature of the claim	Ч.001.002
characteristic features	П.069.004
characterizing clause	Ч.001.002
charge	П.014.000
chart	К.004.000
	С.058.000
check	И.030.000
	К.038.000
	П.079.000
	Ч.002.000
check test	И.030.006
check-up	К.038.000
chemical formula	Ф.011.008
chief	Р.041.000
chronological bibliographic index	У.007.007
circuit	С.058.000
	Ц.005.000
circulation of documents	Д.029.000

circumstance	O.012.000		K.020.000
citizen	Г.009.000	Code of civil procedure of	K.021.002
citizenship	Г.010.000	Ukraine	
Civil code of Ukraine	K.021.001	Code of criminal	K.021.006
civil law	П.047.004	procedure of Ukraine	
civil legislation	З.008.001	coefficient	K.042.000
civil liability	O.037.002	coercion	П.073.000
civil procedure	П.047.003	collecting	C.002.000
	П.098.001	collecting tank	C.003.000
civil proceedings	C.056.001	collection	C.020.000
claim	И.025.000		C.003.000
	П.078.000		Ф.003.000
claimant	И.032.000	collection of scientific	C.003.001
claims for a patent	П.078.001	papers	
classification	K.014.000	collective	K.022.000
	H.020.001	collective property	C.022.003
	C.012.000	collective trademark	З.020.004
classification number	И.014.001	collector	C.003.000
classification of inventions	K.014.001	colliding applications	З.015.013
classified catalog	K.007.009	combination invention	И.007.004
classifier	K.013.000	combined edition	И.004.001
classifier of foreign affair	K.013.006	combined industrial	O.009.004
services		design	
classifier of kinds of	K.013.003	combined scheme	C.058.004
economic activity		combined symbol	O.005.004
classifier of objects	K.013.004	combined trademark	З.020.005
administrative and		comment	O.039.000
territorial system of		commercial information	И.023.006
Ukraine		commercial know-how	H.026.001
classifier of patterns of	K.013.007	commercial law	П.047.008
ownership		commercial name	H.003.002
classifier of scientific and	K.013.002	commercial secret	T.002.002
technical activities		commission	K.023.000
classifier of the	K.013.005		П.027.000
organization-legal		commitment fee	K.023.000
forms of management		committee	K.023.000
classifying	K.015.000	commodity	T.011.000
classifying of patent	K.015.001	common co-authorship	C.017.001
documents		common labor input	H.022.002
clause	П.057.000	standards	
	П.101.000	common materials input	H.022.003
clean document	Д.026.003	standards	
cleanness	Ч.005.000	common scheme	C.058.005
clearing-off	P.014.000	common time standards	H.022.001
co-authors	C.018.000	communication chart	C.058.016
co-authorship	C.017.000	community	O.013.000
co-designership	C.017.000		O.014.000
co-executor	C.031.000	community of the patent	O.014.001
code	K.021.000	claim	

community property	C.022.004	condition	K.030.000
company	K.024.000		P.025.006
	O.013.000	conditions	P.025.000
company's invention	И.007.010		Y.013.000
comparative efficiency	Э.017.003	conditions for	Y.013.003
compatibility	C.026.000	protectability of	
compensation	B.015.000	inventions	
compensation paid	B.015.001	conditions for	Y.013.005
compensative licensing	C.027.002	protectability of	
agreement		industrial designs	
competence	П.049.000	conditions for	Y.013.006
competition	K.032.000	protectability of	
competitiveness	K.031.000	innovation proposals	
competitiveness of	K.031.002	conditions for	Y.013.002
production		protectability of	
competitiveness of	K.031.001	trademark	
technical object		conditions for	Y.013.004
competitor	C.030.000	protectability of utility	
competitor for academic	C.030.001	models	
degree		confidential information	И.023.007
complainant	И.032.000	confidentiality degree	C.048.001
complaint	Ж.001.000	confirmation patent	П.003.003
complete license	Л.006.011	confiscation	K.039.000
completeness	K.028.000	conformity	C.033.000
	П.028.000	conjunction	K.040.000
completeness of a design	K.028.001	connecting diagram	C.058.016
documentation		connection diagram	C.058.016
completeness of a patent	П.028.001	connection scheme	C.058.012
collection		consolidation	O.015.000
completeness of	П.028.002	consolidation of	O.015.001
specification of		applications	
invention		constituent part	Ч.001.003
completeness of	П.028.003	constraint	O.019.000
specification of utility		construction	И.026.000
model		consultant	K.034.000
complex	K.026.000	consulting	K.033.000
component	Д.010.000	consumer	П.043.000
component part	И.005.003	consumer of the	П.043.001
composite author	K.022.001	information	
compulsory expropriation	O.048.002	consumption	З.012.000
of rights		content	C.028.000
compulsory license	Л.006.012	contract	Д.021.000
computation	P.014.000		K.036.000
computer program	П.081.002		П.020.000
conceptual design	П.087.002	contract date	C.044.008
concern	П.061.000	contracting parties	C.049.001
conclusion	B.020.000	contracting party	K.035.000
	З.005.000	contradiction	Н.012.000
concrete products	П.086.002	control	K.038.000

	P.023.000	court of supervisory	C.055.003
	Y.011.000	instance	
control copy	K.041.002	covenantee	K.035.000
control of scientific-and-	Y.011.001	coverage	П.028.000
technological advance		creation	C.029.000
control scientific-and-	Э.006.004	creative activity	A.016.002
technical examination		creative leave	O.044.001
controversy	C.038.000	creative work	T.003.000
convention	K.029.000	Criminal code of Ukraine	K.021.007
	C.020.000	criminal law	П.047.049
convention application	3.015.014	criminal procedure	П.047.048
Convention on the	K.029.002	criminally liability	O.037.005
European patent		criteria of industrial design	K.043.003
system		patentability	
convention priority	П.077.002	criteria of invention	K.043.001
conversion	П.010.000	patentability	
conversion of author's	П.010.001	criteria of utility model	K.043.002
certificates		patentability	
cooperation	C.035.000	criterion	K.043.000
copy	K.041.000	critical limitations of the	П.069.007
	Э.001.000	inventions	
copy of design document	K.041.004	criticism	K.044.000
copyright	П.047.001	criticism of prior art	K.044.001
copyright infringement	H.006.001	cross license	K.045.000
corporate right	П.047.009		Л.006.010
correction	И.029.000	customer	3.004.000
correspondence	C.033.000	customer demand	C.042.002
corresponding patent	П.004.000	customer of products	3.004.002
cost accounting	K.001.000	customer of scientific and	3.004.001
cost calculation	K.001.000	technological	
cost saving	C.015.001	examination	
cost-effectiveness	Э.017.005	Customs code of Ukraine	K.021.005
costs	3.012.000	cycle	Ц.006.000
council	C.025.000		
count	O.017.000	D	
counterfeiting	K.037.000	damage	У.023.000
countries with absolute	C.050.001	damage to property	У.023.004
novelty		database	Б.001.001
countries with world	C.050.002	date	Д.003.000
novelty			C.044.000
country	C.050.000	date of application for a	Д.003.002
court	C.055.000	invention patent	
court decision	O.028.003	date of application for a	Д.003.003
	P.038.004	utility model patent	
court examination	P.005.001	date of application for	Д.003.004
court instance	И.018.001	design patent	
court of arbitration	C.055.005	date of decision for the	Д.003.008
court of cassation	C.055.002	innovation proposal	
court of first instance	C.055.004		

date of maturity	C.044.000	departmental test	И.030.001
date of priority	Д.003.009	dependent claim	П.101.001
date of trademark application	Д.003.005	depreciation fund	Ф.003.001
day	Д.008.000	depth	Г.006.000
dead wood invention	И.007.005	depth of a patent collection	Г.006.001
deal	Д.021.000	derivate work	П.088.002
dealer	C.007.000	description	О.024.000
	Д.016.000	design	И.026.000
	P.012.000		П.087.000
dealing	O.023.000		P.014.000
decision	3.005.000	design analysis	A.017.001
	P.038.000	design document	Д.026.015
decision as to patentability	3.005.001	design documentation	Д.027.002
declaration	O.024.000	design documentation of individual repair production	Д.027.004
declassification	P.013.000		
declassification of information	P.013.001	design documentation of mass repair production	Д.027.006
decommissioning of an item	П.067.003	design documentation of pilot sample	Д.027.007
decrease	П.032.000	design documentation of serial repair production	Д.027.011
decree	П.041.000		
	У.005.000		
deed	Д.011.000	design documents	Д.027.002
	Д.026.024	design documents system	C.011.007
defective product	И.005.002	design patent	П.003.017
defendant	O.038.000	design patent number	Н.021.003
defensive patent	П.003.009	design review	A.017.001
deferred examination	Э.006.007	designation	O.005.000
deferred patent system	C.011.005	designator	O.005.000
definiteness	O.029.000	designer	P.008.000
definiteness of patent claim	O.029.001	detail design	П.087.001
definition	O.028.000	determination	O.028.000
deflection	O.040.000	developer	P.008.000
deflection sensibility	C.040.001	developing invention	И.007.001
degree	C.048.000	development	O.035.000
	C.048.000	development contractor	P.008.000
delinquency	П.050.000	development stage of design documentation	C.045.002
	П.093.000		
delivery	П.038.000	development test	И.030.003
delivery of complete factory equipment	П.038.001	development work	O.022.000
delivery of products	П.038.002		P.001.004
demand	C.042.000	developmental test	И.030.003
demand making	Ф.010.002	deviation	O.040.000
department	B.004.000	deviation permit	P.009.001
	У.011.000	device	A.024.000
departmental archive	A.030.001		У.017.000

device as an object of the invention	Y.017.001	documents registration	P.020.002
diagram	C.058.000	domain	Y.020.000
diazoduplicate	Ч.004.000	domestic advertisement	P.029.002
dictionary bibliographic	Д.014.000	dominant patent	П.003.005
index	Y.007.006	donation	Д.002.000
dimension	P.006.000	draft	Ч.004.000
diploma	Д.017.000	draft design	П.087.002
diploma for a candidate's degree	Д.017.002	draft document	Д.026.035
diploma for a Doctor's degree	Д.017.001	drawing	Ч.004.000
direction	P.042.000	drawing of braid	Ч.004.008
directory	Y.006.000	drawing of detail	Ч.004.007
disclosure	K.007.000	drawing of general view	Ч.004.009
disclosure of the industrial design	P.010.000	due	П.045.000
disclosure of the invention	P.010.002		C.002.000
disclosure of the utility model	P.010.003	dummy	M.001.000
discontinuance	P.010.001	duplicate	Д.035.000
discovery	П.067.000	duplicate of the innovation proposal	Д.035.011
discrepancy	O.041.000	certificate	
discrepancy of production	H.012.000	duplicate of design	Д.035.002
dismantling diagram of item	H.012.001	document	
disparity	C.058.014	duplicate of document	Д.035.001
dispute	П.069.004	duplicate of the design patent	Д.035.006
dissemination	Ч.001.002	duplicate of the invention patent	Д.035.004
dissertation	P.011.000	duplicate of the secret design certificate	Д.035.010
distinctions	Д.018.000	duplicate of the secret invention certificate	Д.035.008
distinctive part of claim	Д.026.000	duplicate of the secret utility model certificate	Д.035.009
distribution	П.021.003	duplicate of the trademark certificate	Д.035.007
district	O.017.001	duplicate of the utility model patent	Д.035.005
dividing circuit	Д.027.000	duration	C.044.000
divisional application	Д.028.000	duration of copyrights	C.044.009
doctor	Д.027.000	duration of security classifying of the information	C.044.007
Doctor of Science	Д.029.000	duration of trademark duty	C.044.006
document			O.018.000
document property			П.045.000
document retrieval			P.025.000
document turnover			C.002.000
amount			
documentation			
documenting			
documents			
documents circulation			

E

echelon	3.018.000	enterprise	П.061.000
ecological compatibility	Э.002.000		П.060.000
ecological compatibility of products	Э.002.001	entry	В.002.000
economic activity	Д.012.008	environmental test	И.030.005
economic dispute	С.038.003	equal treatment	Р.025.005
economic efficiency	Э.017.002	equality of rights	Р.004.000
economic potential	П.042.005	equipment	Т.006.000
economic sanction	С.001.002		У.017.000
economical effect	Э.016.004	equivalent features	П.069.008
economical effectivity	Э.017.005	ergonomic compatibility	Э.012.000
economical legislation	З.008.003	ergonomic compatibility of products	Э.012.001
economics intensification	И.021.001	essence	С.057.000
edict	У.005.000	essence of the invention	С.057.001
edition	И.004.000	essential elements	Р.028.000
effect	Д.005.000	essential feature of the inventions	П.069.007
	Э.016.000	establishment	У.022.000
effectiveness	Э.017.000	estate	И.010.000
effects	И.010.000	esthetical compatibility	Э.013.000
efficiency	Э.017.000	esthetical compatibility of products	Э.013.001
elaboration	Р.007.000	europatent	Е.001.000
elaboration of products	Р.007.002		П.003.008
electric circuit	С.058.019	European Patent Convention	К.029.001
electrical network	С.058.019	event	С.023.000
electrical schematic	С.058.019	evidence	Д.022.000
electroduplicate	Э.009.000		С.004.000
element	3.018.000	examination	П.079.000
	Э.010.000		Э.006.000
elimination	У.016.000	examination of	Э.006.016
emblem	Э.011.000	engineering	
embodiment	И.026.000	documentation	
employee	Р.002.000	examination of	Э.006.014
	С.034.000	patentability	
employee's invention	И.007.010	examination of technical	Э.006.016
employer	Р.003.000	documentation	
employment relationship	О.043.005	exchange	Б.006.000
encouragement	П.033.000	exclusive license	Л.006.004
engineer	И.015.000	exclusive right	П.047.007
engineering	И.016.000	exclusive rights	П.047.016
	Р.007.000		П.047.017
	Т.006.000	execution	В.026.000
engineering	Д.027.021		О.049.000
documentation		executive authority	В.013.002
engineering requirements	Т.018.001	executive power	В.013.002
engineering solution	Р.038.005	executor	И.027.000
entrepreneurship	П.060.000	exemplar	Э.001.000

exhibition	B.028.000
exhibition priority	П.077.001
expansion	Р.011.000
expenditures	З.012.000
expenses	З.012.000
experiment	Э.004.000
experimental prototype	О.009.015
experimental sample	О.009.015
experimental-design work	Р.001.004
experimental-technological work	О.045.000
	Р.001.005
expert	Э.005.000
expert finding	З.005.002
expert of patent office	Э.005.002
expert's decision	З.005.002
exploitability	П.072.001
exploitation	И.028.000
	Э.007.000
exploitation of industrial design	И.028.006
exploitation of innovation proposal	И.028.007
exploitation of invention	И.028.002
exploitation of utility model	И.028.005
export	Э.008.000
exportation	Э.008.000
exposure	Д.005.000
expropriation	К.039.000
	О.048.000
expropriation of a patent	О.048.001
extensive interpretation of the patent claim	Т.012.001
extent	С.048.000
	С.048.000
external features of document	П.069.002
extract	В.025.000
extract from official document	В.025.001

F

facility	С.043.000
fact	Ф.001.000
fact of use of the industrial design	Ф.001.004
fact of use of the invention	Ф.001.002
fact of use of the	Ф.001.001

trademark	
fact of use of the utility model	Ф.001.003
fact of use the innovation proposal	Ф.001.005
factographic retrieval	П.021.021
factory standard	С.046.007
fair	Я.003.000
fair document	Д.026.003
fall	С.015.000
faulty unit	И.005.002
feature	П.069.000
feature of products	П.069.006
fee	П.045.000
	С.002.000
fellow applicant	С.030.000
fictitious assets	А.015.001
field	О.003.000
	У.020.000
field of application	О.003.002
field supervision in a manufacturing work	Н.001.001
field supervision in operation of production	Н.001.002
field test	И.030.015
film-document	К.012.000
financial know-how	Н.026.004
financial law	П.047.050
finding	В.020.000
	З.005.000
firm	Ф.002.000
firm name	Н.003.002
firm retrieval	П.021.022
firm title	Н.003.002
firms collecting inventions	Ф.002.002
first filing data	Д.003.006
first use date of invention, utility model or industrial design	Д.003.001
fixed capital stock	Ф.003.009
flat payment	П.015.002
flowsheet	К.004.009
	С.058.000
force	С.010.000
force major	О.012.001
forecasting	П.080.000
forfeit	К.039.000
	Ш.002.000

form	Б.007.000	origin of goods	
	В.009.000	German system of	
	Ф.008.000	inventions	С.011.003
	Ф.012.000	classification	
form of search routine	Ф.008.009	gift	Д.002.000
form of the official	Б.007.001	gist	С.057.000
document		gist of the invention	С.057.001
format	Ф.009.000	goods	И.010.000
formation	Ф.010.000		Т.011.000
forming	Ф.010.000	grant	Д.033.000
formula	Ф.011.000	granting	Д.002.000
formula of invention	Ф.011.006	graphic design document	Д.026.007
formula of utility model	Ф.011.007	graphic document	Д.026.006
formulation	П.040.000	graphical symbol	О.005.003
fraction	Ч.001.000	ground	О.007.000
fraudulent patent	П.003.004	group	Г.013.000
free license	Л.006.002	group design document	Д.026.008
frontier	Г.011.000	group manufacturing	П.098.002
fulfillment	И.026.000	process	
full package of design	К.027.003	grouped production	О.023.001
document		operation	
full-scale production	П.090.004	guarantee	Г.003.000
functional chart	С.058.018	guarantee period	П.011.001
functional circuit	Ц.005.001		С.044.001
functional group	Г.013.001	guarantor	Г.002.000
functional part of scheme	Ч.001.004	guidance	Р.042.000
functional scheme	С.058.018	guide	Р.042.000
fund	Ф.003.000		
fund of developing	Ф.003.014		
production			
fundamental	П.074.000	hand-written document	Д.026.030
fundamental research	И.031.006	handling	О.008.000
funds	С.043.004	hard copy	К.041.003
		heading	Р.039.000
		hearing	Р.005.000
			Р.005.001
gain	П.068.000	heir	Н.008.000
gas scheme	С.058.001	help	П.031.000
gathering	С.020.000	holder	В.011.000
	С.002.000		Д.009.001
general catalog	К.007.003		Д.009.000
general contract	П.020.001	holiday	О.044.000
general meeting of	С.020.001	honorary title	З.017.003
academy		hydraulic circuit	С.058.002
general power of attorney	Д.019.002	hydraulic diagram	С.058.002
generation	П.023.000		
generation of the	П.023.001		
technique			
geographical indication of	У.006.001	iconic document	Д.026.013
		identical features	П.069.003

identification	И.001.000	information card of	K.004.003
identification of products	И.001.001	development work	
illegality	П.094.000	information card of	K.004.004
illuminated trademark	3.020.009	experimental-	
implementation	P.018.000	technological work	
import	И.009.000	information card of	K.004.002
importance	3.021.000	research work	
importance of invention	3.021.001	information market	P.043.001
improvement	C.024.000	information need	П.044.001
	У.015.000	information product	П.085.001
improvement suggestion	П.057.003	information products	П.086.001
in-process measurement	K.038.001	information request	3.010.002
in-process test	И.030.014	information resources of	P.036.003
incentive	П.033.000	joint use	
incoming document	Д.026.005	information resources of	P.036.002
indemnification	B.015.000	the scientific-and-	
independence	H.010.000	technical information	
independent claim	П.101.002	information retrieval	П.021.005
index	И.014.000	information right	П.047.024
	K.042.000	information search	П.021.005
	П.022.000	information service	У.014.001
	У.007.000	information sovereignty	C.054.001
indication	У.006.000	information storage	X.002.001
indication of origin of	У.006.003	information technology	T.007.001
goods		information work	Д.012.002
indicator	У.007.000	informatization	И.022.000
indirect protection	3.013.004	informatization means	C.043.006
individual design	Д.026.012	infringement	H.006.000
document		infringement search	П.021.010
individual production	П.090.001		Э.006.013
individual production	Д.027.003	infringer	H.007.000
documentation		inheritance	H.009.000
industrial catalog	K.007.007	innovation	И.017.000
industrial design	O.009.012		H.017.000
industrial design	3.015.007	innovation proposal	П.057.003
application		innovation proposal	H.021.006
	3.015.012	registration number	
industrial design	C.004.005	innovator	P.016.000
certificate		innovator card	K.006.001
industrial design priority	П.077.006	input	B.002.000
industrial design solution	P.038.007	inquiry	3.010.000
industrial practicability	П.072.001	inspection	K.038.000
industrial property	C.022.006		H.001.000
industrial property objects	O.016.015	instance	И.018.000
industry norms and	H.022.009	institute	И.019.000
standards		instruction	И.020.000
information	И.023.000		P.042.000
information activity	Д.012.002	instruction book	P.042.000
information card	K.004.001	intellectual property	C.022.002

intensification	И.021.000	inventor's law	П.047.005
interchangeability	В.007.000	inventor's level	У.012.001
interchangeability of products	В.007.001	inventor's right	П.047.018
interdepartmental test	И.030.008	inventory	О.025.000
	М.006.000	inventory of estate	О.024.004
interindustry norms and standards	Н.022.004	investment	И.012.000
interlibrary loan	А.001.002	investment company	К.024.001
intermediary	П.037.000	investment policy	П.026.002
internal document	Д.026.004	investor	И.013.000
international agreement	С.027.004	IPC	М.015.000
international application	З.015.015		М.024.000
international arbitration	А.026.001	irrelevant document	Д.026.021
international arbitration	А.026.001	issuance	В.022.000
International classification of goods and service	К.014.004		О.030.000
International classification of industrial designs	К.014.003	issue	В.027.000
international conventions on patent protection	К.029.004		В.022.000
international exhibition	В.028.001	item	И.004.000
international fair	Я.003.001	item sample	И.005.000
international non-governmental organization of intellectual property	О.033.002		О.009.006
international patent classification	К.014.002	J	
International patent classification	К.014.005		
international standard	С.046.003	Japanese system of inventions classification	С.011.012
interpretation	Т.012.000	job	З.003.000
interstate standard	С.046.002		П.001.000
introduction	В.014.000	job description	И.020.001
invalid patent	П.003.013	joining up	О.015.000
invention	И.007.000	joint application	З.015.019
invention analog	А.018.002	joint authors	С.018.000
invention application	З.015.005	joint catalog	К.007.008
	З.015.010	joint invention	И.007.011
invention certificate	С.004.003	joint venture	Д.013.000
invention of application	И.007.002	joint-stock company	О.013.001
invention patent	П.003.015	journal	Ж.002.000
invention patent number	Н.021.001	juridical fact	Ф.001.006
invention priority	П.077.004	jurisdiction	Ю.001.000
inventions classification systems	С.011.010	jurisprudence	Ю.002.000
inventive activity	А.016.001	jurist	Ю.003.000
inventor	И.006.000	juristic person	Л.007.005
		justice	Ю.004.000
		K	
		keeping	Х.002.000
		key assets	Ф.003.009
		kind	В.009.000
		kind of an object of invention	В.009.005

kind of information B.009.001
 kind of know-how B.009.004
 kind of license B.009.002
 kind of patent information B.009.006
 retrieval
 kind of patent research B.009.007
 kind of production B.009.010
 kind of products B.009.009
 kind of scheme B.009.011
 kind of scientific-and B.009.003
 technical examination
 kind of written document B.009.008
 kinematic diagram C.058.003
 kinematic scheme C.058.003
 kit K.027.000
 know-how H.026.000
 know-how price Ц.002.002
 knowledge engineer И.015.001
 knowledgebase Б.001.002

L

label 3.020.006
 Э.015.000
 Я.002.000
 labeling M.004.000
 labor code K.011.000
 Labor code of Ukraine K.021.003
 labor law П.047.047
 labor relations О.043.005
 labor-consumption of T.019.001
 output
 labor-intensiveness T.019.000
 labor-output ratio T.019.000
 laboratory test И.030.007
 laconicism Л.001.000
 laconicism of patent claim Л.001.001
 language Я.001.000
 lapse П.067.000
 large-scale production П.090.004
 launching П.040.000
 law 3.006.000
 П.047.000
 law of descents П.047.011
 law of master and servant П.047.047
 law-court C.055.000
 lawfulness 3.007.000
 laying open Б.024.000
 laying open for public Б.024.001

 inspection
 layout chart C.058.013
 lead П.008.000
 leading organization Y.022.001
 lease A.027.000
 leaseholder A.028.000
 leasing Л.002.000
 leave О.044.000
 leaving П.059.000
 legal assistance П.031.001
 legal capacity П.054.000
 legal effect of document C.010.001
 legal executor И.027.004
 legal fact Ф.001.006
 legal guarantees Г.003.001
 legal liability О.037.006
 legal obligations О.018.001
 legal person Л.007.005
 legal practice Д.012.009
 legal procedure C.056.000
 legal proceedings C.056.000
 legal regulation P.022.001
 P.023.001
 legal relationships П.051.000
 legal sanctions in the case C.001.001
 of patent infringement
 legal succession П.053.000
 legal system C.011.009
 legality 3.007.000
 legislation Д.012.001
 3.008.000
 legislative acts A.014.009
 legislative authority B.013.001
 legislative power B.013.001
 legitimacy 3.007.000
 lessor A.029.000
 let C.006.001
 letter of attorney Д.019.000
 letter of authority Д.019.000
 letter symbol О.005.002
 level C.048.000
 C.048.000
 Y.012.000
 levy of execution О.024.004
 liability О.037.000
 liability of copyrights О.037.003
 infringement
 library Б.005.000
 library catalog K.007.002

library loan	A.001.001
library service	O.011.001
library stock	Ф.003.003
library user	Ч.006.001
license	Л.006.000
license agreement	C.027.003
license duty	П.015.001
license fee	П.015.001
license of right	Л.006.005
license price	Ц.002.001
license validity limits	Г.011.001
license-holder	Л.005.000
licensee	Л.005.000
licensing agreement	C.027.003
licensing certificate	П.002.001
licensor	Л.004.000
life	P.036.000
life cycle of technical object	Ц.006.001
life of trademark	C.044.006
limit	Г.011.000
limitation	Д.001.000
	O.019.000
limitation of action	Д.001.002
limiting part of claim	Ч.001.001
line of goods	A.035.000
linear dimension	P.006.003
lines drawing	Ч.004.005
link	З.018.000
list	B.003.000
	Л.003.000
	O.025.000
	P.024.000
list of documents	O.025.001
litigation	C.038.002
livelihoods	C.043.004
localization	Л.009.000
localization of program products	Л.009.001
log	Ж.002.000
log of innovation proposal	Ж.002.006
logbook	Ф.012.000
logotype	Л.008.000
loop	Ц.006.000
loss	У.002.000
loss of profit	B.021.001
lot	П.001.000
	C.009.000
lowering	C.015.000

Luxembourg convention

K.029.003

M

machine	A.024.000
machine-readable document	Д.026.019
machinery of State	A.024.001
magazine	Ж.002.000
magnitude	P.006.000
maintenance	O.011.000
	Э.007.000
maintenance design document	Д.026.036
maintenance documentation	Д.027.023
maintenance instruction	И.020.003
maintenance manual	P.042.001
maintenance of product	Э.007.001
make	И.026.000
maker	И.003.000
making	C.029.000
man-hour	Ч.003.000
man-hours	T.019.000
management	M.008.000
	У.011.000
manager	M.007.000
	P.041.000
managerial responsibility	O.037.001
manner	C.039.000
manual	И.020.000
	П.036.000
	P.042.000
manufacture	П.090.000
manufactured products	П.086.005
manufacturer	И.003.000
manufacturer's label	Я.002.002
manufacturing application of new technology	B.014.001
manufacturing process	П.098.004
manufacturing program	П.081.004
manufacturing succession	П.064.002
map	K.004.000
mark	З.020.000
	K.017.000
	M.002.000
market	P.043.000
market penetration	П.092.001
market promotion	П.084.001

market study	И.031.002
marketing	М.003.000
marking	К.016.000
	М.004.000
mass production	П.090.002
mass production	Д.027.005
documentation	
master copy	О.010.000
mastering	О.035.000
material	М.005.000
material and technical	Б.001.004
basis of the enterprise	
material damage	У.023.002
materials composition	У.015.002
improvement	
matter	Б.005.000
	С.028.000
mean	С.043.000
	С.039.000
means	С.043.004
measure	М.009.000
mediator	П.037.000
meeting	С.020.000
member	С.034.000
merchant law	П.047.046
method	М.010.000
	С.039.000
methods	М.011.000
microfilm	М.012.000
microphotocopy	М.013.000
middleman	П.037.000
military potential	П.042.001
ministry	М.014.000
misconduct	П.093.000
misdemeanor	П.050.001
mismatch	Н.012.000
missed profit	Б.021.001
mode	Р.025.000
	С.039.000
model	М.018.000
model of product	М.018.001
modernization	М.019.000
modernization of products	М.019.001
modernized product	И.005.005
modification	М.020.000
modified product	М.020.001
monograph	М.021.000
monopoly	М.022.000
moral damage	У.023.003

moratorium	М.023.000
motivation	П.033.000
mounting arrangement	С.058.013
mounting dimension	Р.006.007
mounting drawing	Ч.004.002
multicclaim formula of	Ф.011.001
invention	
multicclaim formula of utility	Ф.011.002
model	
Munich convention	К.029.005

N

name	Н.003.000
	Н.002.000
name retrieval	П.021.004
national	Г.009.000
National academy of	А.012.001
sciences of Ukraine	
national and equal	Р.025.003
treatment	
national boundary	Г.011.000
national collection of	Ф.003.008
patent documents	
national patent	П.003.012
national patent	К.014.006
classification	
	К.014.007
national patent treatment	Р.025.001
national scientific center	Ц.004.002
national standard	С.046.004
national system of	С.011.004
scientific-and-	
technical information	
national treatment	Р.025.002
national treatment of	Р.025.003
equal preference	
nationality	Г.010.000
nationwide property	С.022.005
natural language	Я.001.001
natural person	Л.007.004
nature	Х.001.000
need	П.044.000
network of patents	Б.008.001
new commodity	Т.011.002
new goods	Т.011.002
new product	Т.011.002
new technology	Т.006.001
nomenclature	Н.020.000

nominee	K.002.000	objects of scientific-and-technical examination	O.016.014
non-property rights	П.047.010	obligation	O.018.000
non-resident	H.011.000	observance	C.019.000
non-specified product	И.005.006	observance of the rules of law	C.019.001
nonconformity	H.012.000	obsolete products	П.086.008
nonpatent license	Л.006.001	obviously worthless solution	P.038.008
nonproperty relations	O.043.003	occurrence	C.023.000
norm	H.022.000	off-load	P.018.000
	C.046.000	offence	П.093.000
normative control	H.023.000	offer	П.057.000
normative-legal act	A.014.010	office	B.004.000
notarial actions	Д.005.002		У.011.000
notariate	H.024.000	official	Л.007.001
notary	H.025.000	official action of patent application	C.034.000
note	З.009.000	official document	P.038.002
notice	И.002.000	official document execution	Д.026.023
notification	И.002.000	official edition	O.049.001
	O.026.000	official license	И.004.003
novation	H.018.000	official opponent	Л.006.007
novelty	H.019.000	official original document	O.027.001
novelty of design	H.019.003	once-only power of attorney	П.019.002
novelty of innovation proposal	H.019.004	open license	Д.019.003
novelty of invention	H.019.001	opening	Л.006.006
novelty of utility model	H.019.002		O.041.000
novelty privilege	Л.010.001	opening of inheritance	P.010.000
novelty search	П.021.008	opening up	O.041.002
nuisance patent	П.003.007	operating instruction	O.035.000
	П.003.011	operating manual	И.020.004
	П.003.020		P.042.001
number	H.021.000	operating practices	P.025.006
numerical catalog	K.007.005	operation	Д.005.000
numerical retrieval	П.021.006		O.023.000
			P.001.000
			C.007.000
object	O.016.000		Э.007.000
object of economic activity	O.016.011	operation of law	Д.005.001
object of license	O.016.006	operational verification of proposal	П.079.001
	O.016.007	opponent	O.027.000
object of patent investigation	O.016.008	optical scheme	C.058.007
object of the industrial design	O.016.010	option agreement	C.027.005
object of the invention	O.016.005	order	П.035.000
object of the trademark	O.016.004		
object of the utility model	O.016.009		
objective evidence	Д.022.001		
objects of author's right	O.016.012		

	Y.006.000
order on hand	П.034.001
orders booked	П.034.001
orders received	П.034.001
ordinance	Y.005.000
ordinary license	Л.006.013
organ	O.031.000
organization	O.033.000
organizer	O.032.000
organizer of scientific and technological examination	O.032.001
original	O.034.000
	П.019.000
original copy	O.034.000
original of design document	O.034.001
original product	И.005.007
originator	A.006.000
ornamental design	O.009.011
outcome	P.027.000
outdoor advertisement	P.029.001
outgoing document	Д.026.014
outline drawing	Ч.004.001
output	П.086.000
overall dimension	P.006.001
owner	B.011.000
ownership	B.012.000

P

package license	Л.006.008
packing drawing	Ч.004.006
pamphlet	Б.010.000
paper	Б.011.000
paper patent	П.003.002
Paris Convention on the Protection of Industrial Property	K.029.006
part	Ч.001.000
partial license	Л.006.015
partial priority	П.077.007
partial succession	П.053.002
particular bibliographic request	З.010.001
parts book	K.007.004
party	C.049.000
party of origin	C.049.002
passport	П.002.000

patent	П.003.000
patent advertising	O.026.001
patent agent	П.016.001
	П.062.001
patent agent certificate	C.004.012
patent agreement	Д.021.013
	C.027.007
patent appeal	A.023.001
patent attorney	П.016.001
	П.062.001
patent broker	Б.009.001
patent bulletin	Б.012.001
patent certificate	П.002.003
patent claim	Ф.011.005
patent claims	П.078.001
patent clearance	Ч.005.002
patent collection	Ф.003.011
patent conflict	C.038.001
Patent Cooperation Treaty	Д.021.009
patent document	Д.026.026
patent documents	Д.027.015
patent duration of the industrial design	C.044.004
patent duration of the invention	C.044.002
patent duration of the utility model	C.044.003
patent engineer	П.005.000
patent examination	Э.006.008
patent examiner	Э.005.002
patent expert	Э.005.002
patent family retrieval	П.021.013
patent fee	C.002.002
patent form	Ф.012.001
patent holder	Б.011.002
patent independence	H.010.001
patent information	И.023.011
patent information retrieval	П.021.012
patent infringement	H.006.003
patent infringer	H.007.001
patent law	П.047.012
patent legislation	З.008.002
patent license	Л.006.009
patent life of the industrial design	C.044.004
patent life of the invention	C.044.002
patent life of the utility model	C.044.003

patent litigation	C.038.001	for experimental-	
patent office	B.004.002	technological work	
	Г.007.000	performance specification	3.003.001
patent preamble	П.055.001	for patent research	
patent procedure	П.097.001	performance specification	3.003.003
patent protection of an	3.013.005	for research work	
object		performance standard	H.022.006
patent research	И.031.004	performer	И.027.000
patent research report	O.047.003	period	П.011.000
patent science	П.006.000		C.044.000
patent situation	C.013.001	periodical edition	И.004.004
patent specialist	П.005.000	permission	P.009.000
patent validity limits	Г.011.002	permit	P.009.000
patent-information	И.031.003	person	Л.007.000
research		person in law	C.052.002
patent-legal document	Д.026.025	person working for	Д.024.000
patent-legal retrieval	П.021.007	doctor's degree	
patent-licensing activities	P.001.006	personal document	Д.026.017
patent-licensing situation	C.013.002	perspective invention	И.007.006
patentability	П.007.000	pertinence	П.012.000
patentability of industrial	П.007.003	phase	C.045.000
design		phasing out	C.016.001
patentability of inventions	П.007.001	phonodocument	Ф.007.000
patentability of utility	П.007.002	photodocument	Ф.014.000
models		photoduplicate	Ф.015.000
patentability search	П.021.011	photographic drawing	Ф.016.000
patenting expenditure	3.012.001	piece	Ч.001.000
patents booked	П.034.002	pilot production	П.090.003
pattern	O.009.000	pilot sample	O.009.009
pay	П.014.000	pilot sample updating	Д.031.001
payment	П.015.000	pilot-scale production	П.090.003
payment of damages	B.015.001	pioneering work	H.017.000
payment of damages for	B.015.002	plaintiff	И.032.000
patent infringement		plant patent	П.003.018
payment of license fees	П.015.001	plant standard	C.046.007
peculiarities of patent	O.036.001	playback	B.018.000
information		plot	У.020.000
pecularity	O.036.000	pneumatic circuit	C.058.008
penalty	H.013.000	point	П.101.000
penetration	П.092.000	pointer	У.007.000
perfect commodity	T.011.001	policy	П.026.000
perfection	C.024.000	portfolio	П.034.000
performance	B.026.000	portion	Ч.001.000
performance specification	3.003.002	position	Д.030.000
	T.008.000	position indicator	У.007.000
	У.013.001	positive effect	Э.016.002
performance specification	3.003.004	possession	B.012.000
for development work			И.010.000
performance specification	3.003.005	possession of equal rights	P.004.000

post	Д.030.000	procedure	М.011.000
postgraduate	А.032.000		П.097.000
postgraduate course	А.033.000	procedure of translate	М.011.003
postponed examination	Э.006.007	process	П.098.000
potential	П.042.000		С.039.000
potential demand	С.042.001	process approval	У.018.003
power	В.013.000	process as an object of	С.039.001
	С.048.000	the invention	
power of attorney	Д.019.000	process chart	К.004.009
practicability	П.072.000	process sheet	К.004.009
pre-term lapse of a patent	П.067.001	processing	О.008.000
pre-term lapse of a	П.067.002	producer	И.003.000
trademark certificate		product	И.005.000
preamble	П.055.000		П.085.000
precision ratio	К.042.002	product analog	А.018.001
prediction	П.080.000	product as an object of	П.085.002
preliminary application	З.015.017	the invention	
preliminary design	П.087.002	product certificate	П.002.002
preliminary design	Д.026.037	product development	Р.007.002
document		product improvement	С.024.001
preliminary examination	Э.006.015	product innovation	П.086.003
preliminary patent	Э.006.012	product launching into	П.040.001
examination		manufacture	
preliminary test	И.030.010	product life cycle	Ц.006.002
preparation	П.018.000	product protection	З.013.003
preproduction	П.018.001	product quality	К.008.001
prescription	Д.001.000	product sample	О.009.006
presumption	П.065.000	product structure	У.015.001
presumption of authorship	П.065.001	improvement	
previous scientific-and	Э.006.011	product unit	Е.003.001
technical examination		product version	И.026.001
price	Ц.002.000	production	П.086.000
primary scientific-and	Э.006.009		П.090.000
technical examination		production development	О.035.001
principal	Д.020.000	production division	У.020.001
	П.075.000	production manufacturing	П.090.004
principle	П.074.000	production operation	О.023.002
printed matter	С.012.001	production permit	Р.009.001
classification		production program	П.081.004
prior art search	П.021.009	production range	А.035.002
priority	П.077.000	production sample	О.009.007
priority privilege	Л.010.002	production section	У.020.001
private invention	И.007.007	production sector	У.020.001
private property	С.022.009	production specimen	О.009.007
privilege	Л.010.000	production technology	У.015.003
privileged information	И.023.007	improvement	
privileges of the authors of	Л.010.003	production turnover	О.006.001
the inventions and		products	П.086.000
innovation proposal		products approval	У.018.001

products conformity	C.033.001	computer program	
products creation	C.029.001	proprietary right to the	П.047.034
products mark	M.002.001	database	
products nonconformity	H.012.001	proprietary right to the firm	П.047.043
products safety	B.004.001	name	
products test	И.030.004	proprietary right to the	П.047.042
professor	П.096.000	industrial design	
profit	B.021.000	proprietary right to the	П.047.036
profitability	P.034.000	invention	
profitableness	P.034.000	proprietary right to the	П.047.039
prognostication	П.080.000	scientific-and-	
program	П.081.000	technical information	
progress	П.082.000	proprietary right to the	П.047.035
progression	П.084.000	trademark	
prohibitive nature of a	X.001.001	proprietary right to the	П.047.040
patent		utility model	
project	П.087.000	proprietor	C.021.000
prolongation	П.091.000	props	P.028.000
promotion	П.084.000	protection	3.013.000
prompting	П.031.000		O.050.000
promulgation	O.004.000	protection of industrial	O.050.002
proof	Д.022.000	property	
propagation	P.011.000	protection of license	3.013.002
property	И.010.000	object	
	C.022.000	prototype	O.009.009
property damage	У.023.001		П.095.000
property in the information	П.047.037	prototype model	O.009.003
property of foreign states	C.022.007	prototype of the invention	П.095.001
property of international	C.022.008	prototype of the utility	П.095.002
organizations and		model	
legal persons of		provision	O.001.000
foreign states			П.059.000
property owner	C.021.000	provisional protection	O.050.001
property relations	O.043.001	provoked patent	П.003.019
proportion	Ч.001.000	proxy	П.027.000
proposal	П.057.000	pseudonym	П.099.000
proposal certificate	C.004.006	public authority	O.031.001
proposal for correction of	П.057.001	public data	И.023.010
design documents		public domain object in	O.016.003
proposal for correction of	П.057.002	the invention	
technological		public information	И.023.010
documents		public officer	Л.007.001
proposition	П.057.000	public research	У.022.006
proprietary information	C.008.001	establishments	
proprietary interest	П.047.033	public scientific-and	Э.006.006
proprietary right	П.047.033	technical examination	
proprietary right to secret	П.047.038	public use of the industrial	П.071.003
information		design	
proprietary right to the	П.047.041	public use of the invention	П.071.001

public use of the utility model	П.071.002
publication	B.027.001 O.004.001 O.030.000 П.100.000
publication of grant	П.100.001
publication of the patent specification	П.100.003
publication of trademark	П.100.002
published application	3.015.016
publisher's sheet	Л.003.003
publishing	O.030.000
punishment	B.008.000 H.004.000
purchase and sale	K.047.000
purchase product	И.005.008
purchaser	П.024.000
pure research	И.031.006
purity	Ч.005.000
purpose	Л.001.000

Q

qualification	K.009.000
qualification rating	K.009.001
qualification skill	K.009.001
quality	K.008.000
quantity	O.017.000
quantity production	П.090.002
query	3.010.000
queue	O.052.000
queue of succession	O.052.001
quire	Л.003.002

R

rank	3.017.000
rate	H.022.000 П.022.000 C.048.000 C.048.000
rates of competitiveness	П.022.001
ratification	P.015.000
ratio	K.042.000
rationalization	P.017.000
reader	Ч.006.000
real value of a proposal	Л.003.001
realization	P.018.000
realization of law	P.018.001

realm	Y.020.000
recall	O.039.000
recall of application	O.039.001
recall ratio	K.042.001
receipt	Ч.002.000
recipient	П.029.000
recipient of products	П.029.001
reciprocity	B.006.000 O.043.004 P.014.000
reckoning	P.030.000
reclamation	Д.007.000
records management	И.029.000
recovery	C.015.000
reduction	C.041.000
reference	P.006.005
reference dimension	Ф.003.012
reference information collection	П.021.017
reference retrieval	O.009.005
reference specimen	A.024.002
reference tools	A.024.003
reference tools for patent collection	C.041.005
refined bibliographic reference	П.021.020
refined bibliographic retrieval	P.025.000
regime	O.003.000
region	Y.020.000
regional standard	C.046.006
register	P.024.000
register card	K.004.005
register card of development work	K.004.007
register card of experimental-technological work	K.004.008
register card of research work	K.004.006
registration	P.020.000
registration certificate	П.002.000
registration number of the patent attorney	H.021.005
registration of the industrial design	P.020.006
registration of the invention	P.020.004
registration of the	P.020.003

trademark		repetition ability of	П.017.001
registration of the utility	P.020.005	engineering solution	
model		replacement of fixed	P.033.001
registration patent system	C.011.011	assets	
regulation	P.022.000	report	3.009.000
	P.023.000		O.047.000
regulations	П.046.000		O.039.000
	P.021.000	representative	П.062.000
regulations of search	P.021.001	reprimand	B.008.000
reimbursement	B.015.000	reproducibility	B.019.000
reissued application	3.015.004	reproducibility of the	B.019.001
rejection	O.040.000	design	
relations	O.043.000	reproduction	B.018.000
relevance	P.032.000	reprographic reproduction	B.018.001
relevancy criterion	K.043.004	republishing	П.009.000
	K.043.005	request	3.015.000
relevant document	Д.026.028		3.010.000
removal	Y.016.000	request for proposal	3.003.002
removal of existing patent	Y.016.001	(RFP)	
remuneration	B.016.000	requirement	T.018.000
remuneration for	B.016.005	requirement of unity of a	T.018.003
exploitation of the		invention	
industrial design		requirement of unity of a	T.018.002
remuneration for	B.016.006	trademark	
exploitation of the		requirement of unity of an	T.018.005
innovation proposal		industrial design	
remuneration for	B.016.003	requirement of unity of an	T.018.004
exploitation of the		utility model	
invention		requirement specification	3.003.002
remuneration for	B.016.002	requirements of patent	T.018.006
exploitation of the		claim	
trademark		requirements specification	T.008.000
remuneration for	B.016.004	requisite	P.028.000
exploitation of the		requisites of document	P.028.001
utility model		research	И.031.000
rendering of service	П.059.001	research and motivation	И.031.001
renovation	P.033.000	for design	
renovation of capital	P.033.001	research assistant	C.034.001
assets		research engineer	C.034.001
rent	П.014.001	research engineering	H.014.000
rent charge	П.014.001		P.007.001
rental fee	П.014.001	research establishment	Y.022.003
renting	P.035.000	research fellow	C.034.001
	C.006.001	research manager	P.041.001
repair document	Д.026.029	research officer	C.034.001
repair documentation	Д.027.020	research technique	M.011.001
repair drawing	Ч.004.003	research work	H.014.000
reparation of damages	B.015.003	research work on	P.001.003
repetition ability	П.017.000	production creation	

research worker P.002.003
 resident P.026.000
 resolution П.041.000
 resolution ratio P.009.000
 resolving C.040.001
 resource P.009.000
 respondent P.036.000
 responsibility O.038.000
 O.037.000
 O.018.000
 restricted data set C.005.001
 restriction O.019.000
 result P.027.000
 retention period C.044.011
 retention period in C.044.012
 departmental archive
 retrenchment Э.003.000
 retrieval П.021.000
 retrospective retrieval П.021.016
 return O.047.000
 returnable license Л.006.003
 review O.039.000
 revolution O.006.000
 P.019.000
 P.019.001
 right П.047.000
 right of a collective П.047.021
 property
 right of a private property П.047.044
 right of authorship П.047.013
 right of first applicant П.047.029
 right of ownership П.047.033
 right of possession П.047.019
 right of prior use П.047.031
 right of property П.047.033
 right of the author of an П.047.014
 industrial design
 right on name П.047.023
 right on property П.047.006
 right on publication П.047.027
 right to reproduction П.047.022
 right to scientific-and- П.047.025
 technical information
 rights of performers, П.047.045
 producers of
 phonograms and
 broadcasting
 organizations
 routine П.081.000

royalty П.015.003
 П.015.004
 P.040.000
 rubricator П.046.000
 rule П.046.000
 rule of law H.022.008
 H.022.010
 H.022.011

S

safeguard O.050.000
 safety Б.004.000
 sale of patent К.047.001
 sales of products П.018.002
 sales promotion П.084.001
 sales ticket Я.002.001
 salesman П.083.000
 sample O.009.000
 sanction C.001.000
 sanction to production П.009.001
 with retreats
 saving Э.003.000
 saving in material Э.003.001
 scaling circuit C.058.011
 schedule O.025.000
 P.021.000
 C.058.000
 C.058.009
 C.058.009
 C.058.000
 Э.010.001
 Y.021.000
 П.042.004
 Д.012.003
 O.047.001
 O.047.002
 C.035.001
 O.041.001
 Д.027.013
 И.004.002
 Y.022.005
 П.042.003
 П.027.002
 T.003.001
 Э.006.010
 P.027.001

result		property	
scientific-and-engineering establishment	У.022.004	secret utility model	М.018.003
scientific-and-information activity	Д.012.004	section	М.018.004
scientific-and-technical activity	Д.012.007	security	С.001.000
scientific-and-technical documentation	Д.027.014	security classification	Б.004.000
scientific-and-technical examination	Э.006.005	security classifying	О.050.000
scientific-and-technical information	И.023.009	security classifying of the information referred to the state secret	Г.012.001
scientific-and-technical know-how	Н.026.002	seizure	3.011.000
scientific-and-technical potential	П.042.002	selection invention	К.039.000
scientific-and-technological advance	П.082.001	selective dissemination of information	И.007.009
scientific-and-technological effect	Э.016.001	self-sufficiency	П.011.001
scientist	У.021.000	seller	А.004.000
scope	О.017.000	senior staff scientist	П.083.000
scope of the industrial design	О.017.008	sentence	С.034.002
scope of the invention	О.017.003	separate application	П.057.000
scope of the license	О.017.004	separate co-authorship	3.015.018
scope of the trademark	О.017.005	serial production	С.017.002
scope of the utility model	О.017.002	series	П.090.004
script	П.019.000	series production	С.009.000
search	П.019.001	documentation	Д.027.010
search depth for patent clearance of the object	П.021.000	service	О.011.000
search for novelty	Г.006.002	service approval	У.014.000
search reference	П.021.008	service delivery	У.018.004
secondary claim	С.041.003	service instruction	П.059.001
secondary patent documents	П.101.001	service invention	И.020.004
secrecy	Д.027.001	service manual	П.042.001
secret	Т.002.000	service mark	И.007.010
secret industrial design	С.008.000	service norm	П.042.001
secret invention	Т.002.000	service person	3.020.003
secret objects of industrial	О.009.013	set	Н.022.007
	О.009.014	shape	Л.007.002
	И.007.003	shape industrial design	К.027.000
	И.007.008	shape trademark	С.005.000
	О.016.017	sheet	Ф.008.000
		shopright	О.009.008
		side	3.020.007
		sight	Л.003.000
		sign	П.047.032
		signature stamp	С.049.000
			В.009.000
			3.020.000
			П.069.000
			Г.012.000

similar features	П.069.005		Б.011.002
simulator	М.018.000	standard	Н.022.000
single-claim formula of invention	Ф.011.003		С.046.000
single-claim formula of utility model	Ф.011.004	standard manufacturing process	П.098.005
site	У.020.000	standard product	И.005.011
situation	К.040.000	standard production operation	О.023.003
	С.013.000	standard products	П.086.007
size	О.017.000	standard specimen	О.010.000
	Р.006.000	standardized production	П.086.006
society	О.013.000	state archive	А.030.002
social effect	Э.016.003	State attestation of research establishments	А.038.003
software master copy	О.010.001		
software trial design	О.009.010	State attestation of scientific and scientific-pedagogical workers	А.038.002
solution	Р.038.000		
sort	В.009.000	State classifier of managerial documentation	К.013.001
	Т.009.000		
source	И.033.000	State collection of patent documents	Ф.003.005
sources of information	И.033.001	State collection of the inventions of Ukraine	Ф.003.006
sovereignty	С.054.000	State fund of basic researches	Ф.003.007
spares, tool and tackle	З.019.000	State innovation fund	Ф.003.004
special power of attorney	Д.019.004	State machinery	А.024.001
special title right	П.047.028	state of affairs	К.040.000
specialized academic council	С.025.004	state of art	У.012.004
specification	З.003.000	State patent office	В.004.001
	О.024.000	State patent office of Ukraine	Г.007.001
	С.036.000	state product test	И.030.002
specification collection for valid patents	Ф.003.013	state property	С.022.001
specification of the industrial design	О.024.006	State register of the industrial design patents of Ukraine	П.024.005
specification of the innovation proposal	О.024.007	State register of the invention patents of Ukraine	П.024.003
specification of the invention	О.024.003	State register of the patent attorney	П.024.006
specification of the utility model	О.024.005	State register of the secret industrial design certificate of Ukraine	П.024.010
specification sheet	В.003.004	State register of the secret	П.024.008
specified product	И.005.010		
specimen	О.009.000		
sponsor	С.037.000		
spreader	П.012.000		
stable production	П.090.005		
stage	С.045.000		
stage of product life cycle	С.045.001		
stamp	К.017.000		
stamped paper	Б.011.001		

invention certificate of Ukraine		study	P.001.002
State register of the secret utility model certificate of Ukraine	P.024.009	subject	C.052.000
State register of the trademark certificate of Ukraine	P.024.007	subject analysis	П.058.000
State register of the utility model patents of Ukraine	P.024.004	subject bibliographic index	У.007.004
state registration	P.020.001	subject bibliographic retrieval	П.021.018
state resources of the scientific-and-technical information	P.036.001	subject bibliographic search	П.021.018
state scientific establishments	У.022.002	subject card file	K.005.001
state scientific-and-technical examination	Э.006.001	subject catalog	K.007.006
State scientific-and-technical programs	П.081.001	subject heading	P.039.001
State secret	T.002.001	subject of economic activity	C.052.004
State standard of Ukraine statement	C.046.001	subject of entrepreneurship	C.052.003
	O.047.000	subject of law	C.052.002
station	П.101.000	subject of scientific-and-technical activity	C.052.001
statistical information	И.023.015	subject retrieval	П.021.015
statistics	C.047.000	subject search	П.021.019
statistics of inventive act	C.047.001	subjects of copyright	C.052.005
status	З.017.000	sublicense	C.051.000
step	Э.014.000	subordinate claim	П.101.001
step of design documents development	Э.014.004	subscriber	A.002.000
step of development	Э.014.002	subscription	A.001.000
step of experimental-technological work	Э.014.003	subscription ticket	A.001.000
step of research work	Э.014.001	subsidy	Д.033.000
sticker	Э.015.000	substance	B.005.000
stock company	O.013.001	substance as an object of the invention	B.005.001
stock of orders	П.034.001	substantiation	O.007.000
storage	X.002.000	succession	П.064.000
storing	X.002.000	succession law	П.047.011
strain	Ш.001.000	succession of construction	П.064.001
strain as an object of the invention	Ш.001.001	sufficiency	Д.032.000
strength	C.010.000	sufficiency of a patent collection	Д.032.001
string	C.009.000	suit	И.025.000
structural diagram	C.058.010	suitor	И.032.000
		supervision	H.001.000
		supplementary invention	P.042.000
		supplier	И.007.001
		supply	П.039.000
		support	O.001.000
			П.057.000
			O.001.000

Supreme attestation commission	K.023.001	technological method	M.010.003
Supreme attestation commission of Ukraine	K.023.002	technology	T.007.000
survey	И.008.000	term	T.006.000
	O.002.000	terms of reference	C.044.000
survey work	P.001.001	test	K.025.000
suspended examination	Э.006.007		И.030.000
suspended patent system	C.011.005	test certificate	П.079.000
symbol	3.020.000	test program	A.014.001
	O.005.000	test result	П.081.003
synopsis of thesis	A.007.001	testament	P.027.003
system	C.011.000	testimonial letter	3.001.000
system of designations of public authorities	C.011.008	testing	C.004.000
system of legislation	C.011.006	text	K.038.000
systematic bibliographic index	Y.007.005	text document	T.004.000
systematization	C.012.000	text of document	Д.026.031
T		textual design document	T.004.002
table	T.001.000	The Ukrainian Oil and Gas Academy	Д.026.032
tag	Я.002.000	thematic card file	A.012.003
taking down	C.016.000	theme	K.005.001
taking up	П.076.000	theme eligible for registration	T.005.000
task	3.003.000	thesis	T.005.001
tax	H.005.000	thesis for a candidate's degree	Д.018.000
	C.002.000	thesis for a Doctor's degree	Д.018.002
tax concessions	Л.010.004	third party	Д.018.001
tax credit	Л.010.004		Л.007.003
tax privileges	Л.010.004	third person	C.049.003
technical conditions	Y.013.001	three-dimensional industrial design	Л.007.003
technical description	O.024.008	three-dimensional trademark	O.009.008
technical documentation	Д.027.021		3.020.007
technical effectiveness	Э.017.004	time	C.044.000
technical level	Y.012.004	time standard	H.022.005
technical level of products	Y.012.002	title	3.017.000
technical level of work	Y.012.003		H.003.000
technical proposal	П.057.004	title of the invention	H.002.002
technical proposition	П.057.004	title of the pattern	H.002.005
technique	M.010.000	title of the utility model	H.002.004
	M.011.000	tool	A.024.000
	T.006.000	topical bibliographic reference	C.041.004
technological card	K.004.009	topography	T.013.000
technological document	Д.026.033	trade	T.014.000
technological documentation	Д.027.022	trade in objects of industrial property	T.014.002

trade in objects of the copyright	T.014.001	unit	Б.008.000
trade list	A.035.003		Е.003.000
trade mark	M.002.003		З.018.000
trademark	З.020.002		У.017.000
trademark application	З.015.008	unit manufacturing process	Ф.010.000
	З.015.009	unit of product	П.098.003
trademark certificate	С.004.002	united scheme	Е.003.001
trademark certificate number	Н.021.004	unity	С.058.006
trademark priority	П.077.003	unity of industrial design	Е.004.000
trading ticket	Я.002.001	unity of invention	Е.004.004
transaction	О.023.000	unity of the aesthetic and technical features of an industrial design	Е.004.002
	С.007.000		Е.004.005
transcription	Т.016.000	unity of trademark	Е.004.001
transgression	П.050.000	unity of utility model	Е.004.003
transliteration	Т.017.000	Universal decimal classification	К.014.008
treatment	О.008.000	universal succession	П.053.001
	Р.025.000	unpatentable proposal	Р.038.001
treaty	Д.021.000	unregistrable objects	О.016.002
trial lot	П.001.001	unsatisfactory equipment claim	Р.030.000
turnkey contract	П.020.002	unsatisfactory equipment report	Р.030.000
turnover	О.006.000	unscrupulous advertisement	Р.029.003
type	Т.009.000	unused invention	И.007.005
type approval	У.018.002	updating	Д.031.000
type of scheme	Т.009.001		М.019.000
typewriter document	Д.026.018	use	И.028.000
typified workpiece	И.005.012	use of known object for new purpose	П.071.000
U			
UDC	У.003.000	use of the information	И.028.003
UDC code	К.020.005	use of the trademark	И.028.001
Ukraine civil code	К.021.001	useful life	Р.036.004
"umbrella" patent	П.003.010	user	А.002.000
unambiguity	О.020.000	user of a library	А.002.001
unambiguity of the patent claim	О.020.001	using enterprise	П.061.001
uncovering	Р.010.000	utility	П.025.000
unfair advertisement	Р.029.003	utility model	М.018.002
unfair competition	К.032.001	utility model application	З.015.006
UNGA	У.008.000		З.015.011
unification	У.009.000	utility model certificate	С.004.004
unification of products	У.009.001	utility model patent	П.003.016
unified document	Д.026.034	utility model patent number	Н.021.002
unified product	И.005.013		
union	О.015.000		
union catalog	К.007.008		
unique object	О.016.018		

utility model priority П.077.005
 utility of the innovation П.025.002
 proposal
 utility of the invention П.025.001
 utilization И.028.000
 У.019.000
 utilization of products У.019.001

V

vacation О.044.000
 validity of the decision C.044.005
 about reference of the
 information to the
 state secret
 value Ц.003.000
 variation О.040.000
 venture enterprise Ф.002.001
 verification П.079.000
 verification of conformity П.079.003
 verification of novelty П.079.002
 verification test in-situ И.030.009
 version И.026.000
 violation H.006.000
 visa B.010.000
 void patent П.003.013
 volume О.017.000

W

warning О.026.000
 П.063.000
 warrant П.048.000
 warrantor Г.002.000
 warranty Г.003.000
 way C.039.000
 white-collar workers P.002.001
 wholesale fair Я.003.002
 will З.001.000
 WIPO B.017.000
 wiring drawing Ч.004.010
 withdrawal C.016.000
 Word Intellectual Property О.033.001
 Organization
 word trademark З.020.010
 work П.088.000
 P.007.000
 P.001.000
 work documentation Д.027.018
 work-hand P.002.000

worker P.002.000
 working P.007.000
 working breadboard M.001.003
 workman P.002.000
 writer A.006.000
 written document Д.026.027

Y

yield of capital Ф.006.000
 investments

Z

zone О.003.000

Міжнародні документи з інтелектуальної власності

1. Міжнародна класифікація промислових зразків (МКПЗ) (6-а редакція) / Державне патентне відомство України. – Київ, 1997. – 419 с.
2. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП) (7-а редакція). Англо-український абетковий покажчик / Державне патентне відомство України. – Київ, 1997. – 336 с.
3. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП) (7-а редакція). Частина 1. Абетковий перелік товарів і послуг / Державне патентне відомство України. – Київ, 1997. – Т. 1 – 232 с., Т. 2 – 272 с.
4. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП) (7-а редакція). Частина 2. Перелік товарів і послуг за класами / Державне патентне відомство України. – Київ, 1997. – Т. 1 – 216 с., Т. 2 – 251 с.
5. Покажчик ключових термінів до 6-ої редакції Міжнародної патентної класифікації / Державне патентне відомство України. – Київ, 1997. – Т. 1 – 265 с., Т. 2 – 251 с.

Міждержавні стандарти

6. **ГОСТ 1.0-85.** Государственная система стандартизации. Основные положения.
7. **ГОСТ 14.004-83. ЕСТПП.** Терминология. Основные положения, термины и определения основных понятий.
8. **ГОСТ 14.205-83.** Технологичность конструкции изделий. Термины и определения.
9. **ГОСТ 15.001-88.** Система разработки и постановки продукции на производство. Продукция производственно-технического назначения.
10. **ГОСТ 15467-79.** Управление качеством продукции. Основные понятия. Термины и определения.
11. **ГОСТ 15895-77.** Статистические методы управления качеством продукции. Термины и определения.
12. **ГОСТ 16263-70.** Государственная система обеспечения единства измерений. Метрология. Термины и определения.
13. **ГОСТ 16504-81.** Система государственных испытаний продукции. Испытания и контроль качества продукции. Основные термины и определения.
14. **ГОСТ 18322-78.** Система технического обслуживания и ремонта техники. Термины и определения.
15. **ГОСТ 19.101-77.** Единая система программной документации. Виды программ и программных документов.

16. **ГОСТ 2.001-93.** ЕСКД. Общие положения.
17. **ГОСТ 2.002-72.** ЕСКД. Требования к моделям, макетам и темплетам, применяемым при проектировании.
18. **ГОСТ 2.101-68.** ЕСКД. Виды изделий.
19. **ГОСТ 2.102-68.** ЕСКД. Виды и комплектность конструкторских документов.
20. **ГОСТ 2.103-68.** ЕСКД. Стадии разработки.
21. **ГОСТ 2.113-75.** ЕСКД. Групповые базовые конструкторские документы.
22. **ГОСТ 2.125-88.** ЕСКД. Правила выполнения эскизных конструкторских документов.
23. **ГОСТ 2.301-68.** ЕСКД. Форматы.
24. **ГОСТ 2.307-68.** ЕСКД. Нанесение размеров и предельных отклонений.
25. **ГОСТ 2.314-68.** ЕСКД. Указания на чертежах о маркировании и клеймении изделий.
26. **ГОСТ 2.414-75.** ЕСКД. Правила выполнения чертежей жгутов, кабелей и проводов.
27. **ГОСТ 2.501-88.** ЕСКД. Правила учета и хранения.
28. **ГОСТ 2.502-68.** ЕСКД. Правила дублирования.
29. **ГОСТ 2.503-90.** ЕСКД. Правила внесения изменений.
30. **ГОСТ 2.601-95.** ЕСКД. Эксплуатационные документы.
31. **ГОСТ 2.602-95.** ЕСКД. Ремонтные документы.
32. **ГОСТ 2.701-84.** ЕСКД. Схемы. Виды и типы. Общие требования к выполнению.
33. **ГОСТ 21623-76.** Система технического обслуживания и ремонта техники. Показатели для оценки ремонтпригодности. Термины и определения.
34. **ГОСТ 23887-79.** Сборка. Термины и определения.
35. **ГОСТ 24026-80.** Исследовательские испытания. Планирование эксперимента. Термины и определения.
36. **ГОСТ 25866-83.** Эксплуатация техники. Термины и определения.
37. **ГОСТ 27.002-89.** Надежность в технике. Основные понятия, термины и определения.
38. **ГОСТ 3.1109-82.** ЕСТД. Термины и определения основных понятий.
39. **ГОСТ 34.201-89.** Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Виды, комплектность и обозначение документов при создании автоматизированных систем.
40. **ГОСТ 34.601-90.** Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Автоматизированные системы. Стадии создания.
41. **ГОСТ 7.0-84.** Система стандартов по информации, библиотечному и

- издательскому делу. Библиографическая деятельность. Термины и определения.
42. **ГОСТ 7.26-80.** Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиотечное дело. Основные термины и определения.

Державні стандарти України

43. **ДСТУ 1.0-93.** Державна система стандартизації України. Основні положення.
44. **ДСТУ 2101-92.** Папір. Терміни та визначення.
45. **ДСТУ 2227-93.** Системи оброблення інформації. Автоматизована установа. Терміни та визначення.
46. **ДСТУ 2226-93.** Автоматизовані системи. Терміни та визначення.
47. **ДСТУ 2390-94.** Складання. Терміни та визначення.
48. **ДСТУ 2391-94.** Система технологічної документації. Терміни та визначення.
49. **ДСТУ 2392-94.** Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення.
50. **ДСТУ 2394-94.** Інформація та документація. Комплектування фонду, бібліографічний опис, аналіз документів. Терміни та визначення.
51. **ДСТУ 2462-94.** Сертифікація. Основні поняття. Терміни та визначення.
52. **ДСТУ 2481-94.** Системи оброблення інформації. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення.
53. **ДСТУ 2505-94.** Системи оброблення інформації. Організація даних. Терміни та визначення.
54. **ДСТУ 2533-94.** Системи оброблення інформації. Арифметичні та логічні операції. Терміни та визначення.
55. **ДСТУ 2627-94.** Системи оброблення інформації. Видавничі комп'ютеризовані системи оброблення та друкування документів. Терміни та визначення.
56. **ДСТУ 2647-94.** Системи автоматизованого проектування. Аналіз та оптимізація на ЕОМ електричних схем. Терміни та визначення.
57. **ДСТУ 2681-94.** Державна система забезпечення єдності вимірювань. Метрологія. Терміни та визначення.
58. **ДСТУ 2732-94.** Діловодство та архівна справа. Терміни та визначення.
59. **ДСТУ 2733-94.** Корозія та тимчасовий протикорозійний захист металевих виробів. Терміни та визначення.
60. **ДСТУ 2853-94.** Програмні засоби ЕОМ. Підготовка і проведення випробувань.
61. **ДСТУ 2860-94.** Надійність техніки. Терміни та визначення.

62. **ДСТУ 2861-94.** Надійність техніки. Аналіз надійності. Основні положення.
63. **ДСТУ 2869-94.** Системи оброблення інформації. Обладнання периферійне. Терміни та визначення.
64. **ДСТУ 2872-94.** Системи оброблення інформації. Мови програмування. Терміни та визначення.
65. **ДСТУ 2873-94.** Системи оброблення інформації. Програмування. Терміни та визначення.
66. **ДСТУ 2881-94.** Екологія мікроорганізмів. Терміни та визначення.
67. **ДСТУ 2925-94.** Якість продукції. Оцінка якості. Терміни та визначення.
68. **ДСТУ 2938-94.** Системи оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення.
69. **ДСТУ 2940-94.** Системи оброблення інформації. Керування процесами оброблення даних. Терміни та визначення.
70. **ДСТУ 2941-94.** Системи оброблення інформації. Розроблення систем. Терміни та визначення.
71. **ДСТУ 2960-94.** Організація промислового виробництва. Основні поняття. Терміни та визначення.
72. **ДСТУ 2961-94.** Організація промислового виробництва. Нормування матеріалів та виробничих процесів. Терміни та визначення.
73. **ДСТУ 2962-94.** Організація промислового виробництва. Облік, аналіз та планування господарювання на промисловому підприємстві. Терміни та визначення.
74. **ДСТУ 2974-95.** Технологічне підготування виробництва. Основні терміни та визначення.
75. **ДСТУ 3008-95.** Документація, звіти у сфері науки і техніки; структура і правила оформлення.
76. **ДСТУ 3017-95.** Видання. Основні види. Терміни та визначення.
77. **ДСТУ 3021-95.** Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення.
78. **ДСТУ 3138-95.** Організація промислового виробництва. Праця та заробітна плата. Терміни та визначення.
79. **ДСТУ 3230-95.** Керування якістю та забезпечення якості. Терміни та визначення.
80. **ДСТУ 3278-95.** Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Основні терміни та визначення.
81. **ДСТУ 3293-95.** Зовнішньоекономічна діяльність. Основні поняття. Терміни та визначення.
82. **ДСТУ 3294-95.** Маркетинг. Основні поняття. Терміни та визначення.
83. **ДСТУ 3321-96.** Системи конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять.
84. **ДСТУ 3325-96.** Термінологія. Визначення основних понять.

- 85. **ДСТУ 3574-97.** Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення.
- 86. **ДСТУ 3575-97.** Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення.
- 87. **ДСТУ ISO 9002-95.** Система качества. Модель обеспечения качества при производстве, монтаже и обслуживании.
- 88. **ДСТУ ISO 9003-95.** Система качества. Модель обеспечения качества при контроле готовой продукции и ее испытаниях.

Збірники стандартизованих і рекомендованих термінів

- 89. Качество продукции, испытания, сертификация. Терминология: Справочное пособие. – М.: Издательство стандартов, 1989. – 144 с. – (Вып. 4).
- 90. Терминология Единой системы конструкторской документации: Справочник / С.С. Боручек, Б.Я. Кабанов, В.Г. Мартынов и др. – М.: Изд-во стандартов, 1990. – 96 с.
- 91. Терминология системы разработки и постановки продукции на производство: Справочник / А.А. Ваксман, А.Л. Теркель, А.А. Зенков и др. – М.: Изд-во стандартов, 1985. – 56 с.

Закони України

- 92. **Закон України** "Про авторське право і суміжні права": Затв. 23.12.93 N 3793-XII.
- 93. **Закон України** "Про аудиторську діяльність": Затв. 22.04.93 N 3125-XII; доп. і змін. Законом України 14.03.95 N 81/95-ВР.
- 94. **Закон України** "Про відпустки": Затв. 15.11.96 N 504/96-ВР.
- 95. **Закон України** "Про власність": Затв. 07.02.91 N 697-XII; доп. і змін. Законом України 28.02.95 N 75/95-ВР.
- 96. **Закон України** "Про господарські товариства": Затв. 19.09.91 N 1576-XII; доп. і змін. пост. ВР 23.12.97 N 769/97-ВР.
- 97. **Закон України** "Про громадянство України": Затв. 08.10.91 N 1636-XII.
- 98. **Закон України** "Про державну таємницю": Затв. 20.01.94 N 3855-XII.
- 99. **Закон України** "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні": Затв. 16.11.92 N 2782-XII.
- 100. **Закон України** "Про заставу": Затв. 02.10.92 N 2654-XII; доп. і змін. пост. ВР 21.10.97 N 583/97-ВР.
- 101. **Закон України** "Про захист від недобросовісної конкуренції": Затв. 07.06.96 N 236/96-ВР; доп. і змін. пост. ВР 18.11.97 N 642/97-ВР.
- 102. **Закон України** "Про захист інформації в автоматизованих системах": Затв. 05.07.94 N 80/94-ВР.

- 103. **Закон України** "Про інформацію": Затв. 02.10.92 N 2657-XII.
- 104. **Закон України** "Про колективні договори і угоди": Затв. 01.07.93 N 3357-XII.
- 105. **Закон України** "Про лізинг": Затв. 16.12.97 N 723/97-ВР.
- 106. **Закон України** "Про науково-технічну інформацію": Затв. 25.06.93 N 3322-XII.
- 107. **Закон України** "Про наукову і науково-технічну діяльність": Затв. 01.12.98 N 284-XIV.
- 108. **Закон України** "Про наукову і науково-технічну експертизу": Затв. 10.02.95 N 51/95-ВР.
- 109. **Закон України** "Про Національну програму інформатизації": Затв. 04.02.98 N 74/98-ВР.
- 110. **Закон України** "Про нотаріат": Затв. від 02.09.93 N 3425-XII і змін Законом України від 24.03.98 N 210/98- ВР.
- 111. **Закон України** "Про оподаткування прибутку підприємств": Затв. 28.12.94 N 334/94; доп. і змін. Законом України 10.02.98 N 98/98-ВР.
- 112. **Закон України** "Про освіту": Затв. 23.05.91 N 1060-XII.
- 113. **Закон України** "Про охорону навколишнього природного середовища": Затв. 25.06.91 N 1264-XII; доп. і змін. Законом України 05.05.93 N 3180-XII.
- 114. **Закон України** "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі": Затв. 15.12.93 N 3687-XII.
- 115. **Закон України** "Про охорону прав на зазначення походження товарів": Затв. 16.06.99 N 752-XIV.
- 116. **Закон України** "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг": Затв. 15.12.93 N 3689-XII.
- 117. **Закон України** "Про охорону прав на промислові зразки": Затв. 15.12.93 N 3688-XII.
- 118. **Закон України** "Про охорону прав на сорти рослин": Затв. 21.04.93 N 3116-XII.
- 119. **Закон України** "Про охорону прав на топографію інтегральних мікросхем": Затв. 05.11.97 N 621/97-ВР.
- 120. **Закон України** "Про охорону праці": Затв. 14.10.92 N 2694-XII.
- 121. **Закон України** "Про пенсійне забезпечення": Затв. 05.11.91 N 1788-XII; доп. і змін. Законом України 14.11.95 N 428/95-ВР.
- 122. **Закон України** "Про підприємництво": Затв. 07.02.91 N 698-XII; доп. і змін. Законом України 23.12.97 N 762/97-ВР.
- 123. **Закон України** "Про підприємства в Україні": Затв. 27.03.91 N 887-XII; доп. і змін. Законом України 04.02.98 N 72/98-ВР.
- 124. **Закон України** "Про рекламу": Затв. 03.07.96 N 270/96-ВР.
- 125. **Закон України** "Про цінні папери і фондову біржу": Затв. 18.06.91 N 1201-XII; доп. і змін. пост. Законом України 10.09.97 N 523/97-ВР.
- 126. **Кодекс законів про працю України**: Затв. 12.71; доп. і змін. Зако-

- ном України 19.06.97 N 374/97-ВР.
127. **Кодекс України про адміністративні правопорушення:** Затв. 07.12.84 N 8073-X; доп. і змін. Законом України 20.06.97 N 390/97-ВР.
128. **Конституція України,** прийнята 28.06.96.
129. **Кримінальний кодекс України:** Затв. 28.12.60; доп. і змін. Законом України 01.10.96 N 387/96-ВР.
130. **Указ Президента України** "Про день винахідника і раціоналізатора" N 443/94 від 16.08.94.
131. **Указ Президента України** "Про зміни в системі центральних органів виконавчої влади України" N 250/99 від 13.03.99.
132. **Указ Президента України** "Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади" N 1573/99 від 15.12.99.
133. **Цивільний кодекс України:** Затв. 18.07.63 N 1540-06; доп. і змін. пост. ВР 03.12.96 N 556/96-ВР.

Міжгалузеві нормативні акти та документи

134. **ДНАОП 0.00-8.01-93.** Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці: Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 11.10.93 N 94.
135. **ДК 001-94.** Класифікація форм власності.
136. **ДК 002-94.** Класифікація організаційно-правових форм.
137. **ДК 003-95.** Державний класифікатор України. Класифікатор професій.
138. **ДК 004-95.** Класифікатор нормативних документів.
139. **ДК 009-96.** Класифікатор видів економічної діяльності.
140. **ДК 010-96.** Державний класифікатор управлінської документації (ДКУД).
141. **ДК 012-97.** Державний класифікатор України. Класифікація послуг зовнішньоекономічної діяльності (КПЗЕД).
142. **ДК 014-97.** Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).
143. **ДК 015-97.** Державний класифікатор України. Класифікація видів науково-технічної діяльності (КВНТД).
144. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: Затв. нак. Міністерства праці та соціальної політики України від 16.02.98 N 24. – Краматорськ, Вип. 1 – 1998. – 245 с.; Вип. 2 – 1998. – 282 с.
145. Збірник законодавчих та нормативних актів 41: Винаходи. Корисні моделі / Уклад.: С.І. Новіков, П.П. Крайнев. – К.: Задруга, 1998. – 116 с.
146. Збірник нормативних актів з питань промислової власності / уклад.: В.О. Жаров та ін.; За ред. В.Л. Петрова, В.О. Жарова. – К.: Вища шк., 1998. – 486 с.

147. Зміни і доповнення до Правил складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель: Затв. нак. Держпатенту України від 15.01.96 N 4.
148. Зміни і доповнення, що вносяться до Положення про порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та знаки для товарів і послуг: Затв. пост. КМ України від 16.01.96 N 98.
149. Зміни і доповнення, що вносяться до Положення про порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та знаки для товарів і послуг: Затв. пост. КМ України від 14.08.96 N 948.
150. Інструкція по заповненню типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій: Затв. нак. Мінстатуту України від 24.03.95 N 79.
151. Інструкція про порядок видачі патентів України на винаходи, що охороняються авторськими свідоцтвами СРСР: Затв. нак. Держпатенту України від 13.07.95 N 111.
152. Інструкція про порядок видачі патентів України на промислові зразки, що охороняються свідоцтвами СРСР: Затв. нак. Держпатенту України від 13.07.95 N 111.
153. Інструкція про порядок заповнення звіту про продаж за кордон ліцензій на об'єкти інтелектуальної власності за формою 6/НТ (ліцензії): Затв. нак. Мінстату України від 06.07.95 N 168.
154. Інструкція про порядок ознайомлення з матеріалами заявки на винахід (корисну модель) та відомостями, що занесені до Державного реєстру патентів України на винаходи і Державного реєстру патентів України на корисні моделі: Затв. нак. Держпатенту України від 09.03.95 N 45.
155. Інструкція про порядок ознайомлення з матеріалами заявки на знак для товарів і послуг та відомостями, що занесені до Державного реєстру свідоцтв України на знаки для товарів і послуг: Затв. нак. Держпатенту України від 09.11.95 N 163.
156. Інструкція про порядок складання звіту про надходження та використання об'єктів промислової власності: Затв. нак. Мінстату України від 24.06.94 N 142 за погодженням з Держпатентом України.
157. Інструкція про розгляд заявки про наміри здійснити патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах: Затв. нак. Держпатенту України від 22.05.95 N 81.
158. Інструкція про розгляд заявки про наміри здійснити патентування промислового зразка в іноземних державах: Затв. нак. Держпатенту України від 22.05.95 N 81.
159. Інструкція про розгляд та публікацію заяви власника патенту України

- про надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі): Затв. нак. Держпатенту України від 10.11.95 N 164.
160. Інструкція про розгляд та публікацію заяви власника патенту України про надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого промислового зразка: Затв. нак. Держпатенту України від 10.11.95 N 164.
161. Інструкція про розгляд та реєстрацію договору про передачу права власності на винахід (корисну модель) та ліцензійного договору на використання винаходу (корисної моделі): Затв. нак. Держпатенту України від 06.06.95 N 89.
162. Інструкція про розгляд та реєстрацію договору про передачу права власності на знак для товарів і послуг та ліцензійного договору на використання знака для товарів і послуг: Затв. нак. Держпатенту України від 06.06.95 N 89.
163. Інструкція про розгляд та реєстрацію договору про передачу права власності на промисловий зразок та ліцензійного договору на використання промислового зразка: Затв. нак. Держпатенту України від 06.06.95 N 89.
164. Інструкція щодо заповнення державної статистичної звітності за формою N 6-НТ (ліцензії) "Звіт про продаж ліцензій на об'єкти інтелектуальної власності": Затв. нак. Держкомстату України від 14.07.98 N 252.
165. Інструкція щодо підготовки опису до патенту на винахід (корисну модель) до публікації: Затв. нак. Держпатенту України від 17.11.95 N 132.
166. Методичні рекомендації по виплаті винагороди авторам об'єктів промислової власності: Схвал. Метод. комісією Держпатенту України від 07.08.97.
167. Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію: Затв. нак. Держпатенту України від 27.08.95 N 131.
168. Наказ Мінстату України N 79 від 24.03.95 "Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій".
169. Положення про Апеляційну раду Держпатенту України: Затв. нак. Держпатенту України від 28.02.96 N 34.
170. Положення про атестацію наукових працівників: Затв. пост. КМ України від 13.09.99 N 1473.
171. Положення про Вищу атестаційну комісію України: Затв. Указом Президента України від 25.02.99 N 216/99.
172. Положення про Державне патентне відомство України: Затв. пост.

173. КМ України від 21.07.92 N 411.
Положення про Державний реєстр патентів України на винаходи та порядок видачі патентів: Затв. нак. Держпатенту України від 07.06.96 N 122.
174. Положення про Державний реєстр патентів України на корисні моделі та порядок видачі патентів: Затв. нак. Держпатенту України від 07.06.96 N 123.
175. Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки та порядок видачі патентів: Затв. нак. Держпатенту України від 07.06.96 N 124.
176. Положення про Державний реєстр посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень: Затв. нак. Держпатенту України від 14.12.95 N 187.
177. Положення про Державний реєстр посвідчень України на корисні моделі, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень: Затв. нак. Держпатенту України від 14.12.95 N 187.
178. Положення про Державний реєстр посвідчень України на промислові зразки, що становлять державну таємницю, та порядок видачі посвідчень: Затв. нак. Держпатенту України від 14.12.95 N 187.
179. Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв: Затв. нак. Держпатенту України від 05.12.95 N 180.
180. Положення про державну науково-технічну програму: Затв. пост. КМ України від 10.10.95 N 796.
181. Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва: Затв. пост. КМ України від 18.07.95 N 532.
182. Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України: Затв. пост. КМ України від 22.01.96 N 118.
183. Положення про Міжвідомчу комісію щодо погодження питань правової охорони знаків для товарів і послуг: Затв. пост. КМ України від 20.10.95 N 846.
184. Положення про національний науковий центр: Затв. пост. КМ України від 19.03.94 N 174.
185. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів: Затв. пост. КМ України від 01.03.99 N 309.
186. Положення про порядок оформлення та використання прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки, що становлять державну таємницю: Затв. пост. Верховної Ради України від 19.01.95 N 4/95-ВР.
187. Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Затв. пост. КМ України від 28.06.97 N 644 зі змінами, затв. пост. КМ України від 05.08.98 N 1241 та від 22.07.99 N 1336.
188. Положення про порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною

- прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та знаки для товарів і послуг: Затв. пост. КМ України від 10.10.94 N 701.
189. Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених): Затв. пост. КМ України від 10.08.94 N 545.
190. Положення про раціоналізаторську, винахідницьку і патентно-ліцензійну діяльність на підприємствах акціонерного товариства "Укргазпром", м. Київ, 1996 р.
191. Положення про Свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію: Затв. нак. Держпатенту України від 22.08.95 N 129.
192. Порядок видачі посвідчень України на винаходи, що становлять державну таємницю і охороняються авторськими свідоцтвами СРСР на секретні винаходи: Затв. нак. Держпатенту України від 23.01.96 N 10.
193. Порядок надання КМ України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи запатентованого промислового зразка без згоди власника патенту, але з виплатою йому відповідної компенсації: Затв. пост. КМ України від 29.07.94 N 516.
194. Порядок розгляду заявки на винахід (корисну модель): Затв. нак. Держпатенту України від 29.11.96 N 244.
195. Порядок розгляду атестаційних справ науково-педагогічних працівників щодо присвоєння вчених звань професора і доцента: Затв. нак. Міносвіти України від 13.11.97 N 406.
196. Пост. КМ України "Про порядок виплати винагороди авторам винаходів і промислових зразків, що охороняються чинними на території України свідоцтвами СРСР" від 11.07.94 N 473.
197. Пост. КМ України "Про тимчасовий порядок видачі патентів України на винаходи без проведення експертизи заявок по суті" від 29.08.94 N 593.
198. Правила проведення експертизи заявки на винахід і корисну модель: Затв. нак. Держпатенту України від 09.03.95 N 44.
199. Правила проведення експертизи заявки на промисловий зразок: Затв. нак. Держпатенту України від 11.07.95 N 110.
200. Правила розгляду клопотань Міжвідомчою комісією щодо погодження питань правової охорони знаків для товарів і послуг: Затв. нак. Голови Міжвідомчої комісії від 16.01.96 N 1.
201. Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на винахід і корисну модель: Затв. наказом Голови Держпатенту України від 17.11.94 N 132.
202. Правила складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок: Затв. нак. Держпатенту України від 15.01.95 N 12.
203. Правила складання, подання і розгляду заявки на реєстрацію топографії інтегральної мікросхеми: Затв. нак. Держпатенту України від 18.06.98 N 51.

Перелік використаних джерел

- 204. Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг: Затв. нак. Держпатенту України від 28.07.95 N 116 (в редакції наказу від 20.08.97 N 72).
- 205. Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва: Затв. пост. КМ України від 18.11.94 N 784.
- 206. РД 50-34.698-90. Автоматизированные системы. Требования к содержанию документов.
- 207. Розміри зборів за державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва: Затв. пост. КМ України від 18.07.95 N 532.
- 208. Статут державного підприємства "Інститут промислової власності": Затв. нак. Держ. комітету України з питань науки та інтелектуальної власності від 19.11.99 N 17.
- 209. Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні: Затв. Указом Президента України від 18.09.92 N 479/92 в редакції Указа Президента України від 22.06.94 N 324/94.
- 210. Умови, тривалість, порядок надання та оплати творчих відпусток: Затв. пост. Кабміну України від 19.01.98 N 45.

Енциклопедії та енциклопедичні словники

- 211. Большая Советская энциклопедия: в 30-ти т. – М.: Сов. энциклопедия, 1969-1975. – 30 т.
- 212. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. 4-е изд. доп. и перераб. – М: Институт новой экономики, 1999. – 1248 с.
- 213. Математический энциклопедический словарь / Гл. ред. Ю.В. Прохоров. – М.: Сов. энциклопедия, 1988. – 847 с.
- 214. Политехнический словарь / Гл. ред. И.И. Артоболевский. – М.: Сов. энциклопедия, 1976. – 608 с.
- 215. Райзенберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. – 2-е изд., испр. – М.: ИНФА-М, 1999. – 479 с.
- 216. Физический энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. – М.: Сов. энциклопедия, 1984. – 944 с.
- 217. Энциклопедический словарь бизнесмена. Свыше 5000 статей (русс., англ., нем., фр., польск.): Менеджмент, маркетинг, информатика / Под общ. ред. М.И. Молдованова. – К.: Техніка, 1993. – 856 с.

Тлумачні словники

- 218. Бензарь В.К. Словарь-справочник по электротехнике, промышленной электронике и автоматике. – Мн.: Выш. шк., 1980. – 192 с.
- 219. Біленко І.І. Фізичний словник. – К.: Вища шк., 1993. – 319 с.

- 220. Борковский А.Б. Англо-русский словарь по программированию и информатике (с толкованиями). – М.: Моск. Междунар. шк. переводчиков, 1992. – 335 с.
- 221. Брюханов А.В., Пустовалов Г.Е., Рыдник В.И. Толковый физический словарь. Основные термины: Ок. 3600 терминов. – М.: Рус. яз., 1988. – 232 с.
- 222. Головченко В.В., Ковальський В.С. Юридична термінологія: Довідник. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 224 с.
- 223. Горохов П.К. Толковый словарь по радиоэлектронике. Основные термины: Ок. 6000 терминов. – М.: Рус. яз., 1993. – 246 с.
- 224. Дахно И.И. Англо-русский толковый словарь по интеллектуальной собственности. (Словарь Ивана Дахно). – К.: Вира-Р, 1997. – 384 с.
- 225. Економічний словник-довідник / За ред. С.Ф. Мочерного. – К.: Фе-міна, 1995. – 368 с.
- 226. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 2-ге вид., випр. та доп. – Львів: Вид-во "Центр Європи", 1997. – 576 с.
- 227. Захаров Б.В., Киреев В.С., Юдин Д.Л. Толковый словарь по машиностроению. Основные термины: Ок. 5000 терминов / Под ред. А.М. Дальского. – М.: Рус. яз., 1987. – 304 с.
- 228. Интеллектуальная собственность: Словарь-справочник / Под общ. ред. А.Д. Корчагина. – М.: ИНФРА-М, 1995. – 112 с.
- 229. Картавов С.А. Математические термины: Справочно-библиографический словарь. – К.: Вища шк., 1988. – 295 с.
- 230. Корнеева Т.В. Толковый словарь по метрологии, измерительной технике и управлению качеством. Основные термины: Ок. 7000 терминов. – М.: Рус. яз., 1990. – 464 с.
- 231. Короткий тлумачний словник української мови: Близько 6750 слів / Під. ред. Д.Г. Гринчишина. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Рад. шк., 1988. – 320 с.
- 232. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко; Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985. – 431 с.
- 233. Краткий экономический словарь / Под. ред. Ю.А. Белика и др. – М.: Политиздат, 1987. – 399 с.
- 234. Кукарін О.Б., Саган С.А., Шестаков В.Л. Терміни з автоматизації виробничих процесів: Словник. – К.: Вища шк., 1992. – 156 с.
- 235. Кукушкин А. Англо-русский словарь-справочник терминов, используемых в области промышленной собственности // Интеллектуальная собственность, 1999. – N 1 – 2. – С. 35 – 51.
- 236. Макарова В.Ф. Терминологический словарь по эргономике / НИИ гос. патент. экс. – М.: НПО "Поиск", 1992. – 23 с.
- 237. Микиша А.М., Орлов В.Б. Толковый математический словарь. Основные термины: около 2500 терминов. – М.: Рус. яз., 1989. – 240 с.

238. Ніколенко А.М. Російсько-українсько-англійський тлумачний словник з хімії. – Харків: Прапор, 1999. – 176 с.
239. Новий тлумачний словник української мови: у 4-х т. / Уклад. В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. – К.: Аконіт, 1999. Т. 1 – 910 с., Т. 2 – 910 с., Т. 3 – 927 с., Т. 4 – 941 с.
240. Ожегов С.И. Словарь русского языка. – М.: Рус. яз., 1986. – 797 с.
241. Основные термины в области метрологии: Словарь-справочник / М.Ф. Юдин, М.Н. Селиванов, О.Ф. Тищенко, А.И. Скороходов; Под ред. Ю.В. Тарбеева. – М.: Изд-во стандартов, 1989. – 113 с.
242. Першиков В.И., Савинков В.М. Толковый словарь по информатике. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 543 с.
243. Пономарьев О.С., Паламар Л.М. Російсько-український тлумачний словник з технічної діагностики. – К.: Либідь, 1996. – 104 с.
244. Прахов Б.Г. Изобретательство и патентование: Словарь-справочник. – К.: Вища школа, 1988. – 182 с.
245. Прахов Б.Г. Интеллектуальная собственность: Словарь-справочник. – К.: Вища шк., 1999. – 256 с.
246. Російсько-англо-український термінологічний словник з систем управління технічними об'єктами: Навч. пос. / Б.І. Кузнецов, О.С. Пономарьев, О.А. Худяев та ін.; За ред. О.С. Пономарьова і О.А. Худяева. – Запоріжжя: ВАТ "Запоріжгідроасталь", 1998. – 192 с.
247. Сліпушко О. Політичний і фінансово-економічний словник (понад 3000 термінів, понять, імен). – К.: Криниця, 1999. – 390 с.
248. Словарь законодательных и нормативных терминов: Юрид. слов. И. Дахно / Авт. И.И. Дахно. – К.: Блиц-Информ, 1998. – 352 с. – (Б-ка права еженедельника "Бизнес").
249. Словник української мови: в 11-ти т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. – К.: Наук. думка, 1970-1980. – т. 1 – т. 11.
250. Словник-посібник економічних термінів: Рос.-укр.-англ. / О.М. Дрозд, В.В. Дубічинський, А.С. Д'яков та ін.; За ред. Т.Р. Кияка. – К.: Вид. дім "KM Akademia", 1997. – 264 с.
251. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з енергетики. Основні терміни: близько 3400 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, М.В. Чернець та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. – Харків, 1999. – 752 с.
252. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з надійності газотранспортного обладнання та систем. Основні терміни: близько 2500 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, М.В. Чернець, Н.І. Азімова та ін.; За заг. ред. А.А. Рудніка. – Харків, 1999. – 552 с.
253. Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки. Основні терміни: близько 2700 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, О.О. Болокан та ін.; За заг. ред. В.В. Розгонюка. – Харків,

1998. – 560 с.
254. Тлумачний словник-довідник з автоматизації, телемеханізації та використання обчислювальної техніки для працівників газової промисловості. Основні терміни: Близько 4000 термінів / Уклад. В.В. Дубровський, М.Д. Гінзбург, В.О. Добридень та ін.; За заг. ред. М.Д. Гінзбурга, З.П. Осінчука, Б.І. Педька. – Харків, 1997. – 536 с.
255. Толковый словарь по вычислительным системам / Под ред. В. Иллингворта и др. – М.: Машиностроение, 1989. – 568 с.
256. Толковый словарь по основам информационной деятельности / В.М. Бирбраер, Е.И. Гершгорин, А.М. Грабченко и др.; Под ред. докт. экон. наук, проф. Н.Н. Ермошенко. – К.: УкрИНТЭИ, 1995. – 252 с.
257. Толковый словарь по химии и химической технологии: Основные термины / С.М. Баринев, Б.Е. Восторгов, Л.Я. Герберг и др.; Под ред. Ю.А. Лебедева. – М.: Рус. яз., 1987. – 528 с.
258. Толковый словарь рыночной экономики / Под общей редакцией докт. экон. наук, проф. Ф.А. Крутикова. – М.: ф-ма "Сотрудничество", 1993. – 305 с.
259. Українсько-російсько-англійський тлумачний словник ділової лексики / Уклад.: П.Г. Зеленський, О.П. Зеленська. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998. – 560 с.
260. Фізичні величини та їх одиниці: Основні поняття, співвідношення / Уклад. Є.П. Чорний, О.Є. Шадріна. – К.: Либідь, 1997. – 112 с.
261. Чертов А.Г. Физические величины (терминология, определения, обозначения, размерности, единицы): Справ. пособие. – М.: Высш. шк., 1990. – 335 с.
262. Юдкевич Б.Б., Луб'яна Е.І., Ковальов Е.В. Промислова власність та зовнішньоекономічна діяльність. – К.: ІСДО, 1995. – 112 с.

Словники та довідники української мови

263. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. – К.: Вид. дім "KM Academia", 1994. – 254 с.
264. Бурячок А.А. Орфографічний словник української мови: Близько 35 тис. слів. – К.: Наук. думка, 1995. – 400 с.
265. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису / За ред. В.М.Русанівського. – К.: Наук. думка, 1979. – 344 с.
266. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М. Русанівського. – К.: Наук. думка, 1989. – 830 с.
267. Головащук С.Т. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. – К.: Вища шк., 1995. – 319 с.
268. Карачун В.Я. Орфографічний словник наукових і технічних термінів: Понад 30000 слів. – К.: Криниця, 1999. – 524 с.
269. Кочерган М.П. Словник російсько-українських міжмовних омонімів

- ("фальшиві друзі перекладача"). – К.: Вид. центр "Академія", 1997. – 400 с.
270. Культура української мови: Довідник / С.Я.Єрмоленко, Н.Я.Дзюбишина-Мельник, К.В.Ленець та ін.; За ред. В.М.Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.
271. Орфографічний словник української мови: Близько 125000 слів / Уклад. С.І. Головашук, М.М. Пещак, В.М. Русанівський, О.О. Тараненко. – К.: Довіра, 1999. – 989 с.
272. Паламар Л.М., Кадавець Г.М. Мова ділових паперів. Навч. посібн. – К.: Либідь, 1993. – 192 с.
273. Пономарів О.Д. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. – К.: Видавничий центр "Просвіта", 1997. – 40 с.
274. Сербенська О., Редько Ю., Федик О. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О.Сербенської: Посібник. – Львів: Світ, 1994. – 152 с.
275. Словник скорочень в українській мові: понад 21000 скорочень / Уклад. Н.Д. Гула, В.В. Жайворонок, Л.П. Жарова та ін. За ред. Л.С. Паламарчука. – К.: Вища шк. Головне вид-во, 1988. – 512 с.
276. Словник труднощів української мови: біля 15000 слів / Д.Г. Гринчишин, А.О. Капелюшний, О.М. Пазак та ін.; За ред. С.Я. Єрмоленко. – К.: Рад. шк., 198. – 336 с.
277. Український орфографічний словник / За ред. проф. А.О. Свашенко. – Харків: Прапор, 1997. – 845 с. (Серія "Від А до Я")
278. Український правопис. – 5-те вид. – К.: Наук. думка, 1996. – 240 с.
279. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П. Бирик, І.Л. Михно, Л.О. Пустовіт, Г.М. Сютя. – К.: Довіра: УНВЦ "Рідна мова", 1997. – 399 с. (Серія "Б-ка держ. службовця. Держ. мова и діловодство").
280. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник / За ред. О.Д. Пономаріва. – К.: Либідь, 1996. – 320 с.
281. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 1997. – 254 с.

Словники та довідники російської мови

282. Алексеев Д.И., Гозман И.Г., Сахаров Г.В. Словарь сокращений русского языка. Около 17700 сокращений / Под ред. Д.И. Алексеева. – М.: Рус. яз., 1984. – 487 с.
283. Букчина Б.З., Калакуцкая Л.П. Слитно или раздельно?: (Опыт словаря-справочника). Ок. 82000 слов: – 6-е изд. – М.: Рус. яз., 1987. – 876 с.
284. Краткий справочник по современному русскому языку / Л.Л. Касаткин, Е.В. Клобуков, П.А. Леконт; Под ред. П.А. Леконта. – М.: Выssh.

- шк., 1991. – 383 с.
285. Орфографический словарь русского языка / Под ред. С.И. Ожегова и А.Б. Шапиро. – М.: ГИИНС, 1959. – 1259 с.
286. Розенталь Д.Э. Управление в русском языке. Словарь-справочник. – М.: Книга, 1986. – 304 с.
287. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь трудностей русского языка: Ок. 30000 слов. – М.: Рус. яз., 1986. – 704 с.

Словники та довідники англійської мови

288. Хорнби А.С. Толковый словарь современного английского языка для продвинутого этапа: Специальное издание для СССР. – М.: Рус. яз., 1982. – Т. 1. – 544 с.; Т. 2. – 528 с.

Словники іншомовних слів та інтернаціональних терміноелементів, етимологічні словники

289. Гнатишена І.М., Кияк Т.Р. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження у сучасній термінології. – К.: Вид. дім "KM Academia", 1996. – 103 с.
290. Етимологічний словник української мови: у 7-и т. / Уклад. Р.В. Болдирев, В.Т. Коломієць, А.Ф. Крищенко та ін.; За заг. ред. О.С. Мельничука. – К.: Наук. думка, Т. 1 – 1982. – 631 с.; Т. 2 – 1985. – 570 с.; Т. 3 – 1989. – 550 с.
291. Коломієць М.П., Молодова Л.В. Словник іншомовних слів. – К.: Освіта. 1998. – 190 с.
292. Преображенский А.Г. Этимологический словарь русского языка: в 2-х томах. – М.: Гос. изд. иностр. и нац. словарей, 1959. – Т. 1 – 717 с., Т. 2 – 563 с.
293. Російсько-український словник іншомовних слів / Уклад. Т.П. Мартиняк; За ред. проф. А.П. Яреценка. – Харків: Прапор, 1999. – 392 с.
294. Словарь иностранных слов – 18-е изд., стер. – М.: Рус. яз., 1989. – 624 с.
295. Словник іншомовних слів / За ред. акад. О.С.Мельничука. – К.: Гол. ред. УРЕ, 1985. – 966 с.
296. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: в 4-х т. – М.: Прогресс, Т. 1 – 1964. – 562 с.; Т. 2 – 1967. – 671 с.; Т. 3 – 1971. – 827 с.; Т. 4 – 1971. – 852 с.
297. Цыганенко Г.П. Этимологический словарь русского языка: Более 5000 слов. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Рад. шк., 1989. – 511 с.
298. Черных П.Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка – 2-е изд. – М.: Рус. яз., 1994. – Т. 1 – 623 с.; Т. 2 – 560 с.
299. Шанский Н.М., Иванов В.В., Шанская Т.В. Краткий этимологический

словарь русского языка – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1975. – 543 с.

Праці з термінознавства

300. Вісник: Проблеми української термінології. Матеріали 5-ї міжнародної наукової конференції. – Львів: Вид. ДУ "Львівська політехніка", 1998, – N 326. – 378 с.
301. Кияк Т., Іваницький Р. Прагматичні аспекти формування багатомовних тлумачних термінологічних словників // Науково-технічне слово. – 1994. – N 1 (3). – С. 59-68.
302. Краткое методическое пособие по разработке и упорядочению научно-технической терминологии / АН СССР. Ком. науч.-техн. термин. Сост. С.И. Коршунов, Г.Г. Сабурова. – М.: Наука, 1979 – 126 с.
303. Крыжановская А.В., Симоненко Л.А. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии. – К.: Наук. думка, 1987. – 164 с.
304. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції "Українська термінологія і сучасність". – Київ, 1997. – 239 с.
305. Моргунюк В.С. Зауваження щодо опрацювання державних стандартів з науково-технічної термінології / АН України, Ін-т проблем міцності: Препр. – К., 1993. – 32 с.
306. Перхач В. Про засади відродження та розвитку української науково-технічної мови // Науково-технічне слово. – 1993. – N 1 (2). – С. 85-96.
307. Перхач В., Іванків Б. Дія – діяння // Науково-технічне слово. – 1995. – N 1 (4). – С. 88-118.
308. Перхач В., Іванків Б. Літери й фонеми – суперечності та відповідності // Науково-технічне слово. – 1995. – N 1 (4). – С. 68-87.
309. Практичний посібник для працівників газової промисловості зі складних випадків слововживання в українській діловій мові / Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, І.М. Корніловська та ін. – Харків, 1999. – 128 с.
310. Пропозиції щодо вдосконалення української науково-технічної термінології. Додаток до Ухвали першої Міжнар. наук. конф. "Проблеми української науково-технічної термінології" // Науково-технічне слово. – 1993. – N 1 (2). – С.12-16.
311. Тези доповідей 1-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології". – Львів: Атлас, 1992. – 236 с.
312. Тези доповідей 4-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології". – Львів: Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1996. – 270 с.
313. Україномовне програмне забезпечення. Матеріали 4-ї та 5-ї Міжнар. наук.-техн. конференцій "УкрСофт" (Львів, 1994, 1995). Каталог україномовних програмних засобів. – Львів: СП "Бак", 1995. – 264 с.

314. Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць / НАН України, Інститут української мови, Комітет наукової термінології. Ред. кол. Симоненко Л.О. та ін. – К.: 1998. – 264 с.
315. Ухвала 3-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології" // Науково-технічне слово. – 1995. – N 1 (4). – С. 14-17.

Російсько-українські та українсько-російські словники

316. Вакуленко М.О. Російсько-український словник фізичної термінології / За ред. проф. О.В. Вакуленка (додаток: "Російсько-український фізичний словник": 6000 термінів). – К., 1996. – 236 с.
317. Войналович О., Моргунок В. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять). – К.: Вирій, Сталкер, 1997. – 256 с.
318. Ганич Д.И., Олейник И.С. Русско-украинский и украинско-русский словарь. – К.: МП "Феникс", 1992. – 560 с.
319. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. – К.: Вид. центр "Академія", 1998. – 712 с.
320. Короткий російсько-український пожежно-технічний словник: близько 5700 термінів -К.: "Основа" – "Астарта", 1996. – 125 с.
321. Короткий російсько-український словник сучасних математичних і економіко-математичних термінів / Уклад. Л.Г. Боярова, О.П. Корж. – Харків: Основа, 1993. – 96 с.
322. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65 тис. слів / С.Я. Єрмоленко, В.І. Єрмоленко, К.В. Ленець, Л.О. Пустовіт. – К.: Довіра, 1996. – 797 с. (Серія "Б-ка держ. службовця. Держ. мова і діловодство")
323. Новітній російсько-український словник: понад 50 тис. слів / За ред. Л.Г. Савченко. – Харків: Прапор; Фоліо, 1998. – 1135 с. (Серія "Від А до Я").
324. Олійник І.С., Ганич Д.І. Російсько-український словник: близько 37 тис. слів. – 5-те вид., перероб. и доп. – К: А.С.К., 1997. – 760 с. (Серія "Б-ка держ. службовця. Держ. мова и діловодство")
325. Памятка по использованию русско-украинской терминологии. В помощь работнику нефтяной и газовой промышленности / Сост. З.М. Вышиванюк, Б.А. Бабий, Л.И. Булах, Б.Н. Прокопів и др. – Харьков, 1990. – 142 с.
326. Рицар Б., Семенистий К., Кочан І. Російсько-український та українсько-російський словник з радіоелектроніки / За ред. Б. Рицара. – Львів: Логос, 1995. – 608 с.
327. Російсько-український гідравлічний словник / Уклад. Н. Лещій, С. Шнерх, О. Дацько. – Львів-Київ, 1995. – 156 с.

- 328. Російсько-український гідролого-екологічний словник / А.В. Яцин, О.Д. Антонов, М.В. Корбутюк. – К.: Урожай, 1992. – 112 с.
- 329. Російсько-український загальнотехнічний словник: близько 113 тис. слів / Л.І. Мацько, І.Г. Трегуб, В.Ф. Христенюк, І.В. Христенюк. – К., Вища шк., 1994. – 173 с.
- 330. Російсько-український і українсько-російський словник фінансової термінології / За заг. ред. проф. М.В. Афанасьєва, докт. екон. наук Н.М. Вітренко, проф. А.П. Ярещенка. – Харків: Прапор, 1997. – 400 с. (Серія "Від А до Я").
- 331. Російсько-український математичний словник / Уклад. В.Я. Карачун, О.О. Карачун, Г.Г. Гульчук. – К.: Вища шк., 1995. – 362 с.
- 332. Російсько-український математичний словник: 12000 термінів / Уклад. Ф.С. Гудименко, Й.Б. Погребиський, Г.Н. Сакович, М.А. Чайковський. – Харків: Основа, 1990. – 155 с.
- 333. Російсько-український науково-технічний словник (30000 слів) / Уклад: В. Перхач, Б. Кінаш; наук. ред. В. Перхач. – Львів, 1997. – 456 с.
- 334. Російсько-український нафтогазопромисловий словник: 13000 термінів / Уклад. В.С. Бойко, І.А. Васько, В.І. Грицишин та ін. – К.: Товариство "Знання" України, 1992. – 176 с.
- 335. Російсько-український словник для ділових людей / О.О.Тараненко, В.М.Брицин; За ред. О.О.Тараненко. – К.: Укр. письменник, 1992. – 214 с.
- 336. Російсько-український словник з інформатики та обчислювальної техніки з показником українських термінів / Уклад. В.Я. Карачун, Г.Г. Гульчук, О.О. Карачун, Ю.З. Прохур. – К.: Рось, 1994. – 362 с.
- 337. Російсько-український словник з нарисної та прикладної геометрії, загального машинобудування, комп'ютерної графіки / Уклад. В.В. Ванін, В.А. Герасимчук. – К.: Либідь, 1994. – 216 с.
- 338. Російсько-український словник з хемії та хемічної технології / Уклад. М. Ганіткевич, А. Зелізний. – Львів: Львівська політехніка, 1993. – 263 с.
- 339. Російсько-український словник наукової термінології: Біологія, хімія, медицина / С.П. Вассер, І.О. Дудка, В.І. Єрмоленко та ін. – К.: Наук. думка, 1996. – 660 с.
- 340. Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / В.В. Гейченко, В.М. Завірюхіна, О.О. Зеленюк та ін. – К.: Наук. думка, 1998. – 892 с.
- 341. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки / Й.Ф.Анדרш, С.А.Воробйова, М.В.Кравченко та ін. – К.: Наук. думка, 1994. – 600 с.
- 342. Російсько-український словник термінів і зворотів з технольоії нафти / А.М. Залізний, О.А. Літковець, В.В. Гуменецький, М.Й. Ганіткевич; За ред. С. Чорної-Зелізної. – Львів: Вид-во ДУ "Львівська

- політехніка", 1998. – 3-6 с.
343. Російсько-український словник фізичних термінів / Уклад. Ю.В. Караван, Є.С. Клос, О.Б. Лискович та ін.; За ред. О.Б. Лисковича. – К.: Вища шк., 1994. – 311 с.
344. Російсько-український словник: в 3-х т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. – К.: Гол. ред. УРЕ, 1987 – 1988. – т. 1 – 1987. – 848 с.; т. 2 – 1988. – 924 с.; т. 3 – 1988. – 832 с.
345. Російсько-український технічний словник: 58 тис. термінів / Уклад. Д. Коновалюк. – Луцьк: Візор, 1993. – 104 с.
346. Російсько-український фізичний словник: 16000 термінів / В.В. Гейченко, О.З. Жмудський, П.П. Кузьменко, Є.Д. Майборода. – Харків: Основа, 1990. – 211 с.
347. Російсько-український хімічний словник. 6000 термінів / Уклад. Є.Ф.Некряч, Ю.П.Назаренко, В.П.Чернецький. Видання друге. – Харків: Основа, 1990. – 192 с.
348. Словник юридичних термінів (російсько-український) / Уклад.: Ф. Андерш, В. Винник, А. Красницька, О. Юрчук. – К.: Юрінком. 1994. – 322 с.
349. Українсько-російський словник / Уклад. Г.П. Їжакевич та інші. – К.: Наук. думка, 1999. – 984 с.

Англо-російські та російсько-англійські словники

350. Англо-русский патентный словарь: Ок. 7500 терминов / Составители: канд. юрид. наук А.С. Берсон, А.А.Лиллеяли, Б.П.Мясников, В.М.Яшина. – М.: "Сов. энциклопедия", 1973. – 232 с.
351. Большой англо-русский политехнический словарь: В 2-х т. Около 200000 терминов / Сост.: С.М. Баринов, А.Б. Борковский, В.А. Владимиров и др. – М.: РУССО, 1998. – т. 1 (А-Л) – 701 с., т. 2 – (М-З) – 720 с.
352. Мюллер В.К. Англо-русский словарь. – 22-е изд. стер. – М.: Рус. яз., 1989. – 848 с.
353. Русско-английский политехнический словарь: Ок. 90000 терминов / Б.В.Кузнецов, Н.И. Перлов, Г.Н. Янковский и др.; Под ред. Б.В. Кузнецова. – М.: РУССО, 1998. – 728 с.
354. Англо-русский экономический словарь. Около 60000 терминов / Под ред. проф. д-ра экон. наук А.В. Аникина. – М.: Рус. яз., 1997. – 728 с.

Англо-українські та українсько-англійські словники

355. Коссак О., Кравець Р. Англо-український та українсько-англійський словник-довідник з телекомунікацій / Лінгв. ред. О. Микитюк. – Львів: СП "БаК", 1996. – 248 с.

356. Коссак О.М. Англо-український словник з інформатики та обчислювальної техніки. – Львів: СП "БаК", 1995. – 304 с.
357. Яремійчук Р., Середницький Л., Осінчук З. Англо-український нафтогазовий словник. – К.: Українська книга, 1998. – 544 с.

Англо-українсько-російські словники

358. Англо-українсько-російський словник з інформатики, програмування, обчислювальної техніки / Уклад. А.Б. Бартків, О.Я. Гринчишин, Я.Т. Гринчишин. – К.: Вища шк., 1995. – 445 с.
359. Російсько-українсько-англійський науково-технічний словник: Близько 10000 слів / Уклад.: В.Я. Карачун, П.О. Бех, Г.Г. Гульчук та ін. – К.: Техніка, 1997. – 536 с.
360. Російсько-українсько-англійський словник з газовимірювань, якості газу та метрології. Основні терміни: близько 3000 термінів / Уклад. М.Д. Гінзбург, І.А. Гордієнко, І.М. Корніловська та ін.; За заг. ред. В.В. Розгонюка. – Харків, 1998. – 312 с.

Інші

361. Forms and agreements on intellectual property and international licensing. – New York, Chark doadman Company, LTD, 1973. – 390 p.
362. Андрощук Г. Секретна інформація як об'єкт правової охорони // Інтелектуальна власність, 1999. – N 3 – 4. – С. 29 – 34.
363. Бутнік-Сіверський О., Федченко Л. Класифікація нематеріальних активів як об'єктів бухгалтерського обліку // Інтелектуальна власність, 1999. – N 3 – 4. С. 47 – 52.
364. Всеукраїнська Асоціація патентних повірених набуває новий статус // Інновація. – N 18. – 1996.
365. Гаврилов Э.П. Авторское право. Издательские договоры. Авторский гонорар. – М.: Юрид. лит., 1988. – 176 с.
366. Жаров В., Шевелева Т. Напрямки гармонізації законодавства з питань захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності відповідно до міжнародних норм // Інтелектуальна власність, 1999. – N 2. – С. 3 – 6.
367. Иноземцев Л.А., Чихаев Н.А. Патентоведение советских изобретений в зарубежных странах. – М.: Машиностроение, 1979. – 296 с.
368. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика: Научн. практ. изд.: в 4-х т. / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого. – К.: Изд. дом "Ин-Юре", 1999. – Т. 1 – 488 с.; Т. 2 – 476 с.; Т. 3 – 666 с.; Т. 4 – 382 с.
369. Интеллектуальная собственность. В 2-х томах / Под ред. В.Ф. Чигира. – Мн.: Амалдая, 1977. – Т. 1 – 560 с., Т. 2 – 624 с.
370. Клявін В. Інтелектуальна власність у статутних фондах і балансах

- промислових підприємств // Інтелектуальна власність, 1999. – N 1. – С. 35 – 40.
371. Крайнів П. Державна патентна експертиза в Україні // Інтелектуальна власність, 1999. – N 3 – 4. – С. 61 – 67.
372. Крайнів П. Попередня оцінка доцільності придбання ліцензії // Інтелектуальна власність, 1999. – N 1. – С. 27 – 31.
373. Криштопа І. Проблеми правової охорони комп'ютерних програм в Україні // Інтелектуальна власність, 1999. – N 6. – С. 16 – 20.
374. Меньяло Л. Ринок ліцензій України // Інтелектуальна власність, 1999. – N 2. – С. 29 – 33.
375. Мова Н. Правове регулювання виплати винагороди авторам об'єктів промислової власності // Інтелектуальна власність, 1999. – N 7. – С. 32 – 34.
376. Мова Н., Горчаренко М., Лейко О. Питання обліку прав на об'єкти інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів // Інтелектуальна власність, 1999. – N 5. – С. 28 – 31.
377. Мордухаев Х.М. Справочное пособие для рационализаторов и изобретателей нефтяной и газовой промышленности. – М.: Недра, 1987. – 261 с.
378. Нематеріальні активи: облік, оподаткування // Галицькі Контракти. – 1997. – N 8. – С. 61 – 62.
379. Ніколаєнко Л., Кожарська І. Актуальні проблеми розвитку законодавства // Інтелектуальна власність, 1998. – N 1. – С. 13 – 17.
380. Основы интеллектуальной собственности. – К.: Изд. дом "Ин-Юре", 1999. – 600 с.
381. Охорона промислової власності в Україні: Монографія / За ред. О.Д. Святоцького, В.Л. Пертрова. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. – 400 с.
382. Патентоведение: Учебник для вузов / Е.И. Артемьев, М.М. Богуславский, Р.П. Вчерашний и др.; Под ред. В.А. Рясенцева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Машиностроение, 1984. – 352 с.
383. Пахаренко А. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків // Інтелектуальна власність, 1999. – N 1. – С. 41 – 46.
384. Петров В. Новий крок в охороні прав на об'єкти промислової власності // Інтелектуальна власність, 1999. – N 7. – С. 3 – 6.
385. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юридичних вузів і факультетів університетів. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.
386. Підпригора О.О. Законодавство України про інтелектуальну власність. – Харків: фірма "Консум", 1977. – 192 с.
387. Прахов Б. Наслідки порушень прав патентовласника // Інтелектуальна власність, 1999. – N 5. – С. 12 – 14.
388. Прахов Б.Г. Юридический справочник для изобретателей и рациона-

- нализаторов. – К.: Политиздат Украины, 1989. – 191 с.
389. Прахов Б.Г., Зенкин Н.М. Изобретательство и патентование. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Техника, 1988. – 256 с.
390. Прахов Б.Г., Зенкин Н.М. Справочное пособие по изобретательству, рационализации и патентному делу. 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Вища шк. Гол. изд-во, 1980. – 208 с.
391. Рекомендації по укладанню договору між роботодавцем і винахідником або автором промислового зразка про винагороду за створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи доручення роботодавця винахід, або корисну модель, або промисловий зразок / Іновація, 1995. – N 10 – С. 13.
392. Савченко О. Роль держави в регулюванні діяльності у сфері інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність, 1999. – N 9. – С. 3 – 15.
393. Святоцький О. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судовому порядку // Інтелектуальна власність, 1999. – N 3 – 4. – С. 13 – 18.
394. Торянік С. Корисна модель – гідний об'єкт для захисту // Інтелектуальна власність, 1999. – N 2. – С. 12 – 13.
395. Українська нафтогазова академія. 1993-1998. – Львів, УНГА, 1998. – 72 с.

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Додаток А

Стандартизовані російські та українські терміни-відповідники, що не є прямим перекладом один одного

№ п/ п	Термін російською мовою	Стандарт	Термін укра- їнською мо- вою	Стандарт
1.	беловой доку- мент	ДСТУ 2732-94, п. 3.22	чистовий доку- мент	ДСТУ 2732-94, п. 3.22
2.	ведомость раз- решения при- менения покуп- ных изделий	ГОСТ 2.102-68, ТЗ.12	відомість до- зволених до застосування купованих ви- робів	ДСТУ 3321-96, п. 7.6
3.	ведомость ссылочных до- кументов	ГОСТ 2.106-68, п. 2	відомість поси- лань на доку- менти	ДСТУ 3321-96, п. 7.7
4.	выделение документов к уничтожению	ДСТУ 2732-94, п. 5.12	вибір докумен- тів до знищен- ня	ДСТУ 2732-94, п. 5.12
7.	упаковочный чертеж	ДСТУ 3321-96, п. 8.10	креслення на пакування	ДСТУ 3321-96, п. 8.10
8.	функциональ- ная цепь	ГОСТ 2.701-84, П1.5	функційна лан- ка	ДСТУ 3321-96, п. 10.76

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

Розбіжності в перекладі термінів з російської мови на українську

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий український еквівалент
1.	дилер	<i>дилер</i> – [247, с. 81]; [330, с. 39] <i>ділер</i> – [250, с. 63]	дилер
2.	доверенность	<i>доручення</i> – [247, с. 81]; [323, с. 94]; [330, с. 39]; [341, с. 123]; [348, с. 49] <i>довіреність</i> – [250, с. 63]; [322, с. 94]; [341, с. 123]; [348, с. 49]	доручення
3.	долгосрочный	<i>довготерміновий</i> – [323, с. 95]; [341, с. 124]; [348, с. 55]; [349, с. 156] <i>довгостроковий</i> – ДСТУ 2962-94, п. 4.12; [239, т. 1, с. 788]; [323, с. 95]; [341, с. 124]; [348, с. 55]; [349, с. 156]	довготерміновий
4.	доход	<i>дохід</i> – [225, с. 28]; [226, с. 140]; [247, с. 86-87]; [250, с. 70]; [267, с. 94]; [271, с. 225]; [276, с. 90]	дохід

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий український еквівалент
		<i>дохід</i> – ДСТУ 2962-94, п. 3.27; [239, т. 1, с. 835]; [276, с. 90]; [322, с. 99]; [341, с. 127]; [348, с. 55]; [349, с. 172]	
5.	заготовка (деталь)	<i>заготівка</i> – [271, с. 260]; [337, с. 38]; [349, с. 206] <i>заготовка</i> – ДСТУ 2391-94, пп. 100, 101; [271, с. 260]; [359, с. 74]	заготівка
6.	инновация	<i>інновація</i> – [247, с. 86-87]; [250, с. 80]; [278, §89, п. 2]; [322, с. 99] <i>іновація</i> – [256, с. 193]	інновація
7.	краткосрочный	<i>короткотерміновий</i> – [239, т. 2, с. 341]; [330, с. 71]; [341, с. 210]; [348, с. 94] <i>короткостроковий</i> – ДСТУ 2962-94, п. 4.12; [239, т. 2, с. 341]; [330, с. 71]; [341, с. 210]; [348, с. 94]	короткотерміновий
8.	основные средства	<i>основні засоби</i> – [226, с. 178]; [330, с. 153] <i>основні кошти</i> – ДСТУ 2962-94, п. А.6	основні засоби
9.	поручитель	<i>поручитель</i> – [322, с. 94];	поручитель

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий україн- ський еквівалент
		[341, с. 364]; [348, с. 49]; [349, с. 156] <i>поручник</i> – [323, с. 95]; [330, с. 115]; [349, с. 601 з пометою "разг."]	
10.	правоотношения	<i>правовідносини</i> – [222, с. 123]; [341, с. 372]; [348, с. 212] <i>правовідношення</i> – ДСТУ 3293-95, п. 3.22; [222, с. 123]	правовідносини
11.	сохранность	<i>збережність</i> – [333, с. 356]; ДСТУ 2732-94, пп. 6.3.1, 6.3.2 <i>збереженість</i> – ДСТУ 2733-94, п. 55; ДСТУ 2226-93, п. 8.23 <i>схоронність</i> – [322, с. 500]; [341, с. 475]	збережність
12.	спор (в юридическом значении)	<i>спір</i> – [341, с. 479]; [348, с. 276] <i>суперечка</i> – [341, с. 479]	спір
13.	функционирова- ние	<i>функціонування</i> – [271, с. 932]; [322, с. 589]; [339, с. 593]; [340, с. 825]; [359, с. 268] <i>функціювання</i> – ДСТУ 2226-93, п. 6; [333, с. 409]	функціонування

Додаток В

Поняттєве розмежування термінів у терміносистемі

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент	Літературне джерело
1.	гражданский	громадянський (який стосується правового статусу громадян у державі; пов'язаний з громадянами)	[267, с. 75, с. 292]
		цивільний (який стосується правових відносин, невійськовий, нецерковний, світський)	
2.	исключительный	винятковий (який становить виняток із загальних правил)	[267, с. 50]
		виключний (який поширюється тільки на когось, щось)	
3.	общественный	суспільний (той, що відноситься до всього суспільства; який виражає становище людей у суспільстві; який створений, нагромаджений суспільством; який має, відчуває потребу жити в суспільстві)	[267, с. 256]
		громадський (той, що відноситься до певної громади; належить усій громаді; який добровільно (безкоштовно) обслуговує всю громаду)	

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент	Літературне джерело
4.	общий	загальний (належить усім або декільком)	[317, с. 112]; [[343, с. 141]
		спільний (разом використовуваний)	
5.	отношения	відносини (зв'язки між державами або групами людей, товариствами)	[276, с. 48]
		стосунки, взаємини (особисті зв'язки між людьми)	
		відношення (взаємозв'язок між предметами, явищами, величинами, аспектом, поглядом)	
6.	прием	прийняття (доконана дія)	[348, с. 227]
		приймання (недоконана дія)	
		прийом (зустріч)	
		спосіб (рос. "образ действия")	
7.	способность	здатність, спроможність здібність (хист)	[341, с. 480]
8.	степень	ступінь (мат.)	[337, с. 176];
		міра (рос. "мера")	[340, с. 721]
		ступінь (хім., техн.)	
9.	упаковка	упакування (доконана дія)	[322, с. 569]; [346, с. 272]
		упаковування, пакування (недоконана дія)	
		упаковка (матеріал для пакування)	

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент	Літературне джерело
10.	уступка	відступлення (рос. "отказ от прав, имущества")	[348, с. 30]
		поступка (компроміс)	
		знижка (рос. "в цене")	
11.	участок	ділянка (частина поверхні, площі чогось; частина тіла; сфера якоїсь діяльності)	[267, с. 88]
		дільниця (адміністративно-територіальна або виробнича одиниця)	
12.	функциональ-ный	функційний (стос. функції)	[317, с. 244]
		функціональний (стос. функціоналу)	

ДК "Укртрансгаз"
Науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут
автоматизованих систем управління транспортом газу
НДПІАСУтрансгаз

**" Автоматизована система для підготовки документів
з інтелектуальної власності"**

Система призначена для розроблення та уніфікації документів, що використовуються в ДК "Укртрансгаз" та на його підприємствах з охорони об'єктів інтелектуальної власності (патентно-ліцензійна, винахідницька, раціоналізаторська, інформаційна діяльність), спрощення процесу підготовки та оформлення відповідних документів завдяки використанню наскрізних інформаційних технологій.

Функційні можливості:

Складається з шести підсистем, які дають змогу користувачеві оперативно провести необхідний цикл робіт для виконання таких документів:

1) **раціоналізаторська пропозиція:** заява на раціоналізаторську пропозицію; журнал реєстрації раціоналізаторських пропозицій; угода про розподіл авторської винагороди; довідка про отримання пропозиції; графік розробки, дослідної перевірки і використання рацпропозицій; договір про виплату авторської винагороди; акт про використання рацпропозиції; свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію; розрахунок прибутку; наказ на виплату авторської винагороди; наказ на виплату винагороди за сприяння раціоналізаторській роботі (раціоналізаторській пропозиції);

2) **винахід:** заява на видачу патенту України на винахід; журнал реєстрації заявок на об'єкти промислової власності - винаходи; угода про розподіл авторської винагороди; договір про виплату авторської винагороди за використання винаходу; акт про використання винаходу; журнал реєстрації використання об'єктів промислової власності – винаходу; розрахунок прибутку; наказ на виплату авторської винагороди; наказ на виплату винагороди за сприяння раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі (винаходу); акт про еквівалентність заміни ознак формули винаходу; інформація про закордонне патентування;

3) **корисна модель:** заява на видачу патенту України на корисну модель; журнал реєстрації заявок на об'єкти промислової власності – корисну модель; угода про розподіл авторської винагороди; договір про виплату авторської винагороди за використання корисної моделі; акт про використання корисної моделі; розрахунок прибутку; журнал реєстрації використання об'єктів промислової власності корисна модель; наказ на виплату авторської винагороди; наказ на виплату винагороди за сприяння раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі (корисній моделі); акт про еквівалентність заміни ознак формули корисної моделі; інформація про закордонне патентування;

4) **промисловий зразок:** заява; журнал реєстрації заявок на промисловий зразок; акт про використання промислового зразка; угода про розподіл ав-

торської винагороди; договір про виплату авторської винагороди за впровадження промислового зразка; журнал реєстрації використання промислового зразка; розрахунок прибутку; наказ на виплату авторської винагороди; наказ на виплату винагороди за сприяння раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі (промислового зразка); інформація про закордонне патентування;

5) **знак для товарів та послуг**: заява; договір на використання знака для товарів та послуг; угода про розподіл авторської винагороди; акт про використання знака для товарів та послуг; наказ на виплату авторської винагороди; наказ на виплату винагороди за сприяння раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі (знака для товарів і послуг);

6) **комп'ютерні програми та бази даних**: заява на державну реєстрацію; журнал реєстрації виключної правомочності на комп'ютерні програми і бази даних; угода про розподіл авторської винагороди; договір про передачу автором виключної правомочності; наказ на виплату винагороди за сприяння раціоналізаторській, винахідницькій та патентно-ліцензійній роботі (програмного продукту або бази даних).

Автоматизована система розроблена та використовується в двох версіях: Oracle та Paradox.

Для встановлення та функціонування автоматизованої системи в Oracle потрібно:

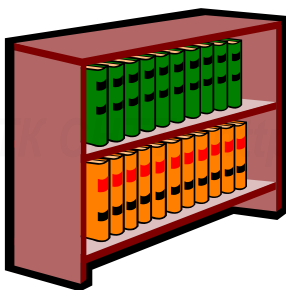
- для серверної частини ПЕОМ PENTIUM, PENTIUM II з оперативною пам'яттю не менш, ніж 64 Мбайт, монітор SVGA, мережна карта, місце на цупкому магнітному диску не менш, ніж 1 Гбайт; середовище Windows NT; СУБД Oracle Server;

- для клієнтської частини ПЕОМ PENTIUM з оперативною пам'яттю не менш, ніж 32 Мбайт, монітор SVGA, місце на цупкому магнітному диску не менш, ніж 25 Мбайт, мережна карта, маніпулятор типу "миша", принтер, середовище WINDOWS 95/98/NT з підтримкою української мови та українських шрифтів, Oracle Client, Microsoft Word 97, шрифт Times New Roman Cyr.

ПЕОМ сервер та клієнт повинні бути зв'язані мережею типа Microsoft Windows. Для встановлення програмного комплексу необхідне місце не менш, ніж 20 Мбайт, для встановлення Oracle Client 7.3 – не менш, ніж 60 Мбайт.

Для встановлення та функціонування автоматизованої системи в Paradox потрібно:

- ПЕОМ типу IBM PC AT з процесором INTEL 80386, 80486, PENTIUM або сумісні; оперативна пам'ять не менш, ніж 16 Мбайт, монітор VGA або SVGA, накопичувач на цупкому магнітному диску ємністю не менш, ніж 150 Мбайт, місце на цупкому магнітному диску не менш, ніж 25 Мбайт, маніпулятор "миша", принтер, середовище WINDOWS 95/98/NT з підтримкою української мови та українських шрифтів, Microsoft Word 7.0 або Microsoft Word 97, шрифт Times New Roman Cyr, а для Windows 98 системні кірилiчні шрифти.

СЕРІЯ
ЕЛЕКТРОННИХ ТА ПАПЕРОВИХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО- АНГЛІЙСЬКИХ ТЛУМАЧНИХ
СЛОВНИКІВ-ДОВІДНИКІВ
ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ПРИЗНАЧЕНА для надання допомоги виробничникам, інженерно-технічному та адміністративному персоналу, керівникам усіх рівнів, науковцям, викладачам, студентам, слухачам галузевої системи підготовки кадрів у правильному вживанні українських науково-технічних термінів, а також у перекладі технічної та експлуатаційної документації з російської та англійської мов на українську та навпаки

Кожний словник-довідник відображає певну частину єдиної галузевої термінологічної системи нафтогазової промисловості й може використовуватись як в **електронному**, так і в **паперовому** вигляді.

***По допомогу з усіх термінологічних питань
просимо звертатися за адресою:***

Україна, 61125, м. Харків, МСП,
вул. Маршала Конєва, 16 НДПІАСУтрансгаз,
зав. відділу, докт. техн. наук, проф. Гінзбургу М.Д.
E_mail: GINZ.NIPI@UGP.VIADUK.NET
Факс: (8-0572) 12-72-50; факс відомчого зв'язку: 26-13
Тел.: (8-0572) 20-57-80; 20-57-34; 20-57-83

**Це повинно бути на робочому
столі кожного фахівця!**

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**ТЛУМАЧНИЙ
СЛОВНИК-ДОВІДНИК**

з автоматизації, телемеханізації
та використання обчислювальної
техніки для працівників газової
промисловості

**Тлумачний словник-довідник з
автоматизації, телемеханізації та
використання обчислювальної
техніки для працівників газової
промисловості. Основні терміни:
Близько 4000 термінів /**

Уклад. В.В. Дубровський, М.Д. Гінзбург,
В.О. Добридень та ін.; За заг. ред.
М.Д. Гінзбурга, З.П. Осінчука, Б.І. Педька.
- Харків, 1997. - 536 с.

<http://tc.terminology.lp.edu.ua>

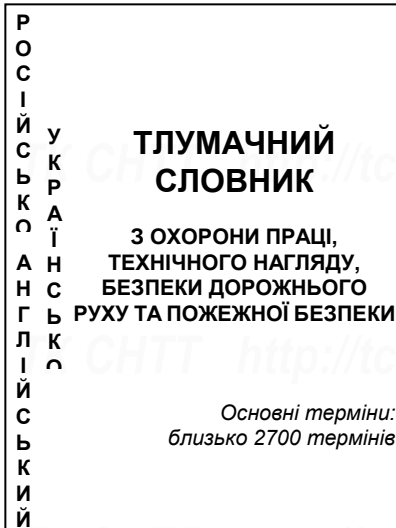
Видано в Україні вперше!

**Українсько-російсько-англійський словник охоплює
найпоширеніші поняття з таких питань:**

- ◆ автоматика, автоматизовані системи;
- ◆ обчислювальна техніка, програмування, системи оброблення та передавання інформації;
- ◆ електроніка та електронні пристрої;
- ◆ фізичні величини, міри, вимірювальна техніка та метрологія;
- ◆ телемеханіка та зв'язок;
- ◆ надійність та безпека.

TK CHTT <http://tc.terminology.lp.edu.ua>

**Це повинно бути на робочому
столі кожного фахівця!**

Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки. Основні терміни: близько 2700 термінів /
Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімова, О.О. Болокан та ін; За заг. ред. В.В. Розгонюка. - Харків, 1998. - 536 с.

Видано в країнах СНД уперше!

**Словник охоплює
найпоширеніші поняття з таких питань:**

- ◆ організація роботи з охорони праці, ергономіка;
- ◆ технічний нагляд за безпечною експлуатацією обладнання;
- ◆ вибухонебезпека виробництва і вибухозахист, пожежна безпека;
- ◆ електробезпека;
- ◆ гігієна праці та виробнича санітарія;
- ◆ безпека дорожнього руху;
- ◆ правове забезпечення організації та охорони праці.

**Це повинно бути на робочому
столі кожного фахівця!**

РОС
ІЙ
СЬ
КА
Ї
НС
Ь
КО
АН
Г
Л
І
Й
С
Ь
К
И
Й

**ТЛУМАЧНИЙ
СЛОВНИК
З ЕНЕРГЕТИКИ**

**Основні терміни:
понад 3500 термінів**

**Тлумачний російсь-
ко-українсько-англійський
словник з енергетики. Основні
терміни: понад 3500 термінів /**
Уклад. М.Д. Гінзбург, Н.І. Азімо-
ва, М.В. Чернець та ін.; За заг.
ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999.
- 752 с.

Видано в країнах СНД уперше!

**Словник охоплює
найпоширеніші поняття з таких питань:**

- ◆ електротехніка;
- ◆ електричні мережі та системи;
- ◆ силове електротехнічне обладнання;
- ◆ електротехнічні вироби;
- ◆ діелектричні, магнітні матеріали, магнітодіелектрики та ферити;
- ◆ кабельні вироби та дроти;
- ◆ водопостачання та каналізація;
- ◆ теплопостачання;
- ◆ енергоощадність та енергобаланси;
- ◆ електробезпека.

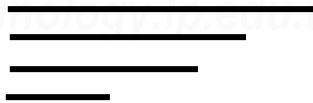
**Це повинно бути на робочому
столі кожного фахівця!**

**Практичний посібник для
працівників газової промис-
ловості зі складних випадків
слововживання в українській
діловій мові /**

Уклад.: М.Д. Гінзбург, І.О. Тре-
бульова, І.М. Корніловська та ін.
- Харків, 1999. - 128 с.

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

**для працівників газової
промисловості
зі складних випадків
слововживання
в українській діловій мові**

Мета посібника - надання допомоги фахівцям газової промис-
ловості в процесі підготовки управлінської, нормативної, науко-
во-технічної та іншої службової документації українською мовою.

У посібнику зібрано складні випадки слововживання, що спричиня-
ють найхарактерніші помилки в документах, а саме такі:

- ◆ правила побудови звертань;
- ◆ вживання прийменникових конструкцій;
- ◆ опис засобами української мови процесових понять (назви дій, наслідки дій, здатність до дії, перебування в дії);
- ◆ переклад на українську мову словосполучень, що походять від російського терміна "*управление*";
- ◆ правила вживання деяких науково-технічних та управлінських термінів у залежності від контексту;
- ◆ усталені звороти ділової мови.

З метою забезпечення швидкого отримання довідки щодо вживання перелічених конструкцій основний матеріал посібника згруповано в таблиці.

***Це повинно бути на робочому
столі кожного фахівця!***

**Тлумачний російсь-
ко-українсько-англійський
словник з надійності газотра-
нспортного обладнання та
систем. Основні терміни: по-
над 2500 термінів /**

Уклад. М.Д. Гінзбург, М.В. Чер-
нець, Н.І. Азімова та ін.; За заг.
ред. А.А. Рудніка. - Харків, 1999.
- 560 с.

Р
О
С
І
Й
С
Ь
К
Р
А
Ї
Н
С
Ь
К
И
Й

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК

**З НАДІЙНОСТІ
ГАЗОТРАНСПОРТНОГО
ОБЛАДНАННЯ ТА СИСТЕМ**

*Основні терміни:
понад 2500 термінів*

Видається в країнах СНД уперше!

***Словник охоплює
найпоширеніші поняття з таких питань:***

- ◆ надійність техніки, види несправностей та відмов, показники надійності;
- ◆ надійність, діагностування та контроль газотранспортного обладнання;
- ◆ технічне обслуговування та ремонт;
- ◆ розрахунки та випробування технічного обладнання;
- ◆ аналіз, забезпечення та підвищення надійності.

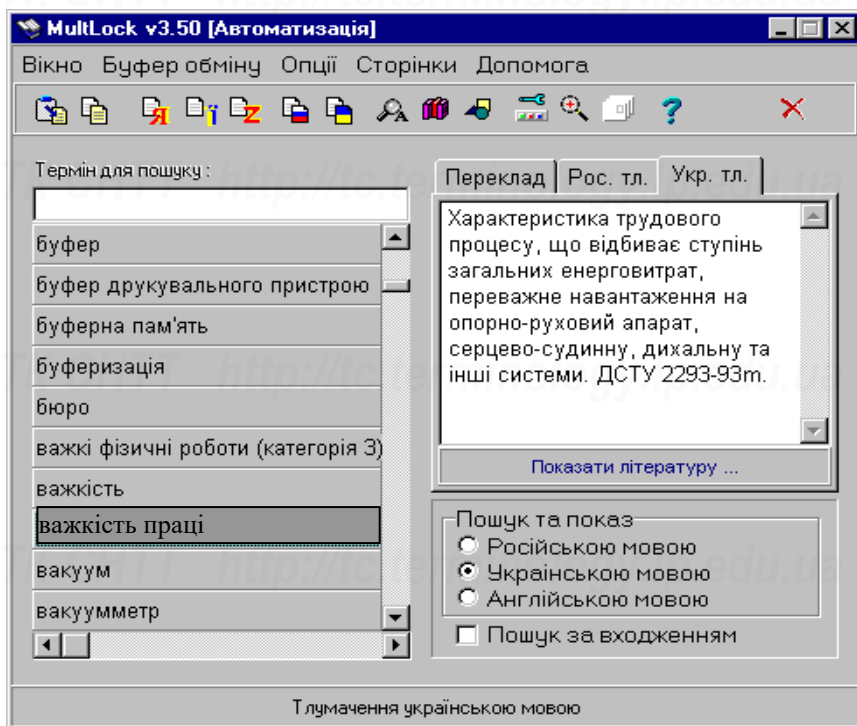
**Це повинно бути на
комп'ютері кожного фахівця!**

**Нема вже сили шукати потрібне слово серед словників та довідників?
Пошук у паперових словниках поглинає дорогоцінний час?
Різні автори суперечать один одному?**

МИ ПРОПОНУЄМО ВИХІД !

Електронна версія дозволяє:

- ♦ швидко знайти потрібний термін будь-якою з трьох мов;
- ♦ отримати його переклад на дві інші мови та тлумачення українською або російською мовою;
- ♦ дізнатись, як правильно відмінювати термін українською або російською мовою;
- ♦ відразу скопіювати до Вашого документу термін будь-якою з трьох мов у потрібному відмінку або його тлумачення;
- ♦ дізнатися про походження іншомовних термінів;
- ♦ отримати довідку про літературне джерело.

ПІДГОТОВЛЕНІ ДО ДРУКУ:

- **Тлумачний російсько-українсько-англійський словник із захисту газопроводів від корозії. Основні терміни: понад 2400 термінів**

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- ♦ фізико-хімічні основи корозії споруд, корозійні властивості середовищ, види корозії;
- ♦ методи захисту споруд від корозії, захисні покриття, пристрої електрохімзахисту;
- ♦ електрометричні дослідження стану споруд.

- **Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки об'єктів транспорту газу. Основні терміни: понад 3000 термінів**

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- ♦ охорона довкілля - атмосфери, гідросфери, надр, ґрунтів, флори, фауни;
- ♦ хімічний склад викидів, забруднювальних речовин, фізико-хімічний аналіз середовища;
- ♦ ресурсоощадність та енергобаланс підприємств;
- ♦ поводження з відходами;
- ♦ екологія праці, правові та законодавчі аспекти екології.

ГОТУЄТЬСЯ ДО ДРУКУ:

- **Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з економіки та фінансів. Основні терміни: близько 3000 термінів**

Словник охоплює найпоширеніші поняття з таких питань:

- ♦ сучасна ринкова економіка;
- ♦ фінансування та кредитування;
- ♦ нормування виробничих процесів і матеріальних ресурсів, праці та заробітної плати;
- ♦ облік показників виробничої діяльності, звітність;
- ♦ менеджмент;
- ♦ зовнішньоекономічна діяльність, маркетинг, реклама.

Підписано до друку 27.12.99 р. Формат 14,8x21,0 1/4

Надруковано на дублюкаторі RC 6300.

Умов. друк. арк. 70. Тираж 500 екз. Зам. № 67/5.

Копіювально-розмножувальний центр

ВАТ "УЦЕБОПнафтогаз".

61125, м. Харків, вул. Конєва, 16.